HASAN KUNDAKÇI, 1937 yılında Afyon'un Sandıklı ilçesinde doğdu. 1952 yılında Afyon lisesine girdi. 1954 başında Kuleli Askerî Lisesi'ne yatay geçiş yaptı. 1955 yılında Kuleli Askerî Lisesi'ni, 1957 yılında Kara Harp Okulu'nu, 1959 yılında da Piyade Okulunu bitirdi. Piyade Teğmen olarak Ordu saflarına katıldı.
1961-1962 yıllarında, 12'nci Kore Bölüğü'nde Takım Komutanlığı, 1965-1967 yıllarında Ağrı ve Tendürek Dağları eteklerinde Sınır Bölük Komutanlığı yaptı. 1971 yılında Kara Harp Akademisi'ni, 1977 yılında da silâhlı Kuvvetler Akademisi'ni bitirdi. Çeşitli kıta ve kurmay görevlerinde bulundu.
1973-1976 yıllarında, Kıbrıs Barış Harekâtı sırasında Atina'da Askerî Ataşe olarak görevliydi. 1979-1980 yıllarında Kıbrıs'ta 230'ncu Piyade alay Komutanlığı yaptı. 1984'te Tuğgeneralliğe yükseldi. İki yıl 70'nci Piyade Tugay Komutam ve Siirt'te Sıkıyönetim Komutan Yardımcılığı görevini yürüttü. 1986 yılında Özel Harp Daire Başkanlığı'na atandı. Daha sonra 33'ncü Tümen Komutanlığı'na getirildi. Oradan da Adapazarı'ndaki 2'nci Piyade Tümen Komutanlığı yaptı. 1992 yılında Korgeneralliğe yükselerek Kıbrıs'ta Barış Kuvvetleri Komutanlığı'na atandı. Bir yıl sonra 1993 Ağustosu'nda Diyarbakır'daki Jandarma Asayiş Kolordu Komutanlığı'na getirildi. İki yıl bu görevde kaldı. Mart 1995'te, 35 bin askerle Kuzey Irak'a girdi. PKK terör örgütüne büyük darbeler vurdu. 1995 Ağustosu'nda ikinci defa Kıbrıs'taki Türk Barış Kuvvetleri görevine döndü. 1997 yılında emekliye ayrıldı.
Korgeneral Hasan Kundakçı 1995 Martı'nda Kuzey Irak'a yapılan operasyon nedeniyle, Türk Silahlı Kuvvetleri Üstün Cesaret ve Feragat madalyasıyla ödüllendirilmiştir. E. Korgeneral Hasan Kundakçı'nın Kuzey Irak Operasyonu, Kıbrıs Barış Harekâtı, Ayvalık'ta Yunan Ordusu'na ilk kurşun atan Ali Çetinkaya, PKK Terör Örgütü ve Ermenilerle ilgili yayımlanmış çeşitli kitapları ve makaleleri vardır.
E. Korgeneral Hasan Kundakçı, atışta ve jimnastikte çeşitli yarışmalarda TSK'yı temsil etmiştir.
İngilizce ve Fransızca bilen E. Korgeneral H. Kundakçı, evli ve iki çocuk babasıdır.

GÜNEYDOĞU'DA UNUTULMAYANLAR

Hasan Kundakçı
(E. Korgeneral)

İkinci Bölüm

Alfa Yayınlan **1532**
Anı-Biyografi-Söyleşi **4**

GÜNEYDOĞU'DA UNUTULMAYANLAR

Hasan Kundakçı

1-3, Basım : Eylül 2004
4-5. Basım : Ekim 2004
6. Basım : Şubat 2005
ISBN : 975-297-552-6

Yayma ve Genel Yayın Yönetmeni M. Faruk Bayrak
Yayın Koordinatörü ve Editör Rana Gürtuna
Dizi Editörü Cahit Akın
Pazarlama ve Satış Müdürü Vedat Bayrak
Kapak Tasarımı Utku Lomlu

Alfa Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti.
Ticarethane Sokak No: 53 Cağaloğlu 34410 İstanbul, Turkey
Tel: (212) 511 5303 - 513 8751 - 512 3046 Faks: (212) 519 3300
www.alfakitap.com
info@alfakitap.com

Baskı ve Cilt
Melisa Matbaacılık
Çiftehavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi No: 8 Bayrampaşa - İstanbul
Tel: (212) 674 9723 Fax: (212) 674 9729

İÇİNDEKİLER

Üçüncü Bölüm

Dördüncü Bölüm

ÖNSÖZ

Bu kitabı yazmamdaki neden, Güneydoğu Anadolu'da yıllardır Türkiye Cumhuriyeti'ni bölmeye çalışan PKK'lı teröristlere karşı Türk ulusunun birlik ve beraberliği, ülkenin bölünmez bütünlüğü için özveriyle savaşan, bu uğurda terlerini ve kanlarını döken, en kıymetli varlıkları olan canlarını gerektiğinde hiç çekinmeden seve seve veren kahraman Mehmetçiklerin, subayların, astsubayların, polislerin, korucuların, savcıların ve öğretmenlerin anılarını büyük Türk milletine anlatarak ölümsüzleştirmektir. Böylece onlara olan vefa borcumu kısmen de olsa ödemektir.

Hayatlarının baharındaki bu kahramanlar, milletin onlara verdiği görevi en iyi şekilde yapabilmek için hiçbir şeyden çekinmeden ateşin içine atıldılar. Türkiye Cumhuriyeti'nin birlik ve beraberliğini, bütünlüğünü sağlamak görevi dışında hiçbir düşünce yoktu kafalarında. Tek düşündükleri, ulusun birlik ve beraberliğine, ülkenin bütünlüğüne yönelen tehdidi ortadan kaldırmaktı. Bu tehdide karşı onları harekete geçiren güç, yüreklerindeki vatan ve millet sevgisiydi.

Bu uğurda kimisi şehit, kimisi gazi oldu ama Türkiye Cumhuriyeti'nin onurunu ve vatanın bütünlüğünü korudular, kendilerine düşen görevi en iyi biçimde yaptılar, ülkeyi bölmeye

çalışan teröristleri hak ettikleri biçimde cezalandırdılar. Herkes büyük Türk milletini bölmenin, ülkeyi parçalamanın kolay olmadığını ve büyük Atatürk'ün kurduğu Türkiye Cumhuriyeti'nin sahipsiz olmadığını gördü. Bölücü örgüt destekçileri de umutlarının beyhude olduğunu anladı.

Türkiye Cumhuriyeti'nin sorunları olabilir. Ama bunlar bahane edilerek vatanı bölmeye kalkmak kolay değildir. Bir tehlike ânında tüm Türk milleti bütün kurum ve kuruluşlarıyla bu tehlikenin karşısında kararlı biçimde yer almakta, devlete yönelen tehdidi yok etmek için hiçbir özveriden kaçınmamakta, tehlikenin karşısında hiçbir kuşkuya düşmeksizin yerini almaktadır. Güneydoğu'daki süreçte bu açık olarak görülmüş ve yaşanmıştır.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da yaşayan ve Kürt olarak tanımlanan insanların büyük çoğunluğunu; gelenek, görenek, düşünce ve kültür bakımından Türk'ten ayrı görmedim. Bu insanların yüzyıllar süren birlikteliği, büyük bir kültür birliği oluşturmuştur.

Öte yandan, bölgede yaşayan insanların büyük çoğunluğu kültür, gelenek, görenek yönünden ortaklığımızı bilmekte, Türkiye Cumhuriyeti içinde birlikte yaşamak istemektedir. Bunun en büyük kanıtı, o bölgede yaşayan yurttaşlarımızın yıllardır PKK'ya karşı silâhla direnerek bu tavırlarını açıkça ortaya koyması olmuştur. Bölgede yaşanan olay, terör ve terörün değişik uygulamalarıdır. Oysa halk teröristleri ve terörü benimsememiştir. Bölge insanı teröristlere karşı güvenlik güçlerinin yanında yer almış ve PKK'ya karşı savaşmıştır.

Bu kitapta anlatılan ve bölgede yaşanmış olaylar, çoğunlukla tarih sırasına göre yazılmış, zaman zaman kısa değerlendirmeler yapılarak sunulmuştur. Anlatılan olaylardaki kişiler ve yerler gerçektir.

Anlatılan olayların geçtiği bölgede yaşanan en büyük sıkıntı ekonomik olup, bölge halkının büyük kısmı fakirdir. Ulaştırma olanakları sınırlı olup denetimden uzaktır. Bölgede güvenlik ve denetimin istenen düzeyde yerleştirilmesinde zorluklar vardır. Bu yaşam koşullarında güçlü olanlar, aslında devletin sağlaması gereken bazı görevleri bizzat kendileri yapmaktadır. Güçlü odaklar, aşiretler, aileler, gruplar bu fakir insanları para karşılığı kullanmıştır. Bir yandan Suriye ve İran, öte yandan Kuzey Irak'taki Barzani ve Talabani, özellikle sınır boylarında yaşayan bölge insanlarını sürekli olarak kullanmışlardır. PKK, her ay düzenli paralar ödeyerek, mal, mülk, makam ve silâh verecekleri sözünü vererek bölge halkının bir kısmını kandırıp kullanmaya çalışmıştır.

Teröristlere karşı mücadelenin yapıldığı alan 120 bin kilometrekareye yakın olup, 13 ili içine alan bu coğrafyanın büyüklüğü neredeyse Yunanistan büyüklüğündedir.

15 yıl süren mücadelede Türkiye'nin insan ve para kaybı büyük olmuştur. 1984-1999 yılları arasında asker, polis, öğretmen, savcı ve geçici köy koruyucusu olarak 5 bin 664 şehit verilmiştir. Buna, bölgede teröristlerin köyleri basarak öldürdüğü 4 bin 487 vatandaşımızı da kattığımızda verilen şehit sayısı 10 bin 151'e yükselir. Buna karşılık teröristlerin ölü sayısı 18 bin 951'dir. Toplam insan kaybı 29 bin 102'dir. Bu sayı, bir şehir nüfusuna yakındır.

Türkiye'nin bu mücadeledeki parasal kaybı ise 100 milyar dolar kadardır. Bu parayla Türkiye ekonomisi aynı süre içerisinde ikiye üçe katlardı. Bu değerler, bir yandan yaşanan olayların büyüklüğünü açıkça ortaya koymakta, diğer yandan da Türkiye Cumhuriyeti'nin büyüklüğünü göstermektedir.

Bölgede en büyük gücümüz sivil ya da asker yetkililerin iyi anlaşması, her konuda birbirlerini desteklemesi olmuştur. Buna bölge halkının desteğini de katmak gerekir. Bu, büyük bir güçtür. Hepsine sevgiler, saygılar...

Bölgede aşiretler varlığını hâlâ sürdürmektedir. Ayrıca çok kadınla evlilik ve çok çocukluluk her ne kadar aileleri güçlü kılma amacını taşıyorsa da, karşılaşılan ekonomik zorluklar bu gücün oluşmasını engellemekte, hatta aileler arasında ve aile içinde çatışmalara neden olmakta, yıkıcı olmaktadır. Bu yüzden bölgede öncelikle yasaların egemenliği sağlanmalıdır. Bu, hem yasal düzeni sağlayacak hem de diğer pek çok sorunun çözümünde önemli bir adım olacaktır. Bölge normalleşecek, diğer

konular da çözüme ulaşacaktır. Bugün bölgede elektrik, su, telefon, yakıt gibi çoğu hizmetten vergi alınmamaktadır.

Bu savaşta terlerini ve kanlarını döken kahraman gazilerimize acil şifalar dilerken, en değerli varlıkları olan canlarını çekinmeden seve seve veren şehitlerimizi rahmetle ve saygıyla anıyorum. Gazi ve şehitlerimizin tümü kahramanca savaşmıştır. Onların Çanakkale'de, Sakarya'da, Dumlupınar'da savaşan dedelerinden hiçbir farkları yoktur. Onlarla gurur duyduğumu vurgulamak istiyorum.

Komutanlığım sırasında yaz kış demeden her tarafa gittim. Arazi de kaldım. Yedim, içtim. Emir subaylarım Jandarma Yüzbaşı Ü. Y. ve Jandarma Yarbay B. Ç. her konuda yardımcı oldular. Kuzey Irak hareketi sırasında her yerde aldığı önlemler her türlü övgünün üstündedir. Kendilerine buradan teşekkür ediyorum.

Birliklerin yönetimi zordur. Eşim Şenay ile işbölümü yaptık. O subay, astsubay ve uzmanların eşleriyle meşgul oldu. Ben de beyleriyle dağda uğraştım. İşe yaradı. Kendisine teşekkür ediyorum.

Belediye başkanlarına, valilere, muhtarlara yazılar göndererek, şehitlerimizi yaşatmak ve ölümsüzleştirmek için katkıda bulunmalarını istedim. Sağ olsunlar, yardımcı oldular, çocuklarına sahip çıktılar: Şehitlerin adlarını sokaklara, caddelere, mahallelere, okullara, parklara, köprü ve geçitler gibi herkesin görebileceği yerlere verdiler. Onları unutulmazlar arasına soktular. Unutulmadıklarını ve iz bıraktıklarını gördüm. Buralardan her geçişte gözümün önüne şehitlerimiz gelir, gözlerim yaşarır. Bundan esinlenerek kitabımın adını *Güneydoğu'da Unutulmayanlar* koydum.

Tüm okurlarıma sevgilerimi ve saygılarımı sunuyorum.

Hasan Kundakçı
(E) Korgeneral

GİRİŞ

Güneydoğu Anadolu'da yıllardır, büyük bir mücadele verilmektedir. Bu, PKK'nın Türkiye Cumhuriyeti'ni bölmesi tehdidine karşı verilmiştir. PKK'nın hedefi, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da bir Kürt devleti kurmak olmuştur.

PKK, kuruluşundan beri dış destek almış, dışarıdan güdümlü bir terör örgütüdür. Terörist başı Abdullah Öcalan ve karargâhı 1980'den beri, Suriye'de veya Suriye kontrolündeki Bekaa Vadisi'ndedir. Yunanistan, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, Sırbistan, Irak ve İran da PKK'yı desteklemiştir. PKK, içeride ağır darbeler almasına rağmen, dış desteği sürdüğü için ayakta kalmıştır.

PKK, 15 Ağustos 1984'te Siirt'in Eruh ve Hakkâri'nin Şemdinli ilçelerini basarak ortaya çıkmıştır. Bu baskınlar, PKK'nın ilk silahlı eylemleridir. PKK terörü o günden beri inişli, çıkışlı bir grafik çizmiştir. PKK, bu ilk olayın hemen ardından Güneş Harekât emriyle harekât yapan birlikler tara-

fmdan yoğun baskı altına alınmıştır. Hatta, kendi dokümanlarında da yer aldığı gibi, 1985 yazında yok olmakla karşı karşıya kalmıştır. Ancak, terörist örgüt Türkiye'deki faaliyetlerini bir süreliğine en aza indirerek Kuzey Irak'taki kamplara çekilmiş, orada toparlanmaya çalışmıştır.

PKK, 1986 başında tekrar ortaya çıkmış, küçük çapta eylemlere girişmiştir. Çalışmalarını hızlandıran ve eksiklerini gideren örgüt zor da olsa ayakta kalmıştır. PKK'nın 1986'daki eylemleri, genellikle, devlet veya özel teşebbüs tarafından işletilen karayolları, kömür ocakları gibi toplu işyerlerine, karayollarında çalışan iş makinelerine, telefon ve telgraf hatlarına, elektrik hatlarına, zaman zaman da karakollara saldırılar şeklinde olmuştur. Bütün bu çabalara karşın örgüt, daima yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır. Etrafta görünmeyen, kendilerini gizleyen, halkın arasına girmeye çalışan teröristlere direnmek isteyen köylüler devletten silâh istemiş, devlet de bu talebi yerine getirmiştir. Silâhlanan köylülerin PKK'lı teröristlere direnmesi sonucunda teröristler köylere girememiş ve güç durumda kalmışlardır.

Düştüğü kötü durumdan kurtulmak için 1986 Ekimi'nde 3. Büyük Kongresini yapan terör örgütü sert kararlar almış ve bunları acımasızca uygulamıştır. 1987'de köyleri basan teröristler katliamlar yapmış, köylüleri kadın, çocuk, yaşlı demeden öldürmüşlerdir. .Siirt'in Milan, Şırnak'ın Kavuncu, İdil'in Peçenek, Uludere'nin Taşdelen, Mardin'in (Ömerli) Pınarcık, Dargeçit'in Başyurt köylerine yapılan baskınlar aradan yıllar geçmesine karşın hâlâ hafızalardadır. Benzer köy baskınları ve katliamlar Hakkâri, Van ve Diyarbakır'da da olmuştur.

PKK eylemlerini yoğunlaştırıp güçlenirken, güvenlik güçleri de örgütten daha hızlı bir gelişme içine girmişlerdir. Güçlü ve eğitimli insanları kazanan güvenlik güçleri ve Türk Silâhlı Kuvvetleri (TSK) silâh ve araç-gereç yönünden de teknolojinin en son ürünlerine kavuşmuştur. Eylemlerin önlenmesinde ve teröristlerin cezalandırılmasında Türk Silâhlı Kuvvetleri'nin tartışılmaz bir başarısı olmuştur. İngiltere'nin, arazi yüksekliği 300 metreyi geçmeyen bölgede IRA ile 35 yıllık mücadelesi ve Rusya'nın Çeçenler karşısındaki durumlarını gördükten sonra Mehmetçik'in bölgedeki büyük potansiyel ve dış destek olanaklarına sahip PKK'ya karşı dünyanın en çetin arazisinde süren bu mücadelesine şapka çıkarmaktan başka yapılacak bir şey yoktur. Olayı küçümsemek, başarısından şüphe etmek konuyu bilmemektir.

PKK, 15 Ağustos 1984'teki eylemlerinden sonra bölge halkının kendilerini bağrına basacağını, hareketin kısa zamanda halk hareketine dönüşeceğini, bölgenin büyük kısmını kopararak kendi devletini kuracağını düşledi. Ancak, TSK ve gevenlik güçlerinin bölgede çalışmalarını sabırla yürütmesi, bölge halkının sağduyulu hareketi, PKK'nın bu düşünün gerçekleşmesini önledi. Eruh ve Şemdinli baskınlarından sonra bölgeye sevk edilen komando birlikleri bölgeye fırtına gibi girdiler, teröristleri dağ taş demeden her yerde aradılar, sindirdiler, susturdular. Durumu gözlemleyen kararsız bölge halkına devletin gücünü gösterdiler. Türkiye Cumhuriyeti'nin gücünün, adaletinin, şefkatinin ve büyüklüğünün en güzel örneklerini sergilediler. Bölge halkı bu gücü ve şefkati iyi algıladı ve yanılgıya düşmedi. Her türlü tehdide karşın PKK'nın arkasından gitmedi, devletin yanında oldu.

1987 Temmuzu'nda bölgede idari yönden büyük bir değişiklik oldu: 19 Temmuz 1987'den itibaren sıkıyönetim kaldırıldı, yerine *Olağanüstü Hal Bölge Valiliği* yürürlüğe girdi. Sıkıyönetim döneminde PKK'nın büyük ölçüde yavaşlatılan faaliyetleri sıradan hale gelmişti. PKK'nın eylemleri köy baskınları, köy yakmaları bazen de askerî karakollara saldırılar şeklinde devam etti.

PKK, Ekim 1986 sonunda 3. Büyük Kongre'de aldığı kararlarla önemli adımlar attı. Alınan kararlardan en önemlileri; vergi toplama, asker alma ve şehir örgütlerinin hayata geçirilmesiydi. PKK'nın şehirlerde örgütlenmesi, asker alma, vergi toplama, istihbarat elde etme ve lojistik destek sağlama

yönünden büyük aşama kaydetmesine neden oldu.

PKK, her geçen gün şehir olanaklarının çoğuna sahip olmaya başladı. Şehirlerde devlet dairelerinde çalışan bölge insanlarını her türlü tehdidi kullanarak, korkutarak pek çok olanak elde etti. İsteklerini yaptırdı. Hastahanelerden ilaç ve malzeme kaçırmak, yaralıları hastahanelerde tedavi ettirmek gibi devlet olanaklarından yararlandı.

Dağlardaki faaliyeti yavaş da olsa devam etti, varlığını sürdürdü. Dağlardaki terörist sayısı artmakla birlikte tam bir etkinlik sağlayamadı.

PKK, 1987 yazından sonra bölgeden büyük paralar topladı. Toplanan paralara ek olarak, Avrupa'daki yandaşlarından da para akmaya başladı. Bunun sonucu olarak, daha kolay terörist topladı. Teröristleri besledi, donatıp silâhlandırarak eğitmeye başladı. Şehir örgütleri ile dağdaki örgüt arasında iyi ilişki kurdu. Örgüt gelişmeye ve büyümeye başladı.

Olağanüstü Hal Bölge Valiliği (OHAL) hakkındaki kanun hükmünde kararname, 14 Temmuz 1987 tarihinde *Resmî Gazete'de* 19517 sayı ile yayınlanarak, 19 Temmuz 1987'den itibaren yürürlüğe girdi.

PKK, şehirlerde iyi olanaklara sahip belediyelere yöneldi. 1989 yerel seçimlerinde bölgedeki belediyelerin büyük çoğunluğu yandaşlarının eline geçti. Diğerlerine de baskılar yaparak onlara da istediklerini yaptırır hale geldiler. Belediyelerin sağladığı olanaklarla, PKK yandaşları belediyelere yüksek aylıklarla alındılar. Hepsi de çalışmadan iyi para aldılar. Bu paraların bir kısmı PKK'ya pompalandı. Şehir eşkıyaları artık dağdaki teröristlerden daha tehlikeli olmaya, şehir örgütleri dağdaki teröristlerin isteklerini her yönden karşılamaya, onların her dediğini yerine getirmeye başladılar. Dağdaki teröristin bir sözüyle Diyarbakır'da ve Batman'da kepenkler kapandı, açıldı. PKK'mn hızla büyüyüp gelişmesinde en önemli olay şüphesiz, belediyelerin PKK yandaşlarının denetimine geçmesidir.

PKK'mn el attığı önemli konulardan biri de cezaevleriydi. Teröristlerin çoğu cezaevlerindeydi. Çatışmalarda ölen terörist sayısının 2-3 katı terörist sağ olarak ele geçiriliyor, bunlar cezaevlerine konuyordu. Cezaevlerinde önlem almazlarsa örgütün sonu gelebilirdi. 1987-1988 yıllarında cezaevlerinde örgütlenmeye başladılar. 1990'da bunu başardılar. Cezaevleri onların üniversitesi haline geldi. PKK'lı teröristler devletin parasıyla cezaevlerinde eğitilir oldular. Örgütün büyümesi ve güçlenmesinde büyük adım attılar.

PKK, 1990-1992 yıllarında bölgedeki uyuşturucu kaçaklığını da denetimi altına aldı. Örgüt bir anda, umduğundan daha fazla paraya kavuştu. Avrupa'da uyuşturucu ticaretinde etkili oldu. Avrupa'daki kadrolarını arttırdı. Bu kadrolar kısa zamanda başka konulara da el attılar, işçilerden büyük paralar topladılar. Bu paralarla bol silâh ve malzeme aldılar.

PKK, yeterli para ve yeterli militanı olduğu halde, bir türlü istediği miktarda silâh sağlayamıyordu. Dağlardaki militanların çoğu silâhsızdı. Bu konuda, 1990 Ağustosu'nda patlak veren *Körfez Krizi ve Savaşı,* PKK'ya beklediğinin ötesinde olanaklar sağladı. Körfez Savaşı sonunda Mart 1991'de Irak Silâhlı Kuvvetleri Birleşmiş Milletler kuvvetlerine yenik düşünce, savaşın başında Türkiye'ye karşı mevzilenen 7 Irak tümeni tüm silâh, araç ve gereçlerini bırakarak kaçtı. Kalan silâh ve teçhizatın büyük kısmı PKK'mn eline geçti. Bu olay, PKK'mn beklenenin üstünde silâh, cephane, teçhizat elde ederek güçlenmesine neden oldu. Terör örgütü kadrolarını arttırdı. Güneydoğu'daki dağlarda uzun zamandır hayal ettiği sayıda silâhlı militana sahip oldu. Dağları pek çok yerde tuttu.

PKK, Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra Kuzey Irak pazarlarını dolduran kıymetli Rus silâhlarının en modern ve en etkili olanlarma da kavuştu. Uzak mesafelerden etkili olan Draganov-Kanas ve BKS gibi hafif silâhlar yanında, Doçka, 82 ve 122 mm'lik havanlar, roketler ile en gelişmiş gözetleme cihazlarına sahip oldular. Gözetleme ve irtibat yönünden gerçekten büyük aşama kaydettiler.

PKK'nın gelişmesinde başka bir neden de, sağladığı militanların ve silâhların eğitimlerini verebileceği, atışlarını yapabileceği kurtarılmış bir bölgeye ihtiyacı vardı. Bunu Kuzey Irak'ın otoriteden yoksun, Türk sınırının hemen güneyindeki kesimde yerleşerek giderdi. Bölge halkı uzun süre sesini çıkarmadı. Bölgedeki aşiretler daha güneye, Zaho civarındaki kesimlere göçtüler. Kuzey Irak'ı PKK'ya bıraktılar.

PKK, etkin silâhlarla gece gündüz eğitim yaparak, kendine güven duymaya ve ordulaştığmı iddia etmeye başladı. Artık sınır boylarına ve Türkiye Cumhuriyeti içindeki askerî birliklere akınlar yapma zamanının geldiğine inandı. Bu yüzden saldırılara başladı.

Şehir örgütleri, askerlik çağına gelen bölge çocuklarıyla ilişki kurarak, hangi konularda eğitim yapacaklarını, neleri öğreneceklerini askere giderken söylüyorlar, döndüklerinde örgüt içinde görevlendiriyorlardı. Eğitimlerini, atışlarını TSK'ndeki olanaklardan yararlanarak yaptırıyorlardı.

Bütün bunların ötesinde, o günlerde bazı Türk yetkililerin bilerek veya bilmeyerek söyledikleri gereksiz sözler ve çekingen görünüm PKK'lı teröristleri cesaretlendirdi. Harekete geçmeye karar verdiler.

Böylece 1992-1993 yıllarına gelindi. PKK, her yıl olduğu gibi, 21 Mart 1992'den yararlanarak, uzun yıllar hayal ettiği hedefe ulaşmak istedi. Terör örgütü halkı isyan ettirerek, eylemini halk hareketine dönüştürmek istedi. Cizre, Şırnak gibi kentler halk hareketi için uygundu. Cizre ve Şırnak'm etrafındaki Küpeli Dağı, Cudi Dağı, Namaz Dağı ve Besler terörist kaynıyordu. Güvenlik güçlerinin hareketleri oldukça kısıtlıydı. PKK'lı teröristler, 21 Mart 1992 gecesi halk hareketine geçmeyi denediler ancak sert tepki gördüler. Güvenlik güçleri kararlı davranıp olayları bastırdı. Bu olay PKK açısından önemliydi, belki de dönüm noktası olabilecekti. Halk yine PKK'lı teröristlerin dolduruşuna gelmedi, hareket başarısız kaldı.

PKK, dağları tutmuş, tarihinde görmediği kadar çok sayıda teröriste sahip olmuştu. Ayrıca Kuzey Irak'ta büyük bir bölgeyi *Kurtarılmış Bölge* olarak yaratmıştı. Burada kalabalık terörist gruplarını toplama, eğitme ve Türkiye Cumhuriyeti'nin doğu ve güneydoğusunda her yere gönderme olanağına kavuşmuştu.

PKK, bölgedeki gücü sayesinde, bölgenin en önemli para kaynağı olan uyuşturucu ve silâh kaçakçılığını denetimi altına aldı ve büyük paralara kavuştu. Uyuşturucu ticareti PKK'ya, para ile birlikte, Avrupa'da bazı kapıları da açmakta gecikmedi. İtalya'da ve Yunanistan'da pek çok kaçakçı örgüt veya kaçakçılara göz yuman politikacılarla işbirliği yapma fırsatı yarattı. Örgüt bu fırsatları değerlendirdi, büyük gelirler elde etti. Bu paraların bir kısmını örgütün silâhlanması ve güçlenmesi için harcadı.

Öncelikle, terörist başı Abdullah Öcalan Suriye'deydi. Örgütün savaşçıları Doğu ve Güneydoğu Anadolu ile Kuzey Irak'taydı. Terörist başı Abdullah Öcalan her gün her saat her birimine ulaşmak, emirler vermek, sesini duyurmak istiyordu. Bunun için, o günlerin en gelişmiş bir iletişim ağını kurdurdu. Bu sayede istediği anda istediği alt birimle görüşme olanağı sağladı. Kurdukları bu iletişim ağı, Türkiye Cumhuriyeti'nin güvenlik birimlerince dinlenmesine, PKK hakkında bazı bilgilerin alınmasına yaradıysa da, PKK bunu göze aldı. Çünkü gücüne güveniyordu. PKK'nın savunma safhasını aştığı, denge safhasını tamamladığı, hatta bazı alanlarda saldırı safhasına bile ulaştığı söyleniyordu. Bu abartmalı bir propagandayla etkili olmuş, bölge halkını inandırmıştı.

PKK militanları 1992'de Güneydoğu ve Doğu Anadolu'nun bazı bölgelerine yerleşmiş, civarlarmdaki askerî karakollara ardı ardına yaptıkları baskınlarla karakolların kaldırılmasını sağlamış, askerleri ve güvenlik güçlerini belli başlı kışlalar ve şehir merkezlerinde tutmuşlardı. Şimdi sıra stratejik yolların kontrolüne gelmişti. Bu yollarda da kontrolü sağlamaları halinde, güvenlik güçlerinin helikopter dışında kullanacakları araç kalmayacaktı. Bu yüzden yolların denetimi iki taraf için de önem kazanmıştı.

Terörist başı Abdullah Ocalan, 1992 ve 1993 yazında teröristlere, alanlarını genişletmelerini, yolları tam denetim altına almalarını ve güvenlik güçlerinin asfalt birkaç yol dışında hareket etmesini engellemelerini emretti. Teröristler de bu emirleri yerine getirmeye çalışıp, hareket etmeye kalkan güvenlik güçlerine karşı, ana yollar dışındaki yollarda baskınlar yaptılar, pusular ve mayın tuzakları kurdular.

Bu mayın tuzakları kısa zamanda özellikle Mardin bölgesinde çok can aldı. Güvenlik güçlerinin yanı sıra örgüt yandaşlarından ve köylülerden de kayıplar oldu. Teröristler buna kısmi bir çare bularak, mayınları yandaş köyler civarına ve yoldan 100-200 metre uzağa koyarak, gelen araç askerî araçsa patlattılar, değilse patlatmadılar. Başlangıçta bu çalışma askerlere çok zarar verdiyse de, askerlerin aldığı sıkı önlemler sayesinde azaldı.

Teröristler yine de bazı yerlerde mayın işini sürdürdüler. Pek çok asker bu mayınlarla şehit oldu ve sakat kaldı. Güneydoğu'da mayınların yaygın biçimde kullanılması sivil ya da asker pek çok insanın ölmesine ve sakat kalmasına neden oldu. Döşenen mayınların daha uzun yıllar pek çok insanı öldüreceği veya sakat bırakacağı kesindir.

Terörist başı Abdullah Öcalan, 1993 yazında, hedefe mutlaka ulaşmak istiyordu. Dağlardaki gücünün yeterli olduğuna, stratejik dengenin kurulduğuna inanıyordu. Bazı yerlerde kurtarılmış bölgeler de yaratmıştı: Küpeli Dağ, Besler, Cudi Dağı gibi büyük alanları denetliyordu. Yeterli paraları vardı; etkili iletişim ve istihbarat ağı kurulmuştu; dış destek günden güne artıyordu; özellikle Yunanistan ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY) PKK'yı boyuna kışkırtıyor, *düşmanımın düşmanı dostumdur* diyordu. Para gücü yalnız vergiler, uyuşturucu ve silâh/cephane kaçakçılığına dayanmıyor, Türkiye'nin her tarafındaki Kürt kökenli zengin işadamlarından, işletmelerden ve ihalelerden büyük paralar sağlıyordu; her yerden para geliyordu.

Türkiye Cumhuriyeti devleti ve yetkilileri mücadelede

her zaman kararlı görünmediler. Devlet, PKK'nm çamur attığı subay, astsubay ve polisleri mahkemelerde koruyamadı. Teröristlerin çekindiği kimselere atılan çamurla bazı subay, astsubay ve polisler mahkemelere düştü. Bunları savunacak avukat bile bulunamadı. Yakalanan teröristlerin kaldığı cezaevlerinde de denetim teröristlerin eline geçmişti. Bu yüzden cezaevleri, PKK'nın birer üniversitesi haline geldi.

Ortam teröristlerin tam istediği ve beklediği gibiydi. Küpeli Dağ'da (Gabar) Kürt Ulusal Meclisi'ni (KUM) toplayacak, devlet kurma kararı alıp harekete geçecekler, birkaç ay içinde de kendi devletlerini ilan edeceklerdi. Terörist başı Abdullah Öcalan, zaman zaman bu bilgileri teröristlere telsizle veriyordu.

Teröristlerin hiçbir düşü gerçekleşmedi. Türk güvenlik güçleri kısa zamanda kendilerini yeniledi, eksikliklerini giderdi ve kararlılıklarını gösterdi. TSK başta olmak üzere tüm güvenlik güçleri kendilerini güçlendirip, PKK'nın karşısına çıktı. Daha önceleri PKK, TSK'ni klâsik hareketler içerisinde görmüş, ona göre önlemler almıştı. Ancak, TSK 1993 yazından itibaren gece harekâtı uygulamaya başlamış, bunda da başarılı olmuştu. Halbuki PKK, askerlerin gece harekâtına girişemeyeceğini sanıyor, gece harekâtım yalnız kendilerinin yapabileceğine inanıyordu. Bu yüzden, *geceler bizim gündüzler askerin* gibi sloganlar atıyorlardı. Ama hesapları karışmış, en güvendikleri *gece silâhı* ellerinden alınmıştı.

TSK ve güvenlik güçleri 1993-1994 kışında kış teçhizatına kavuştu, eksi 35-40 derecede 2-3 metre karın içinde harekât yapma olanağı buldu. Oysa eskiden kışın iki taraf birbirinin üzerine pek gitmez, asker kışlalarda kalır, teröristler de dağların kuytu yerlerinde kış hazırlığı yapar, kışı orada geçirir ve yaz için haince planlar hazırlayıp nisan-mayıstan itibaren arka arkaya eylem yaparlardı. Şimdi ise askerler kış-yaz demeden her gün karşılarına çıkıyor, kış için hazırladıkları yerleri vuruyor; buralardan kaçan teröristleri bir-iki gün içinde ya askerler ya da soğuk hava şartları öldürüyordu. Askerler

ise, yeni giysileriyle arazide kışın karda günlerce kalabiliyorlardı.

PKK'mn en güvendiği taktik, gece ve gündüz araziden sızarak, karakol gibi sabit hedefleri vurmaktı. Bu sızmalar 1993 sonuna kadar işe yaramıştı. Ancak, 1994'ten itibaren Türk güvenlik güçleri gelişmiş dürbünler alıp devreye sokmuş, gündüz gözetlemesinde büyük bir aşama kaydetmişlerdi. O güne kadar teröristler güvenlik güçlerinden daha iyi dürbünlere sahipti, daha iyi görüp vuruyordu; ellerinde Rusların uzak mesafeli dürbünleri ve Kanas, BKC gibi silâhları vardı. TSK'nde ise 1945-1950'lerden kalma dürbünler vardı. Yeni dürbünler çok daha üstündü. Gündüz bu avantaj elde edilirken, geceleri de son model gece görüş cihazları ve bu cihazlara sahip kariyerler devreye girerek, gece gözetlemedeki eksikliği ortadan kaldırdılar. Gece görüş cihazlarıyla teröristleri uzaktan görmek, ona karşı önlemler almak çok etkiliydi. Gelişmiş gece görüş cihazlarına sahip olan güvenlik güçleri, teröristlerin gece silâhını ellerinden aldı. Bunlar PKK'ya büyük darbe oldu. Teröristler buna çare aramış ama bulamamışlardı.

TSK'nin elindeki silâhlı helikopterler, terörist örgütün en fazla çekindiği silâhlardı. Bu helikopterlere gece kullanma kabiliyeti de kazandırılmasıyla beraber, teröristlerin korkusu daha da arttı. Başlangıçta gece görüş dürbünleriyle kısa mesafedeki hedeflere ayışığmdan da yararlanarak kullanılan silâhlı helikopterler, ateş yakan teröristleri veya belirgin hedefleri vurabiliyorlardı. Daha sonra bu araçlara NTS *(Night Targeten System),* yani *gece hedef tespit cihazı* takılması sayesinde her gece uçmaya ve teröristleri görüp vurmaya başladılar.

Silâhlı helikopterlerin yanı sıra Skorsky ulaştırma helikopterleri de, uzak mesafelere kolaylıkla ulaşabilmeleri ve iki motorlu olmaları nedeniyle askerlere güven veriyordu. Bir motor sussa veya vurulsa diğeriyle hedefe ulaşabiliyorlardı. Süratli olması, kısa zamanda yükseklere tırmanması ve her araziye kolaylıkla inip kalkmasının yanı sıra, bir defada

25 askeri taşıması, 120 mm'lik havan ve 7,5/18 mm'lik dağ toplarını taşıyabilmeleri birliklere büyük olanaklar sağlıyordu. Böylece 5-6 helikopter bir defada bir bölüğe yakın kuvveti ve destek silâhlarını taşıyabiliyor, ikinci sefere gerek kalmıyordu. Bu sayede, karşı tarafa hazırlık yapıp vurma olanağı bırakmıyordu. Ayrıca, bir defada, teröristlerin yan ve gerilerine yeterli gücü destek silâhlarıyla indirme avantajı sağlıyordu. Geceleyin bazı yerlere birlik indirmeden başka, çatışma bölgelerindeki yaralıların kurtarılması gibi büyük moral sağlayan hareketleri de yapabiyordu.

1993'e kadar, yurtiçinden bölgeye gelen tabur seviyesindeki birlikler ağır silâhlarını getirmiyor, kışlalarında bırakıyorlardı. Birlikler kendilerini koruyamıyorlardı. Bu, büyük bir eksiklikti. Bu tarihten sonra ağır silâhlar getirildi. GTT (Geri Tepmesiz Top) havanlar ve makineli tüfeklerin yanı sıra, 105 mm'lik obüslerin de bölgeye gelmesiyle birlikler yüksek ateş gücüne kavuştu, her birlik kendini rahatlıkla koruyabilir hâle geldi. Hele birkaç birlik silâhlarını koordineli kullanınca etkinlikleri daha da artıyordu

Ayrıca, GPS'lerin *(Global Positioning System)* yani bulunulan konumu saptayan sistemlerin bölgedeki piyade ve jandarma komando birliklerinde yaygın kullanılmasıyla, gece sızmaları daha güvenli ve etkili yapılmaya başlandı. Komutanları eskiden en çok düşündüren olay, geceleyin sızan birliklerinin kaybolmadan yerlerine ulaşmalarıydı. GPS, geceleri askerlerin kaybolmasını büyük ölçüde önledi ve birliklere güven verdi.

Bu cihazlar ve araçlar birlik komutanlarına yepyeni olanaklar sağladı. Gündüz gözetleme cihazları yardımıyla, teröristlerin yaklaştığını gören gözetleyiciler, gelenleri istedikleri yerde pusuya düşürüp yok ettiği gibi; gece gözetleme cihazlarmdaki gelişmeler sayesinde, teröristlerin yön ve mesafelerini sağlıklı olarak ânında elde ettiler. Hedef görünür görünmez her türlü silâhla ateş altına alma olanağına kavuştular.

TSK ve güvenlik güçleri, bölge halkıyla her zaman iyi ilişkiler içinde oldu. Bölge halkı daima şefkatli, ölçülü hareket eden güvenlik güçlerine güven duydu, elde ettiği bilgileri canı pahasına askerlere iletti, gerektiğinde güvenlik güçlerinin yanında teröristlere karşı savaştı.

1993 yazı önemliydi. Teröristlerin niyet ve maksatları belliydi. İyi hazırlık yapmışlardı. Güvenlik güçlerinin hazırlıkları eski yıllara göreydi. Bu yüzden, PKK'nın en son durumuna göre hazırlık yapmak gerekiyordu. PKK'lı teröristlerin sayıları artmış, silâhları ve malzemeleri modernleşmiş, taktikleri değişmişti. Bunlara karşı önlem almak gerekiyordu. Eksikler giderilecek, ayrıntılı, gerçekçi planlar yapılacaktı. Bunlar kısa zamanda yapıldı.

Yeterli kuvvetlerle Bingöl, Bitlis, Mardin, Hakkâri, Şırnak ve Siirt'te aynı anda harekâta başlandı. Öncelikle; Diyarbakır kuzeyinde Lice-Kulp-Genç üçgeninde başlayan ve doğuya doğru devam eden Şenyayla'da noktalanan başarılı bir harekâtla Diyarbakır'ın kuzeyi rahatlatıldı. Arkasından, Mart 1994'te Küpeli Dağ'da (Gabar) başlayan harekât Yassı Dağ'a, oradan da Caci Dağı'na atladı. Buradan Kaval Dağı'na, Yazlıca Dağı'na, Besler'e ve oradan da Dereler'e dayandı. Dereler'den çıkan kuvvetler Kel Mehmet Dağı'na ulaştı. Sonra batıya döndü. 19 Temmuz 1994'te Cudi Dağı'na yapılan operasyon ile yurtiçindeki operasyonlar tamamlandı.

Teröristlerin büyük kısmının Kuzey Irak'ta toplandıklarının öğrenilmesiyle, Mart 1995'te de Kuzey Irak'a büyük çaplı sınır ötesi bir operasyon yapıldı. Yaklaşık 35 bin kişiyle, geceleyin sızma ve baskın tarzında yapılan bu harekâtta, PKK pek çok teröristini, silâhını, cephanesini, kolaylık tesislerini kaybetti. Örgüt arka arkaya yediği darbelerle büyük sarsıntılar geçirdi, gittikçe eridi, çökme noktasına geldi.

1996'dan 1998'e kadar geçen süre içerisinde güvenlik güçlerinin baskıyı aynı şiddetle sürdürmeleri sonucu PKK, gücünü ve etkisini büyük ölçüde kaybetti ve 15 yıl önce mücadeleye başladığı noktaya geri döndü. PKK, son zamanlarda

küçük gruplar hâlinde, sürekli olarak hareket ederek, faaliyetlerini silâhlı propaganda faaliyeti şeklinde sürdürdü.

Bütün bu çabalar sürdürülürken, terörist başı Abdullah Öcalan'm Suriye'de kalarak faaliyetlerini her ne pahasına olursa olsun sürdüreceği anlaşıldı. Bu yüzden, çabalar Abdullah Öcalan'ın etkisiz kılınmasına yöneltildi. Yürütülen diplomatik baskılar sonunda Suriye Hükümeti,' Abdullah Öcalan'ı ülkesinden çıkarmak zorunda kaldı. Abdullah Öcalan, 15 Şubat 1999 tarihinde Kenya'nın başkenti Nairobi'de Yunan Büyükelçiliği'nden çıktıktan sonra yakalandı ve Türkiye'ye getirildi. Abdullah Öcalan, yaptıklarının hesabını vermek üzere yüce Türk adaleti önüne çıkartıldı. Mahkeme kendisine hak ettiği idam cezasını verdi.

Bir taraftan Abdullah Öcalan'a mahkemenin verdiği ceza beklenirken, bir taraftan da Doğu ve Güneydoğu'da operasyonlar sürdürüldü. Bu operasyonlardan sonra PKK'nın Türkiye Cumhuriyeti topraklarında pek etkili olamayacağı, vurkaç şeklindeki operasyonlara devam edebileceği değerlendirilmekle birlikte, İran tarafındaki PKK'hlarm mutlaka dikkatle izlenmesi, her fırsatta etkisiz kılınması gerekmekteydi.

18 Nisan 1999'da yapılan genel ve yerel seçimlerde bölgedeki bazı belediyelerin HADEP'e geçmiş olması, geçmiş yıllarda olduğu gibi, bu belediyelerin PKK'ya destek vermeye çalışacakları endişesini akla getirmekteydi. Türkiye Cumhuriyeti'nin bu belediyeleri etkin biçimde denetim altında tutmasıyla bu endişelere gerek kalmayacağı, PKK'nın düşüşünün süreceği değerlendirilmekteydi.

Kısacası, PKK gece harekâtına güveniyordu. Gece harekâtını askerîn yüreğine korku salmak, psikolojik üstünlük sağlamak için her fırsatta tekrarladı, yanı sıra psikolojik etki yapmayı da unutmadı. Her yerde, "Geceleyin asker çıkamaz. Geceleyin yalnız biz harekât yaparız. Gündüzler askerinse geceler de bizimdir," diyerek, Türk askerinin yüreğine gece korkusunu sokmaya çalıştı. Asker neredeyse böyle bir saplantıya girmek üzereydi.

TSK, bu saplantıyı 1993 Ağustosu'ndan sonra aştı. Asayiş Komutanlığına geldikten hemen sonra Genelkurmay Başkanı Orgeneral Doğan Güreş'ten izin alarak yayınladığım gece harekâtı emriyle, Mehmetçik ve güvenlik güçleri, gündüz olduğu gibi geceleri de her türlü harekâtı başarıyla yaptı. Teröristlerin en güvendikleri gece silâhını ellerinden aldı. Geceleri yuvalarına sızdı. En güçlü inlerine girdi. Onları yuvalarında yakaladı. Etkisiz kıldı. "Tepeci" denilen emniyet unsurlarının bulunduğu yerlere geceleyin sızarak onları mevzilerinde ele geçirdi.

Teröristlerin Mehmetçik'in yüreğine yerleştirmek istediği korkuyu Mehmetçik onların yüreklerine oturttu. Önceleri, "Bu gece hangi askerî birliği, karakolu basacağız?" diyen teröristler, "Bu gece askerler nereyi basacaklar?" diye birbirlerine sormaya başladılar. Mehmetçik, teröristler nereye gittiyse oralara gitti; onları aradı, buldu. Yakın muharebeden kaçınmadı, sık sık teröristlerle boğaz boğaza geldi. Bu, teröristleri korkuttu. Yakın muharebe Mehmetçik'in en güçlü yanıydı. Bunu bütün dünya gibi teröristler de biliyordu.

Teröristler, "Asker gece gelemez," dediler, Mehmetçik gece üzerlerine gitti. "Kışın gelemez," dediler, kışın eksi 35-40 derecede üzerlerine gitti, oralarda etkisizleştirdi. "En sarp dağlara, kayalıklara gelemez," dediler, Mehmetçik oralara gitti: Cudi Dağı, Yazlıca Dağı, Kaval Dağı, Tanin Taninler, Kel Mehmet Dağı, Küpeli Dağı, Besler, Alandüzü, Buzul Dağı, Şeytan Dağları gibi en büyük yükseltilerde cirit attı, suçluları yakaladı, cezalarını verdi.

Burada, gece ve kış harekâtına izin veren Genelkurmay Başkanı Orgeneral Doğan Güreş'e, kış giysilerini her türlü zorluklara karşın zamanında yetiştiren Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Aydın İlter ile her konuda desteklerini esirgemeyen kuvvet komutanlarına şükranlarımı sunuyorum Onların destekleriyle başarı kazanılmıştır.

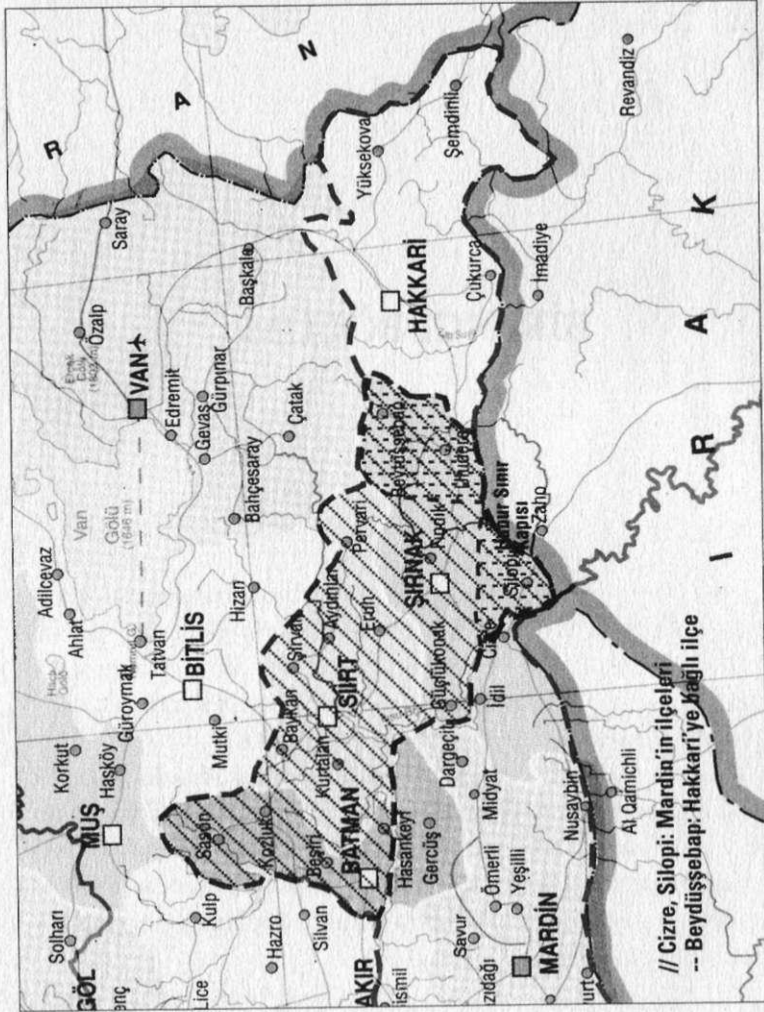
TSK ve güvenlik güçleri bu mücadelede zor yolu seçmiş ve başarmıştır. Her zaman yalnız suçluyu bulmaya ve onu

cezalandırmaya özen göstermiştir. Suçluları tereyağından kıl çeker gibi bulmaya çalışmıştır. Suçsuzlara zarar vermemek için elinden geleni yapmış ve onları korumuştur. Dünyada örneği az görülen bir başarı kazanmıştır.

Bu mücadelede büyük kahramanlıklar sergilenmiştir, bu kahramanları sevgiyle kucaklıyor, gözlerinden öpüyorum. Mücadelede gerektiğinde en kıymetli varlıkları canlarını seve şeve veren aziz şehitlerimizi tekrar saygıyla anıyor, yakınlarına sabır, kahraman gazilerimize acil şifalar diliyorum. En iyi dileklerimi sunuyorum.

Kitapta bazı kahramanların adlarını yazdım. Onlar gibi binlercesini gördüm. Çatışma alanlarında, görevlerinin başlarında onları hayranlıkla izledim. Adlarını hatırlayamadığım için yazamadım. Yaptıklarıyla ciltler dolusu kitaplar yazılır. Bu kahramanların adlarını hatırlayamıyorum ama, hepsi yüreğimdedir. Ölünceye kadar da orada kalacaklardır.

BIRINCI BOLÜM

Olayın Çıkışı

16 Ağustos 1984 günü öğle haberlerinde Türk ulusu, radyo ve televizyonlardan, PKK denilen terörist örgütün Siirt'in Eruh ve Hakkâri'nin Şemdinli ilçelerinde bir gün önce gerçekleştirdiği silâhlı eylemleri duyarak derinden sarsıldı. Kötü haber kısa zamanda tüm yurtta duyuldu.

PKK (Kürdistan İşçi Partisi), Güneydoğu Anadolu'da iki ilçe merkezini basarak silâhlı eylem başlatmıştı. Teröristler asıl eylemlerini Eruh ilçe merkezine yöneltmiş, ilçedeki jandarma binasına girmiş, bir eri şehit edip bazı silâh ve malzemeleri ele geçirmiş, halkı zorla camiye toplamış, propagandalarını yaparak kaçıp gitmişlerdi.

Aynı gün ve aynı saatlerde, Eruh'taki eylemle koordine olarak, Hakkâri'nin Şemdinli ilçe merkezinde de bir grup PKK'lı daha hafif bir eylemi gerçekleştirmiş ve kaçıp gitmişlerdi.

Haberin duyulmasından sonra kısa bir sessizlik oldu. Ardından sert açıklamalar birbirini izledi. Yarım asır sonra Gü-

neydoğu'da silâhların tekrar patlaması elbette Türkiye Cumhuriyeti'nin ve Türk halkının yararına değildi. Kafalarda bazı sorular ve kuşkular belirdi. Olayların ardından yapılan açıklamalar insanları oldukça rahatlattı. Bölgeye güçlü ve hareketli birlikler kaydırılmaya başlandı. Bölgede konuşlu birlikler ile ülke içinden gönderilen birliklerin, olayı kısa zamanda sona erdireceği belirtildi.

Türk halkı, 20. yüzyılın başında uzun süre savaşmış, Balkan, Birinci Dünya ve İstiklâl Savaşları'na katılmış, nesi var nesi yoksa bu savaşlar için vermişti. Büyük Atatürk'ün bizzat yönettiği Büyük Taarruz'dan sonra ülke barışa kavuşmuştu. Barış dönemi uzun sürmemişti. 1924'te Güneydoğu Anadolu'da Şeyh Sait isyanı, arkasından da Ağrı ve Tunceli isyanları çıkmış, kurulan barış ortamı bozulmuştu. 1937'de Doğu'daki isyanların bastırılmasından sonra tüm yurtta barış rüzgârları esmiş, ülke ekonomik yönden büyük atılımlar yapmıştı. 47 yıl sonra kurulan bu barışın temeline Eruh ve Şemdinli'deki eylemlerle dinamit konmuştu.

Yetkililer uyanık ve dikkatli davranmış, olayın bir isyan olduğunu, bunun büyüyebileceğini kestirmişler ve oldukça güçlü birlikler göndererek önlemlerini almışlardı. Bu isyan, her ne pahasına olursa olsun bastırılacaktı. İsyana katılanlar da hak ettikleri cezaya çarptırılacaktı.

Eruh ve Şemdinli baskınlarını ben de İstanbul'da bütün vatandaşlar gibi, 16 Ağustos 1984 günü öğle haberlerinde dinleyip öğrenmiştim. İçim sızlamıştı. Olay önemli ve tehlikeliydi. Türkiye Cumhuriyeti'nin ve özellikle de Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinin kalkınmasına' büyük zarar verebilecek boyuttaydı. Türkiye Cumhuriyeti'nin kendini her yönden düzlüğe çıkarmaya başladığı bir dönemde böyle bir olayla karşılaşması büyük talihsizlikti. Konuyla ilgili olarak o gün yaşlı-genç kimle görüştüysem hepsi de gergin ama kararlıydı. Her türlü önlemin alınacağını, isyanın kısa zamanda söndürülüp isyancıların cezalarını göreceklerini belirttiler.

Ben de 1984 Ağustosu'nda Tuğgeneralliğe yükselmiş, Malatya'daki 2. Ordu Karargâhı'na atanmıştım. İstanbul'da 3. Kolordu Kurmay Başkanlığı görevini sürdürüyordum. Emirler gereği, 21 Ağustos'ta 2. Ordu'ya katıldım. 30 Ağustos'ta Tuğgeneral rütbesini taktım.

Bölgeye yeni birlikler gönderiliyor

Bu arada yurtiçinde konuşlu komando birlikleri süratle bölgeye gönderilmeye başladı. Önce, olay yerine yakın Batman ve Siverek'teki komando birlikleri Siirt ve Hakkâri'ye kaydırıldı. Daha sonra, Bolu ve Kayseri'deki komando birlikleri Siirt kırsalında görev almak için yola çıktılar.

Birlikler kendilerine verilen bölgelere yerleşip, hiç zaman kaybetmeden teröristlerin peşine düştüler. Her tarafta güvenliği sağladılar. Dünyanın en sert arazisinde teröristleri aramaya başladılar.

Birliklerin hepsi hevesli, istekli ve görevlerine bağlıydı. Yürekleri ülke sevgisiyle doluydu. Siirt, Şırnak ve Hakkâri'nin ünlü dağlarını didik didik aradılar. Her yere ulaştılar. Teröristleri bulup çıkarmak, hak ettikleri cezaları verebilmek ve kesin sonuç almak için terlerini döktüler, göz nuru ve kanlarını akıttılar, gerektiğinde de çekinmeden canlarını verdiler.

Ancak, kesin sonuç sağlayacak temaslar bir türlü gerçekleşmedi. Teröristler bir türlü görülemedi, bulunamadı ve yok edilemedi. Her birlik her sabah erkenden büyük umutlarla yüksek dağlara tırmanıyor, o güne kadar ayak basılmamış mağaralara, inlere, oyuklara giriyor ama bir türlü temas olmuyordu. Arama ve taramalar gece yarısına kadar sürüyor, sabah tekrar başlıyordu. Bu birliklerin heyecanını ve hırsını unutmak mümkün değildir.

Siirt bölgesi, yurdun her tarafından gelen birliklerle dolmuştu. Bu birliklerin yönetiminden sorumlu 7. Kolordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı, ileri karargâhını Siirt'teki 70. Piya-

de Tugay Komutanlığı karargâhına, 70. Piyade Tugayı da ileri karargâhını Şırnak'a kaydırdılar.

Böylece, bölgeye yeni gelen birliklerle büyük bir güce ulaşan 7. Kolordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı, bölgede arka arkaya uygulamalar, (operasyon) yaptı. O zamana kadar askerin gitmediği Kaval Dağı'na, Cudi Dağı'na, Yassı (Çıraf) Dağ'a, Şeyhömer Dağı'na ve Incebel Dağları'na çıkıldı. Her taraf arandı. Dereler bölgesine girildi. Teröristlerle temas sağlamak için gece-gündüz her türlü çaba gösterildi. Ancak, beklenen temas bir türlü sağlanamadı. Teröristler de yok edilemedi.

Aynı günlerde Mardin, Hakkâri, Van bölgelerinde uygulamalar yapıldı. K. Bağlar-Yürekli Yaylası'nda (Hakkâri), Piyade Üsteğmen Adnan Şen ve Piyade Onbaşı A. Güzel aramalar sırasında şehit oldular. Mardin ve Urfa'da benzer uygulamalar yapıldı. Buralarda da cılız bir iki temas dışında beklenen temaslar olmadı.

Eylül 1984 başında, Siirt'e gönderilen birlikler tüm unsurlarıyla bölgeye yerleştiler. Başlarında komutanları olduğu halde, yeni alman bilgiler ışığında uygulamalar başlatıldı. Bu uygulamalar, genellikle boşluklar bırakılmadan dikkatle yapıldı. Bazı yerlerde teröristlerin izlerine rastlandıysa da sonuç alınamadı.

Bütün birlikler, Urfa'dan Hakkâri'ye kadar her yerde birbirleriyle yarışırcasına çalıştılar. Gece gündüz demeden her tarafta koştular. Dağların doruklarında günlerce kaldılar. Hepsinin yürekten istedikleri temas bir türlü olmadı.

Ancak, açıkça belirtmek gerekir ki, bütün birlikler bölgede canla başla çalıştılar. Bölgede basmadık dağ, vadi, ova bırakmadılar. Her tarafı terleriyle ıslattılar. Yürekleriyle, bilekleriyle ve akıllarıyla çalıştılar. Teröristlerle teması bir sevgiliyle buluşma derecesinde arzu ettiler. Ancak, bu 3 aylık dönem içerisinde, kesin sonuç sağlayacak teması, en azından bir terörist grupla teması gerçekleştiremediler. Teröristleri bulup etkisiz kılamadılar.

Birlikler her tarafı denetim altına aldılar. 15 Ağustos 1984'ten sonra bölgede oluşabilecek tehlikeli durumu bertaraf ettiler. Her an büyüme eğilimi gösterebilecek isyan hareketini soğuttular. Terör örgütüne yeni katılımları önlediler. Teröristleri sindirdiler. Teröristler, yer altına inmek suretiyle kendilerini kurtardılar ama bölge halkını yanlarına alamadılar. Bölge halkı devletin gücünü, kudretini, bu askerlerin pervasız hareketleri ve şefkatli davranışlarında gördü. Olayları izleyen sade vatandaş, devletin kasırga gibi esen, her tarafa yayılan bu gücü karşısında teröristlerin yanında yer almanın yanlış olduğunu anladı. Kötü niyetliler de caydılar. Bütün bunların ötesinde, devletine bağlı, huzur içinde yaşamak isteyen bölge halkına da büyük ölçüde güven verildi. Özetle, devlete bağlı insanlara güven, kötü niyetlilere de korku verildi.

Bölgede sürekli uygulamalarla geçen 3 aylık dönem, Türkiye Cumhuriyeti'nin bu konuda ne denli kararlı olduğunu göstermesi, kötü niyetlilerin caydırılması ve teröristlerin sindirilmesi yönlerinden yararlı oldu. Teröristlerin sürekli tehdit ettiği iyi niyetli vatandaşlara da güven sağladı. Bu önemliydi. Büyük ölçüde başarılı oldu.

Kesin sonuç almamamasındaki en önemli neden, güvenlik güçlerinin teröristler hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması, onları hiç tanımamasıydı. Teröristler bölge halkının kendilerini açığa çıkaracağını bildiklerinden, kendilerini ve kaldıkları bölgeleri gizli tutmuşlar, kimseye görünmeden çalışmışlar, yerlerini göstermemişlerdi. Güvenlik güçleri halktan pek yararlanamadı. İstihbarat örgütleri olayı genel biçimde izlemiş, ayrıntılı bilgilere sahip olamamışlardı. Örgütü, teröristleri, yapılarını, özelliklerini, kaldıkları yerleri bilmiyorlardı. Güvenlik güçleri kimi yakalayacaktı? Bilmiyorlardı. Büyük bir istihbarat eksikliği vardı. Araziye yayılan birlikler birkaç terörist yakalayabilselerdi, belki önemli bir aşama kaydedeceklerdi. Ama bu da olmadı.

Birlikler arazide muharebe istihbaratı için çırpındılar. El-

de ettiklerini değerlendirecek temel istihbarat bilgileri de yeterli olmadığından çabaları sonuçsuz kaldı. Elde ettikleri bazı bilgileri yerine oturtamadan kış geldi. Her tarafı kar kapladı. Birlikler de bölgeden ayrılıp kışlalarına dönmek zorunda kaldılar.

Böylece 15 Ağustos-1 Aralık 1984 arasındaki 3,5 aylık çok değerli dönem geçip gitmişti. Birliklerin tekrar bölgeye gelmesi için en az Nisan 1985'i beklemek gerekecekti. Bölge dört ay boş kalacaktı.

Gelen birlikler teröristleri ve bölgeyi tanımıyordu. Bu büyük bir eksiklikti. Ayrıca, bölge halkım da tanımıyordu. Bölge halkının değişik özellikleri vardı. Bunları bilmeden başarılı olmak zordu.

Bölge halkının özellikleri

Köylerde ve özellikle dağlık kesimlerdeki mezralarda herhangi bir kimseyi bulmak, onunla konuşmak, ondan bir şeyler almak zordur. Bu köylerde yabancı bir kimseyi görenler hemen kaçıp kayboluyorlardı. İhtiyarlar ve çocuklar dışında herhangi bir kimseyi bulup konuşmak olanaksızdı. Kadınlar ve çocuklar Türkçe bilmiyorlardı. Ayrıca, kadınların yabancı kimselerle konuşmaları hoş karşılanmadığından, uygun birisini bulup görüşmek olanaksızdı. Kimi çağırsamz, kiminle konuşmak isteseniz arkasını dönüp hızla kayboluyordu. Uzun süre kanun kaçağı olmaları, onlara bazı değişik usuller öğretmişti.

Köylüler, 200-300 metre mesafeden, kendi aralarında hayvan seslerini taklit ederek rahatlıkla anlaşabiliyorlardı. Askerlerin veya bir yabancının köye gelişini kolayca birbirlerine haber verebiliyorlardı. Köye gelenler bu hareketlerden ve seslerden hiçbir şey anlamıyorlardı. Böylece, bu işaretleri alan köylüler civardaki kayalıklarda, hatta evlerin içinde değişik ve tuhaf denecek yerlerde saklanıyorlardı. İşaret verince çabucak gelebiliyordu. Dillerini de çoğumuz bilmediğinden anlaşma çabaları işe yaramıyordu. Dereler, Gabar, Herakol ve Cudi'deki köylerin durumu böyleydi. Köyleri ve köylüleri tanımıyorduk. Köyün içinin ve etrafının nasıl aranacağını, nerelere saklanabileceklerini bilmiyorduk. Bu köylerde yıllarca kanun kaçakları saklanmışlardı. Onları bulmak mümkün olmamıştı. Teröristler de aynı şekilde saklanmaya çalışıyorlardı.

Daha sonra, yakalanan teröristlerden Mustafa Çimen'in söylediğine göre, Pervari bölgesinde uygulamalar yapan güzide birliklerimizin timleri, Yazlıca (Herakol) Dağı'nda, birkaç kez bazı çadırlarda, teröristlerle bilmeden birlikte oturmuşlar, ayran içmişler, hatta askerlerden bazıları onlara teröristlerin nerelerde olduklarını sormuşlar. Askerler onları yaylaya çıkan halktan sanıp konuşmuşlar, soru sormuşlar sonra da kalkıp gitmişler.

Bölge insanları çok dayanıklı olup, dağlarda uzun yürüyüşler yapabilirler. Arazide gece gündüz kalabilirler. Hele yaz aylarında basit bir örtü ile geceyi geçirebilirler. Doğduklarından itibaren doğayla ve komşu köy halkıyla boğuştukları için iyi silâh kullanırlar. Tek erin konularını iyi bilirler, iyi uygularlar. Pusu kurmada ustadırlar. Bölgede arazinin pusu kurmaya uygun olması, pusu kurmada kolaylık sağlar. Kendileri iyi silâh kullandıklarından, iyi silâh kullananları ve iyi eğitimli birlikleri, görür görmez tanırlar. İyi eğitimli birliklere pek yaklaşmazlar.

İyi silâh kullanan bu insanlar iyi de gözetleme yaparlar. Her evde bir tüfeğin yanında mutlaka bir dürbün de vardır. Silâh ve dürbün hayatlarında iki önemli araçtır.

Bölgede güç esastır. Gücü olan, istediği pek çok şeye sahip olabilir. Her olayı güç çözer. Aşiret düzeninde yaşayanları yasalar pek ilgilendirmez. Onlar aşiret ve doğa yasalarıyla ilgilenirler.

Bölgenin dağlık kesimlerinde yaşayanların okuma yazması azdır veya yoktur. Türkçe'yi, okullarda okuyan çocuklar ile askere gidenler konuşurlar. Kadınların büyük kısmı

Türkçe bilmez. Son zamanlarda TV kanallarındaki bazı diziler bölgedeki kadınların Türkçe öğrenmelerinde etkili olmuştur. TV'leri olmayanlar bundan mahrum kalmıştır.

Teröristler bölge halkına gerçek yüzlerini gösteriyorlar

PKK'lı teröristler, Eruh ve Şemdinli gibi iki ilçede birden gerçekleştirdikleri isyan hareketini bölge halkının sempatiyle karşılayacağına, ilk günlerde askerlerin baskısıyla coşkularını gösteremediklerine ancak daha sonra göstereceklerine inanıyorlardı. Hayallerinde, büyük bir *Kurtarılmış Bölge* yatıyordu. Planlarını hep halkın kısa zamanda kendilerinin yanında olacağına göre düzenlemişlerdi. Bölge halkının isyan hareketine alkış tuttuğuna inanıyorlardı. Bölge halkından gelebilecek en küçük olumsuz söz ve tepkiyi kabullenemiyor, içlerine sindiremiyorlardı.

Bu düşünceler içerisinde; teröristler, bölge halkının kendilerine karşı en basit davranışlarına bile çok acımasız cezalar vererek tepki gösterdiler. Bazı köylerde aleyhlerinde konuşan sade vatandaşları tek tek bulup öldürdüler. Yine aleyhlerinde konuşan Karageçit muhtarına gözdağı vermek için, Karageçit köyünün topluca cezalandırılmasına karar verdiler. 8 Kasım 1984 günü, korkunç planlarını uygulamaya koydular. Verdikleri ceza dehşet vericiydi. Bir tarafta çatışmalar sürerken, girdikleri köy evinde, tümü çocuk ve kadın 9 kişiyi öldürdüler. Ölenlerden 5'i küçük bebekti.

PKK'lı teröristlerin çocuk ve kadınlara karşı böylesine acımasız davranmaları bölgede korku yarattı. Bölge halkı, teröristleri bir türlü anlayamıyordu. Birkaç ay öncesine kadar, kendilerine gelip önlerinde sakin sakin duran PKK'lı teröristlerin Eruh, Şemdinli baskınlarından sonra birdenbire canavarlaşmalarını bir türlü çözemiyordu. Halk, teröristler için, "Dün kuzu gibiydiler, bugün canavarlaştılar" diyor; bir kısmı da, "Onlar her zaman canavardı ama kuzu postuna büründükleri için göremedik," yorumunu yapıyorlardı. 1982 sonlarında bölgede varlıklarını hissettirdikleri günlerde, masum görünen bu insanların kısa zamanda nasıl değiştiklerini kabul edemiyorlardı. Daha önceden hep rica eden teröristler şimdi sert emirler veriyor, bu emirler yerine getirilmediğinde acımasız davranıyorlardı: Bazen bir-iki kişiyi, bazen de daha fazla kişiyi öldürüp gidiyorlar, etrafa korku saçıyorlardı.

1984'ün soğuk bir kasım akşamında, Tünekpınar köy bekçisini kendileri için söylediği basit birkaç söze kızıp ailesinin önünde cezalandırmalarından birkaç gün sonra, bekçinin kardeşi Yusuf'un bölgedeki komutanın ellerine sarılarak, çocuklarını, karısını kurtarması için yalvarmasını unutmak mümkün değildir. Yıllarca huzur içinde yaşamış bu zavallı insanların yüreklerine öylesine büyük korku salmışlardı ki, çıkarmak mümkün değildir. Yusuf ve ailesi, gördükleri sahneyi bir türlü unutamıyorlardı. Aynı şeylerin her an tekrar başlarına gelmesinden korkuyorlardı. Korkudan ailesi ve çocukları tir tir titriyordu. Bu aile, Mersin'e kaçmak suretiyle kurtuldu.

15 Ağustos 1984'e kadar herkese centilmen görünen teröristler, silâhlı eylemi başlattıktan sonra gerçek yüzlerini göstermeye başlamışlardı. PKK'lı teröristler, bölge halkını zorla da olsa yanlarına almak istiyorlardı. Bu korkutmalar, dehşet verici noktalara varmıştı. Bölge halkına hem acımasız davranacaklar, hem ekmeklerini yiyecekler, hem de bu halk her yerde teröristleri överek göklere çıkaracaktı.

Bölgedeki insanların işi gerçekten zordu. Her şeyi bölge halkı adına yaptıklarını söyleyenler, şimdi o bölge halkının kendi aleyhlerine söyledikleri basit sözler için insanları acımasızca öldürüyorlardı. Bu nasıl işti? Kimse bunu anlayamıyordu.

Ama tepkiler büyüyordu. Üzerinde sürekli durdukları şey, bölge halkının kendileri için sarf ettikleri basit sözlere tahammül edemeyen bu terörist örgüt bu halkın üstüne binerek nasıl başarıya ulaşacaktı? Nasıl hedeflerine varacaktı? Bu zordu. Büyük bir çelişkiydi.

24 Ekim 1984: Milli Karakolu baskını

PKK, askerlerin kurduğu baskı karşısında yeraltına inmekle birlikte, fısıltı gazetesini de çalıştırıyordu. Bunun için bölge halkını ve köylüleri kullanıyorlardı. Yaymak istedikleri konular, söylemek istedikleri şeyler kısa zamanda yayılıyor ve bölgedeki askerlere ulaşıyordu.

PKK, bu şekilde yaydığı haberlerde, bölgenin tek hâkimi olduklarını, bölgede kendilerinden başka güç olmadığını, karşılarına kim çıkarsa çıksın cezalandıracaklarını, askerlerin de paylarını alacaklarını söylüyorlardı.

Bölge halkı ise devletin ve dolayısıyla TSK'nin güçlü olduğunu, örgütün gücünün askerler karşısında yetersiz kaldığını ima yollu da olsa kendilerine söylediklerinde, teröristler kısa süre sonra askerlere de saldıracaklarını ve onları da cezalandıracaklarını belirtiyorlardı.

PKK, halka karşı giriştiği acımasız hareketlerinden dolayı sevimsiz hale gelmişti. Halkın büyük kısmı kendilerini kuşku ve korkuyla izliyordu. Bölge halkı devlete ve askerlere güven duyuyor, devleti bir baba gibi görüyordu. Bu duygu, devletin gücünden ve şefkatinden geliyordu.

Terör örgütü, devletin gücünün sanıldığı kadar büyük olmadığını göstermek, devlete olan güveni sarsmak için bir askerî hedefe saldırmayı tasarladı. Örgüt bir askerî hedefe saldırmakla hem bölgede kendilerinden başka bir güç olmadığını hem de halk arasında yerleşmiş bulunan devletin gücünün fazla olmadığını kanıtlayacaktı. Devletin gücüne olan inancın mutlaka yıkılması gerekiyordu. Örgütün bölgede yerleşebilmesi için bu gerekliydi. Tam da zamanıydı. Devletin gücü konusundaki efsane yıkılmalıydı. Askerî bir hedefe saldırmak, acımasız bir eylem gerçekleştirmek, halka karşı yaptıkları acımasız eylemleri belki de unutturacaktı. Halk arasında olumlu hava oluşturacaktı.

Bunun ötesinde, devlete ve orduya güven duyanlar, terör örgütünün göstereceği başarılı güç gösterisinden sonra PKK saflarına katılmak için can atacaklardı. Bu yüzden, terör örgütü bölgedeki Türk düşmanlarını tatmin etmek, bölge halkını kazanmak için, kolay ve riski az bir hedef seçerek eyleme karar verdi. Hedef olarak Milli Karakolumu seçti.

Milli Karakolu, Şırnak-Şenoba yolu üzerinde, Dedeören ve Dereler'e giden yol kavşağında olup, PKK'nın Besler'e, Cudi'ye ve Şırnak istikametlerine geçişini önlüyordu. Karakolun civarındaki köylerde PKK'lı teröristlerin sempatizanlarının olması, onların köylerine giriş çıkışlarında önemli bir engel sayılıyordu. Bu engelin kaldırılması, en azından etkisinin azaltılması gerekiyordu. Karakoldaki asker sayısının az ve karakol komutanının yeni olması, bu karakolun hedef seçilmesinde önemli bir nedendi.

Teröristler, karakol hakkında yeterli her türlü bilgiyi aldıktan sonra hazırlıklarını yaparak, 24 Ekim 1984 gecesi karakola saldırdılar. Karakolu koruyan 5 askerden 3'ünü şehit ettikten sonra kaçıp gittiler. Eylem kısa sürmüş, teröristler karakolun yakınına kadar gelmişlerdi. Yapılan araştırmada, nöbetçilerin yerlerini ve hangi saatlerde nerelerde bulunduklarını dahi bildikleri ortaya çıkmıştır.

Böylece teröristler, Eruh'tan sonra, bir jandarma karakoluna da saldırabileceklerini bölge halkına göstermiş oldular. Halka karşı takındıkları acımasız tavırlarını askerlere de göstermiş oldular. Ancak, askerler o zamana kadar zayıf tuttukları karakollardaki eksikliklerini giderip kendilerini güçlendirdiler. Kısa zamanda, bu karakollar kendilerini koruyabilecek duruma geldiler. Böylece artık devletin en uçtaki karakolları da her an gücünü göstermeye hazırdı.

8 Kasım 1984: Karageçit (Eruh) köyüne baskın

Milli Karakolu'na yapılan eylemin, bölgede örgüt adına olumlu etkiler yaptığı görüldü. Karakolda az asker bulunduğu halde PKK'nın askerî bir karakola saldırması, yandaşları arasında sevinçle karşılandı, örgüte moral kazandırdı.

Milli Karakolu'nun saldırıya uğramasından sonra, askerî birliklerin büyük bölümü dağlara çıktı. Her tarafta teröristleri aramaya koyuldular. Askerler teröristleri bölgeyi iyi bilen kimselerle arıyordu. İz süren köylü kılavuzlar, kısa zamanda teröristlere büyük bir darbenin vurulacağını askerlere ve komutanlara söylüyorlardı. Ancak, bir türlü teröristlere ulaşamadılar, çünkü ilk karşılaşma sırasında teröristler önce onları vuruyorlardı. Yakınlarına geldikleri halde hedefe gitmiyorlardı.

Askerlerle birlikte arazide araştırma yapan Karageçit köylüleri de, teröristlenn, köyleri civarından geçtiklerini tarlalarda çalışan köylülerden ve koyun otlatan çobanlardan öğrenmişlerdi. Teröristlerin geçiş yerlerine askerlerle birlikte pusu kurmak istiyorlardı. Çok geçmeden köylülerin pusu kurma düşüncesini teröristler duydular. Karageçit köyü ile civar köylere de ders olabilecek bir eylem planlamaya başladılar.

Askerlerin dağlara çıkması köylüleri, özellikle de PKK'ya karşı olanları sevindirmişti. Büyük bir coşkuyla askerlerin önüne düşüp yer gösteriyorlardı.

Karageçit köyü, Eruh'un güneyinde Küpeli (Gabar) Dağ'dan, Fındık ve Mardin'e geçiş yolu üzerinde, dağlık, sarp bir arazide kurulmuştur. Teröristler, Fındık (Eruh) ve Şırnak arasındaki gidişgelişlerinde sürekli bu yolu kullanıyorlardı. Bu gidişgelişlerde köylülerin kendilerine her türlü yardım ve desteği yapmalarını, askerlere yardımcı olmamalarını, bilgi vermemelerini istiyorlardı.

O günlerde örgütün Suriye bağlantısı İdil bölgesindeki Cehennem Deresi (Mardin) üzerinden yapıldığından, Karageçit köyü vazgeçilecek bir yer değildi. Bu yüzden, köylülere sert uyarılar yaptılar. Köylülerin tavırlarını değiştirmemesi üzerine tehdit dolu mesajlarını tekrarladılar. Köy halkı bu tehditlere kızdı. Köy muhtarının etrafında birleşerek örgüte tehditlerinin karşılığının aynen verileceğini bildirdiler. İki taraf da birbirine meydan okuyan bir tutuma girdiler.

Örgüt başka bölgelerden de topladığı teröristlerle, 8 Kasım 1984 gecesi köyü basmak üzere geldi. Köylüler, köyde bulunan 2 askerin de yardımıyla, köylerini teröristlerin saldırısına karşı korudular. Teröristler, köye saldırırken, köylülerin mevzileri iyi tuttuklarını gördüler. Başlangıçta köye kolayca gireceklerini sanmışlardı. Ancak, köylüler sert karşılık verince durakladılar. Teröristler, köylülerle bu şekilde çatışarak sonuç alamayacaklarını anladılar. Gece yarısına doğru, bir kısım unsurlarını köylülerin karşısından çekip köyün içine sızdılar. Evleri tek tek tanıyorlardı. Muhtarın ve yakınlarının evine girdiler. Evde uyumakta olan bebeklerle kadınları öldürdüler. Sabaha karşı, köylülerin karşısındaki mevzilerden çekilerek kaçıp gittiler. Mevzilerden evlerine dönen köylüler, 9 çocuk ve kadının cesediyle karşılaşınca donup kaldılar. Örgütün çocuklara ve kadınlara saldırabileceğini, onları öldürebileceğini beklemiyorlardı.

PKKİı teröristlerin Karageçit köyünde bebeklere varıncaya kadar masum insanları öldürmeleri, acımasız davranmaları, örgütün gerçek yüzünün tüm bölgeye yayılışının ilk büyük örneğidir. Bu olayı duyan bölge halkı, örgüte karşı endişelerini açıkça dile getirmeye başladılar. Kafalarındaki korku artık şekillenmişti. Bu, kendilerini her defasında kurtaracaklarını söyleyen PKK'lı teröristlere karşı ilk güvensizlik işaretiydi.

Olaydan 2 ay sonra ele geçen, Karageçit köy baskınını gerçekleştiren terörist Mustafa Çimen'e, "Karageçit'te köylülerle, askerlerle çatıştınız. Köylüleri ve askerleri imkân bulursanız öldürebilirsiniz. Bu normaldir, ben bunu anlıyorum. Ancak, köydeki küçücük bebekleri ve kadınları neden öldürdünüz? Onu hiç anlamıyorum," dedim.

Mustafa Çimen bana rahatlıkla, "Komutanım, o günlerde köyü basacağımızı herkese duyurmuştuk. Ancak, köy bizimle çatışmaya girdi. Askerlerle birlikte köylü bizden güçlüydü. Bizim onlara o şartlarda bir şey yapmamız mümkün değildi. Ok yaydan çıkmıştı. Geri adım atamazdık. Çekilip gitsek rezil olurduk. Halk bizden hiç korkmayacak, hedefimize

ulaşamayacaktık. Ayrıca, bu olaydaki başarısızlığımız üzerine, her yerde bize karşı bir hareket de başlayabilirdi. Bunu göze alamazdık. Halka korku salacak, onları ürkütüp dize getirecek bir şey yapmamız gerekiyordu. Bu yüzden evlere girdik. Evdekilerin hepsini öldürdük. Burada âdet böyledir. Buradaki insanlar korkuylaiş yaparlar. Korkutmazsanız karşı gelirler. Hepsi kuvvetten anlarlar. Öldürülünce de hepsi öldürülür. Çocuk çoluk kim varsa öldürülür. Aksi halde, bırakılan beşikteki bir bebek de olsa, daha sonra büyür, eline silâhı alır, bizi bulur ve öldürür," dedi.

Daha fazla saçma şeyler söylemesine izin vermedim ve sözünü kestim:

"Siz bu insanları kurtaracağınızı söyleyerek ortaya çıkıyorsunuz. Onlara akla hayale gelmeyen işkenceler yapıyorsunuz, sonra da bu insanlardan destek istiyorsunuz. Ayrıca, bu insanların küçücük bebeklerinden bile korkarak onları acımasızca öldürüyorsunuz. Bu nasıl bir davadır? Siz nasıl dava adamısınız? Bunları hiç anlayamadım."

"Komutanım, bu bir ihtilâldir. Karşı çıkan öldürülür ve karşı çıkanları, karşı koyanları öldürmek için karar aldık."

"Çocuklar için de karar aldınız mı? Onların karşı çıktığını nasıl anlayacaksınız? 2 aylık, 5 aylık bebekler nasıl karşı çıkıyorlar, ağlayarak mı?"

"Komutanım, biraz evvel söyledim, onlar büyüyünce bizden mutlaka intikam alırlar. O yüzden biz onlara bu fırsatı vermeyiz."

"Yani siz bu küçücük bebeklerden bile bu kadar korkuyorsanız, hem de bugün değil, 15-20 sene sonra büyüyecek bebeklerden korkuyorsanız ne diye ihtilal yapmaya kalkıştınız? Siz hiçbir şey yapamazsınız."

Karageçit köyü baskını, Güneydoğu Anadolu'da örgütün bölge insanlarına bakış açısının, acımasız davranışlarının bir göstergesiydi. Adeta ilk uyarı niteliğindeydi. *Söyleneni kayıtsız şartsız yapacaksın. İsteneni ne olursa olsun yerine getireceksin. Yoksa çoluk çocuk demeden öldürülürsün* mesajıydı.

Bu olay gerçekten acımasız ve sevgiden yoksun insanların tüyler ürperten eseriydi. Bu olaylar bölgeyi derinden sarstı. Bölge insanını korkuttu. Bölgedeki bir kısım insan, "Bırakın, ne isterlerse yapsınlar," bir kısmı da "Bana dokunmayan yılan bin yaşasın," derken, bazı akıllı ve ileriyi görenler de, "Bunlar korkunçlar. Kökümüzü kurutacaklar," demeye başladılar. İşte, PKK'ya karşı ilk tepkilerin doğması da bugünlere rastlar. Bölge halkı, bir tarafta çocukları dahi gözünü kırpmadan öldüren PKKTı teröristleri, öbür tarafta da şefkatli devleti ve onun temsilcisi askerleri görüyor, seçimlerini yapıyorlardı.

Böylece, bazı aşiretler PKK'ya karşı birlikte hareket için karar aldılar. İlk öncü, Yağızoymak köylüleri oldu. Köy ve köyün bağlı olduğu aşiret birleşti. Başlarında M.O. olduğu halde bölgelerini, köylerini koruyacaklarını bildirdiler.

Örgüt bu karşıt gelişmelerden kuşku duydu. Karşı propaganda ile suçu askerlere ve asker işbirlikçisi diye tanımladıkları bazı kimselere attı. Onları ağır suçladı. Kendilerinin dürüst olduklarını, öldürmeleri benimsemediklerini, ancak her tarafta askerlerle, askerlerin yanında yer alan devlet yanlısı aşiret kalıntısı zengin işbirlikçiler de olduğunu, bunlar olmasa ortalığın süt liman olacağını yaymaya çalıştılar. "Bölgede askerler olmasa zaten kötü hareketlere, öldürmelere hiç gerek kalmayacak. Bütün suç onlarındır," diyorlardı.

PKK, Marksist-Leninist bir görüşe sahipti. Zenginlere karşıydı. Bölge halkının yüzde 80'i fakirdi. Bu fakir halkın, kısa zamanda yanlarında yer alarak aşiret düzenini yıkacaklarını, zengin köy ağalarının ve aşiret reislerinin de ya ortadan kaldırılacağını veya bölgeden kaçırılacağını düşünüyorlardı. Bu yüzden başlangıçta, aşiret reisleri ve köy ağalarıyla açıktan ilişki kurmamaya özen gösterdiler.

Örgüt başlangıçta, fakir halktan, özellikle mezralarda oturan köylülerle, kent ilişkisi az olan insanlarla ilişki kurmaya çalıştı. Bunlardan başka, ağalara, devlete karşı silâh çekmiş kanun kaçaklarını, katilleri yanına almaya özen gösterdi. Köylerde çok çocuklu, birbirinden kopmuş ailelerin çocukla-

rını kendi taraflarına çekmekte usta davrandı. 3-4 kadından 20-25 çocuklu ailelerin çocukları arasındaki kırgınlık ve dargınlıklardan yararlanıp bir kısmını yanlarına çekti.

M.O. ve kardeşi A.O'yı 1987 yıllarında kaybettik. M.O. bir kazada öldü, kardeşi ise bir çatışmada şehit oldu. 3-4 yıl sonra köyleri Siirt'e göçtü.

Karageçit baskınının yapıldığı günlerde genel oluşum bu yöndeydi. Köy ağaları, aşiret reisleri, kendilerini henüz tehlikeden uzak görüyorlardı. Ancak, Karageçit baskınından sonra gerçeği gördüler. Önlem almak gerektiğine inandılar. Küçük ve orta büyüklükteki aşiretler çare aramaya başladılar. Büyük ve güçlü aşiretler (Tayanlar, Jirkiler, Tatarlar) beklemeyi yeğlediler. Orta büyüklükteki bazı aşiretler de büyüklerin ne yapacaklarını ve verecekleri işareti beklediler (Kiçenler). Aşirete bağlı olmayan köylerin bir kısmı devlete bağlı kalırken, bir kısmı da teröristlerin etkisi altına girmişlerdi. Guyan aşireti zor bir bölgeydi, sıkıntılı dönem yaşıyordu. Devletin yanında yer almak istiyordu. Devlet bütün vatandaşlara eşit davranıyor, hepsine eşit yaklaşıyordu. Devletin yanında yer alanlar ise, kendilerine daha sıcak davranılmasını, daha fazla desteklenmelerini istiyorlardı.

Aralık 1984: Gelen birlikler bölgeden ayrılıyor

Zaman çabuk geçti. Aralık ayı gelip çattı. Kış kendini göstermeye ve soğuklar birlikleri etkilemeye başladı. Özellikle geceleyin görev başındaki birlikler dağ başlarında üşümeye başladılar. Bütün göstergeler kışın çok sert geçeceği işaretini veriyordu. Askerler ise kışlalarından, yazın sıcak günlerinde çıkmışlardı. Görevlerinin bu kadar uzayacağını pek tahmin etmemişlerdi. Bu yüzden yaz şartlarına göre gelmişlerdi. Askerleri fazla yıpratmadan, hasta etmeden kışlalarına geri göndermenin zamanı gelip çatmıştı.

Kasım 1984 sonlarında 2. Ordu Komutanı Orgeneral Adnan Doğu, Eruh bölgesindeki komando birliklerini denetlemeye giderken beni de yanma almıştı. O günlerde bölgeye atanacağım söyleniyordu. Komutan bölgeye alışmamı istiyordu. Akşam Fındık civarında bir komando binbaşı ve daha sonra da bir yüzbaşı ile konuştum. Her ikisi de soğuktan titriyorlardı.

"Kış giysiniz yok mu?" dedim.

"Bizim var ama askerlerin yeterli değil. Bu yüzden biz de giymiyoruz komutanım!" dediler.

"Durum nasıl?"

"Gece gündüz, her tarafı arıyoruz. Teröristlerle bir türlü temas sağlayamadık."

Kışın gelmesi en çok teröristlere yaradı. Onlar da kışa hazırlıklı değillerdi. Onlar da ilk kez kış geçireceklerdi. Ancak bekleyebilirlerdi. Ama komando birlikleri daha fazla bekleyemezdi. Onları dağda taşta nefes almadan kovalayan komandolar artık kışlalarına dönüyorlardı. Teröristler, askerlerin dağlardan inmelerine, kışlalarına geri dönmelerine seviniyorlardı. Askerler gider gitmez bölgede kalan askerlerin kendileriyle baş edemeyeceklerini, bu yüzden köylerde rahatça çalışabileceklerini sanıyorlardı. Hatta köylere ve köylülere haber salıyorlar, onları şimdiden korkutmaya çalışıyorlardı. Bu haberlerde, "İşte güvendiğiniz askerler bugün, yarın gidiyorlar. Onlar gittikten sonra gene biz bize kalacağız. Yaptıklarınızın hesabını soracağız," diyorlardı.

Aralık ayının başında Tuğgeneral S. Acarel komutasındaki 1. Komando Tugayı Kayseri'ye, Bolu Komando Tugayı da, konuş değişikliği nedeniyle, Hakkâri'ye hareket etti. Bunların arkasından da, tüm birlikler dağlardan inerek kışlalarına girdiler.

Özetle, Aralık 1984'ün ilk haftasında, Siirt'te bölgenin asıl sahibi veya ev sahibi durumundaki 70. Tugay ve jandarma birlikleri dışında hiçbir birlik kalmamıştı.

Aralık 1984: Bölgeye geliş ve Siirt'teki durum

Kasım 1984 başında, Malatya'daki 2. Ordu Karargâhı'nda bir sabah toplantısında, 2. Ordu Komutanı'na emir subayı

yaklaşarak telefondan arandığını söyledi. O da, hemen karşıda duran telefonu alıp konuşmaya başladı. Orgeneral Adnan Do ğu'nun kendisinden üst rütbede bir komutanla konuştuğu belliydi. Konuşması sırasında sürekli bana bakıyordu. Ben buna bir anlam verememiştim. Komutan konuşmasını bitirdikten sonra bana doğru geldi ve benim Siirt'teki 70. Piyade Tugayı ve Sıkıyönetim Komutan Yardımcılığına atanacağımı söyledi. Kararnamenin çıkmak üzere olduğunu ekleyerek, "Hayırlı olsun!" dedi. Ben de kendisine, "Sağ olun! Sizlere oralardan iyi haberler göndermeye çalışacağım. İçiniz rahat olsun komutanım!" dedim.

Bu haberi aldıktan sonra, bir taraftan evi taşımak için hazırlığa başladım, bir taraftan da bölge ve teröristler hakkında bilgi toplamaya, kuşkulu olduğum konuları daha iyi öğrenmeye çalıştım. Bugüne kadar olayı dışarıdan görüyor ve eleştiriyordum. Ama şimdi sorumluluk bana geçiyordu. Araziyi daha iyi öğrenmek için, kabartma haritaların başında daha fazla vakit geçirmeye başladım. Geçmiş olayları ve eski isyanlar hakkındaki yazıları daha ciddi okudum, daha ayrıntılı inceledim, birliklerimizin hareketlerini değerlendirdim. Ben ne yapabilirim diye günlerce düşündüm.

Kararname hemen çıkacak dediler. Ama yine de 15 günü geçti. Bu arada 2. Ordu Komutanı bölgeye giderken beni de yanında götürmeye başladı. Bu gidiş gelişler yararlı oldu. Bazı şeyleri gözden geçirme olanağı buldum. Gelip giderken, olaylarda adı geçen dağları, araziyi tekrar tekrar gözden geçiriyordum. Aralık 1984 başında atanma emri geldi. Ben de 10 Aralık 1984'te Malatya'dan Siirt'e geldim.

Siirt'te 7. Kolordu Komutanı Korgeneral Kaya Yazgan'ı (sonradan rahmetli oldu) ziyaret ettim. Bana bölgedeki sıkıntıları anlattı. Özellikle, bölgeden askerlerin gitmesiyle büyük bir boşluk yaratıldığını, teröristlerin baskıdan kurtulduğunu, bu yüzden arka arkaya eylem yaptıklarını söyledi. Kışın geldi ğini, kışın birliklerin hareketlerinin sınırlı olacağını, çok çalışmak gerektiğini ekleyerek bana başarılar diledi. Birlikte

Şırnak'a geçtik. Yolda önemli olayların geçtiği yerleri gösterdi. Şırnak'ta benden 2-3 gün önce 7. Kolordu Komutan Yardımcılığı'na atanan Tümgeneral H.Ü. ile karşılaştık. Hep birlikte brifing salonuna geçtik. Bölge ve teröristler hakkındaki brifingi dinledik.

Verilen brifingte, teröristlerin Eruh, Şemdinli, Milli Karakolu ve Karageçit baskınlarını hikâye şeklinde dinledik. Brifing beni doyurmamıştı. Bu yüzden kendilerine, "Anlattığınız olaylar geçmişte olan olaylar. Bunlar geçmişte kaldı. Ancak, PKK'nın teşkilatı, silâhları, taktikleri, teknikleri nelerdir? Kaç kişi gezerler? Nerelerde gezip nerelerde kalırlar? Önemli adamları kimlerdir, zayıf ve kuvvetli tarafları nelerdir? Yani biz şimdi kimlerle döğüşüyoruz? Onları anlatın," dedim. Yeterli bilgileri olmadığını söylemeleri üzerine, bundan sonra bu konulara ağırlık vermelerini, bunları toplayıp değerlendirmelerini istedim.

12 Aralık 1984 günü Siirt'te yapılan bir törenden sonra 70. Piyade Tugay Komutanlığını teslim aldım. Tören sırasında, 7. Kolordu ve Sıkıyönetim Komutanı Kaya Yazgan da hazır bulundu. Yeniden başarılar diledi. Törenden sonra eski Tugay Komutanı Tuğgeneral İ. Babür'ü Malatya'daki yeni görevine yolcu ettik.

Akşam, tugay karargâhında Kolordu Komutanı Korgeneral Kaya Yazgan bana, önemli gördüğü bazı bilgileri tekrar etti. Benim düşüncelerimi de aldı. Sonunda fazla çalışmam gerektiğini tekrar belirtti. Ben de kendisine, uzun yıllardır kendimi böyle bir göreve hazırladığımı, PKK'nın saklandığı yerleri bulup çıkaracağımı ve TSK ile büyük Türk milletinin beklentilerine yakında yanıt vereceğimi söyledim.

Olay çetin ve zordu. Bunu biliyordum. Ancak, benim de güçlü kozlarım vardı. PKK'nın geceleri hareket ettiğini biliyordum-. Onlarla baş etmenin mutlaka gece hareketinden geçtiğinin bilincindeydim. Geceye alışkanlığıma güveniyordum. Çünkü, çocukluğumda geceleri memleketimde koyun gütmüştüm. Geceyi iyi biliyordum. 1961-1962 yıllarında Ko-

re'de bulunmuş, ABD'li askerlerle geceleri birlikler içinden sızmalara katılmış, her defasında başarılı olmuştum.

1965-1967 yıllarında İrankapı ve Çetenli'de (Doğubayazıt) sınır bölük komutanlığı yaptığım için Ağrı Dağı'nı, Tendürek Dağı'nı ve bölge halkının özelliklerini biliyordum. Uzun yıllar, tüfek ve tabanca atış yarışmalarında yarışmış, dereceler almıştım. Her türlü şartta, silâhı en az teröristlerin en iyisi kadar kullanacağımı ve kullandıracağımı biliyordum. Büyük deneyimim vardı. Fizik gücüm, uzun yıllar askerle eğitim ve ağır spor yapmam nedeniyle her türlü zorluğa göğüs gerecek durumdaydı. Askerleri en kısa zamanda eğitim ve fizik güç yönünden hazırlayabileceğime inanıyordum.

Bütün bunların ötesinde, her yerde ve her zaman birliklerimle hesaplı bazı riskleri göze alabilmenin güveni vardı. Askerlerime, subaylarıma ve astsubaylarıma iyi bir lider olma arzusuyla doluydum. Açıkçası istekliydim. O güne kadar kaldığım bütün birliklerde atış, spor dahil en iyi birlikleri yetiştirmiştim. Kıta komutanlıklarında büyük deneyimim vardı. Küçük rütbelerde ve Kore'de küçük taktikler konusunda kendimi hazırlamıştım.

Kara Kuvvetleri subayları arasında iyi bir yerim ve saygınlığım vardı. Uzun yıllar istihbarat konularında çalışmıştım. Erlerle birlikte her türlü güçlüğe katlanacak durumdaydım. Zorluklar, ne kadar büyük olursa olsun, beni durduramazdı. Sağlığım ve gücüm yerindeydi. Devletin yıllarca beni böyle bir görev için yetiştirdiğinin bilincindeydim. Yapı olarak da mücadeleyi ve böyle bir mücadeleyi seviyordum.

İşte bu niteliklerime güvenerek yola çıkmıştım. Duraklamam, geri dönmem söz konusu olamazdı. Tarihî bir görev almıştım. Milletim başarı bekliyordu. Sevinçli haberleri mutlaka verecektim. Ordu ve Kolordu Komutanına da, "Başaracağım, merak etmeyin," dememdeki sır bunlarda saklıydı.

70. Tugay'da ilk günler ve Siirt

Siirt bölgesi geniş bir bölge olarak tanımlanmıştı. Siirt iline Mardin'in Cizre, Silopi ilçeleri ile Hakkâri'nin Beytüşşebap ilçesi eklenmişti. Kısacası, Batman, Kurtulan, Beşiri, Şırnak, Eruh, Pervari, Silopi, Cizre, Beytüşşebap, Uludere, Kozluk, Sason, Baykan, Şirvan ilçelerini içine alıyordu. Bölge oldukça büyüktü. Teröristlerin merkezi durumundaydı.

Yapılacak iş çoktu. Askerleri çatışmaya hazırlamaktan başka, istihbaratın yeniden düzenlenmesi, askerlerin temizliği, bitten arındırılması, eğitimi, morali gibi konular beni bekliyordu. Bölgede kısa sürede çözümlenmesi gereken önemli konular vardı.

PKKTı teröristler hakkında bilinmeyenler çoktu. Örgütü tanımıyorduk. Örgütteki teröristleri ve liderleri tanımıyorduk. Liderler tanınmadığından, özelliklerini bilmiyorduk. Taktikleri, silâhları, sayıları hakkında hiçbir bilgi yoktu.

Teröristler hakkında doğru bilgiler de gelmiyordu. Bu durumda askerî birlikler için tek yol vardı: Muharebe istihbaratını iyi çalıştırmak, geliştirmek ve bölgeden doğru bilgiler toplamak, hızla bölgede etkin bir gözetleme ağı kurarak teröristleri izlemek ve bir yerde tuzağa düşürerek bazılarım yakalamak, gerekli bilgileri almaktı. İş başa düşüyordu. Kendin çaba harcamazsan kimse yardım edemezdi.

Askerler 4 ay süreyle dağlarda dolaşmışlar, kışın gelmesiyle kışlalarına geri dönmüşlerdi. Dağlarda asker kalmamış, teröristlerin üstündeki baskı kalkmıştı. Kısa süre sonra teröristler bölgede serbest kalmışlar ve halka, özellikle de kırsal alandaki halka istedikleri baskıyı rahatça yapabileceklerdi. Hepsinin beklentisi buydu. Aralık 1984'ten itibaren teröristler de askerlerin arkasından dağlardan indiler.

Köylerden kötü haberler gelmeye başladı. Köylere giden teröristler, "İşte gördünüz, askerler gitti. Onlar ancak yazın gelirler. Şimdi biz bize kaldık. Ya bizim dediğimizi yaparsınız ya da sizleri çoluk çocuk demeden toptan cezalandırırız,"

diyorlardı. Köyler için, dolayısıyla dağlar için karar vermek acil ve önemliydi.

Askerler dağlardan yeni dönmüşlerdi. Yorgun ve bitkinlerdi. Bitlenip gelmişlerdi. Eğitimleri, atışları ve motivasyonları eksikti, geliştirilmesi gerekiyordu. Yazın dağlarda sürekli dolaşan askerlerin yüzde 98'i veya büyük kısmı hiç teröristlerle karşılaşmamıştı. Pek çoğu çatışmaya bile girmemişti. Ama her gün kafalarını, başta köylüler olmak üzere, PKK'nın hikayeleriyle doldurmuşlardı. Askerler teröristlerle karşılaşıp bir çatışmaya girseler ve onları görseler, çektikleri sıkıntıları ve yorgunlukları unutacaklardı. Ama dağlarda kimseyi görmemişler, çatışmaya girmemişlerdi. Ara sıra, kimin tarafından vurulduğunu bilmedikleri arkadaşları için ağlamışlar, kinlenmişler ama bunu nasıl çözecekleri hakkında kuşkuya düşmüşlerdi. Hepsinin gönlünde, bir çatışmaya girip, terhis olmadan onlardan arkadaşlarının intikamını almak yatıyordu.

Kar yağmaya başladı. Kısa zamanda her tarafı kapladı. Yollar kapandı. Pek çok köyle irtibat kesildi. O yıllara kadar kışın askerler hep kışlalarında kalmışlardı. Hele böyle karlı günlerde birlikler dışarıya münferit görevler için dahi çıkmazlardı. Teröristler ve bölge halkı şimdi askerlerin aynı şekilde kışlalarında kışı geçireceklerini, dışarıya çıkmayacaklarını değerlendiriyorlardı. Karın şiddetli yağışı, her tarafın karla kaplanışı en çok teröristleri sevindirdi. Onlar köylülere açık açık, "Kar yağdı, yollar kapandı, biz de geldik. Şimdi gidin, askerlere haber verin, işte buradayız," diye meydan okuyorlardı. Bu haberler sık sık kulaklarımıza geliyordu.

Asker yorgun ve bitkindi. Ancak, köylüleri kış boyunca teröristlerin insafına bırakmak demek, bölgedeki tüm köyleri kaybetmemiz ve gelecek sene hepsini karşımıza almamız, kısacası devletin bölgede çöküşü demekti.

Artık benim ve özellikle Türkiye Cumhuriyeti'nin çetin bir sınavı başlamıştı. Köyleri ve köylüleri henüz kaybetmeden, teröristlerle her türlü hava ve arazi şartlarında mücadele edilebileceğini bölge halkına ve teröristlere kısa zamanda göstermek ve komutanın kararlılığını önce birliklere, sonra bölge halkına ve daha sonra da teröristlere kanıtlamak gerekiyordu. Bunu vakit geçirmeden sırasıyla hepsi görmeli ve anlamalıydı.

Evet, kar yağdı. Yollar kapandı. Her taraf bembeyaz ve soğuktu. Osmanlı ordusu 1914'te Sarıkamış'ta büyük bir kış felaketi yaşamıştı. TSK'ndeki komutanlar, yıllar geçmesine rağmen bunu hiç unutmamıştı. Ancak, zaman değişmişti. Helikopterler, güçlü kar araçları, askerler için kış giysileri vardı. Yiyecek durumu da iyiydi. Özellikle konserveler, yiyecek özleri varken korkulacak, endişe edilecek bir şey yoktu. Askerleri köylere çıkarabilir, onları oralarda en kötü şartlarda ikmal edebilir ve karınlarını doyurabilirdim.

Çıkış, elbette riskliydi; bunu herkes biliyor ve kabul ediyordu. Her defasında belleklerimizde Sarıkamış felaketi canlanıyordu. Buna karşılık, en kısa zamanda köylere ve kırsal alana çıkılmazsa, kırsaldaki tüm köylerin bize olan güvenlerini, bağlılıklarını, dolayısıyla her şeyi kaybedecektik.

Burada kısa zamanda kaybedilecekler o kadar önemliydi ki, bunları tekrar kazanmak için Türkiye Cumhuriyeti daha sonra pek çok insanı feda ederek, para harcayarak bile belki de kazanamayacaktı. Tarih önündeki bu büyük sınavı, benim olduğu kadar TSK'nin ve Türkiye Cumhuriyeti'nin de kaybetmemesi gerekiyordu. Mutlaka kazanmalıydık.

O halde en önemli konu, birliklerin eksiklerini ivedilikle gidererek bir an önce kırsal alana çıkması, orada ikmal edilmesi ve bölge halkının korunmasıydı. Onların bu en kritik, en kötü zamanlarında yanlarında olunmalıydı. Bunları kendi olanaklarımla ve eksik olanları da üst komutanlıklardan isteyerek sağlayabilirdim

Kafamda düşündüğüm konuları önce Kolordu Komutanına anlattım. Biraz düşünmemi ve üzerinde çalışmamı istedi. Çalışmalarımızı gördükten sonra, "Peki," dedi. Sonra emrimdeki tüm arkadaşlarıma ve karargâha anlattım. Üzerinde

durulacak önemli noktaları, vurgulanacak konuları kendilerine tekrar tekrar izah ettim. Özellikle halk desteği konusunun altını çizdim. Çünkü bu tip harekâtta halk desteği olmadan böyle bir savaşın kazanılması mümkün değildi. Birlik komutanlarının, karargâh subaylarının hepsi bunu iyi bildiklerinden kendilerine daha kolay anlattım. Önemli olan, bizim için gerekli olan halkın desteğini ve güvenini kaybetmemekti. Riski göze almaz ve kırsala çıkmazsak kaybedecektik. Kaybedilecek bu güvenin bir daha geri gelmesi zordu.

Bu konuşmalar sırasında ast kademe komutanlarının düşüncelerini aldım. Serbestçe açıkladılar. Sabırla dinledim. Önerilerini sordum. Hemen hepsi görev ve ülke aşkıyla doluydu. Terörist taktiklerini ve en önemlisi onların niyetlerini en küçük hareketlerinden çıkarabiliyorlardı. Ancak, teröristlerin nasıl bulunacağını pek bilmiyorlardı. Bu konuda kendi görüşlerimi uygun yerlerde ikna edici biçimde anlattım. Büyük ölçüde ikna oldular. Kurmay subaylık hayatımın büyük kısmı istihbarat bölümlerinde geçmişti. Bundan yararlanmanın zamanı gelmişti. Kendimi teröristlerin yerine koydum. Onların ne yapabileceklerini sürekli düşündüm. Durumu değerlendirdim.

Uzun bir tartışma ve görüşmeden sonra karara vardım. Kararımı kesin ve açık olarak kendilerine söyledim. Bu mücadelede halk desteğine şiddetle ihtiyaç vardı. Bu destek olmadan başarı mümkün değildi. Şu anda halk desteğini ve halkın güvenini kaybetmek üzere olduğumuzu, halkın güven ve desteğinin bir defa kaybedildikten sonra tekrar kazanılmasının zor olacağını, güvenin kaybedilmesinden sonra da savaşın kazanılamayacağını, bu yüzden köylüleri korumak için hemen kırsala çıkmamız gerektiğini, bunun için iyi hazırlık yapmalarını emrettim.

Teröristleri, 4-5 ay boyunca köylerde köylülerle baş başa bırakmanın sakıncalarını anlatıp, bunu hiç kimsenin istemediğini, bırakırsak işin aleyhimize gelişeceğini, sonradan düzeltmenin mümkün olamayacağını tekrar tekrar vurgula-

dım. Birliklerin bu kış kıyamette karşılaşabileceği sorunlar hakkında düşüncelerimi açıkladım. Kendilerinin de oturup konuyu sürekli düşünmelerini, buna kilitlenmelerini istedim. Bazı arkadaşlarıma özel görevler verip başarılar diledim.

Kurmay Başkanı Kurmay Yarbay ibrahim Mesci (daha sonra rahmetli oldu), karargâhı gece gündüz verimli biçimde çalıştırdı. Kafamdaki sorulara yanıtlar buldu, beni rahatlattı. Hatta, kısa zamanda, subay ve astsubaylar için kabartma bir harita yaptırdı. Tim komutanlarına kadar bütün komutanların hizmetine sundu. Kabartma harita işe yaramıştı. Gece gündüz herkes oradaydı. Çalışmalarını harita üzerinden yapıyorlardı. Bu sayede araziyi daha kolay öğreniyorlardı. Bunu mutlulukla izliyordum. Arazi bilinirse başarının geleceğini biliyordum.

Ana ilkeler ve öncelikler

Bölgede mücadeleyi kazanmak için, birlik komutanlarına da kılavuz olabilecek ana ilkeleri ve öncelikleri tespit ederek planlar yaptım. Buna göre, ana ilkeleri ve öncelikleri şöyle sıraladım:

Mücadelenin başarısı için ön koşul, halkla birlikte olmaktır; halktan kopuk başarı sağlamak olanaksızdır; halkla iyi ilişkiler sürdürülecek ve daha iyiye götürülecektir.

Halkla birlikte olmak, için, onun ihtiyacının en fazla olduğu şu anda yanında bulunmak gerekiyordu. Halkın en çok ihtiyacının olduğu bu günlerde yanında olarak güvenini kazanmak sıkıntılarını paylaşmak önemliydi.

Halkın yanında olmak yetmiyordu. Halkla karşılıklı saygı ve sevgi esasına göre samimi bir diyalog kurmak da gerekiyordu. Belde başkanları, köy muhtarları ile yüz yüze gelmek, görüşmek ve bu görüşmeleri her fırsatta sürdürmek gerekiyordu.

Halkla iç içe yaşarken halkın bazı ihtiyaçlarına da yar-

dımcı olarak devletin şefkatini göstermek gerekiyordu. Köydeki hastalara doktor, ilaç yardımı gibi insani ihtiyaçların yanında, okullara öğretmen vererek eğitime de katkıda bulunmak şarttı.

Bulunduğumuz bölgede iller, ilçeler ve köyler vardı. Şehir içi önemliydi. Halkın büyük kısmı orada yaşıyordu. Şehir, herkesin güvenle yaşadığı bir yerdi. Bugüne kadar ihmale uğramış olabilirdi. Ama şehrin güvenliği de önemliydi. Şehrin güvenliği sarsılmamalıydı. İyi bir hazırlık ve gizli bir çalışmadan sonra yapılacak ani denetimler, beklenenin üstünde iyi sonuçlar verebilirdi. Emniyet müdürü görevi dikkatle ele alıp çalışmalara başladı.

Şehrin emniyet ve güvenliği için, etrafındaki arazi ve kritik noktaların (köprüler, geçitler, bellibaşlı yollar) güvenli olması şarttı. Bunu bazı birlikler ve jandarma yerine getirecekti.

Şehrin kuzeyi, güneyine göre daha tehlikeliydi. Teröristlerin kuzeyde yerleşmelerini önlemek gerekiyordu. Bu yüzden kuzeye yüklenmeyi, daha sonra güneye ve doğuya yönelmeyi düşündüm. Böylece öncelik kuzeye verilmiş oldu.

Yolların denetimi önemliydi. Yolların ve bölgenin etkin biçimde denetlenebilmesi için, iyi bir gözetleme sisteminin kurulması gerekliydi. PKK'lı teröristlerin yolları pek kullanmadığını duyuyorduk, ama insan olduklarına göre her zaman hata yapabilecekleri ve yolların kolaylığından yararlanmaya kalkışacakları kesindi.

Bölgede kurulan bu denetim sisteminin kimler tarafından nasıl yapılacağı kuşkuya yer bırakmayacak şekilde belirlendi. Kuşkular varsa giderilmesi için öneriler sabırla dinlendi, kuşkular giderildi.

Bu tür mücadelede istihbarat önemliydi. Onsuz sonuç almak mümkün değildi. Üst kademelerden ve bölge içinden gelecek bilgi akımını hızlandırmak gerekiyordu. Muharebe istihbaratı; kurulacak gözetleme ağı ile dağlarda mücadele eden askerlerin, köylülerin, ele geçen teröristlerin hemen oracıkta verecekleri bilgilerden sağlanacaktı. Bunları iyi değerlendirip ilgili birliklere ulaştırmak ve oralarda kullanmak esastı. Buralardaki tıkanıklıklar varsa giderildi. Akım hızlandırıldı.

O güne kadar önemli bir terörist ele geçmediğinden elimizde bilgi yoktu. Bu konuda, arkadaşlarımdan kısa zamanda 2-3 üst düzey terörist yakalanmasını ve iyice sorgulanmasını istedim.

Bunu söyleyince, toplantıdaki arkadaşlardan bazıları gülümsediler. Nedenini sorduğumda biri, "Komutanım, biz 4 aydır bir tek terörist yakalayamadık. Siz şimdi, 2-3 üst düzey terörist yakalamamızı istiyorsunuz," dedi. Ben de, "Yakalayacağız, bunu istersek yaparız, başarırız," dedim.

Asker, jandarma, polis ve MİT görevlileri arasında sıkı bir koordinasyon ve işbirliği sağlandı. Sorumluluklar tekrar tekrar gözden geçirildi. Aksaklıklar giderildi.

Başarıyı sağlayacak olan, birliklerdi. Eğitim ve motivasyon eksiklikleri vardı. Özellikle atış, spor ve küçük çatışma taktiklerinin geliştirilmesi gerekiyordu. Askerler teröristlerden daha çok hareket edecek, onları bunaltacak, daha iyi silâh kullanacak, yakın boğuşmaya girmek için fırsat kollayacaktı. Bunlar planlanıp uygulamaya başlandı. Kısa zamanda iyi sonuçlar alındı. Özellikle fizik kondisyon ve atışta başarılı sonuçlar elde edildi. Silâhına, yüreğine ve bacaklarına güvenen birlikler tüm alana yayıldılar. Bölge halkına güven verdiler, teröristleri aradılar, buldular ve sonuç aldılar.

Birlikler arasında atış ve fizik kondisyon çalışmalarında yarış başladı. Bütün birlikler komutanları dâhil tüm subay, astsubay ve erlerinin katıldığı atışlı denetlemelerde iyi sonuçlar aldılar. Ellerinde bulunan silâhları en iyi biçimde kullandıklarını gösterdiler.

Durum, Mart-Nisan-Mayıs 1985'te, 7. Kolordu Komutanı Korgeneral Kaya Yazgan ve 2. Ordu Komutanı Orgeneral Adnan Doğu ile daha sonra Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Necdet Öztorun'un denetlemelerinde açıkça görüldü. Komutanlar hayranlıklarını ifade ettiler. Özellikle çabuk atış-

lar onları mutlu etmişti. Çünkü çabuk atışta iyi olmak, teröristlerle ilk karşılaşmalarda çok etkiliydi. Vurursanız iş bitiyordu. Yoksa o sizi vuruyordu veya kaçıyordu. Bir daha bulmak mümkün olmuyordu.

Bu sonuçlar komutanlara olduğu gibi birliklere de güven verdi. Askerler her tarafta rahatça dolaştılar. Karşılaştıklarında rahatça vurdular. Teröristlere bölgeyi dar ettiler, pek çok terörist ölü veya diri ele geçti.

Bu çalışmalarda ve denetlemelerde subay ve astsubaylar en önde yarışıyorlardı. Her türlü silâhı en iyi onlar kullanıyordu. Kısa zamanda Siirt birliklerinin tümünde subay-astsubay bütün komutanlar ellerinde silâhlarıyla birliklerin başında teröristlerin peşine düştü. Bu durum herkese güven ve mutluluk veriyordu. Teröristleri de korkutuyordu. İyi silâh kullanmayan subay, astsubay ve uzman kalmamıştı. Siirt birlikleri nereye gitse ses getiriyordu. Teröristleri vurdukları gibi Kara Kuvvetleri'nde 1985-1986 yıllarında birlikçe yapılan atış yarışmalarında birinciliği hiçbir birliğe kaptırmadılar. Bu arada TSK'ya da iyi atıcılar yetişti.

Yerleşim yerleri ve yolların denetimi

Kim olurlarsa olsunlar, insanların ihtiyaçları ve eğilimleri genellikle birbirine benzer, çok az farklılık gösterir. Ne kadar disiplinli olurlarsa olsunlar, PKK'lı teröristlerin de ihtiyaçları vardı. Bazıları dayanaklıdır, bazıları daha az dayanıklıdır. Bazıları rahatlarına çok düşkündür, bazıları daha az düşkündür. Bazıları ailelerini bir süre görmeden edemezler, bazıları bekleyebilirler. İşte PKKTi teröristlerin de, bölgeden kuvvetler çekilir çekilmez, üzerlerinden baskı kalkar kalkmaz şehre, yerleşim yerlerine birer ikişer indiklerine dair bilgiler gelmeye başladı. PKKTı teröristlerden bazıları banyo, yeme içme, tıraş ve kışlık giyecek ihtiyaçlarını gidermek için şehre geliyorlardı. Bazıları hemen gelip gidiyorlar, rahatlarına, keyiflerine biraz fazla düşkün olanlar ise otellerde kalıp, lüks lokanfalarda yemek yiyip, iyi giysilerden alıyorlardı. Kış geldiğinden, koruyucu giysilere ihtiyaçları vardı. Ne de olsa kırsalda uzun süre kalacaklardı. Kürklü, soğuğa dayanıklı giysileri ve sessiz yürümeyi sağlayan mekap ayakkabıları tercih ediyorlardı.

Bütün bunları değerlendiren istihbarattaki arkadaşlarımızın da yardımlarıyla şehiriçinden sorumlu olan Emniyet Müdürlüğü unsurları ani arama-taramalar şeklinde değişik zamanlarda denetlemelere başladılar. Kırsaldaki ilçelerde ise jandarma benzer şekilde çalışarak, en küçük yerleşim birimlerini kontrol altına almaya başladı. Şehrin giriş çıkışındaki kritik yerler tutulduğu gibi, oraya gelen yaklaşma istikametleri ve yollar da, uzaktan, değişik yerlerden gözetleme altına alındı. Yollarda devriyeler motorlu veya yaya dolaşırken, değişik yerlerde aniden karakollar kurularak gelen giden denetlenebiliyordu.

Yollar önemliydi. Teröristler için genellikle yolları kullanmama emri olmakla birlikte, insanoğlu rahatını her zaman ön planda tutuyordu. Bu yüzden, uzun süre arazide gezen teröristlerin bazı yerlerde yollan kullandıklarını öğrendik. Önemli yerlerde devriyelerin üstüne aniden özel eğitimli güçlü devriyeler göndererek denetimleri sıklaştırdık. Ayrıca, çeşitli yerlere konulan yerleştirilen gözetleme noktaları her gördüklerini değerlendiriyor ve bir sonraki gözetleme yerine bildiriyordu. Araziden gelip yollara geçenler, yoldan gelip araziye sapanlar dikkatle izleniyordu. Denetlemelerde aldatmalara özen gösteriliyordu. Bazen zamanda, bazen yerde değişiklikler yapılıyordu. Bazen de 1-2 gün boş bırakıyor, sonradan yine yerleşiyorlardı.

Yollardaki çalışmalar bu şekilde sürerken, şehir içinde de emniyet, kahvelere, lokantalara, ekmek fırınlarına, hamam ve otellere, kışlık giysi satan yerlere hatta spor salonlarına bile gidip zaman zaman arama tarama yapıyordu. Bazı şüpheli şahısları sorgulayıp, çıkan sonuçlara göre tekrar aramalar yapılıyordu.

Siirt'in güneyindeki Botan Çayı'nın geçiş yerlerine gizli pusular atıldı. Gelip geçenlerden şüpheli görülenler yakalandı. Yakalananlar dikkatle sorgulandı. Yerleşim yerlerinin yakınlarındaki yükseltiler ve dağlar beklenmedik zamanlarda askerler tarafından arandı.

Bu şekilde denetimler başladıktan 10 gün kadar sonra ilk meyveler alındı. Şehre gelen ve şehirdeki bazı kimselerle temas kurmaya çalışan 2 terörist yakalandı. Birlikler etrafta kurdukları gözetleme noktalarında çalışırken, Botan Çayı üzerindeki asma köprü civarında da bir terörist yakalandı. Ayrıca, yol kontrolleri sırasında birisi Şenoba'da, diğeri Kozluk'ta 2 terörist ve toplam 5 terörist ele geçmişti. Bunların yakalanmasıyla hem yapacakları eylemler önlendi, hem de sorgulamalar sonunda gerçekçi ve güncel bilgiler alındı.

Daha önce 4 ay dağlarda gezen güçlü birlikler, arka arkaya operasyonlar yapmalarına karşın önemli teröristleri ele geçirememişlerdi. Bu yakalamalar ve gelişmeler askerlerimize ve güvenlik güçlerine büyük doping oldu. Daha büyük coşkuyla her tarafta aramayı sürdürdüler.

Burada belirtmem gereken önemli bir gerçek var: PKK'nın 15 Ağustos 1984'te Eruh ve Şemdinli'de gerçekleştirdiği silâhlı eylemler sırasında bölgede görevli olan asker, jandarma, polis ve diğer görevlilerin olaylar karşısında duydukları heyecan, coşku, istek ve görev aşkını hiçbir yerde, hiçbir zaman görmedim. Onlardan sonra gelenler belki onlardan daha bilgili, daha becerikli olabilirler. Ama onların coşkusuna, çalışma temposuna, isteğine sahip değillerdi. Onların görevdeki heyecanını, görev aşkını, coşkularını unutmam mümkün değildir. O kahramanlar verilen her göreve koşarak gidiyorlardı. Bir gün Fındık kuzeyinden gelen birkaç timi ve 2 saat sonra Şırnak civarındaki timi gördüm. Gözlerim yaşardı. Üzerlerinde, terden ıslanmadık tek santimetrekarelik yer kalmamıştı. Birkaçını şehit verdik. Gazilerimiz oldu. Hepsi gözümün önündedir. Kahraman şehitleri rahmetle anarken, gazilere de sağlık, mutluluk, acil şifalar diliyorum.

Bu kahramanlar, Eruh ve Şemdinli baskınlarının burukluğunu kapatabilmek için, Batı'daki yeni görevlerine atanınca-ya kadar koştular, çabaladılar. Başarılı bazı operasyonları gördükçe sevinçten gözyaşlarını tutamıyorlardı. Kurmay Başkanı Kurmay Yarbay İbrahim Mesci, Tugay Komutan Yardımcısı Albay O. S., Jandarma Alay Komutanı Jandarma Yarbay T.D., Emniyet Müdürü M.T., tabur ve bölük komutanları. Hepsi canla başla çalıştılar. Bir sonuç alabilmek için çırpındılar. Her zaman ölümü göze aldılar. Onların gece gündüz demeden yürekli ve coşkulu çalışmalarına saygı duydum. Gözlerinden öperim. Kurmay Başkanı Kurmay Yarbay İbrahim Mesci'yi gözüm arkada kalmadan bırakır ve dağlara çıkardım, askerlerimle birlikte her göreve zevkle giderdim.

Bölgedeki askerî birliklerin durumu

Bölgede kalan askerî birlikler ve jandarma, PKK'ya karşı kırsalda kullanabilecek en önemli güçtü. Teröristleri dağda, taşta, ovada arayıp bulacak, etkisiz hale getirecek onlardı. Bu yüzden onların gerçek durumunu, zayıf ve güçlü taraflarını görmek gerekiyordu.

Fırsat buldukça onlarla birlikte olmaya çalıştım; eğitimde, atışta, sporda, kabartma haritanın başında küçük taktik uygulamalarında birlikte oldum; kendilerini tanımaya çalıştım; zayıf ve kuvvetli yanlarını görmek için çaba harcadım. Eksik yönlerini geliştirmeye; istihbaratta, atışta, sporda ve taktik çalışmalarda aşamalar katetmelerine özen gösterdim. Askerlerin attıklarını vuracakları, vurduklarını görecekleri bir düzen kurdum. Attığını vurduklarını gören subay, astsubay ve erler büyük moral kazanıyorlar ve kendilerine olan güvenleri artıyordu. Zaman zaman aralarına girip koşmam, atış yapmam, sürünmem ve yollarda yürümem onlara inanılmaz derecede iyi etki yapıyordu. TSK'da komutan çok önemlidir. Söylediklerini bizzat yapan komutan çok etkilidir. Bu yüzden onlarla eğitim, atış ve tatbikatta birlikte olmak, çektikle-

ri sıkıntıyı, zorlukları komutanın da çektiğini görmeleri onlara güç veriyordu.

Zaman zaman askerlerin içine dalıp onlarla sohbet ediyordum. Önüme gelen subay, astsubay, uzman ve erlere sorular soruyor ve cevaplar alıyordum. Bir gün ilginç bir olayla karşılaştım, beni çok düşündürdü, çünkü aynı olayı başka yerlerde de duydum, günlerce aklımdan çıkmadı. Olayı daha sonra tesadüfi bir şekilde çözdüm, bundan sonra iyi sonuçlar almaya başladık.

Olay şuydu: Askerlerle sohbet ederken, bir onbaşıya takıldım. "Bakın çocuklar, çok kuvvetliyiz, iyi atıcıyız ve iyi koşuyoruz diyorsunuz ama şu teröristleri bir türlü etkisiz kılamadınız," dediğimde onbaşı/ "Komutanım siz buraya yeni geldiniz. Onları bilmezsiniz. Onlar görülmezler, vurulmazlar, yakalanmazlar," dedi. Bunun üzerine ben de, "Çocuklar bunlar insan değil mi? Onlar da sizin gibi insan, siz nasıl vurulunca ölüyorsanız onlar da vurulunca ölürler," dedim.

Durumu kavramıştım. Bu, karşı tarafın psikolojik propagandasıydı. Vaktiyle Gürbulak ve Teperiz'de (Doğubayazıt) sınır bölük komutanlığı yaparken de bazı kaçakçılar için, "kurşun geçmez" lafları çıkarılırdı. Ama bir-ikisi ölünce bu laflar da kaybolup giderdi. Hamido diye bir kaçakçı veya eşkıya için de böyle demişlerdi. Bu tip propagandalar ateş edenlerin moralini bozmak, dikkatini dağıtmak için yapılan dedikodulardı. Bölgede böyle olaylar olurdu. Benim de başımdan benzer bir olay geçmişti.

1965-1967 yıllarında Gürbulak Sınır Bölük Komutanıyken, Küçük Ağrı Dağı eteğinde sınırdaki bir karakolu denetliyordum. Bir ara askerden su istedim. Güzel bir su beklerken, bulanık bir su geldi. Su getiren askere, "Burada dünyanın en iyi suyu yar. Siz neden bulanık su içiyorsunuz?" dedim. Asker sıkılarak, "Komutanım karakola uzaktaki iyi kaynaktan su getiremiyoruz. Suya giden arkadaşlarımızın önüne birkaç defa konuşan ayı çıkmış ve bir daha buralara gelmemelerini söylemiş. Onlar da korkmuşlar. Bir daha uzaktaki iyi sudan almaya gitmedik. Hemen yakından bu suyu bulduk. Oradan alıyoruz!" dedi.

Durum açıktı. Su almaya genellikle yeni gelen acemi erler gidiyor ve onlar da korkarak gidip geliyorlardı. Bölgedeki kaçakçılar veya kanun kaçakları da askerlerin oralarda fazla gezmelerini istemiyorlardı. Bu efsaneyi söndürmek gerekiyordu. Hemen, su getirecek askerleri seçtim, iyi nişancı ve deneyimli askerlerdi. Karşılarına konuşan ayının çıkması halinde vurmaları için kesin emir verdim. Karakolu takviye ettim. Birkaç kere ben de pusuda kaldım. Yakındaki köylere gittim. Yakında, konuşan bir ayı vuracağımızı ve kendilerine de göstereceğimizi söyledim. Bir daha ayı postuna bürünüp askerin önüne çıkan olmadı, olay bitti. Askerler de buz gibi temiz sularını içtiler.

Buradaki durum da benzerlik gösteriyordu. Bû dedikoduyu en kısa zamanda ortadan kaldırmalıydık. Durum acildi. Oradan ayrılırken subay ve astsubaylara kısaca durumu açıkladım. Dikkatle bu konuların üzerinde durmalarını, bunun yanlış olduğunu askerlere söyledim. Buna çare bulmalarını emrettim.

Çünkü askerin kafasına teröristlerin insanüstü bazı güçlere sahip olduğu sokulmuştu. Bunu onların kafasından en kısa zamanda atmamız gerekiyordu. Atamazsak, asker kendini kurbanlık koyun gibi görüyor ve etkisiz kalıyordu. Bu düşünceyi kafalarından atmamız, teröristlerin de kendileri gibi insan olduğunu göstermemiz gerekiyordu. Bunun için de şu emri verdim: "Arkadaşlar çabalarınızı bazı yerlerde yoğunlaştırın ve en kısa zamanda bana üst seviyede iki-üç terörist yakalayıp getirin," demiştim.

Buradaki tek amacım, bir iki sağlam teröristi onlara göstermek ve teröristlerin de bir insan olduğunu, belki kendilerinden daha zayıf ve güçsüz olduğunu görmelerini sağlamaktı. Şansımız iyi gitti. Olaydan 15-20 gün sonra birkaç terörist yakalandı. Onları alıp birliğe götürdüm. Askerlerle boğuşturdum. Koşturdum, atış yaptırdım ve onlarla konuştur-

dum. Onlar da askerlerden ne kadar korktuklarını yüzlerine karşı söylediler. Askerler bunların da kendileri gibi insan olduklarını görünce aynı asker bana gelip, "Komutanım, bize çok değişik anlatmışlardı. Hiç de öyle değillermiş," dedi. Aynı adamları değişik başka birliklere de gönderdim, onlar da gördüler ve PKK'nın güçlü propagandasını böylece kırdık.

Askerler kısa zamanda iyi düzeylere geldiler. Her türlü silâhın atışında beklenenin üstünde başarılara ulaştılar. Silâhların tüm atışlarını, özellikle çabuk ve sıhhatli atışları iyi çalıştılar. Bu onlara büyük moral kazandırdı. Kendilerine ve silâhlarına güvenmeye başladılar. Askerlerde, PKK'lılardan daha iyi atış yaptıkları inancı yerleşti. Fizik kondisyon ve yakın boğuşmada da büyük gelişmeler kaydettiler. Pusu, baskın; pusudan, baskından kurtulma; PKK'lı teröristlerin olabilecekleri yerlere sessiz sedasız sızmalar; PKK'lı terörist mevzilerine sızarak yaklaşmalar; onları sessizce ortadan kaldırmalar gibi çalışmalar hoşlarına gitti. Böylece teröristlerin en çok korktuğu, yakınlarına kadar yanaşıp yok etme taktiklerini uygulayabilir hale geldiler. Birliklerin eğitim, atış ve spordaki seviyesi arttıkça kendilerine güvenleri arttığı gibi, benim de güvenim artıyordu.

Birliklerde, o güne kadar subay ve astsubayların kadro silâhları bellerinde taşıdıkları şahsi tabancalarıydı. Bunlar da fazla atış yapmamaktan, sürekli bakım yapmamaktan dolayı sık sık tutukluk yapardı. Yüzde 90'ı Kırıkkale yapısı tabancaydı. O güne kadar hiçbir subay ve astsubay çatışmalarda şahsi tabancalarını kullanmamışlardı. Çünkü çatışmalarda etkisiz olduğunu hepsi biliyorlardı. Bu konuyu çözmek için Kara Kuvvetleri Komutanlığı ve Jandarma Genel Komutanlığına teklifler yapıldı. Tabancaların yerine, tüfek veya etkili atış yapan makineli tabancalar istendi. Silâhlar sağlandı. Artık herkesin tüfeği oldu. Herkes kendi çalıştığı, sıfırladığı, hazırladığı tüfeklerle çatışmalara katıldı ve başarılı oldular.

Silâh alan subay ve astsubayların bazıları bomba taşımıyordu. PKK'lı teröristler bombayı iyi ve etkin kullanıyorlardı. Çatışma yerinde çok kalırsan, sık sık yer değiştirmezsen ve bomba kullanmazsan, karşı tarafın bombalarına hedef olacağın kesindir. Bu yüzden her subay, astsubay ve uzman, tim ve manga komutanlarının el bombalarını etkin kullanmaları, ondan korunmaları gerekiyordu. Bunları yapabilmek için de, bomba taşımak ve bomba eğitimi yapmak şart oldu. Bu konuda da sıkı çalışmalar yapıldı.

Taşıdıkları silâhın tam etkin kullanabilmesi için, tüfeklerin sıfırlanmaları üzerinde duruldu. Sıfırlamanın ne olduğunu ne kadar önemli olduğunu anladılar. Sıfırlama, kısaca, nişan aldığınız yeri sağlıklı vurabilmek için tüfeğin ayarlanmasıdır. Bu olay, kendilerine olan güveni artırdı. Çünkü, sıfırlaması iyi ve uygun tüfekle 200-250 metre içinde çıkan teröristleri hemen etkisiz hale getirmek mümkündü. Hele kısa mesafelerde, teröristi istediğiniz yerinden vurabilme olanağına sahip olursunuz.

Teröristle temas her zaman olmaz. Günlerce, haftalarca dolaşacaksınız. Bir kere çok kısa süre için temas sağlanabilir, vurursanız vurursunuz, vuramazsanız kaçırırsınız veya siz vurulursunuz. O kadar koşma, yürüme, arama, ter dökme ya değerlendirilecek veya boşa çıkacaktır.

Birlikler ne kadar yürürlerse yürüsünler, ne kadar acıkırlarsa acıksınlar, bir çatışmaya girip sonuç aldılar mı, birkaç terörist vurdular mı bütün yorgunlukları ve zorlukları unutup mutlu oluyorlardı. Bu yüzden, komutan başta olmak üzere herkes, subay, astsubay, erler tam teçhizatla, sıfırlanmış kendi tüfekleriyle gezip dolaşmaya başladılar. Bu olay, hem PKK'lı teröristleri hem de bölgede bir kısım kötü niyetli PKK yandaşlarını korkuttu. Bölge insanları, elindeki silâhını, bombasını, roketini iyi kullanan kimseleri bakar bakmaz anlarlar. İyi kullananlara saygı gösterirler.

Bu olay ayrıca herkesin her yerde daha güvenli dolaşmasına da neden oldu. Keşif faaliyetleri daha etkili yapılmaya başladı. Üzücü bir olay da olmadı.

Kendi silâhını iyi hazırlayan, sıfırlamasını bizzat yapan ko-

mutanlar, bir taraftan tim ve birliklerini sevk ederken, bazen uygun hedeflere de bizzat kendileri ateş ederek en tehlikeli (pozisyondaki) durumdaki teröristleri etkisiz kılarak çatışmalarda büyük başarılar kazandılar. Bazı yerlerde yalnız başlarına kalan komutanlar oldu. Ama kendi silâhlarına güvendiklerinden, üzücü bir olay olmadan, güven içinde kurtuldular ve döndüler. Komutan sürekli tek er gibi dolaşmıyor, birliklerini yönetiyor ancak kendisine ve yakındaki askerlerine yönelen bir tehdit görünce de hemen silâhını kullanarak etkisiz kılıyordu.

Kendi silâhlarını taşıyan subay ve astsubayların, her fırsattan yararlanarak tertiplenen atış yarışmalarında hem kendileri hem de birlikleri yarıştılar. Kendilerini ve silâhlarını bol bol deneme fırsatı buldular. Subay ve astsubaylar bu yarışmalarda sürekli kendi tüfeklerini elleriyle düzelttiler. Birliklerindeki erlerin tüfeklerini de düzelttiler. Böylece, kendileri yetiştiği gibi, birlikleri de yetişti.

Arazide karşılaştıkları teröristler genellikle iyi atıcı olmalarına karşın, ellerindeki tüfeklerle sıfırlama yapamadıklarından ilk atışlarda kaçırabiliyorlardı. Daha sonra belki düzeltebiliyorlardı. Ama birliklerin çatışmalara hazırlıklı girmeleri gerçekten büyük bir şanstı. Teröristlerin tüfekleriyle deneme ve sıfırlama yapamamalarının başlıca nedeni, arazide ses çıkarması ve askerlerin oraya üşüşmesinden korkmalarıydı. Ayrıca, arazide sürekli gezdikleri için tüfeklerini sağa sola çarpmalarından dolayı gez-arpacık-nişan hattı bozuluyordu. Bu yüzden teröristler, iyi atıcı olmalarına karşın, sıfırlama yapamadıklarından, Fındık'ta ve Dedeören'deki çatışmalarda, gündüz kısa mesafelerden (15-20 metre) askerleri vuramadıklarını gördüm. Arazide sürekli gezmelerinden dolayı gezi-arpacığı zedelenen pek çok terörist silâhı ele geçirildi.

Yakalanan ilk teröristler

Birliklerdeki denetmelerim sırasında, PKK'h teröristlerin askerler üzerine uyguladığı psikolojik harekâtı nasıl yaptıklarını bir türlü çözememiştim. Bir gün (Aralık 1984 sonu) Fındık bölgesinde teröristleri fazla olan Çetinkaya köyüne gitmiştim. Burada birlikler bazı yerlere pusu kurmuşlar, bazı yerlerde de etrafı gözetliyorlardı. Ben de okulun içinde oturmuş, pencere dibinden hem bahçedeki askerlere hem de karşı taraftaki devriye gezen erlere bakıyordum.

Köyden 2 kişi geldi. Askerlere bir şeyler söylediler. Askerler de hayretler içinde karşıdaki yerlere bakmaya başladılar. Merak ettim, gelen köylüleri çağırdım, "Ne var çocuklar?" dedim. Köylüler, biraz evvel PKK'h 2 teröristin hemen yanımızdaki patikadan geçtiklerini söyledi. Ben, "Oldukça zor," dedim. Çünkü orada bir pusumuz vardı. Gündüzleyin bahçedeki askerler de hep o tarafa bakıyorlardı. Bu yüzden kesinlikle görmemiz gerekirdi.

Ben kendilerine, "Bu söylediğiniz geçiş olamaz. Görmemiz gerekirdi," dedim. Köylüler hemen, "Siz göremezsiniz komutanım! Bunlar görülmezler, vurulmazlar, yakalanmazlar," dediler. Daha önce duyduğum sözleri kelimesi kelimesine duyunca şaşırdım ve propagandanın kaynağını bulur gibi oldum.

Hemen kendimi toparlayarak, "Peki, oradan geçtilerse ayak izleri olmalı," dedim. Yağmur 30 dakikadır çiseliyordu. "Vardır komutanım," dediler. "O halde gidelim bakalım," dedim. Gittik, 2 kişinin izi vardı. Baktım, biraz irice olanına, "Sen ayağını şu ize koy," dedim. O ayağını koyar koymaz, baktık ki benzer bir ayak. Ölçüleri aynı. Diğer küçük olanına, "Sen de ayağını diğerinin üstüne koy," dedim. O da aynen oturmuştu. Bu durumu görünce, kendilerine, "Ne büyük bir rastlantı ki, buradan geçen teröristler, tam sizin ayak ölçünüzde, tam sizin yapmızdaymış," dedim.

Artık kaynağı bulmuştum. Askerlere işaret ederek, "Bunları sorgulayın," dedim. Onları tekrar okula aldık. Biraz uğraştıktan sonra konuşmaya başladılar. Kendilerine PKKTıların bu tür konuşmaları sürekli asker içine girerek veya halk arasına girerek yapmalarını istiyorlarmış. Bunlar da korkula-

rından PKK'lı teröristlerin istediği şeyleri yapmışlar, ikisini de mahkemeye verdik. Birkaç gün yatıp çıktılar, ama bize de yardımcı oldular.

Bu olay, subay ve astsubaylar yönünden yararlı olmuştu. PKK'lı teröristlerin propagandalarının kimler aracılığıyla yapıldığını öğrenmiştik. Ama askerlere henüz bunu anlatamamıştık. Bu yüzden bir-iki sağ ve sağlam teröristin yakalanması üzerinde duruyordum. Birlikler de bu konuda seferber olmuştu.

Çok geçmeden, şehirde ve yollarda yakalanan teröristleri birliklere götürmüş, askerlere de söylenenlerin asılsız olduğunu göstermiştim. Ayrıca, teröristler de birliklerin içinde binlerce askerî görünce, güvenlik güçlerinin ne denli güçlü olduğunu gözleriyle gördüler. Çabalarının boş olduğunu anladılar. Başarı şanslarının olmadığını kavradılar. Bildiklerini anlatmaya başladılar.

Bunların konuşturulmasmda bazı arkadaşların üstün becerilerinin katkısını belirtmem gerekir. Onlara insan gibi, bir arkadaş gibi davranarak, ceplerinden çikolata, çay, kahve alıp ikrajn ederek yüreklerini fethettiler.

Alınan bilgiler önemli olmamakla birlikte yeniydi. PKK hakkında tüm bilgileri elde etmiş değildik. PKK, hâlâ karşımızda kapalı kutuydu. Belki kutunun kapağı biraz aralanmıştı ama içini henüz göremiyorduk. Çünkü bu teröristler üst düzeyde değildi. Sadece kendi bölgeleri ve görevleriyle ilgili sınırlı bilgilere sahipti.

19 Aralık 1984 gecesi, Pervari'nin Sığırlı köyünde geceleyin köy kahvesine giren iki terörist, köyün muhtarını daha önce PKK aleyhine konuştuğu için öldürmüşler, olayı gören köylüler teröristlere tepki göstermişlerdi. Bu sırada, ölen köylünün oğlu Sait, teröristlerden birisini elindeki bıçakla çeşitli yerlerinden bıçaklayarak ağır yaralamış. İki terörist paniğe kapılıp kaçmaya çalışmışlar. Yaralı olan yakındaki bir ahıra kendini atmış, diğeri de kaçmış. Ertesi gün sabaha karşı hayvanlarına bakmaya gelen kadınlar yaralı teröristi görüp haber vermişler. Geceleyin olayın hemen ardından oraya ulaşan jandarma yaralı teröristi alıp getirmiş, ancak yarası ağır olan teröristin ismi ve kod adı bilinmediğinden, konuşamadan hastahaneye götürülmüştü. Yaralı terörist 10-12 günde düzeldi. İyileşti ve geri geldi.

Terörist, gösterilen bu ilgi ve tedaviden etkilendi. Kendisinin askerler tarafından hemen öldürüleceğini veya kurşuna dizileceğini sanıyordu. Örgüt beynini öyle yıkamış ki, gördüklerine inanamadı. Aksine, herkes kendisine iyi davranıyordu ve ilgi gösteriyordu. Hatta askerler, kısa sürede onunla arkadaş gibi konuşmaya ve şakalaşmaya başlamışlardı. Bu durumdan kendisi duygulandı. Başlangıçtaki katı tavrı değişti.

İstihbarat görevlisi Piyade Binbaşı O.G. akıllı bir subaydı. Binbaşının güven veren hareketleri ve konuşmaları sayesinde teröristin Ebubekir kod adlı Mustafa Çimen olduğu ortaya çıktı. İstihbaratçı arkadaşlarımız, teröristin ünlü bir terörist olduğunu, pek çok olayın planlayıcısı, uygulayıcısı ve sorumlusu olduğunu tespit ettiler.

Görevli subay ve astsubaylarımız teröriste yumuşak davranarak, zayıf tarafını gördüler. Bundan sonra uzman istihbaratçıların birlikte gece gündüz demeden sabırla çalışmaları sonucu terörist çözüldü, konuştu. PKK teşkilatını, PKK'lı teröristleri kod adlarıyla vererek, PKK'nın yaptığı eylemleri kimlerin nasıl yaptıklarını, işbirlikçi köylüleri söyleyerek bizlerin bilgi sahibi olmasını sağladı.

Mustafa Çimen, disiplinli, dayanıklı ve acımasız bir PKK'lı teröristti. Tahsili olmamasına karşın zeki ve pratik bilgilere sahipti. Uzun süre konuşmamış, kendisini sıradan bir PKK'lı gibi göstermiş ve gizlemişti. Başlangıçta, durumuna bakarak yanılmıştık. Ancak, Piyade Binbaşı O.G., Mustafa Çimen'in çay ve sigara tiryakisi olduğunu hemen görmüş, yumuşatmış ve çözmüştü. Özellikle, 3 Ocak 1985 günü verdiği bilgiler örgütü paniğe sokmuş ve hepsini sinirlendirmişti. Onu ihanetle suçlamışlardı. Terörist başı Abdullah Öcalan, Mustafa Çimen'e veryansın etmişti.

Mustafa Çimen'in verdiği bilgilerle bölgedeki tüm teşkilat, teşkilatın önemli elemanları kod adlarıyla ortaya çıktı. Örgütün yaptığı eylemleri kimlerin planlayıp uyguladığı, araziyi nasıl kullandıkları bilgilerini verdi. Bu bilgiler sayesinde, örgütü ve araziyi daha iyi tanımış olduk.

Mustafa Çimen'i kabartma harita üzerinde çalıştırarak, verdiği bilgileri kabartma harita üzerinde nokta nokta işaretlenirdik. Daha sonra araziye çıkarak, gezdikleri yerleri adım adım gezerek gösterdi. Bundan sonra yapılan çalışmalarda pek çok terörist kurulan pusularımıza çattı. Çoğu vuruldu, bir kısmı da yakalandı.

5 Ocak 1985 gecesi, Kozluk Jandarma Komando Tabur Komutanı Jandarma Yarbay E.H.'nin Nizam Karakolu önünde yaptırdığı otobüs kontrolünde bir terörist yakalandı. Onun verdiği bilgiler ışığında bizzat tabur komutanı tarafından yapılan operasyonda, örgütün Sason bölgesi sorumlusu Ali Ozansoy ve yanında başka bir terörist M. Ali Ekinci yakalandı. Ali Ozansoy da aynı gece samimi itiraflarda bulunmuştu. Ali Ozansoy'un verdiği bilgilerle Mustafa Çimen'in verdiği bilgiler birbirini tam tutuyor ve teyit ediyordu. Böylece, 5 Ocak 1985'te PKK hakkında oldukça önemli bilgilere sahip olmuştuk.

Bu yakalamalar ve alınan değerli bilgiler bütün arkadaşları heveslendirdi, âdeta coşturdu. Daha hızlı, daha atak, daha bilinçli çalışmalara girme olanağı bulduk. Artık PKK'yı daha iyi tanıyorduk. Alınan bilgilere göre operasyonlar yapıyor ve iyi sonuçlar alıyorduk. Nereye el atsak, bilinçli gittiğimizden mutlaka sonuç veriyordu. Tüm birlikler, iyi sonuç aldıkça daha çok çalışıyorlardı.

Bu arada, Mustafa Çimen ve Ali Ozansoy'un samimi açıklamaları bize faydalı olduğu gibi, konuyu merakla bekleyen büyük ulusumuzu aydınlatmaları için de TV'ye çıkarıldılar. Olayı kendilerinden Türk ulusu öğrendi. Kamuoyu da bilgi sahibi oldu. 1985-1986 yıllarında sürekli televizyon programlarında yer aldılar. PKK'yı anlatmaya çalıştılar.

Buradaki ilginç olaylardan birisi; katı disiplinli bir PKK'lı oan Mustafa Çimen'in iyi davranış ve sevgi dolu bir yaklaşıma dayanamayıp konuşmasıydı. Mustafa Çimen'e kötü söz söylenmemişti. Aksine, kendisinin oldukça duygusal olması nedeniyle sıcak yaklaşılmış, istekleri karşılanmış, dağlarda yiyemediği yiyecekler verilmiş, sevdiği sigara ve çay önüne konmuştu. Bu manzara karşısında, beklediğinin hep aksini görünce dayanamamış, çözülmüş ve konuşmuştur. Bundan sonra Mustafa Çimen ve diğer teröristler, elleri ayakları bağlanmadan etrafta dolaşmışlar ve yer göstermişler. Bu davranışın herkes için yararlı olduğu görülmüştü. Tüm arkadaşların sevecen ve görevlerinin gereğini yapmaları sonucu, PKK'lı teröristlerin iddiaları çürütülmüştü. PKK, tüm militanlarına, "Sakın teslim olmayın, askerler sizi hemen oracıkta öldürür, çok fazla eziyet ederler," demesine karşın, bunların ortalıkta, aramızda gezinmeleri, yalanlarını ortaya koymuştu.

Yeni bilgiler bizi yeni bilinmeyenlere götürdü. Bu bilinmeyenlerden elde edilenler de oldukça iyiydi. Herkes canla başla çalışıyor, bir şeyler bulmak için operasyon üstüne operasyon yapıyordu. Tüm sorumluların amacı PKK'mn sonunu getirmek olmasına karşılık, her birliğin sorumluluğuna düşen bölgede öncelik verdiği bir konu vardı. Genel olarak, askerler nerede bir terörist kokusu veya duyumu alırlarsa oraya gidiyor ve sonuç almaya çalışıyorlardı. Jandarma Komutanlığına bağlı birliklerin büyük kısmı da, nerede terörist kokusu alırlarsa oraya süratle ulaşıyorlardı. Eruh'ta gasp edilen silâhların ve cephanenin yerini bulmaya çalışıyorlardı.

Emniyet de, şehir içinde iyi sonuçlar almak için çaba sarfediyor; MİT de, bölgedeki teröristlerden önemli bir grup hakkında nokta ve kesin bilgiler verebilmek için çırpınıyordu. Komutanlık da bu unsurların hepsinin koordineli biçimde çalışmalarını sağlıyordu.

Askerler, istihbarat teşkilatının verdiği bilgiler dışında arazide veya yerleşim yerlerinde bir terörist yakalayarak ye-

ni bilgiler elde edilmesine çalışıyorlardı. Terörist örgüt de sağ yakalanan teröristlerin konuşmasından çok rahatsız olmuş, yakalanan teröristleri tehdit etmeye başlamışlardı. Bütün bunlara karşın, teröristlerden sağ yakalananlar artmaya başlamıştı.

Burada ayrıca belirtmem gereken bazı ilginç olaylar da vardı. Devlet yanlısı köylüler teröristlere, özellikle tanıdıkları teröristlere, teslim olmaları için haber salıyorlardı. Bunlardan bazılarına haber ulaşıyor ve gelip teslim oluyorlardı. Onlar da askerlere teslim ediyorlardı. Ancak, çatışmalarda köylüler veya korucular oldukça katı davranıyorlardı. Askerler, o günlerde yeni bilgilere ihtiyaç olduğundan sağ yakalamayı tercih ediyorlardı. Ayrıca, jandarma ve emniyetin suç dosyalarını kapatmada somut bilgilerin önemli olması nedeniyle sağ yakalama oldukça önemliydi.

Yakalanan teröristlerin verdiği bilgilerin incelemesinden sonra, PKK'nın gelişmesinde Suriye'nin önemli katkısının olduğu kesin olarak ortaya çıktı. Mustafa Çimen ve Ali Ozansoy'un ifadeleri bunu kanıtlıyordu.

Suriye'nin PKK'ya verdiği destek

Suriye, PKK'yı ilk kuruluş yıllarından itibaren desteklemiştir. Başlangıçta PKK'nın geleceği pek bilinmediğinden ve Türkiye Cumhuriyeti ile ilişkilerinin bozulmasından çekinerek, açıkça desteklediğini söylemek istememiştir. Verdiği desteği hep inkâr etmiştir. Daha sonra Türkiye Cumhuriyeti'nin Suriye'ye karşı sessiz kalması üzerine desteğini açıkça yapmaktan ve söylemekten çekinmedi. 1979 Temmuzu'nda Abdullah Öcalan'ın, bir-iki arkadaşıyla Suriye'ye geçmesi, sonra da Türkiye'de kalan teröristleri 12 Eylül 1980 askerî müdahalesinden sonra Suriye'ye çağırması üzerine PKK'lı teröristlerin büyük kısmı Suriye'ye geçmişti. Suriye, gelen teröristlere kucak açmış, Suriye ve Lübnan'daki kamplara yerleştirmişti. Suriye, bu kamplarda teröristleri beslemiş ve eği-

tim yapmalarını sağlamıştı. Eğitimleri bitince de teröristler Güneydoğu Anadolu bölgesine gönderilmişlerdi.

PKK, 12 Eylül 1980'de tüm yurtta sıkıyönetim uygulamasıyla her tarafta güç duruma düşmüş, Türkiye Cumhuriyeti içinde yaşama umudu kalmamıştı. Bu yüzden, kendilerine kucak açan, destek veren Suriye'ye ve Suriye'nin kontrolündeki Lübnan kamplarına gitmişlerdi. Türkiye'den birer ikişer sızarak kaçan teröristler Suriye'deki kamplarda toplanmışlardı.

Kamplarda teröristler eğitilmişler, 2. Büyük Kongrelerini yapmışlar ve hedeflerini saptayarak çalışmaya başlamışlardı. PKK, Suriye ve Lübnan'da uygun bir ortam bulmuştu. Daha önceleri FKÖ ve ASALA'ya ait olan kamplar ve öğretmenleri hazırdı. PKK'nın bazı üyeleri 1980'den önce bu kamplardan geçmişlerdi. 1979'da Elazığ'da yapılan operasyonda yakalanan M.G., ifadesinde, bu kamplarda yetiştiğini söylemişti. Anger kampında bomba eğitimi ve patlayıcı eğitimi görmüştü. 17 Eylül gibi diğer kamplarda da eğitim yaptırılıyordu. Bu yüzden, PKK'lı teröristler yabancılık çekmeden bu kamplarda eğitimlerini sürdürmeye başlamışlardı.

Eğitimleri katı ve ciddiydi. Lübnan'daki eğiticiler dünyanın en deneyimli öğretim üyeleriydi. Bunlar iyi seçilmiş, ASALA ve FKÖ'nün teröristlerini eğitmişlerdi. Ayrıca, dünyanın her tarafından gelen teröristler de burada eğitilmişlerdi.

1982-1983 yıllarında Ermeni terör örgütü devrini tamamlamış ve gerilemeye başlamıştı. Bu yüzden PKK, bölgedeki tüm eğitim olanaklarına kavuşmuştu. Eğitimlerini, bu yetenekli eğiticilerin gözetiminde yaptılar. PKK'lı teröristlerin iyi yetiştirilmesi konusunda hiçbir şeyden kaçınılmamıştı. Çünkü, PKK'nın elinde büyük potansiyel, fazla terörist potansiyeli vardı. Sayıları ASALA gibi sınırlı değildi. Lübnan'daki teröristlerin arayıp da bulamadıkları bir kaynaktı.

Suriye ve Lübnan'daki kamplarda, bir taraftan liderlerin eğitimleri sürerken, Kuzey Irak'taki kamplarda da militanlar eğitiliyordu. Daha önceleri, Barzani ve Talabani'nin Irak'a

başkaldırdığı yıllarda kullanılan kamplar teröristler için uygundu. Sinat, Haftanin, Metina, Şivi ve Hayat kampları PKK'hlarm yetiştirilmesi için hazırdı. Buradaki kamplar, Türkiye Cumhuriyeti sınırının hemen yanı başında bulunmaları nedeniyle, Türkiye'den kandırılıp götürülen gençlerin eğitimi için uygun yerlerdi.

TSK'dan kaçan bazı astsubaylar (Astsubay Halil) ile Barzani ve Talabani'den sağlanan eğiticiler bu kamplarda sıkı bir eğitim başlattılar. Burada eğitilip yetiştirilen teröristlerin Türkiye'ye sokulmas^, eylemlere gönderilmesi kolaydı. O yıllarda, Türkiye'den Irak'a ve Irak'tan Türkiye'ye gizli yollardan sürekli geçiş yapan kaçakçıların da yardımlarıyla militanların girişi çıkışı kolayca yürütüldü. Türkiye'de kandırdıkları insanlara, "Sizleri yurtdışına götürüyoruz," dediler. Yurtdı şına çıkmak isteyen binlerce insan, teröristlerin bu sözlerine kanıp Kuzey Irak'a geldiler.

Bu arada kaçakçılar, terörist adaylardan başka, Türkiye'den getirdikleri yiyecek, içecek ve giyecekleri de para karşılığı Kuzey Irak'taki kamplara bırakıyorlardı. Böylece PKK kamplarda çalışmalarını sürdürüyordu. Bu kampların çalışmasında, Suriye'nin ve Suriye muhaberatının büyük katkısı olduğunu belirtmekte yarar vardır.

İki yıllık eğitimden sonra 1983 sonlarında kamplarda eğitimlerini tamamlayan teröristler, Türkiye Cumhuriyeti içinde önceden tesbit edilmiş noktalara ikişer-üçer kişilik gruplar halinde sızdırılmış ve buralarda yeraltı faaliyetlerini başlatmışlardı. Seçilen alanların başında, Siirt'in Eruh ve Şırnak ilçeleri vardı. Burada Küpeli Dağ (Gabar), Yassıdağ (Çıraf), Karadağ, Yılandağı, Şeyhömer Dağı, Şırnak'ta Caci Dağı, Kaval Dağı, Elmadağ, Dedeören ve Pervari'de Yazlıca Dağı (Herakol) ve Körkandil Dağı, Sason'da Aydın Dağlan özellikle seçilmişti. Ayrıca, Şirvan'ın kuzeyindeki Kerzevil Dağı ve kuzeyi, Hakkâri'de Şemdinli, Çukurca, Mardin'de Dargeçit bölgeleri ile Cehennem Deresi de unutulmamıştı.

Sınırlardan içeri sızan teröristler, bir yıllık bir çalışmadan

sonra büyük gelişmeler kaydettiler. Yeterli sayıda militan ve destekçi kazandılar. İlk günler korkulu geçti. Çok gizli çalıştılar. Uzun süre dağlarda kimseye görünmeden veya kimsenin dikkatini fazla çekmeden günlerini yarı aç, yarı tok geçirdiler. Halkın özelliklerini kavradılar. Halka yakın davrandılar. Öncelikle, mezralardaki yalnız ve tek yaşayan ailelere yaklaştılar. Oralardaki fakir aileleri işleyip kazandılar. Mezralarda sonuç aldıkça, onların destek ve yardımlarıyla köylere girdiler. Köylerden de epeyce terörist veya eleman kazanmayı başardılar.

PKK'nın kanun kaçakları ve kaçakçılarla ilişkisi

PKK, ilk olarak 1982 sonlarında Türkiye Cumhuriyeti sınırlarını geçip Güneydoğu Anadolu'ya yerleşti ama başlangıçta yalnız, tedirgin ve zayıf olduğu için kendine yandaş olarak kanun kaçaklarını ve kaçakçıları buldu. Güneydoğu Anadolu'nun bu ıssız, kuş uçmaz kervan geçmez, dağlık, sert arazisinde, elinde silahıyla gezen, silâhını iyi kullanan, attığını vuran, her tarafı avcunun içi gibi bilen, biraz ekmeği ve yiyeceği olan bu insanlar PKK için bulunmaz bir nimetti. Buralara devletin yetkilileri uğramaz; ancak ara sıra jandarmalar kanun kaçaklarını aramaya gelirdi. Onların gelişini de hem köylüler hem de kanun kaçakları iyi izlediklerinden hemen yer değiştirirler ve kimseyi bulamazlardı.

PKK'h teröristler için de aynı şartlar vardı. Onlar da gizli yerlerde kalacaklar, kimseye görünmeyeceklerdi. Bu yüzden PKK'h teröristlerle kanun kaçaklarının kaderleri aynıydı. Kader birliği yapmak kaçınılmazdı. İki tarafın da gizliliğe ihtiyacı vardı. İki taraf da ağzını sıkı tutmak zorundaydı.

PKK'h teröristler başlangıçta çekindikleri bu insanlara uygun şekilde yaklaşarak onları kazanmasını bildiler. Onların arazi bilgisinden ve deneyimlerinden yararlandılar. Dağların her tarafını öğrendiler. Bu iyi ilişki, en azından birbirlerine tavır koymalarını ve düşman olmalarını önledi. Bu başarı,

PKK'lı teröristlerin dağlara iyi biçimde yerleşmesinde önemli bir adım oldu. Ayrıca, bu gözü pek ve iyi atıcı insanların bir kısmını ilk eylemlerinde kullanarak onlardan yararlandılar. Eruh baskınında bu tip insanları görmek mümkündü.

PKK'lı teröristlerin ilk çalışmalarını iyi izleyen, kendisi de kanun kaçağı olan, Guyan aşiretinin reisi Ferhan Babat, mektuplarında bu ilişkileri anlatmaya çalışırdı. Kendisi asker kaçağıydı. Bu yüzden yetkililerle yüz yüze gelmezdi. Ancak, iyi niyetliydi ve devlete karşı değildi. Devlete her fırsatta yardımcı olmaya çalışmıştı. PKK'nın ilk günlerdeki çalışmalarını endişeyle izlemiş, yetkililere sürekli bilgi vermişti. Çocukları ve aşireti de hep devletin yanında yer almışlardı.

PKK'lı teröristler bir taraftan kanun kaçaklarını kazanırken, bir taraftan da PKK'nın çalışma alanlarında gece gündüz, gizlice, kimselere görünmeden dolaşan kaçakçılardan yararlanmayı unutmamışlardı. Yıllardır bu bölgelerde gece gündüz kimseye görünmeden, sınırların en gizli noktalarını bilen, mayın tarlalarından geçebilen insanların deneyimlerine ve yardımlarına ihtiyaçları vardı.

Kaçakçılar, geniş alanları, bölgeleri, geçiş yerlerini, tuzak yerlerini, pusu yerlerini iyi biliyorlardı. O günlerde telsiz gibi iletişim araçları da pek gelişmediğinden, bu tip insanlar önemliydi. Kaçaklar ve kaçakçılar, herkesin korkup çekindiği dağlarda ve ovalarda her türlü hava şartlarında kolayca dolaşabiliyorlardı. Askerî birliklerin ve nöbetçilerin yerlerini adlarına varıncaya kadar biliyorlardı. Mayınlı alanları iyi tanıyorlardı. Mayınlı alanlardan geçme, askerî bölgelerden sızma konusunda üstlerine yoktu. Mayınlı bölgeye girerler, sabırla, sessizce ilerledikleri gibi, asker olması muhtemel yerlerde taş atarak, tuhaf sesler çıkararak nöbetçi olup olmadığını anlayabilirlerdi. Bazen askerler arasından da kurnaz, soğukkanlı birileri çıkınca iş karışıyordu. Yoksa, normal hatta biraz heyecanlı askerleri atlatmayı iyi biliyorlardı. Heyecanlı askerler hemen bağırıp çağırıp ateş ediyorlardı. Soğukkanlı askerler ise beklemesini biliyor ve kaçakçıları korkutuyorlardı.

Teröristler kaçakçılardan, dağlarda gizli yolları öğrenme, kötü hava şartlarından korunma, sınırlardan ve özellikle mayınlı bölgelerden geçiş konusunda yararlandılar. Kaçakçıların uzun yıllar edindikleri deneyim ve birikime kısa zamanda sahip oldular. PKK için bu konular ilk günlerde çok önemliydi. Aksi halde, doğmadan ölebilirdi. Mayınlı bölgelerden ve sınırlardan geçişlerde kaybedeceği teröristlerin yerini doldurmaları zor olduğu gibi, örgüt içinde moral kaybına da neden olabilirdi.

Teröristler çetin araziyi öğrendiler. İletişimin olmadığı bu günlerde, sağa sola serpiştirilmiş terörist unsurlara bu kimselerin yardımıyla ulaştılar. İrtibat onların usulleriyle yürüdü. İlk günlerin kuryeleri bunların gözetiminde yetiştiler. İlk uygulamayı onlardan gördüler. Sınırlardan geçişleri, askerî birliklerin yakınlarına kadar gelip aralarından ve yakınından sızıp geçmeyi, bir tehlike anında *donmaya geçerek* hareketsiz kalmayı, tehlike geçinceye kadar beklemeyi onlardan öğrendiler. Özellikle de, Suriye sınırındaki mayınlı bölgelerden geçişlerinde, askerlerin bölgedeki nöbet, devriye ve muhtemel pusu yerlerini bunlardan öğrendiler. Bu çalışmalar sırasında, askerlerin gelip müdahale ettiği olaylara birlikte karşı koydular.

Bölgede büyük dereler ve nehirler vardır. Bunlardan şişirme lastiklerle geçmeyi yine kaçakçılardan öğrendiler. Tehlike ânında hiç bilinmeyen yarlardan, uçurumlardan, bellerindeki kuşakları birbirine bağlayarak inmeyi yine kaçakçılardan öğrendiler. Dicle Nehri'nin bazı yerlerinde, teröristlerin lastikleri hep hazırdı. Bunlardan çoğu ele geçirilmiştir.

PKK'lı teröristler, kanun kaçakları ve kaçakçılar sayesinde, kısa zamanda, sınırlardan en gizli biçimde geçmeyi, dağlardaki en gizli kaya oyuklarında mağaralarda kalmayı ve yaşamayı öğrendiler, Ayrıca, askerlerin, nöbetçi ve devriyelerin sürekli gözetlemesini, onların zayıf anlarını gördüler. Bölgedeki pusu yerlerini, tuzak yerlerini, askere baskınların nasıl yapılabileceğinin ilk derslerini bunlardan aldılar. Za-

man onları pekiştirip geliştirdi. Sularda kamışlarla hava alarak uzun süre kaldılar. Devriyeleri atlattılar.

Kaçakçı ve kanun kaçaklarından öğrendikleri en yararlı konularından biri de, *Don Vaziyeti*'dir. Bu sayede pek çok askerî birliği atlatmada başarılı olmuşlardır. Her helikopter geçişinde *Don Vaziyetine geçerek* helikopterlere görünmemeyi başardılar.

1985 Mayısı'nda Besler'de yakalanan bir teröristle konuşurken bizim helikopter uçmaya başladı. Benimle konuşan terörist hemen şeklini değiştirdi. Nokta haline geldi. "Ne yapıyorsun?" dedim. "Don vaziyetine geçiyorum," dedi. Eğitimi iyi yapmışlardı. Gayriihtiyari, benim yanımda, benimle olmasına rağmen yapıyordu.

Karlı bölgelerden geçişte kullandıkları basit hedikler ile askerlerin zayiat verdiği topuk mayınına karşı kullandıkları basit bastonlardan yararlanmayı öğrenmeleri de teröristler için hayati öneme haizdi. İlk yıllarda, devlete karşı olan kanun kaçaklarının çoğu yardımcı oldular. Bunların çoğu Hilalli, Uludereli, Cizreli ve Deriklilerdi (Ömer, Şehmuz, Abdülkerim gibi).

Kanun kaçakları askerlerle veya bölgedeki düşmanlarıyla pek çok çatışmalara girmiş, deneyimli kimselerdi. Onlar çatışmaların gidişini iyi görebilen, okuyabilen, gerektiğinde kimseye görünmeden sıyrılıp kaçabilen, kendisini kovalayanları kolayca atlatabilen kimselerdi. Çatışma tecrübeleri fazla olduğundan, kendisini kovalayan birlikleri veya timleri usta atışlar ve manevralarla birbirine düşüren, aradan sıyrılarak bir tepeden, onların birbirleriyle geceleri dakikalarca çatıştıklarını seyreden kimselerdi. Çatışmalarda, maçlardaki teknik direktör gibi durumu çabuk okuyabilen, değerlendirebilen, tarafların ne yapmak istediklerini görebilen kurnaz kişilerdi. Tek sıkıntıları, askerlerin kullandıkları yeni silâh ve araçlardı.

PKK, güvenlik güçlerinin toparlandığı, güçlendiği 1985 ve 1986 yıllarında kırsaldaki karakollara ve askerî birliklere eylem yapamıyordu. Her karakol kendisini rahatlıkla koruyabiliyor ve terör örgütü etkisini hızla kaybediyordu. 1986 başlarında, bu tip kanun kaçaklarını eylemlerde kullanmaya başladılar. Mart 1986'da Ortasu Karakolumu (Şırnak) basan teröristler arasındaki *Aslan* kod adlı terörist sayesinde karakolun yakınına kadar gelmişler ve 3 askerimizi şehit etmişler, yakındaki birkaç uyanık ve cesur askerin zamanında karşı koymasıyla geriye kaçmak zorunda kalmışlardı.

Bu teröristlerin sayısı az olmakla birlikte, çatışmalarda etkili oluyorlardı. Çatışmayı 15-20 dakika izledikten sonra zayıf noktaları görüp mevzilerin içine kadar giriyor ve sonuç alabiliyorlardı. Bu durum ortaya çıkınca, güvenlik güçleri amansız biçimde üzerlerine gitti ve öncelikle bunları etkisiz kıldılar, karakollar da nefes aldı.

Köylerde ve mezralarda gizlenme konusunda değişik önlemler almıyordu. Bazı evlerin küçük bir bölümüne duvar çekerek içine giriyorlardı. Ocakların yanlarında, altlarında veya yüznumaraların yanlarında özel bölümler yaparak, güvenlik güçleri geldiğinde saklanıyorlardı. Buraları da kanun kaçaklarından öğrendiler. Buraları aramak normal insanların aklına gelmiyordu.

Bölgedeki aşiretlerin tavrı

PKK'lı teröristler, 1981-1983 arasında Suriye ve Lübnan kamplarında genellikle Doğu Blokuna mensup eğiticiler tarafından eğitildiler. Sovyetler Birliği'nin bağımsızlık hareketlerini destekleyeceğini düşünerek Marksist-Leninist bir ideolojiyle ortaya çıktılar. Bölge halkı ise, aşiret düzenine ve yarı-feodal bir yapıya sahipti. Bu yüzden, teröristlerin söyledikleri Marksist-Leninist sloganlar sıcak karşılanmadı. Bölge halkı bu sloganları Müslümanlığa ters görüyordu. Köylüler, dine zarar verecek diye teröristlere yüz vermedi. Daha sonraki yıllarda PKK bunu gördü. Sovyetler Birliği de çatırdamaya başlamıştı. Teröristler din konusunu yumuşatmaya çalıştılar. Tam bir başarı sağlayamadılar.

PKK'lı teröristler, Türkiye Cumhuriyeti topraklarına sızıp yerleşmeye çalıştıkları günlerde, Eruh ve Şemdinli baskınlarından hemen sonra, Cumhuriyetin ilk yıllarındaki (1924-1937) isyanlara katılan aşiretlerle, son yıllarda devletle sorunları olan aşiret ve köylülere yanaştılar. Onlarla sıcak ilişkiler kurmak istediler. Bu ilişkilerde kısmen başarı sağladılar. Büyük bir kısmında da başarılı olamadılar.

O günlerde ortaya öyle ilginç şekiller çıktı ki, inanmak zor oldu. Devlete karşı daha önce isyan etmiş aşiretler ile o günlerde devletle sorunları olan aşiretler PKK'nın yanında yer almayıp devletle işbirliği yaparken, isyanlarda devletin yanında yer almış bazı aşiretler PKK'ya yardım ve yataklık ettiler. Bu durum, bu tip harekâtın ne denli değişik ve karmaşık olduğunu göstermesi açısından ibret vericidir.

Dikkat çeken başka ilginç olaylar da vardır. Bölgede çok kadınla evlilik normaldir. Hemen her erkeğin 3-4 karısı ve çok sayıda çocuğu vardır. Babalar çocuklarının nerede olduklarını, nasıl yaşadıklarını pek bilmezler. Babalar genellikle en son aldıkları kadınla beraber olduğundan, diğer kadınlar ve onların çocukları tarafından soğuk görülür. Ayrı kadınlardan olan ve biraz da dışlanan çocuklar, babaya ve babanın diğer kadınlardan olan çocuklarına karşı düşman olurlar. Hele aralarına küçük çıkar hesapları girmişse tehlikeli durumlar ortaya çıkabilir. Bu durumu iyi bilen PKK'lı teröristler, bu çocukları işleyerek, kandırarak kazanmışlar ve ailelerine karşı kışkırtmışlardır. Bazen öyle anlar olmuştur ki, bir baba ve oğulları kendi köyünü savunurken, bir oğlu da teröristlerle birlikte karşı tarafta yer alıp kendi köyü ve ailesine karşı kurşun atmıştır.

Bazı aşiretler de başlangıçta tarafsız kalmayı yeğledi. Bu aşiretler devletten yana tavır koysalar örgütten darbe yiyorlardı, teröristlerden yana tavır koysalar devleti karşısına almış oluyorlardı. Bu nedenle tarafsız kalmayı uygun buldular. Tarafsız kalan aşiretler, devletin nasıl bir tavır takınacağını görmeden kesin karar vermediler. Daha sonra devletin

kararlığını, gücünü, bölgede başarısını görerek devletin yanında yer aldılar.

Devletin yanında yer almak yetmiyordu. Bu aşiretler tavrını devletin yanında ortaya koyunca, onları korumak ve bazı olanaklardan yararlandırmak gerekiyordu. Daha sonraki yıllarda çıkan koruculuk olayı, onlar için iyi bir olanak oldu. Çünkü hem kendilerini devletin verdiği silâhlarla koruyabiliyorlar, hem de tarım ve hayvancılıktan kaybettiklerini koruculuk aylıklarıyla kısmen kapatabiliyorlardı. Koruculuk hareketinden sonra aşiretlerin çoğu devletin yanında yer aldılar.

Bölge halkının PKK'ya karşı tutumu

PKK'nın Eruh ve Şemdinli'de silâhlı eylem başlattığı günlerde teröristler, bölge halkının kısa zamanda yanlarında olacağına inanıyorlardı. Hatta bundan o kadar eminlerdi ki, Eruh baskınından sonra halkın kendilerini gördüğü her yerde alkışlayacağını, bağrına basacağını bekliyorlardı. Ama bekledikleri gibi olmadı.

İlk yakalanan teröristlerden Mustafa Çimen şöyle diyordu: "Biz onlar için canımızı ortaya koyduk. Onların da buna hemen karşılık vereceklerini, bizi her yerde saklayacaklarını, genç kızların bize her yerde ayran, süt ikram edeceklerini sandık! Umut ettiğimiz gibi olmadı."

PKK'lı teröristlere karşı gösterilen bu ilgisizliğin ana nedeni, PKK'nın Marksist-Leninist ideolojiyle ortaya çıkmasıydı. Çoğu Müslüman olan bölge halkı bunu soğuk karşıladı. PKK'lı teröristler bunu zamanla anlayıp, görüşlerini oldukça yumuşattılar. Köylerdeki bazı yerli hocalara kendi propagandalarını yaptırdılar.

Eruh ve Şemdinli baskınlarından sonra, Batıdan gelen din adamlarından birkaçını öldürdüler. Dedeören'deki Manisalı hocayı da öldürdükten sonra (Şubat 1985) bölgedeki bütün hocalar kaçtılar. Camiler yerli hocalara kaldı. Ancak, büyük

bir çelişki yaşandı: Bölge halkı Marksist-Leninist PKK'h teröristlere soğuk bakarken, camilerdeki yerli hoca ve imamlar PKK'nın propagandasını yapıyordu.

Baykan yolundaki Melle veya Molla, Sason grubuna tam destek verdiğini açıklamış ve 5 Ocak 1985 gecesi Molla'nm (Melle) evinde yapılan operasyonda, Jandarma Komando Tabur Komutanı (E.H.) Sason sorumlusu Ali Ozansoy'u ve yanında M. Ali Ekinci'yi yakalamıştı. Siirt güneyinde Bağgöze köyü imamı Melle Memet (Molla Mehmet), her gün camide PKK'nın propagandası yapıyor, TSK'ne ve Türkiye Cumhuriyeti'ne lanetler yağdırıyordu. Sürekli halkı PKK'ya yardıma çağırıyordu. Faaliyetleri açığa çıkınca birkaç adamıyla kaçtı ve PKK'ya katıldı. Bir kısım insanın da PKK'ya katılmasına yardımcı oldu. Çatışmalara girdi. Bir-iki çatışmadan sağ çıkınca, "Bu hocaya kurşun işlemez," dedilerse de, 1987 başlarında bir çatışmada öldü. Kurşunun ona da işlediğini gördüler, katılımlar azaldı.

PKK öğretmenlere de iyi bakmıyordu. Onlara Türk kültürünü aşılıyor diye kızıyordu. O dönemde genç bir kadın öğretmenin mücadelesi ilginçtir.

Genç Jbir öğretmenin öyküsü

Karı koca öğretmen olan genç bir çift, 1985 yılında Mardin'in Dargeçit ilçesinde bir köye atanırlar. İki de küçük çocukları vardır. Bayan öğretmen çok çalışkan ve idealisttir. Bölgede esen teröre aldırmaksızın kendini köyün çocuklarını yetiştirmeye adar. Gece gündüz çalışır. Kışın okulda soba yanmaz, o odun bulur, çocukları üşütmez. Derse ara vermeden sürdürür. Okulu bizzat uğraşarak temizler. Badana yapar. Çocuklar, derslerinde geridirler. Fazla çalışarak eksiklerini kapatır.

Bayan öğretmenin bu çalışmalarını duyan PKK'h teröristler, endişeye kapılırlar. Her yerde karşısına engel çıkarmaya çalışırlar. Öğretmeni bunaltarak bölgeden kaçırmak isterler.

Bayan öğretmenin karşısına çıkardıkları en büyük engel de, her sabah evinin su ihtiyacını karşılamak için gittiği su kuyularından çıkarılır. Köylüler her'aile için 1-1,5 metre derinliğinde kuyular kazmışlar. Su birikintisi ve sızmalardan oluşan sulardan içmektedirler. O zamana kadar da her aile, öğretmene her gün 1-2 kova su verir ve su ihtiyaçları karşılanırmış. Bu sefer teröristlerin etkisi ve korkusuyla bayan öğretmene su vermezler. Hangi kuyuya gitse, köylüler arkalarını dönerler. O da durumu görerek üzülür. Sinirlenir. Kazmayı, küreği aldığı gibi bir kuyu da kendisi kazar. Asla pes etmez. Suyunu kendi kuyusundan alır. Çocuklarına su götürür. Köylüler hem utanırlar hem de pişman olurlar. Ama bayan öğretmen kimseye kızmaz. Aynı hızla derslerini sürdürür.

Daha sonra bazı yetkililerin ve benim kulağıma gelen bu haber üzerine olay araştırıldı. Doğru olduğu öğrenilince, öğretmeni kutlamak için gittik. Çok sevindi. Mutlu oldu. Ne yapacağını bilemedi. Muhtara ilgilenmesi söylendi.

Öğretmen, bundan sonra çalışmasını sürdürdü. Teröristlerden korkmadı. Köy çocuklarını yetiştirmeye çalıştı. Yakınındaki köylerde bazı öğretmenler öldürüldüğü halde yılmadı. Şimdi kim bilir nerelerdedir? Bu idealist kahraman öğretmen! Sana saygılar!..

Bölge halkı gücü iyi tanır

PKK'h teröristlere soğuk veya ilgisiz kalışın diğer bir nedeni de, bölge halkının gücü iyi bilmesidir. Bu bölgede halk daima güçlünün yanındadır. PKK'h teröristlerin gücünü görüyor ve yeterli olmadıklarını anlayarak sıcak bakmıyorlardı. Devletin gücü ise büyüktü. Ayrıca, teröristler gaddar ve katil ruhlu, devlet şefkatliydi. Olanakları çoktu. Geçmiş isyanlardan ders almışlardı.

Bölge halkı 60 yıl önce isyan etmiş ve çok kan akmıştı. Pek çok aşiret isyana katılmış olmasına karşın Türkiye Cumhuriyeti devletinin karşısında başarılı olamamıştı. Olay başlar

başlamaz da gücünü göstermişti. Askerler gelmiş, her tarafı adım adım dolaşmışlardı.

Bölge halkından bazıları korkudan, bazıları örgüt içinde çocukları olduğundan, bazıları da örgüte sempatiyle baktıklarından, PKK bazı insanlar tarafından desteklenmiştir. Onlara yiyecek, içecek ve giyecek verilmiş, tehlikeli durumlarda onlara en gizli yerlerini açarak saklamaya ve korumaya çalışmışlardır. Ancak, teröristlerin pek çok yerde halkın davranışını kötüye kullanmaları, kaldıkları evlerde fazla kalarak, ailelerin sınırlı olan yiyeceklerini çabuk yiyip bitirmeleri, para vermemeleri, bu ailelerin ve çocuklarının aç kalmalarıdır. Ayrıca kaldıkları evlerde genç kadm ve kızların ırzına geçmeleri nedeniyle halk bu iyi davranışlarını sürdürmedi, zamanla iyi gözle bakmamaya başladı.

1990'da SSCB'nin yıkılmasından sonra PKK'nın Marksist-Leninist görüşleri değişikliğe uğradı. Müslümanlığa daha sıcak bakmaya başladılar. Marksist-Leninist görüşü savunmaya pek gerek görmediklerinden esnek hareket ettiler. Bunun sonucunda, camilerde ve özellikle köylerdeki camilerde PKK lehine propagandalar yapıldı. PKK, propagandasını başlangıçtan itibaren camilerde, PKK'yı destekleyen hocalara yaptırdı. Onlara söylenmesi gereken şeyleri camilerde söylettirdi. Bunları söyletebilmek ve camilerde propagandalarını yaptırabilmek için 15 Ağustos 1984'ten itibaren, devlet tarafından Batı'dan gönderilen imamları safdışı ettiler.

Bölgedeki birkaç hocayı PKK öldürdükten sonra bütün hocalar kaçtılar. Gerçek imamlar kaçtıktan sonra meydan yerli Melle'lere (Molla) kaldı. Büyük bir avantaj yakalayan ve PKK'nın desteğiyle imamlığa gelen yerli imamlar PKK'nın bu iyiliğini örgüte propaganda yaparak ödemeye çalıştılar.

Köy camilerine dışarıdan gelenler yoktu. Gelseler bile, Kürtçe bilmediklerinden söylenenleri anlamıyorlardı. Köy imamları da PKK lehinde alabildiğine propaganda yaptılar. Eskiden devletin dışarıdan gönderdiği imamlar Türkçe konuştuklarından ve yalnız dinin gerektirdiği şeyleri yaptıklarından PKK'lı teröristlerin istediği olmuyordu. Ancak, onlardan sonra gelen yerli imamlar, kendi bildiklerine göre Kürtçe olarak imamlık yaptılar. PKK'lı teröristlerin istediği de buydu.

PKK, Ekim 1986'da, Bekaa Vadisi'ndeki Helve Kampı' nda yaptığı 3. Kongre'den sonra aldığı kararlara uygun olarak, bölgeden kızları terörist yapmak için topladı. Bu olay, bölgedeki halkın gelenek ve göreneklerine ters düştüğünden örgüt aleyhine tepki yarattı. Bölge halkı kızlarını vermemek için uzun süre direndiyse de pek başarılı olamadı. Bölgede kız çocuklarına değer verilmiyordu. Kızlara evlenirken başlık getiren (para kazandıran) bir araç gibi bakılıyordu. Bu yüzden kızlardan bazıları da kendilerini kanıtlamak için terör örgütüne katıldılar. Bazı bölgelerden ise, örgüt ne kadar uğraştıysa da kız alamadı.

PKK'lı teröristler, ilk yıllarda bölge halkının ırz ve namusuna birkaç olay dışında genellikle pek saldırmadı. Gizli olarak yapılanlar olabilir ama açıktan fazla saldırı olmadı, şikâyet de olmadı. Örgüt, bunun karşılığını aldı. Ancak sonradan ırz, namus tanımadı. Aklına estiği gibi hareket etti. Teröristler göz koydukları kızları, kadınları, terörist yapıyoruz diye ailelerinden zorla alıp gittiler.

Hatta bazı köylerde, Delil gibi teröristler açıkça dost tuttular. Delil, Şirvan kuzeyinde Maden köyünde 1985'te dost tutmuştu. Delil'in dostuyla görüşen güvenlik kuvvetleri teröristi yakalamak için dostunun evinde pusu kurdular.

Buna benzer yakalamalar olmuştu. Örgüt de bu olaylar üzerine, teröristlerin köylere inmelerini, dost tutmalarını, köyle temaslarını kesmek için bir dizi önlemler aldı. Teröristlerin kadın ihtiyaçlarını gidermek için kadın teröristleri örgüte soktu. Sonradan kadın teröristlerin sayısı arttı. Bazıları da erkek teröristler gibi savaştılar. Kadın teröristlerden sonra PKK'lı teröristler bir süre köylere gelmediler. Ancak, 1990-1993 arasında kendilerini güçlü hissedince, köylerin içinde kaldılar ve göz koydukları kadınlarla, kızlarla yaşadılar. Bu, halk üzerinde olumsuz etki yaptı.

İlk zamanlar teröristlerin paraları yoktu. Yiyecek ve içeceklerini köylerden ve köylülerden alıyorlar, para vermiyorlardı. Sonradan halktan ve çeşitli yerlerden para toplayarak zengin oldular. Aldıklarının karşılığında para vermeye başladılar. Buna rağmen, teröristlerin bir kısmı ihtiyaçlarını parayla giderdikleri halde, büyük bir kısmı da parasız temin ediyordu. Silâhını çeken hele kendilerine karşıt bir köyse örgüt yapılanlara karşı sesini çıkarmıyordu. Ayrıca, bazı örgüt liderleri kendi bölgelerinde derebeyi gibi yaşıyorlardı. Bunlara örgüt herhangi bir işlem yapmıyordu.

PKK, 15 Ağustos 1984'ten hemen sonra başarıya ulaşacağını sandı. Ancak, yıllar geçti, bekledikleri bir türlü olmadı. Çoğu usandı, bıktı. Çocuk çoluk sahibi olamadılar. Aileleri ve evleri burunlarında tüttü. Herkesin bol çocuk sahibi olduğu bölgede, teröristlerin ailelerinin ve çocuklarının olmaması onları kötümser yaptı. Pek çoğu, aileleri olan bölge halkına kıskanarak baktı. Onların eş ve çocuklarına göz koyarak, zorla onlarla yaşamaya kalktılar. Bu da halkın kendilerinden büsbütün soğumasına ve düşman olmasına neden oldu.

Teröristlerin özellikle yaşlı insanlara karşı saygısız hareketleri, onlara olur olmaz yer ve zamanlarda silâh çekmeleri, kadınlara ve kızlara zorla sahip olmaya kalkmaları, zorla para toplamaları, halkın teröristlerden soğumasına, onlara karşı kendilerini koruma ihtiyacı hissetmelerini sağladı. Bölgerdeki vatandaşlar, güç ve güçlüler karşısında eğilirse de, teröristler karşısında hemen eğilmediler. Zorda kalanlar eğildi.

Sonuç olarak bölge halkı, terörist örgüte açıktan destek vermedi. Marksist-Leninist olmalarına rağmen, özellikle köy imamları camilerde PKK'mn bol bol propagandasını yaptılar, onlara destek verdiler. Böyle çelişkili durumlar yaşandı. Daha sonra PKK, Marksist-Leninist görüşlerinde bazı değişiklikler yaparak durumu yumuşatmak istedi. Bu da inandırıcı olmadı ve tutmadı. Ancak, Türk güvenlik güçleri ve Türkiye Cumhuriyeti bu çelişkiden yeterince yararlanamadı.

PKK'lı teröristler bölge halkına karşı yanlış davrandılar.

Bazı köylerde ırz ve namusa fazla saldırdılar. Bölge halkının değerli saydığı her şeye saldırdılar. Gelenekleri görenekleri hiçe saydılar. Halkın sesini kestiler. Kimse ses çıkaramadı. Her şeyi korkutarak elde ettiler. Terör estirdiler.

Güvenlik güçlerine haber verenleri izlediler. Başka maksatlar için bile devlet dairelerine gidenleri öldürmekten çekinmediler. Bölgedeki insanların ayaklarını devlet dairelerinden tamamen kesmek istediler.

Ocak 1985: Timlere geçiş

Yakalanan teröristler, dağlarda nasıl gezdiklerini, kaçar kişiyle dolaştıklarını, nerelerde ne kadar terörist olduğunu, nasıl çalıştıklarını, askerlerden nasıl kaçtıklarını, bazı operasyonlardan nasıl kurtulduklarını ayrıntılı olarak anlattılar. Bazı yerlere gidip bunları arazide göstererek izah ettiler. Birlik ve tim komutanları bu açıklamaları dinlediler. Neden 4 ay boyunca dağlarda, ovalarda gezdikleri halde teröristlerle temas kuramadıklarını kavradılar. Üzüldüler. Çünkü onların anlattıkları, kendilerinin kaçırdıkları durumlardı. Yaptıkları basit hatalardan dolayı pek çok terörist ellerinden kaçmıştı.

Arazi sert ve kayalıktı. Teröristler arazide, dağlarda o günlerde en fazla 8-10 kişilik gruplar halinde dolaşıyorlardı. Bu sarp, kayalık dağlarda gezerken, köylerdeki ve mezralardaki yandaşlarından askerlerin yerlerini, hareketlerini öğreniyorlar ve askerleri izliyorlardı. Klâsik tertiplerle hareket eden birliklerin büyük olmaları ve ağır hareket etmeleri nedeniyle askerler kolay izleniyordu. En küçük taktik birlik takım ve bölük olduğundan, arazideki hareketi ağır oluyordu. Belli yerlerden, belli istikametlerden gitmek zorundaydı. Halbuki teröristler, 8-10 kişilik gruplarla arazinin her tarafından süratli hareket edebiliyorlardı. Teröristler kaçıyor, askerler de onları kovalıyordu. Kaçanları kovalamak ve yakalamak için onlardan daha hızlı olmak, onlardan daha çabuk hareket etmek zorundaydı.

Ayrıca, birliklerin araziye daha çok yayılması, her taraftan hareket etmesi gerekiyordu. Bu da mevcut kuruluşla olmuyordu. Teröristlerden daha güçlü, en az onlar kadar hareketli, çevik, emir-komuta yönünden yeterli bir teşkilat olmalıydı.

Bunun için timler düşünüldü. Timlere komutan olarak uygun subay ve astsubay bulmak mümkündü. Kurulan timler teröristlerin timlerinden daha güçlüydü. PKK'lılar kadar süratle hareket edebilir, manevra ve ateş destek unsurlarından oluştuğu için de manevra unsurunu yeterince kendi ateşleriyle destekleyebilirdi.

Timlerin gücü teröristlerinkinden fazla olduğu gibi, ateş gücü de onlardan üstündü. Ayrıca, timlere 60 mm'lik havan namluları verilerek ateş gücü artırıldı. Askerler, 60 mm'lik havan namlularını bacakları arasına alıp atabiliyorlardı. Bu, timler için önemli bir üstünlüktü.

Timlere geçiş sayesinde birlikler araziyi ağ gibi sarabilecek,, askerleri izleyen teröristler eski bilgilere sahip olduklarından kuvveti doğru tahmin edemeyecek ve yanılabileceklerdi. Çünkü onların çoğu, askerlikleri sırasında bölüğü, takımı ve mangayı biliyorlardı. Şimdi ortada timler vardı. Bu timlerin ne olduklarını pek bilmiyorlardı. Timler her taraftan hareket ettiğinden, teröristlerle temas olanağı hayli artacaktı.

İlk günlerde askerler için en büyük sorun, teröristlerle temas kuramamaktı. Kurduklarında teröristleri etkisiz kılabiliyorlardı. Bu yüzden timlere geçişle her taraf ağ gibi sarıldığında temaslar artacaktı.

Kabartma haritalar üzerinde çalışmalar

Bölgedeki arazi dünyanın en zorlu ve en sarp arazisidir. Bu araziyi iyi öğrenmeden taktik geliştirmek ve teröristlere üstünlük sağlamak zordur. Bu yüzden araziyi iyi öğrenmek şarttı. Araziye bakar bakmaz nerede olduğumuzu, biraz ötede nerelerin bulunduğunu hemen kavramak için kabartma haritalar yapıldı. Kabartma haritalar üzerinde tim komutanlarıyla çalıştılar. Gidecekleri, dolaşacakları araziyi öğrendiler. Kabartma haritalarda çalışan tim komutanları ve daha üst komutanlar, planlamalarını daha kolay yaptılar. Uygulamalarını da harita üzerinde rahatça tekrarladılar.

Birlikler araziye çıkmadan birkaç gün önce, ilgili birlik komutanları ve tim komutanları kabartma haritanın başına geçip ayrıntılı biçimde inceleme, birbirleriyle karşılıklı tartışma olanağı buldular. Araziyi olduğu gibi görerek belleklerine yerleştirmeye çalıştılar. Planlarını gerçekçi olarak yaptılar. Bunun sonucunda bölgede hem kaybolmadan dolaştılar, hem PKK'lı teröristleri daha kolay buldular, hem de girdikleri çatışmalarda zayiat vermeden teröristleri hakladılar. Bunun sonucunda pek çok başarıya imza attılar.

Kabartma haritalar, yalnız birliklerimizin uygulamaları için değil, aynı zamanda bilgi getiren devlet yanlısı köylülerin de getirdikleri bilgilerin yerini doğru olarak saptamada yardımcı oldular. Gelen köylüler, teröristler hakkında bilgi verirken, yerlerini tam olarak tarif edemiyorlardı. Onları hemen haritanın başına götürüp, eliyle nokta nokta gösterme olanağına sahip oluyorduk. Bu şekilde, eskiden aldığımız bilgilerin çoğunu kullanamazken, haritalar sayesinde bu bilgilerden doğru dürüst yararlandık. Çoğu doğru çıktı ve sonuç aldık. Hele yakalanan teröristler, haritanın başına geçince hoşlarına gidiyor ve beklenenden daha fazla bilgi veriyorlardı. Verdikleri bilgilerle teröristleri kolayca buluyorduk.

Haritanın başı boş kalınca Tim komutanları oturuyorlar, karşılıklı tartışıyorlardı. Teröristlerin yerine kendilerini koyarak değerlendiriyorlardı. Bu çalışmalar yararlı oldu. Teröristlerin yerine kendini iyi koyanlar, onların koşullarını iyi kavradılar. Başarılı sonuçlar aldılar.

İstihbaratın geliştirilmesi ve hızlandırılması

Teröristler kırsalda çobanlarla iyi ilişki kurmuşlardı, askerlerin hareketlerini çobanlardan öğreniyorlardı. Arazide

koyun otlatan çobanlara görünmeden bir şey yapmak mümkün değildi. O günlerde ben ve arkadaşlarım buna bir ad takmıştık: Kırsalda "çoban ağı." Çoban ağını teröristler iyi kullanıyorlardı. Başarılı olmak için ya çoban ağını lehimize çevirecektik veya kullanılmaz hale getirecektik. Kısa zamanda çobanları lehimize çevirmek zordu. Ancak, bazı yerlerde onları kazanabilirdik. Bazı yerlerde askerlere de yardım edebilirler veya en azından tarafsız kalabilirlerdi.

Çobanların tehlikeyi, tehlikeli durumları birbirlerine, köylerine ve muhtemelen teröristlere de basit usullerde haber verme becerileri vardı. Bu usulleri gördükten sonra, çoban ağına takıldığında bilginin süratle ulaşacağını açıkça gördük.

İlgili bütün arkadaşlarımız bu ağı görmüştü. Çobanlara yakın davranarak, onlara basit hediyeler, yiyecekler vererek kazanmaya çalıştılar. Verilen basit çakmaklar, çakılar, aynalar çobanlar için büyük hediyeler oluyor, onlardan pek çoğu da bunun altında kalmayarak askerlere ihanet etmiyorlardı. Askerlere yakın olanlara iyi davranıldığı gibi, yakın olmayan çobanlara da katı davranılmadı. Şaşırtmalı hareketler yaparak yanlış bilgi vermeleri sağlanıyordu. Aldatma her yerde iyi kullanılınca işe yarıyordu.

Olayların çıktığı günlerde köylerde fazla koyun sürüleri vardı. Sabahtan akşama kadar koyunlar arazide otlarlar, çobanlar da başlarında koyunlarını güderlerdi. Sonraları sürüleri PKKTı teröristler alıp götürünce koyun sürüleri azaldı. Hatta köyün yakınındaki tarlalara, bahçelere dahi gidemez oldular. Jirkiler'in, Guyanlar'm, Tayanlar'm koyun sürüleri yaylara çıktığında koca alanları kaplardı.

İstihbaratın sağlanmasında her olanaktan yararlanıldı. MİT, Jandarma ve Emniyet'in iyi olanakları vardı. Onları koordine ederek, düzenleyerek bilgi akışı hızlandırıldı. Gelen bilgiler kısa sürede değerlendirildi.

Askerî birlikler de, arazide kurdukları gözetleme ağı ve devriyeleriyle yaptıkları çalışmalardan iyi bilgiler alıyordu.

Ayrıca, teslim olan teröristlerin verdikleri bilgiler, çalıştıkları bölgelerde subayların gözetiminde gezdirilerek yaptıkları çalışmalardan da iyi bilgiler sağlandı. Böylece güncel istihbarat bilgileri de elde edilmeye başlandı. Yararlı oldu.

Bazı sağlıklı bilgiler bölgede devlete yakın köylülerden, hatta bazen yakın olmayan köylülerden bile geliyordu. Ancak, köylü vatandaşlar bu bilgileri güvendikleri subaylara veya bizzat komutanlara veriyorlardı. Alman bu bilgilerin dışarıya sızması halinde, PKK'h teröristler bilgi verenleri buluyor ve cezalandırıyorlardı. Verdikleri ceza, adamı ailesiyle yok etmekti. Bu yüzden, köylü vatandaşlar canları pahasına bu bilgileri getiriyorlardı. Ben aldığım bilgilerin çoğunun kaynağını hep gizli tuttum. Bugüne kadar kimseye söylemedim. Ayrıca, askerî birliğe girip çıkanları izlemeye kalkanlar içinde sıkı önlemler aldım. Bazılarını da yakalattırdım.

Bilgi ve istihbarat akışını hızlandırmak için, küçük görev başı eğitimleri ve denetleme sistemleri kuruldu. Akış hızlandı. Verim arttı.

Alan kontrolü ihtiyacı

PKK, ilk günlerini sessizlik içinde, bölge halkına fazla görünmeden ve onlara saygılı davranarak geçirdi. Örgüt militanları birbirinden uzakta, birbirinden habersiz, bağımsız hücre sistemine göre çalıştıklarından göze batmadılar. Çalışma alanlarının büyük bölümü mezralardaki çalışmalardan oluştuğundan, gizli kalmayı başardılar. Bu dönemde araziyi, bölge halkını iyi tanıdılar. Bölge halkının isteklerini, zayıf taraflarını, güçlü noktalarını öğrendiler.

PKK'h teröristler, 15 Ağustos 1984'teki Eruh ve Şemdinli eylemlerinden sonra bölgeye gelen güçlü askerî birliklerden kaçmak ve yakalanmamak için gizlendiler. Sürekli yer değiştirdiler. Süratli hareket ettiler. Hiç kimseye tam olarak güvenmediler. Çok yoruldular ama yakalanmadılar. Uzun süre, bilinmeyen olarak kaldılar.

Örgütteki teröristlerin sık ve süratli yer değiştirmeleri, gizlilik konusuna özen göstermeleri, ağızlarını sıkı tutmaları güvenlik güçlerinin onları yakalayıp yok etmelerini önlemişti. Alman bilgiler sağlıklı da olsa, sürekli yer değiştirdiklerinden, yerleşim yerlerinden geçerken aldatma tedbirlerini iyi aldıklarından, üzerlerine gönderilen birlikler çok defa boşa çıkmıştı. Bu da yorgunluklara ve bıkkınlıklara yol açmıştı. Sürekli boşa çıkmalar askerlerin moralinin bozulmasına neden olmuş, haber veren kaynakların güvenilirliğine de gölge düşürmüştür. Bu yüzden bazı önlemlerin alınması gereği ortaya çıkmıştır.

Birlikler bölge halkını pek tanımıyordu. Halkın özelliklerini PKK kadar bilmiyordu. Dillerini de bilmediklerinden, ortada söylenenleri anlamıyordu. Sokakta, kahvelerde konuşulanlar saatler sonra istihbarat elemanlarına değişerek geliyordu. Alman tüm önlemlere rağmen geç kaldığından sonuç vermiyordu. Bilgiler süratli gelse bile, alman önlemler gereği kışlalarından çıkan birlikler, uzun yolları katetmeleri nedeniyle geç kalıyorlardı.

Teröristler ise, bulundukları yerlerde 2-3 saatten fazla kalmıyorlardı. Her ne olursa olsun yer değiştiriyorlardı. Kendileri hakkında bilgiler merkezlere gitse dahi, üzerlerine gelebilecek birliklerin nereden, ne kadar zaman sonra gelebileceğini basitçe hesaplayıp, ters istikametlere doğru gidip izlerini kaybettiriyorlardı. Hatta, kendilerini izleyen devlete bağlı şahısların da devlet organları önünde güvenilirliklerini yitirmelerine neden oluyordu. Bunun için, şüphelendikleri kimselerle karşılaştıklarında, onların önünde 2-3 km kuzeye giderek, ondan sonra da ters istikamete yön değiştiriyorlardı. Bunun için ivedi önlemler almak gerekiyordu.

Birlikler kışlalarında kalır ve kırsala çıkmazsa dağlar teröristlerin kontrolü altına girecek ve birlikler oraları kaybedeceklerdi. Birlikler dağlara çıkarsa, teröristleri sürekli huzursuz edecek, ummadıkları yerlerde karşı karşıya gelebileceklerdi. Bölgede dolaşan askerî birlikler teröristleri izleyebilecek, birlikler dağlarda veya kırsalda iken bilgi vermek isteyenler askerlere daha kolay ulaşıp haber verebilecek, hızla uygulama (operasyon) yapılabilecekti.

Kırsala çıkan askerler, teröristlerin gelebilecekleri veya uğramaları gereken su başları gibi yerlere gizlice pusular kurarak teröristleri ve terörist sempatizanlarını ele geçirebileceklerdi. Bütün bunların ötesinde, bölgede dağı taşı tutan askerlerin bölge halkına verdikleri güven hepsinin üstündeydi. Her tarafta askeri gören insanlar, PKK'mn sözlerini dinlemeyecekti.

Bölge halkına güven veren güvenlik güçlerinin istihbarat kaynakları büyüyecek, güvenlik güçlerine güvenen insanlar bildiklerini gördüklerini ulaştırmak isteyeceklerdi. Kırsala çıkan, kırsalda her tarafa yayılarak bölgeyi kontrol eden birliklere bilgi vermek isteyenler hem güven duyacaklar, hem de fazla yol yürümeden bildiklerini ulaştırabileceklerdi.

Kışlada kalan birlikler cereyan eden olaylar hakkındaki bilgileri hem geç alıyorlar hem de bu haberi getirenler için tehlike doğuyordu. Haber getirenler askerî birliklerin civarını gözetleyen örgüt elemanları tarafından saptanıyor, örgüt bu insanları cezalandırıyordu.

Kırsalda durum böyle değildi. Zaman zaman göreve çıkan askerler kontrol sırasında bilgileri evlerden bile alıyordu. Halkla her zaman karşı karşıya olduklarından, bilgi akışı ve buna karşı tepki de hızlı oluyordu. En geç bir saat içinde tepki gösteriliyordu.

Birliklerin kırsalda sık sık yer değiştirmeleri, aldatma tedbirlerini kullanmaları sayesinde teröristler ne yapacaklarını şaşırıyor ve kendi çalışmalarını durdurup, askerin ne yaptığını, ne yapacağını öğrenmeye çalışıyorlardı. Bu da onların zaman kaybetmelerine neden oluyordu.

26 Aralık 1984 - 8 Ocak 1985: Kışın dağlara ilk çıkış

Bölgeye kar yağdı, yollar kapandı. Hava bulutlu ve kapalı olduğundan helikopter uçuşları da kısıtlandı. Teröristlerin

beklediği gün gelmişti. Askerler dağlardan çekileli neredeyse bir aydan fazla olmuştu. Dağlar bir aydır boştu. O güne kadar askerler genellikle böyle kış günlerinde karla kaplı dağlara çıkmadıklarından, onların dağlara gidebileceklerini kimse beklemiyordu. Bu yüzden dağların ve kırsal alanın büyük kısmı teröristlere kalmıştı. Artık bölgede teröristlerin cirit atmaları, halka gidip propaganda yapmaları kolaylaşmıştı.

Ancak, teröristler de insandı. Aylarca dağlarda kaçmaktan saklanmaktan bıkıp usanmışlardı. Önemli ihtiyaçları vardı. Onlar da ilk defa kışı geçireceklerdi. Askerlerin büyük kısmı bölgeden ayrılmışken, teröristler köylere, mezralara gidip sıcak yemeklerden yemek, sıcak yataklarda yatmak, kışı köylerde rahat rahat geçirmek istiyorlardı. Teröristler, Eruh'ta silâhlı eylemi gerçekleştirmişlerdi. 5 ay önce kendilerini kimse kutlamamıştı. Artık askerlerin olmadığı köyler bunları kahramanlar gibi karşılayıp ağırlayabilirlerdi.

Köylülere gelince, bölgede en huzursuz olanlar onlardı. Endişe içindeydiler ve ne yapacaklarını bilmiyorlardı. Bir kısım köylü vatandaşlar aylarca askerlerle birlikte teröristlerin peşinde koşmuşlar, askerlere yardım etmişlerdi. Teröristlerle düşman olmuşlar, bazen çatışmalara girmişlerdi. İki taraf da birbirini biliyordu.

Eruh baskınından sonra devlet gücünü bölgede gösterdi. Askerler dağları, ovaları her tarafı arayıp taradılar. Bölgenin altını üstüne getirdiler. Göz nurlarını, terlerini, gerektiğinde de kanlarını döktüler. Hatta bazı yerlerde, çekinmeden canlarını seve seve verdiler. Bölgede ayak basmadıkları yer bırakmadılar.

Ancak, teröristler temizlenmeden, etkisiz kılınmadan kış gelip çattı. Birlikler de kışlalarına geri döndüler. Askerler döner dönmez teröristler aylardır gizlendikleri yerlerden çıkıp, geceleri köylere gelip gitmeye başladılar. Daha sonra da, köylerin boş kaldığını görünce gruplar halinde gelip güç gösterisinde bulunmaya başladılar. Bazıları daha da ileri gidip, bir kısım köylere yerleşip, onları bütün kış boyu beyinlerini yıkayacaklarını söylediler. Köylü vatandaşlar bunları gördükçe ve duydukça şaşırıp kalıyor, gözlerine uyku girmiyordu.

Köylü vatandaşların dertleri büyüktü. Onlar için iki seçenek vardı: Ya köyde kalıp ölmeyi göze alacak ya da onların dediklerini yapacak ve devlete karşı geleceklerdi: Biraz parası olan köylü vatandaşlar, bu kış köyden kaçıp daha güvenli yerleşim yerlerine gitmeyi yeğlediler. Bir kısmı da, yakındaki kentlere dahi gitmeyip, daha uzak yerlere giderek izlerini kaybettirmeye çalıştılar. Seçeneklerin hepsi de, bölgede yaşayan vatandaşlarımız açısından olduğu kadar Türkiye Cumhuriyeti devleti açısından acıydı.

İşte herkesin böyle endişeli, kötümser olduğu bir dönemde, daha önce birlik komutanlarına ve karargâh subaylarına komutan olarak açıkladığım kararı uygulamak, devletin gücünü ve kararlığını ivedilikle göstermek zorunda olduğumu hissettim.

Hazırlıkları çabuklaştırıp, yepyeni bir düzen, anlayış ve ruhla birliklerin büyük kısmı, başta Eruh bölgesi olmak üzere Şirvan, Pervari ve Şırnak'ın hassas bölgelerine timler halinde çıktılar, yayıldılar. Kısa zamanda köylere yerleştiler. Çıkış baskın tarzında, hiç kimsenin beklemediği bir zamanda ve düzende oldu. Birlikler kısa zamanda bölgenin denetimini sağladılar. Endişe içinde olan köylü vatandaşları rahatlattılar. Köylü vatandaşların çoğu, "Bizi bunların eline bırakmadınız," deyip komutanların ellerini öpüyorlardı.

Bu hareket, bölge halkının yüreğine su serpmişti. Bölge halkı mutluydu, sevinçliydi. Güvenlik güçlerine sonsuz teşekkür ediyordu. Sade vatandaşların büyük kısmı devlete daha çok güven duymaya başlamıştı. Vatandaşların sevinçleri o kadar büyük ve gözle görünüyordu ki, bunları anlatmak zordur. Köylerde herkes askerleri karşılıyor, ellerine sarılıyor, kucaklıyorlardı. Kısacası, mutluluktan uçuyorlardı. "Artık, teröristlerin dedikleri olmayacak, köylerde bir yabancı gibi sessiz oturmayacağız," diyorlardı.

Bu çıkış hareketi, aslında, bölgede alan kontrolünün ilk denemesiydi. Tim teşkilatına geçildiğinden, önemli ve güçsüz köylerin çoğuna timlerle girilmişti. Köylülerin de yardımıyla PKK'nın bölgedeki timlerine kolayca üstünlük sağlayabiliyordu. Ayrıca, elde tuttuğumuz deneyimli, güçlü, çevik özel kuvvetlerimizle, olay çıkan yerlere helikopterle kısa sürede ulaşabiliyorduk.

Bu çıkışı hiç beklemeyen PKK'lı teröristler şaşkına dönmüşlerdi. Ne yapacaklarını şaşırmışlardı. PKK'lı teröristler, en az 4 ay kadar köylerde yiyip içmeyi, sıcak yataklarda yatmayı, gündüz ve geceleri hiçbir baskı ve korku olmadan köylüleri eğitmeyi ve gelecek baharda yanlarına alacakları köylü vatandaşlarla daha da güçlenip, bölgede *Halk Hareketi* başlatacaklarına inanıyorlardı. Köylerden sağlanacak yeni militanlarla güçlenecek, şehirlere ve şehirlerde konuşlanmış askerî birliklere açıktan saldıracak, her tarafta fırtına gibi eseceklerdi.

Mao'nun Çin'de yaptıklarını aynen yapacaklardı. Hazırlık ve çalışmalarını 21 Mart 1985'e kadar tamamlayacaklar ve bu tarihten sonra Kuzey Irak'taki kamplarda yetiştirilen teröristlerle birlikte harekete geçecekler, kafalarında tasarladıkları *Büyük Kurtarılmış Bölge'yi* yaratıp istedikleri düzeni kuracaklardı. Kendilerini o kadar güçlü hissediyorlardı ki havalanmışlardı. Ayakları hiç yere basmıyordu. En geç 1985'te *Büyük Kurtarılmış Bölge'yi* yaratacaklar, burada kendi ordularını, kendi idari teşkilatlarını kuracaklar ve eğitimlerini rahatça yapıp gelişeceklerdi. Bundan emindiler. Şimdiden, kuracakları devletin durumunu, büyüklüğünü konuşuyorlardı.

Ancak, askerlerin çıkışı hiç hesapta yoktu. "Askerler bu kış kıyamette çıkamaz, buralara gelemez," diyorlardı. Yaz boyunca dağlarda, bayırlarda koşmuşlar, yorulmuşlar ve yıpranmışlardı. Hasretle ve büyük özlemle kışı beklemişlerdi. Ancak, düşledikleri şeyler gerçekleşmemişti. Askerler köylere çıkmış, gitmeye de pek niyetli görünmüyorlardı.

Köylerde ve kırsalda her tarafta dolaşıyor ve teröristlere göz açtırmıyorlardı. Saklandıkları yerlerin civarlarında dolaşıyorlardı, çıksalar yakalanacaklardı. Kış için hiç de hazırlık yapmamışlardı. Yine dağlarda kaya oyuklarında kalacaklarını bilselerdi hazırlık yaparlardı. Ama yazın her tarafa yayılan asker nedeniyle pek hazırlık yapamamışlardı. Kışın askerler gider, köylere yerleşiriz diyerek kışı beklemişlerdi.

Ancak, askerler dağlara ve köylere çıkmışlardı. Teröristlerin tekrar dağlarda sıkıntılı yaşama dönmekten başka çareleri yoktu. Bu nedenle bu yıl da yine doğa ile mücadele edecekler, köylüyü rahatça eğitemeyecek ve militan kazanamayacaklardı. Ellerindekini kaybetmeden muhafaza etmek belki de başarı olacaktı. Çünkü ellerindeki teröristlerin bir kısmı bu şartlara dayanamayıp kaçacaklardı. PKK kendilerine beş kuruş para göndermemişti, paraları ve yiyecekleri yoktu. Bu durumda, köylülere baskı yaparak yiyecek, giyecek sağlayacaklar, bir taraftan da birkaç militan kazanmanın yolunu bulacaklardı.

Bu güçleriyle, baharda düşündüklerini gerçekleştirmek zor olacaktı. Ama Kuzey Irak'tan gelecek teröristlerin belki güçlü geleceklerini düşünerek kendilerini tatmin etmeye çalıştılar. Bunlar böyle düşünürlerken, bazı köylülerin teröristlere, "Yazın askerler çok güçlü ve hazırlıklı geleceklermiş," şeklindeki sözleri hepsine soğuk duş etkisi yapıyordu.

Bu çıkış ve uygulama, sadece teröristleri şaşırtmakla ve korkutmakla kalmadı. En önemli etkisi de, şüphesiz, bölgedeki 4 bin civarında köy ve mezrada yaşayan vatandaşlara büyük umutlar vermesi oldu. Devletin askerinin kışın karda, çamurda, soğukta dağlara çıkıp, kırsalda endişe içinde bekleyen vatandaşlarını teröristlere karşı koruyacağını hiç kimse düşünmemişti. Devlet köydeki, mezradaki vatandaşıyla birlikteydi. Meydanı teröristlere bırakmamıştı, bırakmaya da niyetli değildi.

Devletin bu kararlılığı göstermesi bölgede son derece önemliydi. Köylüler askerleri bağrına bastılar, evlerini açtı-

lar. Askerler de onlara çeşitli tipteki konservelerinden verdiler. Köylüler için müthiş yiyeceklerdi. Hele askerlerin çoğunluğunun köy çocuklarına dağıttıkları çikolatalar, onları kısa zamanda askerlerle bütünleştirdi. Köy çocukları ilk günlerde olduğu gibi onları görünce kaçmıyorlardı. Askerlerle konuşmaya çalışıyorlardı. Onlar da mutluydular.

Köylüler güvenlik yönünden olduğu kadar, yiyecek yönünden de yardımcı oldular. Askerlerin çuvallarla gelen unlarını kendi fırınlarında pişirip sıcak sıcak yediriyorlardı. Askerler de köydeki fakirleri doyurmaktan geri kalmıyorlardı. Köylüler öylesine yardım ediyorlardı ki, bazen askerlerin yiyecekleri hava şartları nedeniyle geciktiğinde, evlerinde nesi var nesi yoksa ortaya döküyorlardı. Tabii, verdiklerinin fazlası bir-iki gün sonra yerlerine konuyordu. Ancak, önemli olan, vatandaşların imkânlarını askerlerine cömertçe açması ve askerlerin aç kalmamasıydı.

Eruh'un Yağızoymak, Bulmuşlar, Şırnak'm Bilecik köylerine bir defasında bir hafta yiyecek ulaştıramadık. Hava açar açmaz yiyeceklerle gittiğimde gördüm ki, köylüler evlerinde ne varsa her şeyi hazırlayıp askerlere getirmişler. Askerler hiç sıkıntı çekmemişler. Bunu görünce çok mutlu oldum. Köylülere teşekkür ettim. Yaptıkları yardımlar fazlasıyla kendilerine geri verildi. Almak istemediler. Bu tip göz yaşartıcı olaylar hemen hemen her köyde yaşandı. Bunlar askerin vatandaşla sağlıklı dayanışmasını gösteren önemli olaylardı.

Bu uygulamalar sırasında, yılbaşı gecesi Fındık ve Ağaçyurdu'nda, birkaç gün sonra Fmdık-Erdurdu köylerinde askerlerle teröristler arasında çatışmalar çıktı. Bu çatışmadan 3-4 gün sonra Erdurdu köyü bölgeyi ter ketti.

Böylece bölgeden ilk göç başlamış oldu. Askerler köylerde kaldıklarından devlet yanlısı vatandaşlar teröristlerin yapacakları baskınları, hatta geliş gidişlerini köydeki birlik komutanına vakit geçirmeden haber veriyorlardı. Böylece baskınlar önleniyor, teröristlerin istekleri yerine gelmiyordu. Asker köyde olmazsa bunları haber vermek ve önlem almak

mümkün olmayacak, teröristler de köyleri basarak amaçlarına ulaşacaklardı. Sonunda devlet suçlu olacaktı.

Bu çatışmalarda, çok az, sağ terörist ele geçirdik. Ancak, kıymetli bilgiler aldık ve deneyimler kazandık. En değerlisi de, bölge halkını yanımıza almıştık. Bu, hepsinden daha önemliydi. Askerler köylü vatandaşlara güven vermiş, halkta kuşku kalmamıştı. Böylece asker ve halk bir bütün olmuştu.

Askerin halkıyla yan yana olması, karşılıklı güven ve saygıya dayanarak bütünleşmesi, bu tip harekâtın en önemli ve hassas noktasıydı. Bu sağlanmıştı. Askerler ve köylüler iç içe oldular. Birbirlerini daha iyi tanıdılar. Dostluklar kurdular. Yardımlaştılar ve köylüler de askerlerin kendilerinden biri, kendi çocuklarından farksız tertemiz çocuklar olduğunu gördüler, birbirlerini sevdiler. Hatta şakacı ve sempatik askerleri de tanıyarak onların anlattıklarına güldüler.

Askerlerin tertipli, düzenli, disiplinli, eğitimli olduklarını ve en önemlisi de onlar için tehlikeleri göze alabildiklerini gerçek olaylarda gördüler. Bu olaylar onları askerlere daha çok bağladı. Askerler vatandaşlarını hiçbir zaman teröristlere ezdirmediler. Bu tür savaşta karşılıklı güven duygusu her şeyin üstündedir, çok önemlidir. Bu duygu bir tehlike veya çatışmadan sonra oluşmuşsa gerçek güven duygusudur ve daha değerlidir. Şayet güvenlik güçleri kırsala çıkmayıp kışlalarında kalsaydı, bu duygu hiçbir zaman oluşmayacak, vatandaş da güvenlik güçlerine hep kuşkuyla bakacaktı. Bu, gerçek bir sınav olmuştu. Bu sınavı halk ve güvenlik güçleri kazanmıştı.

Uygulama (operasyon), harekât, istihbarat ve halkla ilişkiler açısından olduğu kadar, askerlerin taktik hareketlerini gizlilik içinde yapmaları, her türlü ikmalin düzenli bir şekilde yürütülmesi, köylülerin yetiştirdiği ürünleri para karşılığı satmaları, ceplerine biraz para girmesiyle karşılıklı ve insanca ilişkilerin doğması yönünden de yararlı olmuştur. Olaylarda, istihbaratın çabuk işleyişi ve süratle uygulamaya geçişiyle somut sonuçların alınışı açıkça görülmüştür. Genç

subaylar, astsubaylar, uzmanlar ve özellikle yurdun dört bir tarafından gelen askerler bölgeyi ve bölge halkını yakından görmüştür.

Kısacası; asker ilk kez, bölge kontrolünü sağlayacak şekilde, kışın karda, soğukta geniş bir bölgeyi denetim altına almış, bölge halkı ile iç içe yaşamış, iki taraf da birbirini yakından tanımıştır. Halkın ihtiyacı olan güven zamanında verilmiş, halk teröristlerin insafına bırakılmamıştır. İstihbarat akışı hızlanmış ve iyi sonuçlar alınmıştır. Önemli yeni bilgiler edinilmiştir. En önemlisi de, bazı silâh arkadaşlarımızın riskli gördükleri, çekindikleri kış harekâtında, bir aracın Bağgöze'de (Siirt) kara saplanması dışında olumsuz bir olay olmamıştır. Tereddüt eden pek çok silâh arkadaşım da iyi hazırlık yapılması, birliklerin iyi motive edilmesi halinde, kötü hava şartlarında da başarılı uygulamaların yapılabildiğini gördüler, yüreklendiler.

Bölge halkı ile ilişkiler gelişiyor

Harekâtın özelliği nedeniyle, *halkla ilişkiler* konusu önem kazanmıştı. Bu yüzden, bazı yetenekli ve değerli subaylar konuyu üstlendiler. Ben de onlarla birlikte, şehirdeki ve kırsaldaki vatandaşlarla, her fırsattan yararlanarak birlikte olmaya özen gösterdim. Onların sevinçli günlerinde olduğu gibi; sıkıntılı ve acılı günlerinde de, soğukta ve karda yanlarında olmaya çalışarak kaderleriyle baş başa bırakmadık. Birlikler ve birlik komutanları kadınların pek çoğunu, tehlikeli doğumlarda hastahanelere yetiştirerek kurtardılar. Köylüler doğan çocuklarına *Tugay, Asker* gibi adlar vererek vefa borçlarını ödemeye çalıştılar. Bölgenin insanları bunları gördüler. Birliklerdeki doktorlar gittikleri köylerde hastalarla ilgilendiler. Doktorlar ve dişçiler hastaları iyileştirmeye çalıştılar. Mevcut fazla ilaçlardan ve kendi ilaçlarından parasız verdiler. Köylüler de bu yardımların karşılığını fazlasıyla ödediler. Her türlü tehlikeyi göze alarak önemli bilgileri komutanlara ulaştırdılar. Başarılı sonuçlar alınmasında pay sahibi oldular. Karşılıklı güven ve saygı oluştu. Bu oluşum istihbarat bilgilerinin artmasına ve akışın hızlanmasına neden oldu.

PKK'lı teröristlerin, Türkiye Cumhuriyeti sınırlarına girdikleri günden beri önem verdikleri ve kazanmaya çalıştıkları kanun kaçakları, güvenlik güçlerinin yaz kış dağlarda dolaşmasından tedirgin olmuşlardı. Kendilerinin dağlarda huzursuz olmalarına neden olan PKK'lıları izleyip bilgi vereceklerine dair haberler gönderdiler. Kanun kaçakları önceleri ellerinde silâhlarıyla tek başlarına dağlarda dolaşıyorlar ve hiç kimse onları rahatsız etmiyordu. Onlar da dağlarda yaşayıp gidiyorlardı.

Ancak, bölgeye PKK'lı teröristler geldiği günden beri bazı sorunlar yaşanmakla birlikte asıl sorun, onları takip için gelen binlerce askerin dağlara gelmesiydi. Askerler hem kalabalık geliyorlar, hem her tarafı arıyorlar hem de günlerce kalıyorlardı. Bu durumda kanun kaçakları zor günler yaşıyorlardı. Buna neden olan PKK'lı teröristlere lanetler yağdırıyorlardı. Saklandıkları yerlerde eskisi gibi rahat değillerdi, huzurları kaçmıştı. Bu yüzden onları izleyip bulmak, askerlere haber vererek bir an evvel yok olmalarını sağlamak ve eski günlerine dönmek istiyorlardı.

Bunlardan biri de, Guyan aşiretinin lideri Ferhan Babat'tı. Ferhan Babat mert, temiz, özüne sözüne güvenilir birisiydi. Kendisi askere gitmemekten dolayı kanun kaçağı olmuş ve bu yüzden sürekli kırsalda, dağlık kesimde yaşamım sürdürüyordu. Çocukları kanun kaçağı değildi. Ailecek devlete bağlıydılar. Ferhan Babat, sık sık mektup yazar ve yardım isterdi. Mektuplarında bölgedeki teröristler hakkında bilgi verirdi.

Aynı şekilde, Yazlıca Dağı (Herakol), Körkandil Dağı, Kaval Dağı, Cudi ve Küpeli dağlarında dolaşan kanun kaçakları benzer nedenlerden ötürü, bölgelerindeki PKK'lılar hakkında önemli bilgiler verdiler. Bunlardan bazılarında iyi sonuçlar alındı. Kısacası, teröristlerin yanlarına almak istedikleri kanun kaçakları da onlara karşı olmuştu.

Teröristler devletine bağlı, işinde gücündeki dürüst vatandaşlarla görüşmezler ve ilişki kurmazlardı. Bu yüzden, onlarla işbirliği yapanlar yine kendileri gibi kaçakçılar ve işbirlikçilerdi. Bunlar sürekli olarak birbirlerini izler, bazı konularda pazarlık yapar ve yerlerini az çok bilirlerdi. Hatta nasıl ve kimler aracılığıyla bulunabileceklerini iyi biliyorlardı. Aralarında kader birliğine dayanan sağlam bir ilişki olmasına karşılık, onlar da huzursuz ve rahatsızdılar. Bu yüzden aralarındaki mevcut "birbirini haber vermeme" sözleşme ve geleneğini bozarak haber veriyorlardı.

PKK'lılardan yalnız kanun kaçakları ve kaçakçılar değil, mezralarda yıllardır rahat rahat beyaz zehir, uyuşturucu üretip bol para kazananlar da rahatsızlardı. Beyaz zehir ürünleri mezralarda, kimsenin gelip dolaşmadığı dağ başlarındaki tek evlerde basit araçlarla üretiliyor ve yine kimse görmeden bölgeden çıkarılıyordu. Hiç kimsenin gelmediği dağ başlarındaki tek evleri civarında kendir, kenevir hatta haşhaş ekiyorlardı. Kimse görmeden, farkına varmadan hasat ediyor ve paraları ceplerine indiriyorlardı. Şimdi artık öyle değildi. Binlerce asker dağlarda hiç beklenmedik anda geliyor; kendir, kenevir, haşhaş tarlalarını çiğniyor ve köklüyorlardı. Mezralardaki evlere girdiklerinde ne kadar ham madde ve hazırlanmış madde varsa basit aletleriyle birlikte yok ediyorlardı.

1994 Haziranımda Hakkâri'nin Yeşilöz köyüne yerleşen bir komando taburu, milyarlarca lira değerindeki esrar ve hammaddesini yakarak imha ettiklerinde, köylülerden bazıları baygınlık geçirmişlerdi.

Yine 1994 Temmuz ayında, Diyarbakır'ın kuzeyindeki pek çok mezrada dikilip yetiştirilmekte olan kendir ve kenevirleri askerler saatlerce kökleyerek tarlanın kenarına yığmışlar, daha sonraki günlerde yakmışlardı. Sahipleri kendir ve kenevirlerin yanışını ağlayarak izlemişlerdi.

Beyaz zehir kaçakçıları yalnız hammaddeleri yetiştirme ve yapma safhasında değil, pazarlama sırasında bölgeden dışan çıkarırken de rahatça hareket edemiyorlardı. Her tarafta, yollarda askerler, askerî araçlar vardı. Yollardaki devriyeler adım başında kontrol ediyorlar ve bir türlü bölge dışına çıkamıyorlardı. Hele bazen askerlerin yanlarında bulunan kılavuzlar, uyuşturucunun araçlarda nerelere saklandığını gösterdiklerinde mallara el konuyor, kendileri de hapsi boyluyorlardı. Bu gibi olaylar sık sık oldu.

Daha sonra gördük ki, uyuşturucu ticaretinin büyük bir kısmını PKK denetimi altına aldı. Büyük miktarda para kazandı. PKK'nın uyuşturucuya bulaşması, yapı ve karakterine uygundu.

16-28 Ocak 1985: Kışın dağlara ikinci çıkış

İlk uygulama başarılı olmuştu. Kışlada tuttuğumuz askerleri sürekli hazırlıyorduk. Bir kısım asker kırsalda, bir kısmî da kışlalarında eğitim ve hazırlık yapıyordu. Böylece, birisi gelince diğeri çıkabiliyordu. Tim komutanı olan subay ve astsubaylarda sorun çıkıyorsa da, bekâr subay ve astsubaylar oldukça fazla olduğundan bu sorunu kolayca çözebiliyorduk. İlk uygulamanın son günlerinde gelen bilgilere göre, PKK'lı teröristler uygulama yaptığımız alanların dışında kalan risksiz alanlara kaymışlardı. Bu yüzden bu alanlara da bir uygulama yapma gereği çıktı. Aynı şekilde iyi bir hazırlıktan sonra aniden baskın tarzında, tekrar kırsala, ancak bu defa Pervari-Körkandil, Pervari-Eruh kuzeydoğusu arasındaki bölgelere çıkıldı. Buralardaki halk da mutlu oldu. Köylere inmeye çalışan PKK'lılar apar topar kaçtılar. Kaçamayanlardan bazıları etkisiz kılındı.

Pervari'ye bağlı, Eruh'un güneydoğusunda kalan Yanıkses-Okçular bölgesinde zaman zaman teröristlerle küçük temaslar dışında kayda değer bir temas olmadı. Yanıkses bölgesine daha sonra bırakılan iki özel tim, teröristlerin izini buldu. Ancak, beklenen sonuç alınamadı. Grupça yakalama veya yok edilme olmadı. Bir iki kişi yakalandı.

Körkandil Dağı'nda (Pervari) aramalarda bulunan bir tim, şiddetli fırtına ve tipiye yakalandı. Timi zorla Doğan'daki jandarma karakoluna indirdik. Uçurumdan düşen teğmeni helikopter pilotu tehlikeyi göze alarak kurtardı.

PKK'lı teröristler anladılar ki, nereye giderlerse gitsinler, asker her zaman peşlerindedir. Bu kış köylere inemeyecekler, halkı eğitemeyeceklerdi. Bahara da hazırlık yapamayacaklardı. Teröristler hep dağlarda kaldılar, üşüdüler, aç kaldılar. Kadrolarını genişletemediler, aksine azaldılar. Dağda ölenler, yaralanan teröristlerden başka bir kısmı dağdan kaçmak zorunda kaldılar. Askerlerin kararlı davranışı onların bir kısmının aklını başına getirmişti. Hayal ettiklerinin olmayacağını kavramışlardı.

Bölge halkı ve köylüler mutluydu. Artık korkmuyorlardı. Kendilerine her gün tehdit haberleri gönderen teröristlere köylüler de tehdit göndererek yanıt veriyorlardı. Köylerinde mutlu yaşıyorlardı. Bunu sağlayan askerlere de teşekkür ediyorlardı.

7 Şubat 1985, Hürmüz, Şirvan: Bölgede alınan ilk önemli sonuç

PKK'nın Güneydoğu Anadolu'da silâhlı eyleme geçtiği 15 Ağustos 1984'ten sonra bölgede ilk ses getiren olay, kuşkusuz Hürmüz'deki operasyondur. Terörist örgüt bu olayda ilk defa 6 kişilik biriminin tümünü kaybetti. O güne kadar Mustafa Çimen, Ali Ozansoy gibi önemli teröristler ele geçmişti. Ancak, bunlar birer ikişer kişiydi. PKK, hiç toplu kayıp vermemişti. Bu yüzden olay önemliydi. Bölgedeki ilk verimli operasyon denilebilir.

PKK' nm Bitlis ve Sason gibi bölgeleri takviye etmek amacıyla Kuzey Irak'taki kamplarından Dereler-Pervari-Hürmüz istikametinde gönderdiği 6 kişilik timi istihbarat örgütleri izlemeye başladılar. Hareketleri hakkında kesin ve doğru bilgiler alındı. 7 Şubat 1985 günü yoğun sis ve kara rağmen birliklerimiz tarafından iyi izlendi. Hürmüz mezrasında kıstırıldı. Yapılan uygulamada çatışma çıktı. 3 saatten fazla süren çatışma sonunda ilk defa 6 terörist etkisiz kılındı. Ele geçen teröristlerden timin başındaki S.O. adlı terörist, örgütün önemli bir üyesiydi.

7 Şubat sabahından itibaren askerler teröristleri Hürmüz bölgesinde izlemeye başladı. Dağlık kesimde birkaç yerde arama tarama yaptıktan sonra saat 15.00 sıralarında Hürmüz mezrası içinde buldular. Çatışma başladı. Hava kapalı, helikopter uçuşuna uygun olmamasına ve yerde 3-4 metre kar bulunmasına karşın, her türlü tehlikeyi göze alarak helikopterle zorlu bir yolculuktan sonra Hürmüz'e indim. Aşağıdaki askerler teröristlerin her tarafa, özellikle iniş yerine ateş etmesi nedeniyle inmemi istemediler.

Hürmüz mezrasındaki operasyonlardan sorumlu komutan Piyade Binbaşı Suat Karadağ, helikopter pilotuna, "İniş yeri uygun değil, teröristler oraya sürekli ateş ediyorlar, iniş tehlikeli," dedi. Aşağıdaki sorumlu komutana, "Teröristleri hemen ateşle baskı altına alın, iniyoruz," dedim. "Anlaşıldı, hemen baskı altına alıyoruz komutanım!"dedi. Pilotlara da, "Helikopter iner inmez bir dakika bekleyeceksiniz. Biz hızla ineceğiz. Bir dakika sonra kalkacaksınız. İnen iner, kalan helikopterde kalır," dedim. "Anlaşıldı komutanım!" dedi.

Pilot Binbaşı A. (Sarı) helikopteri usta bir manevrayla indirdi. Teröristler, biz inerken ateş açtılar. Ben ve arkadaşlarım kenardaki kar yığınlarına hızla atladık. Atlar atlamaz hepimiz karlar içinde gömülüp kaldık. Sonra çıktık ve yakındaki sütre gerisine ulaştık. Birlik komutanı bizi orada karşıladı. Hemen oracıkta kısa bilgi verdi.

Operasyonun durumuna şöyle dikkatlice baktım. Birkaç soru sordum. Havanın kararmasına 45-50 dakika kalmıştı. Kendisine bu düzenle sonuç almasının zor olduğunu, hedefin daha yakınına gitmek gerektiğini söyledim. 10-15 dakika izledikten sonra bazı noktaları gördüm. Baktım, hava kararacak, ivedi sonuç almak gerek. "Komutanın örnek olma zamanı-

dır," diyerek kalktım. İki becerikli ve gözüpek astsubayla binaya yaklaşıp yakından taradık. Pencerelerden bolca el bombaları attık. İçeridekiler sıkıştı. Asker 3-4 metre karın içinde üşüyordu. Daha sonra, atılan roketlerin ve el bombalarının etkisiyle binanın bir tarafı çökmeye başladı. Hava tamamen karardı. Teröristler etkisiz kılındılar. 48 saate yakın bölgede kaldım. 32 saat bir sandalyede oturdum ve uyudum. Sorgulamalara katıldım. Alman bilgileri tartıştık. Yorulduk ama değdi.

Sağ yakalanan teröristler hemen orada sorgulandılar. Bilinmeyen pek çok olay aydınlandı. Yeni bilgiler elde edildi. Özellikle 21 Mart 1985 ve o günlere yakın günlerde geçişlerin fazla olacağı ve büyük eylemlerin yapılacağı öğrenildi. Bu bilgilerden başka, Pervari-Karamık köyü bölgesindeki silâh depolarıyla Dereler bölgesindeki teröristlerin son durumlarını içeren bilgiler ilginç ve yararlıydı.

İki gün sonra hava açıldı. Helikopter geldi. Ben de Siirt'e döndüm. Herkes merakla bekliyordu. Teröristlerden alınan bilgileri karargâha verdim. Çok sevindiler. Hepsinin gözleri parlıyordu.

Alman bilgiler hızla değerlendirildi. Bölgede fazla kara rağmen arka arkaya operasyonlar yapıldı. Başarılı sonuçlar alındı.

Hürmüz'de 3-4 metre kar ve yoğun sise rağmen, güvenlik güçlerinin aldığı sonuç önemliydi. Teröristlerin Türkiye Cumhuriyeti sınırlarına girişlerinden, etkisiz hale getirildikleri Hürmüz'e kadarki izleme başarılıydı. Olay hem güvenlik güçlerine hem de bölge halkına iyi bir ders oldu. Herkesi sevindirdi, heveslendirdi. Artık koordine ve dikkatli çalışarak, teröristlerin grupça, kimse kurtulmadan, kaçmadan ele geçirilebileceğini ortaya koydu. Olayı başlangıçtan beri izlediğimizi anlayan köylülerin de katkısıyla tüm teröristler etkisiz hale getirildi. Köylüler operasyon sırasında teröristlerin konuşmalarını tercüme ederek yardım ettiler ve başarıda pay sahibi oldular.

Havanın ve tüm yolların kapalı olması uygulamayı durdurmadı. Helikopter pilotları ve özel harbin timleri ile komandolarm özverili çabaları sonucu, o güne kadar geçen 6 aylık dönemin ilk iyi sonuçlu uygulaması oldu. Ele geçen teröristlerin iyi seviyede olması ve verdikleri bilgilerin zamanında değerlendirilmesi, uygulamaya dönüştürülmesiyle yeniden uygulamalar yapıldı ve iyi sonuçlar alındı.

Hürmüz olayı bölgede büyük yankı yaptı. Görevli subay, astsubay ve polisler istihbaratın özellikle güncel istihbaratın önemini kavradılar. Bölgelerinde benzer çalışma düzenini kurdular ve başarılı sonuçlar aldılar.

Hürmüz'de sağ ele geçen teröristlerin verdikleri bilgilere dayalı olarak yapılan operasyonlarda verimli sonuçlar alındı. Teröristler araziye götürüldü, yer gösterdiler. 16 Şubat 1985'te Pervari-Karamık'ta yapılan uygulamada, PKK'h teröristlerin Eruh baskını sırasında gaspettiği silâh ve malzemenin çoğu ele geçti. Ayrıca, bölgedeki en tehlikeli PKK destekçisi Karamıklı Kardeşler yakalanarak yargıya teslim edildiler. Yine aynı teröristlerin Dereler bölgesindeki son durum ve 21 Mart 1985'te yapılacak eylemler hakkında verdikleri bilgiler sayesinde, Aşağı Girek, Yukarı Girek (Şırnak) bölgelerine yapılacak uygulamalar için gerçekçi planlar yapıldı.

Hürmüz'de yakalanan teröristler yargıya teslim edildiler. Teröristlerin Kuzey Irak'tan yeni gelen bir terörist grup olması ve 21 Mart 1985 için söyledikleri daha önceki bilgilerle örtüştüğünden, 21 Mart 1985 için yaptığımız planlara daha dikkatle eğildik. Çalışmaları hızlandırdık.

Basın, Hürmüz olayını günlerce yazdı. Gazeteci arkadaşlar sık sık gelmeye başladılar. Oldukça ayrıntılı yazdılar. "PKK'ya karşı ilk büyük başarı" diye başlıklar attılar.

9 Mart 1985, Hellohim, Sason: Sason'da vurulan darbe

Hürmüz olayı güvenlik güçlerine büyük bir itibar sağlamıştı. Bölge halkı, güvenlik güçlerinin bir terörist grubun tamamını etkisiz kıldığı bu olayı sevinçle karşılamış, daha faz-

la güven duymasına neden olmuştu. Bunun sonucunda halk her zamankinden fazla destek vermeye başladı. Bilgiler birbiri arkasından akıyordu. Köylü vatandaşlar yardımcı olmak için birbirleriyle yarışıyordu. Bu bilgiler arasında, Sason bölgesinden gelen haberler ilgi çekiciydi. Sason'daki teröristlerin yerleri nokta olarak belirtiliyordu. Haberleri teyit eden başka bilgilerin de alınmasıyla olay kesinlik kazandı. Ayrıntılı planlar yapıldı, uygun birlikler görevlendirildi. Çalışmalara başladılar.

Bölgede 4-5 metre kar vardı. Tüm yollar kapalıydı. Yeterli helikopter ve uygun teçhizat sağlandığından, karın fazla olması sorun olmaktan çıktı. Tam tersine, karın fazla olması teröristler için sorun oldu. Teröristler bulundukları yerlerden çıkıp sağa sola kaçamadılar. Kaçsalardı derin kar içinde kaybolacaklardı. Yerlerinde kaldılar, sonlarını hazırladılar. Yaz ayları ve bahar olsaydı kaçma olanakları olabilirdi. Kışın, hele böylesine karlı havada ve soğukta, bulundukları yerden uzaklaşanlar 3-4 saat içinde hedefledikleri uygun yere ulaşamazlarsa soğuktan donup ölürlerdi.

Birlikler, 9 Mart 1985 günü bölgeye indiler. İnen birliklerin uygun teçhizata, kar teçhizatına sahip olması nedeniyle pek sorun olmadı. Sadece, jandarma komando taburundan bir eri neredeyse kaybediyorduk. Bir komutanın uyanıklığı ve deneyimi sayesinde son anda kurtarıldı.

Olay şöyle oldu: Sason'daki çatışmalara katılan birlikleri takviyeye gelen Kozluk Jandarma Komando Taburu'ndan helikopterlerle getirilen 2 tim, karlar üzerine inerek yürümeye başlar. Timlerin başında bulunan Jandarma Komando Binbaşı E. Hatipoğlu yürüyüşe başlamadan askerleri saydırır. Her 30-40 metrede bir bu sayma işi tekrarlanır. Hedefe yaklaştıkları anda tekrar saydırdığında bir er eksik çıkar. Derhal hepsini geriye döndürür ve geldikleri izlerden geriye yürütür. 10-15 metre kadar uzakta, karın üstünde tüfek ucu ve süngüsünü görürler. Hemen karlara gömülen arkadaşlarını çıkartıp vücudunu ovarlar ve hayata döndürürler. Askerin 4 metrelik kara gömülmesi sırasında tüfeğini yukarda tutması ve birlik komutanının askerleri sürekli saydırması, askerin hayatını kurtarır.

Bu olay, derin karda askerlerin veya teröristlerin hareketinin ne denli zor olduğunu göstermesi bakımından örnek bir olaydır. Jandarma Binbaşı E.H.'nin engin deneyimi ve dikkati askerin kurtulmasına neden olmuştur.

9 Mart 1985 günü sabah erken saatlerde helikopterlerden inen birlikleri karşılayan kılavuz, öğleye doğru birlikleri teröristlerin bulundukları yere götürürken teröristler tarafından vuruldu. Teröristler, kendilerinin bulunduğu yeri gösteren kılavuzu öncelikle vurup saf dışı ediyorlardı. Bu onların alışkanlığıydı. Çünkü onların yerlerini bilen tek kişi odur. O ölürse, yerlerini bilen başka kimse kalmayacaktır. Bu yüzden ilk hedef onu yok etmektir. Onlar da öyle yaptılar. Kılavuzu vurdular.

Arkasında yürüyen Piyade Komando Binbaşı Z.Ö. başından yaralandı. Hellohim'de kendilerinin bulunduğu yeri bilen tek kişi kılavuzdu, onun askerlerin önünde yürüdüğünü görünce ilk kurşunu ona attılar ve onu vurdular. Ancak, timlerin başında bulunan çok tecrübeli bir subay olan Piyade Komando Binbaşı K.E., durumu hemen görmüş ve teröristlerin bulunduğu yeri tespit ederek tedbirini almıştı. Teröristler kaçamamışlar, yerleri tamamen belli olunca da çatışma çıkmıştır.

Çatışma 5 saat kadar sürdü. Çatışma sonunda 8 terörist, silâhları ve teçhizatlarıyla etkisiz kılındı. Ayrıca, kılavuz işbirlikçi terörist de ölmüştü. Çatışmada bir astsubay ve bir komando erimiz şehit düştüler. Çatışma sırasında bütün askerler görevlerini çok iyi yaptılar, şehit düşen komando erinin kahramanlığı, üstün cesareti ve atılganlığı ise, orada bulunanların hepsini etkilemişti. Ölen teröristlerin 2-3'ünü de o vurmuştu. Çok atılgan, yiğit bir askerdi. Kendisine Allahtan rahmet diliyorum.

Uygulamayı yöneten Piyade Komando Binbaşı K. Eken, bilgisini, tecrübesini, sabrını ve dayanıklılığını ortaya koya-

rak, bu kışta, derin karda ve dondurucu soğukta, Sason'u 6 aydır titreten teröristleri etkisiz kılmıştı. Sason huzura kavuştu.

Bu olay sonucunda, aylardır Sason bölgesini kasıp kavuran ve bölgede huzur bırakmayan Sason grubu tamamen etkisiz kılındı. Bütün bölge halkı ve güvenlik güçleri sevindi. Sason'dan operasyonu yöneten Tuğgeneral O.N,'yi ve Binbaşı K.E'yi kutladım. Bu hareket, askerlerin kendilerine olan güvenlerini daha da arttırdı. Bunun ötesinde, eskiden büyük sorun olan karlı hava ve derin karın, güvenlik güçleri yönünden yeterli önlemler alınmak kaydıyla, büyük bir sorun olmadığı gerçeği ortaya çıktı.

TSK'nin elinde bulunan helikopterler, kışlık elbiseler ve kışlık donanımların uygun şekilde kullanılması halinde, kışın, soğuğun ve derin karın askerlere büyük engel teşkil etmediği; buna karşılık, bu olanakları olmayan PKK'lı teröristler için engel oluşturduğu, Hürmüz, Karamık ve Sason olaylarında açıkça görüldü.

Derin kar ve kış, büyük birliklerin harekâtı için elbette büyük sorundur. Ancak, küçük ve özel birliklerin harekâtı için pek sorun değildir. Bu birlikler karı, kışı, soğuğu biliyorsa, tipide ve derin karda paniğe kapılmayıp kendine bir kar evi yapabiliyorsa pek sorun olmaz. Her tehlikeyi atlatır ve hayatta kalırlar. Yeter ki iyi hazırlık yapılsın.

Sason olayında teröristlerin olanakları sınırlıydı. Kış için tam bir hazırlık da yapamamışlardı. Bu derin karın, şiddetli kışın kendileri için emniyet kuşağı olacağını, bu kar yüzünden onlara kimsenin ulaşamayacağını sanıyorlardı. Kendilerine bir yer bulmuşlar ve orada kışı atlatmayı düşlüyorlardı. Buradan bir yere gidemezlerdi. En yakın yer, 5-6 saatlik mesafedeydi ve mutlaka hediklerle kürklü elbiselerle gitmek gerekirdi. Giydikleri elbiseleri ve gereçleriyle ya kara gömülüp kaybolacaklar veya 1-2 kilometre ötede soğuktan donup öleceklerdi. Bu yüzden kaçamadılar ve timce yok oldular.

Bu uygulamalarda görülmüştür ki, teröristlerin özellikle o günlerdeki teröristlerin teçhizatlarının kış şartlarına uygun olmaması, askerlerin teçhizatının ve helikopterlerinin olması nedeniyle, iyi hazırlık yapmak kaydıyla kış günleri lehimize büyük bir üstünlük yaratmıştır. Bu durum görülmüş ve yaşanmıştır. Teröristler yaz günlerinde hareketlidir, bulmak ve yakalamak zordur. Her tarafa süratle gidebilirler, dağılabilirler ve kaybolabilirler. Kaygandırlar. Ama kışın öyle değildir. Kışın yuvalarından uzaklaşırlarsa doğa onları yok eder. Kışın yakalanmaları daha kolaydır. Yeter ki iyi istihbarat alınsın. Nokta olarak yerleri belirlensin.

Bu iki uygulamada (Hürmüz, Sason) teröristlerin hiçbiri kaçamadan hepsi ele geçirilmiştir. Nedeni derin kardır. Şiddetli kış veya derin karın önemi ortaya çıkmıştır. O güne kadar korkulan, tereddüt edilen derin karın sağladığı üstünlük açıkça görülmüştür. Bu iki olaydan elde edilen teröristler kadar değerli olan bu deneyimdir. Derin karda terörist zayıftır, kaçamaz. Yakınında başka kalacak yerleri yoksa soğuk öldürür. Güvenlik güçlerinin ise inisiyatif elindedir. Helikopterleri, yiyeceği ve yeterli teçhizatı vardır. Karlı havalarda askerler teröristleri sıkıştırır ve kıstırırsa, teröristlerin kaçmaları zordur. Hatta imkânsız gibidir. Kaçarlarsa, kısa mesafede gidecekleri bir yer olursa kurtulabilirler. Aksi halde doğa onların sonunu getirir.

Çığ olayı

Derin karda ve şiddetli kış aylarında askerler ve harekâta katılanlar için en büyük tehlike, çığ tehlikesidir. Çığ tehlikesi, bölgede herkesi korkutan bir olaydır. Çığın özellikleri iyi bilinmelidir. Belli başlı çığ bölgeleri vardır. Buraları iyi bilmek ve zamansız oralara girmemek gerekir. Çığ yüzünden hem teröristlerden hem de askerlerden çok kayıplar verildi.

Bölgede en büyük ve en acı çığ olayı, 1991'de Şırnak'ın kuzeybatısındaki Görmeç ve Dağdöşü köylerinde yaşandı.

İki köyde konuşlu komando bölüklerinden Görmeç'te 63, Dağdöşü'nde 35 olmak üzere bir anda 100'e yakın komando şehit oldu. Aradan yıllar geçtiği halde, bu acı olay hiç unutulmadı.

Askerlerden başka bölge halkı da her yıl, böyle toplu olmasa da 10-15 kişiyi çığa kurban verir. Askerler her yıl onlarca vatandaşı çığ altından çıkarırlar. Pek çok insanı kurtarırlar.

Buradaki olaylar kanla canla öğrenilmiştir. Büyük bir deneyimdir.

PKK'nın 21 Mart 1985 hazırlığı

Yakalanan teröristlerin hemen hepsi ifadelerinde, PKK'nın teröristleri Kuzey Irak kamplarında 1985 baharına hazırladığını belirttiler. Ayrıca, terör örgütü bu yıl Kuzey Irak kamplarında eğitime aldığı pek çok militanla yeni birlikler, timler kurarak, 21 Mart 1985'te sınırlardan Güneydoğu Anadolu'ya girip halk ayaklanmasını başlatmak istiyordu. Türk komando birliklerinin nisan veya mayıs aylarında bölgeye gelebileceğini, bu birlikler gelmeden bölgedeki halk hareketini başlatıp geliştirebileceklerini düşünüyorlardı. Nevruz'u kullanmak istiyorlar, kan dökerek kutlamayı düşlüyorlardı.

PKK, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde çekirdek bir kadro bırakmış, geri kalan teröristlerin çoğunu kamplara yerleştirmişti. Teröristleri dinlendirmek amaç gibi gösterilmesine karşın asıl amaç, teröristleri kış boyunca kampta tutup 21 Mart 1985 eylemlerini anlatmak ve planlamaktı. 1985 için hedef, 1984'te yapamadıkları *Halk Hareketi*'ni başlatmaktı. *Halk Hareketi* olmadan hedeflerine ulaşmanın zor olduğunu biliyorlardı. Bu yüzden, teröristlerin büyük kısmının bir arada olduğu bu çalışma yararlı olacaktı. Ayrıca, halk hareketine liderlik edecek teröristlerin çoğu da kampta bulunuyordu. Onlarla hep birlikte çalışma olanağı vardı.

Kuzey Irak'taki kamplarda, anlaşıldığı kadarıyla epeyce terörist vardı. Bunların eğitimi sıkı şekilde devam ediyordu.

Eğiticiler gece gündüz çalışarak bu teröristleri hazırlıyorlardı. Hedefleri belliydi: Baskın şeklinde Türkiye Cumhuriyeti sınırlarından içeri girerek, bölgedeki teröristlerle birlikte, komando birlikleri gelmeden askerî birliklere saldırmak ve onları etkisiz hale getirmekti. Bundan sonra bölge halkını ayaklandırarak bölgeyi denetim altına almaktı.

Hedefleri büyüktü. Ancak, halk ayaklanması için koşullar uygun değildi. Kış boyunca teröristler köylerde halkla baş başa kalamamış, onları hazırlayamamışlardı. Bu durumda, halkı ayaklandırmaları için şartlar oluşmamıştı. Onların düşüncelerine göre, bölgede bıraktıkları teröristler köylülerle 4-5 ay baş başa kalacaklar, onları hazırlayıp eğiteceklerdi. Böylece güçleri artacaktı. Kuzey Irak kamplarından gelecek olanların da katkısıyla hedeflerine ulaşacaklardı. PKK, 15 Ağustos 1984'te, bu sayının dörtte birinden az teröristle Eruh ve Şemdinli baskınlarını gerçekleştirmişti. Şimdi sayıları 2-3 misline çıkmışken hedeflerine rahatlıkla ulaşacaklarını sanıyorlardı.

PKK'nın düşünmediği veya düşünmek istemediği bir gerçek daha vardı: 15 Ağustos eylemlerinden sonra çok şey değişmişti. Güvenlik güçleri her konuda kendini yenilemiş, düzenlemiş ve istihbaratı koordine etmişti. Kışın sürdürülen operasyonlarda teröristlere meydanı bırakmamış ve pek çok terörist ölü ve sağ ele geçmişti. Bunların hemen hepsi konuşmuş, önemli bilgiler vermiş ve hepsi değerlendirilerek gerekli önlemler alınmıştı. Alman bilgiler nedeniyle askerler PKK'yı öğrenmişlerdi. PKK'nın güçlü ve zayıf taraflarını inceleyerek bulmuşlardı. Askerler PKK'lıları yakaladıkça ve bazı bölgelerde örgüt çöktükçe, güvenlik güçlerinin moralleri yükselmişti. PKK bunlardan habersiz, sadece kendi durumlarına ve hedeflerine kilitlenmişti. Etrafta neler olup bittiğinin farkında değildi.

Bölgedeki birlikler eksiklerini gideriyorlardı. Atış, spor ve iyi eğitim yaparak hazırlanıyorlardı. PKK'nın ne yapabileceğini değerlendirerek önlemler alıyor veya çalışmalarına devam ediyorlardı.

16 Mart 1985 çıkışı

PKK'ya arka arkaya darbeler vuran, başarılar kazanan güvenlik güçleri, kendine her zamankinden daha fazla güveniyor, doğa şartlarından çekinmeden her türlü arazi ve hava koşullarında hareket edebiliyordu. İyi bir bilgi akışı ağı kurulmuş, köylü-kentli vatandaşlardan bilgiler akıyordu. Halkla ilişkiler, özellikle köylü vatandaşlarla iyi düzeye çıkmıştı. Karşılıklı saygı ve güven doruğa ulaşmıştı. Teröristlere nerede olursa olsun ulaşan ve dağ başlarında grupça etkisiz kılan güvenlik güçlerine halk güveniyor, her türlü bilgiyi istihbarat örgütlerine çekinmeden ulaştırıyordu. Bilgi akışı iyiye işaretti. Bu nedenle sevindiriciydi.

Gelen haberler, yakalanan teröristlerin ifadeleri, PKK'nın 21 Mart 1985'te Kuzey Irak'taki kamplarda bulunan teröristlerin hepsini Türkiye Cumhuriyeti sınırlarından içeri sokarak büyük eylemlere girişeceğini, Hürmüz ve Sason olaylarının intikamını alacağını, tüm bölgeye güçlü biçimde yayılacağını, takviye komando birlikleri gelmeden bölgeyi denetim altına almaya çalışacağını gösteriyordu. Kuzey Irak kamplarında eğitilen terörist sayısı da oldukça fazla görünüyordu.

Buraya kadar açıklananların büyük kısmı, PKK'nın planları ve düşünceleriydi. Anlaşılıyordu ki, PKK bu yıl, Kuzey Irak kamplarında eğittiği teröristlerle Güneydoğu'yu sarsacak ve her yerde denetimi ele almaya çalışacaktı. Bilgiler açıktı. Bu durumda bize düşen görev, bu harekete engel olmak, gelenleri pişman etmekti. Bunun için, teröristler Kuzey Irak'tan yurda girmeden, bölgedeki örgüt elemanlarıyla karşılaşıp görüşmeden, bölgeyi ve bölge insanlarını tanımadan, onlardan önce davranıp, gelip yerleşecekleri yerlere yerleşmek, onları baskına uğratmaktı.

Bu hareket tarzını bütün komutanlara anlattım. Yürekten inandılar. Emir verdim. Kısaca, teröristler gelmeden önce biz onların gelecekleri yerlere yerleşip, gelenleri orada karşılayacaktık.

Bunun için, 15-16 Mart 1985 gece yarısından sonra bütün birlikler dağlara çıkmaya başladılar. Birlikler, geceleyin kimseye görünmeden sessizce kışlalarından çıktılar. 16 Mart 1985 günü öğleden sonra hedeflerine ulaşıp oralara yerleştiler. Çıkılan alan; Eruh, Şırnak, Cizre, Pervari, Şirvan kırsalını kapsıyordu. Bölgede kış şartları sürdüğünden, bölge halkı ve PKK'nın gözetleyicileri askerleri göremediler.

Dereler bölgesi o günlerde teröristlerin en fazla güvendiği ve Kuzey Irak'tan gelecek teröristlerin de ilk uğrayacakları bölgeydi. Bu yüzden askerler de bu bölgeye dikkatle girdiler. 16 Mart 1985 günü öğleden sonra Dereler bölgesine giden birlikler, Hizil Deresi'nin doğu ve batı kıyılarından ilerlerken, batıdaki yürüyüş kolu komutanı Jandarma Binbaşı M.A., kaynaklarından aldığı bir bilgi üzerine, Eşek Mağaralan'na doğru yönelir. Mağaraya .yaklaşınca ateşle karşılaşır, çatışma başlar.

16 Mart 1985, Şırnak: Eşek Mağaraları'ndaki çatışma

16 Mart günü öğleden sonra Eşek Mağaraları'na yaklaşan jandarmalar, Hizil Deresi'nden yukarıya tırmanırken Eşek Mağaralarından ateş yemiş, mağaranın ağzında nöbet tutan terörist aşağıdan yaklaşan askerlere ateş açmıştı. Tim komutanı neredeyse vuruluyordu. Ancak, Jandarma Binbaşı M.A. süratle manevra yaparak mevzilenmiş ve etkili ateş açarak, mağara ağzında nöbet tutan terörist N. Üre'yi vurmuştu. Bütün askerler mağaranın etrafını çevirdikten sonra şiddetle ateş açtılar.

Aldıkları başka bilgiye göre de, hemen yanlarındaki başka bir mağarada da teröristler vardı. Bunun üzerine iki mağara da sarıldı. Çatışma 2 saat kadar sürdü. Mağara içine yapılan roket atışları ile el bombaları teröristlerin direncini kırdı, teslim oldular. Mağara içinden 7 sağ terörist ile mağara önünde ölen 1 terörist silâhlarıyla birlikte ele geçtiler. Bunla-

rın arasında, 15 Ağustos 1984'te Şemdinli'yi basan PKK'lı teröristlerin başında bulunan H. Tilki ile Eruh baskınındaki ve baskın sonrasındaki bütün eylemlere karışan Haşim Benek de vardı. Bu teröristlerin hepsi de, terör örgütü içinde önemli kimselerdi. Pek çok olayda yer almışlardı.

Mağaralar bölgesinde yapılan ivedi sorgulama sonunda, Hüseyin Tilki'nin Hakkâri bölgesini iyi tanıdığı ortaya çıktı. Hüseyin Tilki, Hakkâri bölgesinde daha fazla yardımcı olabileceği nedenle, Hakkâri Güvenlik Komutanı Tuğgeneral Ahmet Başyurt'a gönderildi. Hüseyin Tilki, Hakkâri'de başarılı çalışmalar yaparak yararlı oldu. Bölgedeki pek çok bilinmeyeni çözdü. Bölge Güvenlik Komutanı da, etrafında dolaşan insanları tanımış oldu. Verdiği bilgiler ışığında yapılan pek çok operasyondan başarılı sonuçlar aldılar. Haşim Benek ise, Siirt bölgesindeki bazı eylemlere katıldığından, verdiği bilgilerle olaylar aydınlanmış oldu.

Diğer teröristlerin verdiği bilgiler de, daha önceki teröristlerin anlattıkları gibiydi. Ayrıca, bölge ile ilgili bazı yeni bilgiler de verdiler. Bu bilgiler de yararlı oldu.

Yapılan sorgulamalardan alınan bilgilerle 10'dan fazla terörist yakalandı. Teröristler kötü duruma düşmüşlerdi. Kaçanlar çoktu. Örgütten kaçmak için uygun bir fırsat çıkmıştı.

Bu olay, o günlerde Dereler'de yaşayan köylülere ve "Dereler'e Türk askeri giremez," diyen PKK'hlara güzel ve etkili bir mesaj oldu. "Türk askeri her yere girer, teröristleri ve hainleri her yerde bulur, yakalar ve etkisiz hale getirir," sözlerini pekiştirdi.

Hüseyin Tilki liderliğinde yurda giren teröristlerin yakalanmaları ve özellikle Dereler'de ele geçmeleriyle Türk güvenlik güçlerinin 16 Mart'tan itibaren tüm bölgeyi denetimleri altına almaları haberi, bölgeye ve Kuzey Irak'taki PKK kamplarına bir bomba gibi düştü, süratle her tarafa yayıldı. Ne yapacaklarını, nasıl hareket edeceklerini bilemediler ve şaşırıp kaldılar. Çok güvendikleri bir tim 1 ay önce Hürmüz'de, arkasından önemli Sason grubu, bölgesinde etkisiz

kılınmıştı. Bu sefer de, yine teröristlerin kendisinden çok şey beklediği Hüseyin Tilki ve arkadaşları ile bazı teröristler etkisiz kılınmıştı. Bu olaylar, güvenlik güçlerini yüceltirken teröristleri de çökertti. Ayrıca, halkın güvenlik güçlerine güvenini artırdı. Artık, güvenlik güçleri her tarafta fırtına gibi esiyor, her yere fütursuzca giriyor, tüm bölgede denetimi daha da güçlendiriyordu.

O günlerde, teröristlerin *Panşir Vadisi* dedikleri Dereler de artık eski korkulu görüntüsünden uzaklaşmıştı. *Panşir Vadisi,* Afganistan'da Afgan mücahitlerin 1979-1988 yıllarında Ruslara karşı savaştıkları, pek' çok Rus askerini öldürdükleri, uçak ve helikopterini düşürdükleri vadinin ismidir. Teröristler, Şırnak doğusundaki, Dereler bölgesini *Panşir Vadisi'ne* benzetiliyordu.

16 Mart 1985 günü, güvenlik güçlerinin kışlalarından çıkıp tüm alanlara yayılmasından, Eşek Mağaraları'nda Hüseyin Tilki ve arkadaşlarını etkisiz hale getirmesinden sonra bütün bölge güvenlik güçlerine daha çok inandı. Dereler'de ve Küpeli Dağ'da yerleşen güvenlik güçlerinin teröristleri her yerde, bekledikleri her noktada karşılamaları onları şaşkına çevirmiş, morallerini yok etmiş, bir kısmının kaçmasına, bir kısmının da dağılıp kaybolmalarına neden olmuştu. Böylece PKK, büyük emekler vererek yetiştirdiği ve yurda soktuğu, güvendiği ve halkı ayaklandıracağına inandığı gücünün önemli kısmını kaybetti.

21 Mart 1985'ten sonra PKK, tüm gücüyle yurda girip bölgeye hâkim olmayı düşünmüştü. Ancak, durum tersine döndü. Onların yerine, askerler bölgeye hâkim oldular. 16 Mart çıkışı bölgede alan kontrolünün ilk etkin uygulamasıydı. Askerler bunu başarıyla yaptılar.

Askerler her yerde var. Her yerde hâkim. Her yerde teröristleri arıyor, buluyor ve etkisiz hale getiriyordu. PKK'lı teröristlerin çok değer verdiği, Şırnak doğusundaki Dereler bölgesine yerleşen 5. Piyade Taburu, her gün başlarında Tabur Komutanı Piyade Binbaşı C.A. olduğu halde, Dereler'de-

ki binlerce mağaranın sırayla bir kısmına girip arama yaptılar. Bazı mağara ve oyuklar, dik kayalıkların 15-25 metre ortalarındaydı. Bunlara cesur subay, astsubay ve askerler halatlarla yukarıdan inerek veya aşağıdan tırmanarak girdiler. Bazılarından hasta teröristler çıktı. Bazılarından bol silâh ve cephane çıktı. Tabur aylarca bölgeyi aradı. Teröristleri etkisiz kılmaya çalıştı.

4 Nisan 1985: Kırkkuyu'daki olay

4 Nisan sabahı, Şırnak Kaymakamı Halil Uymaz, yanına, Şırnak İlçe Jandarma Bölük Komutanı Jandarma Üsteğmen Mehmet Esin, hastaneden bir pratisyen doktor, bir ebe, bir hemşire, bir şoför ve bir polisten oluşan 6 kişiyi alarak Kırkkuyu köyüne gider. Doktor hastaları, ebe de kadınların doğum durumlarını muayene eder, ilaç verirler. Kaymakam aynı gün aynı ekiple öğleden sonra Kırkküyu'dan Şırnak'a dönerken, bugünkü TV verici kulesine ayrılan yol kavşağı civarında PKK'lı teröristlerce kurulan bir pusuya düşerler. Teröristler, kaymakam hariç, 6 kişiyi şehit ettiler. Kaymakam olaydan sonra arabayı kendisi sürerek Şırnak'a getirdi. Bunun üzerine olay bütün bölgede duyuldu. Operasyonlar birbirini izledi.

Olaydan sonra Kırkkuyu bölgesine gelen güvenlik güçlerinin kafasında pek çok soru vardı. Güvenlik güçleri, Küpeli (Gabar) Dağ'da gerçekleştirdiği operasyonlarda, Şahin Baliç'in grubunun izine rastladılar. Şahin Baliç, aynı köydendi, oraları iyi biliyordu. Her gün devam eden çalışmalarda bazı izler bulundu. Ancak, Şahin Baliç ve grubu o günlerde yakalanamadı.

Olay, halk arasında korku ve nefret yarattı. Kendi köylüsüne hizmet götüren doktor, ebe ve hemşireye yapılan bu korkunç katliam herkesi üzdü. Yeni önlemlerin alınmasına neden oldu. Artık, devlet yetkililerinin yapacakları bu tip hizmetler de programa alındı, güvenlikleri önceden sağlandı.

Şırnak Jandarma Bölük Komutanı Üsteğmen Mehmet Esin, efendi, görevine bağlı, verilen görevleri en iyi şekilde yapmaya çalışan bir subaydı. Şehit oluşu herkesi üzdü. Kendisine ve diğer şehitlerimize Allahtan rahmet diliyorum. Bu olayda şehit olan Eğridirli hemşireyi babası parasızlıktan gelip alamamıştı.

Şehit olanların ailelerine telgraflar çekildi. Olayı öğrenen ailelerin büyük kısmı geldi. Şehitlerini ağlayarak alıp götürdüler. Bir kısmı hastalık nedeniyle gelemediler. Ama şehitlerini aldırdılar. En acı olay ise, Eğridirli hemşirenin babasının telgrafındaki cümlelerdi:

"Yaşlılıktan ve parasızlıktan oralara gelemiyorum. Yavrumu orada toprağa verin."

Operasyonlar bölgede yoğunlaştı. Teröristler birer ikişer yakalandı, yargıya teslim edildi. Çatışmalarda bazıları da öldüler. Bir sene içinde Şahin Baliç'in grubunun çoğu cezalarını buldu. Şahin Baliç de, olaydan bir yıl sonra meydana gelen çatışmada ayaklarını kaybetti. Daha sonra o da öldü. Katiller geç de olsa cezalarını gördüler.

Karargâhtaki kurmay subaylar benim ana düşüncemi kavramışlardı. Nerede bir askerimiz, polisimiz, öğretmenimiz veya doktorumuz şehit olduysa, sürekli onları izliyor, operasyon planlayıp uyguluyorduk. Eylem yapanları tam baskı altına alıyor, bir yerde kıstırıyorduk. Nefesimizi hep enselerinde hissettiriyorduk. Yüreklerine korku salıyorduk. Yüreklerine korku salmazsan, her gün onlar masum insanları acımasızca öldürüyorlardı.

Kurmay Binbaşı Mehmet, Faruk ve daha sonra gelen H.K. sürekli araştırıyor ve operasyon planları yapıyorlardı.

PKK liderlerinin yurda girişi ve çıkan çatışmalar

18 Nisan 1985 gecesi Dereler (Şırnak) bölgesinde görev yapan bir birliğin yakınından geçen bir terörist grupla çıkan çatışma başlangıçta pek önemsenmedi, sıradan bir olay gibi

göründü, kayıtlara da öyle geçti. Ancak, birkaç gün sonra, çatışmaya girenlerin PKK'nm o günkü yönetiminin Abdullah Öcalan'dan sonra gelen ilk 6 üyesiyle, Dereler bölgesinden ve diğer bölgelerden güvenilir 14-15 teröristten oluşan önemli bir grup olduğu ortaya çıkmıştı. Grubun başında, PKK'nm Abdullah Öcalan'dan sonraki ikinci adamı, *Abbas* kod adlı Duran Kalkan ve yanında PKK Merkez Komitesi'nin 5 üyesi bulunuyordu.

16 Mart 1985'ten beri bölgede hiç kımıldayamayan, adım atamayan ve yok olmakla karşı karşıya kalan PKK'nın kötü gidi şini yerinde görmek, düzeltmek ve önlemler almak üzere Türkiye Cumhuriyeti sınırlarını geçerek yurda girmişler. Girişlerinden itibaren çeşitli yerlerde askerlerle karşılaşan bu grup ilk ciddi çatışmaya Dereler bölgesinde girdi. Dereler bölgesinde kendi teröristlerinin bulunduğu bölgeleri ararken, 2 kişilik bir asker devriyesiyle karşılaşırlar. Çıkan çatışmada, grubu koruyan tetikçi *Abdullah* adında bir terörist ölmüş, biri ağır yaralanmış, diğerleri kaçmıştı. Ertesi gün olayı incelemeye giden subaylar ve yanlarında daha önce teslim olan teröristler, ele geçen parçalanmış el radyosu ile telsizin *Abbas* kod adlı Duran Kalkan'a ait olduğunu söylediler. Ölen teröristin de Abdullah adlı bir tetikçi terörist olduğunu belirttiler.

Bu olayda şansımız pek yardımcı olmadı. Bu önemli PKK'h grup 2 kişilik zayıf bir devriyeye çatmıştı. Güçlü bir devriyeye çatabilirlerdi. Merkez Komite üyelerinden bazıları etkisiz kılınabilir veya birkaçı sağ olarak ele geçebilirdi. Onlardan alacağımız bilgilerle olayın sonunu getirebilirdik. Çünkü 16 Mart'tan sonra Kuzey Irak kamplarından çıkarılan teröristler ile Dereler bölgesindeki teröristler, Dereler'de saplanıp kalmışlardı.

Ancak, bu teröristlerin yerini bulmak için çok araştırma yapmıştık. Bir türlü yerlerini bulamamıştık. Yerlerini bulabilseydik, kesin sonuçlu darbeyi vurmamız ve olayı sona erdirmemiz mümkündü. Ne yazık ki, yerlerini bulmamız

mümkün olmadı. Dereler bölgesinde bazı grupların gizlendiklerini tahmin ediyorduk. Bu yüzden sürekli onları arıyorduk. Ancak, yerlerini kesin olarak bilmediğimizden, bir türlü ulaşamadık. Şayet bu teröristlerden bir-ikisini sağ elde edebilseydik olayı söndürebilirdik.

Bu olaylardan 4 ay kadar sonra teslim olan, Agaçyurdu köyünden Adil Timurtaş, Dereler bölgesinde gizledikleri bazı silâh ve malzemelerin yerlerini göstermek üzere Dereler'e gittiğimizde, Aşağı Grek Vadisi'ndeki bir kayalığı göstererek, bu vadinin içinde, kendisi de dahil pek çok teröristin 21 Mart 1985'te korku dolu günler yaşayarak kaldıklarını söyledi.

Kuzey Irak'tan gelen teröristler Dereler bölgesine gelip burada saplanıp kalmışlar. Korkudan etrafa da çıkamadıklarından, hepsi orada buldukları oyuklara tıkılmışlar. O bölgedeki birlik komutanı (Binbaşı C.A.) bunu iyi tahmin etmesine karşın yerlerini bir türlü bulamadı. Çok iz sürdü, gözetledi ancak ulaşamadı.

Binbaşı C.A., 16 Mart'tan sonra her sabah erkenden kalkar. Birliklerinin başında, Dereler bölgesinde şüphelendiği bütün kaya oyuklarım arardı. Halatlar ve urganlarla dik kayalardan subayları, astsubayları ve askerleri indirerek tek tek yoklardı. Pek çok silâh, malzeme ve cephane bulmuştur. Bazı kanun kaçaklarıyla hasta ve ağır yaralı teröristleri yakalamıştır. Bu bölgedeki çalışmalarda büyük katkısı olmuştur. Kendisini unutmak mümkün değildir.

Aralarında Abdullah Öcalan'dan sonra örgütte ikinci adam durumundaki Duran Kalkan'ın da bulunduğu yüksek seviyeli heyet, bölgedeki durumu bütün gerçekleriyle görmüş, kendileri de yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olduklarını anlamışlardı.

Dereler'deki bu çatışmanın PKK'nın önemli teröristleriyle olduğunun anlaşılmasından sonra, bütün haber alma kaynaklarını harekete geçirdik, onları sürekli izlemeye aldık. Bir ay kadar sonra, Şırnak kuzeyindeki Rusor boğazında tekrar keşif unsurlarıyla çatıştılar.

Mayıs 1985 (Şırnak): Rusor Boğazı'ndaki çatışma

Başlarında Abbas kod adlı Duran Kalkan'm da bulunduğu üst düzey PKK heyetinin Küpeli Dağ (Gabar) bölgesine yaklaşmakta olduğunu değerlendirerek Şırnak bölgesindeki önlemler artırıldı. Teröristlerin geçebileceği yerler değerlendirildi. Yollar geceleri dikkatle tutulmaya başlandı. Buralardaki birlikler hava kararınca gelip yerleşiyor, sabah hava ağarırken civardaki araziye geçiyor ve gündüzleri orada kalıyordu. Bu yüzden teröristlere yardım eden gözetleyiciler gündüzleri kimseyi göremiyordu. Bölgenin tutulmadığını sanıyorlardı. Nihayet, Mayıs 1985 ortalarında, Duran Kalkan'ın bulunduğu heyet Rusor Boğazı'ndaki pusuya çattı. Pusuda yeni katılan bir askerin erkenden el bombası atması üzerine teröristler kendilerini zorlukla Rusor Boğazı'ndaki dereye attı, 2-3'ü yaralanarak kurtuldular. Bomba geç patladığından tüfek ve makineli tüfeklerin ateşleri de geç yapılmıştı. Yeni katılan bir askerin heyecanı onları kurtarmıştı.

Rusor Boğazı'ndaki bu çatışma, PKK heyetini korkutmuştu. 20-25 gün içerisinde ikinci defa pusuya düşmüş ve şans eseri kurtulmuşlardı. Pusudan sonra teröristlerin ellerinde bulunan tüm renkli albümler ve donanımları ele geçti. Ancak, teröristlerden ele geçen olmadı. Yıllar sonra ele geçen, PKK'nın *General* kod adlı Nurettin Kanat ile bu konuyu konuşurken, heyecanlanmış, olayın önemli olduğunu, Rusor'da başta Duran Kalkan olmak üzere 4 teröristin ayaklarından yaralandığını, gezilerini yarıda keserek acele Kuzey Irak'a döndüklerini söylemişti. Sınırın Türkiye tarafında her yerde pusu olduğunu gördüklerini söylemişti. Ancak, biz de önemli bir grubu elimizden kaçırmıştık.'

PKK, Mayıs 1985'te gerçekten kötü durumdaydı. Her an yok olma tehlikesiyle karşı karşıyaydı. Bölgenin büyük kısmını dolaşan heyet, örgütün Türkiye tarafındaki acıklı halini görmüş ve döndüklerinde bu kötü gidişi rapor etmişlerdi. Heyetin verdiği bilgiler, 3. Büyük Kongre'de, "1985 yazında yok oluyorduk," ifadeleriyle anlatılıyordu. Yukarıda da değindiğim gibi, şansımız yardımcı olmamıştı.

Rusor Boğazı'nda kaçırdığımız, büyük bir fırsattı. Bir daha böylesine önemli bir terörist heyete rastlamak mümkün olmadı.

Bu olaydan sonra heyetiyle birlikte Kuzey Irak'a dönen *Abbas* kod adlı Duran Kalkan, verdiği rapor nedeniyle, Abdullah Öcalan'm gözünden düştü. Örgüt içinde sıradan bir adam, hatta istenmeyen adam durumuna geldi. Abdullah Öcalan bu olaylardan sonra sadece Duran Kalkan'a değil, o zamana kadar kendisinden çok şeyler beklediği Selahattin Çelik'e karşı da güvenini yitirdi, onu görevden almak için sürekli fırsat kolladı, ilişkileri bir türlü düzelmedi. Bölge sorumlusu terörist Selahattin Çelik daha gerçekçiydi. Anlatmaya çalıştığı gerçekler terörist başı Abdullah Öcalan'm hoşuna gitmemişti.

En önemlisi de, Abdullah Öcalan Türk askerini iyi tanımamıştı. Söylenenlerin hiçbirini dikkate almıyordu. Astlarına güvenmiyordu. Hep teröristler lehine konuşulsun, yazılsın istiyordu.

Mayıs 1985: Şirvan bölgesindeki çatışmalar

Mayıs ayı gelmiş, havalar ısınmış ve yağan karların büyük kısmı erimişti. Eriyen karların altından yemyeşil bir güzellik çıktı. Teröristler de bu güzelliğe ortak olmak, ondan paylarını almak için Şirvan bölgesine akın akın gelmeye başladılar. Artık teröristler sıcakların gelişiyle birlikte hareket etmeye başlamışlardı.

PKK, Şirvan, Baykan ve Bitlis bölgesinin önemini iyi biliyor ve oralarda üst üste darbeler yemesine karşın vazgeçmiyor, bölgeyi kazanmanın yollarını arıyordu. Şirvan bölgesi güçlenirse Siirt bölgesi terör örgütünün ister istemez etki alanına girecek ve teröristler Bitlis bölgesini kendilerine açarak Van Gölü civarına ve Muş'a rahatça atlayabileceklerdi. Muş

bölgesine atlayış teröristlere büyük olanaklar sağlayacaktı. Çünkü buradan da çok önem verdikleri Bingöl ve Tunceli'yle temasa geçebileceklerdi. Tunceli'ye ulaşmak hayallerini süslüyordu. Teröristlerin içinde Tunceli'den çok kimse vardı. Onlar zorluyorlardı.

Güvenlik güçleri de durumu yakından görüp değerlendirerek, PKK'mn Şirvan, Baykan ve Bitlis bölgesinde gelişmesini önlemek için sürekli uygulamalar yapıyordu. Bu uygulamalarda zaman zaman sonuçlar da alınıyor, bir-iki terörist yakalanıyor veya etkisiz kılınıyordu. Hürmüz'den başlayıp Sason'da devam eden ilk büyük sonuçlar hep bu bölgede yerleşmek için alınmıştı. Her iki taraf da bölgede yarış içindeydi. Bu yarışı kaybetmemek ve teröristleri bu alana sokmamak gerekiyordu.

Terörist örgüt bir taraftan Şirvan ve Bitlis bölgesine kayarak bölgesini genişletmek istiyor, bir taraftan da güvenlik kuvvetlerinin Dereler ve Küpeli Dağ'da sıkıştırdığı teröristlerin üzerinden kuzeye kuvvet kaydırarak Irak-Suriye sınırı bölgesinin rahatlamasını istiyordu. Böylece, güneydeki kuvvetleri rahatlayarak eylemlerini artıracak ve güvenlik güçlerini her iki taraftan eylemlerle sarsabilecekti.

Nisan sonu ve Mayıs 1985 başlarında Şirvan bölgesinde teröristlerin gittikçe artmasından kuşkulanan Şirvan İlçe Jandarma Bölük Komutanı Jandarma Yüzbaşı Hakkı Akyüz, yanma bir-iki askerini alarak yol devriyesine çıkar. Hürmüz mezrası kuzeyine geldiğinde, bir teröristin Hürmüz'e gelip teslim olduğunu öğrenir. Hemen Hürmüz'e gelir, teslim olan terörist Abdulkadir Aycan'ı sorgular. Terörist Abdulkadir Ayçan, kendisinin dağlardan bıkıp usandığını ve kaçtığını, bildiklerinin hepsini anlatacağını söyler.

Bu arada Yarımtepe'nin kuzeybatısındaki ormanlıkta 5-6 arkadaşının bulunduğunu, halen orada olabileceklerini belirtmesi üzerine, Yüzbaşı Hakkı Akyüz teröristi ve şoförünü yanma alarak teröristlerin bulunduğu yere gelir. Önce, terörist, şoförü ve kendisi olmak üzere üçü birden ilerler. Terörist silâhlı olduklarını tekrar eder ve silâh ister. Yüzbaşı Hakkı Akyüz teröriste silâh vermeyip onu orada şoförüyle bırakır. Jandarma Yüzbaşı Hakkı Akyüz, ABD'deki özel kuvvetler kursunu yeni bitirip geldiğinden, kendine güveni fazladır. Tüfeğini *sürekli'ye* bağlayıp ileri fırlar, sürekli ateş ederek ormanın içinde kaybolur. Biraz sonra sesler kesilir. Şoför ve terörist Abdulkadir Ayçan geriye gelerek durumu bildirirler. Süratle bölgeye gelen birlikler ormana girdiklerinde Yüzbaşı Hakkı Akyüz'ün cesediyle karşılaşırlar. Yüzbaşı Hakkı Akyüz'ün teröristlere ateş ederek ilerlerken vurulduğu anlaşıldı. Olay güvenlik güçlerini çok üzdü. Güvenlik güçleri, bölgede sonuç alabilmek için her tarafa daha fazla hareket yapmaya başladılar. 2-3 terörist etkisiz kılındı. Ancak, Yüzbaşı Hakkı Akyüz gibi iyi yetişmiş, cesur, atılgan ve değerli bir subayı kaybetmiştik.

Mayıs 1985: Şırnak'ın kuzeyinde çatışma

3-4 Mayıs 1985'te, Şırnak'ın kuzeyinde teröristlerin izine rastlandı. Birlikler bölgeyi taramaya başladılar. Besler'de, Erikli Yaylası'nda çıkan çatışmada bir terörist öldü, bir terörist de teslim oldu. Ancak, teröristin gelişi ve teslim oluşu ilginçti. Çatışma sırasında terörist arkadaşlarının gözü önünde, onların şiddetli ateşi altında kaçmış ve karşıdaki askerlere teslim olmuştur. Konu değişik ve ilginç olduğundan olayı anlatmak istedim.

Mayıs 1985, Siirt: Karamıklı (M)

Asker arkadaşlar ona, kendi terörist arkadaşlarının kurşunları altından ölüm pahasına kaçıp askerlere teslim olduğu için *kahraman* derlerdi. Ona öyle takılırlardı. Asıl adı (M) idi. 14 yaşındaydı. Yaşına göre iri yapılıydı. Yaşının üzerinde gösteriyordu. Akıllıydı. Olayları, söylenenleri iyi değerlendiriyordu. Cin gibiydi.

PKK'lı teröristler onu Pervari'de (Siirt) görmüşler, beğenmişler, örgüte kazandırmak için ikna etmeye çalışmışlar, birçok vaatlerde bulunmuşlardı. Hemen kabul etmemiş, ama yaptıkları önerilere de dayanamamıştı:

"Peki, kabul edersem ne olacak?"

"Her şeye sahip olacaksın. Yeter ki, sen evet de!.."

"Neye sahip olacağım?"

"Evet dediğinde seni hemen yurtdışına göndereceğiz. Orada hem aylık para alacaksın hem de güzel yemeklerden yiyip içeceksin. Sonra da buralara gelip, beğendiğin bir evde, hangi evi beğenirsen oturacaksın. Senin olacak."

Yurtdışına gitmek o dönemde delikanlılar için çok çekiciydi.

"Bu evlerden hangisini beğenirsem benim olacak mı?"

"Evet, bu evlerden hangisini beğenirsen senin olacak. Hangisini beğendiğini bize söyle, yeter."

"Karşıdaki Emin Ağa'nm* evini beğendim."

"Tamam, o evi sana verdik. Başka ne istiyorsun?"

"Şu kırmızı otomobili de istiyorum."

"Onu da verdik. Yanındaki beyaz araba da senin olsun!"

"Evet, hemen alıp götürebilir miyim?"

"Hayır, önce evet diyeceksin. Sonra kazanacağız. O zaman bunlar da senin olacak.

"Bu oldukça uzun iş desenize!.."

"Biraz uzun ama koca bir ev ve iki güzel araba sahibi olacaksın. Fena mı?"

"Evet, fena görünmüyor. Peki öyleyse kabul ediyorum. Ne yapacaksak hemen başlayalım."

"Haydi, bizimle gel. Bu gece yola çıkıyoruz."

O gün hazırlanmışlar. Akşam üzeri yola çıkmışlar. İki gün sonra gece yarısı Haftanin Kampı'na katılmışlar.

Arkadaşlardan biri takıldı. Sordu.

"Yurtdışı nasıldı? Güzel geçti mi? Ya kamp iyi geçti mi?

* Emin Ağa: Pervari'de bir aşiretin başı.

"Yurtdışı dediklerinde, ben en azından Suriye, Lübnan zannetmiştim. Trene bineceğim diye düşünmüştüm. Hep yürüdük. Kuzey Irak'taki Haftanin Kampı'na gittik. Bizim köyden farklı değildi."

İki gün yürüdükten sonra katıldığı kampı şöyle anlattı.

"Gece yarısı, yorgun argın, kampa geldik. Yatacak bir yer gösterdiler. Çok pisti. Bir tas da çorba getirdiler. Bulgur çorbasıydı. İçindeki bulgurlar sayılacak kadar azdı. Açtım. Sıcak su gibi içtim. Yüzlerine baktım. Anladılar. 'Bu gece yarısında, bunu bulduğuna şükret!' Sabah kalktım. Yine aynı çorba, iki dilim ekmek, öğlen aynı, akşam aynı, ertesi gün de aynı gitti. Anladım ki, durum iyi değildi.

"Ertesi gün eğitim başladı. Eğitim sıkı ve tehlikeliydi. Halil Hoca diye birisi çıktı. El bombasını anlattı. Anlattıklarını iki defa söyledi. 'Bakın, dikkat edin. Bu, el bombasıdır. Şu pimi çekip serbest bırakınca, 3 ile 6 saniye arasında patlar. Anladınız mı?' 'Anladık,' dedikten hemen sonra, 'Tekrar ediyorum,' deyip ikinci defa aynı şeyleri söyledi. 'Anladınız mı?' 'Anladık.' 'Dikkat!' deyip, 30-32 kişiydik, içimize attı. 3-4 kişi yaralandı. Biraz sonra aynı şeyi tekrar yaptı. Bir kişi yaralandı. Herkes anlamıştı. Ölenler olabilirdi. Kimsenin umurunda değildi. Hesap soran da yoktu. Hesap verecek de yoktu. Bayağı korkmuştum.

"Ertesi gün aşçıya gittim. 'Ben iyi yemek yaparım. Sana da kapları yıkamada yardımcı olurum,' dedim. Denediler. Bir çorba yaptırdılar. 'İyi kal!' dedi. Mutfakta biraz karnım doymaya başladı. Bayağı toparladım. İki ay kadar geçti. Mutfakta sıkılmaya başladım, kaçmayı kafama koydum."

Bu sırada oradaki arkadaşlar sordu:

"Kahraman, kaç lira aylık aldın?"

"Ne aylığı efendim! Aylık vermedikleri gibi, anamın cebime koyduğu parayı da buldular. Üye aidatı diyerek aldılar."

"Peki nasıl kaçtın?"

"Baktım ki işler kötü. Ne yemek var. Ne para. Yattığımız yer de ahır gibi. Arkadaşlar ara sıra eyleme gidiyorlardı. Vu-

rulanlar oluyordu. Kaçanlar oluyordu. Baktım bir gün hazırlanıyorlar. Grubun başmdakine gittim. Ona, 'Ben iyi savaşırım, beni de alın,' dedim. 'Gel bakalım/ dediler. Bana bazı hareketler yaptırdılar. Beğendiler. 'Peki, gel!' dediler. Şırnak kuzeyindeki çatışmada (Mayıs 1985), bildiğiniz gibi kaçtım."

Mayıs 1985: Bitlis köylerinde PKK'nın çalışması

Mayıs ayma doğru PKK, Bitlis bölgesine var gücüyle yükleniyordu. Bitlis Boğazı'nın iki tarafını tutmak istiyordu. Bölgede PKK'nın faaliyetlerinin arttığını gören Bitlis Jandarma Alay Komutanı Jandarma Binbaşı M.L. bölgedeki bazı köyleri örgütleyip, bölgede faaliyet gösteren teröristleri etkisiz hale getirmelerini ister. Köylüler de bir grup teröristi köyde kıstırıp etkisiz hale getirirler. Hazırladıkları sopa ve bıçaklarla teröristleri ele geçirip ellerini kollarını bağlarlar ve Jandarma Alay Komutanı Jandarma Binbaşı M.L.'ye teslim ederler.

Jandarma Komutanı Binbaşı M.L., kendisinin yaptığı kısa bir sorgulamada, Siirt'le ilgili bilgilerin bulunması nedeniyle, yakalanan teröristleri 70. Tugay Komutanlığı'na teslim etti. Teröristlerin hemen hemen hepsi ağır yaralıydı. Hepsinin başlarından aldıkları sopa darbelerinden dolayı hareketleri, hatta konuşmaları ağırdı. Pek konuşamadılar ve umut edilen bilgileri veremediler. Bunların verecekleri bilgiler önemliydi. Doktorların bütün gayretine karşın, bazıları konuşamadan öldüler. Başta Devlet Hastanesi doktorları, büyük çaba gösterdiler. Özellikle, *Hah Dayı* diye bilinen terörist, bölgeyi ve bölgedekileri iyi biliyordu. Onu yaşatmaya uğraştık, olmadı. Yakalanan teröristlerden ancak üçü yaşadı. Bunların bilgileri de sınırlı olduğundan pek yararlanılamadı.

Bu olaydan 10-12 gün sonra Bitlis Jandarma Komutanı Binbaşı M.L., Mayıs 1985 ortalarında tekrar Siirt'e geldi. 6 teröristi sıkıştırdığını, teröristlerle konuştuğunu, onları etkisiz kılmasının an meselesi olduğunu, kendisinin cephane ve el bombalarına ihtiyacı olduğunu belirtti. Kendisine elde çok

iyi özel birliklerin bulunduğunu, kayıp vermeden sonuç alabileceklerini, cephaneyle birlikte onları da gönderebileceğimi söyledim. Jandarma Binbaşı M.L., ihtiyacı olmadığını, belki de şu anda teslim olduklarını belirtip, cephane ihtiyaçlarının ve el bombalarının yeterli olacağını söyledi. Ben de, anlattığı duruma göre teröristleri dar alanda tuttuklarını, sıkıştırdıklarını, bunun büyük bir durum üstünlüğü olduğunu, ancak teröristlerin bir intihar çıkışı yapabileceklerini, bu yüzden dikkatli olmalarını söyledim. İstediği tip ve miktarda el bombasını ve tüfek mermilerini vererek kendisine iyi şanslar diledim. Helikopterle olay yerine gitti.

Bitlis Jandarma Komutanı Binbaşı M.L;, ayrıldıktan 3 saat kadar sonra telsizle beni bularak acil yardım istedi. Süratle 1-2 timi alarak bölgeye ulaştım. Gördüğüm manzara acıklıydı.

Jandarma timleri teröristleri dar bir çukurda sıkıştırmışlardı. Teröristler, 5 x 6 metre genişliğinde, 2-3 metre derinliğinde bir çukura girmişlerdi. Ellerindeki el bombalarını aralıklarla atarak askerleri uzakta tutmaya çalışmışlar. Bu durum 2 saat kadar sürmüştü. Alay Komutanının getirdiği bombalar gelince askerler çukura atmaya başlamışlar. Teröristler atılan el bombalarından ikisini geri atmışlar. Askerlerin beklemediği bir anda da çukurdan çıkış yaparak oradaki askerlerden bazılarını vurup kaçmışlardı. Kaçanları kovalayan askerler teröristlerden Kurtalanlı Ali Uğur'u vurmuşlar, diğerleri kaçmıştı.

Bu olay ders olmuştu, teröristlerin etrafını çevirdiklerinde daha çok dikkat ettiler, artık hiç umudu kalmayan teröristlerin her zaman aniden çıkış hareketi yapabileceği unutulmadı.

11 Mayıs 1985 (Fındık): Bir kahramanın özverisi ve Damlabaşı'ndaki çatışma

Her tarafta durmadan uygulama yapan birlikler iyi sonuçlar alıyor ve teröristlere göz açtırmıyorlardı. Güvenlik güçleri teröristleri her tarafta baskı altında tutuyorlar, en kü-

çük hareketlerine bile izin vermiyor, yakaladığında cezalandırıyorlardı. Sırasıyla; 7 Şubat 1985'te Hürmüz'de, 9 Mart 1985'te Sason'da, 16 Mart 1985'te Eşek Mağaraları'nda (Dereler) örgüte darbeler vurulmuş, birbirinden güzel sonuçlar alınmıştı. Bunun dışında birli-ikili pek çok terörist yakalanmış veya etkisiz kılınmıştı.

Bütün bunlara karşın, olayların başladığı Eruh bölgesinde bir türlü istenilen sonuç alınamamıştı. Yakalanan, öldürülen ve teslim olan 8-10 teröristin dışında, grupça etkisiz kılma olayı olmamıştı. Bu yüzden de, Eruh dışındaki bölgeler sessiz kalmasına karşın, bu bölgedeki teröristler bayağı şımarık davranışlarda bulunuyorlardı. Köylülere olmadık hakaretler yapıyorlardı. Bölgeden kötü haberler geliyor ancak kesin sonuçlu bir çatışma olmuyordu.

Fındık bölgesinde, başlarında *Yaser* kod adlı (Ali Kaya) teröristten herkes korkuyordu. Köylülerin söylediklerine göre, bu gruba karşı yapılacak bir hareket tüm örgütü karşısına alacak ve ağır cezalandırılacaktı. Bu yüzden bölgede hiç kimse örgüte karşı çıkamıyor ve direnemiyordu. Hatta teröristler hakkında bilgi dahi vermiyorlardı. Bütün çabalara karşın, bölgedeki en dişli köylerden dahi umut verici bir gelişme olmadı. Güçlükonak köyünü örgütlemeye çalışan Jandarma Komutanı Jandarma Yarbay T.D., bütün çabalarına karşın bir türlü sonuç alamadı. Köy muhtarı ve köyde sözü geçenler herhangi bir harekete geçemediler. Hepsinin korkusu açıktı. Anlaşılan, Yaser'i etkisiz kılmadan bölgede hiç kimseyi kazanmak olanaksızdı.

Siirt'teki Komando Bölüğü, eğitimli, disiplinli ve deneyimli bir birlikti. Pek çok çatışmaya katılmış, iyi sonuçlar almıştı. Bölük komutanı Piyade Üsteğmen C.Ü., iyi bir asker, başarılı, inatçı ve yüreği vatan aşkıyla çarpan bir subaydı. Birlik, tümüyle verilecek görevlere hazırdı. Bölük bölgeyi de iyi biliyordu. Bölük komutanına Yaser'in etkisiz kılınması görevini verdim, çok sevindi. Olayı sürekli izlediğini ve kısa sürede başarılı olacağını söyleyerek yanımdan ayrıldı.

Nisan 1985 sonlarında Komanda Bölüğü, Fındık bölgesine sessizce intikal etti. Fındık kuzeyindeki Karadağ bölgesine geceleyin sızarak yerleşti. Bölük, teröristleri bu dağlık bölgeden izleyecek ve dağlık kesimdeki geçitlerde sıkıştırıp etkisiz kılacaktı.

Komandoları gittiklerinden bir hafta sonra görev bölgelerinde denetledim. Bölük komutanının gelecekle ilgili plan ve düşüncelerini dinledim. *Yaser* kod adlı teröristin birliği hakkında oldukça fazla bilgi sahibi olduğunu görüp memnun oldum. Anladım ki, Üsteğmen C.Ü. ve birliği hedeflerini iyi izlemektedir.

Bölgeye geldiğimde, Komando Bölük Komutanının boğazında siyah hörgüç gibi sarkan bir şişlik gördüm. Elini sıktığımda ateşini fark ettim. Hemen oracıkta kendisine, "Sen hastasın, boğazında çok kötü şiş var. Ateşin de yüksek. Seni hemen buradan götürmem ve hastaneye yatırmam gerekiyor," dedim. Çok heyecanlandı. Yumuşak bir sesle, "Komutanım! Haklısınız, boğazım şişti, ateşim de yüksek. Ama ben askerlerime söz verdim. Bölükçe anlaştık. Yaser'in izini bulduk. Onu düşürmek üzereyiz. Beni askerlerimin önünde alıp götürmeyin. Kendimi savaştan kaçan komutan gibi hissederim. Gidersem askerlerimin yüzüne bir daha bakamam. Bana 10 gün daha izin verin, kalayım. Ondan sonra gelip kendim hastaneye yatacağım," dedi. Biraz düşündükten sonra kendisine, "Peki," dedim.

Bu olaydan 2 gün sonra bu bölük bölgesinde cereyan eden olayı duyduğumda ürperdim ve Üsteğmen C.Ü.'yü alıp götürmediğime memnun olmuştum.

Olay şuydu: O günlerde sürekli dağlarda gezen birlikler, parola-işaret sistemine dikkat ediyorlardı. Geceleyin askerlerin birbirlerini tanımaları, dost mu düşman mı olduklarını ortaya koyan parola sistemini etkinlikle kullanmaları önemliydi. Üsteğmen C.Ü. de, konuya gereken önemi vermiş ve parola-işaret sistemini etkin biçimde uygulatıyordu. Çünkü eskiden bölgede sadece jandarma birlikleri vardı. Bunun dı-

şmda kimse yoktu. Halbuki şimdi jandarma birlikleri, jandarma komando birlikleri, piyade birlikleri, piyade komando birlikleri ve özel timler gibi çeşitli pek çok birlik, bölgede gece gündüz sürekli dolaşıyorlardı. Gündüz birlikler birbirlerini uzaktan gördüklerinden, tehlike yoktu. Ancak, geceleri durum tehlikeliydi. En küçük bir hatada birbirlerini vurmaları mümkündü. Bu yüzden birlikleri her gün uyarıyor, parola-işaret sistemlerini 3-4 günlük yayınlıyorduk. Olayları dikkatle izliyorduk. Hatta komando bölüğünün bulunduğu bölgeden 4-5 gün hiçbir birliğin geceleyin geçmemesi için emir de verilmişti. Çünkü Yaser kod adlı teröristin, grubuyla zaman zaman Kara Dağ'dan geçtiğini biliyorduk. Bütün bölük personeli, Yaser'in buradan geçmesi halinde rahatlıkla etkisiz kılınabileceğine inanıyordu.

O gece komando bölüğünün pusu bölgesine, emirlere rağmen, Yağızoymak ve Çetinkaya köylerinden Fındık'a dönen 18 kişilik bir jandarma komando timi giriyor ve pusuya düşüyor. O günkü parola-işaret sistemini de alamamışlar, paro-laya yanlış işaret veriyorlar. Bölük ateş açmak üzereyken bölük komutanı, gelenlerin durumlarından hareketlerinden şüphelenerek ateş açtırmaz. İlk ateşi kendisinin açacağını ve bölüğün kendisini beklemesini emreder. Bu arada da gelenlere yüksek sesle, "Kimsiniz? Asker misiniz? Nereden gelip nereye gidiyorsunuz? Şimdi aydınlatma mermisi atıyorum. Kimse yerinden kımıldamasın!" der ve aydınlatma mermisini atar. Bu arada, bölük komutanının yanındaki uyanık bir asker, "Komutanım! Bunlar Türkçe konuşuyorlar ve teröristler gibi hareket etmiyorlar," der. Aydınlatma mermisi etrafı aydınlatınca hepsi hayretten donakalırlar. Çünkü önlerinde duranlar, Fındık'taki komşu jandarma komando birliğinin askerleri, çok zaman beraber oldukları arkadaşlarıdır. Bölük komutanının deneyimli ve soğukkanlı olması acı sonuçlanacak bir felaketi önlemiştir. Bu yüzden de, onu iki gün önce hastalığı nedeniyle alıp götürmediğime memnun olmuştum.

Bu olay bizler için büyük ders oldu. Bölgede gezen birliklerin birbirleriyle daha iyi ve kesin koordinasyon yapmaları, tehlike ânında işbirliği yapmaları, birbirlerine destek sağlamaları konusunda daha fazla çalıştık. Daha titiz davrandık. Bunun için sık sık toplantılar yaptık. Sıkı önlemler alıp takip ettik. Bir daha böylesine tehlikeli durum olmadı. Eskiden bölgenin tek sahibi jandarma birlikleriydi; onlar da gördü ki, artık bölgede pek çok birlik gece gündüz hareket ediyor. Her an tehlikeli durumlar olabiliyor.

Komando bölüğü, birkaç gün sonra, terörist grubun Fındık-Güçlükonak arasında gidip geldiğini öğrenir, izini bulur, arkasına takılır. 11 Mayıs 1985 gecesi, Damlabaşı çukurluklarında Yaser'in grubunu sıkıştırır. Kaçmalarına imkân vermeyecek şekilde etrafını sarar. Sabaha karşı günün ilk ışıklarıyla birlikte, Damlabaşı'nın dik ve derin çukurlarına batıdan yıldırım gibi inerler. Çıkan çatışmada olay yerinde, başlarında Yaser kod adlı terörist ile birlikte 4, biraz ileride de 1 terörist olmak üzere toplam 5 terörist, silâhlarıyla birlikte etkisiz kılındı. Saldırıya katılan kahramanlardan da Takım Komutanı Bolulu Asteğmen Hasan Değirmenci ve 2 er şehit oldular. Damlabaşı Çukuru bugün dahi bu kahramanların sesleriyle yankılanır. Bu kahramanlar canlarını verdiler, bölgeyi rahatlattılar.

Bu olaydan sonra Fındık bölgesi ile Eruh bölgesi sustu, sessizliğe büründü. Askerî birliklerin denetimi ve otoritesi tüm bölgeyi kapladı, saygınlığı arttı. Bölge halkı, güvenlik güçlerine karşı saygılı davranmaya, isteklerini isteyerek yerine getirmeye başladı. Karşılıklı güven duyguları doruk noktasına çıktı. Bölge halkı, askerlerin bu çabasını ve kararlılığını gördükten sonra, TSK'ne ve güvenlik güçlerine yardım için yarış içine girdiler. Operasyondan sonra şehitlerimizin yanına gittim, onları öptüm. Sonra ölen teröristleri gördüm. Sonra karşımda duran kahramanlara bir bir baktım. Gözlerindeki üzüntü ve sevinci gördüm.

Damlabaşı'ndan her geçişimde hep onları hatırladım. O kahramanlar gözlerimin önüne gelir, yüreğim sızlar. Bu yiğit ve kahraman şehitlerimizi rahmetle ve saygıyla anıyorum.

Bu kahramanlar Türk askerine yaraşır biçimde savaştılar, yiğitçe saldırdılar, teröristleri etkisiz kıldılar, sonra da Allah'a kavuştular.

Damlabaşı çatışması, sonuçları bakımından halk arasında askerî birliklerin ve güvenlik güçlerinin itibarının artmasına, askerlerin teröristler üzerine gitmedeki kararlılığını göstermesi bakımından önemlidir. Bu çatışma saygınlığın daha da artmasına neden oldu. Bölge halkı üzerinde teröristlerin işlemeye çalıştıkları olumsuz dedikoduların hepsi silinip gitti. Bölge halkı ile güvenlik güçlerinin bütünleşmesine engel olan Yaser'in grubu da yok oldu. Bölge rahatladı. Herkes işine gücüne döndü.

Operasyon sonunda, Üsteğmen C.Ü.'nün boğazı fazla şişmiş ve vücudu ateşler içinde yanıyordu. Kendisini bekleyen doktorla helikoptere bindirdim. Diyarbakır Askerî Hastahanesi'ne gitti? Kolordu Komutanı Korgeneral Kaya Yazgan ve Yardımcısı Tümgeneral H.Ü.'nün sürekli ilgileri, hastanedeki doktorların gece gündüz demeden gösterdikleri çabaları sonucu, kahraman Üsteğmen C.Ü. iyileşti, daha başka görevlere de koşarak gitti, hepsini de başarıyla yaptı. Bu kahraman subayın gözlerinden öpüyorum. Sağlık ve mutluluklar ile en iyi dileklerimi sunuyorum.

Nisan 1985, Fındık kuzeyi (Eruh): Atılan taşlar

Piyade Komando Üsteğmen C.Ü.'nün komutasında komando bölüğü Karadağ'a giderken, yakınındaki (N) köyünün civarına da Piyade Komando Binbaşı M. Ü., 2 timiyle pusu için görevlendirilmişti. Gizlilik isteyen bir görevdi, PKK kuryelerinin gelecekleri bir yerdi. Etrafta görünmemeleri gerekiyordu. Timler, hedef köye gece sessizce yaklaşırlar, pusu mevzilerine yerleşirler, etrafı dinlerler. Sabah gün ışımaya başlayınca gözetleme başlar, etrafı dikkatlice gözetlerler, hiç kımıldamazlar.

Güneş doğarken, köyün kadınları evlerinden çıkarlar, askerlerin bulunduğu yere doğru gelirler. Askerlerin mevzilendiği yere 10-15 metre kala etrafa bakarlar, kimse yoktur, çömelirler, ihtiyaçlarını giderirler. Dışkılarını yumruk büyüklüğündeki taşlara silerek, askerlerin pusu kurduğu yere doğru atarlar. 8-10 taş da askerlerin üzerine düşer. Bu arada Binbaşı M. Ü. da payını alır, bir kirli taş kafasına gelir. Pusudadır, kımıldayamaz, sesini de çıkaramaz. Ama içinden, "Hey Allah'ım, ellerin başına ne kısmetler, şanslar yağdırırsın, bizim başımıza da bo... taşları mı layık gördün!" deyip için için güler.

Mayıs 1985: Koçyiğit köyündeki çatışma

Şirvan ilçesi kuzeyindeki Koçyiğit köyü civarında bazı teröristlerin görüldüğü duyumları alındı. İstihbarat görevlileri yerlerini kesin olarak saptadılar. Yapılan uygulamada çatışma çıktı. Çatışma sonunda 3 terörist, silâhlarıyla birlikte etkisiz kılındı.

Gönderilen timin, iyi eğitimli ve deneyimli olmasına karşılık, teröristleri görememekten dolayı sıkıntıları oldu. Birlikler, teröristlerin etrafını sardıkları halde hiçbir yerden teröristleri göremiyorlar ve dolayısıyla etkili olamıyorlardı.

Jandarma hücum timi, teröristlere gizli sızma teknikleriyle yanaştı. Teröristleri yine de göremeyince, özel bir tertip alınarak, 2 kişilik keskin nişancı timi teröristleri görebilecek noktaya kadar sürünerek yanaştı. Timdeki 2 nişancı birbirlerini destekleyerek, sessiz ve alçaktan sürünerek bir noktaya ulaştı. Teröristleri 30-40 metreden gören Jandarma Teğmen, baskın tarzında çabuk ateş tekniğiyle ateş ederek, 3 teröristi de kısa sürede etkisiz hale getirdi. Mevzi bölgesine girildiğinde, üç taraflı, her tarafı gözetleyen, ateş altına alabilen bir mevzide 3 terörist, silâhlarıyla birlikte bulundu. Teğmenin başarısı her türlü övgünün üstündeydi. O ikili, gerçekten etkiliydi. Gerideki öndekini tam olarak gözetleme ve ateş desteğinde, tutarak teröristleri görebilecekleri noktaya, görün-

meden, gündüzleyin alçaktan sızarak başarılı olmuşlardı. Tek erin ve küçük birlik taktiğinin en güzel örneğini vermişlerdi. Bu genç kahramanları kutluyorum.

Bu olayla, Şirvan bölgesinde arka arkaya vurulan darbelere bir yenisi daha eklendi.

16 Mayıs - 31 Temmuz 1985: 29. Piyade Tümeni'nin bölgeye gelişi

TSK, bölge halkına güven vermek, devletin gücünü göstermek ve terörist eylemleri sona erdirmek maksadıyla; Erzurum'da konuşlu 29. Piyade Tümeni'ni, 16 Mayıs-31 Temmuz 1985 tarihleri arasında, Siirt-Şırnak bölgesinde görevlendirdi. 29. Piyade Tümeni bölgede 2,5 ay kaldı. Ağustos 1985 başında ayrıldı. Mardin'de büyük bir tatbikata katıldı. Daha sonra da Erzurum'a geri döndü.

Tümenin gelişi tüm güvenlik güçleri ve bölge halkı açısından yararlı oldu. PKK'ya da soğuk duş etkisi yaptı. Teröristler, bölgede konuşlu birliklerle baş edemezken, her tarafta kayıplar verirken, tümen gibi koca bir birliğin gelişinden hiç memnun olmamışlardı. Bu birliğin gelişi onların belki de sonu olabilirdi. Halbuki bu yaz için büyük hedefleri vardı.

Kış boyunca bölgedeki birliklerle baş edemeyen, ağır kayıplar veren PKK, yaza büyük umutlarla girmeye hazırlanırken, tümenin gelişi kendilerini tedirgin etti. Eylemlerini yavaşlattılar, hareketlerinde daha dikkatli davrandılar. Bazı değişiklikler yapmak zorunda kaldılar. Bazı alanlardan çekilip, sonuç almak istedikleri alanlara kaydılar. Bu değişiklikleri yapmalarındaki en büyük neden ise, askerî birliklerin etkili oldukları Şirvan, Eruh gibi bölgelerden çıkarak, daha önce devlete karşı gibi gösterilen, başta Jirkiler olmak üzere bazı aşiretlerin devletin yanına kaymalarını ve devlet yanında yer almalarını önlemekti. Terörist örgütün bu önlemlerine rağmen, tümen geldikten sonra Jirkiler ve Şırnak'taki Tatarlar kesin olarak devletin yanında yer aldılar, PKK'ya karşı tavır

koydular. Bu aşiretlerin devlet yanında yer almalarından sonra, Tayanlar ve Kiçanlar da devlet yanında yer almakta gecikmediler.

29. Piyade Tümeni, geldiği 16 Mayıs 1985'ten itibaren Siirt'in Eruh ve Şırnak kırsalında görev aldı. Eruh ve Cudi bölgesinde daha önce kuvvet yetersizliği nedeniyle doldurulamayan yerler dolduruldu. Zamanları kısa olmasına karşın ellerinden geleni yaptılar. Özellikle, Eruh bölgesinde görev alan Kurmay Albay C.A. komutasındaki Eleşkirt Alayı cidden başarılı oldu. Kurmay Albay C.A. bitmek bilmeyen enerjisi ve mücadele azmi ile tüm birlikleri etkiledi.

Ayrıca, o zamana kadar bir türlü güçlü tutulamayan Cudi Dağı'nm iki tarafı da denetim altına alındı. Geçişler büyük ölçüde durdu.

29. Piyade Tümeni'nin bölgede görev almasıyla, 70. Piyade Tugay birliklerinin bir kısmı boşta kalmıştı. Zaman önemliydi. Havalar ısınmış, teröristler etrafta gezmeye başlamış, hain eylemleri için keşifler yapıyorlardı. Bu yüzden, boşta kalan birlikleri hızla merkeze alıp dinlendirmek, eğitmek ve uygun bölgelere kaydırmak gerekiyordu. Tüm birlik komutanları da bu ânı bekliyorlardı.

Birlikler, 29. Tümen birlikleriyle 2 hafta kadar birlikte kaldılar, bölgeye alıştırdılar. İki hafta sonra geriye çekildiler. Hazırlanan programlara göre eğitildiler, motive edildiler. Birlikler, hazırlıklarını en gerçekçi biçimde yaptılar. Kısa zamanda göreve hazır hale geldiler.

Son zamanlarda birlikler Şırnak, Eruh, Şirvan bölgelerinde etkin olmalarına karşın, Pervari bölgesinde, kısa süreli operasyonlar dışında birlik bulundurulamamıştı. Bu yüzden PKK'h teröristler oldukça hareketlenmişlerdi. Bölgedeki *Firaz* kod adlı terörist lider hayli zararlı olmaya başlamıştı. Şimdi iyi bir fırsat çıkmıştı. Bunu değerlendirmek için çalışmalar yapıldı. İstihbarat durumu gözden geçirildi. Eğitim ve atış durumu geliştirildi.

Birliklerden alınabilecek askerlerin azamisi alındı. Hazi-

ran 1985 ortasına kadar, temizlik, yeniden düzenlenme, moral kazanma, sıkı eğitim ve atıştan sonra, ağırlık Pervari olmak üzere birlikler yerleştirildi. Bu bölgedeki aşiretler ve köylü vatandaşlar da tavırlarını devletten yana koymuşlardı. Pervari'de Emin Ağa devletin yanında yer almıştı. Durmaz Ağa ise, henüz rengini belli etmemişti. Uygulamalarda yanımızda yer almıyor, istemedikçe pek bilgi de vermiyordu. Biraz isteksiz olsa da yine önemli bazı bilgileri verdi. Herkesin teröristler hakkında bilgi verdiği günlerde bilgi vermesi normaldi. Ayrıca, bölgeye ilk defa güçlü birlikler gelmişti. Bu durum, devletin gücünü bölge halkına gösteren en geçerli hareketti. Bu yüzden bölge halkı da gayrete geldi. Alabildikleri bilgileri getirmeye başladılar. Pervari'ye gelen birlikler uzun süre bu tip görevleri Eruh, Şırnak, Şirvan bölgelerinde yaptıklarından, köylü vatandaşlarla iyi ilişkiler kurarak onları bilgi toplamak üzere seferber ettiler. Bütün bu çalışmalar meyvelerini vermeye başlamıştı.

Pervari bölgesine gelen birlikler iyi seçilerek gönderildi. Daha önce o bölgelerde görev yapmış, bölgeyi ve bölge halkım tanıyan askerlerdi. Bu yüzden, bölgeye geldiklerinde sıkıntı çekmediler. Halkla ilişkilerini geliştirdiler. Birlikte aynı amaç için bol bol terlerini ve gerektiğinde kanlarını döktüler. Sonunda iyi sonuçlar aldılar.

Askerlerin büyük deneyimleri vardı. Halkla, özellikle de köylülerle nasıl ilişki kurulacağını iyi biliyorlardı. Kırsalda nerelerde nasıl çalışacaklarını biliyorlardı. Teröristlerle çatışmaya girmede usta olmuşlardı. Silâhlarına ve kendilerine güveniyorlardı. Çalışmaktan ve gerektiğinde çatışmaktan çekinmiyorlardı. Teröristler de bunları izlemiş ve değerlendirmişti. Çatışmak istemiyorlardı. Askerlerin bulunduğu alanlardan Yazlıca Dağı'nın batı eteklerine kaydılar. Buralarda hazırlanan istihbarat ağına girdiler. Her gün daha iyi, sağlıklı bilgiler almaya başladık.

6-7 Temmuz 1985: Birinci Kuyucak çatışması

Bütün görevliler bilgi toplamaya çalıştılar. Merkeze iyi bilgiler geliyordu. Bunların arasında, Siirt Emniyet Müdürü M.T.'nin sağladığı haber ilginçti. Bilgi, Pervari'nin batısındaki Kuyucak köyüyle ilgiliydi. Kesin sonuç alma olanağı vardı. Bu yüzden önemliydi. Çünkü, uzun zamandır, hatta 15 Ağustos 1984'ten beri buralarda dolaşan *Firaz* kod adlı teröristin grubuna bir darbe vurulamamıştı. Bölge halkı da bu gruba ders verilip verilmeyeceğini merakla bekliyordu. Bunların da darbe yemesi gerekiyordu. Bu, tüm bölge halkının beklentisiydi. Teröristler ise, "PKK her yerde zayiat verir ama biz vermeyiz, işte görüyorsunuz, hiç vermedik. Çünkü bize kurşun işlemez," diyorlardı. Alınacak kesin sonuç, bölge halkını olduğu kadar, bölgedeki görevlileri de mutlu edecekti. Ayrıca, 29. Piyade Tümeni bölgeye geldiğinden beri kurulan baskıya karşın, kesin sonuçlu bir olay elde edilmemişti. Bu kurulan baskının meyvesi olacağı inancıyla çalışmalar aralıksız sürdürüldü.

Bütün bu bilgilerin ışığında, bölgede kendisini pek çok yerde kanıtlamış olan Piyade Yarbay K.E.'nin timlerine de görev verildi. Yarbay K, birlikleriyle kısmen gündüz ve geceleyin yaptığı sızma hareketiyle kimseye görünmeden pusu kurabilecek başarılı bir subaydı.

Bölgede uzun süredir huzursuzluk yaratan, çoktan beri kendisine pek bir şey yapılamamasından dolayı şımaran PKK örgütünün Pervari grubunun başında bulunan *Firaz* kod adlı teröristin, bazı arkadaşlarıyla Kuyucak köyünde bir toplantıya geleceği söyleniyordu. Bilgi sağlamdı. Yapılan araştırmalarda bilgi kesinleşti.

Piyade Yarbay K.E., 6 Temmuz akşamına doğru, Kuyucak köyü yakınındaki karakolda son hazırlıklarını yaptı. Kendisine son bilgileri verdim, isteklerimi söyledim. Sessizce dinledi. Düşüncesini sordum.

"Merak etmeyin komutanım! Başaracağız," dedi.

"Başaracağını biliyorum. Sana ve birliğine iyi şanslar diliyorum/' dedim.

Hava kararırken sızmaya başladılar. 5-6 dakika tepeden onları izledim. Birlik hiç kimseye görünmeden hedef bölgesine ulaştı. Timler hızla yerlerini aldılar. Teröristleri gece karanlığında sessizce beklemeye başladılar.

6-7 Temmuz gecesi, teröristler dağınık düzende yaklaşmaya başladılar. Birlik teröristlerin çoğunu ölüm bölgesine sokmak için bekledi. Çok aralıklı geldiklerinden bir kısmını sokabildi. Kendilerine teslim ol çağrısı yapıldı. Ateşle karşılık verince çatışma çıktı. Bu çatışmada *Firaz* kod adlı teröristin kaçmasına karşılık, 4 terörist etkisiz kılındı. Pervari sessizleşti.

21 Temmuz 1985: İkinci Kuyucak çatışması

Birinci Kuyucak'tan 15 gün sonra, yine Emniyet Müdürü M.T.'nin aldığı bilgi üzerine, aynı birlikler başlarında Piyade Yüzbaşı K.K. olduğu halde, gizlice sızarak bölgeye yerleştiler. 21 Temmuz 1985 gece yarısı çıkan çatışmada, bölge sorumlusu *Firaz* kod adlı terörist ve yanındaki 2 arkadaşı etkisiz kılındı. Böylece, Pervari'deki PKK'lı teröristler, başta bölge sorumlusu olmak üzere, önemli militanlarını üst üste girdikleri iki çatışmada kaybettiler. Grubun etkinliği bir anda bitti. Firaz'm kardeşi Mustafa, teröristleri toplamaya çalıştıysa da başarılı olamadı.

Kuyucak operasyonları çeşitli yönleriyle önemlidir. Bugüne kadar alınan sonuçların hemen hepsi, gündüz yapılan çatışmalarda elde edilmiştir. İlk olarak, gündüz ve gece sızılarak hedef bölgeye gece karanlığmda yerleşilen ve alınan bir sonuç olması nedeniyle önemlidir.

Bu çatışmalarda ilk olarak, özel birlikler son derece basit ve geri bir teknoloji ürünü olan gece görüş dürbünlerini kullanmıştı. Bu dürbünlerle, Birinci Kuyucak'ta hava çok karanlık olduğundan teröristler pek fazla görülememişti. İkinci

Kuyucak'ta, ayışığı olması nedeniyle daha etkin biçimde kullanılmıştı.

Teröristlerin açık aralıklarla pusu bölgesine gelmesi, hepsinin etkisiz kılınmasını önlemiştir. Çatışmadan kaçarak kurtulanlar, örgütten de kaçtılar. Bir daha askerlerin karşısına çıkmadılar.

2 Ağustos 1985: 29. Piyade Tümeni'nin bölgeden ayrılışı

29. Piyade Tümeni, bölgede etkin görevler yaptıktan sonra, Ağustos 1985 başında, Mardin bölgesindeki bir tatbikata katılmak üzere bölgeden ayrıldı. Tümen, 2,5 aydan beri Şırnak'ta görev yapmış ve başarılı olmuştu. Tümen birlikleri bölgenin en zorlu kesimlerinde, dağlarda görev yapmış, sıkıntılar çekmiş, yaşamış ve şehitler vermişti. Başta tümen komutanı sayın hocam Tümgeneral Cengiz Arpağ ve tümen mensuplarına teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

Tümen kendisine verilen görevleri iyi yapmıştı. Belki teröristleri etkisiz kılma yönünde beklenen sonuçları elde edememişti. Ancak, bu kadar kısa zamanda bölgeye ve teröristlere alışmanın zorluğu ortadadır. Bu yüzden tümen, bölgede etkinliğini iyi kullanmış, halkın devlet yanına geçmesinde önemli görevleri yerine getirmiştir. Ayrıca, bölgedeki kritik yerlerde görev alarak, buralardan 70. Tugay birliklerinin tasarrufuyla başka yerlerde sonuç alınmasına ve dinlendirilmesine zemin hazırlanmıştır.

29. Piyade Tümen birlikleri bölgeden ayrılırken, başta Tümen Komutanı sayın Tümgeneral Cengiz Arpağ olmak üzere tüm personeli, birliklerini daha iyi tanıdıklarını, gerçek şartların güçlü insanları ortaya çıkardığını, ayrılırken daha gerçekçi olduklarını belirttiler. Örnek olarak da, en azından subay, astsubay ve erlerini daha iyi tanıma fırsatı bulduklarını, normal kışlalarda böyle tanıma fırsatı olmadığını söylediler.

29. Tümen birlikleri ayrılmadan önce, 70. Piyade Tugay

birlikleri tekrar bölgeye girdiler. Uzun süre bölgeden ayrı kalan birliklerin iyi bildikleri yerlere tekrar dönmeleri zor olmadı. Ayrıca, zaman zaman değişik yerlere de gitmeleri ayrı bir güzellikti.

Ekim 1985: Fındık civarındaki çatışma

Askerî birlikler, 1985 yaz aylarında her tarafta varlıklarını ve etkinliklerini hissettirdiler. Her tarafta gözetleme sistemi ve haber alma ağı kurdular. Ayrıca, askerî birliklerin yoğun şekilde dağlarda gezmeleri sonucu teröristler bunaldı ve kurulan baskıya dayanamadı. Askerlerle sürekli olarak çatışmalara girmeleri, her çatışmada ölü ve yaralı vermeleri onları bıktırdı. Bunun sonucunda bazıları kendiliklerinden, bazıları da bu büyük baskı sonunda ele geçtiler. Teslim olanların verdikleri bilgilerle bazı gizli sığınak ve yerler bulundu. İçindekilere el konuldu.

70. Piyade Tugayı 2. Tabur birliklerinden 2 timlik birlik, Fındık güneyinde sıkıştırdıkları teröristlerden ikisini etkisiz kıldılar. Etkisiz kılman teröristlerden biri önemliydi. Bundan daha önemlisi de, teröristlerden birisinin cebinden çıkan notlardı. Bu terörist günlük tutmuştu. Meydana gelen çatışmalarda teröristlerin durumlarını, askerlerin nasıl hareket ettiklerini gün gün yazmıştı.

Teröristin not defteri uzmanlarca incelendi. Bizim bilmediğimiz bazı konular ortaya çıktı. Teröristin notlarında anlattığı olayları hepimiz iyi biliyorduk. Özellikle 8 ay kadar önce Eruh'un Bağgöze ve Erdurdu yakınlarında, bir gece içinde askerlerin 7 kişilik bir terörist grubunu, iki defa yakından (10-12 metre) pusuya düşürmelerine karşın teröristler kurtulmuştu. Bunu bir türlü anlayamamıştık. Ancak, teröristin notlarında bunların hepsi yazılıydı. Biz de okuyarak merakımızı giderdik. Teröristlerin kurtulmalarının nedeni, askerlerin gece karanlığında yaptıkları atışların normalden 15-20 cm kadar üstten gitmesiydi. Bu yüzden iki pusuda da yok olduklarını kabul eden teröristler, askerlerin 15-20 cm kadar normalden yüksek atmaları nedeniyle kurtulmuşlar ve Tanrıya dua etmişler. Bu notları okuduktan hemen sonra, tüm arkadaşlarla gece ateş alanına gittik. Yaptığımız atışlarda bizde 10-15 cm yukarıdan vurduk. Bu deneme bizim için çok yararlı oldu. Bütün birliklere durumu duyurduk. Onlar da denediler, gerçekleri gördüler. Önlemler alındı. Askerler bundan sonra daha iyi sonuçlar aldılar. Gece çatışmaları bizim açımızdan verimli olmaya başladı.

Ocak 1986: Çağlayan köyündeki çatışma

Silopi kuzeyindeki Cudi Dağı'nin eteklerinde Nergüş Deresi'nin geçtiği yerde kurulmuş olan Çağlayan köyü, güzelliği ve tarihî zenginliği ile insanları ilk bakışta büyüler.

PKK, Suriye-Irak-Türkiye bağlantısı nedeniyle Cudi Dağı'nı pek önemsemiştir. Teröristler, Cudi Dağı'nin incisi Çağlayan köyüne girmekte de gecikmemiştir. Suriye ve Irak'tan gelişgidişlerde uğrak yeri olduğu gibi, Cudi'ye güneyden girişlerde de giriş kapısı görevi yapıyordu. Özellikle teröristler için önemli bir bölge olan Tuşima Vadisi'ne de yine Çağlayan ve Hisar köylerinden veya yakınından geçilerek gidiliyordu. Bunların dışında, güzel bahçeleri ve bol suları da vardı. PKK için bu köy hayati bir noktada bulunuyordu.

1985 sonunda teröristleri bu köyden uzaklaştırmak ve yok etmek için dikkatli çalışmalar yapıldı. Köye gizlice komando timi yerleştirildi. Alan kontrolünün genişletilmesinin bir sonucu olarak, köy her yönden denetim altına alındı. Köydeki bu çalışmalar kısa sürede meyvesini verdi. PKK'nın önemli kuryelerinden birisi olan Delali Akay, Ocak 1986'da köyde etkisiz hale getirildi. Terörist, tek kişi olarak önemli değildi ama taşıdığı mektup çok önemliydi.

Delali Akay'ın etkisiz kılınmasından sonra ele geçen mektuplar ve fotoğraflar gerçekten önemliydi. Mektuplarda, bölge sorumlularından doğrudan PKK'nın başı Abdul-

lah Öcalan'a yazılan ve bölgenin durumunu ele alan düşüncelerdi. Bölgenin durumunu onların gözüyle görme fırsatı bulduk.

Bu mektuplardan en ilginç olanı, Siirt bölge sorumlusu Selahattin Çelik tarafından terörist başı Abdullah Öcalan'a yazılan mektuptu. Bölge sorumlusu mektubunda terörist başı Abdullah Öcalan'a, "Hayale kapılmayalım başkanım, bölgedeki gelişmeler düşündüğümüz gibi olmadı. Pek çok alanda etkinliğimiz kalmadığı gibi, çok değer verdiğimiz Şirvan bölgesi de elimizden çıktı. Bölgenin her tarafında asker ve askerlerin pusuşu var. Kış olmasına rağmen, askerler her tarafta halkın yanında ve pusular devam ediyor," gibi bölge hakkında, örgüt açısından "karamsar bir tablo" çizmiş ve gelecek 1986' nm da PKK yönünden pek parlak olmayacağını belirterek ivedi önlemlerin alınmasını istiyordu.

Çağlayan köyündeki Delali Akay'ın öldürülmesi, güvenlik güçleri açısından önemli bir olay değildi. Ancak, ele geçen mektuplar ve mektupların içerikleri çok önemliydi. Bu yüzden, mektupta yazılanlar bölge halkına gösterildi. Her fırsatta anlatıldı. Pek çok köylü vatandaş mektubun okunmasından sonra tutumunu değiştirdi, güvenlik güçlerine daha çok yardımcı olmaya çalıştı. İnandırıcı açıklamalar, isimler ve örneklerle doluydu. Bunları direkt olarak bölge halkına bizler söylesek, belki kuşku ile karşılayabilirlerdi. Belki yalan diye inanmayabilirlerdi. Ama bölgede herkesin tanıdığı bir teröristin kaleminden çıkmış ve terörist başına yazılmış olmasından dolayı etkiliydi.

Bu mektupların açıklanmasından sonra, bölgedeki güvenlik güçlerine büyük bir heves geldi. Mevsim kış olmasına karşılık, operasyonlar daha sık ve etkili olarak yapılmaya devam etti. Güvenlik güçlerinin bu çabalarını bölge halkı da destekledi.

Türk güvenlik güçlerinin en çok önem verdiği konu, halkı kazanmak, suçlu olanı yakalayıp cezasını vermek, suçsuzlara zarar vermemekti. Bunun için kılı kırk yararak olay-

lan inceliyor, her tarafta koşturuyordu. Yakalanan teröristle yüzleşen köylüler veya PKK sempatizanları seslerini çıkaramıyorlardı. Delali Akay'ın mektubundan çıkan acı itiraflar, verilen isimler yararlı olmuş ve pek çok suçlu yakalanmıştır.

28 Mart 1986, Şırnak: Küpeli Dağ'da (Gabar) ünlü terörist Mahzun Korkmaz vuruldu

Teröristlerin hareketleri, alan kontrolünün etkin biçimde uygulanması sonucu oldukça kısıtlandı. Teröristler sürekli kayıp veriyorlardı. Yüreklerine ölüm korkusu oturmuştu. Teröristler, yollardan başka küçük patika ve izleri dahi kullanamaz oldular. Yollarda, patikalarda gece gündüz pusular kuruluyor, devriyeler dolaşıyorlardı. Devletin güvenlik güçleri bölgenin her tarafında etkinliğini sürdürüyor ve teröristlere göz açtırmıyorlardı. Bölge halkı da, sağlanan huzur ve güven ortamından memnundu. Güvenlik güçlerine her tarafta destek veriyordu.

Mart 1986 sonlarında alınan duyumlar arasında pek göze batmayan sıradan bir haberde, son günlerde bazı terörist grupların dağlarda, ormanlık alanlarda yolları, patikaları hiç kullanmadıkları, kimsenin aklına gelmeyen sarp, kayalık kesimlerde dolaştıkları belirtiliyordu. Bu haberleri alan birlikler ve özellikle de komando birlikleri pusularını yollara, patikalara değil, hiç beklenmeyen dağlık ve kayalık kesimlere kurmaya başladılar.

Bunlardan birisine, 28 Mart 1986 gece yarısı Küpeli Dağ'da bir grup terörist takıldı. Çıkan çatışmada, önde bulunan bir teröristin etkisiz kılındığı söylendi. Sabahleyin bu teröristin Eruh baskınını yapan ünlü terörist, *Agit kod* adlı Mahzun Korkmaz olduğu anlaşıldı. Mahzun Korkmaz, PKK içinde çok tanınan ünlü bir terörist başıydı. 15 Ağustos 1984 Eruh baskınını planlamış ve yönetmişti. Mahzun Korkmaz, daha sonraki birçok eylemi yönetmiş ve onlarca masum insa-

nm ölümüne neden olmuştu. Örgüt içinde eylemleri planlama ve planlan uygulamada büyük ünü vardı. Eruh baskınından sonra Karageçit baskınını da gerçekleştirmişti.

Mahzun Korkmaz'm ölümü, teröristler arasında paniğe neden oldu. Örgütte çözülmeler başladı. Bu çöküntüyü örgüt zorlukla önledi. Kendisinin adını Lübnan'da yeni açtıkları bir akademiye vererek ona olan vefa borçlarını ödemeye çalıştılar. Bölgedeki halk ise ondan çekiniyordu, ölümüyle rahatladılar. Ayrıca, PKK'ya bel bağlayanlar da son umutlarını yitirdiler. Çünkü, Türkiye içindeki PKK'h teröristler, Mahzun Korkmaz'a karşı saygı ve sevgiyle bağlılardı. O, masa başında değil, örgütün en uç noktalarında ve en tehlikeli yerlerde teröristlerle birlikteydi. O, militanlarının başında en tehlikeli olayların içine girip çıkıyor ve riskleri göze alıyordu. Bu nedenle örgüt içinde Abdullah Öcalan'dan sonra en büyük şöhrete sahipti. Bu yüzden onun adına bir akademi açtılar.

Mahzun Korkmaz'ın ölümü, bölgede uzun süren bir sessizliğe neden oldu. PKK yeni kayıplar vermemek için bir duraklamaya girerken, güvenlik güçleri de yeni başarılar için daha büyük istekle çalışarak huzur ve güven ortamını pekiştirdiler. Mahzun Korkmaz hiç beklenmeyen kayalıklarda kurulan pusuda vurulup ölmüştü. İki yanında bulunan teröristler de yaralanmıştı.

Agit kod adlı Mahzun Korkmaz'ın vurulduğu yer çok ilginçti. Önemli bir geçiş yeri veya yol kavşağı da değildi. Normal durumlarda pusu kurulması pek akla gelmeyen bir yerdi. Ancak, teröristler o kadar sıkışmışlardı ki, değil yolları, en dar patikaları dahi kullanamıyorlardı. Can derdine düşmüşlerdi. Her yerde pusu vardı. Her gün kayıp veriyorlardı. Bu yüzden, hiç kimsenin aklına gelmeyen kayalıklar üzerinden gidip geliyorlardı. Siverek Komando Tabur Komutanı ve İstihbarat Subayı akıllı bir değerlendirme yapmışlar, kayalıklar üzerine pusu atmışlar ve sonucu almışlardı. Yürekten kutluyorum.

Nisan 1986: Sinat, Şırnak kuzeyinde çatışma ve ilk kadın teröristler

Birlikler bölgede sürekli keşif yapıyorlardı. Hem bölgeyi tarıyorlar hem de bazı noktalarda zaman zaman durup gözetleme yapıyorlardı. Nisan 1986'da Şenoba'dan çıkan iki tim (36-38 kişi), Sinat istikametinde ilerlerken, akşama doğru 14-16 kişilik bir terörist grupla karşılaşmıştı. Çıkan çatışmada iki terörist etkisiz kılındı, diğerleri kaçtı. Yapılan incelemede teröristlerden birisi kadındı. Böylece ilk defa silâhlı bir kadın teröristle karşılaşılmıştı.

Bu olaydan sonra yapılan araştırmada, PKK'nın erkek teröristleri dağlarda tutmak, şehirlere inmelerini önlemek, terörist olmayı çekici kılmak için kadınları örgüte aldığı öğrenildi. Olay ilginçti. PKK üst düzey yöneticileri, teröristlerin genç yaşta olduklarını ve her türlü yasağa karşın köylerde bazı kadınlarla ilişki kurmalarının önüne geçilemediğini, bu yüzden kadın teröristlerin örgüte alındığını ve bunun terörist sayısını artıracağını söylüyorlardı. Kadınların girişiyle örgütün güç kazandığını, daha çekici hale geldiğini eklediler.

PKK, neredeyse bir yıldır düşüşe geçmişti. Grafik sürekli aşağı iniyordu. Teröristlerin sayısı her geçen gün azalıyordu. Göstergeler örgütün sonunun yaklaştığını gösteriyordu. Bu yüzden bazı önlemlerin alınması gerekiyordu. Kanımca kadınların örgüte alınması, örgütü daha çekici hale getirmek ve düşüşün önlenmesi amacına yönelikti.

Bölgede evlenme çağı geçmiş kadınlar da örgüte katılmak, kendilerini orada kanıtlamak istiyorlardı. Başlangıçta bazı kızların evden kaçarak örgüte katıldığı haberleri geliyordu. İnsanlar bunlara inanmıyorlardı. Ancak, çatışmadaki durum her şeyi açıkça gösteriyordu.

Köylere, köylülere ve işyerlerine saldırılar

Alan kontrolünün bölgede gittikçe genişlemesi ve etkinleştirilmesi PKK'yı telaşlandırdı. PKK, güç duruma düşmüş-

tü. Hiçbir yerde eylem yapamıyor, yapmaya kalktıklarında güvenlik güçleri tarafından yakalanıyorlar veya etkisiz hale getiriliyordu. Örgüt eylem yapamaymca yok olacağını bildiğinden, daha risksiz ve tehlikesi olmayan hedeflere yöneldi. Teröristler için her taraf hedefti. Her tarafta sayısız hedef vardı. Yollar, köprüler, telefon direkleri, yollarda çalışan dozer, greyder gibi her türlü araç birer hedefti.

Güvenlik güçlerinin bölge halkıyla ilişkilerinin iyi olması nedeniyle, özellikle köylü vatandaşlar örgüt içindeki bazı teröristleri örgütten koparıp teslim olmaya teşvik ediyorlardı. Bu teröristlerden birisi de, Ağaçyurdu köyünden Adil Timurtaş adlı teröristti. Adil Timurtaş, Eruh baskınından sonra örgütte kalmış, eylemlere katılmıştı. Adil Timurtaş'm teslim olmasından sonra, 15-20 gün içerisinde 2 terörist daha teslim oldu. Adil Timurtaş, örgütü iyi tanıyan, geceleyin hareket edebilen, her tarafa sızabilen ve örgütün o bölgedeki gizli yerlerini ve destekçilerini iyi bilen bir teröristti.

Adil Timurtaş'ın teslim olur olmaz verdiği bilgiler üzerine arka arkaya iyi sonuçlar alman operasyonlar yapıldı. O günlerin en güncel olaylarından birisi, Görmeç'teki köy korucularına verilen silâhların PKK'lı teröristler tarafından ellerinden alınması olayıydı. Tüm jandarma bu silâhların peşindeydi. Adil Timurtaş bu silâhların yerini söyledi. Birlikler de her türlü riski göze alarak bu olayın üzerine gittiler. Sonuçta, Görmeç'te örgütün eline geçen silâhlar bulundu. Ayrıca, teröristlerin kalabilecekleri ve bulunabilecekleri yerler hakkında verdiği bilgiler de önemliydi. Teröristlerin kaya oyuklarına yeraltına sakladıkları silâh, cephane ve yiyecekler de bulundu. Buralarda yapılan araştırmalar, bazı teröristleri kuşkulandırdı. Bu yüzden arka arkaya 2 terörist daha teslim oldu. Örgüt durumu endişeyle izliyordu. Bu kötü gidişe dur demek istiyordu. Bunun için, 18 Nisan 1986'da tarlalarından dönen Ağaçyurdu köylülerine, akşam karanlık basarken, yol üzerinde kurdukları pusudan ateş açarak 4 köylüyü öldürdüler.. Etrafa gözdağı verdiler.

PKK güç durumlarda kalınca, her zaman risksiz ve kendilerine moral verecek eylemlere yöneldi. Teröristler kolay eylem olsun, bizim olsun diyorlardı. Telefon tellerini kesiyorlar, telefon ve elektrik direklerini deviriyorlardı. Son zamanlarda en çok da, yollarda çalışan dozer, greyder gibi iş makinelerini kurşunluyorlardı. Zarar olsun da ne olursa olsun, diyorlardı. Yolları bozmak, tahrip etmek de bir eylemdi. Telefon direklerini devirmek de...

Mayıs 1986: Şırnak kömür ocağındaki çatışma

1986, PKK için iyi başlamamıştı. Teröristler her tarafta darbe üstüne darbe yediler. Bu darbelerin acısını da bölge halkından çıkarmaya çalışıyordu. Bölge halkı ise, teröristlerin kendilerine karşı acımasız davranışından ötürü, teröristlerden uzak durmaya özen gösteriyordu. Bölge halkı, artık PKK'dan halka bir yarar gelmeyeceğini anlamıştı. Devletin gücünün büyük olduğunu görmüştü. Bu yüzden bölge halkı, PKK'ya çocuklarını vermek istemiyor, örgüte katılmış olanları da geri getirmeye çalışıyordu.

Bunun için bölgede iyi bir çark kurulmuştu: Örgüt içindekilerle önce ilişki kuruluyor, ondan sonra da kaçması sağlanıyordu. Çark iyi işliyordu. Bu çarkın rahat çalışması halinde, 2 sene gibi sürede örgütün çökmesi kaçınılmaz olacaktı. Önce, Ağaçyurdu köyünden Adil Timurtaş, arkasından Çetinkaya köyünden 2 teröristin arka arkaya örgütten kaçmalarının sağlanması PKK'yı çileden çıkardı. Hemen harekete geçerek, bu çarkı döndüren köylere karşı eylemlere girdi, onları cezalandırmaya kalkıştı. Bu acımasız eylemler, bölgedeki köylerle PKK'nın arasını daha da açtı. Aralarına kan davası gibi girdi.

PKK, bölge halkıyla aralarında daha büyük sorunlar açılmaması ve kan davasının tehlikeli boyutlara ulaşmaması için, ekonomik hedeflere doğru yöneldi. Şırnak'taki kömür ocakları ile Baykan'daki maden ocağı, pek çok kişiye çalışma

olanağı sağlayan ekmek kapısı durumundaydı. Bunların çalışmaması halinde iki yüzden fazla insan işsiz kalacak, işsizler devlete yüklenecek ve faturasını devlete ödeteceklerdi. Ayrıca, işsiz kalan pek çok insanı da örgüt kazanacak, terörist olarak kadrolarına katacaklardı. PKK güçlenecekti. Çünkü bölge halkı her yerde teröristlerin yüzlerine, zayıf olduklarını, hedefe ulaşamayacaklarını söylüyordu. Ekonomik de olsa bazı hedeflere eylem yapmak, varlıklarını sürdürdüklerine bir kanıt olacaktı, gündemde kalacaklardı.

Beytüşşebap kırsalında bir koyun çobanına rastlayan teröristler, çok kuvvetli olduklarını ve kendisinin de örgüte katılmasını istemişler. Çoban ise, "Sizin tankınız, topunuz var mı?" diye sormuş. Teröristler henüz tanklarının toplarının olmadığını, kısa zamanda onlara da sahip olacaklarını ve kendisinin mutlaka aralarına katılması gerektiğini söyleyince, "Gardaşlar, ben askerliğimi tankçı olarak yaptım. Şimdi sizin yanınıza gelsem, tankınız yok, işinize yaramam. Tankınız olduğu zaman bana haber verin, tankınızı kullanırım. Şimdilik benden size hayır yok. Güle güle gidin. Yolunuz açık olsun," der.

Çobanın ve köylülerin dedikleri, hep güçsüz olduklarıydı. Zayıf noktaları aşmaları gerekiyordu. Bunun yolu da, sürekli eylem yaparak gündemde kalmaktı. Askerî hedeflere eylem yapmak kayıp vermelerine neden olacağından istemiyorlardı. Risksiz eylem istiyorlardı. Hele kömür ocakları gibi ekonomik hedeflerin ses getireceğine inanan terör örgütü, hem riski az hem de ses getirecek Şırnak kömür ocaklarına eylem yapmaya karar verdi.

Mayıs 1986'da Şırnak kömür ocaklarını bastı. Teröristler kömür ocaklarında görev yapan sivil görevlileri bağlayıp etkisiz hale getirdikleri sırada, civarındaki jandarma karakolundan gelen timle karşılaştılar. Bir ölü bırakarak kaçtılar. Ölen terörist, sağlam yapılı ve örgütün önemli bir militanıydı. Çatışma ilginç cereyan etmiştir.

Baskın yapılan kömür ocaklarına müdahale için gelen

Jandarma Tim Komutanı Astsubay Ahmet..., karanlıkta hiçbir kimseyi göremeyince olayın nasıl cereyan ettiğini anlayamaz. Timini bir mevzide bırakıp kendisi etrafı görmek için ileri fırlar. Daha 10-15 adım gitmeden karşıdan gelen silâhlı bir adamla karşı karşıya gelir. İkisi de birbirine yaklaşırlar. Eğilerek birbirinin yüzüne bakarlar. İkisinin de elleri tetikte ve namluları birbirinin bellerine dayalıdır. Astsubay, teröristin ay ışığına düşen siluetinde poşusunu görür, terörist olduğunu anlar ve tetiğe basar. Şarjöründeki 20 fişeği teröristin karnına boşaltır. Hemen ileriye çıkar, etrafa baktığında diğer teröristlerin kaçtıklarını duyar.

Buradaki çatışma iki kişinin çatışmasıdır. İki tim lideri karşı karşıya gelmiş, silâhları birbirine dayayıp birbirlerini tanımak istemiştir. Saniyeler önemlidir. Kim kimi daha çabuk tanırsa sonucu o alacaktır. Astsubay, teröristi bir saniye önce tanır ve tetiği çeker. Terörist ise, rakibini tanımakta gecikmiş ve ölmüştür. Diğer teröristler Cudi Dağı'na doğru kaçmışlardır.

Eylem teröristler yönünden riskli değildir. Ancak, eylem uzayınca riski artar. Çünkü askerler müdahale ederler. Teröristler, riski olmayan veya riski az olan eylemleri severler. Ölmek istemezler. Teröristlerin çoğu eyleme zorla gelirler. Hatta cesaret verici ilaç alırlar. Kömür ocaklarına gelen teröristlerin de benzer düşüncelere sahip olduğunu, daha sonra teslim olan bir teröristten öğrendik. Olayı uzatmak istemezler, başlarındaki terörist başlangıçtaki kolay başarıyı görünce coşar, oradan oraya koşmaya başlar. Sonunda ölünce, hepsi geriye kaçarlar. Teröristlerin anlayışları genellikle böyledir. Başlarındaki kimse ölür ölmez diğerleri hemen çatışmayı keserler ve eylemi yarım bırakarak kaçarlar. Bu tip olaylar, birlik ruhu tam meydana gelmemiş birliklerde de olabilir.

Şırnak kömür ocaklarındaki bu olayın ardından, ocağı çalıştıranlar korktular. İşi bırakıp gittiler. Şırnak halkı da, bu büyük kaynaktan uzun yıllar yararlanamadı. Ocaklarda çalışanlar işsiz kaldılar.

Teröristler işlerin durmasını, kapanan işyerlerindeki işçilerin işsiz kalmalarını istiyorlardı. Çünkü bu işsiz insanların faturasını devlete yüklüyorlardı. İşsizlik ve açlık tam onların istedikleri ortamdı. İşsiz kalanlardan bir kısmını terörist, bir kısmını da destekçi yapmaya çalışıyorlardı.

Şırnak kömür ocaklarının basılması, askerî yönden pek önemli değildi. Ancak, ekonomik açıdan önemliydi. Kömür ocaklarını işletenlerin bırakıp gitmeleri sonucu, daha sonraki yıllarda bölge halkı ocaklara girip mevcut kömürleri alıp götürdüler. Bireysel çabalarla kömür çıkarıp satmaya başladılar. Ocaklarda kazalar oldu, bazıları öldüler, bazıları yaralandılar. Devlet otoritesi de bu yüzden zaafa uğradı. Bu zayıflık teröristlerin arzuladıkları bir ortamdı. Bu ortamdan yararlanmaya çalıştılar.

Şırnak kömür ocaklarındaki çatışmada, daha uyanık olan tetiği çekmiş ve kazanmıştı. Hem kendini kurtarmış hem de çatışmayı kazandırmıştır.

Mayıs 1986: Baykan maden ocağına saldırı

Şırnak'taki kömür ocaklarına yapılan saldırıdan birkaç gün sonra Baykan'daki maden ocaklarına saldırdılar. Ocağı basan teröristler işçileri kovaladıktan biraz sonra bölgeye gelen jandarma timiyle çatışmaya girdiler. Baskın gündüz yapıldığından ve gelen jandarma astsubayının deneyimli olması nedeniyle, çatışma kısa sürede sona erdi ve 3 terörist etkisiz hale getirildi. Bundaki başarının nedenleri, çatışmanın gündüz olması, Şırnak maden ocağına yapılan baskının nedenlerinin birliklere iyi anlatılması ve birliklerin zamanında bilgilendirilmesi ile jandarma tim komutanı astsubayın çatışma konusunda tecrübeli oluşuydu.

Bütün bu olaylar, PKK'mn bölgedeki ekonomik kaynaklara yöneldiğinin işaretleriydi. Bundan sonraki hedeflerinin ne olabileceği merak edilirken, bölgede birkaç koyun çobanına ve koyun sürülerine karşı saldırılar başlattılar. Bölge halkı

yaylaya çıkıyordu. Teröristler bölge halkına, "Yaylada hesaplaşacağız," diye tehditler savurdular. Halk korktu. Teröristlerin hedeflerinin yaylada koyun sürüleri olacağı anlaşıldı. Bugüne kadar yaylada sorun yaşamayan hayvan sahipleri teleşlandılar. Hayvancılık, bölge halkının en önemli uğraşı ve ekmek teknesiydi. Onların her şeyiydi. Yıllarca onunla uğraşmışlardı. Koyunun sütü, yoğurdu, peyniri, eti ve yününden yararlanıyorlardı. Hayatları onun üstüne kurulmuştu. Teröristler onları can evinden vurmaya "kalkmıştı. Bölge halkını korumak ve teröristlere pabuç bırakmamak gerekiyordu. Gerekli önlemler alındı. Bazıları yaylaya çıktılar. Bazıları da çekindiğinden çıkmadılar.

12 Mayıs 1986: Yassı Dağ'da (Çıraf) çatışma

PKK, 1986'nın nisan ve mayıs aylarında bazı eylemleri gerçekleştirmeye başladı. Teröristler mayıs başından beri Şırnak kömür ocakları, Baykan maden ocakları ile hayvancılığa karşı giriştikleri eylemlerden sonra bazı askerî hedeflere de saldırmayı düşlemeye ve bunun için bazı bölgelerde kuvvet toplamaya başladılar. Alınan duyumlar, teröristlerin o zamana kadar pek darbe yemedikleri Yassı Dağ'da (Çıraf) üs kurarak, Siirt-Eruh-Şırnak yolunu kontrol altına almak istedikleri şeklindeydi. Bazı terörist gruplar, Mart 1986 başından beri Yassı Dağ'a gelip yerleşmişler ve civardaki köylerle ilişki kurmuşlardı. Nisan 1986 ortalarında da, yaylaya çıkan köylülerle ilişkilerini geliştirmek istemişlerdi. Hayvanlarına zarar gelmesini istemeyen yayladaki köylüler, uzun süre seslerini çıkarmamışlar, onların isteklerine boyun eğmişlerdi.

Mayıs 1986 başında, Yassı Dağ'daki teröristlerin gerçek durumları tespit edildi. Sayılarının 18-20 kadar olduğu ve yeterli silâh, cephane ve yiyeceklerinin bulunduğu öğrenildi. Teröristler, bölge halkına gözdağı vermek için, askerlerin bölgeye gelemeyeceklerini, gelirlerse hepsini onların gözleri önünde öldüreceklerini söylemişlerdi. Ayrıca, kendilerinin

güçlü olduklarını, hiçbir gücün karşılarında tutunamayacağını da meydan okuyan bir tavırla eklemeyi unutmamışlardı.

Bu haberlerin alınmasından sonra hazırlık yapıldı. Harekâta katılacak subay ve astsubaylara durum anlatıldı. Özellikle, yapılacak harekât sıradan normal bir harekât olmayacaktı. Çünkü aylardır çok fazla ter ve kan dökerek, şehitler vererek elde ettiğimiz baskı, bölge halkına sağladığımız güven, küçük bir başarısızlık halinde belki de tehlikeye girecekti. Buna izin vermek mümkün değildi. Türk askerine meydan okuyan bu terörist gruba, o civardaki köylülerin ve göçerlerin gözü önünde iyi bir ders vermek gerekiyordu. Bunun için gizli ve onları korkutacak bir harekât yapmak gerekli olmuştu.

Hazırlıklar tamamlandı. Birlikler Günece ve Eruh istikametlerinden, başlarında Piyade Komando Binbaşı N.Ç. olduğu halde çıkarak, 12 tim halinde 2 gece sızdılar. İlk geceden sonra gündüz kimseye görünmeden dinlendiler. İkinci gece sabaha karşı gün ışırken, 12 tim dört taraftan, teröristlerin hazırladıkları mevzilere baskın tarzında saldırdılar. Çatışma sabahın erken saatlerinde başlayıp 10.30'a kadar sürdü. O sabah bölgede bulunan bütün teröristlerle beraber Yassı Dağ'daki göçerler de askerlerin terörist mevzilerine pervasızca girdiğini gördüler. Olayı şaşkınlıkla izlediler. Bu sarp ve kayalık arazide yapılan çatışmada, ilk anda mevzilerde emniyet unsuru olarak bırakılan 5 terörist etkisiz kılındı. Daha sonra 2 teröristin cesetleri parçalanmış halde bulundu.

Bu çatışmada başka teröristlerin de yaralandığı öğrenildi. Bunların arasında daha sonra PKK'da hayli önemli yerlere gelecek, Şenyayla ve Tunceli'de devleti çok uğraştıracak olan Semdin Sakık adlı terörist de vardı. Semdin Sakık, Yassı Dağ çatışmasında parmağını kaybettiğinden, teröristler kendisine *Parmaksız Zeki* adını takmışlardı.

Yassı Dağ operasyonu, baskın ve gizlilik yönünden olduğu kadar, halka verilen güven yönünden de iyiydi. Askerleri öldüreceğiz diyen teröristler, yaylada göçerlerin önünde zorlukla kaçtılar. Arazinin çok sarp ve kayalık olmasından dolayı teröristlerin bir kısmı kurtuldu. Ancak, kaçışları acıklıydı. O güne kadar askerlere meydan okuyan teröristlerin, devletin gücü karşısında düştükleri aczi ve arkalarına bakmadan kaçışlarını bütün göçerler izlediler. PKK, halkın gözünden düştü.

Askerler, bu çetin arazi bölgesine 2 günlük sızmayla geldiler. Teröristlerin hazırladıkları mevzilere sabaha karşı gün ışırken baskın tarzında girdiklerinden kayıp vermediler. Bu harekât, uzun süre bölge halkının ve PKK'h teröristlerin aklından çıkmadı. Halk devlete daha da bağlandı.

Birlikler Yassı Dağ'a girdikten sonra uzun süre bu dağda kalındı. Yassı Dağ iyice araştırıldı. Askerler tarafından tam olarak öğrenildi. Yassı Dağ'ın bu kahramanlarına sevgiler sunuyor, gözlerinden öpüyorum

PKKTılar Yassı Dağ operasyonunu, kendileri açısından utanç verici bir hareket olarak nitelediler ve hiçbir zaman unutmadılar. Hatta her pusu kurmalarında, her saldırılarında Yassı Dağ'ın intikamını alacaklarını söylediler. Hele Semdin Sakık'ın bu olayı unutması olanaksız.

"Büyük lokma ye, büyük konuşma" sözünün ne denli doğru olduğu Yassı Dağ'da bir daha kanıtlandı.

Haziran 1986: Geçitköy'e (Şırnak) yapılan saldırı

PKK'h teröristler bölgede devlete yardımcı olan köylere karşı saldırıya geçtiler. Geçitköy, devlet yanlısıydı. Gözdağı vermek için, köyde gözlerine kestirdikleri A.Z.'nin evini bastılar. Çatışmada A.Z.'nin babası öldü. Kardeşi yaralandı. Teröristlerden de Çetinkayalı Fevzi Aydın ağır yaralandı, bacağını kaybetti, sakat kaldı.

Yaralı Fevzi Aydın, günlerce arandığı halde bulunamadı. Daha sonra teröristlerin onu alarak İran'a götürdükleri ve bacaklarının kesildiği öğrenildi. Böylece uzun zaman masum insanları öldüren Fevzi Aydın da sahneden bacaklarını kaybederek çekilmiş oldu.

Temmuz 1986: Fındık (Eruh) güneyindeki çatışma

Fındık güneyinde Akdizgin köyünde bazı köylüler, 3 teröristi civarda gezerken görmeleri üzerine yakındaki askerî birliğe haber vermişlerdi. Bölgeye giden askerlerle teröristler arasında çıkan çatışmada 3 terörist etkisiz kılındı. Komando çavuşun makineli tüfeğini kucaklayıp teröristlerin peşine düşmesi ve koşarak Rambo gibi döğüşmesi, kalçadan yaptığı atışlarla 3 teröristi vurarak etkisiz kılması dikkat çekmiştir. Bu sahne unutulmayacak sahnelerden birisiydi. Olayı seyreden köylüler, uzun süre çavuşun ve askerlerin kahramanlığının etkisi altında kaldılar. Ara sıra bölgeye giren teröristleri köylülerin haber vermesiyle hemen karşılayıp etkisiz kılan askerler, bölge halkına büyük güven verdiler. Bölge sakin kaldı.

Haziran 1986: Bolu Komando Taburu'nun başarılı çatışması

1986 ilkbaharında bölgeye Bolu'dan bir komando taburu gelerek 70. Tugay emrine girdi. Çok hırslı ve disiplinli bir birlikti. Besler bölgesinde görev aldı. Besler, teröristler için önemli bir bölgeydi, saklanmaları kolaydı.

İlk günler tabur, Besler'de gece gündüz- durmadan çalışmasına, her tarafta koşturmasına karşın sonuç alamadı. Birkaç gün kendilerini izledim. Çok sesli ve gürültülü çalışıyorlardı. Komando sloganları atıyorlar, komando şarkılarını hep birlikte söylüyorlardı. Teröristler onların gelişini uzaktan görüyor ve kaçıyorlardı. Kendilerini uyardım. Bölgedeki savaşın sessizlik istediğini, sessiz kaldıkça başarılı olacaklarını anlattım. Tabur Komutanı Piyade Binbaşı H., zeki ve kahraman bir subaydı. Hemen, "Anladım komutanım!" dedi.

4-5 gün sonra yaptıkları bir operasyonda çok başarılı oldular. Teröristlerin bulunduğu bölgeye sessizce sızdılar. Gelişlerini kimse fark etmeden bölgeye daldılar. 5 önemli teröristi kısa sürede etkisiz kıldılar. Bölgeyi rahatlattılar. Tabur, sessiz yaklaşmanın karşılığını almış ve rahatlamıştı. Bundan sonra da başarılı çalışmalarını sürdürdüler.

12 Ağustos 1986: Ballı olayı

1986'nın en üzücü olayı, şüphesiz Ballı'daki pusudur. Taburun ihtiyaçlarını temin etmek için Gülyazı'dan Şırnak'a gelen Jandarma Sınır Tabur Komutanı ve timi, Şırnak'tan Gülyazı'ya dönerken Ballı'daki kıvrımlarda PKK'lıların pususuna düştü. Başta Tabur Komutanı Jandarma Binbaşı Helvacıoğlu olmak üzere 9 er şehit oldular. Pusuyu kuran PKK'lılar da gruptaki en etkili 2-3 elemanını kaybetti. *General Cengiz* kod adlı terörist ile eylemlerde soğukkanlılığıyla ün yapmış *Aslan* kod adlı terörist de ölen teröristler arasındaydı.

Ballı olayı, PKK'nın sürekli eğitim alanı olarak kullandığı Kuzey Irak'ın bu olayda çıkış üssü olarak kullanılması yüzünden, Kuzey Irak gündeme geldi. Güvenlik güçleri, Kuzey Irak'ı çevirdiler. Her taraftan gözetleyerek mercek altına aldılar.

PKK'nın o güne kadar Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde eylem yaptığı ve fırsat bulur bulmaz da Kuzey Irak'a geçerek oradaki kamplarda dinlendiği biliniyordu. Ancak, PKK'nın Kuzey Irak'ı üs olarak kullanması uzun zamandır biliniyordu. PKK'lı teröristler Kuzey Irak'tan çıkıp sınır üzerinde eylem yapmışlar ve eylemden sonra Kuzey Irak'taki üslerine dönüp gitmişlerdi. Bu, önemli bir gelişmeydi. Türkiye Cumhuriyeti bugüne kadar sınırlara saygı göstermiştir. Şimdi teröristler Türkiye Cumhuriyeti'nin gösterdiği saygınlıktan yararlanmış askerlerimizi öldürmüşlerdi. Güvenlik güçlerinin bu duruma seyirci kalması mümkün değildir.

Ballı olayından sonra birlikler, Kuzey Irak'a girerek teröristleri hudutlara yakın yerlerde aradılar. Bazı izler ve emareler buldular. Ancak, teröristleri bulup etkisiz kılmak müm-

kün olmadı. TSK, Ballı olayını çok önemsedi. 2 gün sonra Kuzey Irak'ın Sinat ve Haftanin kamplarına 7-10 savaş uçağının katılmasıyla bir hava hücumunu gerçekleştirdi. Hava hücumlarının etkisi oldu. Ancak, tam beklenen olmadı. Çünkü hava harekâtı, yerdeki İHK'ler (İleri Hava Kontrolörü) tarafından yönlendirilmedi. Uçaklar geldiler, Haftanin Kampı'nm üstüne bombaları bırakıp ayrıldılar. Kampta tahripler, yıkıntılar oldu. Kampın istenen bölgeleri tam olarak vurulamadı. Ayrıca, Hantur Dağı da uçakların kolaylıkla manevra yapmasını önlüyordu. Harekât sonunda Kuzey Irak'ta 2 kişinin öldüğü öğrenildi.

Hava harekâtı teröristler üzerinde şok etkisi yaptı. Çok korktular. Bir iki hafta bu olayın etkisi altında kaldılar. Uzun süre sessizliğe büründüler.

TSK yönünden olay bir ders oldu. İHK'ler bölgeye sokulmadan, uçakları yönlendirmeden sonuç almanın olanaksız olduğu görüldü.

Kuzey Irak'a yapılan hava harekâtı, o güne kadar bölgede harekât yapan kara ve jandarma birliklerine sadece büyük moral ve güç vermekle kalmadı. Aynı zamanda, Hava Kuvvetleri'ne mensup subaylar da yavaş yavaş bölgeye girmeye başladılar. TSK'nde Kıbrıs Barış Harekâtı'ndan sonra duraklayan kara-hava işbirliği çalışmaları da yeniden uygulama alanına girdi. Bundan sonrakiler daha etkin ve başarılı oldular.

Şirvan ve Pervari bölgelerinde halka dönük çalışmalar

29. Piyade Tümeni'nin bölgede bulunuşu sırasında, 70. Piyade Tugayı'na ait birliklerin Şirvan ve Pervari'deki görevleri sırasında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi amacıyla çalışmalar başlatıldı.

Şirvan bölgesindeki vatandaşlar devlete bağlı insanlardı. PKK, bunu bildiğinden, bölgede çalışmalarını artırmıştı. Bölgeye hem çok terörist hem de en deneyimli olanları gönderi-

yordu. 21 Mart'tan sonra Güneydoğu'ya gönderilen teröristlerin büyük kısmı Şirvan bölgesine düşmüştü. Bunun bir rastlantı olması mümkün değildir. Ancak, halkın devletin yanında yer alması nedeniyle, PKK'nın onca çabası bir türlü sonuç vermiyordu. Bu yüzden, daha fazla kuvvet gönderme, daha fazla çalışma diyerek bölge üzerinde ısrar ediyordu. Her şeye rağmen bölgeyi denetim altına almak istiyordu. Çünkü buradan Bitlis'e ve Muş'a açılmaya çalışıyordu. Muş'a çıktıklarında, Bingöl, Tunceli ve doğuda Van, Ağrı'ya kolaylıkla ulaşacaklardı.

29. Piyade Tümen birlikleri bölgedeyken, Şirvan ve Pervari'ye kuvvet kaydırmak, buralarda yeterli kuvvet bulundurmak mümkündü. Bölge halkı teröristlerin baskısından korunabiliyordu. Ancak, tümenin ayrılmasından sonra, buralarda yeterli kuvvet bulunduramamaktan dolayı teröristlerin halkı cezalandırmaya gidebilecekleri endişesi belirdi.

Bunlar yapılırken, jandarma, emniyet ve askerî birlikler istihbarat konusunda ayrıntılı çalışmalar yaptılar. Bölgedeki teröristlerin sayıları ve kimlikleriyle ilgili ayrıntılı bir istihbarat çalışması yaptılar. Onlar hakkında defterler tuttular, notlar hazırladılar. Fotoğraflarını buldular, teröristlerin fotoğraflarını ailelerinden veya mezun oldukları okullardan alıp büyüttürdüler. Güzel albümler yaptılar. İlgili yerlere dağıttılar.

Bu çalışmaların yararı oldu. Özel albümler yaparak uygulamaya giden birliklere verildi. Kırsala giden subaylar bu resimlere bakarak teröristleri tanıyordu. Hatta bir subay bir teröristin fotoğrafına sürekli baktığından, operasyonda onu saçlarından tanıyıp vurmuştu. Vurduğu, önemli bir teröristti.

Bazan PKK kuryeleri ele geçiriliyordu. Bunların üzerinden filmler, resimler, mektuplar çıkıyordu. Resimler, fotoğraflar sayesinde, örgüt elemanlarına bakar bakmaz tanır hale gelmiştik. Resimleri albümler yaparak birliklere gönderdik. Bazılarını büyütüp dershanelere yapıştırdık.

Bu çalışmalara paralel olarak, istihbarat grupları ve jandarma işbirliği yaparak teröristlerin aileleriyle temas kurul-

du. Onlarla iyi ilişkilere girildi. Bu aileler çocuklarının yerlerini bilmiyorlar ama en azından onlara ulaşmak istiyorlardı. Bu aileler alınıp, örgütün bulunabileceği bölgelerin yakınlarına bırakıldılar. Çocuklarıyla temas kurup onları ikna etmeye çalıştılar. Çocuklarına, terörist liderlerin tehditlerine rağmen geri dönmelerini söylediler.

Ancak, PKK bu olaydan pek korktu, çünkü altındaki insanların anne-baba ve kardeşleriyle karşı karşıya gelmesi örgüt yönünden tehlikeliydi. Kendilerinin sonunu getirebilirdi. Bu yüzden, bu anne ve babaları örgüt, çocuklarını görmeden bölgeden uzaklaştırmaya çalıştı. Başlangıçta bundan pek yarar sağlayamadık. Ancak, daha sonra anne-baba ile görüşmelerin etkisinde kalarak kaçanlar oldu.

PKK'mn bölgede en çok korktuğu olaylardan birisi şüphesiz bu oldu. Anne babalar biraz fazla kalıp çocuklarıyla temas kurup konuşabilseler ve bunda ısrarlı olabilselerdi, örgütün sonu gelebilecekti. Bunu onlar da gördüler ve tedirgin oldular. Her seviyedeki terörist başları bunu önlemeye çalıştı. Dağlarda gördükleri ana-babaları bir bahane bulup bölgeden uzaklaştırdılar, çocuklarıyla görüştürmediler. Bunda başarılı oldukları söylenebilir. Örgüt teröristlerin aile bağlarını yok etmeyi, biz ise yok ettirmemeyi esas almıştık. Biz tam başarı sağlayamadık ama örgütün zayıf yerini bulmuştuk.

Geçici köy koruculuğunun başlaması ve alan kontrolünün genişlemesi

PKK'lı teröristler, tüm güçleri ile bölge halkını yanlarına çekmeye çalıştılar. Halkın desteğini de kısa zamanda kazanacaklarına inanıyorlardı. Bölge halkı, PKK'mn yanında yer alacak ve onları bağrına basacaktı. Halkın Eruh ve Şemdinli baskınlarını sessiz biçimde alkışladığını, devletten korktuğu için sesini çıkaramadığını sanıyorlardı. Buna kendilerini iyice inandırmışlardı. Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı silâhlı eyleme kalkışan PKK'mn halk tarafından coşkuyla desteklen-

mesi kadar normal bir şey olamazdı. Aksi halde, neden ortaya çıktılar ve neden silâhlı eylemlere kalkıştılar? Bunların cevabını veremezlerdi.

Bu tip hareketlerde halkın desteğinden daha önemli hiçbir şey yoktur. Bu yüzden PKK'lı teröristlerin, sürekli olarak halka gidip kendilerini anlatma, onları ikna etmeye, onlara güven vermeye ve kısa sürede onların desteğini kazanmaya ihtiyaçları vardı. Ancak, bölge halkı gücü iyi tanıyordu. Kimin daha güçlü olduğunu iyi biliyordu. Onlar Türkiye Cumhuriyeti'nin güçlü, teröristlerin zayıf ve acımasız olduklarını, başarı şanslarının olmadığını biliyordu. Bölge halkı, daima güçlünün yanındaydı, güçsüzün yanında değildir.

O günlerde güçlü olduklarını söyleyen teröristlerden bir grup bir köye gelir ve köylülerden bir eşek isterler. Bu öykü oldukça ilginç sonuçlanır. Şöyle ki... Teröristler köyden aldıkları malzemeleri taşımak için köylülerden eşek isterler. Köylüler de o anda eşeklerinin olmamasından dolayı vermezler. Bu yüzden tartışma çıkar. O sırada köşesinde oturan yaşlı bir ihtiyar söze karışır ve neden tartıştıklarını sorar. Yaşlı ihtiyar, "Siz kimsiniz, ne istiyorsunuz?" diye sorar. Teröristler kendilerinin PKK'lı olduklarını, yakında Kürt devletini kuracaklarını söylerler. İhtiyar, "Tamam evladım, o kısmını hep söyleyip duruyorsunuz, onu anladım. Şimdi ne için tartışıyordunuz? Onu anlamadım," der. Bunun üzerine teröristler, "Topladığımız malzemeleri götürmek için bir eşek istedik, vermek istemediler. O yüzden tartışıyorduk," diyorlar. Yaşlı adam ağlamaklı bir sesle, "Vah vah çocuklar! Vah vah! Demek bir eşeğiniz bile yok... Devlet kurmaktan bahseden sizlerin bir eşeği bile yok öyle mi? Çok yazık!.. Çok yazık! Vah vah çocuklar! Çok yazık!" dedikten sonra, "Çocuklar o büyük lafları bir eşek bulduktan sonra söyleyin. O zaman daha inandırıcı olursunuz," der.

Bu olaylar bölge halkının güçlüyü nasıl iyi tanıdığını, bölgede güçten başka önemli bir şeyin olmadığını göstermektedir. Çünkü bölge halkı her gün kendi arasında komşu köy-

lerle ve aşiretlerle çatışmaktadır, kayıplar vermektedir. Geçmiş yıllardaki olaylar nesilden nesile anlatılmaktadır. Bu yüzden güç önemlidir.

PKK her tarafa yayılmış ve bölgeyi bir ağ gibi sarmıştı. Alan geniş olmakla birlikte halkın içinden destekçiler de bularak her tarafa ulaşmaya çalışıyordu. Özellikle seçtiği yerler, devletin ve askerin gelmediği veya az geldiği yerlerdi. Buralar onlar için rahat ve risksiz çalışma alanlarıydı. Bu alanlardan kazanacakları kimseleri her tarafta kolaylıkla kendi amaçları için kullanabilirlerdi.

Onlar için, şu bölge veya bu bölge diye bir şey yoktu. Önemli olan risksiz ve rahat çalışmaktır. Neresi olursa olsun boy gösteriyorlardı. Ancak, bazı kritik önemli bölgelerden de asla vazgeçmiyorlardı. Küpeli Dağ'daki, Cudi'deki ve Şirvan bölgesindeki geçiş yerlerinden asla vazgeçmiyorlardı ve buralarda verdikleri kayıpları hemen tamamlamaya çalışıyorlardı. Örgüt Suriye'den yönetildiğinden ve Kuzey Irak'ta da önemli kampları bulunduğundan, Suriye-Irak irtibatım sağlayan Cudi Dağı'ndan vazgeçmesi mümkün değildi. Cudi Dağı'ndan yurtiçine geçiş sağlayan Küpeli Dağ (Gabar) ile Besler veya Şırnak bölgesinden vazgeçmesi düşünülemezdi.

PKK, ilk yıllarda oldukça zayıftı. Her tarafı tutması mümkün değildi. Sadece önemli yerlerde sürekli görünmeye çalışıyordu. Ayrıca, silâhlı propaganda birlikleriyle savunma safhasında bulunduğundan bir yerde sürekli kakmıyordu. Hareketliydi. Canını ancak hareket ederek kurtarabiliyordu.

Güvenlik güçlerinin elinde her türlü ulaştırma aracı ve özellikle her tarafa rahatlıkla ulaşabilen helikopterleri vardı. PKK'nın en çok çekindiği araç da helikopterdi. Helikopterlerle bir yerden bir yere kısa zamanda yeterli bir kuvveti taşıma olanağı vardı. PKK'h teröristler bunları bildiğinden, yeraltında kalmaya, yerleşim yerlerine ve geçiş yerlerine yakın yerlerde sığınaklar hazırlayarak veya mevcut arazinin en kötü yerlerinde kalmaya özen gösteriyorlardı.

Bölgede olayların başladığı ilk günlerde, 4 bin 500 civarında köy ve mezra vardı. Bunların hepsinin korunma sorumluluğu devlete aitti. Bu kadar çok sayıdaki köy ve mezralardan hangisi basılırsa basılsın, suçlusu ve sorumlusu devletti. Olaylar iyi tezgâhlanıyor ve her eylem büyük yankı yapıyordu. Bütün bunların suçlusu devlet oluyordu.

PKK için eylem çeşidi de çoktu. İstediği her hedefe yönelebiliyordu. Teröristler, köyler tutulunca yollara, yollar tutulunca arazideki çobanlara, oralar tutulunca enerji nakil hatlarına, köprülere, telefon direklerine kadar her hedefe yönelebiliyorlardı. Bütün bu geniş alandaki hedefler nedeniyle bölge halkının da kendi köy ve mezralarını korumaları gerektiği ortaya çıktı. 442 sayılı Köy Kanunu'nun 68/74. maddelerine göre köy korucuları göreve başlatıldı.

PKK, bölgede hiçbir köy ve mezranın kendilerine karşı direnmesini istemiyor, hatta böyle bir düşünceyi kabul dahi etmiyordu. Bu yüzden, kendilerine karşı direnmeye kalkan köy ve mezralara karşı acımasız davranıyordu. Onları örnek olsun diye ağır cezalandırıyordu. Halbuki bu sert hareketler etrafta korku yarattığı kadar nefret ve tepki de yaratıyordu. Bir süre sonra da direnişe dönüşüyordu.

Canı yanan köylüler, aileler, aşiretler, PKK'ya karşı birleşip savaşmaya koyuldular. Bunlar en emin ve en sağlam yer olarak devletin yanını buldular. Devletin de bazen hataları oluyordu, kritik noktalara her zaman yetişemiyor, herkesi tam koruyamıyordu. Özellikle dağ başlarında yaşayan halkı. Ama devlet her zaman şefkatliydi. Yaptığı hataları kabul ediyor, halkın yaralarını sarıyordu. Sonra güçlüydü. Teröristleri nerede bulur ve yakalarsa yok ediyor veya teslim alarak etkisiz kılıyordu. Mücadele etmek isteyen köylere ve köylülere, gerektiğinde silâh, cephane, yiyecek, giyecek ve para yardımında bulunuyordu. Bunlar bölgedeki insanlar için önemliydi. Ancak, hepsinden önemlisi de devletin şefkatli ve sevecen olmasıydı. Köylere silâh verilmesinde, geçici köy korucularının genişletilmesinde, 285 ve 290 sayılı kanun hükmündeki kararnameden yararlanıldı.

Köylerin silâhlanması önemliydi. Konu uzun süre tartışıldı. Zararları ve yararları görüşüldü. Özellikle aralarında sorunları ve kan davası olan köy ve aşiretlerin bu silâhları aldıktan sonra birbirlerini öldürmelerinden korkuldu. Ancak, teröristler hiçbir şey tanımadan köylere ve mezralara saldırıyor, masum insanları da acımadan öldürüyorlardı. Bu yüzden silâh vermek zorunluluğu ortaya çıktı. Aralarında sorunları olan köy ve aşiretler izlendi. En küçük bir çatışma işareti alındığında, güvenlik güçleri her iki köy ve aşiretin de silâhlarını aldı ve aralarındaki çatışmaları önlediler. Hatta aralarına askerî birlikler koyarak çatışmaları önlediler. Ancak, PKK, silâh alan bu köyleri kendilerine karşı bir nev'î savaş ilanı gibi kabul etti ve hiçbir zaman içine sindiremedi. Bu köylere baskın üstüne baskın yaptı. Köylüleri öldürmeye kalktı.

Şirvan kuzeyindeki Yağcılar köyüne 1985'te yaptıkları bir baskın sırasında bir terörist ölmüştü. Bunun üzerine bu köye arka arkaya yaptıkları saldırılarla köydeki çocuk, kadın, ihtiyar demeden pek çok insanı öldürdüler. Köylerin ve köylülerin, yanlarında olmayıp devletin yanında yer almalarını bir türlü içlerine sindiremediler. Köyler, mezralar nasıl devletin yanında yer alırmış? Kendilerine karşı nasıl silâh çekerlermiş? Bunlara ağır cezalar vermek gerekli deyip bu köylere yaptıkları baskınlarda acımasız davrandılar. Köylerde buldukları çocuk, kadın, yaşlıları bilerek hınçla yok ettiler. Onların yok olmasıyla benzer davranışta bulunan köylerin, mezraların insanlarının bölgeden kaçıp gitmelerini, bölgede yalnız kendileri gibi düşünenlerin kalmalarını istiyorlardı.

Halbuki bölgede insanlar bir arada yaşamak istiyorlardı. Hepsi birbirleriyle akraba ve komşuydu. Biri gidince diğeri de gidecekti. Bu bir gerçekti. Çünkü birinin kızı diğerinin oğluyla evliydi. Başlangıçta belki düşünemediler. Önce, kaçırmak istediklerini kaçırdılar. Ama arkalarından kalmalarını istedikleri de kaçıp gitti. Can güvenliği önemliydi. Mal güvenliği de önemliydi. Birlikte yaşamak da önemliydi. Bunlar

olmayınca her şey birbirine karışıyordu. Ayrıca hepsi birbirine bağlı şeylerdi. Göç başlayınca çorap söküğü gibi sürüyordu. Bir grup gidince, onlara bağlı olanlar da eninde sonunda gidiyordu. Durdurmak zordu. Önemli olan, can güvenliğinin en iyi biçimde sağlanmasıydı.

Köy ve mezraların birleştirilmesi düşüncesi

Bu kadar çok sayıda köy ve mezranın korunmasının güçlüğü karşısında, bazı önlemler düşünüldü. Buna göre, köy ve mezraların en uygun yerlerde birleştirilerek, güvenliği, sosyal ve kültürel olanaklarıyla birlikte ekonomik olanakları da geliştirilerek buralardaki insanların huzur ve güven içinde insan gibi yaşamalarını sağlamak düşünülüyordu. Ancak, bu düşünceler o günlerdeki yetkililerce kabul görmedi. Bu plan, 1986 Martı'nda Türkiye Cumhuriyeti'nin karar organlarından geri döndü. Bu yüzden yeni düşünceler geliştirildi. Bunlar da, köy ve mezraların birleştirilmesinden daha iyi olmadığından tutmadı. Her şeye rağmen, devlet buraları korumaya kararlıydı. Ancak, ne kadar köy ve mezrayı korumaya kalksanız, yine de pek çok köy ve mezra açıkta kalıyordu. PKK da, korunmayan köy ve mezralardan birisine saldırıyor ve insanları katlediyordu.

İşte bütün bunlar, baskınlar, ölümler, köylerin ve köylülerin kendilerini korumaları gereğini ortaya çıkardı. Köy ve mezraların, kendilerini hiç olmazsa asker gelinceye kadar korumak düşüncesi güç kazandı. Böylece ilk korucular ortaya çıktılar.

İlk koruculara TSK'nde kadrodışı kalmış silâhlar verildi. Korucular önceleri bu silâhlara razı oldular. Ancak, PKK'nın elindeki silâhlara kıyasla zayıf kalınca, yavaş yavaş TSK'nde kullanılan silâh ve malzemeler verildi. Köyler kendilerini savunmaya başladılar.

Kasım 1984'te, PKK'lı teröristlerin Karageçit köyünü basmaya kalkması köy halkını ayağa kaldırdı. PKK ne olursa ol-

sun, Karageçit köyü de gururlu bir köydü. Bu şekilde köye açıktan meydan okumaları ve baskına yeltenmeleri köy halkının onurunu zedeledi. Köylüler, her ne pahasına olursa olsun askerlerin yanında yer almak istediler. Köylerinin korunmasında görev aldılar. Aldıkları görevi de iyi yaptılar. Bu olay, diğer köy ve mezralara örnek oldu, onların uyanmasına neden oldu. Böylece köylüler köylerini askerlerin de yardımıyla etkin biçimde koruyabileceklerini kanıtladılar. Olay da ilk defa böylece gündeme gelmiş oldu.

Olayların başlangıcından itibaren, Eruh'un güneybatısındaki bölgede M.O. ve A.O. kardeşlerin liderliğinde Yağızoymak, Bulmuşlar ve Özbaşoğlu köyleri birlik beraberlik içinde köylerini ve insanlarını korudular.

Halbuki hemen yakınlarındaki Çetinkaya, Ağaçyurdu ve Erdurdu köyleri zarar gördü ve dağıldılar. Bu tutum ve davranışlar başka köy ve mezralara da örnek oldu. Harekete geçmelerinde önemli etken oldu.

, Köy koruculuğu konusunda, Şirvan'ın bazı köyleri ilk harekete geçenlerdi. Şirvan kuzeyinde bazı köyler iyi örgütlendiler, birkaç defa saldırıya uğramalarına karşın başarıyla direndiler. Köyün başarısı başka köylerin toplu hareket etmelerini teşvik etti. Durumu gören köylüler cesaretlendiler ve her yerde direndiler. PKK, hiç beklemediği bu direniş karşısında kaldı.

Köy korucuları, köy ve mezralarını, bölgede yerleşen askerî birliklerin veya güvenlik güçlerinin gelişine kadar koruyorlardı. Askerî birlikler gelince evlerine gidiyorlardı. Bu uygulama başlangıçta yararlı oldu. Pek çok köy kendilerini korudu. İlk uygulamalarda iki taraftan da ölen olmadı. İki taraf da dikkat ediyor ve kan davası yaratmak istemiyorlardı. Bazen teröristlerden ölenler oluyordu, bunu köyden kimin öldürdüğünü örgüt öğreniyor ve o kişinin veya ailesinin cezasını veriyordu.

Bu tip öldürme olayları ne kadar gizli tutulursa tutulsun, örgüt veya bölge halkı olayı öğreniyor, bir tarafta konuşuyorlardı. Olay bir yerden duyuluyor ve saklanamıyordu. Nedeni ise, köylerin ve yakın köylerin olayı kesinlikle öğrenip sızdırmalarından kaynaklanıyordu. Bu yüzden korucular teröristleri etkisiz kılmada çekingen davranıyorlardı. Sonunda olaya askerlerin süratle müdahale etmeleriyle hem köylülerin hayatları kurtuluyor hem de öldürme olayları askerlerin üzerinde kalarak korucuların suçlanmaları önleniyordu. Her, şey köylülerin ve korucuların lehine olabilecek şekilde sonuçlanıyordu.

Koruculuğun resmileşmesi

PKK, hızla büyümeyi bekliyor, 1985'te büyük bir *Kurtarılmış Bölge* yaratmayı düşlüyordu. Terör örgütünün beklediği gerçekleşmedi. Hatta neredeyse yok olma noktasına kadar geldi. Onları en çok korkutan olay, köylülerin silâhlanması oldu. Bu durum, ele geçen teröristlerin ifadelerinden çıkarılmıştır.

Ancak, direnen köyleri işaretleyen teröristler arka arkaya o köylere yükleniyorlar ve korucuları aileleriyle birlikte öldürüyorlardı. Bazen de, iyi savunan direnen köylere giremeyen teröristler köylülerin dışarı çıkmalarını önlüyorlardı. Dışarıda yakaladıklarını da öldürüyorlardı. Bazı köylerin insanları tarlalarına ve bahçelerine gidemez oldular. Pek çok köy maddi yönden sıkıntı çekti.

Durum ve gelişmeler üst makamlara anlatıldı. Onlar da durumu gördükten sonra 285 ve 290 sayılı kanun hükmündeki kararnameyle geçici köy koruculuğu resmen ortaya çıktı. Koruculuğun ortaya çıkışı teröristler üzerinde şok etkisi yaptı. Tüm köy ve mezralar silâh almak ve korucu olmak için sıraya geçtiler. Artık, köyleri koruyan korucular devletin resmî memuru ve korucusuydu. Devletin köylere kadar uzanan güçlü bir koluydu. Terör örgütü bu gelişmeden büyük kaygı duydu.

Daha sonraki yıllarda kurulan düzen yeterli olmadı. Ola-

ğanüstü Hal Bölge Valiliği'nin göreve başlamasından sonra, silâh taşıma ve bulundurma ruhsatı verilmesindeki esasları içeren 89/14780 sayılı yönetmelikle geçici köy koruculuğu genişletildi ve geliştirildi.

1996'ya gelindiğinde, geçici köy korucularının sayısı çok arttı. Mevcut yasalar yeterli olmadı. 6136 sayılı Ateşli Silâhlar, Bıçaklar Ve Diğer Aletler Hakkındaki Yasa'ya 9. maddeyi ekleyen 29.08.1996 tarih ve 1478 sayılı yasa ve bu yasaya ait 91/1779 sayılı yönetmeliğe göre yürütülmüştür.

Geçici köy korucularının artması

Köy koruculuğunun resmen ortaya çıkışı, o güne kadar köylerini bir çıkar karşılığı olmaksızın koruyan, zaman zaman aç kalan, yakınlarından bazılarını kaybeden bölge insanını rahatlattı. Karınları doydu, çocuklarına ve eşlerine kimseye muhtaç olmadan bakabilme olanağına kavuştular. Devlete güvenleri ve bağlılıkları arttı. Bu durum etraftaki tüm köyleri etkiledi. Onlar da köylerini korumak için korucu olmaya karar verdiler. Hele koruculara herkesin gözleri önünde ilk aylıklarım kandarma komutanlarının dağıtması, onları okşaması pek çok insanı heveslendirdi.

Eylül 1985'te, Şırnak'ta bölgenin etkin aşireti Tatarlar karar verme aşamasındayken, Şırnak-Cizre yolu üzerindeki petrol istasyonlarına PKK'mn saldırması ve Tatarlar'dan 4 kişinin ölmesiyle, Tatarlar korucu olmak üzere devlete başvurdular, silâh istediler. Aşirete bağlı köylüler dağlara çıkıp teröristleri aradılar. Kısa zamanda dağlarda 4 teröristi etkisiz kılarak geri döndüler. Tatarlar, Süleyman Tatar'ın ailenin başına geçmesinden sonra daha etkili oldular. Süleyman Tatar, mert, sözüne güvenilir bir insandı.

Tatarlar'ın korucu olması bölgede diğer aşiretleri de etkiledi. Pek çok aşiret korucu olmak üzere devlete başvurdu: Bunların korucu olmasıyla, Cudi Dağı güneyi ve kuzeyi ile Küpeli Dağı'nm doğu yamaçları devlet yanlısı köy korucularmm denetimine geçmiş oldu. Daha sonra Cudi Dağı güneyindeki Tayanlar'dan çoğu, Osman Demir'in Kıçan aşiretinin büyük kısmı korucu olmuşlardı. Bu bölge ve adı geçen aşiretlerin bulundukları yerlerin büyük kısmı o günlerde teröristlerin en çok barındıkları, geçtikleri ve örgüte terörist veren yerlerdi.

PKK, aşiretlerin devlet yanında yer almasından korktu. Korucu olan köylerden bazılarına gözdağı vermek için saldırdı. Önce, Şırnak yakınındaki Görmeç köyüne girdi. Köylüleri gafil avladı. Silâhlarını ellerinden aldı. Onlara etkili bir nutuk atıp gittiler. Arkasından Yazlıca Dağı (Herakol) güneyindeki Behrancı mezrasına girdiler. Buradaki silâhları da alıp gittiler (Şubat 1986). Bu olaylar koruculuğun onurunu biraz düşürdüyse de, bazı köylerin başarılı olması bu olayları unutturdu. Birkaç ay sonra bu silâhların pek çoğunun Fındık kuzeyinde Karadağ bölgesinde ele geçmesinden sonra PKK, bunun da pek işe yaramadığını gördü. Bu tür davranışları bıraktı.

Polis Özel Timlerinin çıkışı ve büyümesi

Bölgeye gelen yetkililer, PKK'mn bir an önce safdışı edilmesi ve olayların sona erdirilmesini istiyordu. Bunun için ne gibi önlemler alınması gerektiğini her önüne gelene soruyorlardı. Herkes çare arıyordu. Gelen yetkililere, PKK'mn yeraltında çalıştığını, aranıp bulunmasının güç olduğunu, kesin sonuç için, o günlerde bölgede başarılı sonuçlar alan Genelkurmay Özel Harp Dairesi'ne mensup birliklere benzeyen özel timlerin yetiştirilerek bölgeye gönderilmesi gerektiği söyleniyordu.

Bölgede, Genelkurmay Özel Harp Dairesi'ne mensup özel birliklerin, sayısı az olmasına karşın, kesin sonuç yerlerinde kullanıldıklarında iyi sonuçlar alıyorlardı. Bunlar güçlü ve deneyimli birliklerdi. Pek çok iç ve dış kurslara katılmışlar, uluslararası uygulamalarda başarılı olmuşlardı. Bölgede özellikle nokta hedefleri üzerine gittikleri her yerde iyi so-

nuçlar almışlardı. Orada bulunan pek çok kimsenin kafasına bu başarılı sonuçlar yerleşmişti. Bu yüzden her gelen bu birlikleri soruyordu.

Gerçekten özel timler güzel sonuçlar almışlardı. Ancak, iyi yetiştirilen başka birlikler de iyi sonuçlar almışlardı. Fakat bunların başarısını herkes görmezlikten geliyordu. Bu başarılar, insanların kafasında oluşan özel birlikler önyargısını değiştiremedi. Halbuki yetkililer, mevcut birlikleri (komandolar gibi) geliştirme yoluna gitselerdi, daha az masrafla ve daha kısa zamanda sorun çözülebilirdi.

Bunun en güzel örneklerini, daha sonraki günlerde bölgede çalışan komando birlikleri vermişlerdi. Özel birliklerin de takdirlerini kazanmışlardı. Pek çok başarılı olaya damgalarını vurmuşlardı. Alan genişti. Fazla ve güçlü birliklere gerek vardı.

1985 sonu ve 1986 başlarında, bölgeye Polis Özel Timleri geldiler. Bu timler, iyi seçilmiş ve eğitilmişti. Timdeki bütün polisler son derece istekliydi. İlk olarak, Siirt Emniyet Müdürü M. T.'nin ısrarıyla Dereler bölgesinde operasyonlarda bulunan askerî birliklerin yanında görevlendirdim. İlk üç gün arazide kaldıktan sonra geri alınmalarını istediler. Teçhizat ve eğitimleri arazide uzun süre askerler gibi kalmaya uygun değildi.

Polis Özel Timleri, polisin sorumlu olduğu yerleşim yerlerinde başarılı oldular. Yerleşim yerlerindeki operasyonları başarıyla sonuçlandırdılar. Yerleşim yerlerindeki polis güçlerine güç kattılar. Pek çok olayı ortaya çıkardılar. Devletin etkinliğinde katkıları oldu.

Ancak, polis yasal olarak yerleşim yerlerinden sorumludur. Örgütlenmesi, tertiplenmesi, her şeyi yerleşim yerlerine göre düzenlenmişti. Polis istihbaratı, yerleşim yerleriyle ilgili bilgileri yeterli olarak timlere vererek destekleyebiliyordu. Timler de başarılı sonuçlar alıyorlardı. İstihbaratsız timlerin başarılı olması mümkün değildir. Etkin birlikler yeterli istihbaratla sonuca ulaşabiliyorlardı. Ancak, kırsal alanda polisin

bir sorumluluğu olmadığı gibi, örgütlenmesi ve olanakları da yoktu. Kırsal alanın sorumlusu yasal olarak jandarmaydı.

Jandarma da doğal olarak yasanın kendisine verdiği sorumluluğa göre, kırsal alanda tüm yurt sathında örgütlenmiş, tertiplenmiş ve köylere varıncaya kadar karakollar açmıştı. Yurt sathında her tarafa yayılmış, eğitimleri, faaliyet alanları hep kırsal alana göre düzenlenmişti. Bu karakollar, görevleri gereği kırsalda faaliyet gösteriyorlar ve civarındaki bütün köyleri, köy halkını tanıyorlardı. Aldıkları eğitim sayesinde Kara Kuvvetleri'ne mensup birliklerle kolayca işbirliği yapabiliyor, ağır silâhların destek ateşlerinden istekler yaparak yararlanabiliyor, hatta gerektiğinde bizzat kullanabiliyorlardı.

Bu yüzden, Polis Özel Timleri yalnız yerleşim yerlerinin ihtiyaçları düşünülerek daha sınırlı tutulalabilirdi. Kontrolü ve eğitimleri daha kolay olurdu. Emniyet Genel Müdürlüğü'nün pek çok timi kontrol edebilecek, onları istim üstünde tutabilecek, yönetebilecek kuruluş ve altyapısı olmadığı gibi, kırsal alan için, birkaç aylık eğitim dışında çalışma programları da yoktu. Kırsal için idame eğitimini, gittikleri yerlerde veremediler. İlk eğitimleriyle kaldılar. Bazı yerlerde yetenekli ve ilgili amirler bu eğitimi vermeye çalıştılarsa da bunlar azınlıkta kaldılar.

Bir iki yıl içinde polislerin çoğunluğu kilo alıp fizikî kondisyonlarını kaybettiler. Büyük Atatürk'ün, "En büyük okul kışladır," prensibi unutuldu. Kursta görülen eğitim yeterli sanıldı. Halbuki kursta görülenler, öğretilenler kıtada veya kışlada geliştirilir. Bütün bunlara karşın, kırsal alanda da çok başarılı olan polisler ve Polis Özel Timleri vardı. Yetenekli ve etkili polis timleri vardı, kırsalda da başarılı görevler yaptılar.

Kurmak kolaydır. Ancak, idame ettirmek zordur. Jandarma idame ettirmede daha fazla olanaklara sahiptir. Halbuki poliste bu olanak sınırlıdır. Yerleşim yerleriyle sınırlıdır.

Genel Kurmay Başkanlığı'na bağlı Özel Harp Dairesi' nin

Özel Timleri içinde de hatalar oldu. Bu timler başarılı olmasına karşın, tim sayıları artırılmadı. Daha sonra kurulan B Timleri de olayların yavaşlamasından sonra kaldırıldı. Halbuki bu timlerin genişletilmesi gerekliydi. Genel Kurmay Başkanlığı, Özel Harp Dairesi'nin genişletilmesi ve özel kuvvetler halini alması için 1991'e kadar bekledi.

Özel Timlerin çoğunluğu başlangıçtan itibaren, yasalara uygun olarak, kırsal kesimin sorumlusu jandarmanın emrinde kurulabilseydi, hem kuruluşları hem de görevleri itibarıyla yurt sathına yayılmış kuruluş içinde daha yararlı olabilirlerdi. Yasaları dikkate almamak hata idi. Daha sonra, yasalar ve sorumluluğun gereği olarak Jandarma Genel Komutanlığı da kendi özel timlerini genişletti. Doğal olanı da buydu. Ancak, PKK'nın en zayıf zamanlarında kurulup yararlanılamadı. Zaman aleyhimize işledi. PKK da bu durumdan yararlanarak gelişme sağladı. Mücadele uzadı.

Sonuç olarak, Polis Özel Timlerinin, yerleşim yerlerinde huzur ve güvenin sağlanmasında büyük katkıları olmuştur. Zaman zaman kırsalda da görev yapmışlardır. Ancak, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün ihtiyaçlarını karşılayacak miktarda tutulması uygun olurdu. Benzer timlerin çoğunluğu, kırsalın yasal sorumlusu Jandarma Genel Komutanlığı emrinde o günlerde kurulmuş olsaydı, zayıf durumdaki PKK etkisiz kılınabilirdi, olayın uzaması önlenebilirdi. Çünkü, o yıllarda PKK yoğunlukla kırsaldaydı. Önlenmesi de doğal olarak kırsalda olacaktı. Kırsalın sorumlusu da yasalara göre jandarmaydı. Bütün bunlara rağmen, polis timleri canla başla görev yapmışlardır. Hepsine teşekkürler...

Alan kontrolünün genişlemesi

Bölgede bulunan köylülerin, köylerini korumak için korucu olmalarıyla alan güçlendi. Güçlü korucuları olan bazı köylerin civarındaki askerî birliklerden tasarruf edilerek daha zayıf bölgelere kaydırma olanağı elde edildi. Bu birliklerle daha geniş alanlar kapatıldı ve kontrol altına alındı. Bazen de teröristlerin daha kalabalık bulundukları Dereler, Fındık gibi bölgelerde sıklet merkezi (kuvvet yığılması) yapılarak teröristlerin etkileri kırıldı. Böylece, bu uygulamalarla daha geniş alanlar güvenlik güçlerinin sürekli kontrolü altına geçti.

PKK, 15 Ağustos 1984'ten sonra, kısa bir hazırlık dönemini takiben silâhlı propaganda dönemine girdi. Gücü sınırlı ve etrafındaki güvenlik güçlerinin baskısı da büyüktü. Güvenlik güçleri dağ taş demeden her tarafta geziyor ve teröristleri arıyordu. PKK zayıftı ama psikolojik hareketi iyi yaptıklarından kendilerini güçlü göstermişlerdi. Ayrıca, zayıf görüntüsünü bölgedeki kanun kaçaklarını ve kaçakçıları yanlarına alarak kapatmaya çalışmışlardı.

Eruh ve Şemdinli baskınlarından sonra, kendilerinden başka kimseye güvenmeden gizli olarak hareketlerini sürdürdüler. Zaman zaman yer üstüne çıktılarsa da bu, kısa süreli olmuştur. Önceleri küçük gruplar halinde, en fazla 8-10 kişilik, genellikle de 6-7 kişilik gruplar halinde bölgede dolaşıyorlardı. Küçük grupların beslenme, bakım, kontrol kolaylığından başka, gizlenmesi kaybolmaları da kolaydı. Zorluğu ise, gücünün az oluşuydu. Köylerdeki bazı aşiret ve gruplar, bunları bastırıp yok edebiliyordu.

Ancak, PKK'nın ana düşüncesi, timlerin bölgedeki vatandaşların ve devlet yanlısı insanların gözüne batmadan, onlara görünmeden hayatlarını sürdürmeleriydi. 5-6 kişilik timler her yerde göze batmadan rahatlıkla gezebiliyor, tehlike anında hemen dağılıp kaybolabiliyordu. Ayrıca, bu küçük gruplar bazı sempatizanların veya destekçilerinin evlerinde kalabiliyorlar ve onlara ekonomik yönden fazla yük olmuyorlardı.

Eruh baskınından sonra 10 kişilik terörist grubu, 2-3 ay kadar, Pervari güneyindeki Karamık köyünde Karamıklı Mehmet'in dağdaki evinde kalmışlar ve hiç kimse de kendilerini görmemişti. Olayı, 7 Şubat 1985'te Hürmüz'de yakalanan M. anlatmıştı.

PKK, sık yer değiştiriyor ve çok süratle hareket ediyordu. Lider durumundaki kimse, grubun öteki üyelerine haber vermeden, nereye gidecekleri hakkında bilgi vermeden kendi çizdiği programa göre hareket ediyordu. Bazen nereye gideceklerini söylediğinde, gidecekleri yerin tam tersi istikamette gidiyorlardı. Sürekli yürüyorlar, geceleri uygun yerlerde çoğunlukla arazide 4-5 saat uyuyarak geçiriyorlardı. Bir yerde en fazla 2-3 saat kalıyorlar ve oradan belli olmayan, bilinmeyen bir istikamete ayrılıyorlardı.

Köy veya mezralara uğradıklarında çıkışları hep şaşırtmalıydı. Kimse kesin bilmiyordu. Köylere, mezralara girerken geldikleri istikametin ters tarafından giriyorlar. Çıkarken, köyden çıktıktan 15-20 dakika sonra yön değiştiriyorlardı. Böylece, onları girişte veya çıkışta görüp haber verenlerin verdikleri bilgiler doğru çıkmıyordu. Onları sadece köy içinde veya arazide görmeleri doğruydu. Arazide de kendilerini gören olunca, 15-20 dakika sonra değişik istikametlere dönüp gidiyorlardı. Bu yüzden, o günlerde, alınan haberlere göre yapılan uygulamaların büyük bir kısmından sonuç alınamadı.

Köylerde kalmak teröristler için tehlikeliydi. Bu nedenle köylerde fazla kalmıyorlardı. Propaganda konuşmalarını yaptıktan sonra, ihtiyaçları olan yiyecekleri alıp ayrılıyorlardı. Köylerde onlara sempati besleyenler olduğu gibi, onları izleyenler de vardı. Kimseye güvenmeden ve kimseye görünmeden en fazla 2-3 saat kalarak çıkıp izlerini kaybettiriyorlardı. Köylere daha çok geceleyin giriyorlardı ki, kimlerle temas ettikleri, kimlerden ne alıp kime ne verdikleri görünmesin diye. Gündüzleri de herkesin bildiği gördüğü sıradan hareketleri ve genellikle de propaganda konuşmalarını yapıyorlardı.

PKK bugüne kadar yok olmadıysa, bunun en büyük nedeni dış destekli olması, ikinci büyük nedeni de bu dağlık ve kesik arazide sürekli yaya yürümeleri ile dağlarda kalmalarıdır. Yok olmamalarına sebep budur. Yaşıyorlarsa buna borçludurlar.

İlk yıllarda telsizleri ve benzeri muhabere araçları yoktu. Arada bir şehre indiklerinde ellerindeki telefon numaralarından yararlanarak başka kimselerle temas kuruyorlardı. Ancak, önemli teröristlerin yerlerini ve hareketlerini tam olarak kimse bilmiyordu. Her timin sorumlu olduğu bölgeler vardı. Buralarda sürekli hareket ediyorlardı. O günlerde uyguladıkları sistem Gizli Kurye Sistemi'ydi, bunu da gizli ve güvenilir kuryelerle uyguladılar.

Gizlilik, şaşırtma ve sürekli yaya harekete değer verdiklerinden, kütle halinde yakalanmaları ve yok edilmeleri mümkün olmadı. Aynı zamanda, her bölgeden sorumlu timler vardı. O timleri elde etmekle sadece o bölge hakkında bilgi almak mümkündü. Diğer bölgeleri ve teröristleri bilmiyorlardı.

Gelen haberler geç geliyordu. Gelen bilgi uygulayıcıya gelinceye kadar saatler geçiyordu. Geç alınan habere yapılan müdahale de sonuç vermiyor, boşa çıkıyordu. Sürekli boşa çıkmak, hem güvenilir adamları (istihbarat elemanlarını) güvensiz hale sokuyor, hem de birlikleri yoruyor, bitiriyor, moralsiz bırakıyordu.

Bu nedenle, güvenilir köylerin yakınlarına kadar askerî birlik kondu. Güven duyulmayan köylerin etrafı sürekli gözetlendi. Geceleri köyün giriş ve çıkışlarına pusular kuruldu. Bazı köy muhtarlarına mahalli bataryalı telefon ve telsizler verildi. Onlara kullanmaları öğretildi. Bazı yerlerde iyi sonuçlar verdi.

PKK sonraları bunları öğrenince, bunların üstüne gitti. Bir kısmını ele geçirdi. Bir kısmını da tahrip etti. Güçlü köy ve aşiretlere dokunamadığı için, oralardan uzaklaştılar.

Bu önlemler, haberlerin alınmasını hızlandırdı ve iyi sonuçların alınmasına neden oldu. Ayrıca, bu cihazların köylere kadar verilmesi, devletin gücünü göstermesi açısından yararlı oldu.

Teröristlerin tüm alanlarda sürekli olarak dolaşmaları nedeniyle, güvenlik güçleri de onlar hakkındaki bilgilerin

süratle alınması, süratle uygulama alanına konması için, telsizlerin, telefonların kullanılması ve bazı yerlere haberci koyma gibi önlemler aldı ve bunları geliştirdi. Birlikler taktik alandaki istihbaratı (taktik istihbaratı) sağlamak için, kırsala çıktılar. Köylerin içinde ve köylerin yakınlarında yerleştiler. PKK'lı teröristleri kışlada bekleyip, alınacak haberlerle onları izleyip etkisiz kılma yerine onların gezip dolaşabileceği yerlere çıktılar. Birlikler Millî İstihbarat Teşkilatı ve üst kademelerden gelen stratejik ve temel istihbaratı birleştirip daha sağlıklı taze bilgiler elde ettiler. Köylülerin gördüğü terörist gruplar hakkındaki bilgileri daha kısa zamanda aldılar ve uyguladılar. Kısa bir süre sonra teröristlerin aldatma hareketleri öğrenildi ve daha iyi değerlendirilmeye başladı.

Bölgede bulunan, Genel Kurmay Başkanlığı'na mensup özel timlerden bazıları, özellikle Yarbay K.E.'nin timleri, yapılan değerlendirmeler sonucu PKK'lı teröristlerin bulunabilecekleri yerlerde 5-6 gün kadar gizlice kalarak teröristleri buldular ve etkisiz hale getirdiler.

Güvenlik güçlerinin sağladığı etkin alan kontrolünü ilk görüp anlayan terörist liderleri, *Abbas* kod adlı Duran Kalkan ile 1984-1985 yılları arasında bölge sorumlusu olan Selahattin Çelik'tir. PKK'mn o günlerde ikinci adamı konumundaki *Abbas* kod adlı Duran Kalkan, yanındaki 6 kişilik terörist liderleriyle Kuzey Irak'tan Türkiye'ye geçtiklerinde üst üste 2 defa pusuya düşünce, bölgede gezemediler ve Kuzey Irak'a geri dönmek zorunda kaldılar (Nisan-Mayıs 1985).

Bölgede teröristleri kontrol etmede alınacak önlemlerden birisi de yiyecek kontrolüydü. 1986'dan itibaren teröristler bölgede bazı yerlerde yiyecek, giyecek, silâh, cephane depoluyorlardı. Yiyecek konusu günlük ihtiyaç maddesi olduğundan, yapılan kontrollerde PKK'ya gönderilenler hemen açığa çıkıyordu. Bazı kimselerin ihtiyaçtan çok fazla un ve bakliyat satın aldıkları görüldüğünde bunun PKK tarafından aldırıldığı ortaya çıkıyordu.

Mayıs 1985: Bölgedeki hizmet süresi 6 aya iniyor

Bölgede görev yapan subay, astsubay ve erlerle birlikte diğer güvenlik güçlerinin özveri dolu üstün çabaları sonucu, teröristlerin faaliyetleri tam olarak yavaşladı ama bitmedi. Teröristlerin Suriye'deki karargâhı ve Kuzey Irak'taki kampları devam ettikçe, PKK'mn da bitmesi söz konusu olamazdı. Ancak, yurtiçindeki çabalar yeterli değildi. PKK dışarıdan destekliydi. Asıl hedefleri, Türkiye içinde *Kurtarılmış Bölgeler* yaratarak Türkiye Cumhuriyeti'ni zayıflatmaktı. Birliklerin büyük çabalarıyla, teröristlerin ve destekçi ülkelerin istediği hedefler gerçekleşmiyordu. Çalışmaları yavaş da olsa devam ediyordu.

Bu yavaşlama ve teröristlerin faaliyetlerinin sınırlandırılmasından sonra, bölgeye daha fazla kuvvetin, daha güçlü ve eğitimli personelin getirilip kesin sonuç alınması yerine, nedeni bilinmeyen bir şekilde, bazı yetkililerin kafasında, "Terör bitti, PKK sona erdi, örgütün tekrar canlanması mümkün değildir," gibi düşünceler oluştu. Bunun sonucu, bölgede görev yapan subayların ve astsubayların hizmet süreleri, bölgede görev yapan tüm komutanların karşı çıkmalarına rağmen 6 aya indirildi. Bölgeye atanan tüm subaylar ve astsubaylar, 6 aylık hizmetten sonra başka yerlere atanacaklardı.

Bölge, dünyanın en sarp ve dağlık arazisine sahiptir. Arazi çetindir. Bölge halkı da oldukça karışık bir durumdadır. PKK da bu özellikleri nedeniyle burayı seçmiş ve yerleşmişti. Bölgeye gelenlerin başarılı olabilmeleri için ilk ve en önemli koşul, arazinin iyi bilinmesi ve özelliklerinden tam yararlanılmasıdır. Ayrıca, bölge halkını iyi tanımak ve özelliklerini bilmenin yanı sıra, PKK'yı ve taktiklerini, tekniklerini de iyi bilmek gerekirdi. Aksi halde, başarılı olmak mümkün değildi. Araziyi, bölge halkını ve terör örgütünü tanımadan kendi birliklerini eğitmek, hazırlamak ve verilen görevleri başarmak zordu. Bunlar da zaman isteyen konulardı.

Halbuki atamaların 6 aya inmesiyle bölgeye gelen subay ve astsubaylar henüz bölgeyi, bölge halkını ve teröristleri tanımadan geri dönüyorlardı. Bu yüzden, komuta ettikleri birliklere pek yararları olmuyordu. Subay ve astsubaylar bir şeyi iyi bilirlerse emrindekilere de öğretebilirler. Kendileri daha konuları öğrenmemişse, ast kademelere öğretmesi ye yaptırması zordur. Bu yüzden, 6 aylık atamaların sürdüğü müddetçe 1985'in ilk aylarındaki başarılara benzer dikkat çekici sonuçlar alınamadı. Bunun yerine, olaylar ikişer-üçer kişilik terörist grupların etkisizleşmesi şeklinde oldu. Bu da bireysel gayretlerden kaynaklandı. İyi izleme, gözetleme sonunda oldu.

6 aylık atamaların nedeni bir türlü çözülemedi. Teröristlere oldukça fazla rahatlama olanağı sağladı. Teröristler kayıplarını telafi fırsatı buldular. O güne kadar alınan başarılı sonuçlar yavaşladı. PKK, nazik bir döneme girmişti. Yapılan bu hatalar sonucu krizi atlattı ve yavaş yavaş kendine geldi. Daha sonra da, yok olmadığını kanıtlamak için yeni olaylar ve eylemler ortaya koydu.

Teröristler bu dönemde bazı kanun kaçaklarını buldular. Bunların arasında, uzun yıllar Kuzey Irak'ta Barzani ve Talabani birlikleri içinde Irak'a karşı savaşmış, deneyim kazanmış kimseler de vardı. Bunlar deneyimli ve soğukkanlı kimselerdi. Çatışmalarda, futbol maçını izleyen teknik direktörler gibi çatışmayı 25-30 dakika izleyip, geceleyin izli mermilerin izlerine bakarak ölü bölgeleri görüyor, buralardan mevzilerin çok yakınına kadar sızarak zayiata neden oluyorlardı. PKK, bu tip kimselerden bazılarını bulup timlerin içine koydu ve eylemlerde kullandı.

Bunlardan birisi *Aslan* kod adlı teröristti. Bu terörist, Ortasu Karakolu baskınında (Mart 1986) 3 erin şehit olmasına neden olmuştu. *Aslan* kod adlı terörist, Ortasu Karakolu'na yapılan baskını uzaktan 30 dakika kadar izledikten sonra makineli tüfeklerin ateş mevzileri ile *ölü bölgeleri* tespit eder. Yanma 2-3 terörist alarak, ölü bölgelerden askerlerin mevzilerine doğru sızar. Makineli tüfek mevziinin 1-2 metre kadar yakınma yaklaşır. Bu sırada makineli tüfekler ve piyade tüfekleri başlarının üstünden ateş etmektedir. Torbasından çıkardığı el bombalarından bir kısmını makineli tüfek mevziine, iki el bombasını da sağındaki Amasyalı Bekir'in mevziine atar. Makineli tüfek mevziindeki Uzunköprülü 2 er ile sağdaki mevzide Amasyalı Bekir şehit oldular. Bu mevzilerde sesler kesilir. Teröristler mevzilere girerler, makineli tüfeği yüklenerek götürürler.

Aslan kod adlı terörist, sağdaki Amasyalı Bekir'in mevziine geçer. Bekir'in tüfek ve malzemelerini toplamaya başlar. Niyeti, diğer mevzileri de teker teker arkadan düşürmektir. Tam bu sırada, 6-7 metre kadar sağdaki mevzide bulunan Ispartalı Şener'in tüfeği tutukluk yapar. Epeyce uğraşmasına rağmen tüfeğin tutukluğunu gideremez. Tüfeğini her zaman olduğu gibi, samimi arkadaşı Amasyalı Bekir'e göstermek ister. Bekir'in mevziinden ileriye doğru süzülerek birinin gittiğini fark eder. Ispartalı Şener, Bekir'in mevziinden çıktığını sanır. "Bekir ne yapıyor acaba?" diye kendi kendine sorar. Fakat biraz sonra Bekir'in yattığını görür. "Bekir, Bekir, tüfeğim yine tutukluk yaptı. Allah aşkına çabuk tamir ediver," der. Fakat Bekir'den ses çıkmaz. Çok sevdiği, karakoldaki en samimi dostu Bekir ona cevap vermediği gibi, ateş de etmemektedir. Bunun üzerine Bekir'i sarsarak, "Bekir, Bekir, benimle gene dalga mı geçiyorsun, neden ses çıkarmıyorsun, dalga geçmenin zamanı mı?" der. Yine ses çıkmayınca durumu anlar.

Ispartalı Şener arkadaşlarına seslenir: "Yakında teröristler var! Amasyalı Bekir ve Uzunköprülü makineli tüfekçiler ölmüşler. Dikkat edin!" Yan taraftan Uşaklı bağırır: "Şener, gördüm, kaçıyorlar," deyip arka arkaya karanlıkta gördüğü karaltıya ateş eder. İyi ateş etmiş ki, teröristler götürmeye çalıştıkları şehit askerlerin silâhlarından başka kendi silâh ve torbalarını da atarak kaçmışlardı. Ayrıca oluk gibi kan izleri de çabasıydı. Yaralandıkları anlaşılıyordu.

Mayıs 1986: PKK, devlet görevlilerine ve mallarına saldırıyor

PKK, Eruh ve Şemdinli baskınlarından sonra bölgede batıdan gelen kim varsa ve Türkiye Cumhuriyeti devletine ait ne varsa hepsini yok etmeye yöneldi. Önce köylerde bulunan ve devletin atadığı az sayıda imama saldırdılar. Mart 1985'te Dedeören imamını gece evinden almaları ve eşinin birkaç metre ötesinde öldürüp bırakmaları, onları sürekli tehdit etmelerinden sonra, devletin atadığı imamlar bölgeden kaçtılar. Arkasından Şırnak batısındaki Tekçam'da batıdan gelip yerleşmiş aileye saldırıp, çocuklarıyla birlikte hepsini öldürdüler. Küpeli Dağ'da, Fındık'ta benzer olaylar yaşandı.

Saldırılar bir ara köylerdeki öğretmenlere yöneldi. Onlardan da kaçanlar oldu. Böylece bir kısım okullar ile camilerin tümü PKK sempatizanlarına kaldı. Özellikle cami imamları, bölgeden tamamlandı. Yeni gelen imamlar (Melle Abdullah-Şirvan, Melle Mehmet-Bağgöze gibi) Eruh köylerinde, sürekli PKK propagandası yaptılar, etkili de oldular. Daha sonra bunların etkisiz kılınmasıyla propaganda zayıfladı. Ancak, başka bölgelerde az da olsa sürdü.

PKK, devlet mallarını düşman malları olarak tanımlamıştı. Bu yüzden riski az devlet mallarına, PTT ve elektrik hatlarına, direklerine, köprülere, yollara, kömür ve maden ocaklarına, yollarda çalışan karayolları ve köy hizmetlerine ait iş makinelerine, hatta halkın çalıştığı işyerlerine saldırdılar. İstedikleri bölgede her şey dursun, hiçbir şey çalışmasın, herkes devlete yüklensin, suçlu devlet olsun istiyorlardı. Köy kahvelerinde, okullarda destekçileri ve sempatizanları vardı. Bunlar, aldıkları direktife göre propagandalarını ustaca yapıyorlardı.

Çobanlara ve koyun sürülerine saldırılar

Bir taraftan propaganda çalışmalarını yaparlarken, diğer taraftan da bölge halkını ekonomik yönden çökertme harekeverine girіştiler.

tine giriştiler. Bölge halkının en büyük geçim kaynağı, hayvancılık ve toprağa dayalı tarımdı. Bölgede hayvancılığın çökmesi, bölge ekonomisine hatta Türkiye Cumhuriyeti hayvancılığına vurulacak en büyük bir darbeydi. Bunu çökertmek, PKK ve onların dış destekçilerinin çıkarlarına uygundu. Bunu yapmak da zor değildi.

Önce çobanlardan başladılar. Dağlarda teröristlerin gezdikleri yerleri en iyi gören ve bilen onlardı. Yedikleri darbelerden de onları sorumlu tutuyorlardı. Çünkü içlerinde onların sempatizanları da vardı, onlara karşı olanlar da vardı. Ayrıca, düşman oldukları ailelerin koyun sürüleri vardı. Kendileri yarı aç yarı tok gezerken onlar niye varlıklarını sürdürecekti? Çobanlardan başladılar. Bir kısmını öldürdüler. Sürülerini alıp götürdüler. Bu sürülerin bir kısmını kesip yediler. Bir kısmını da destekçilerine verdiler. Teröristleri destekleyen aşiretlere ve ailelere verilen sürüler, PKK adına besleniyorlardı. Bu sürülere kimse bir şey yapamıyor, hiç kimse sesini çıkarmıyordu. PKK, halkı hassas yerinden yakalamıştı, çünkü herkesin hayvanı vardı. Hayvanlar da kırlarda ve yaylalardaydı, onları korumak zordu. Bazen küçük duyumlar geliyordu: "Dedeören'deki koyun sürüsü PKK'lı teröristlerin eline geçmiş. Askerler hemen gidip sürüyü alıp sahibine veriyor, teröristleri de öldürüyor veya yakalıyordu. Ancak durumu mal sahipleri dahi haber vermekten çekmiyorlardı. Hedef olmaktan korkuyorlardı.

Teröristler genelde kırsalda kaldıklarından, kendileri gibi sürekli kırsalda kalan koyun çobanlarına da yakınlık gösteriyorlardı. Onların istihbarat konusundaki olanaklarını bildiklerinden, askerlerin yerlerini, ne kadar olduklarını, ne yaptıklarını kendilerine bildirmelerini istiyorlardı. Çobanlar da başlangıçta sempati duydukları bu insanların her istediğini fazlasıyla yapıyorlardı. Kırsaldaki *Çoban Ağı,* tüm bölgede haber almanın en büyük ve önemli bölümüydü. Onların görmediği onların duymadığı olay pek yoktu.

Teröristler, haber almanın dışında, çobanların sürülerine

de et deposu veya yiyecek deposu olarak bakıyorlardı. Teröristler önceleri çobanlarla ilişkilerini bozmamak için, aldıkları koyunların paralarını az veya çok ödüyorlardı. Çünkü koyunlar, çobanların kendi malları değildi. Aylıkçı olarak çalışan fakir insanlardı.

Çoban Ağı'nm önemini kavrayan güvenlik güçleri, çobanları kazanmak veya hiç olmazsa tarafsız kalmalarını sağlamak için çalışmalar yaptılar. Onlarla iyi ilişkiler kurdular. İhtiyaçlarını düşünerek her kırsala çıkışta sigaralar, şekerler, çikolatalar ve basit çakmaklar satın alarak çobanlara verdiler.

Daha önce askerleri görünce hemen kaybolan, onlara görünmeyen, onlarla konuşmak istemeyen çobanlar, askerleri bu davranışlarından dolayı sevdiler. Belki teröristler hakkında bilgi vermediler ama teröristlere de eskiden olduğu gibi askerler hakkında fazla bilgi vermediler. Başlarında subay veya astsubay olan timler, paraları olduğundan, çobanlardan paraları karşılığı hayvan alıp arazide kesip yiyorlardı. Etler yenilirken, çobanı da yanlarına çağırıp birlikte yiyorlardı. Böylece çobanlarla askerlerin ilişkileri gittikçe iyileşti.

Ayrıca, bölgedeki bazı köylerin çobanlarına askerlere yardımcı olmalarını söylendiğinden, *Çoban Ağı* büyük kısmıyla *Güvenlik Güçlerinin Haber Alma Ağı* haline geldi. Bu olay örgütün hoşuna gitmedi. Onları zorla kazanmaya çalıştılar. Bu hareket örgüt için daha kötü oldu, çobanları tam'olarak karşılarına aldılar.

Çok geçmeden sürülerini alıp götürdüler. Bu olay, bir taraftan hayvanı olan köylüleri tedirgin ederken, diğer taraftan da köyleri ve köylüleri birbirine daha çok yaklaştırdı. Hayvan sahipleri neredeyse aralarında birleştiler. PKK'nın karşısına dikildiler.

PKK'nın ilk yıllarında gruplar halinde gezen ve aldıkları koyunların paralarını ödeyen terörist gruplar, güçlendikçe hem daha çok koyun kesiyorlar hem de para yetiştiremiyorlardı. Paraları yetmeyince, para isteyen çobanları dövüyorlardı. PKK büyüdükçe, bu olayların sayısı artıyordu.

Böylece, *Çoban Ağı* her geçen gün aleyhlerine dönüyordu. Ancak, her şeye rağmen bunların çoğu münferit olaylar olabilirdi. Olayları yapanlar bazı teröristler veya gruplardı. Ama bu saldırılar arttıkça örgüt güç durumda kalıyordu. Yine de PKK bu olayları kapatmak için büyük çabalar harcıyordu.

Ancak, daha sonraları planlı olarak ve bilerek ekonomik hedeflere yönelmeleri, hayvan sürülerine eylemler düzenlemeleri, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da hayvancılığı acıklı hale getirdi. Hele yaylalara çıkmakta olan köylülere, "Yaylada hesap soracağız," şeklinde tehditleri pek çok kimseyi korkuttu. Hayvanlarını yok pahasına ellerinden çıkardılar ve yaylara çıkamadılar.

Terör örgütü, gittikçe işi azıttı. Kendilerini desteklemeyen köyün ve köylülerin hayvanlarını bölüp götürdüler. Köylüler zor durumda kaldılar. Ellerindeki hayvanlar da gidince, kalanları ucuz ucuz sattılar. Bölgeden kaçtılar. Böylece, bölgedeki hayvancılık da yavaş yavaş çökmeye başladı.

Mayıs 1986: Ayrım köyüne baskın

PKK'lı teröristler, ekonomik hedeflerden başka, bölgede kendilerine karşı olan köyleri ve köylüleri de cezalandırmayı unutmadılar. Bu arada teröristler açısından önemli bir yer olan Dereler'de Babat'lar teröristlere karşı sert tavır almışlardı. Güyan aşiretinin lideri olan Ferhan Babat'ın 2 ay önce öldürülmesiyle aşiret içinde ayrılıklar başgöstermişti. Ferhan Babat'ın oğulları Hazım, Alihan ve Dündar babalarının izinden gitmiş, PKK'y'a karşı sert tavırlarını sürdürmüşlerdi. Hatta babalarından daha da sertleştiler. Bu tavırlarını açıkça ortaya koydular. Çatışma kaçınılmaz hale geldi.

PKK, Ayrım köylülerinin bu tavrından hoşlanmadı. Bunun üzerine teröristler, Mayıs 1986'da Ayrım köyüne saldırdılar. Ayrımlılar direndiler. Saldırı erkenden duyulduğu için, askerî birlikler helikopterlerle süratle ulaştılar. Terörist-

ler, bir-iki toprak binayı yakıp yıktılar. Askerlerin gelişini görünce de kaçtılar. Ayrım köyü kayıp vermedi. Ama yandı.

Bu olay sonunda Güyan aşireti ile PKK arasında büyük bir düşmanlık başladı ve devam etti. Daha sonra teröristlerin aşırı baskısı sonucu Babatlar, Şenoba'ya (Şırnak) göç etmek zorunda kaldılar.

26 Ağustos 1986: Bölgeden ayrılış

Ağustos 1986'da, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki 2 senelik görevi tamamlayıp Genel Kurmay Özel Harp Daire Başkanlığı'na atandım. Yerime Tuğgeneral Hilmi Özkök geldi. Kendisiyle birlikte bir hafta kadar çalıştık. Her yeri gerçek durumlarıyla yerinde gösterdim. Gerekli bilgileri ve merak ettiği soruların yanıtlarını verdim. Yapılan işleri ve yapılacakları anlattım. Bölgedeki tüm görevlilerle tanıştırdım. Bölgeye tam anlamıyla hâkim olduğumuzdan, her yere rahatça gidip dolaştık. Her yeri birlikte gördük.

26 Ağustos 1986'da Siirt'te yapılan bir törenden sonra bölgeyi Tuğgeneral Hilmi Özkök'e teslim ettim. Siirt'ten ayrıldım.

2 yıla yakın görev yaptığım Siirt bölgesinden ayrılışım kolay olmadı. 2 yıl boyunca kader birliği yaptığım arkadaşlardan ve bölge halkından ayrılmak zor oldu. Onlarla vedalaştık. Ayrılırken bana yaşlı gözlerle bakışlarını hiç unutamam. Onların bakışları çok dokunaklıydı. 2 yıl boyunca büyük olaylar yaşamıştık ama zorlukların altından kalkmıştık, başarılı olmuştuk. Çok ter ve göz nuru dökmüştük. Şehitler vermiştik. Ayrılırken, birlikte çalıştığım arkadaşların her birinin gözlerinde yaptıklarını tekrar gördüm. Duygulandım, gözyaşlarımı zor tuttum.

Siirt halkı duyguluydu. O yıllarda kurulan güzel ilişkiler, aradan yıllar geçmesine rağmen aynı güçte devam etmiştir. Birbirimizi sevdik, saydık. Karşılıklı sevgi ve saygıya dayanan bağlar kurduk. Bu sağlam bağ devam etmektedir.

PKK'da duraklama ve gelişmeler

PKK, Eruh ve Şemdinli'deki silâhlı eylemlerden sonra çabalarını halk hareketine dönüştürmek, Güneydoğu Anadolu'da büyük bir kurtarılmış bölge meydana getirmek istiyordu. Kurtarılmış bölgede, yeniden düzenlenme olanağına kavuşacaklar, vergi toplayacaklar, asker toplayacaklar, eğitim yapacaklar ve ordularını kuracaklar, daha sonra da Kürt devletini ilan edeceklerdi.

Ancak, gelişmeler PKK'mn beklediği gibi olmadı. Türk güvenlik güçleri kısa zamanda bölgeyi ve teröristleri baskı altına aldı. Teröristleri kıpırdatmadı. Bu yüzden büyük varlık gösteremediler. Hatta 1985 yazında yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kaldılar.

Doğal olarak, Türkiye Cumhuriyeti'nin büyük gücü buna izin vermedi. Bölge halkı terörist örgütün arkasına takılıp gitmedi. Örgüt umutsuzluk içine düştü. Gelişme gösteremedi, durakladı ve geri geri gitmeye başladı. Bu tip örgütlerde başlangıçta ilerleme kaydedilemezse mutlaka gerileme ve yok olma tehlikesi başgösterir. PKK da, 1985-1986 yaz aylarında yok olma tehlikesini tam olarak yaşadı. Sürekli çareler aradı.

PKK, başlangıçta büyük yerleşim bölgelerinde örgütlenmeyi düşünmemişti. Örgütün başlıca gücü, kırsalda timler halinde gezen silâhlı terörist gruplarıydı. Teröristler yiyeceklerini ve giyeceklerini köylerden ve bölgedeki bazı yandaşlarından sağlıyorlardı.

Ancak, hareket kısa zamanda istedikleri biçimde gelişmeyip uzayınca planlar bozuldu. Halk kendilerine soğuk baktı. Hatta bazı yerlerde cephe aldı. Yiyecek ve giyecek temininde güçlüklerle karşılaştılar. Dağdaki teröristler aç kaldılar. Kendilerine istemeyerek yiyecek veren köylüler, bu işin sonunu karanlık görünce kapılarını açmamaya başladılar. Teröristlere yiyecek veren bazı ailelerin çocukları aç kaldılar.

Ayrıca, beklenen gelişmelerin olmaması nedeniyle teröristlere vaat edilen pek çok olanak da hayal oldu. Sürekli

dağlarda can korkusu içinde dolaşmak yorgunluklara, bıkkınlıklara yol açtı. Umutlarının olmaması ise bitkinlikleri getirdi. Bunun sonucunda örgütten kaçmalar başladı. 1985 ilkbahar ve yazında pek çok terörist teslim oldu veya kaçarak izini kaybettirdi. PKK, sert önlemler almasına karşılık, kaçmaların önüne bir türlü geçemedi.

Teröristlere eğitimleri sırasında, askerlerin önlerinde duramayacaklarını, Güneydoğu'da Besler, Dereler gibi bölgelere giremeyeceklerini, aldıkları bu eğitimle her yerde kolayca başarıya ulaşacakları söylenmişti. Onlar da, kolay bir mücadeleden sonra iyi olanaklara kavuşacaklarını sanmışlardı. Fakat gerçek böyle olmadı. Askerler her tarafta dolaşıyor, her tarafa giriyor ve çok da iyi savaşıyorlardı. Girdikleri her çatışmada oldukça fazla zayiat verdiriyorlardı. Genellikle terörist timler askerlerle çatışmalara girdiklerinde timce etkisiz hale geliyorlardı. Yaralıları ve hastaları oluyordu. Örgüt içindekileri büyük bir korku sarmıştı. Düşündüklerinin hiçbiri gerçekleşmiyordu. Ölen teröristlerin yerlerine yenilerini koyamıyorlardı. Koysalar bile uzun zaman alıyordu.

Teröristlere bulundukları yerlerde ihtiyaçlarını gidermek için para verilmiyordu. Para olmayınca karınlarını doyurmak bile zor oluyordu. Bölge halkı elinde avcunda ne varsa teröristlere verdiğinde kendi çocuklarına bir şey kalmıyordu. Sayıları az değildi. Genç insanlardı, birkaç gün bir evde kaldıklarında o evde olanları yiyip bitiriyorlardı. Evlerde de yiyecek içecek fazla değildi. Bu yüzden bölge halkı bıkmıştı. Bölge halkının teröristlerin her kapı çalışlarında yürekleri ağzına geliyor ve teröristlere, "Elde avuçta ne varsa hepsini verdik, verecek bir şeyimiz kalmadı," diyorlardı. Teröristler zorla eve girip olanları aldığında, kırgınlıklar, kavgalar oluyordu. Bu yüzden teröristler örgütten para istiyorlardı. PKK para veremiyordu.

Bölgeye hâkim olmanın ve bölgede itibarlı olmanın yolları güç ve paradan geçiyordu. Parasızlıktan ihtiyaçlarını alamıyorlar, karınlarını da doyuramıyorlardı. Kış şartlarında yeterli giyecek malzemesi olmadığından hastalanıyorlardı.

Örgütte hastalık büyük dertti. Hastalanan teröristlere bakacak kimse de yoktu. Örgüt içinde doktor veya sağlık memuru yoktu. Hatta basit ilaçları bile yoktu. Hastaların durumu örgüt içinde büyük sorun oluyordu. Çatışmalarda yaralananlar ise daha büyük bir dertti. Bunların inlemeleri ve çaresizlikleri hepsine kötü örnek oluyordu. Çatışmalarda ölenler, yaralılar kadar sorun olmuyordu. Başlangıçta üzülüyorlardı, sonra unutuyorlardı. Halbuki yaralılar uzun süre dert oluyordu. Bu yüzden çatışmalarda yaralananları çoğunlukla kendi arkadaşları öldürüyordu.

Terörist başı Abdullah Öcalan, ilk yıllarda yaptığı değerlendirmede şöyle diyordu:

"Hedefe kısa sürede ulaşmak olanaksızdır. Başarıya uzun süreli halk savaşıyla ulaşmak mümkündür. Bunun için de, ayaklanmaya şehirlerden başlamamak gerekir. Şehirlerde TSK güçlü. İsyan bastırmada büyük deneyimli. Şehirde yollar ve iletişim olanakları fazla. Kuvvetleri hızla kaydırma olanakları var. Bu yüzden hareketin kırsaldan başlaması uygundur. Türk ordusunun kırsalda gücü azdır. Yollar yok denecek durumdadır. Ayrıca haber alma ajanları yoktur. Hareket kırsaldan başlayacak, devletin kırsaldaki denetimi çökertilecek ve buradan şehirlere yürüyüp onları ele geçireceğiz."

Ancak, terör örgütü kırsalda bunalmıştı. Askerlerin direnci kırsalda kırılamamıştı. Teröristler şehir olanaklarına hasretti. Önlem almak zorunluydu.

PKK, bu nedenlerle, 25-30 Ekim 1986'da Helvi'de 3. Büyük Kongre'yi toplamaya karar verdi. Bu kongrede, bütün sorunlara çare arayacaktı. Bunlara çözüm yolları üretecekti. Örgüt tıkanma noktasına gelmişti. Çareler alınmazsa yok olup gidecekti. Bu yüzden önemli kararlar almak istiyorlardı.

25-30 Ekim 1986: PKK'nın 3. Büyük Kongresi

PKK, 3. Kongresini, uzun zamandan beri Türkiye sınırları içinde veya Kuzey Irak'ta yapmak istiyordu. Bunun propa-

gandasmı da önceden başlatmış ve her fırsattan yararlanıyordu. Ancak, Türk güvenlik güçlerinin her tarafta denetimi sağlamaları ve zaman zaman Kuzey Irak'taki Sinat ve Haftanin gibi kamplara girmeleri, bölgedeki bazı yerlere sızarak kimseye görünmeden günlerce kalmaları, gerektiğinde çatışmalara girmeleri ile Türk Hava Kuvvetleri'ne mensup uçakların Kuzey Irak'taki bazı kampları bombalamaları (15-16 Ağustos 1986), sonucu toplantının güvenliğinin olmayacağı düşüncesiyle Kuzey Irak'ta yapılmadı. Sonunda PKK, bu toplantıyı Suriye'nin kontrolündeki Bekaa Vadisi'nde bulunan Helvi Kampı'nda, Mahzun Korkmaz Akademisi'nde yapmaya karar verdi.

3. Büyük Kongre kararları ve düşündürdükleri

Toplantı 25-30 Ekim 1986'da Helvi Kampı'nda yapıldı. PKK, kendine göre önemli kararlar aldı. Bu kararlar, büyük ölçekte tıkanan PKK'yı rahatlatacak ve önünü açacaktı:

- ERNK *(Eniye Rizgariye Netava Kürdistan,* Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi) ve ARGK *(Arteşa Rizgariye Gele Kürdistan,* Kürdistan Halk Kurtuluş Ordusu) yönetmeliklerinin yayınlanması,
- Askerlik kanunu çıkarılması,
- Yargılama Esasları Kanunu çıkarılması,
- Bölge halkına örgütün lojistik desteğine ilişkin yükümlülükler getirilmesinin karara bağlanması,
- Zorunlu Vergilendirme Yasasının çıkarılması,
- Geçici köy korucularının saldırılarla dağıtılması kararının alınması,
- Faaliyetlerin 7 eyalet esasına göre yürütülmesi,
- Şehir faaliyetlerine başlanması,
- Devlet hizmetlerine sabotaj kararı alınması,
- ERNK'ye bağlı cephe teşkilatlarının oluşturulması kararı.

3. Kongre'de alınan kararların hepsi ilginç ve dikkat çekiciydi. PKK artık kabuğunu kırıyor, büyümeye ve gelişmeye çalışıyordu. Güçlü örgüt olmaya doğru adımlar atıyordu.

PKK, Ulusal Kurtuluş Cephesi ve Halk Kurtuluş Ordusu' nun yönetmeliklerini çıkarmak suretiyle örgüte süreklilik ve yasallık kazandırmaya çalışıyordu. Askerlik kanununu çıkartarak, kurulan ordunun ihtiyacı olan personeli aksamadan olacak ve sözde ordunun personel sıkıntısını ortadan kaldıracaktı. Bu cephe ve ordu, PKK'nın tespit ettiği hedeflere ulaşacaktı.

Bölgede PKK'nın kurduğu teşkilatın ve ordunun tüm gereksinimleri düşünülmüştü. Bunların yasal zeminlerde aksamadan yürütülmesi için yaptırımlar gerekiyordu. Bölge halkına getirilen pek çok yükümlülüğü halk yerine getirmezse, bunları yaptırmak, hatta yargılamak için Yargılama Esasları Kanunu çıkarıyordu. Bölge halkından yükümlülüklerini yerine getirmeyenler, çıkarılacak bu yasalarla yargılanacak, gerekiyorsa cezalandırılacaktı. Örgüt artık devlet olmaya yeltenmişti. Bu yüzden kendi yargı sisteminin temellerini atmaya çalışıyordu.

PKK, Ulusal Kurtuluş Cephesi ve Halk Kurtuluş Ordusu'nu sürekli kılarak ordulaşıyordu. Arkasından da devletin kurulması geliyordu. Ulusal Kurtuluş Cephesi ve Halk Kurtuluş Ordusu'nun talimatlarını yaparak onları yasal bir zemine oturtmayı, Askerlik Kanunu gibi yasaları çıkartmayı da ihmal etmiyordu. PKK, böylece küçük bir örgüt olmaktan çıkıyor, sürekli ordusu olan, yasaları olan bir devlet haline gelmeye çalışıyordu.

Ordunun personel ihtiyacından başka tüm ihtiyaçları için lojistik destek de halkın sırtına yükleniyordu. Ordunun yiyeceği, içeceği, giyeceği, yakacağı maddelerle, aracı, gereci, silâhı, cephanesi ve malzemeleri halkın katkılarıyla sağlanacaktı. PKK bunları bugünkü olanaklarıyla sağlayamıyordu. Sınırlı sayıda olan örgüt elemanları her geçen gün azalıyor, buna rağmen, kalan elemanlarına da çok az ihtiyaç maddesi sağlıyordu.

Teslim olan Kahraman adlı Pervarili bir genç terörist, kampa ilk katıldığı günlerde üst üste 4-5 gün içinde üç öğün, içinde sayılı bulgur tanesi bulunan çorba içtiğini söylemiştir. Sağlanan ihtiyaç maddeleri az olmakla birlikte, Abdullah Öcalan bunları sağlamaktan dolayı çok böbürleniyor, bunları kendisinden başka kimsenin yapamayacağını, sağlayamayacağını söylüyordu. Bu işleri yaptığı için de herkese tepeden bakıyor, karşı çıkanları eziyordu. Bununla birlikte, artık ikmal maddelerini kendisinin sağlayamayacağını, zorluklarla karşı karşıya kaldığını söylüyor, bu yüzden bu işi de halkın omuzlarına yüklüyordu.

PKK böylece, uzun zamandır özlemini çektiği, sözde ordu ve devlet kurma aşamasına geldiğine inanıyordu. Ordu kurmak ve devlet kurmak için her şeyden evvel para gerekiyordu. Para olmadan hiçbir şey yapılamazdı. Bunun için Zorunlu Vergilendirme'yi getiriyordu. Bölgede herkesten vergi alacak ve toplanan paralarla ihtiyaçlar karşılanacaktı.

Bunların yanında, hayal ettikleri devletin toprakları da yeniden düzenleniyordu. Buna göre, 7 eyaletten oluşan bir yapı oluşacaktı. Her eyalete bölgeler ve adlar verilmişti. Ortaya attıkları yapı devletlerinin yapısıydı.

Özetlersek, PKK bölgede kendi devletini, ordusunu kuruyor, bunlarla ilgili yasaları hazırlıyordu.

Devlet ve ordu için para gerekliydi. Bunu da vergilendirmeyle çözmeyi düşünmüşlerdi. Devletin hukuki sistemi de işlemeye başlamıştı. Yasama Esasları Kanunu devletin hukuki sistemine başlangıç olacaktı.

PKK'nın, hedefine ulaşmak için bölgeyi Türkiye Cumhuriyeti'nden koparması gerekiyordu. Bunun için en büyük engel, TSK ve Türk güvenlik güçleriydi. TSK'ni saf dışı edebilmeleri imkânsızdı. Çünkü TSK güçlü, kendileri zayıftı. Ayrıca, düşündükleri, planladıkları yasaları çıkarıp uygulamaya geçmeleri gerekiyordu. Bu yüzden önce köylere gidip halka kendilerini iyi anlatmaları ve onları yanlarına almaları önemliydi. Köylere gitmeleri ise, geçici köy korucularının

dağılmasıyla mümkündü. Geçici köy korucuları ayakta kaldıkça köylere girmeleri zordu. Bu yüzden, öncelikli görevlerden birisi, geçici köy korucularının saf dışı edilmesiydi. Bundan sonra köylere girip onları kazanmak ve köylüleri kazandıktan sonra TSK'ne savaşabileceklerini düşlüyordu.

PKK, her ne pahasına olursa olsun, geçici köy korucularını etkisiz hale getirecek ve köylere girecekti. Geçici köy korucuları etkisiz kılmırsa, köylere girip oralarda propaganda yapmanın ve köylüleri yanlarına çekmenin zor olmadığını düşlüyorlardı. Hatta, iyi çalışabilirlerse, geçici köy korucularının silâhlarından da yararlanmanın mümkün olduğunu değerlendiriyorlardı. Eninde sonunda zorla da olsa, geçici köy korucularını yola getirip kazanabileceklerini düşünüyorlardı. Köylerin kazanılmasından sonra, şehir örgütleriyle temas kurulacak, düşledikleri hedefe yöneleceklerdi.

PKK, bugüne kadar sadece kırsal alanda örgütlenmiş ve faaliyette bulunmuştur. Mücadeleleri sırasında sürekli, şehirlerde örgütlenmemelerinin sıkıntısını çekmişti. Şehirlerin olanakları çoktu. Bunlardan bugüne kadar yararlanamamıştı. Ancak, PKK büyümeye, genişlemeye ve yayılmaya karar vermişti. Ordusunu ve devletini kuruyordu. Bunları, şehirlerde örgütlenmeden, şehirlerin olanaklarından yararlanmadan yapamazdı. En kısa zamanda, savunmadan taarruz safhasına geçmeyi düşleyen PKK, şehir olanaklarından yararlanmak zorunda olduğunu gördü.

Örgütün büyümesi, genişlemesi için para gerekliydi. Para da şehirde vardı. Büyük iş merkezleri, esnaflar, sanayiciler, mağazalar, alışveriş merkezlerinin hemen hepsi büyük şehirlerdeydi. Büyük müteahhitler, büyük ihalelerin yapıldığı yerler, büyükşehir belediyeleri PKK için para kapısıydı. Belediyelerde çalışanların çoğu da kendilerine yakın kimselerdi. Onların destekleriyle örgüt kısa zamanda büyük hamleler yapabilirdi.

Şehirlerin olanakları yalnız para ve insan ile sınırlı değildi. Şehirde iletişim araçları, telefonlar, her türlü ulaştırma

araçları, dinlenme olanakları, lojistik destek için un, yağ, şeker gibi yiyecek maddeleri, ucuz ve bol giyecek maddeleri vardı.

PKK, şehirlerdeki orta dereceli okullara el atmayı, buralardan kazanacağı gençlerle personel sorunlarını en iyi biçimde çözmeyi planlamıştı. Böylece, dağlardaki teröristleri sürekli destekleyebilir, takviye edebilirdi. Yeni gruplar, birlikler kurabilirdi. Okullarda çok fazla genç vardı. Bunların çoğu derslerinde başarısızdı. Küçük vaatlerle kolayca kazanılabilirlerdi. Binlerce genci dağlara götürme olanağı vardı.

Şehrin istihbarat olanakları da sayılamayacak kadar çoktu. PTT'ye yerleşmek, PKK'mn uzun süredir hayaliydi. Devlet kurumlarını ve kuruluşlarını sürekli gözetlemek, bilgi almak büyük olanaktı. Bunları alıp iletişim araçlarıyla bilgi vermek yararlı olacaktı.

PKK, şehirlerde kurulmuş, hedefini kaybetmiş bazı kurum ve kuruluşları etkileyebilir ve onlardan yararlanabilirdi. Bunların isimlerinden yararlanarak dış dünyaya bile ulaşabilirdi. Örgütün dış dünyaya açılması, gelişmesini hızlandırabilirdi. Yalnız Suriye, Lübnan, Irak yeterli olmayabilirdi. Batı'ya açılmak, hem de demokratik bir ülke olan Türkiye Cumhuriyeti'nden açılmak gerektiğine inanıyordu. Terör örgütünü Avrupa'ya taşıyacak bazı kurumlar vardı. Şehirlerdeki yayın merkezleri büyük bir imkândı. Bu yayınlar aracılığıyla sürekli propaganda yapabilirlerdi.,

PKK'mn en büyük sıkıntılarından biri, sağlık sorunuydu. Kırsal alandaki teröristlerin çoğu basit yaralanmalardan ve hastalıklardan ölüyorlardı. Sağlık olanakları yok denecek kadar azdı. Askerde sıhhiye eri veya sıhhiye çavuşu olanlar ameliyatlar yapıyorlardı. Araç ve'gereçleri olmadığından terörist kaybediyorlardı. Moralleri de bozuluyordu. İlaçları yoktu. Halbuki şehirlerde ecza depoları vardı. Hastahanelerde sempatizanları aracılığıyla ulaşacakları ecza ve sağlık depoları vardı. Hatta hastahanelerde tedavi olanakları olacaktı. . Şehir örgütleri aracılığıyla özel kliniklerde tedavi olabilirlerdi. Bazı doktorların evlerinde bile tedavi olabilirlerdi.

Şehirdeki militanları ve sempatizanları ile devleti sarsacak işçi-memur veya sendikaların eylemlerine katılabilirdi. Güçbirliği yapabilirlerdi.

Belediyeler başlı başına önemli odaklardı. İşçileri, özellikle kendilerine yakın işçileri kullanabilirlerdi. Hatta o işçilerin yerlerine kendileri geçebilirdi. Belediyelerin her olanağından olduğu gibi, en önemlisi para olanaklarından yararlanabilirlerdi.

Terörist başı Abdullah Öcalan, teröristlerin en kısa zamanda *kurtarılmış bir bölge* yaratmasını istiyordu. Kurtarılmış bölgenin yaratılmasında geç kalınmıştı. Ama örgüte katılacak yeni elemanlarla, kurtarılmış bölge gerçekleşebilirdi. Burada birlikler kuracaklar, eğitim yapacaklar, diledikleri düzeni kuracaklardı.

PKK'mn 3. Kongre sonrasındaki tutumu

PKK'mn 3. Kongre'deki kararları büyük ve iddialıydı. Örgüt ilk yıllardaki aşırı coşku ve heyecanıyla bu kararları uygulayabileceğini sanıyordu. Terörist başı Abdullah Öcalan, hiç yoktan kurduğu örgütle, Eruh ve Şemdinli'de ilk silâhlı eylemlerini gerçekleştirmiş, iki seneyi aşkın bir sürede pek gelişememiş, ama varlığını sürdürmüş ve ayakta kalmıştı. Zor günler ve zor dönemler yaşamıştı ama bunları zor da olsa atlatmıştı. Sürekli masum insanları öldürerek gündemde kalmayı başarmış, bölge halkı üzerinde korkuya dayanan bir otorite oluşturmuştu. Eruh ve Şemdinli baskınlarından sonra TSK'nin ve Türk güvenlik güçlerinin bölgede kurduğu baskıdan da kendini kurtarmayı bilmişti. Büyük baskı ve tehlikeler karşısında neler yapması gerektiğini, yaşadığı deneyimlerden sonra öğrenmişti. Tehlikeli zamanlarda yer altına iniyordu, görünmüyordu.

PKK, daha hızlı gitmek ve hedeflerine çabuk varmak istiyordu. Türkiye Cumhuriyeti'nin ve TSK'nin gücünü iyi bil-

mekle birlikte, TSK'nden bu kadar büyük tepkiyi beklemiyordu. Bölgenin dağlık, sarp, kayalık oluşu nedeniyle, Vietnam Savaşı'nm sonuçlarından da etkilenerek TSK'nin bu bölgelere giremeyeceğini, girseler bile dağlarda dolaşamayacağını, kışın karda kışta kalamayacağını, Türk askerinin bu şartlara dayanamayacağını düşünmüşlerdi. PKK, TSK oralara gelinceye kadar bölge halkını kazanacaklarını, onları arkalarına alarak *kurtarılmış bölgeler* yaratabileceklerini, harekâtın süratle büyüyüp önünde durulamaz hale geleceğini tasarlamıştı.

Halbuki olaylar düşündükleri gibi çıkmamıştı. Türk ordusu dağlara çıkmış, her yerde dolaşmış ve oralarda uzun süre kalmıştı. Kışın askerler dağlarda kalmışlardı. Kısacası, asker halkı kırsalda ve dağlarda PKK'nın insafına bırakmamıştı. PKK'nın planları bozulmuştu. Halk desteği, devletin süratli hareketi karşısında oluşmamıştı. Militanlarının çoğu çatışmalarda ölmüş, ölülerin cesetleri halka gösterilmişti. Ayrıca, bazıları da hastalıklardan ölmüş, bir kısmı da kaçarak örgütü zayıflatmışlardı. Örgüt militanları kısa sürede başarı kazanacaklarına inanarak ümitlenmiş ve çabalarını sonuna kadar kullanmışlardı. Ancak, bekledikleri gerçekleşmeyince kötümser olmuşlardı. Böyle giderse örgüt etkisizleşecek ve dağılacaktı.

PKK, yeni adımlar atmak zorundaydı. Bu adımları atmazsa yok olabilirdi. Bu tip örgütlerde gelişme olmaz ve duraklama başlarsa gerileme ve yok olma geliyor demektir. Bu nedenle, terörist başı Abdullah Öcalan, PKK'ya yeni hedefler vermek istedi. Yapılmadığı taktirde dağılmaları kaçınılmazdı. PKK, hedeflerini büyük tutmuştu. İki-üç sene içinde, ulaşamadıklarını ve kaybettiklerini geri alacak biçimde kararlar almıştı. 3. Kongre, PKK'yı, aldığı kararlarla büyük bir mücadelenin ortasına atmıştı. Alınan kararlar önemliydi. Ancak, halka anlatamadıkça gerçekleşme olanağı zayıftı. Halka anlatmanın yolu da, köylere gidip yerleşmekten geçiyordu. Köylerde yerleşip onlarla konuşmadan, hedeflerini anlatıp

onların olurlarını almadan asker almaları, para toplamaları, yiyecek ve giyecek almaları imkânsızdı.

Türk güvenlik güçleri de bunu iyi bildiğinden köylerde çalışmış, köylülere sıcak davranmış, onları ikna etmiş ve yanına çekmişti. Köylüler aldıkları silâhlarla, köylere girmek isteyen PKK'h teröristleri karşılayıp, askerler gelinceye kadar köye sokmuyorlardı. PKK da köylerde çalışamıyor ve aldıkları kararları uygulayamıyordu.

Bu yüzden örgüt, geçici köy korucularını dağıtmak ve yıldırmak için sıklet merkezi yaptı ve seçtiği bazı köylere karşı acımasız eylemler yaptı. Bu eylemlerin sonuçları bölge halkım, Türk ulusunu ve dünya kamuoyunu uyandırdı. PKK'ya karşı bir nefret duygusunun oluşmasına neden oldu. Türk halkı, o güne kadar karakollara saldırarak askerleri şehit eden örgütü duymuştu. Ama bu denli acımasız olduğunu hiç düşünmemişti. Özellikle Mardin'deki Peçenek, Pınarcık, Siirt'teki Milan, Derebaşı, Çalışkan, Uludere'nin Taşdelen köylerine yaptıkları saldırılarda kadın ve çocukların öldürülmesi Türk ulusunun her kesiminden büyük tepkilerin doğmasına neden oldu. PKK, bu köylerin hepsinde acımasız davranmıştı. Çocuk, kadın ve yaşlı demeden, sırf etrafa korku salmak, herkesi korkutmak için bilerek öldürmüştü.

Köylere yapılan saldırıların sonuçları etrafta büyük korku yarattı. Herkes korkudan sinmeye başladı. PKK acımasızdı. Önce evlerdeki çocuk, kadın ve ihtiyarları öldürüyor, sonra da evleri ateşe veriyordu. Bu arada evi yanan, yakınları ölen bir kadının teröristlerin üzerine yürümesine sinirlenen teröristler kıllarını kıpırdatmadan öldürüyorlardı. Bunlar normal insanların yapacakları işler değildi. Bu olaylar örgütü ve terörün gerçek yüzünü bölge halkına göstermeye yetti. Örgüte birazcık sempatisi olanlar bile nefret etmeye başladılar.

Bölge halkı bu katliamlardan sonra kendilerine daha güvenli yerler seçmeye ve oralara kaçmaya başladı. Bu saldırı-

lardan sonra Cudi Dağı'nda, Dereler'de, Küpeli Dağ'da, Yazlıca Dağı'nda, Besler'de, Caci Dağı bölgesindeki küçük mezra ve köylerin hepsi Şırnak, Cizre, Silopi, Siirt, Mardin ve Diyarbakır'a göç ettiler. Küçük köy ve mezralar silinmeye, küçük ilçeler büyümeye başladı. Daha sonra aynı korku diğer bölgeleri sardı. Jirkiler de Tuzluca'dan, İncebel Dağları'nın kuzeyindeki köylerden Beytüşşebap, Uludere ve Hakkâri'ye göç etmek zorunda kaldılar. Güneydoğu Anadolu'da göç hızlanmıştı. 3-4 bin nüfuslu Şırnak birdenbire 20 binleri, Cizre 30 binleri geçmişti. Dereler, İncebel Dağlan kuzeyi, Cudi ve Küpeli dağlarında insan kalmamıştı.

Bölge halkı, bir tarafa kendilerine şefkatle yaklaşan güvenlik güçlerini, diğer tarafa da yörenin gelenek ve göreneklerini hiçe sayan, elindeki silâhla kendini bir şey sanan, silâhtan başka bir şey tanımayan, ne oldukları belirsiz PKK'lı teröristleri koyuyordu. Her ihtiyaçlarına koşan, açık konuşan güvenlik güçleri halkın gözünde kurtarıcı gibiydi. Ayrıca, askerler kendi çocuklarıydı. Kendi çocukları olan askerleri sevmemeleri imkânsızdı. İnsanların kendi çocuklarını sevmesi kadar doğal bir şey olamazdı.

Bu durumda PKK, çocuklarını, kadınlarını, ihtiyarlarını öldürdüğü, kendilerinden nefret eden bu halka gidip para, asker, yiyecek ve her türlü desteği isteyecekti. Bu insanların cesetlerinin üstüne devletlerini kuracaktı. Bu insanlar çocuklarını, kadınlarını, yaşlılarını gözlerini kırpmadan öldüren bu canileri nasıl unutacaklardı? Onlara nasıl güven duyacaklardı? PKK, korkuyla halka her şeyi yaptırabileceğine inanıyordu. Onlara göre bölge halkı yalnız korkudan ve şiddetten anlardı. Ölenleri de çabuk unuturlardı. Önemli olan, halkı korkutmak, sindirmek ve onlardan alınması gereken asker, para, yiyecek gibi şeyleri almaktı. Hedefe ulaştıktan sonra bunların hepsi unutulup gidecekti.

Ancak, olay bu kadar basit değildi. Haziran 1987'de Şırnak'ın Taşdelen köyüne yapılan baskında, çocuklarının ve eşlerinin hepsini kaybeden bir babayı yıllarca zaptetmek zor

oldu. Gözleri hiçbir şeyi görmez olan baba, geceleri rüyasında çocuklarını, eşlerini görmesiyle birlikte dışarı fırlayıp, PKK'lı teröristlerin bulunabileceği yerlere gidip, birkaç PKK'lı teröristi öldürüp veya yaralayıp geri dönüyordu. Bu yıkılmış, perişan olmuş insanı ikna etmek mümkün olmuyordu.

Vergi toplama

PKK, bu acımasız eylemlerinin ardından vergi toplamaya başladı. Vergileri toplamak için özel birimler kurdu. Bunları köylere, mezralara saldılar. Vergi toplayan birimler, ikişer-üçer kişilik gruplar halinde dolaşıyorlardı. Yanlarında taşıdıkları makbuzlar karşılığında para topluyorlardı. Para toplayan örgüt militanları işi o kadar ileri götürdüler ki, gözlerinin kestiği herkesten vergi aldılar. Devlete hiç vergi vermeyen, sarfettikleri elektriğin, suyun parasını dahi vermeyen bölge halkına, vergi vermek zor geldi. Başlangıçta korkudan seslerini çıkarmadan takdir edilen vergiyi ödedilerse de, vergi vermeye alışmamış bu insanlardan bazıları direndiler. PKK da aynı sert davranışı bunlara karşı da uyguladı. Karşı gelenleri, vermeyenleri hemen oracıkta öldürdüler. Vergi birimlerinin güçlerini aşan durumlarda ise, bölge sorumlusuna şikâyet edip bütün köyü veya mezrayı cezalandırıyorlardı. Cezalandırma basitti: Vermeyenleri öldürüyorlardı. Buğday, arpa tarlalarını tam hasat zamanında yakıyorlar, hayvanlarını çobanlarının ellerinden alıp götürüyorlardı. Bu arada direnen çobanları da öldürüyorlardı. Her şey korkuya dayalıydı, kimse ses çıkaramıyordu.

Vergi yoluyla toplanan paralar, büyüyen PKK'nın ihtiyaçları için sarf ediliyordu. Bu arada, toplanan paraların bir kısmı da para toplayan örgüt elemanlarının kendi ceplerine giriyordu. Vergi toplayanlar paraların bir kısmını örgütün özel makbuzları karşılığında alırken, bir kısmını da kendi makbuzları karşılığında alıp ceplerine indiriyorlardı. Para

toplama olayından zengin olan teröristler oldu. Para toplamada görevliler, ömürlerinde böyle toplu para görmediklerinden, her tehlikeyi göze alıp, paraları toplayıp kaçtılar. Bundan başka, ceplerinde para bulunan PKK'lı terörist liderlerin paralarını almak için, arkadaşlarını öldürüp kaçanlar oldu. Liderlerden bazıları paralardan büyük paylar aldılar. Vatandaş, PKK'nın para toplamak için kimleri görevlendirdiğini bilmediğinden, eline makbuza benzer kâğıt alan terörist veya terörist benzeri kimseler, önüne gelenden para topladılar. Vatandaş kimlerin görevli olduğunu, kimlerin görevli olmadığını soramıyordu. Sorduklarında hayatlarından oluyorlardı.

PKK, para toplamayı pek sevdi. Vergiler yetmedi. Zengin işadamlarından, müteahhitlerden, şirketlerden haraç istedi. Çok miktarda haraç aldı. Haraç tatlıydı. Yurtdışındaki işçilerden toplanan paralar da PKK'nın kasasına giriyordu. Her yerden her fırsattan yararlanıp para topladılar. İhalelerden otobüs şirketlerinden, madencilerden, işadamlarından, herkesten haraç alıyorlardı. Almadıklarına da eylem yapmayı unutmuyorlardı. Onları korkutuyorlardı.

1 milyon doları olan kadın terörist

İlginç olması nedeniyle başımdan geçen bir olayı kısaca anlatmak istiyorum.

1993-1994 yıllarında Jandarma Asayiş Komutanlığı'nda itirafçı bir kadın terörist vardı. Güvenlik güçlerine çok yardımcı olmuştu. Terör örgütündeyken tanıdığı ve sevdiği başka bir itirafçı teröristle evleneceğini personel subayı bana söyledi. Kendisini çağırdım.

"Yakında evleneceğini duydum. Memnun oldum. Hayırlı olsun!"

"Evet efendim. Bir arkadaşımla evleneceğiz."

"Hazırlıklarınızı yaptınız mı? Bir ihtiyacınız var mı?"

"Bütün hazırlıkları yaptık. Hiçbir ihtiyacımız yok."

"Kızım yeni yuva kuracaksınız. İhtiyaç olmaz mı?"

"Hayır efendim. Hiçbir ihtiyacımız yok."

"Kızım, yeni ev kuracaksınız. Âdettir. Arkadaşlar yardım etmek istiyorlar."

"Efendim, bizim paramız var. Her şeyimizi aldık. Teşekkür ederim."

"Kızım, senin aldığın para belli. Bununla her şeyi alamazsınız."

"Benim param var komutanım. Ben örgütteyken vergi toplamada görevliydim."

"Bunun parayla ne ilgisi var? Para topladıysan terör örgütüne topladın."

"Efendim, bir söz vardır. Bal tutan parmağını yalarmış, ben de biraz parmağımı yaladım."

"Anlamadım. Nasıl yaladın? Sen yaptıklarının hesabını vermedin mi? Nasıl oldu bu iş?"

"Efendim, para toplamaya giderken, bir cebimde PKK'nın vergi fişleri, diğer cebimde de benim fişlerim vardı. Uyanık olanlara örgütün fişlerini, biraz saf olanlara da kendi fişlerimden veriyordum. Örgütün paralarını sağ cebime, benimkileri de sol cebime koyardım. Bunları hiç birbirine karıştırmadım."

Duyduklarıma inanamadım.

"Peki, hiç itiraz eden, karşı gelen olmadı mı?"

"Sıkı mı efendim? İtiraz eden, karşı gelen hemen oracıkta kurşunu yer. Bunu bildiklerinden hiç kimse karşı gelemedi ve sesini çıkaramadı."

"Peki kızım, sorması ayıp olmasın ama, ne kadar paran var?"

"12-13 milyar lira kadar param var."

Bu para, 1993'te 1 milyon dolar ederdi!

"Haklısın kızım. Gerçekten yeterli paranız varmış, sizlere hayırlı olsun! Halkı iyi soymuşsunuz. Vah zavallı halkım vah!"

Asker alma (terörist alma)

PKK gittikçe büyüyor ve yayılıyordu. Zorunlu askerlik yasası çıkartıp, ailelerden erkek veya kız çocuklarını zorla alıyordu. Bölge halkı, erkek çocuklarının örgüte gitmesinden pek fazla endişe duymuyordu. Ancak, kızlarının zorla ellerinden alınıp örgüte gitmelerini bir türlü içlerine sindiremiyordu. Bu konuda direnmeler oldu. Hatta, bazen çatışmalarda fazla kayıp veren terörist başları, kızdıkları bazı köylere gidip, istedikleri kız ve erkek çocuklarını köyden alıp götürüyorlardı. Direnen babalardan, kardeşlerden bazıları öldürüldüler. Bitlis'te genç bir teröristin silâhını çekerek kızını istediği bir köylü, için için ağlayarak, çaresizlik içinde kızını vermek zorunda kalmış ve daha sonra adam kahrından ölmüştü.

3. Kongre kararları gereğince PKK, devlet hizmet araçlarına karşı saldırıya geçti. Özellikle, köy yollarını yapan dozer, greyder gibi iş makinelerinden bazılarını tahrip ettiler. Onların çalışanlarını engellemeye çalıştılar. Bu araçların büyük kısmı, daha önceleri yalnız başlarına çalıştıklarından, saatleri dolduğunda arazide bırakılıyorlardı. PKK'lı teröristler için risksiz ve kolay eylemlerdi. Şoförlerin çoğu bölge halkından olduklarından, kendilerini kurtardılar. Bazıları da öldürüldü.

Bundan başka, teröristler şehirlerde su şebekelerine, otobüs şirketlerine, küçük köylerdeki okullara, sağlık ocaklarına ve öğretmenlere saldırmayı da ihmal etmediler. Fırsat bulduklarında bankalara da saldırarak gözdağı verdiler Bu saldırıların amacı, dışarıdan gelen memur, işçi ve görevlileri korkutarak bölgeden kaçırmaktı. 1984-1985 yıllarında bölgedeki bankalara saldırılar yaptılar. Aralık 1984'te Ziraat Bankası Kurtalan Şubesi'ne yapılan saldırıda çalışanların gözü bayağı korkmuştu. Bir kısmı olaydan sonra bölgeden ayrılmışlardı.

PKK, kırsal alanda, Türkiye Cumhuriyeti'nin Güneydoğu

Anadolu bölgesinde yaptığı çalışmaların tümünü engellemeye çalıştı. Yollarda, ormanlarda ve PTT hatlarında çalışanlara saldırdılar, direkleri, fincanları kırdılar. Telefon ve elektrik direklerini devirdiler, köprüleri dinamitlediler. Trafiği bozdular. Baraj inşaatlarında, maden ocaklarında çalışanlara korku saldılar. TV'lerin yayınlarını yansıtan vericileri tahrip etmede tereddüt etmediler.

Çünkü bunların hepsi Türkiye Cumhuriyeti'nin eserleriydi ve Türk kültürüne hizmet ediyordu. Türk izlerini yok etmek istiyorlardı.

Tarlalarda çalışan köylülere saldırdılar. Onlardan haraç aldılar. Vermek istemeyenlerin traktörlerini ve tarlalarını yaktılar. Radyolink istasyonları da bu saldırılardan payını aldı. Bölgenin iletişim olanağı durdu.

Baraj ve su kanalları gibi büyük ihalelerden ve zengin müteahhitlerden oldukça büyük paralar aldılar. Para almadıkça müteahhitleri çalıştırmadılar.

14 Temmuz 1987: Sıkıyönetimden OHAL'e geçiş

PKK, 15 Ağustos 1984'te Eruh ve Şemdinli'de silâhlı eylemi başlattığında bölgede sıkıyönetim vardı. Sıkıyönetim, yetkililere süratli hareket için kolaylık sağlıyordu. Sıkıyönetim komutanına bölgedeki tüm güvenlik güçlerini etkin ve koordineli biçimde kullanma, uygun yerlerde sıklet merkezi sağlama ve iller arasındaki sınırları kolaylıkla aşma olanağı veriyordu.

Bu yüzden, başta askerî birlikler olmak üzere bütün güvenlik güçleri bölgenin her tarafına girdiler. Dağ taş demeden her tarafı çiğnediler. Belki bütün teröristleri yakalayıp etkisiz kılamadılar ama devletin gücünü gösterdiler. Bölge halkı devletin gücünü gördü, teröristlerin arkasından gitmedi. Daha sonra güvenlik güçleri bazı grupları etkisiz kılınca, bölge halkı devlete daha da yaklaştı.

Yakalanan teröristlerin verdikleri bilgiler ışığında yapılan

operasyonlar iyi sonuçlar verdi. 6 ay kadar süren çalışmalarda örgüt 8-10 grubunu kaybetti. Gruplardaki bazı teröristler kısa zamanda PKK'nın vaat ettiği *Bağımsız Kürdistan'm* gerçekleşmeyeceğini görerek kaçmaya başladılar. Kaçanlardan bir kısmı güvenlik güçlerinin eline geçti. Güvenlik güçleri bilgi yönünden gelişti. Hatta bir ara, dağdaki teröristlerin büyük kısmının tek tek isimleri dahi biliniyordu. Bu olaylar PKK'yı korkuttu. Hareketleri kısıtlandı. Kayıplarım bir türlü karşılayamadı. Geri geri gitmeye başladı. Kendilerinin de ifade ettikleri gibi, "1985 yazında yok oluyorlardı." PKK kontrol altına alındı.

PKK, düştüğü kötü durumdan kurtulmanın yollarını aradı. Ekim 1986 sonunda, 3. Kongre'de aldıkları kararlan acımasızca uygulayarak tekrar gelişmeye başladı. Bu kongrede, vergi toplamayı, asker almayı, şehirlerde örgütlenmeyi kararlaştırdılar. Bu kararları Haziran 1987'den itibaren Mardin, Şırnak bölgelerinde geliştirdikleri acımasız eylemlerle uygulamaya koydular.

Özellikle 20 Haziran 1987'de Peçenek ve Pınarcık köylerindeki baskınlarda, çoğunluğu çocuk ve kadın olmak üzere 32 kişiyi öldürdüler. Bir hafta kadar sonra da Siirt'in Milan ve Uludere'nin Işıkveren köylerine yaptıkları saldırılarda aynı şekilde pek çok masum insanı katlettiler.

Bu olaylar karşısında güvenlik güçleri tekrar kontrolü sağladılar. Teröristlerin hareketlerini kısıtladılar. PKK her ne kadar bazı eylemleri yaparak kendini toplamaya çalıştıysa da, Türkiye Cumhuriyeti'nin güvenlik güçleri her tarafta karşılarına çıkıyor ve onları etkisiz kılıyordu. Bu yüzden PKK, halkı etkileyip arkasına takmakta başarılı olamıyordu. Arzuladıkları halk hareketine geçiş mümkün olmuyordu.

Temmuz 1987'ye gelindiğinde Türkiye Cumhuriyeti yetkilileri, sıkıyönetimi kaldırmak istediler. Sıkıyönetim uzun sürmüş ve PKK da büyük ölçüde kontrol altına alınmıştı. Türkiye Cumhuriyeti, ABD ve AB içinde sıkıyönetim nedeniyle büyük eleştirilere hedef oluyordu. Bu yüzden sıkıyönetimi bir an önce değiştirmeyi arzu ediyordu.

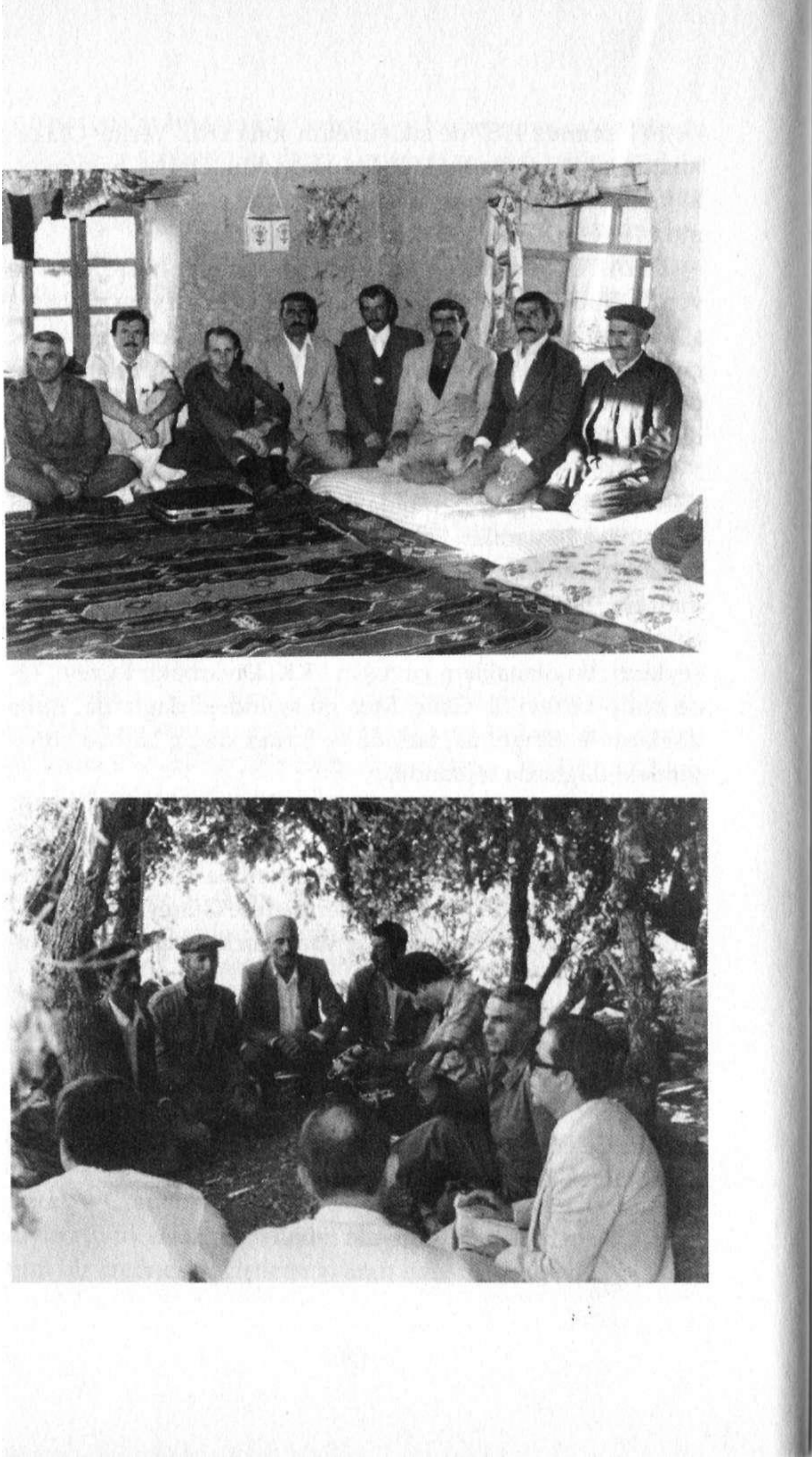
14 Temmuz 1987'de sıkıyönetim sona erdi. Yerine Olağanüstü Hal Bölge Valiliği (OHAL) kuruldu. OHAL hakkındaki kanun hükmündeki kararname Resmi Gazete'de 14 Temmuz 1987 tarihinde 19517 sayı ile yayınlandı.

OHAL'in yürürlüğe girmesiyle sorumluluk bölge valisine verildi. Vali bölgedeki her türlü sorumluluğu üzerine alıyordu, sıkıyönetimden fazla farkı yoktu. Ancak, yetkililer ve güvenlik güçleri başlangıçta durumu tam olarak kavrayamadılar. Koordinasyonda eksiklikler oldu. PKK da bundan yararlanmayı bildi. PKK hayaünı sürdürmeyi, hatta gelişmeyi bile başardı.

1988-1989 yıllarında bölgede önemli gelişmeler oldu. PKK şehir örgütleri gelişti. Dağdaki teröristlere lojistik desteğini sağlamaya başladılar. Şehir örgütlerinin etkinliği dağdaki teröristlere moral verdi. Şehrin olanakları büyüktü. Para ve malzeme boldu. Özellikle de güvenlik güçleri hakkında doğru ve çabuk bilgi toplanabiliyordu. Bunlar PKK'nın istediği şeylerdi. Bu olanaklara kavuşan PKK, Diyarbakır kuzeyi, Lice, Kulp kuzeyi ile Genç, Muş güneyindeki dağlarda, Bitlis dağlarında, Bingöl dağlarında ve Şırnak doğu, batı ve güneyindeki dağlarda toplandılar.

Şehir örgütleri, dağda eksilen teröristlerin yerlerine yenilerini çeşitli yerlerden topluyor ve dağlara kadar getirip teslim ediyorlardı. Şehir örgütleri her konuda görev alıp heyecanla çalışıyorlardı. Şehir örgütleri sadece Güneydoğu'ya değil, Ankara'ya, İstanbul'a kadar uzanıyorlar, buraları da etkiliyorlardı.

PKK, iyi bir sistem kurmuştu. Türkiye'nin her tarafından, hatta yurtdışından toplanan terörist adayları Diyarbakır ve Cizre'ye geliyorlar. Buradan alman adaylar eğitim için Lice-Kulp-Genç bölgesine veya Cudi Dağı ile Besler'e gönderiliyordu. Çeşitli yerlerden gelenler birkaç gün Diyarbakır'da kaldıktan sonra uygun yerlere gönderiliyordu.

IKINCI BÖLÜM

2 Ağustos 1990-Mart 1991
Birinci Körfez Savaşı

PKK, 1990'a kadar bir gelişme gösteremedi, ağır aksak gitti, zorlukla ayakta kalabildi. Zaman zaman bazı bölgelerde saman alevine benzeyen gelişmeler gösterdiyse de bunlar kısa sürdü. Güvenlik güçlerinin sıkı denetimi PKK'nın gelişmesine izin vermedi. Teröristlerin silâh sayısı fazla artmadı. Bölgede bir varlık gösteremediler. Çok kayıp verdiler. Yerlerine yenilerini koymakta zorlandılar. Etkinlikleri olmayınca halkı bir türlü yanlarına alamadılar. Acımasız biçimde yaptıkları eylemler yüzünden bir kısım halk kendilerine düşman oldu.

Helvi'deki 3. Kongre sonunda, şehirlerde örgütlenmeleri, vergi ve asker toplamaları PKK'ya can suyu gibi geldi. Şehir örgütleri gerçekten örgüte hayat verdi. Ancak, yeterli olmadı. Devletin güvenlik güçleri onlara fırsat tanımadı. Gelişmelerini önledi. Her şeye rağmen, şehir örgütleri PKK'nın yaşamını sürdürmesine büyük katkılar sağladı. Aksi halde, örgüt

yok olup gidecekti. Yok olmamalarında şehir örgütlerinin katkısı büyüktür.

Şehir örgütleri veya birimleri asker ve para topluyor, propaganda yapıyor, istihbarat bilgileri ile dağdaki teröristlerin ihtiyaçlarını sağlıyorlardı. Şehir örgütleri gelenleri karşılıyor, yediriyor, içiriyor, yatırıyor, tedavisini yaptırıyor ve eğitim yerlerine ulaştırıyordu. Araçları, gereçleri ve evleri vardı. Şehirdeki zenginleri iyi tanıdıklarından, kolayca para topluyorlardı. Bu paralar sayesinde, dağdaki terörist başlarının ceplerinde deste deste dolar ve marklar vardı. Bu para destelerini köylerde fakir köylülere gösterdiklerinde, istediklerinin çoğunu elde ediyorlardı. Bu paraları gören fakir köylüler ve işsiz insanlar her dediklerini yerine getiriyorlardı.

Bu olanaklara karşın, yeterli silâh, cephane, araç ve gereci bulmakta zorlanıyorlardı. Bu yüzden de silâhlı terörist sayısı pek artmadı. Devletin istihbarat örgütleri ve güvenlik güçleri, PKK'nın elindeki silâhların sayısını, hangi silâhların kimlerin elinde olduğunu dahi biliyorlardı. Bazen ölen teröristlerin kimler olduğunu güvenlik güçleri yanındaki silâha bakarak karar veriyorlardı. Yeni gelen silâh ve malzemeler hemen dikkat çeker ve oralara süratle gidilip önlemler alınırdı.

Irak Devlet Başkanı Saddam, Ağustos 1990 başında, 8 senedir savaştığı İran'la sorunları bir tarafa bırakıp anlaşma yaptı. Arkasından Kuveyt'e girdi. Kısa zamanda Kuveyt'i işgal etti. BM ve bütün dünya ayağa kalktı. BM defalarca Irak'ın Kuveyt'i boşaltması için uyarılarda bulunmasına karşın Saddam aldırmadı, Kuveyt'ten çıkmadı. ABD başta olmak üzere, meydana getirilen Birleşik Güç, Irak'a karşı harekete geçmek üzere yığınak yaptı.

Yapılan uyarılar etkisiz kalınca, müttefikler 27 Ocak 1991'de Irak'a karşı gece hava harekâtını başlattılar. 1 ay kadar süren hava harekâtı sonunda Irak Silâhlı Kuvvetleri yıpratıldı, hareket edemez hale getirildi. Arkasından başlatılan kara harekâtı ile müttefikler kısa zamanda Irak ordusunu yendiler. Irak ateşkes istedi. 3 Mart 1991'de Safwan'da iki taraf arasında ateşkes imzalandı. Müttefikler bölgeyi boşaltıp gittiler.

Irak'ın yenilmesiyle, Kuzey Irak'ta Türkiye'ye karşı mevzilenen Irak tümenleri silâhlarını, araç ve gereçlerini bırakarak kaçtılar. Ne yazık ki, bu silâhların çoğu PKK'nın eline geçti. Ayrıca, bölgede büyük bir otorite boşluğu doğdu, Kürtler isyan ettiler. Irak, güneyde Şiilerin, kuzeyde Kürtlerin isyanlarını sert biçimde bastırmaya kalkınca, 500 binden fazla insan (Kürtler ve Türkmenler) Irak birliklerinin önünden kaçarak Türkiye Cumhuriyeti sınırlarından içeri girdiler. Büyük bir karışıklık yaşandı. Türk-Irak sınır bölgesinde düzen bozuldu.

Türk güvenlik güçleri, her şeyi bir tarafa bırakarak göçmenleri yerleştirmeye, yedirip yatırmaya çalıştılar. Kendi ana görevlerini bıraktılar, göçmenlerle uğraştılar. PKK ile uğraşamadılar, PKK'lı teröristler ikinci planda kaldı. PKK militanları, göçmenlerin ellerindeki kıymetli eşyaları, paraları aldılar, zengin oldular. Ayrıca, onlarla birlikte ülke içine sızdılar. Her yere ulaşma imkânı buldular, rahat çalıştılar, güçlendiler.

ABD ve müttefikleri bu büyük göç karşısında, Türkiye'nin de önerileriyle, 36. paralelin kuzeyini kendi kontrolleri altına aldılar. *Çekiç Güç* adı verilen ortak hava kuvveti kuruldu. Bu kuvvet 36. paralelin kuzeyini kontrol altına aldı, Irak kuvvetlerinin bölgeye girmesini önlediler. 500 bin göçmen de yerlerine döndüler.

Bunun sonucunda Kuzey Irak'ta tam bir karışıklık yaşandı. Büyük bir otorite boşluğu çıktı. Bundan herkes yararlandı. Dünyanın her tarafından genellikle kötü niyetli maceracılar, silâh tüccarları ve NGO denilen sivil toplum örgütleri geldiler. Türkiye-Irak sınırının güneyindeki bölgede yerleştiler. PKK'ya her konuda yardımcı oldular. Kuzey Irak'taki otorite boşluğunu büyüttüler.

PKK, yıllardır özlemini çektiği *kurtarılmış bölgeyi* yaratma olanağı buldu. Türkiye-Irak sınırının hemen güneyinde yer-

leştiler. *Kurtarılmış bölgeyi* önemli bir yerde elde etmiş oldular. 1990'da Sovyetler Birliği dağıldı. Sovyet ordusunun en modern silâh ve araçları, Zaho ve Duhok pazarlarına aktı, çok ucuz fiyatlarla satıldı. Terörist örgüt, modern silâh, dürbün, araç ve gereci burada ayağında buldu ve aldı.

Gelenler Kuzey Irak'ı iyice karıştırdılar. Zaho, Duhok silâh ve uyuşturucu pazarı haline geldi. PKK da herkes gibi Kuzey Irak'a gelip yerleşti.

ABD ve müttefikler, Kuzey Irak'ta Mesut Barzani ve Celal Talabani'nin liderlik ettiği Kürt gruplarını toplayıp bir güç oluşturmaya ve bu iki grubu bir çatı altında birleştirmeye çalıştılar. Bunda kısmen ilerleme kaydettiler. Bu oluşumun içine, Türkiye'nin istemesine rağmen, Türkmenleri almadılar. Türkmenler bu oluşumda yer alsaydı, Türkiye Cumhuriyeti açısından olduğu kadar, Kuzey Irak'taki Kürtler ve Türkmenler açısından da yararlı olurdu. Ancak bütün ısrarlara karşın olmadı. Türkiye'nin bölgede en güçlü durumda bulunduğu dönemde Türkmenler konusunda başarılı olmaması Türkiye açısından iyi olmadı. İleride çıkabilecek sıkıntıların işareti oldu.

Kuzey Irak'ta denetim müttefiklerin eline geçtiği günlerde, dağılan Sovyetler Birliği'nin en modern silâhları da Kuzey Irak pazarlarına aktı. Zaho ve Duhok'ta ucuz fiyatlarla, Sovyetler Birliği ordusunun silâh, araç ve gereçlerini almak mümkün oldu. PKK, uyuşturucudan ve halktan aldığı haraçlarla bu silâhlardan çoğuna sahip oldu, militanlarını silâhlandırdı. Kaçan Irak tümenlerine mensup askerlerin silâh, cephane ve malzemelerinin yanı sıra, Sovyetler'in en modern silâh, araç ve gereçlerine sahip oldu.

PKK, ömründe görmediği silâh bolluğuna kavuştu. Silâhlı militanların sayıları 8-10 kat artarak Güneydoğu Anadolu'nun önemli kritik yerleriyle, Kuzey Irak'm Türkiye Cumhuriyeti sınırlarının hemen güneyinde yerleştiler. Böylece, *kurtarılmış bölgeyi* çok önemli bir yerde elde etmiş oldular.

Özetlersek; PKK, uyuşturucudan ve halktan aldığı haraç para ile Kuzey Irak pazarlarında satılan Sovyet silâh, araç ve gereçlerinden bolca satın aldı. Silâhlı militan sayısını artırdı. Ayrıca, kaçan Irak askerlerinin silâhlarının çoğuna da sahip olarak silâhlı terörist sayısını 8-10 misli artırdı. Bölgede güçlü bir silâhlı grup oldu. Kuzey Irak'taki Barzani ve Talabani'den daha güçlüydü.

Uzun zamandır bir türlü *kurtarılmış bölgeye* sahip olamayan PKK, Çekiç Güç'ün yürürlüğe girmesi nedeniyle otorite boşluğuna düşen Kuzey Irak'ta Türk sınırının hemen güneyinde yerleşerek bu özlemini giderdi. Üstelik, *kurtarılmış bölge* Çekiç Güç koruması altındaydı.

Türk güvenlik güçleri, Körfez Savaşı'ndan önce tüm dikkatini Irak silâhlı kuvvetlerine çevirdiğinden PKK rahat kaldı, eksiklerini giderdi, kolayca gelişme olanağı buldu.

Yerel seçimler ve DEP'li belediye başkanları

1989'da yapılan yerel seçimlerde, Türk güvenlik güçleri seçimlere hiç karışmadı. Ne adaylara baktı ne de PKK'nın seçimlere etkisine dikkat etti. Teröristler yoğun biçimde çalıştılar. Kendi adaylarını kabul ettirdiler. Seçimlerden sonra bölgedeki belediye başkanlarının büyük kısmını PKK yanlısı DEPTi adaylar kazandılar. PKK, belediyeler gibi önemli sığınacak yerler kazandı.

O dönemlerde devlet, belediyelere oldukça fazla para yardımı yapıyordu. Belediyeler aldıkları büyük paralarla yeni memur ve işçi alıyordu. Belediye başkanları, seçimlerde kendilerini seçtirdikleri için terör örgütlerine karşı kendilerini borçlu hissediyorlardı. Bu yüzden, PKK sempatizanlarını, hatta örgüt elemanlarını yüksek aylıklarla belediyelere aldılar, onları beslediler. Devletten aldıkları paraların bir kısmını doğrudan doğruya terör örgütüne aktardılar. Hükümetler, bölge halkına şirin görünmek ve partilerine biraz fazla oy alabilmek için belediye başkanlarının istedikleri paranın ço-

ğunu verdiler. Belediyelerin olanaklarının büyük kısmı PKK'ya akmaya başladı.

Belediyelerin PKK yandaşlarına geçmesi, bir taraftan şehirdeki terör örgütü birimlerinin gelişmesine, bir taraftan da belediye başkanlarının yurtdışı ziyaretlerinde PKK adına propaganda yapmalarına neden oldu. Ayrıca, yurtdışında örgütü destekleyen yabancı sivil toplum örgütlerle bol bol temas sağladılar. Belediyeler, PKK davasının dışarıya taşınmasında etkili oldular. Bölge belediye başkanları dışarıda yaptıkları konuşmalarda bazen çok ileri gittiler. Dinleyiciler, Türkiye Cumhuriyeti hükümetinin bunlara izin verdiğini sandılar. Bazen de dayanamayıp müdahale etmek zorunda kaldılar, kavgalar çıktı.

Ekim 1991: Genel seçimler

Ekim 1991'de yapılan genel seçimler nedeniyle Türkiye Cumhuriyeti hükümetleri ve partileri bölge halkına bol bol vaatlerde bulundular. Öyle ki, bazıları Türkiye Cumhuriyeti'nin ulusal çıkarlarına tamamen karşıydı. Herkes bu modaya uydu. PKK, yeraltında ve üstünde çalışarak bu seçim döneminden yararlandı.

PKK, kendilerine yakın milletvekillerinin seçilmesini sağladı. Seçilen milletvekilleri daha yemin töreninde sorun çıkarmaya başladı. Eski Diyarbakır Belediye Başkanı Mehdi Zana'nın eşi Leyla Zana, TBMM'nin açılışında yapılan yemin töreninde kendine göre veya PKK'mn istediği biçimde yemin etmek, TBMM'nin geleneğini bozmak istedi. Türkiye, olayı nefretle izledi. Ancak, teröristler ve yandaşları hiçbir şeye aldırmıyorlar, amaçlarına ulaşmak için hiçbir fırsatı kaçırmıyorlardı.

TBMM'ne giren DEP milletvekillerinden bazıları sık sık bölgeye gelip, halkla Kürtçe konuşmalar yapmaya ve halkı sürekli kışkırtmaya başladılar. Halk iyice bunaldı, ne yapacağını şaşırdı. Bu milletvekilleri PKK'mn sözcülüğünü yaparcasına görüntüler sergilediler. Terörist başı Abdullah Öcalan'ın sözleri doğrultusunda çalıştılar. PKK'ya vermeye başladılar. Ankara'da milletvekili lojmanlarında terörist barındırdıkları ortaya çıktı.

1992: Askerliğin 15 aya indirilmesi

Parti liderlerinden bazıları genel seçimlerde askerliği azaltacağım vaat etti. Seçimlerden sonra, Başbakan Süleyman Demirel askerliğin 15 aya indirilmesini sağladı. Askerliğin indirilmesi PKK'ya karşı savaşan askerleri, güvenlik güçlerini zayıflattığı gibi PKK'ya da büyük cesaret verdi.

PKK, her tarafta eylemlerini artırdı. Özellikle, askerliğin 15 aya inmesinden sonra mevcutları azalan karakollara yaptıkları saldırılarda pek çok subay, astsubay ve eri şehit ettiler. Karakollar, zamanında takviye edilemedi. Yetkililer fazla zayiat vermemek için bazı karakolları boşaltmak zorunda kaldılar. Boşaltmalar, teröristleri daha da cesaretlendirdi, eylemlerini artırdılar. Kısacası iyice azdılar. Bu dönemde Hakkâri ve Şırnak'ta çok fazla şehit verildi. Bazı yerlerden çekilmek zorunda kalındı.

Birliklerin etkileri azaldı. Yetkili komutanlar karakolları korumak için vurucu birliklerini görevlendirdiler. Vurucu güç kalmadı. Teröristlere vurucu darbeler vurulamadı. Sorunlar birdenbire büyüdü. Teröristler azdılar, her tarafa saldırmaya başladı.

Yetkililerin yersiz konuşmaları

PKK ülke içinde her fırsattan yararlanarak gelişirken, üst düzey bazı yetkililer de yersiz konuşmalar yapıyorlardı. Türkiye Cumhuriyeti'nin başındaki yetkililerin, "Benim kanımda da Kürt kanı var, Kürt kimliğini tanıyoruz," gibi sözler söylemesi kamuoyunda kuşku yarattı, PKK'lı teröristleri kamçıladı, çalışmalarını hızlandırdı. Buna karşılık dağlarda

çarpışan askerlerin ve güvenlik güçlerinin hızını kesti. Her gün değişik konuşmalar yapılıyor, herkes ne yapacağını bilemez duruma geliyordu.

Bu konuşmalar bazı kimseleri de kararsız hale getirdi. Ortam teröristler için uygundu. Terörle mücadele edenler için de zor bir dönemdi. Teröristler bundan yararlandılar. Her gün bir bölgede ilerlemeye başladılar. Karakollara yapılan saldırılarda onlarca şehit verildi. Üzerlerine gidilecek yerde geri çekilindi. Askerler çekildikçe teröristler ilerleyerek geliyorlardı. Yeni saldırılar başlıyordu. Bunun sonu yoktu. Bir yerden çekilmek yetmiyordu. 1990-1992 yıllarında kırsaldaki karakolların çoğu boşaltılmıştı. Karakollar devletin yurt sathındaki en önemli güven noktalarıydı. Birer birer terk ediliyordu. Teröristler de olduğu yerde durmuyorlar, her gün bir adım ileri atıyorlardı. Bu, alışkanlık haline gelmişti, dur diyen yoktu!

21 Mart 1992: PKK'nın halk hareketi denemesi

Terör örgütü dağda gelişirken, şehir birimleri de özellikle belediyelerden destek alarak hızla geliştiler. Maddi yönden güçlendiler. Dağdaki teröristlere yeterli lojistik desteği sağladılar. Türkiye'nin hatta dünyanın her tarafındaki örgüt elemanlarıyla sürekli ilişki kurdular. Oralardan dağlara teröristler getirip eğittiler. Örgüt elemanları en üst kademeden en alt birimlere kadar her an ilişki kurabilecek bir iletişim ağına sahip oldular. Şehirlerde halkı korkutmak, güçlerini göstermek için, dağlardaki teröristleri çağırarak güç gösterilerinde bulundular. Dağlardan kentlere inen teröristler, halkı devlete karşı kışkırttılar. Sempatizanlarının sayılarını artırdılar.

Bütün bu gelişmeler teröristlere güven verdi. Ancak, teröristlere asıl güven veren olay, devletin ve güvenlik güçlerinin sessiz kalışıydı. Yetkililer seslerini çıkarmadı, teröristlerin sesleri çok çıkıyordu. Güvenlik güçleri de operasyonları yavaşlattı. Teröristlerin *ateşkesten* neler elde edeceklerini merakla beklemeye başladı.

PKK, basın yoluyla kendini tanıtmıştı. Avrupa'dan, dünyadan sivil toplum örgüt temsilcileri gelip kendileriyle temas ediyordu. Batıda davalarını savunan yayın organları vardı, her gün yazıları çıkıyordu. Örgütün Avrupa bölümü elemanları her yerde sıcak karşılanıyor ve yeterli destek buluyorlardı.

Bu durumda PKK, *Halk Hareketi* koşullarının oluştuğuna inandı. Durum her yönden örgüt lehinde görünüyordu. Bazı kentler coğrafi yapıları nedeniyle halk hareketini başlatmaya uygundu. Teröristler Cizre, Şırnak'a hâkim olan Cudi, Küpeli (Gabar) ve Namaz dağlarını tutmuşlar, bu kentlere her istediklerini yaptırır hale gelmişlerdi. Bu durum onlara büyük cesaret veriyordu.

Bu iki kentte *halk hareketini* denemeye karar verdiler. Deneme için düşünülen en uygun zaman, 21 Mart 1992'di. PKK her yıl Nevruz'da eylemler koyarak aşırı coşku ile bugünü kutluyordu. Bu sene daha büyük coşkuyla kutlayacak ve halkı devlete karşı ayaklandıracaktı. Nevruz'un bir Türk geleneği olduğu unutulmuş, Kürt geleneği gibi gösteriliyordu. Her 21 Mart'ta eylem yapmayı gelenek haline getirmişlerdi.

Devlet sessizdi. Güvenlik güçleri hareketlerini yavaşlatmıştı. Bölgedeki belediyeler teröristlerin ellerindeydi. Cezaevleri denetimleri altındaydı. Silâhlı teröristlerin sayısı artmıştı. Önemli kritik alanları tutmuşlardı. İletişim konusunda büyük aşama kaydetmişlerdi.. Beklemeye niyetleri yoktu, gerek de görmüyorlardı.

Şehir örgütleri gelişmiş ve etkin biçimde dağdaki teröristlere lojistik destek dışında en yeni istihbarat bilgilerini sağlıyordu. Avrupa ve dünya ile iletişimi kurmuşlar, bazı sivil toplum örgütleri ve basın yayın organları kendileri lehine yazılar yazıyor, davalarını tanıtmaya çalışıyorlardı. Kuzey İrak'ta Mesut Barzani ve özellikle Celal Talabani'nin desteği açıkça ortadaydı. Neden bekleyeceklerdi? En uygun zaman

gelip çatmıştı. PKK için *dönüm noktası* olarak kabul ediliyordu. Başarıdan eminlerdi.

21 Mart 1992 günü, Cizre ve Şırnak'ta yüzleri poşularla örtülmüş teröristler Cudi ve Küpeli dağlarından inerek halkı kışkırttılar ve onları sokaklara döktüler. PKK lehine devlet aleyhine sloganlar attılar. Halkın arasına giren yüzleri örtülü teröristler halkı ayaklandırmaya çalıştılar. Bu hareket gerçek bir isyanın başlangıcıydı.

Ancak, halkın büyük kısmı PKK'lı teröristlerin tehditlerine karşın, harekete katılmadılar. Teröristlerden korkmadılar, onlara kanmadılar. Daha sonra güvenlik güçlerinin karşı hareketiyle durum normale döndü. Kentler sessizliğe büründü. Teröristler kaçtı, halk kendi haline kaldı. Böylece, PKK'nın Cizre ve Şırnak'ta halk hareketine geçiş denemesi başarısız kaldı. Halk yine, 15 Mart 1984'teki Eruh ve Şemdinli eylemlerinde olduğu gibi, onların arkasına takılıp gitmedi. Halbuki onlar halkın bu olaylardan sonra isyan edip arkalarına takılacağını, Çinli lider Mao'nun yaptığı gibi kırsal alandan şehirlere akıp gideceklerini düşlemişlerdi. Bunların hiçbiri olmadı, halk devletin yanında yer aldı.

PKK'lı teröristlerin Cizre'yi seçmelerinde, coğrafi nedenlerim yanı sıra, daha önceleri Dereler'de, Besler'de, Cudi Dağı bölgesinde ve Küpeli Dağ'daki köylerde yaşayan insanlarla birlikte eylemler yapmış olmaları da etkili oldu. Daha sonra bu köyler boşalmış ve pek çoğu Cizre'ye yerleşmişlerdi. Teröristler bu insanlardan tekrar yararlanmak istiyorlardı. Birlikte eylemi kolayca gerçekleştireceklerini sanmışlardı. Yine yanıldılar.

Ekim 1992: Kuzey Irak harekâtı

PKK'lı teröristler Kuzey Irak'ta gittikçe güçlendiler. Körfez Savaşı'ndan sonra geriye kaçan 7-8 Irak tümeninin silâhları işe yaramıştı. Türkiye'nin çeşitli yerlerinden toplanan teröristler, kamplarda sürekli eğitim yaptılar. Sayıları eski

yıllara oranla 8-10 misli arttı. Bölükler, taburlar kurdular. Kuzey Irak'ta Mesut Barzani ve Celal Talabani'den daha güçlü hale geldiler. Bölgeyi tehdit etmeye başladılar. Ayrıca, eğittikleri terörist gruplarla sınırdan Türkiye'ye girerek Hakkâri'de, Üzümlü (Çukurca), Perihan, Sivri Tepe, Alan (Şemdinli), Aktütün (Şemdinli) ve Derecik (Şemdinli) gibi sınır karakollarına arka arkaya saldırdılar. Karakolları yok etmek istediler, her karakolda onlarca şehit verildi. Derecik ve Üzümlü karakollarına büyük terörist gruplarıyla saldırdılar. Hepsi ilginçtir, hepsinde kahramanca direnme olmuştur. Ancak, Derecik Karakolu'na yapılan saldırı her yönden değişikti. Kullandıkları güç büyüktü. Ayrıca yapılışı ve sonucu da ilginçti.

29 Eylül 1992 gecesi Şemdinli'nin Derecik Karakolu'na 600'den fazla terörist saldırdı. Karakol takviye edilmişti. Bir kısım terörist gruplar, karakolu takviye eden komandolarla savaşırken, büyük bir kısmıyla da karakola saldırdılar. Karakol komutanı dahil 28 şehit verildi. Teröristler aldıkları uyuşturucunun da etkisiyle aşka gelerek saldırıyı gündüz de sürdürmeye kalktılar. Önceleri sabaha karşı çekilir giderlerdi. Bu sefer zafer sarhoşu olmuşlar, karakolu yok etmeye kalkmışlardı. Gün ışırken silâhlı helikopterler devreye girdi. Yakın karakollardan gelen askerlerin de katılmasıyla teröristlerin üzerine yüklenildi. Silâhlı helikopterlerin etkili nokta atışları teröristleri kendine getirdi. O güne kadar görmedikleri zayiatı verdiler. Uyuşturucu sarhoşluğu onlara pahalıya mal olmuştu. 194 terörist öldü, pek çok da yaralıları vardı.

TSK, Kuzey Irak'taki gelişmelerden rahatsız olmaya başlamıştı. PKK'nın gittikçe güçlenmesi, etrafı tehdit edecek boyutlara ulaşması nedeniyle Ekim 1992'de Kuzey Irak'a girdi. Teröristler kısa sürede etkisiz kılındılar. Fazla kayıp verdiler, telâşlandılar. Kayıplarını karşılamak ve yeniden düzenlemek için, tek taraflı sözde *ateşkes* ilan ettiler. Eylemlerini kısmen durdurdular. Zaman kazanmak ve düştükleri kötü durumdan kurtulmak istiyorlardı. Bu arada, çıkan fırsatlardan ya-

rarlanmayı da ihmal etmiyorlar. Küçük zayıf hedeflere saldırıyordu.

PKK, öncelikle, Celal Talabani'ye esir olan teröristleri kurtardı. Onlar, Talabani'nin bölgesinde Zeli'ye yerleştiler, eğitimlerini yapmaya başladılar. Daha sonra terörist örgüt dağlardaki terörist sayısını artırdı, yeni birlikler kurdu, her yerde güçlenmeye çalıştı.

TSK'nin Kuzey Irak'a yaptığı harekâtta, Mesut Barzani ve Celal Talabani de Türkiye'nin yanında yer aldı. PKK, onları da tehdit ediyordu. Kuzey Irak'ın tümünü ele geçirmek istiyordu. Her ikisini de yenecek güçteydi. Bu yüzden harekât birlikte yapıldı. Esir olan PKK'lı teröristlerin çoğu Celal Talabani'ye teslim edildi. O da kısa süre sonra onları serbest bıraktı. PKK, kayıplarını tekrar kazanmıştı.

Türkiye, Kuzey Irak'ta tampon görevi yapacak bir seri karakol kurulmasını istedi. Bunun için yardım da etti. Ancak, bu işlemedi. Çünkü Barzani ve özellikle Talabani isteksiz davrandılar, işi ciddi tutmadılar.

Kuzey Irak'taki iki Kürt grup da sözlerinde durmadılar. Özellikle Celal Talabani, sözlerini hiç yerine getirmedi. Tampon görevi yapacak karakollar yeterli güçle kurulamadı. İşe de yaramadılar. Terörist örgüt saldırılarını sürdürdü. Karakol baskınları daha çok yapıldı. Türkiye Cumhuriyeti çok ciddi önlemler almak zorunda kaldı.

25 Mayıs 1993: PKK, sözde ateşkesi bozuyor

PKK, 1993 ilkbaharında hazırlıklarını büyük ölçüde tamamladığına inandı. Silâhlandırdığı teröristler kritik yerleri tuttular, dağlarda eğitime başladılar. En önemli eğitim yerleri, Lice-Kulp kuzeyi ile Cudi Dağı ve Besler bölgeleriydi. Kendilerini her yönden hazır hissettikleri 25 Mayıs 1993 günü, Elazığ-Bingöl karayolunda seyahat eden 33 silâhsız askeri otobüsten indirerek kurşuna dizdiler. Böylece sözde *ateşkes* bozuldu, eylemler başladı. Her gece her tarafta kan aktı. Teröristler kesin sonuç almak üzere bütün alanlarda harekete geçtiler.

Güvenlik güçleri de, 33 erin şehit olmasından sonra her tarafta teröristleri aramaya başladılar. Yalnız, teröristler 1-2 yıl öncesindeki gibi değildi. Her tarafta kalabalık gruplar halinde yerleşmişlerdi. Askerlerin, polis timlerinin ve korucuların hareketlerini kışlalarından çıkışlarından itibaren haber alacak istihbarat ağını kurmuşlardı. Gözetlemeye uygun yüksek noktalardan köylüleri veya sempatizanları kullanarak uzaklardan gözetliyorlardı. Yaklaştıkça, kritik noktalarda sempatizanlarıyla pusular kuruyorlar, zayiat verdiriyorlardı. Askerlere karşı köylü sempatizanları kullanmada başarılı görünüyorlardı. Mayın dahil her türde engeli ve pusuları yaptırıyorlar, kendileri uzaktan seyrediyorlardı. Teröristler çatışmalara girmiyorlar, canları da yanmıyordu. Ellerinde Rusların en modern hafif ve ağır silâhları olduğu halde, bazı yerlerde ve istedikleri durumlarda çatışmalara giriyorlardı. Silâhları gibi gözetleme cihazları da modern ve etkiliydi. Rusların en modern dürbünlerini Kuzey Irak'tan ucuz fiyatlarla alarak kullanıyorlardı. 82 mm'lik, 122 mm'lik Rus havanlarından da ellerinde yeterli miktarda vardı. Mürettebatları ise, Kuzey Irak'ta Talabani ve Barzani'nin para karşılığı tutulan adamlarıydı.

Teröristlerin bu değişik taktikleri, korucusu olan köyleri etkiledi, korkuttu. PKK'lı terörist ve sempatizanların propagandaları o kadar etkili oldu ki, köylülerin ve korucuların çoğu korkuya kapıldılar. PKK'nın kısa zamanda hedefe ulaşacağını sandılar, moralleri bozuldu, ne yapacaklarını şaşırdılar.

Pek çok korucu silâhlarını bıraktı. PKK ile dövüşmekten vazgeçtiklerini söyleyip bölgeden ailelerini alıp kaçtılar. Bunların arasında Hakkâri'deki Jirkileri unutmak olanaksızdır. 7 Ağustos 1993 günü Hakkâri'de komutanlar değişirken korkularından silâhları atıp kaçtılar. Bir daha bölgede görünmediler.

Mardin'de karakollar civarındaki köylerden korucu bul-

mak mümkün değildi. Herkes korkmuş, sinmişti. Kimse korucu olmak istemiyordu. Olanlar da silâhlarını bırakıp kaçıyorlardı. Sanki PKK birkaç gün sonra her tarafı ele geçirecekti. Çoğu bitmişti, çoktan pes etmişlerdi.

PKK'lı teröristler, bölge halkının özelliklerini iyi bildiklerinden, bilinçli ve güçlü propaganda yapmışlar, başarılı olmuşlardı. Bu konuda yalnız köylülere değil, bazı askerî birliklere de etkili olmuşlardı. Tüm bölgeyi korkutmuşlardı. Halk, ne derlerse yapıyordu. Bölge insanlarını korkudan tir tir titretiyorlardı. Sanki bölge halkı, birkaç gün sonra teröristler her şeyi ele geçirecekler, kendilerini de öldürecekler diye düşünüyorlardı.

PKK'lı teröristler, 1984'ten beri yürüttükleri mücadelede yaptıkları hataları ve başarılı hareketleri masaya yatırmışlar, özeleştirilerini yapmışlar, önlemler almışlardı. Mücadelelerinde savunma safhasını geçtiklerine ve denge safhasına ulaştıklarına kesin olarak inanmışlardı. Denge safhasını da yakında geçerek taarruz safhasına ulaşacaklarından emin görünüyorlardı. Teröristler, bölük ve tabur gibi temel birliklerini kurmuşlardı. Bunların yanı sıra, kritik yerlerde, seçkin teröristlerden kurulu sürekli saldırılarda ve baskınlarda kullandıkları *hareketli taburları* da faaliyete geçirmişlerdi. Hareketli taburları pek çok yerde kullanarak yüzlerce masum insanı öldürüyorlardı.

1993 yazında Güneydoğu Anadolu'da durum iç açıcı değildi. Şırnak, Dereler ve Besler'deki karakollar boşaltılmış, Dereler'den bütün köylüler kaçmış, Uludere, Şenoba ve Şırnak ile Cizre'ye yerleşmişlerdi. Bölgedeki kırsal alana da teröristler gelip oturmuşlardı. Uzun yıllar boyunca, bölgede mücadele veren Guyan aşiret lideri Hazım Babat, aşireti ve köyleriyle Şenoba'ya gelip yerleşmişti ve Ayrım köyünden ayrılmıştı. Beytüşşebap'ta uzun yıllar PKK'ya karşı mücadele vermiş Jirkiler, İncebel Dağları kuzeyinden çekilerek İncebel Dağları güneyindeki köylere yerleşmişlerdi. Teröristler, her gün İncebel Dağları eteklerinden Jirkilerin yerleştiği güneydeki köyleri havan ateşine tutuyorlardı. Bir Jirki lideri, bana durumlarının kötü olduğunu söyledi. Kendilerine sabırlı olmalarını, yakında rahatlayacaklarını söyledim. Gerçekten daha sonra rahatladılar.

Şırnak'ta Tatarlar, Cudi Dağı kuzeyinden ve Namaz Dağı doğusu ile Yazlıca Dağı güneyinden çekilerek Şırnak'a yerleşmişlerdi. Caci dağında, yalnızca karakolların bulunduğu Doğanca ve Okçular dışındaki bütün köyler boşaltılmış, Pervari ve Siirt'e çekilip gitmişlerdi. Küpeli (Gabar) Dağ'daki köylerin de bir kısmı Siirt'e, bir kısmı Şırnak'a, bir kısmı da Cizre'ye ve batıya kaçmışlardı.

Hakkâri ve Mardin'de karakolların bulunduğu yerler ile ilçeler dışında bütün köyler boşaltılmış, halk Hakkâri, Hakkâri ilçeleri ve yurdun batısındaki İzmir, İstanbul gibi yerleşim yerlerine gitmiş. Bitlis, Muş ve Bingöl ile Diyarbakır'ın durumu da farklı değildi. Her tarafta korku, her tarafta kaçış vardı.

1993, gerçekten kritikti. PKK, gemi azıya almış, her tarafta hızlı bir tırmanışa geçmişti. En fazla 1993 sonu veya 1994 başında Küpeli Dağ'da (Gabar) Kürt Ulusal Meclisi'ni (KUM) toplamak, kararlar almak ve daha sonra bağımsız Kürt devletini açıklamak istiyordu. Teröristler, hayal ettikleri bağımsız devlet kurma hedefinin gerçekleşmesini sabırsızlıkla bekliyorlardı. Bütün teröristler ve yandaşları hedefe ulaşmak için elbirliğiyle çalışıyorlardı. Güneydoğu Anadolu'da işler kırılma noktasına hızla gidiyordu. Önlem almada gecikme şansı yoktu.

PKK dağ kadrosu, Küpeli Dağ (Gabar), Besler, Şırnak kuzeyi ve doğusu, Cudi, Lice-Kulp-Genç arasında Diyarbakır kuzeyindeki dağlık bölgeyi kurtarılmış bölgeler haline getirmek için durmadan çalışıyordu. Bölgedeki karakollara sürekli eylemler yapıyor, karakollarda kayıplar artıyordu. Kayıplar arttıkça teröristler daha çok saldırıyorlardı.

Kayıpların artışı başta yetkililer olmak üzere herkesin moralini bozuyor, yetkililer teröristlerin üzerine gidecekleri

yerde, saldırıya uğrayan karakolları boşaltıyor ve geri çekiyorlardı. Bu geri çekilişler teröristleri büsbütün cesaretlendiriyor ve şımartıyordu.

Bu şekilde, Besler'de, Dereler'de karakollar boşaltıldı. Teröristler durmadılar. Uşaklı Karakoluma yüklendiler. Uşaklı da boşaltıldı. Teröristler Besler ve Dereler'de dikensiz gül istiyorlardı. Benzer çalışmalar Küpeli Dağ'da (Gabar), Cudi'de de sürüyordu. Oralardaki karakollar da boşaltıldı. Teröristler Siirt, Bitlis, Mardin, Diyarbakır, Hakkâri, Bingöl, Tunceli'de de aynı sonuçları aldılar.

Karakollar boşaltıldıkça teröristler durmuyor, daha fazla saldırıyorlardı. Birlikler geniş alanlardan çekildiler ve Şırnak, Siirt, Cizre, Hakkâri, Tatvan gibi yerleşim yerlerindeki kışlalara yerleştiler. Teröristler de gelip birliklerin etrafını çevirerek mevzilendiler, gözetlemeye başladılar. Etraftaki köylere ve kasabalara da, "Türkler bölgeyi boşaltıyor," diye dedikodu yapmaya başladılar. Bu propaganda çok etkiliydi. Nasıl olsa karakolların terk edildiğini herkes görüyordu. Bu yüzden propaganda etkili olmuştu.

Şehirlerde alışverişe çıkan subay, astsubay, er ve polisleri tehdit etmeye, hakaret etmeye, hatta öldürme ve yaralamaya kadar varan eylemler yaparak etrafta korku ve dehşet saçtılar. Öyle ki, bir ara şehir içine kimse çıkamaz oldu. Çıkan askerlere, astsubaylara pastahanelerde, kahvelerde veya sokaklarda ateş açtılar, bombalar attılar. Yazık ki, bu olaylarda şehitler verildi. Hatta birliklerden gelen servis arabalarına baskınlar düzenlediler. Diyarbakır'da 16. Zırhlı Tugay'ın servis araçlarına çeşitli yerlerde pusular kurdular, baskınlar yaptılar ve kayıplar verdirdiler. Aynı şekilde, Kayseri Komando Tugayı'nın Şırnak-Şenoba arasındaki intikalinde arka arkaya pusular kuruldu.

Cizre, Diyarbakır, Tatvan, Lice gibi yerleşim yerlerindeki esnaf ve sanatkârlar, dağlardaki teröristlerin ağzına baktılar. Ne derlerse onu yaptılar. "Kepenkleri Kapatın!" dediler, hepsi kepenkleri kapattılar. "Kepenkleri açın!" dediler, ke-

penkleri açtılar. Dağdaki terörist başı Semdin Sakık ne söylediyse onu yaptılar. Teröristlerle birlikte olduklarını her hareketleriyle gösterdiler. Şehir ve dağ örgütleri koordineli çalıştılar, halkı korkuttular.

Diyarbakır kuzeyinde, dağlık bölgede yerleşen teröristler, Elazığ-Tatvan demiryolunun raylarını söktüler. Demiryolunu ve bazı karayollarını kapattılar. Benzer şekilde, bölgedeki pek çok karayolunu da zaman zaman kapatmaya çalıştılar. Bu yüzden bazı ikmal maddeleri Elazığ ve Tatvan istasyonlarında kaldı.

Teröristler halkın karayollarında rahat seyahat etmesini önlemek için önemli köprüleri dinamitlediler. Eylül 1993'te Batman-Siirt arasında Garzan Çayı üzerindeki Beşiri köprüsünü uçurdular. Halk günlerce sıkıntı çekti.

Teröristler, bölgeye sağlam yerleştiklerine ve kalıcı olduklarına inanıyorlardı. Bulundukları yerlerden bir gün atılacaklarını akıllarına bile getirmiyorlardı. Bölgede güçlerini gösterebilmek için yeni yeni önlemler alıyorlardı. Ankara'dan, İstanbul'dan, İzmir ve Adana'dan gelen ve bu istikametlere giden otobüsleri, otomobilleri durdurup denetlemeye başladılar. Araçlarda buldukları subay, astsubay, uzman çavuş ve polisleri indirip eşlerinin, çocuklarının gözleri önünde öldürdüler. Direnenleri, çocuklarını ve eşlerini öldürmekle tehdit ettiler. 1991-1992 yıllarında Ağrı yolunda Piyade Üsteğmen N. araçtan alıp hemen oracıkta öldürdüler. 1995 Eylülü'nde Astsubay Murat Namdar'ı (23) Sivas'ta eşinin yanında öldürdüler.

Akıllarınca bölgeyi denetlediklerini göstermek istiyorlardı. Terminallerde, otobüs şoförleri ve yardımcılarını da kapsayan bir sistem kurmuşlardı. Kısacası, bölgeyi hem içeriden hem de dışarıdan denetim altına almaya kalktılar. Masum insanları öldürdüler, etrafa korku saçtılar. Bir gün hesap sorulacağını hiç düşünmediler.

Cezaevlerinde teröristler tam bir terör havası estirdiler. Devletin cezaevlerine teröristler hâkim oldular. Örgütün

üniversitesi haline getirdiler. İstediklerini yaptırdılar. Devletin parasıyla, devletin güvencesi altında, devletin cezaevlerinde risksiz eğitim yaptılar. Devletin olanaklarıyla devleti yıkmaya çalıştılar. Pişmanlık Yasası'ndan yararlanmak için itirafçı olan teröristlere düşman oldular.

Cezaevlerindeki teröristleri savunan avukatlar da başka bir sorundu. Örgütün avukatları, bazı kimseleri kanun adamı olduklarından, bazıları da arkalarında PKK'nın olduğunu ve yakında hesap soracaklarını söyleyerek korkuttular, tehdit ettiler. Güvenlik güçleri ve devletin yanında olanlara kanun adamı olduklarını söylüyorlar. Sade vatandaşlara karşı da, arkamda PKK var diyerek korku salıyorlardı. Türkiye Cumhuriyeti kendi parasıyla devleti yıkmaya çalışan insanları besledi.

PKK, dağdaki teröristleri desteklemek ve beslemek için otomobiller, kamyonlar, kamyonetler satın almış, bunlarla örgüte ikmal yapıyordu. Ekim 1993'te Şenyayla'da yapılan operasyonda bazı kamyon ve kamyonetler kampa un, yiyecek, giyecek, yakacak maddeleri boşaltırken askerler tarafından vurulup tahrip edildiler.

PKK, örgütü teröristlere yedirmek, giydirmek için şehir birimleri aracılığıyla her taraftan vergi alıyor, Avrupa'daki temsilcileri Almanya, Fransa, İngiltere, Hollanda ve Belçika'daki işçilerden para topluyor, bölgedeki pek çok devlet ihalelerinden pay alıyordu. Şehirdeki bütün esnaf ve işadamlarını haraca bağlamıştı. Ancak, en büyük gelir, beyaz zehir ticaretinden, silâh ve cephane kaçakçılığından sağlanıyordu.

PKK, istihbarat konusunu da geliştirmişti. Şehir birimleri şehirdeki askerleri ve güvenlik güçlerini her an gözetleyebilecek duruma gelmişti. Bir askerî birlik veya polis bir yerden çıkış yaparsa ânında gözetleyiciler her tarafa olayı duymuyorlardı.

Dağlarda da bölgenin gözetleme görevini civar köylülere vermişler, kendileri de bunları zaman zaman denetliyorlar-

dı. Terörist örgüt, şehirde ve kırsaldaki birimleriyle koordineli olarak müthiş bir propaganda başlatmıştı. Herkesi PKK'yı desteklemeye çağırıyordu. Desteklemeyenlerin sert cezalandırılacağı fısıltı şeklinde dalga dalga yayılıyordu. Bunu şehirlerde ve kırsalda eylemler yaparak gösteriyordu. Diyarbakır'da, Cizre'de herkeste bir korku, bir telâş vardı. Öyle ki, teröristlerin kısa zamanda bölgeyi ele geçireceğine herkes inanıyordu. "Türk askeri bölgeden çekiliyor," sözleri halka iyi işleniyordu. Hele bir-iki karakoldan çekilme olunca örnek gösteriyorlardı. Bu güçlü propagandanın etkisiyle korucular silâhlarını bırakıyor, hiç kimse korucu olmak istemiyordu. Koruculuk tukaka olmuştu, herkes koruculuktan kaçıyordu. Silâhlarını atan korucular kaybolup gidiyordu. Ya İstanbul'a, Ankara'ya ya da Kuzey Irak'ta ki Atruş Kampı'na gidiyorlardı.

27-28 Haziran 1993'te Mardin'deki 70. Tugay Komutanı Tuğgeneral O.B., Dicle Nehri kıyısındaki Çelik Karakolu'nu takviye için köylüleri korucu yapmak ister, kimseyi bulamaz. Anılarında bu olayı, "Kimseyi korucu yapamadım," diye acı acı anlatır. Ben bizzat, benzer olayı Hakkâri'de yaşadım. 7 Ağustos 1993'te tugay komutanlarının devir-teslim törenlerinde korucular silâhlarını getirip tugayın önüne bıraktılar. 300 kadar silâh bırakılmıştı.

Kendilerine, "Niye bırakıyorsunuz? " dedim. "Komutanım, biz artık korucu olmak istemiyoruz," dediler. Her yönden bitkin gözüküyorlardı. Korkudan titriyorlardı. "Silâhsız kendinizi nasıl koruyacaksınız? " dedim. "Biz buralardan gidiyoruz," dediler. Ben de, "Siz zaten bitmişsiniz. Artık görev yapamazsınız. Silâhlarınızı bırakın ve gidin," dedim. Korucular kaçar gibi gittiler. Bir daha ortada görünmediler. Devirteslim bittikten sonra korucular konusunda önlem alması için tugay komutanını uyardım. "Anladım komutanım!" dedi.

Evet, 1991'den sonra köylüler korucu olmak istemediler. 1989-1990 yıllarında korucu olanlar da silâhları bırakıp kaçmaya başladılar. Korucu olmak için kimseyi bulamadığımız

gibi, olanlar da kaçıyorlardı. PKK'nın psikolojik baskısı onların çoğunun beynini esir almıştı. Bitirmişti.

1993'ten itibaren başlayan operasyonlar teröristleri sıkıştırmaya başladı. 1994 ilkbaharında devletin kararlılığı ve gücü görülünce, bölgede pek çok insan tekrar korucu olmak istedi. Bu sefer de biz dikkatli davrandık. İyi seçmeye çalıştık.

Her şeyde kararlılık önemlidir. Kararlı olursanız herkes yanınıza gelir, size yaklaşır. Kararsızsanız herkes kaçar, yanınızda kimseyi bulamazsınız. Türkiye Cumhuriyeti de bu dönemde kararsız kaldı. PKK, bunu iyi değerlendirdi, her tarafta "TC bölgeden çekiliyor," diye propaganda yaptı. Başarılı da oldu.

Ağustos 1993: Güneydoğu Anadolu'ya ikinci atanışım

1992 Ağustosu'nda Korgeneralliğe yükseldim. Kıbrıs'taki Türk Barış Kuvvetleri Komutanlığı'na atandım. Kıbrıs'ta bir yılımı doldurduktan sonra Ağustos 1993'te Diyarbakır'daki Jandarma Asayiş Komutanlığı'na getirildim. Daha önce Tuğgenerallik dönemimde Siirt'te 70. Piyade Tugay Komutanı olarak PKK'ya karşı etkin bir mücadele vermiştim.

Olay şöyle oldu: 27 Nisan 1993'te, Genel Kurmay İkinci Başkanı Orgeneral F.K., Kıbrıs Türk Barış Kuvvetleri'ni denetlemek için Kıbrıs'a geldi. Birlikleri denetledi, onları iyi buldu, hoşuna gitti, oldukça keyiflendi.

Aynı akşam Girne Orduevi'nde kendisine yemek verdim. Yemekten önce güncel konulardan, Kıbrıs'ın durumundan konuştuk. Daha sonra ben kendisini yemek masasına davet ettim.

Tam masaya gelirken, durdu ve "Hasan Paşa, Kıbrıs'ta bir yılım daha var deyip güvenme, Güneydoğu'ya gidebilirsin," dedi.

"Komutanım, Güneydoğu'ya ikinci defa gitmekten hem onur hem de gurur duyarım. Koşa koşa giderim. Teröristlerin hakkından da gelirim," dedim. .

"Hasan Paşa, Genel Kurmay Başkanımıza aynen söylerim ha!" dedi.

"Söyleyin komutanım! Ben gerçekten onur duyarım. Devlet bizi böyle günler için yetiştirdi. Ben de kendimi böyle günler için hazırladım. Böyle günlerde ülkeme hizmet etmek beni mutlu eder. Koşa koşa giderim," dedim.

28 Nisan sabahı makam odamdayken, Genel Kurmay Başkanı Orgeneral Doğan Güreş aradı. Güneydoğu'ya atanabileceğimi söyledi. Aynı şeyleri söyledim.

"Komutanım, Güneydoğu'ya gitmekten onur duyarım. Böyle günlerde, ülkeme hizmet etmekten mutlu olurum. Ülkenin zor günlerinde orada hizmet etmek isterim. Devlet bizi bu günler için yetiştirdi. Seve seve giderim. Onların hakkından da gelirim. Merak etmeyin," dedim.

"İyi görev yapacağını biliyorum. Ondan eminim," dedi.

1993 Haziran sonunda, Genelkurmay Başkanı Orgeneral Doğan Güreş tekrar aradı. "Hasan Paşa, Güneydoğu'ya git ve 3-4 gün bölgeyi gez. Durumu incele."

"Emredersiniz komutanım!" dedim.

İki gün sonra Kıbrıs'tan Güneydoğu'ya geldim. Asayiş Komutanı Korgeneral Necati Özgen ile bölgeyi dolaştık. Durumu yakından gördüm. Böylece, Ağustos 1993 atamalarında Güneydoğu Anadolu'ya gideceğim kesinlik kazandı.

3 Ağustos 1993'te Kıbrıs Türk Barış Kuvvetleri Komutanlığı'nı Girne'de yapılan bir törenle Korgeneral Necati Özgen'e teslim ettim. 5 Ağustos 1993 günü de Diyarbakır'da yapılan bir törenle Jandarma Asayiş Komutanlığı' nı Korgeneral Necati Özgen'den devraldım. Kısacası, Korgeneral Necati Özgen ile yer değiştirdik.

Diyarbakır'daki tören görkemliydi. Bölgede önemli gelişmeler olmuş, Bingöl yakınlarında 33 asker sivil otobüslerden indirilerek PKK'lı teröristler tarafından kurşuna dizilmişti. Bu olay Türk halkı üzerinde büyük öfkeye neden olmuştu. Türk kamuoyu bölgedeki olaylara çok duyarlıydı.

Törende Genel Kurmay Başkanı Orgeneral Doğan Güreş,

Kuvvet Komutanları, Jandarma Genel Komutanı, İçişleri Bakanı ve pek çok milletvekili yerlerini almıştı. Ayrıca, bölgedeki valiler, OHAL Bölge Valisi ile görevli komutanlar da vardı.

Törende yaptığım konuşmada, PKK'yı, bölgeyi, bölge halkını ve Mehmetçik'in gücünü bildiğimi, yeterli deneyime sahip olduğumu, bölgede bulunan tüm arkadaşlarla başarılı olacağımızı belirttim. Kürsüden indikten sonra tüm sivil ve asker yetkililer başarı diledikten sonra ayrıldılar.

Görevi devraldıktan sonra karargâhta verilen bilgiler ilginçti. 7 sene önce görev yaptığım Güneydoğu Anadolu'daki PKK çok güçlenmişti. Bölge büyüktü, OHAL kapsamına giren illerin sayısı 13'tü. Bu illerin toplam yüz ölçümü 120 bin kilometrekare kadar olup Yunanistan'a yakındı. Eldeki güç sayıca yeterli görünüyordu. Jandarma Asayiş Komutanlığı Karargâhı'nda da çalışkan generaller ve ve subaylar vardı. Her şeyden önce iki general arkadaşım vardı. İkisi de önceden tanıdığım, takdir ettiğim kimselerdi. Jandarma Tümgeneral Y.E. konuyu çok iyi bilen değerli bir arkadaşımdı. Tümgeneral İ.B. de eskiden tanıdığım ve beğendiğim bir generaldi.

PKK büyümüş, güçlenmiş ve yaygınlaşmıştı. Bölgenin her tarafında önemli noktalara yerleşmişti. Dağlardaki, 12 bine yakın silâhlı teröriste ilave olarak şehir birimlerindeki yandaşlarıyla bu sayı rahatlıkla 30 bini buluyordu. Bundan başka eğitim çalışmalarını sürdürüyor, yeni teröristler yetişiyordu. Terörist örgüt bu güçle, Diyarbakır kuzeyindeki dağlık bölgeyi Muş güneyindeki Şen Yayla'ya kadar tutmuş, buralarda etkiliydi. Terörist başı Semdin Sakık bölgeyi etkisi altına almıştı. Dağdaki gücün Diyarbakır, Silvan, Batman gibi şehirlere etkisi fazlaydı. Şehir birimleri dağdakilerden daha çok azmış, gemi azıya almışlardı. Şehir içinde ve civarda her gün olaylar eksik olmuyordu.

Şırnak-Siirt-Mardin bölgesinde, askerler kırsaldaki karakolların bazılarından çekilmişler, boşalan bölgelere teröristler gelip oturmuşlardı. Etrafa da, "Türkiye buralardan çekiliyor," sözlerini yaymışlardı. Yakında Şırnak batısındaki Küpeli (Gabar) Dağ'da, Kürt Ulusal Meclisi'ni toplayıp önemli kararlar alacaklarını söylüyorlardı telsizlerinde. Küpeli Dağ (Gabar) tam bir bataklık gibiydi. Teröristler, köylülerin çoğunu kovalamışlar, köylerde oturuyorlardı.

Bitlis-Siirt bölgesi, terörist örgütün en yoğun olarak yerleştiği yerlerden biriydi. Bitlis-Baykan-Siirt vadisi iki tarafından teröristler tarafından tutulmuştu. Anayoldan gidiş gelişler tehlikeliydi. Önceden güvenlik önlemlerinin alınmasına ihtiyaç vardı. Her an kesilebilirdi.

Hakkâri bölgesi, teröristlerin unutmadığı bir alandı. Köyleri ve köylüleri tam olarak etkileri altına almışlardı. Kurtarılmış bölge yapma çabaları vardı.

Tunceli-Bingöl bölgesi her zaman olduğu gibi, terörist örgütün güçlü ve etkili olduğu bir bölgeydi. Halkın büyük çoğunluğu teröristlerin isteklerini yerine getiriyordu. Bölgedeki terörist başı Şemdirt Sakık ile Abdullah Öcalan, bazı sorunları olsa da birbirleriyle kolaylıkla anlaşabiliyorlardı. Bingöl ise, bazı bölgelerde direniyordu.

Bu durumda, inisiyatif çok yerde teröristlerin eline geçmişti. Askerler kırsaldaki karakolların bazılarından çekilmişler, buralara teröristler gelip yerleşmişlerdi. Teröristler her gece 5-6 yerde baskınlar, saldırılar yapıyor, onlarca şehit veriliyordu. Olay büyümüştü. Gecikmeden köklü önlemler almak gerekiyordu.

Karargâhta arkadaşlarımı topladım. Önce onları dinledim. Sonra sorular sordum. Öncelikle istihbarat subayına:

"Sizce en tehlikeli bölge hangisidir?"

"Şırnak bölgesidir, komutanım!"

Bir başka subaya:

"Sizce hangisidir?"

"Bana göre Diyarbakır bölgesidir."

Bir başkası:

"Bana göre hepsi de tehlikelidir, komutanım!"

Komutan yardımcısı, general arkadaşlara sordum. Onlar da Diyarbakır bölgesiyle Şırnak bölgesi üzerinde durdular. Haklı gerekçeleri vardı. Bölgede her taraf tehlikeliydi ve hemen operasyonları başlatmak gerekiyordu.

Ama eldeki güç, her yerde aynı anda çıkan yangını hemen söndürmeye yeterli değildi. Öncelik vermek gerekiyordu. İlk iki sırayı alan bölge de belli olmuştu. Eldeki iki komando tugayı kışlalarına gitmeden bir iki yerden sonuç almak şarttı.

Konuyu sürekli kafamda değerlendirdim, kararımı verdim. Önce Diyarbakır-Muş bölgesinden başlayıp, Diyarbakır'ı her gün huzursuz eden teröristlerden temizlemek zorundaydık. Sonra Şırnak-Siirt ve Mardin bölgesine yönelecektik. Aynı anda diğer bölgelerde de operasyonlar yaparak, buralardaki teröristlerin daha fazla ileri gitmelerini önleyecektik. Öncelik sırası şöyle ortaya çıkmıştı.

- Diyarbakır-Muş bölgesi,
- Şırnak-Siirt-Mardin bölgesi
- Bitlis-Siirt bölgesi
- Hakkâri-Van bölgesi
- Tunceli-Bingöl bölgesi
- Diğer (Elazığ-Adıyaman) bölgeler.

Eldeki güç yeterli görülmesine karşılık, büyük kısmı karakollara bağlandığından, vurucu güç oldukça azdı. Bununla birlikte Diyarbakır kuzeyinden hemen başlamayı uygun buldum. Hazırlıklar için emir verdim. Diğer taraflarda da eldeki birliklerle operasyonlar başlayacaktı.

İstihbarat konusunda sorunlar vardı. Muharebe istihbaratı yeterli değildi. Kopukluklar vardı. İstihbaratın acilen koordine edilmesi ve kopuklukların giderilmesi gerekiyordu. İstihbarat yeterli ve sağlıklı olmazsa başarılı olmak olanaksızdır.

Harekât hakkında da söyleyeceğim önemli konular vardı. O güne kadar yapılmayan, yapılması zor görülen gece harekâtının yapılması için emir verdim. İlk emri de kendim kaleme alıp yayınlattım. Ben de bu konuda sıkıntı çektiğim için

Genel Kurmay Başkanıma konuyu daha önce anlatmıştım. Başlangıçta tereddüt etmiş. Ama geceye olan alışkanlığımı ve Kore'de yaptığım gece sızmalarını anlatınca ikna olmuştu. "Peki," demişti.

Hem birlikler hem de ast kademedeki komutanlar büyük bir dertten kurtulmuşlardı. Ancak, sorumluluk da tam olarak omuzlarımıza yüklenmişti. Gece harekâtı artık serbestti! Ayrıca kış gelince, kış harekâtına da hazır olmalarını söyledim. Askerlik hayatımda birliklerimi her zaman iyi yetiştirmeye çalıştım. Bütün çabam iyi savaşmaları içindi. Şimdi de bütün birliklerin ellerindeki silâhları en iyi, en etkili biçimde kullanmalarını, fizik güçlerini artırmalarını istedim. Atışların önemini her rütbedeki asker biliyordu. Operasyonların hemen her seviyede başlamasını, büyük Türk milletinin beklentilerine kısa zamanda yanıt verilmesini istedim. Başarılar dileyerek kalktım.

Ağustos 1993: "1993 Stratejisi"

TSK, bölgedeki durumu düzeltmek için hükümetle birlikte 1993'te bir yığm önlem aldı. Bu önlem paketine "1993 Stratejisi" adı verildi.

Güneydoğu Anadolu bölgesindeki mücadeleye ilk önemli destek, TSK için tehditte birinci önceliğin 2. Ordu bölgesine verilmesiyle başladı. Asayiş Komutanlığı takviye edilmeye başlandı. Önceleri, TSK için tehditte öncelik 1. Ordu bölgesindeydi (İstanbul-Trakya). Değişiklik yapılarak tehditte öncelik 2. Ordu bölgesine kaydırıldı. Önceliğin 2. Ordu bölgesine geçmesiyle personel, silâh, malzeme yönünden bölge, birinci önceliği alarak bunlardan yararlandı.

Hedef, PKK'nın en kısa sürede etkisiz hale veya en azından sıradan bir örgüt haline getirilmesiydi. Bunun için, hızla PKK'nm yerleşim alanlarındaki ve kırsaldaki hedefleri üzerine gidilecek ve kesin sonuç alınacaktı.

Terörist örgütün etkisiz kılınması için, PKK'nm *kurtarıl-*

mış bölgeler yaratmasına imkân vermeden her tarafta üzerine gidilecek, yerleştiği bölgelerden atılacak, *alan kontrolü veya hâkimiyeti* sağlanacaktı. Gece gündüz, kış yaz teröristler üzerine gidilecek ve her tarafta etkisiz kılınacaktı. Tüm bölgede PKK'lı teröristler baskı altına alınacak, etkisiz hale getirilecekti. Bunun için; bölgedeki askerî personel ve birliklerin sayıları artırılacak, komando birlikleri güçlendirilecek, silâh ve araç yönünden takviye edilecek, gece harekâtı ve kışın da operasyon yapılacak, uygun taktik ve teknikler geliştirilecek, birlikler moral yönünden sürekli iyileştirilecek, diğer hususlarda da geliştirici önlemler alınacaktı.

Alınan önlemlerin hayata geçirilmesi için para gerekliydi. Gerekli para hükümet tarafından sağlanacaktı. Planlanan önlemler uygulama alanına girecekti.

Bölgedeki askerî personel ve birliklerin sayıları artırılacak, komando birlikleri takviye edilecekti Bölgeye yeterli subay, astsubay, erbaş, er ve uzmanlar gönderildi. Bölgede görev alan üst seviyedeki komutanlar seçilerek 2 ay erken gönderildi. Kendilerinden önceki komutanlarla birlikte çalışma olanağı buldular. Bölgeyi ve teröristleri daha iyi tanıdılar. TSK'ne ve Jandarma Genel Komutanlığı'na alman uzmanların büyük çoğunluğu bölgeye gönderildi. Kritik bölgelerde görev aldılar. Eksik kadrolar, nitelikli ve eğitimli uzmanlarla dolduruldu. Operasyon olanakları arttı. Bölgede yetersiz kalan birlikler takviye edildi. Saldırı görevi alan komando birliklerinin gücü artırıldı. İlâve komando birlikleri kuruldu. Bölgedeki birliklerin çoğunluğu karakollarda ve tesislerde savunmaya yönelikti. Bunlar gözden geçirildi. Bazı yerlerde tasarruf sağlandı. Ayrıca takviyeler yapılarak yeni birlikler kuruldu, saldırı gücü artırıldı.

1993 stratejisinin üzerinde durulacak en önemli maddelerinden birisi de, şüphesiz, *alan kontrolünün veya hâkimiyetinin* sağlanmasıydı. Büyük zorluklarla ve şehitler verilerek yapılan operasyonlardan sonra en fazla 1 hafta veya 10 gün sonra operasyon birlikleri bölgeyi terk ediyordu, başka bölgelerde yeni operasyonlar yapmak zorundaydı. Teröristler de hemen geri dönüp eski yerlerine yerleşiyorlardı, bunları atmak için yeniden operasyon yapmak gerekiyordu. Kısacası, kısır bir döngü vardı, bunu değiştirmek gerekiyordu.

Bu defa, operasyondan sonra bölgeyi tutabilecek birlikler yerleştirerek alan boş bırakılmıyordu. Teröristler dönüp geldiklerinde askeri karşılarında buluyorlardı. Ya çatışıyorlar ve zayiat veriyorlar veya geri dönüp gidiyorlardı. Askerler gitmedikçe bölgeye geri geliniyorlardı.

Alan kontrolü için yeterli birlikleri Genel Kurmay Başkanlığı sağlayacaktı. Bu amaçla bölgeye 10 kadar piyade taburu göndermeyi planladı. Sırası geldikçe gönderdi.

Bölgedeki bütün birlikler, Jandarma Asayiş Komutanlığı emrine girdiler. 8. Kolordu birlikleri, Diyarbakır'daki 16. Zırhlı Tugay, Mardin'deki 70. Tugay, Urfa'daki birliklerin hepsi komutanlık emrine girdiler. Daha önce bu birlikler iki başlı durumdaydı. Emir-komutada sıkıntılar yaşanmıştı, sorunlar giderildi. Hem birlikler rahatladı hem de Asayiş Komutanlığı yeni birlikler kazandı.

Silâh, araç-gereç ve malzeme takviyesi

Bölgede silâhlı helikopterlerin, süper kobraların ve normal kobraların kullanılması, gece görüş cihazlarının takılmasıyla geceleri de etkili oldular. Skorsky helikopterlerinin bölgede kullanılması büyük olanaklar sağladı. Taşıma kapasitesinin yüksek olması, menzilinin ve hızının diğer helikopterlere nazaran fazla oluşunun yanı sıra iki motorlu olması da büyük üstünlüktü.

Bölgede gece görüş cihazlarının büyük ölçüde kullanılması teröristleri şaşırttı, onları zor duruma düşürdü. Özellikle gece görüş cihazları olan bazı birliklerin teröristleri hiç beklemedikleri yerde ve biçimde vurmaları onları korkuttu.

Ayrıca, BTR-60 ve BTR-80'lerin yollarda kullanılması, yol emniyeti bakımından yararlı oldu. Özellikle BTR-60Tar yeni-

lendikten sonra sürat kazanması, kullanma kolaylığına erişilmesi yollarda hâkimiyetin sağlanmasında büyük rol oynadı. Güvenlik güçlerini yalnız helikopterlere bağlamaya çalışan teröristlerin bütün çabalan, BTR-60'lar ve BTR-80'ler ile diğer zırhlı ve motorlu araçların, yaya keşif kollarının, devriyelerin çalışmalarıyla boşa çıktı. Yolların tam olarak kontrol edilmesi teröristlerin morallerini bozdu.

Teröristlerin niyetleri ise, TSK'ni ve güvenlik güçlerini karayollarından geçirmeyerek sadece helikopterlere mecbur etmek ve bazı kritik yerlerde birkaç helikopteri de vurarak bölgeyi kontrolleri altıca almaktı. Ancak, PKK'nın bu düşü gerçekleşmedi. Karayolları her ne pahasına olursa olsun kontrol altına alındı. Bu görevlerde BTR-60, BTR-80 ve zırhlı araçların, kariyerlerin büyük katkısı oldu. BTR-60 ve BTR-80Terin üzerindeki 14,5'luk toplar ile süratle olay yerlerine ulaşmaları etkili oldu. Diyarbakır, Mardin, Şırnak, Siirt, Hakkâri ve Van'da çetin mücadeleler oldu. Teröristler her gün buralara pusular kurdular. Asker oralara hızla yetişti. Onları cezalandırdı. ' -

Teröristlerin yollarda denetimi sağlamak için giriştikleri tüm çabalar boşa çıkarıldı. Karşı harekât teröristleri şaşkına çevirdi. Umutlarını kırdı.

Ateş destek unsur ve birliklerinin bölgede kullanılması etkili oldu. O güne kadar bölgeye gelen birlikler, ağır silâhlarını yanlarında getirmiyorlardı. .Onlar, emrine girdikleri ana birliklerin bölgesinde kalıyor ve onların ağır silâhlarının desteğinden yararlanıyorlardı. Ağır silâhları ise, geldikleri ana birliklerinde kalıyordu. Taburlar veya bölükler, bu silâhlarına kışlalarında bakabilmek için bir kısım personelini de bırakmak zorunda kalıyorlardı. Böylece birlikler ateş desteğinden yoksun olduğu gibi, birçok askerinden de yoksun olarak bölgeye geliyorlardı. Komutanların gözü arkada kalıyordu. O zamana kadar birlikler makineli tüfek, 57 mm'lik geri tepmesiz top ve 81 mm'lik havanlarını alıyorlardı. 1993'ten sonra 106 mm'lik geri tepmesiz toplarını, 106 mm'lik havanlarını da aldılar. Ağır silâhların gelişi birliklerin bütünlüklerini sağladığı gibi, güçlü ateş desteğine de sahip oldular.

PKK bu dönemde bazı yerlere topluca saldırılar yapıyor, havanları, özellikle de roket atarları grupça (4'lü, 5Ti veya 6'lı) kullanarak başarih oluyordu. Birliklerin bu saldırılara karşı kendi havanlarını, geri tepmesiz toplarını her yerde kullanmaları teröristleri caydırdı.

Ağır silâhların birlikte gelişi, birliğin bütünlüğünü, savaş gücünü artırdı. Birlik komutanının gözü arkada kalmadı. Kendini tam olarak bölgeye verdi. Daha başarılı oldu.

Gece görüş cihazlarının etkin ve yaygın kullanılması

PKK, hareketlerini geceye göre düzenlemişti, harekâtının büyük kısmını geceleyin yapıyordu. Karakol baskınları, birliklere yapılan baskınların yüzde 99'u geceleyin yapılıyordu. Bu yüzden gece görüş cihazlarına ihtiyaç vardı. Gece görüş cihazlarının son modelleri etkiliydi. Son nesil cihazlar geceleri uzak mesafelerde bile net gösteriyordu. Bu mücadelede önce gören kazanıyordu. Önce görenler, karşısındakini pusuya düşürerek, etkin silâhlar kullanarak iyi sonuç alıyordu. Bu yüzden gece görüş cihazlarının yaygın biçimde kullanılması, PKK'lı teröristlerin önceden görülmesine ve etkisiz kılınmasına yardımcı oluyordu. Yerleri tespit edilen teröristlerin önlerinde pusular hazırlanarak kayıplar verdiriliyor ve caydırılıyordu.

Gece görüş cihazları her gün gelişiyordu. Öyle ki, son yıllarda geceleyin hareket eden teröristlerin hareketleri, mesafeleri, yan açıları dahi cihazdan kolaylıkla alınıp ateş destek birliklerine aktarılabiliyordu. Ateş destek birliklerinin aniden açtıkları ateşler teröristleri etkisiz kılıyordu. Böylece teröristler geceleyin baskına giderken baskına uğruyorlardı.

Daha önceleri teröristler geceyi silâh gibi kullanıyorlardı. Askerler de pek çıkmıyorlardı. Gece görüş cihazlarının etkin

kullanılması ve askerlerin gece harekâtını etkin biçimde yapmaları, "Geceler bizim, gündüzler askerin," diyen teröristlerin elinden bu silâhın alınmasını sağladı. Gece silâhını kaybeden teröristlerin moralleri de bozuldu. Ne yapacaklarını şaşırdılar. Eylemlerde kayıplar verince eylem yapamaz duruma geldiler. Nereye gitseler sert kayalara çarptılar.

Gözetleme ve kestirme cihazlarının temini ve kullanılması

Bölgenin arazi yapısı sert ve dağlıktır. Gözetleme ve özellikle uzak mesafelerden görme önemlidir. PKK'lı teröristlerin toplu olarak bulundukları yerleri uzaktan görüp oralara baskın yapmak veya en azından ateş altına almak önemlidir. PKK'lı teröristler, Sovyetler'in dağılmasından sonra Zaho ve Duhok pazarlarına düşen Rus yapımı modern gözetleme cihazlarına sahip oldular, onları kullandılar. Uzaktan yaptıkları gözetlemelerle hassas noktaları gördüler ve ateş ederek kayıplar verdirdiler. 1993'te teröristlerin gözetleme dürbünleri TSK'nin elinde bulunanlardan iyiydi. Sovyet ordusunun modern dürbünleri teröristlerin ellerindeydi. Her yerde kullanıyorlardı. Oldukça da etkiliydiler.

Türk güvenlik güçleri de 1994'te güçlü dürbünler alarak, PKK'lı teröristlerin hareketlerini uzaktan görüp erkenden önlem alma olanağına kavuştu. Yeni Nikon dürbünler birbirini kapatacak biçimde koordineli kullanılarak etkili oldular. Bunlardan elde edilen bilgilerle, destek silâhları, pusu birlikleri, hatta Kanas (Droganavs) gibi nokta atışı yapan tüfekler için uygun hedefler tespit ediliyordu. Özellikle bazı karakol ve birlikleri basmak üzere akşama doğru harekete başlayan PKK'lı teröristler Nikon dürbünleriyle görüldü. Bu hedefler geceleyin gece görüş cihazlarına aktarıldı. Geceleyin izlendiler ve vuruldular.

Şubat 1994'te Silopi'de PKK'lı teröristlerin saldırısı tespit edilir edilmez, açılan ateşlerle onlarca terörist etkisiz kılındı.

Bu tarihten iki ay önce de yine aynı bölgede ve aynı şekilde daha fazla kişi kaybeden teröristler bir daha bu bölgeye gelmediler. Her iki olayda da PKK'lı teröristler ağır kayıplar verdiler. Hiç kimseyi vuramadılar. Neye uğradıklarını anlayamadılar. Böylece, toplu gece hareketlerinin gerilerde kaldığını, zor ve ağır zayiata mal olduğunu anladılar.

Şubat-Mart 1994'te, gece görüş cihazları ve gündüz gözetleme cihazlarının artmasıyla, PKK'mn yer değiştiren birliklerinden bazıları tespit edildi. Pusuya düşürülerek kitle halinde etkisiz kılınmaları sağlandı. 38 kişilik bir terörist grubun Bingöl'de zayiatsız etkisiz kılınması ile başlayan başarılar, Muş'ta, Tunceli'de, Hakkâri, Siirt ve Şırnak'ta arka arkaya sürdü. Daha sonra da Diyarbakır ve Adıyaman'da devam etti.

PKK'lı teröristlerin 1994'teki kayıpları cesaretlerini kırdı, bazı alanları terk etmelerine neden oldu. Gözetleme cihazlarının kullanılmadığı yerlerde teröristleri bulmak için, taktik kestirme cihazları devreye kondu. Bu cihazlar sayesinde, 100-150 metre hatalarla teröristlerin yerleri tespit edildi. Bölge taramalarında ve operasyonlarda bu bölgelere yapılan hareketler başarılı oldu. En azından yerleri tespit edilen bölgelere sızan birlikler teröristlerin yerlerini rahat buldular ve ateş altına aldılar. Bu cihazlarla kısa mesafelerden yapılan kestirmeler teröristlerin yerlerini tespit edebiliyor, operasyonlar için avantaj sağlıyordu. Genel olarak tespit edilen yerlere sızma, keşif birlikleri ile bazı noktalardan yapılan gözetlemeler teröristlerin yerlerini kesinleştiriyordu. Yerleri belirlenen hedeflerin etkisiz kılınması zor olmuyordu. Yeter ki yerleri iyi tespit edilsin.

Kış teçhizatı ve giysilerin temini ve kullanılması

Güneydoğu Anadolu'da uzun yıllar süren mücadelede, kış aylarında genellikle mücadele durur, 4-4,5 ay mücadeleye ara verilirdi. İki taraf da kışın şiddetinden ve bazı bölge-

lerdeki çığ hareketlerinden çekinirlerdi. 1991'de Şırnak kuzeybatısında meydana gelen çığ olayında 100'den fazla komando askeri şehit oldu. Aynı şekilde, Şubat 1995'te 12 komando askeri Hakkâri'nin Çanakçı bölgesinde şehit oldu. Bunlardan başka daha pek çok olay saymak mümkündür. Teröristlerden de 5-6 kişilik gruplar çığdan zarar gördüler, kayıplar verdiler. Köylülerden pek çoğunu çığ altından askerler çıkardılar.

Çığdan başka, aniden bastıran şiddetli kar ve tipili havalarda dışarıda kalan insanların donarak ölmesi kaçınılmazdır. Bölgede kışın sert geçmesi iki tarafı da dikkatli olmaya zorluyordu. Normal giysilerle kışın bölgede harekât yapmak zordur.

1993-1994'ten itibaren yeni ve modern kış giysileri yaptırıldı. Bu giysiler her türlü yağmura ve kara dayanaklıydı, askerleri iyi koruyordu. Eksi 35-40 dereceye kadar soğuktan koruma olanağı veriyordu. Yağmurdan etkilenmiyor, soğuk havaya, karlı havaya karşı da koruyucuydu. Daha önceleri eksi 20-25 derecelerde soğuktan donan askerler bu giysiler sayesinde eksi 40 derecede 2-3 gün karların içinde kalma olanağı buldular. Elbiselerin yanı sıra, eldivenleri ve ayakkabıları ile kışlık giyecek tamamlanıyordu. Tek mahsuru pahalı olmasıydı. Pahalı olmasına rağmen alındı ve bütün kış PKK ile mücadele edildi. İyi sonuçlar alındı. Teröristler kışın inlerinde rahat rahat kalamadılar. Gelecek yaz için eylem planlarını yapamadılar.

Terörle mücadelede kış şartları nedeniyle 4-5 ay ara vermek sonuç almayı uzatıyordu. Teröristler, bu zaman zarfında kendilerine çeki düzen veriyorlar, eğitim yapıyorlar ve gelecek sene için eylem düşünüyorlardı. Kış giysileri ve kış teçhizatı, güvenlik güçlerine kışın da mücadele olanağı sağladı.

Teröristlerin kış giysileri ve kış olanakları olmadığından, yapılan operasyonlarda çok kayıp verdiler. Yerlerinden oynatılan teröristler, çatışmalarda ölmeseler bile dışarıda kalmaları nedeniyle, soğuktan ve açlıktan öldüler. Önceleri teröristler kışı geçirecek uygun yerleri buluyorlar, her türlü olanaklarıyla buraları kışa hazırlıyorlar ve kışı en az zararla geçiriyorlardı. Bütün kış kimse onları rahatsız etmediğinden huzursuz olmuyorlardı.

Kış giysilerine sahip olan güvenlik güçleri her 15-20 günde bir en kötü hava şartlarında büyük operasyonlar yaptılar. Teröristler en azından yerlerinden çıkmak veya yer değiştirmek zorunda kaldılar. Bazen daha önce hazırlık yapmadıkları mağaralara gittiler. Bazen de uygun yer bulamadıklarından soğuktan donarak öldüler.

Kışın giysi çok önemlidir. 1994-1995 kışında komando birliklerinin Tunceli-Hozat batısında yapılan bir operasyon sırasında askerlerin önünden kaçan teröristlere hiç kimse ateş açamadı. 40 kişiden 5-10 kişi ateş açtı. Onlar da öylesine ateş etmişlerdi. Nedeni araştırıldığında, askerlerin uzun süre soğukta karda beklemekten parmaklarının uyuştuğu ve tetik dahi çekemedikleri anlaşıldı. Daha sonra uygun eldivenlerin alınması için piyasa araştırıldı. Uygun eldivenler alındıktan sonra böyle fırsatlar kaçmadı. Hava şartlarını dikkate almayan, eksiklerini sürekli gidermeyen komutanlar gereksiz kayıp verirler, etkili de olamazlar. TSK bu mücadelede sürekli bu konulan incelemiş, araştırmış ve ihtiyaç duyulan malzemeleri almıştır.

GPS'lerin birliklerde kullanılması

Önceleri geceleyin veya kötü hava şartlarında, karda kışta sızma yapan birlikler yollarını ve bulundukları yerleri sık sık kaybediyorlardı. Kaybolan askerlerin pek çoğu da geri dönmüyordu. Bu yüzden geceleri ve kötü hava şartlarında birlikler fazla hareket yapamıyorlardı. 1994'ten itibaren birliklerimize verilen GPSTer *(Global Positioning System)* sayesinde birlikler kaybolmaktan kurtuldular. GPS'lerin bulunulan yeri 4'lü veya 6'lı koordinatla tespit etmesiyle, birlikler kaybolmadılar, kendilerine verilen görev yerlerine sağlıkla

ve zamanında ulaştılar. GPS'leri iyi kullanan birlikler ve küçük timler güvenle terörist bölgelerine girdiler, görevlerini yapıp geri döndüler. Bölgede her tarafta dolaştılar, karşılaştıkları teröristleri etkisiz kıldılar. GPS'leri kullanan tim ve bölük komutanları ondan vazgeçemediler, çok sevdiler. Bütün birlikler yararlandı. Gece gündüz bulunduğunuz yeri kesin olarak veren bu küçük cihaz vazgeçilmez bir araç oldu.

Eğitimde gelişme: Gece/kış harekâtı yapılması

Genel Kurmay Başkanlığı, bölgede kullanılacak birliklerin eğitimlerinin komando ve özel kuvvetlerin eğitimlerine göre yapılması emrini verdi. Böylece birlikler Güneydoğu'ya gelmeden nasıl eğitim yapacaklarını anladılar. Birliklerin etkinlikleri de arttı. Güneydoğu Anadolu'da kullanılacak birlikler verilen emirler doğrultusunda eğitim yaptılar ve bölgeye geldiler. Yeni güçle mücadele başladı. Görevlere uygun eğitilmiş birlikler kısa zamanda meyvelerini verdiler, etkili oldular. Fizik güçleri, atış becerileri yanında kararlılıkları da iyiydi. Verilen görevleri başarıyla yaptılar. Her tarafa çekinmeden girdiler, teröristleri caydırdılar. Arazinin yapısına ve hava şartlarına çabuk alıştılar.

Uzun yıllar bölgede görev yapan, özveriyle mücadele eden kahraman jandarmalar da değişikliklere süratle ayak uydurdular. Karakollar gibi sabit görev yapan birliklerin eğitim seviyelerini artırdıkları gibi, kritik bölgelerde iyi sonuç alabilecek özel birlikler (özel timler, bölükler) kurdular. Etkinlikleri hızla arttı, inisiyatif kısa sürede güvenlik güçlerinin eline geçti. Bazı jandarma özel birliklerinin ünü her tarafa yayıldı. Bütün komutanlar onları kullanmak istediler. Diyarbakır'daki *Efeler* çok ünlü bir birlikti, bütün komutanlar onları bölgelerinde görmek isterdi.

Genel Kurmay Başkanlığı'na bağlı özel kuvvetler, her zaman olduğu gibi, bu sefer de etkili ve başarılı oldular. Son yıllarda kuruluşu genişletildi, büyümesi bilinçli oldu. Teçhizat, araç-gereçlerinde olduğu gibi, eğitimlerinde de iyi gelişmeler sağlandı. Eskiden güçleri sınırlıydı. Eski Özel Harp Dairesi, Özel Kuvvetler'e dönüştürüldü ve gücü artırılarak tümen seviyesine çıkarıldı. Böylece her yönden seçkin, eğitimli, disiplinli olan birlikler en zor görevleri başarıyla yaptılar. Her türlü zor görevleri, PKK'mn bulunduğu bölgelerden içeri sızmayı başardılar. Kritik bölgelerde aldıkları görevleri istenilen şekilde yaptılar. PKK'lı teröristlerin yüreklerine korku saldılar, morallerini altüst ettiler.

Aynı şekilde, polisin elinde daha önceleri fazla güç yoktu. Genel Kurmay Özel Kuvvetleri'nden bazı subayların polis özel timlerini eğiterek bölgede görev almaları, silâhlı kuvvetlere önemli katkı oldu. Ayrıca polis, bu güç sayesinde, ülkenin her tarafında şehirlerdeki terör olaylarına karşı da başarılı oldu, ülke içindeki terör odaklarını susturdu. Polisin bu gücü özellikle Güneydoğu Anadolu'da PKK'mn etkili şehir birimlerini baskı altına almada başarılı oldu.

Karakolları koruyan jandarma ve piyade birliklerine, karakolların savunmalarıyla ilgili özel eğitim programları planlandı, buna göre eğitildiler. Bu çalışmalar, karakol personelinin karakollarını inatla ve canla başla korumalarında yardımcı oldu. Bu arada karakollara gelen uzman, erbaş ve erler gerçekten büyük güç kattı. Üzümlü, Uşaklı ve daha bazı karakollara yapılan baskınlarda başarılı sınavlar verdiler. Uzmanlar genç kardeşlerine örnek oldular, onları korudular, onları koruyabilmek için canlarını verdiler. Uzmanların bazı yerlerde gösterdiği kahramanlıklar övgüyle anıldı.

Karakollarda kalan askerler 15 aylık kıt'a hizmetlerinin 12 ayından fazlasını karakolların yakınındaki mevzilerde geçirdiler. Geceleri hep orada kaldılar. Bazan çatışmalara girdiler, sıkıntı çektiler, yılmadılar, dayandılar. Dayanıklılığın, dayanmanın en güzel örneğini sergilediler. Teröristler askerlerin bu kadar dayanabileceklerini beklemiyorlardı. Bu kahramanlar dayandılar ve kazandılar. Türk askerinin dayanıklılığı bir kere daha büyük sınav geçirdi.

Dünyanın hiçbir ordusunda bu kadar dayanıklı ve özverili bir asker bulmak olanaksızdır. Bu sözü uydurmadım, yaşayarak, görerek söyledim. Kesin olarak doğrudur.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu arazisi çok sarp bir yapıya sahip olup rakımı 3-4 bin metre civarındadır. Buralarda sağlığı ve fizik kondisyonu iyi olmayan, elindeki silâhı iyi kullanamayan, dikkatini her an teröristlerin üzerine kilitleyemeyenlerin başarılı olması mümkün değildir. Bölge, fizik gücü üstün, dayanıklı, sabırlı, silâhını iyi kullanan, tek erin faaliyetlerini iyi bilen ve yapan birliklerin mücadele alanıdır. Bu yüzdendir ki, eğitimlerini sürekli geliştiren birlikler başarılı olmakta, geliştiremeyenler ise geride kalmaktadır.

Birlikleri sürekli geliştiren eğitimlere öncelik verildi. PKK'lı teröristler yıllarca örgüt içinde kalmaktaydı. Her yıl pek çok çatışmaya girmekte, büyük deneyimler kazanmaktaydı. Bu deneyimlerini uzun yıllar kullanma üstünlüğüne sahipti. Buna karşılık askerlerimizin büyük kısmı 18 aylıktı. Bölgede görev aldıklarında bir-iki çatışmaya girmişse büyük deneyim kazanmış sayılırlardı.

Bir-iki çatışmaya giren subay, astsubay ve erlerimiz gerçekten kendilerinden emin biçimde görev yapmışlardır. Pek çok subay, astsubay, uzman ve erlerimiz görevleri sırasında hiçbir çatışmaya girmeden askerlik görevlerini bitirmişlerdir. Askerler bir-iki çatışmaya girebilmek için can atmışlardır. Çatışmaya giremeden geri dönen subay, astsubay ve erlerin çok üzüldüklerine şahit oldum.

Çatışmalara girmiş, tecrübeler kazanmış subay ve astsubaylar ile yakalanan teröristlerin üzerinde durdukları, gördükleri, PKK'nın taktikleri, teknikleri üzerinde araştırmalar yapıldı. Buradan edinilen dersler ile karakol baskınlarında, pusularda elde edilen bilgilerin ışığı altında birliklerin eğitim programlarında gerekli değişiklikler yapıldı. Eğitim konuları geliştirildi. Teröristlerin bazı özellikleri dahi eğitim programlarına girdi. İlgili yerlerde tekrar tekrar anlatıldı.

1993'te Genç-Yeniyazı (Bingöl) Karakolu'na yapılan baskın,

Çelik Karakolu'na (Mardin) yapılan baskın ile Eylül 1992'de Derecik (Şemdinli-Hakkâri) Karakolu'na yapılan baskınlar iyi incelendi, dersler çıkarıldı. Buna göre çalışmalar yapıldı.

Karakollar sabit hedef olduğundan oraların korunması hayati öneme sahiptir. Karakollar, yurt sathına yayılmış güvenlik noktalarıdır. Ülkenin en uç noktalarında görev yapıyorlardı. Başarı için onlardan başlamak gerekiyordu. Öyle yaptık, başardık.

Uygun taktik ve tekniklerin kullanılması

PKK, gece harekâtına önem veriyordu. Gündüzden kaçınıyordu. Gündüz, güvenlik kuvvetlerinin süratli helikopter harekâtıyla bölgeyi takviyesi, üstün ateş gücü olan silâhları kullanması, helikopterlerin ve silâhlı helikopterlerin kullanılması yüzünden PKK'lı teröristler zorunlu olmadıkça çatışmaya girmezler. Geceyi her zaman kullanmak isterler. Hatta aralarında bir slogan vardır: "Gündüzler askerin, geceler bizim," derler. Gündüz ne kadar başarılı olunursa olunsun, gece başarı kazanılamazsa iki taraf da birbirine üstünlük sağlayamaz, mücadele uzun süre gider. Bu yüzden, PKK'nın elindeki gece silâhını mutlaka elinden almak gerekiyordu. Geceleyin PKK'ya üstünlük sağlamadan başarıya ulaşmak olanaksızdı. Bu yüzden gece harekâtına ağırlık verildi.

Gece harekâtı ve geceleyin sızmalar

1993 yılına gelinceye kadar bölgede görev alan tüm komutanların verdikleri raporlarda, bölgede gece harekâtının mutlaka en etkili biçimde yapılması önerisinde bulunulmuştur. Ancak, yetkili komutanlar gece harekâtının zor ve arazi yapısının çok sarp olması yüzünden emir vermediler. Emir verilmedikçe de gece harekâtı pek yapılmadı. Yapılmayan harekâtın gelişmesi söz konusu olmayacağından, korkulan bir olay gibi kaldı.

Güvenlik güçlerinin gece harekâtı yapmaması, geceleri meydanın terör örgütüne kalmasına neden oldu. Teröristler bunu değişik şekilde algıladılar. Askerlerin gece harekâtını yapamayacağını, yalnız kendilerinin yapabileceğini söylüyorlardı. Askerlerin geceleri çıkamayacağına, harekât yapamayacağına inanıyor ve propaganda aracı olarak da kullanıyorlardı. Geceleyin karşılarına pek askerî birlik çıkmayacağına inandıklarından rahat hareket ediyorlardı. Sürekli olarak, "Geceler bizim, gündüzler askerin," diyorlardı.

Gündüz 12 saat, gece de 12 saat, şanslar eşit. Bu durumda iki taraf için yüzde 50 avantaj söz konusudur, yüzde 50Tik bir üstünlük sonucu getirmeyeceğinden terör örgütünün elinden gece silâhını alma zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Gündüz üstün olan askerlerin geceleyin de harekât yapması üstünlük sağlaması şarttı. Yoksa, mücadele uzun yıllar sürüp gidebilirdi.

Bu nedenlerle, TSK ve güvenlik güçleri gece harekâtını başlattı. TSK'nin gece harekâtını her yerde ve her seviyede yapması PKK'yı şaşkına çevirdi. Daha önceleri her gece, "Hangi karakolu basacağız?" diyen teröristleri korku sardı. "Acaba askerler bu gece hangi terörist yuvasını, kampını basacaklar?" demeye başladılar. Bu, çok önemliydi. Onları korkutmak, yıldırmak kazanmanın ilk şartıydı. Yüreklerine korkuyu yerleştirmek çok önemliydi. Bunu, askerliğe ilk adımımı attığım Kuleli Askeri Lisesi Komutanı Kurmay Albay Şefik Erensu söylemişti (rahmetli oldu).

Gece harekâtı her yönüyle çalışıldı. Her noktanın üzerinde duruldu. Çok geçmeden her tarafta ve her seviyede operasyonlar gece hava karardıktan sonra veya duruma göre gece yarısından sonra başladı. Ondan sonraki gündüz ve gecelerde devam etti.

Birliklerin gece harekâtıyla operasyonlara başlaması, PKK'nın *Tepeciler* diye adlandırdığı emniyet unsurlarının keskin nişancılarını işe yaramaz duruma getirdi. PKK bölgede yaşayan herkesten yararlanmıştı. Dağlık kesimde yaşayan

köylüleri dağlarda nöbete dikmişti. Bunlar bütün gün gözetleme görevini yapıyorlar, askerler gelirse uzaktan ateş açıyorlar ve gerideki teröristlere durumu bildiriyorlardı. Teröristler ve bölgede görevli askerler bunlara *Tepeci* adını takmışlardı.

Eskiden gün ışırken klâsik olarak harekete geçen askerî birliklere karşı etkili olan, pek çok askerî şehit eden *Tepeci* keskin nişancılar daha sonra geceleyin harekâta başlayan askerlerin ellerine geçtiler. Bir kurşun atamadan askerlerin ellerine geçmeleri onları şaşırttı. Daha sonra da PKK, tepecileri pek fazla kullanmadı. Tepeciler, nöbete gece 03.00'te geliyorlardı. Askerler 01.00'de harekete geçip tepecilerin mevzilerine onlardan önce geldiler. Daha sonra gelen tepecileri ele geçirdiler.

Birlik komutanları konu üzerinde çalıştılar. Her deneyimden yararlandılar. Zaman zaman da gece ile ilgili anılarımı onlara anlatma fırsatı buldum. 1958-1959 yıllarında Piyade Okulu'nda (Çankırı) yapılan gece sızmalarında değişmez adamdım. Yanlar Çayı'nda, Acı Çay'da çok ıslanmış ve üşümüştüm. 1961-1962'de Kore'de ABD askerlerinin içinden çok defa askerlerimle sızmıştım. ABD askerlerinin ruhu bile duymadı. Çok zaman bizim birlikler içine ABDTi hakemler veriyorlardı. Türk askerinin gece sızmasına onlar hayran oluyorlardı.

PKK hâkim noktalara, yakın köylerden temin ettikleri tepecileri yerleştiriyor, gün ışırken taarruza kalkan askerlere uzaktan ateş açıp birkaç askerî vurmalarıyla saldırının hızı kesiliyordu. Daha sonra taarruz devam ediyordu ama o zamana kadar teröristler de toplanıp başka tarafa kaçıyorlardı. Askerlerin veya güvenlik güçlerinin büyük emeklerle yaptıkları saldırılardan teröristler zarar görmüyordu. Bu yüzden çok şımarmışlardı. Canları acımayan bu teröristlerin mutlaka canlarını acıtmak, gerekirse yakmak lazımdı. Canları yanmadan dağlardan inmeleri mümkün değildi.

Bu yüzden gece başlayan operasyonlarda *tepeciler* karan-

lıktan yararlanarak ele geçtiklerinden, gerideki asıl terörist gruplara haber veremediler. İleri harekâta devam eden operasyon birlikleri sabaha karşı asıl teröristlerle temas sağladılar. Kaçamadılar, canları yanmaya başladı, korku yüreklerine işledi. Yoksa eskiden olduğu gibi klâsik taarruzlara devam edilseydi, çok zaman ana terörist gruplarla temas sağlanamayacaktı, sadece onların sempatizan köylüleriyle çatışılacak, 1-2 *tepeci* öldürülecek ama teröristlerin canı yanmayacak, onlar ölmeyecek, saldırılar da boşa çıkacaktı.

Gece harekâtıyla büyük bir aşama kaydedildi. Ana terörist gruplarla temas sağlandı, onlarla çatışıldı. Ölenler, yaralananlar oldu, canları yandı, askerden korkmaya başladılar.

Gece harekâtının yukarıda anlatılan bölümünü, Güneydoğudaki birliklerin yüzde 60'ı yaptılar. Teröristlerin elinden gece silâhını aldılar. Avantajları kayboldu ve inisiyatif güvenlik güçlerinin eline geçti. Artık, PKK'nın yenilmesi ve yok olması kaçınılmazdı.

Daha sonraları, gece harekâtının en zorlu bölümlerini bazı komando birlikleriyle Genelkurmaya bağlı Özel Kuvvetler'in unsurları yaptılar, başarılı oldular. Bunlar, harekâtı geceleyin başlatıp *tepeciler* bölgesinde *tepecileri* yok edecek küçük birlikler bırakarak doğrudan terörist grupların bulunduğu bölgenin içine sızdılar, onları yakın mesafeden çevirip kesin sonuç aldılar. Ayrıca, Özel Kuvvetler en tehlikeli ve kalabalık terörist grupların içine sızıp, günlerce kalıp onları gözetlemek, üzerlerine ateş istemek veya bizzat kendileri ateş ederek teröristleri etkisiz kılmak gibi hareketleri yaptılar. Önemli terörist gruplarını erittiler.

Bazı Özel Kuvvet timlerini geceleyin helikopterle teröristlerin içine indirip bırakmak gibi, helikopterle sızmalar yapıldı. Teröristler geceleyin bölgelerinde bir helikopterin uçtuğunu biliyorlar, ancak inip inmediğini, asker bırakıp bırakmadığını anlayamıyorlardı. Sabaha yakın inen unsurlar daha dikkatli ve hazırlıklı olduklarından, teröristlerin çoğunu kısa zamanda etkisizleştirebiliyorlardı. 1994-1995 yıllarında Şırnak yakınlarında Kaval Dağ'da, Besler'de bu tip hareketler çok defa yapıldı, başarılı oldu.

Kış harekâtı

Bölgede kış sert geçer. Hem teröristler hem de güvenlik güçleri kıştan korkarlar. Daha önceki yıllarda iki taraf da kasım ortalarından mart ayına kadar 4-5 aylık dönemde operasyon yapmıyorlardı. Kış dönemini yaşamlarını sürdürmekle geçiriyorlardı. Küçük mağaralarda hep eylemleri konuşup tartışıyorlardı. Başka işleri yoktu. Konuştukları hep eylemlerdi.

Teröristler kış dönemlerinde zorunlu olmadıkça yerlerini pek değiştirmezler. Kış için gerekli yiyecek, içecek, giyecek ve iletişim için ne varsa hepsini getirip kışı iyi geçirmeye çalışırlardı. Yaptıkları sığmaklarda terörist başları kalır. Diğer teröristlerin çoğu mağaralarda veya varsa mezra evlerinde kalırlardı. Terörist başları, teröristlerle zaman zaman birlikte olur, önemli konuları saatlerce tartışırlardı.

Sığmaklar çok gizlidir, bulunması zordur. Nisan 1985'te Fındık'ta (Siirt) teslim olan bir terörist (Adil Timurtaş), bir sığınak yeri gösterdi. 10x20 metrekarelik bir alanda 50-60 kişi, 10 dakikadan fazla aradık. Küçücük yerde bulamadık. Sonra kendisine göstermesi söylendi. Kurmay Binbaşı Faruk'un ayağını bastığı küçük taşı kaldırdı: Küçük bir delik. Arkasında vücut girecek kadar.2 metrelik kanal, onun arkasında 3x4x2 metreküplük bir oda. Girip çıkması zor ama emniyetli. Bulunması zordu.

1991'den sonra Diyarbakır kuzeyinde, Lice, Kulp, Genç arasındaki dağlık bölgede teröristlerin sürekli kaldıkları alanlar bulundu. 22 Ekim 1993 günü komando birlikleri Muş güneyindeki Şenyayla'ya girdiklerinde birkaç büyük yatma koğuşu bulundu. Yanındaki depolara kamyonlar ve kamyonetler un, bakliyat, yağ gibi yiyecek maddeleri ile kış için giyecekleri malzemeleri boşaltıyorlardı. Operasyon sırasında yük-

lerini boşaltan kamyonetler askerler tarafından vuruldular.

PKK, bazı alanları *kurtarılmış bölgeler* haline getirmeye çalıştı. Buralarda kalıcı tesisler yapmak istedi. Kışın buralarda rahat ve zayiatsız kalmayı düşledi. Güvenlik güçleri bu tür yerleşim yerlerini haber aldıkça ortadan kaldırdı. Kış günlerinde hareket azaldığından haberler de azalıyordu. Kış günlerinde riskli hareketler yapılmıyordu. Bu nedenle PKK'lı teröristler kışın yerleştikleri mağaralarda uzun süre görünmeden kalabiliyorlardı. Bahar gelir gelmez teröristler hemen her gün yer değiştiriyor ve çok kayganlaşıyorlardı. Bulmak, yakalamak zorlaşıyordu.

Askerlere gelince, kış aylarında dikkatli hareket ediyorlardı. 1914'te Sarıkamış harekâtında verilen 90 bin şehidi unutmamışlardı. Her kış bu konu, yetkili komutanların önünde büyük bir engeldi. Bu engeli aşmak, riski göze almak zordu. Bu durumda yapılacak iş, birlikleri kış şartlarına uygun olarak giydirmek, kuşandırmak ve bölgede hareket yapmaktı.

Günümüzde helikopter, kış ve kar araçlarının olması, bölgede kullanılması büyük bir üstünlüktü. Bu üstünlüğün kesinlikle taktik alanda kullanılması gerekiyordu. Kışın bölgede harekât yapmak güvenlik güçlerine büyük olanaklar sağlayacaktı. Teröristler kışın rahat edemeyecekler, eğitim yapamayacaklar, bolca düşünüp hain planlar yapamayacaklardı. Kışın yerlerinden atılacak teröristler, arazide ve dağlarda büyük olasılıkla kaybolup gideceklerdi. Bazıları fırsattan yararlanıp kaçacaktı. Kışın operasyon yapmanın sayılamayacak kadar yararı vardı. Ayağında basit mekap ayakkabı, sırtında basit parkası olan teröristler kışı mağaralarda kıt kanaat yiyecekle geçirebilirlerdi. Ancak, bu durumdaki teröristleri dışarıya atmaya zorlayınca, askerler vurup öldürmeseler bile soğuk ve kar onları öldürüyordu. Ayrıca açlığı, hastalıkları da eklersek durumun korkunç tablosu açıkça görülmektedir.

1993-1994 kışında dağlarda çok fazla teröristin yaşadığı görülünce, kış harekâtı yapmanın zorunluluğu ortaya çıktı.

Askerlere, pahalı olmasına karşın, kış giysileri ve teçhizatı sağlandı. Giysiler, ayakkabı, başlık ve eldivenlerle tamamlanıyordu. Bu giysilerle eksi 35-40 derecelerde ve 2-3 m karda üşümeden donmadan harekât yapmak mümkündü.

Ocak 1994'te Pervari'nin Okçular köyü bölgesindeki bir operasyonda, mevzide bulunan 2 subaydan birisi kış giysileri giymiş, diğeri eski tip kışlık giysileri giymişti. Yeni kış giysileri giyen subayın çok rahat olmasına karşılık, eski tip kışlık giysili subay soğuktan tir tir titriyordu. Bunlar iki sınıf arkadaşıydı. Jandarma teğmen, kış giysili, rahat; piyade teğmen ise soğuktan zangır zangır titriyordu. Jandarma teğmen arkadaşına ceketini de verdiği halde, piyade teğmen üşüyordu.

Birlikler bu giysilere sahip olunca, her türlü havada operasyon yapma olanağı doğdu. 1993-1994 kışında yapılan operasyonlarda teröristlerin çoğu mağaralarda kış uykusunda yakalandılar, yerlerinden oldular, aç-açık kaldılar ve dağıldılar. Bir kısmı askerler tarafından etkisiz kılındı, bir kısmı karda donarak veya aç kalarak öldü, bir kısmı da fırsattan yararlanıp kaçtılar. Terörist liderler bir kısmını zorla başka yerlere götürüp yerleştirmeye çalıştılar.

Her kış operasyonu, teröristler için sorun oldu. En önemlisi de, teröristleri şaşırttı, morallerini bozdu, disiplini sarstı, onları huzursuz etti. Bu, önemli bir dönüm noktasıydı. Güvenlik güçleri bu dönemeci geçti.

Gece helikopter harekâtı

Skorsky helikopterlerinin TSK'ne girmesi ve Güneydoğu Anadolu'da etkin biçimde kullanılması, güvenlik güçlerine üstünlük sağlamıştı. Önceleri bölgede bulunan UH-1 helikopterleri, arazinin yüksek olması nedeniyle, kapasitesinin yüzde 50'sini kullanabiliyor ve 4-5 askeri ancak taşıyabiliyordu. Bu da pahalı ve riskliydi. Skorskyler ise, çift ve güçlü motorlarıyla her türlü hava ve arazi şartlarında, 25-30 askeri uzak mesafelere güvenle taşıyabiliyordu. Taşıma UH-1'lere

göre daha süratliydi. Başka önemli bir üstünlüğü de, 2 motorlu olması ve motorlarından birisi vurulsa, arızalansa bile diğer motoru ile istenilen bölgelere rahatça gitmenin mümkün olmasıydı. Güneydoğu Anadolu bölgesinde 1993-1995 yıllarında, 2 senelik dönemde 4-5 helikopter tek motorları vurulduğu halde, diğer motoruyla içindeki 20-24 kişiyi güvenli yerlere ulaştırdılar. 3-4 helikopter gövdelerinden birkaç kere roketle vurulmasına karşın uçmaya devam ettiler.

Görev yaptığım dönemde bu tip olaylara 4-5 kez şahit oldum. Bu da askere büyük moral vermiştir. Nisan 1994'te Dedeören'de Skorsky kalkarken vuruldu ama yoluna devam etti. Mayıs 1994'te Hakkâri'de bir Skorsky vuruldu ve güvenle indi.

Skorsky'lerin ve silâhlı helikopterlerin (Kobra) gece görüş gözlükleriyle aydınlık gecelerde (ayışığmda) bazı görevlere gönderilmesi, teröristler üzerinde önemli etkiler yaptı. Özellikle, gece üşüyen ve ateş yakan teröristleri darmadağın ettiler. Ancak, gece görüş cihazlarının (NTS) takılmasıyla daha etkin hale geldiler. Silâhlı helikopterler, geceleyin rahatlıkla uçma, hedefleri bulma görme ve vurma olanağı kazandılar. Beraberinde uçan Skorskyler de gerekli yerlere asker indirme kabiliyeti kazandılar. Hatta, çatışma bölgelerinde yaralanan askerleri çok zaman, PKK'lı teröristlerin içinden aldılar. Bu olaylar morali artırdı, teröristleri sindirdi. Küpeli Dağ operasyonunda (Mart 1994) yaralanan 2 üsteğmen ve 1 astsubay helikopterle alındılar. Helikopter pilotlarının usta ve yürekli hareketleri herkese güven vermişti.

Süper Kobraların geceleyin harekât kabiliyeti kazanmaları, telsiz ve kestirme cihazlarının tespit ettikleri hedefleri geceleyin bulma, görme ve vurma imkânı verdi. Özellikle baskın tarzındaki çıkışlar büyük etki yarattı. Ayrıca, Süper Kobra ve Skorskylerin kritik yerlere müşterek harekâtı, etkinliklerini daha da artırdı. Bu arada, ağır havanları ve 7.5/18'lik hafif topları da taşıyabilmeleri, istenilen yerlere indirebilmeleri de ayrı bir özellikti, ayrı bir üstünlüktü.

Süper Kobraların geceleyin gördükleri hedeflerin yerlerini GPS'leriyle tespit edip gerideki Ateş Destek Koordinasyon Merkezi'ne bildirmeleriyle, teröristler üzerine etkili ateşler yapılmıştır. 1994 Şubatı'nda Cudi Dağı'nda pek çok hedef geceleyin bu şekilde vuruldu.

Helikopterlerin gece harekât yapma kabiliyetini kazanması, teröristlerin içinde geceleri sürekli keşif yapma olanağı kazandırmıştı. Gündüz olduğu gibi geceleyin de sürekli keşif uçuşları teröristlerin tam olarak baskı altına alınmasına neden oldu.

Gözetleme/kestirme cihazları devreye giriyor

1993'e gelinceye kadar gündüz gözetleme için, İkinci Dünya Savaşı'ndan kalma dürbünler kullanılıyordu. Bu cihazlarla gözetleme olanağı sınırlıydı. Çıplak gözün kabiliyetinin çok üstünde değildi. Günümüzde gözetleme dürbünlerinde büyük gelişmeler olmuş. Japonya, ABD ve Almanya bu konuda büyük gelişme kaydetmişlerdi. Bu gelişmelerin ürünlerinden olan Nikon gibi dürbünler, gündüzleri uzak mesafelerden itibaren görme olanağı veriyordu. Askerlikte bir kaide vardır: Önceden gören vurur ve kazanır, göremeyen vurulur ve kaybeder. Nikon gibi modern gözetleme cihazlarıyla teröristler uzak mesafelerden görüldüler. Etkisiz kılınmaları için uygun taktikler uygulandı.

Kestirme cihazlarının devreye girmesi, askerlere büyük olanaklar sağladı. TSK ve güvenlik güçleri güçlüydü. Her yerde teröristleri arıyordu. Bulduğu zaman etkisiz kılıyordu. Teröristler ise güçsüzdü ve hep kaçıyorlardı, onları bulmak zordu. Askerlere sorduğunuzda, "Teröristleri arayıp bulmak kadar zor iş yok," diyorlardı. Çatışmaya girmek daha kolaydı. İşte bu zorluğu kestirme cihazları azalttılar. Yakın mesafelerden 2-3 noktadan yapılan kestirmelerle 100-150 metre hata ile teröristlerin yerlerini saptamak mümkündü. Bu, cidden büyük olanaktı. Teröristler birkaç yerde ağır darbe ye-

dikten sonra kestirme timlerinin çalışma alanlarından kaçmaya başladılar.

Birliklerin moral yönünden geliştirilmesi

Bölgede görev yapan erlerin askerlik hizmetlerinden bir aylık süre indirildi. Bu indirim olumlu etki yaptı. Daha sonra askerliğin tüm ülkede 15 aya indirilmesi büyük sorunlar yarattı. Bazı alanların yeterli desteklenememesi sonucu önemli kayıplar verildi. Yetkililere durum ısrarla anlatıldı. Askerlik tekrar 18 aya çıkarıldı. Her tarafta yeterli güç sağlandı ve inisiyatif ele geçirildi. Savaşanların morali arttı. Askerliğin 15 aya indirilmesi bölgede düzeni altüst etmiş, tekrar 18 aya çıkarılması durumu düzeltmiştir.

Bölgede görev yapan subay, astsubay ve uzmanların özlük haklarında ek olanaklar sağlandı. Ailelerinin güven içinde kalmaları için bazı düzenlemeler yapıldı. Daha önce kaldıkları yerlerde kalmaya devam ettiler. Subay ve astsubaylardan iyi verim alındı.

Şehit ve gazilere, özellikle erlere 1992'den itibaren gerekli maddi olanaklar sağlandı. Bu olanaklar askerlere büyük moral verdi. O güne kadar devlet, özellikle erlere şehit veya gazi olduklarında fazla bir şey vermiyordu. Geride kalanlar sıkıntıya düşüyorlardı. 1992-1993 yıllarında askerlerimize yasalarla sağlanan maddi olanaklar, şehit ve gazilerimizin ailelerine büyük destek olmuştur.

Çatışmalarda başarılı subay, astsubay ve erlerin ödüllendirilmeleri, başarıları karşılığı madalyalar ve takdir yazılarının verilmesi, bazı dış ve iç gezilere katılmaları çalışma hevesini arttırmıştır.

Sağlık yönünden bütün olanaklardan yararlanıldı. Kore ve Vietnam savaşlarındaki sağlık durumları, gelişmeleri de dikkate alınarak büyük bir gelişme sağlandı. Çatışma bölgeleri ile hastahaneler arasında sıkı ilişkiler kuruldu. Yaralananlar, teröristlerin içinde dahi olsa gece ve gündüz alındılar. Havadan ve karadan getirilirken yaralının, hastanın durumu, kan grubu gibi ihtiyaçlar tüm ayrıntılarıyla bildirildi. Acil servis dikkatli çalıştı, yaralı hastaneye gelir gelmez ilgili bütün cerrahlar acilde karşıladılar, hiç vakit kaybetmeden müdahale ettiler. Pek çok umutsuz yaralı asker kurtarılmıştır.

Bölgede yeterli hastane ve doktor yoktu. TSK, buna çare buldu: Şırnak, Siirt, Bingöl ve Diyarbakır hastahanelerinin yükünü azaltacak hastahaneleri GATA, uzman doktorlarıyla destekledi. Pek çok insanımız, asker ve sivil bu usta doktorlar sayesinde hayata döndüler. Yaralı gazilere sıcak ilgi gösterildi, ihtiyaçlarının büyük kısmı giderildi. Yapılanlar birlikler içinde çabuk duyuldu ve askerler bu olaylara sevindiler. GATA'nın ve Diyarbakır Hastahanesi'nin bu özveri dolu doktorlarını unutmak mümkün değildir. Kendilerine teşekkür ediyorum.

Birlikler her fırsattan yararlanarak eğitildiler. Atışlarda gelişme gösterdiler. PKK hakkında her fırsatta bilgiler verildi. Subaylar, astsubaylar ve tüm komutan ve liderler erleriyle, astlarıyla her yerde beraber oldular. Saldırıda ve arazi taramalarında komutanlar hep önde oldular. Bu olaylar birlik ve beraberliği güçlendirdi. Askerler komutanlarına daha çok bağlandılar. Komutanlarını önlerinde gören kahraman Mehmetçik daha atılgan hareket etti. Teröristlerin yüreğine korku saldılar. Teröristlerin yüreklerine korku salmakla ilk zaferi kazandılar. Bu, önemli bir aşamaydı. Teröristler, komutanların askerlerle birlikte olduklarına inanmıyorlardı. Çatışma alanlarında her seviyedeki komutanın askerin yanında olduğunu görünce veya telsizden duyunca şaşırıyorlardı.

Bu arada bazı kimseler komutanların önde gitmelerini eleştirdiler. Eleştirenler, bu mücadelenin ruhunu tam anlayamamışlardı. Bu savaş, klâsik savaştan farklıydı. Klâsik savaşta dahi komutan, en kritik gördüğü yerlerde varlığıyla ağırlığını koymalıdır. Hele hele bu mücadelede komutanlar askerlerin yanında, hatta önünde olmak zorundadır, onlara örnek olmalıdır. Başarının sırrı budur. Hele komutan elinde si-

lâhıyla her yerde gezebiliyor ve etkili olabiliyorsa, bu arzu edilen önemli bir olaydır. Emrindeki tüm komutanlar ellerinde silâhlarıyla bölgenin her tarafında dolaşırlar. Komutanını böyle gören asker daha atak davranır, teröristi sindirir. Büyük Atatürk'ün Çanakkale Savaşı'ndaki başarısının sırrı, gece-gündüz, birlikleri içinde ve onlara örnek olmasıdır.

Ulus, hükümet ve basının desteğinin sağlanması

Buraya kadar anlatılanlar yapılırken, daha önceleri yapılamayan veya eksik kalan bazı sorunlar da çözüme kavuştu. Uzun süren mücadelede subay, astsubay, erler, polisler ve geçici köy korucuları devletin ve özellikle hükümetlerin mutlaka arkalarında olduğunu görmek istediler. Zaman zaman bazı yetkililer, mücadele edenleri incitecek sözler sarf ettiler. Subay, astsubay, erler ve polisler mahkemelere düştüler. Bunları mahkemelerde korumak mümkün olmadı. Bölgede mücadele eden bu insanlar, en kıymetli varlıkları olan canlarını seve seve verirken, büyük Türk milletinin ve Türkiye Cumhuriyeti'nin haklı olarak ilgisini bekliyorlardı. Bu istek, devletin zirvesindeki yetkilileri harekete geçirdi. Sivil-asker yetkililer ilgilerini esirgemediler. Basın olayları daha yapıcı ele aldı. Güvenlik güçlerinin başarıları her gün büyük ulusumuza anlatıldı. Büyük Türk milleti de kahramanlarını bağrına bastı. Şehitlere ve gazilere ilgi gösterdi. Onların adlarını sokaklara, caddelere, okullara verdi. Onları unutulmazların arasına soktu.

Basm-yaym organlarının temsilcileri 1992-1993'ten itibaren çatışma içindeki kahraman Mehmetçik'in yanında yer aldı, onların mücadelesini yansıttılar. Onlarla yan yana olmaları Mehmetçik'i mutlu etti. Yapılanları TV kanallarında gören Mehmetçik daha da coştu, büyük başarılara damgasını vurdu.

Mücadele sırasında, akla gelebilecek her türlü psikolojik

harekât yapılmaya çalışıldı. İlk defa, millî gücün askerî güç dışındaki diğer güçleri de devreye sokuldu. 1984 Ağustosu'ndan beri bölgede tek başına mücadele eden askerî gücün yanına politik ve ekonomik güçlerin bazı unsurları da katıldı. Başarıda bunların payı büyük oldu.

Politik gerekler

PKK dış destekli olduğundan dış desteklerini engellemek önemliydi. Bu nedenle, PKK'yı destekleyen Suriye, Yunanistan, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY), Irak, İran, İtalya ve Sırbistan'ın sık sık dikkatleri çekildi. Çeşitli olaylarda uyarıldılar.

Politik açıdan en önemli gelişmeler iç politikada yaşandı. DEP'li milletvekillerinin bölgede kışkırtıcı çalışmaları, halka yaptıkları Kürtçe konuşmalar, PKK'yı destekleyen tavırlar, PKK'yı harekete geçiren davranışlardı. DEP'li milletvekilleri ve DEP hakkında soruşturma açıldı. DEP'li milletvekillerinden bazıları PKK'yı desteklemek ve yataklık etmekten suçlu bulundu ve tutuklandılar. Bölge rahatladı. Konuşmalarında, terörist örgütün söylemeye çalıştıklarını söylüyorlardı. Ayrıca, bazı DEP milletvekillerinin Ankara'daki lojmanlarında PKK'lı teröristleri barındırdıkları ortaya çıktı.

Suriye ve Yunanistan'a karşı askerî önlemler

PKK'nın başı Abdullah Öcalan ve karargâhı Suriye'de veya Suriye'nin kontrolündeki Kuzey Lübnan'da Bekaa Vadisi'nde kalıyordu. Suriye hükümeti Abdullah Öcalan'ı koz olarak kullanıyordu. PKK, Suriye'nin koruyucu şemsiyesinden yararlanıyordu. Suriye de PKK'yı Türkiye'den bazı çıkarlar sağlamak için silâh gibi kullanıyordu. Türkiye Cumhuriyeti hükümetlerinin Suriye'ye karşı yaptıkları nazik uyarılar pek sonuç vermedi. Bu durumda, Suriye'ye karşı bazı önlemlerin alınması gerekiyordu.

1991-1992 yıllarında, TSK'nde modernize çalışmaları yapıldı. Çalışmalarda Suriye sınırındaki birlikler öncelikle ele alındılar. Bu birliklerin hemen hepsi geliştirildi. Silâh, araç ve gereçleri yenilendi. Birlikler eskiden yalnız savunma görevi yapabilecek güçteyken, silâhlarının değiştirilmesi, gerekli takviyelerin yapılması ve zırhlı birliklerin sayısının artırılması sayesinde saldırı görevlerini yapabilecek duruma geldiler. M-48 tankları alındı. Yerine M-60 A-3 tankı verildi. Benzinli zırhlı araçların yerini dizel motorlu zırhlı araçlar aldılar. Artık birlikler hareketli, vurucu gücü yüksek, uzak mesafeli hedefleri vurabilecek birlik haline geldi.

PKK'ya destek veren Suriye'ye karşı sözle yapılan baskıların yanında böylece askerî önlemler de alındı. Bu davranışın daha etkili olacağı kesindi. Bu hazırlıklar, ilerde olabilecek bazı hareketler için başlangıçtı.

Aynı şekilde Deniz ve Hava Kuvvetleri'nde yapılan takviyeler ve gelişmeler de Yunanistan'ın caydırılmasına yönelikti. Deniz Kuvvetleri'ne katılan yeni gemiler ve araçlar, Ege Denizi'ndeki dengeyi korumada önemli rol oynadı. Ayrıca, Hava Kuvvetleri'ndeki bazı uçakların günümüz koşullarına uydurulması ve havada ikmal gibi kabiliyetlerin kazanılması, bölgede TSK'nin gücünü artıran gelişmeler olarak görüldü.

Kaynakların ayrılması

İhtiyaç çoktu, hızla temini gerekiyordu. Geciktikçe kayıplar artıyordu. Bu yüzden kaynakların süratle ayrılması önem kazanıyordu. 1993'teki hükümetin silâhlı kuvvetler ile ilişkilerinin iyi düzeyde olması kaynakların ayrılmasında kolaylık sağladı. İstenilen kaynaklar aktarıldı, ihtiyaçlar zamanında alındı, Kısa sürede Mehmetçik'in eline geçti.

Daha önceki hükümetler de kaynak temininde zorluk çıkarmıyorlardı ama çabuk olmuyordu, bazen uzayıp gidiyordu. Gecikmeler güvenlik güçlerine pahalıya mal oluyordu. Faturasını askerler şehit vererek ödüyorlardı.

Bu dönemde istekler hızlı sağlandı. Kullanım alanına girdi. Büyük bir üstünlük sağlandı. Askerler için de büyük moral oldu.

1993, önemli bir yıldı. PKK kendine güvenerek, kendi koyduğu *ateşkesi* acı bir eylemle bitirmiş, her tarafta saldırıya geçmişti. Bunlara karşı alınan yeni önıemler içinde, yeni birliklerin kurulması, yeni silâh, araç ve gereçlerin alınması da vardı. Bunların hepsi paraya dayanıyordu. Mücadele parayla oluyordu. O günkü hükümet istenilen kaynakları sağladı, harekât da başarıyla sürdü.

Bir Skorsky'nin maliyeti 18-20 milyon dolar, bir Süper Kobra'nin maliyeti ise 20-22 milyon dolardı. Bir uçak ve helikopterin bir saatlik uçuşu 10 bin doları buluyordu. Her gün onlarca helikopter görev yapıyor ve saatlerce uçuyordu. Bu paralar sağlandı, Mehmetçik de karşılığını verdi.

PKK'mn Türkiye Cumhuriyeti'ne başkaldırısı, tüm ulusun duyarlı olduğu bir konudur. Türkiye Cumhuriyeti'nin millî politikasıdır. Hangi hükümet gelirse gelsin, millî politikalar değişmez. Bu politikayı Türk milleti destekliyordu. Türk devleti, Türk hükümetleri, Türk ordusu, Türk güvenlik güçleri duyarlı ve kararlı biçimde bu politikayı yürüttüler. Büyük milletimiz bu uğurda binlerce şehit verdi. Hepimiz bu aziz şehitlerin, hatıralarına saygı duyuyor, kendilerine tanrıdan rahmet ve yakınlarına sabır diliyoruz.

Bölgeye Deniz Piyade Taburu'nun gelişi

Ağustos 1993'ten sonra Genel Kurmay Başkanı Orgeneral Doğan Güreş, Kuvvet Komutanlarıyla sık sık Diyarbakır, Şırnak, Siirt ve Hakkâri'ye gelirdi. Bölgedeki durumu öğrenir, istekleri tespit eder ve dönerdi. Gittiği yerlerde ayrıntıları bile dinlemekten zevk alırdı. İhtiyaç olup olmadığını tekrar tekrar sorardı.

Eylül 1993'te geldiklerinde bütün komutanlar, başta Genel Kurmay Başkanı Orgeneral Doğan Güreş, Kara Kuvvet-

leri Komutanı Orgeneral İsmail Hakkı Karadayı ve Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Halis Burhan, "Hasan Paşa, herhangi bir ihtiyacın var mı?" diye sordular. Ben de birkaç istekte bulundum. "Tamam, merak etme!" dediler.

O sırada yan tarafta oturan Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Vural Beyazıt, "Hasan Paşa, herkes bir şeyler veriyor. Ben soramıyorum bile. Bir şeyler veremediğim için üzülüyorum. Benim de katkım olsun istiyorum. Bende gemi, denizaltı gibi şeyler var. Onları da sen istemezsin. Ne verebilirim, bilmiyorum. Sen bir şeyler iste de vereyim ve rahat olayım!" dedi.

Ben de, "Komutanım sizin burada bulunmanız bile bize yeter, güç verir. Sağ olun! Ama madem ki bir istekte bulunmamı istiyorsunuz. O zaman, Foça'daki Deniz Piyade Taburlarından birini gönderirseniz büyük destek olur," dedim.

Deniz Kuvvetleri Komutanı, "Dur bakalım, Hasan Paşa! Bu hiç aklıma gelmemişti. Onlar burada nasıl görev yaparlar, bilmiyorum. Ama söz veriyorum, gidince araştıracağım," dedi.

Ben, "Komutanım! Merak etmeyin. Taburlarınızın durumu iyidir. Onları geçen sene tatbikatta izledim. Burada deneyim kazanırlar. Başlangıçta sıkıntı çekseler bile, birkaç olaydan ve çatışmadan sonra iyi olurlar. Burada kazandıkları deneyimle, Ege'de verilecek görevleri en iyi şekilde yaparlar. Onlarla yakından ilgileneceğim. Onların buraya alışmasını sağlayacağım. Hiç kuşkunuz olmasın, başarılı olacaklardır," dedim.

Hasan Paşa, "Durumu araştıracağım. En kısa zamanda haber vereceğim," dedi.

Bu konuşmadan iki gün sonra Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Vural Beyazıt aradı, "Hasan Paşa, tamam. Deniz Piyade Taburu gelecek. Hayırlı olsun!" dedi.

"Sağolun komutanım!" dedim.

Deniz Piyade Taburu, 1993 sonunda Güneydoğu Anadolu'ya geldi. Şırnak'ta kömür ocakları bölgesinde yerleşti. Başlangıçta her birlik gibi sıkıntı çekti, şehitler verdi, gazileri oldu. Sonra alıştı, teröristleri ve bölgeyi öğrendi, kendini

kanıtladı. Hele birkaç operasyona katıldıktan sonra her tarafta başarılı oldu, ses getirdi. Onları kardeş komando taburlarıyla (Bolu, Kayseri, Jandarma) Küpeli Dağ (Gabar), Besler ve Cudi'de yan yana taarruz ederken zevkle izledim. Kardeş komando taburlarıyla tatlı bir yarış halinde çalıştılar, renk kattılar. Şehitlerini rahmetle anıyor, kahramanların hepsinin gözlerinden öpüyorum.

Eylül 1993: Diyarbakır kuzeyinde operasyon

PKK, eylemlerini tüm Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da şiddeti gittikçe artan biçimde sürdürüyordu. Yapılan planlarda, terörist eylemlerin önce durdurulması, sonra da etkisiz kılınması öngörüldü. Öncelik, Diyarbakır kuzeyindeki Hani, Lice, Kulp, Genç arasındaki bölge ile Muş güneyindeki Şenyayla'daydı. Mevcut gücün büyük kısmıyla buralardaki terörist gruplara ağır darbeler vurulması gerekiyordu. Ayrıca, teröristlerin bir bölgeden diğerine kaymalarını önlemek için, Diyarbakır kuzeyindeki operasyona paralel olarak; aynı günlerde, Mardin, Şırnak, Siirt, Bitlis, Hakkâri, Tunceli ve Van'da da operasyonlar yapılacaktı. Kuvvetleri yeterli olmayan bölgeler, komşu bölgelerle işbirliği yaparak operasyonları yürütecekti. Örneğin; Diyarbakır, Bingöl ile; Siirt, Bitlis ile birlikte yapacaklardı. Operasyonlar, Diyarbakır'dan sonra Şırnak ve Tunceli bölgesine kaydırılacak. Teröristler Şırnak'ta; Küpeli Dağ (Gabar), Besler ve Cudi Dağı bölgesinde etkisiz kılınacak. Şırnak, Siirt, Mardin bölgeleri teröristlerden temizlenecekti. Bölge huzur ve güvene kavuşacaktı.

Diyarbakır kuzeyindeki dağlık bölgedeki teröristlerin mutlaka susturulması gerekiyordu. Dağdaki teröristlerin seslerinin kesilmesi şarttı. Bunlar susmadıkça Diyarbakır, Batman, Silvan gibi yerleşim yerlerine huzur ve güven gelmeyecekti. Buralardaki şehir örgütleri, dağdaki terörist başı Semdin Sakık'm bir sözüyle halkı ayağa kaldırıyor, her taraf allak bullak oluyordu. Şehirlerdeki örgüt elemanlarının,

sempatizanların güvendikleri dağ kadrosunun güçlü olmadığını, devletin güçlü olduğunu anlamaları gerekiyordu.

Eylül 1993 başında, Diyarbakır kuzeyinde güçlü birlikler toplandı. Gece yarısı operasyon başladı. Kuzeyden Genç (Bingöl) bölgesinden bir komando alayı ile güneye; Hani, Lice, Kulp bölgesinden de bir komando tugayı ile kuzeye doğru saldırı başladı.

Gece yarısı bulundukları bölgelerden hızla ilerleyen birlikler, teröristlerin güvendikleri tepecilerini (emniyet ve gözetleme unsurları), kımıldamalarına imkân vermeden etkisizleştirdiler. Gün ışırken de asıl terörist gruplarla temasa geçtiler. Teröristler şaşırdılar. Tepecilerin askerî birlikleri geciktireceğini ve kendilerine haber vereceklerini bekliyorlardı. Tepecilere sinirlendiler, kızdılar. Telsizlerde küfürler yağdırıyorlardı. Telsiz başlarında boşuna haber beklediler. Her tarafa sessizlik çökmüştü. Sessizlik onları korkuttu. Durumu kavradılar. Pek çoğu kaçmaya başladı.

Uzun süredir teröristler, askerlerle direk temasa geçmemişlerdi. Civardaki köylerden sağladıkları sempatizan köylüleri tepelere yerleştirerek gözetleme yapıyor, sabahleyin yaklaşan birliklere uzaktan ateş açtırarak zaman kazanıyor, teröristler de başka taraflara kaçıyorlardı. İlk defa teröristler askerlerle uygun olmayan şartlarda karşı karşıya geliyor ve çatışmaya giriyorlardı. Böylece canları yanmaya başlamıştı. Teröristlerden epeyce kayıp oldu.

Sağgöze bölgesinde teröristlerle göğüs göğüse çatışmalar yaşandı. Yıllardır böylesine bir saldırı görmemişlerdi. Çatışma bölgesinin dışına çıkabilen teröristler kaçtılar, kendilerini kaybettirmeye çalıştılar. Çatışmalar sonunda bölgede yapılan aramalarda, Sağgöze, Ecemiş ve Gerçekli bölgelerinde pek çok terörist cesedi ile silâh ve malzeme bulundu. Teröristlerin cesetleri bölgede günlerce koktu. Askerler burunlarını mendillerle kapatmak zorunda kaldılar. Çok sayıda terörist etkisiz kılındı. Ayrıca teröristlerin kaldığı bazı bölgelerde mezarlıklar bulundu. Yüzlerce terörist buralara gömülmüştü. Hastalıktan ölenler olduğu gibi birbiriyle çıkan kavgalarda çok sayıda terörist ölmüştü.

Teröristler bölgeyi kamp haline getirmişler. Sobalarından dikiş makinelerine kadar her türlü imkânı getirmişler, hatta bazı yerlere TV'ler bile koymuşlardı.

Diyarbakır kuzeyindeki operasyona paralel olarak; Mardin, Şırnak, Siirt, Bitlis, Tunceli, Hakkâri, Van bölgelerinde de operasyonlar başladı. OHAL bölgesinin her tarafında başlayan koordineli saldırılar teröristleri şaşkına çevirdi. Neler bekliyorlardı, ne bulmuşlardı? Teröristlerin şaşkınlıklarını gören terörist başları onlardan daha kötü durumdaydı. Teröristler yaptıkları telsiz konuşmalarında, askerlerin operasyonlarının birkaç gün süreceğini, bu yüzden bölgeden fazla uzaklaşmamalarını, birkaç gün sonra aynı yere tekrar dönmelerini söylüyorlardı. Ancak, terörist başları böyle söylemelerine karşın, askerlerin, daha önce boşalttıkları karakollara temelli yerleştiklerini görünce daha çok şaşırdılar. İlk şaşkınlıkları geçer geçmez, Küpeli Dağ'da, Besler'de askerleri bölgeden kaçırma taktiklerine başvurdular. Yeni yerleşilen karakollara arka arkaya baskınlar, saldırılar düzenlediler. Askerler de bunları beklediklerinden, teröristler ağır kayıplar verdiler. Birkaç denemeden sonra askerleri buradan söküp atmanın olanaksız olduğunu gördüler. Sonra da eylemleri yavaşlattılar. Bu operasyonu basın günlerce verdi. Basın-yaym organları en iyi elemanlarını bölgeye gönderdiler. Askerlerin arasına girdiler. Geceleri onlarla kaldılar. Rahat rahat yazılarını yazıp gönderdiler. Uzun süredir huzursuz olan halk rahatladı.

Alan kontrolüne geçiş

Başlatılan operasyonların etkisinin kalıcı olabilmesi için, daha önce bölgede kapatılan karakollar açıldı. Ayrıca, bazı kritik alanlara da tabur ve bölük çapında piyade birlikleri yerleştirildi. Bölgeye yerleşen birlikler, bir taraftan her gece veya 2-3 gecede bir teröristlerin saldırılarını defederken, bir

taraftan da civarındaki arazi kesimlerini aradılar. Karakollar işi ciddi tuttular. Bölgelerini sürekli araştırdılar. Her tarafı öğrendiler. Saldırılara karşı gerçekçi önlemler aldılar. Bu aramalarda, çeşitli yerlerde pek çok terörist cesedi, teröristlere ait silâh, cephane ve malzeme bulundu. Ayrıca yaptıkları gözetlemelerde, teröristler hakkında önemli bilgiler elde ettiler.

Birlikler hem operasyon yapıyor hem de bölgeye daha sağlam yerleşiyorlardı. Karakolların açılması, önemli yerlere birliklerin yerleştirilmesi teröristleri korkuttu. Bunlar, güvenlik güçlerinin kararlı davranışının işaretleriydi. Askerler alanlara yeniden yerleşiyorlardı. Olay yeniden başlıyordu. Düş kırıklığı yaşıyorlardı. Yakında gerçekleşeceğini sandıkları hayalleri hızla uzaklaşıyordu.

Alan kontrolünün uygulanması önemli bir aşamaydı. Teröristleri en çok düşündüren olaydı. Bir taraftan operasyon yapılan bölgelerdeki kapatılmış eski karakollar açılıyor, bir taraftan da kalıcı yeni birlikler yerleştiriliyordu. Operasyon birlikleri başka yerlerde yeni operasyonlar için bölgeden ayrılırken, alan kontrolünü sağlamak için piyade birlikleri gelip yerleşiyordu. Kalıcı birliklerin yerleşmesi ve karakolların açılması, teröristlerin hareketlerini kısıtladı, onları korkuttu. "Askerler güçlü, askerler kararlı ve kalıcı" dediler.

Yerleşen birlikler etrafı araştırıyor, bölgeyi sürekli gözetliyor, göremediği yerlere keşif kolları çıkararak teröristlere boş alan bırakmıyorlardı. Teröristleri bunaltıyordu.

İlk olarak, Genç güneyindeki Gözertepe Karakolu açıldı. Bölgeye de bir piyade taburu yerleştirildi. Tabur komutanı bölgeye yerleşti, güvenlik önlemlerini aldı, kazanları kaynatmaya başladı. Duman tütüyordu, dumanı gören teröristler askerlerin kalıcı olduklarını iyice kavradılar.

20-24 Ekim 1993: Şenyayla (Muş) operasyonu

Diyarbakır kuzeyine yapılan operasyon başarılı olmuştu. Teröristlerden çoğu etkisiz kılınmış, kamp yerleri, tesisleri

yıkılmıştı. Ancak, beklenen sonuç alınamadı. Teröristlerin çoğu, asıl kampları olan Şenyayla'ya (Muş) kaçmışlardı. Sesleri hâlâ çıkıyor, Diyarbakır ve Batman daha çok huzursuz oluyordu. Şehir örgütleri, yakında bu operasyonun hesabı sorulacak diye etrafa haber yayıyorlardı. Herkes tedirgindi, huzur henüz gelmemişti. Bunun üzerine Şenyayla'ya ivedi operasyon yapılması zorunlu hale geldi.

Bölgede birlikler kısmen takviye edildikten ve yeterli bilgiler toplandıktan sonra, gizli bir hareketle Şenyayla'ya operasyon yapıldı. Operasyon teröristlerin hiç beklemedikleri biçimde oldu. Komandolar Kulp'tan, Muş'tan ve Muş doğusundan 3 yönden Şenyayla'ya sızarak girdiler. Özellikle Kulp'tan çıkan komandolar 2 günlük gizli sızmayla bölgeye yaklaştılar. Bu tabur, kimseye görünmeden 2 gece yürüyerek Şenyayla'ya ulaşmıştı ve 21 Ekim sabaha karşı hedef bölgesine varmıştı.

Üç istikametten gelen birlikler Tuğgeneral Y.E.'nin belirlediği gün ve saatte Şenyayla'da birleştiler. Batıdan gelen tabur bölgesinde şiddetli çatışmalar olduysa da, çeşitli istikametlerden sel gibi gelen güçlü ve kararlı birlikleri birdenbire karşılarında gören teröristler neye uğradıklarını anlamadılar, şaşırıp kaldılar. Birlikler süratli hareket ederek teröristleri sıkıştırdılar. İçinde her tarafa kafa tutan terörist başı Semdin Sakık'ın bulunduğu teröristler yok olmakla karşı karşıya kaldılar. Bolu komandoları doğudan hızla girmişler ve önlerindeki teröristleri kısa zamanda etkisiz kılmışlardı. Teröristlerde can derdi başladı, kaçmaya başladılar. Kaçanları askerler kovaladılar, çil yavrusu gibi dağıldılar.

Birlikler Şenyayla'ya girdiklerinde, bazı kamyon ve kamyonetlerin terörist kampının depolarına un, bakliyat, giyecek ve yakacak boşaltırken gördüler. Askerler roketlerle bunları vurdular, araçlar parça parça oldu. Teröristler ortalıkta görünmez oldular. Bir kısmının bazı sığınak veya mağaralara sığındıkları anlaşıldı. Dikkatle beklendi, çıkanlar cezalarını buldular. Çok fazla terörist etkisiz kılındı.

Şenyayla bölgesindeki teröristler 1-2 gün içerisinde etkisizleştirildiler. Kısa zamanda sesleri kesildi. Daha önce, Diyarbakır ve Batman gibi yerleşim yerlerinde, söyledikleri bir sözle şehirlerdeki kepenkleri kapattırıp açtıran terörist başı Semdin Sakık öldürülemedi. Ancak, itibarı düştü, sesi de kesildi.'Herkesin korktuğu bu adamın güçlü olmadığı tüm bölgeye gösterildi. Bölgenin tek hâkiminin kahraman Mehmetçik olduğu bir kere daha kanıtlandı. Bu olay önemliydi. Diyarbakır belki tam huzura kavuşmadı ama artık eskisi gibi de değildi. Büyük ölçüde normale döndü. Kepenkler açılıp kapanmadı, büyük topluluklar oluşmadı, sloganlar atılmadı. Hızla normal hale gelinmeye başladı. Şimdi sıra, kırsaldan destek alamayan Diyarbakır içindeki şehir birimlerine gelmişti. Jandarma ve polis işbirliği yaparak onları da birer birer etkisiz kıldılar.

Diyarbakır Emniyet Müdürü R.E. yiğit bir polisti, engin tecrübesi vardı. Jandarma Komutanı Jandarma Albay E.H. ile işbirliği yaparak pis yuvaları temizlediler. Gece gündüz çalıştılar. Diyarbakır'ı daha huzurlu kent haline getirdiler. Her ikisine de teşekkürler.

14 Ekim 1993: Yağcılar Köyü (Şirvan) Baskını

PKK 14 Ekim gecesi Şirvan'ın Yağcılar köyünü bastı. 8 kişiyi öldürdükten sonra köyün evlerini ateşe verdi. Evler cayır cayır yanarken, evde uyuyan çocuğunu zorla kurtaran genç bir anne teröristlerin üzerine yürüyerek ağzına geleni söyler. Teröristler kadını dipçikle döverler, yine de susturamazlar. Bu sefer kadının kucağındaki bebeği alıp yanan ateşin içine atarlar. Kadın iyice çıldırır, bütün gücünü toplayarak yattığı yerden kalkar, yangının içine dalarve çocuğunu kurtarır. Bu acıyla lanetler ederek tekrar teröristlerin üzerine gider.

Mücadele göz yaşartıcı bir hale gelir. Köy kadınları dayanamazlar ve homurdanmaya başlarlar. Teröristler bakarlar ki; pabuç pahalı. Kaçıp giderler.

Olaydan 25-30 dakika sonra köye indiğimde evler cayır cayır yanıyor, kadınların ağıtları ve çığlıkları geliyordu. Etrafta koyu bir duman ve is kokusu vardı.

Doğruca kadının yanma gittim. Perişan haldeydi. Beni görünce biraz rahatladı. Doktor, çocuğu ve anneyi muayene etmeye başladı. Bende;

"Kızım, sakin ol! Bak her şey geçti. Çocuğun iyi olacak. Evini de yaptırırız. Merak etme. Suçluları da bulup cezalarını vereceğiz. Her şey düzelecek," dedim. Biraz rahatladı.

21 Ekim 1993: PKK, Kasımlı köyünü (Baykan, Siirt) bastı

Teröristler durmuyordu. 21/22 Ekim 1993 gecesi Baykan'ın kuzeyindeki Kasımlı köyünü bastılar. Tam 22 kadın ve çocuğu öldürüp kaçtılar.

Geceleyin köyün girişinde korucularla çatışan teröristler koruculara bir şey yapamayacaklarını görünce, bazı teröristleri köye sokmuşlar. Evlerinde eşlerini bekleyen kadınları ve çocukları acımasızca öldürüp gitmişler. Sabah gittiğimde, 22 kadın ve çocuk cesedini gösterdiler, çok üzüldüm, Onların acılarına ortak oldum. Yapılabilecekleri yaptıktan sonra Muş'a ve Şenyayla'ya hareket ettim.

22 Ekim 1993: Tuğgeneral Bahtiyar Aydın'ın Lice'de (Diyarbakır) şehit oluşu

Birliklerimizin büyük kısmı Muş güneyindeki Şenyayla'daki terörist gruba karşı operasyonları sürdürürken, bir kısım birlikler de Diyarbakır kuzeyindeki Hani, Lice ve Kulp güneyinde etkili bir operasyon başlatmışlardı. Birlikler hızla terörist yuvalarına girdiler. Arka arkaya sıcak temaslar oldu. Pek çok terörist etkisiz hale getirildi. Güzel sonuçlar alınmaya başladı. Teröristler iki tarafta da ağır kayıplar vererek kaçmaya başladılar. Birlikler, daha iyi ve kesin sonuç almak için,

kaçan teröristleri çevirirlerken, Lice'de teröristlerin birdenbire askerî kışlaya her taraftan ateşe başladıkları haberleri alındı. Bunun üzerine Diyarbakır Jandarma Bölge Komutanı Tuğgeneral Bahtiyar Aydın ve İl Jandarma Komutanı Jandarma Albay E.H. süratle Lice'ye gelip birliklerin başına geçmişlerdi.

Lice'de evlerin mazgallarından ve pencerelerden açılan ateşlere askerler karşılık veriyorlardı. Saat 11.00 sıralarında, teröristlerin evlerin altındaki küçük pencerelerden (mazgal) atılan kurşunlardan biri yan tarafta askerlere emir veren Tuğgeneral Bahtiyar Aydın'ın başına geliyor, olay yerinde şehit oluyordu. Olay bölgede şok etkisi yaptı. Lice hemen takviye edildi. Asayiş Komutanı olarak, Komutan Yardımcısı Tümgeneral İ.B.'yi de yanıma alarak Lice'ye hareket ettim.

Helikopterimiz Lice üzerine gelince alçalmaya başladı. Pilot, aşağıda Jandarma Komando Albay E.H. ile temas kurdu. Aşağıdan, "Sakın inmeyin. İniş yerlerine teröristler sürekli ateş ediyorlar. İniş uygun değil," dedi.

Telsizle devreye girdim, "E. Albayım, aşağıya ineceğiz. Etrafa tekrar bak. En uygun yeri söyle. Karşı tarafı da şiddetli ateş altına alın. Baskı altında tutun!"

"Emredersiniz komutanım! Bir-iki dakika etrafı inceleyeyim," dedi.

2 dakika sonra, "Komutanım, buraya inmeniz tehlikeli. Kanas kullanıyorlar. Evlerin altındaki mazgallardan ateş ediyorlar. Karşı tarafta (Lice batısı) askerlerin kaldığı okul var. Orası daha güvenli," dedi.

"Peki, oraya ineceğiz, oradan temas kurarız," dedim.

Okulun yanına indik. Okulda ayağından vurulmuş, henüz iyileşmemiş sakat bir üsteğmen bizi karşıladı, emrinde 55 kadar sakat ve hasta asker vardı. Sağlam askerlerin hepsi 20-25 kilometre uzakta başka bir operasyondaydı. Telsizlerden okula doğru bir terörist saldırısı yapılacağı duyumları alındı. Lice doğusundaki kışladan Jandarma Albay E.H. da bir saldırı olabileceğini söyledi.

Hemen yatakhaneye gittim. Askerlere, "Arkadaşlar, teröristler sizi gözlerine kestirmiş, biraz sonra saldıracaklarmış. Yataklarınızda basılarak öldürüleceğinize, mevzilerde çarpışarak ölürüz. Hemen kalkın. Zar zor da olsa kalkın, aşağıda toplanın!" dedim.

Askerler de, "Çarpışırız komutanım! Yaralarımızı unuttuk. Çarpışırız. Merak etmeyin!" dediler.

Gelen askerleri aşağıda topladım. Binanın etrafındaki mevzilere yerleştirdim, silâhlarını hazırlattım. Sorumluluğu yardımcım Tümgeneral İ.B. ile paylaştım. Ona güneybatıyı verdim. Ben de doğuyu aldım. Emir subayı da kuzeyin sorumluluğunu yüklendi. Hasta, sakat subay, astsubay ve erleri mevzilere yerleştirmek üzücüydü ama çare yoktu. Çünkü telsizde konuşan terörist, "Hasta, sakat fark etmez, 55 asker iyi skandal olur," diyordu. Anladım ki, Bingöl'de şehit edilen 33 askerin durumuna benzer bir şey düşünüyorlardı.

Akşama doğru teröristler uzaktan görünmeye başladılar. Önümdeki uçaksavar makineli tüfek nişancısına ve yan taraftakilere, "Teröristleri gördünüz mü çocuklar! Cami istikametine bakın," dedim.

"Gördük komutanım!" dediler.

"Birazcık bekleyin, yaklaşsınlar. Siz de tüfeklerinizi hazırlayın!" dedim.

Biraz sonra teröristler yaklaştılar. Tüfekle vurulacak yere geldiler. Nişancıya ve yanındakilere, "Hazır mısınız?" dedim.

"Evet, hazırız." dediler.

"Ateş serbest!" dedim.

Hepsi de ateş ettiler. Askerler hasta ve yaralı olmalarına karşın iyi ateş ettiler. Karşıda vurulanlar oldu. Saldırı durdu. Tehlike geçti. Birkaç terörist etkisiz kılındı. Hasta ve sakat erler kahramanca direndiler. Teröristleri geri attılar.

Yaraları ve rahatsızlığı fazla olanlardan bazılarını tekrar yatakhaneye gönderdim. Askerler yatakhaneye gitmek istemediler. Görevlerini yaptıklarını söyledim. Zorla gönderdik.

Rahat rahat uyudular. Birlikleri yeniden düzenleyip mevzilerine yerleştirdim.

Akşam karanlık çökerken Lice'de teröristler etkisiz hale getirildiler. Şehir sessizliğe büründü. Gece yarısı Albay E.H. geldi, ulaşılamayan yerlere ulaştık. Emniyet binasına geldiğimizde polisler çok sevindiler. 20 dakika birlikte olduk. Durumu konuştuk.

Daha sonra yapılan araştırmada ve teröristlerin ifadelerinden, Lice, Kulp güneyindeki birlikler ile Şenyayla'daki birlikler başarılı biçimde operasyonları sürdürüyorlardı. Her iki tarafta da teröristler güç durumda kalmışlardı. Bir tarafta Şenyayla'da bölgenin terörist başı Semdin Sakık ve büyük terörist unsurlar etkisiz kılınırken, Lice-Kulp güneyinde de Lice'deki Piyade Tabur Komutanı teröristlere son darbeyi vurmak üzere harekete geçmişti. Teröristler kolay vuruluyorlardı. Tabur komutanı da iyi haberler veriyordu. Bu sırada Lice olayının başlaması ve Tuğgeneral Bahtiyar Aydın'ın şehit olması büyük şanssızlıktı. Kendisine tanrıdan rahmet, geride kalan ailesine başsağlığı diliyorum.

Güney kesimde, operasyonu yürüten tabur komutanı "Hiçbir operasyonda teröristleri bu kadar aciz görmemiştim," diyordu. Meğer, teröristlerin fişekleri bitmiş, askerlere karşı koyamıyorlar, sapır sapır düşüyorlardı. Lice'de olaylar olunca, bu taburu Lice'ye çekmek zorunda kaldım. Lice güneyindeki pek çok-terörist bu yüzden kurtulmuş oldu. Anlaşıldı ki, Lice güneyindeki teröristler Şenyayla'daki teröristlerin kurtulmaları için Lice olayını tertiplemişlerdi.

Bu olaylar sırasında ilginç bazı olaylar cereyan etti. Yakalanan bir terörist tim komutanına şunları söylüyordu:

"Şimdiye kadar neredeydiniz komutanım? Neden geç kaldınız? Ben devletine bağlı sade bir vatandaştım. Normal bir köylüydüm. Teröristlerle ve teröristlikle hiç ilgim yoktu. Uç sene önce Lice-Kulp bölgelerinde birkaç defa köy düğününe gitmiştim. Düğünlere, 15-20 kadar PKK'h terörist silâhlarıyla gelip oturdular. Düğün sahibinden ve özellikle genç

kızlardan en büyük ilgi ve ikramı gördüler. Ben ve benim gibi gençlerin içi gitti. Hiç kimse de çıkıp bunlara bir şey söylemedi. Hiçbir yetkili orada yoktu. Ben de bu durumları görerek teröristlere katıldım, terörist oldum. Nerede kaldınız komutanım? Nerede?"

Ağlıyordu... Üzüntüsü, pişmanlığı belliydi. Orada bulunan bütün subay ve astsubayların hepsi başlarını önlerine eğdiler. Hiçbirimiz bir şey söyleyemedik. Herkes düşünüyordu.

Bütün OHAL bölgesinde operasyonlar hızla sürüyordu. Yakalanan teröristlere bakınca, çok miktarda kadın terörist olduğu hemen dikkati çekiyordu. PKK, geçmiş yıllarda teröristlerin bir kısmının kadın ihtiyaçlarını karşılamak için köylerde dost edindikleri, güvenlik güçlerinin de bu kadınları sıkıştırarak teröristleri ele geçirdiği anlaşılınca, kadın teröristleri 1986'dan sonra örgüte almışlardı. Çoğu evlenememiş fanatik kızlardan oluşan ilk kadın teröristler başarılı olunca, kadın teröristlerin sayısı hızla artmış. Buna paralel olarak pek çok sorunlar da çıkmış. Aşk hikâyeleri, kıskançlıklar yüzünden birbirini öldürmeler bile olmuştu.

Şırnak'ta sınıra yakın bir bölgede sık sık karşı karşıya gelen bir kadın teröristle geçici köy korucusu arasındaki aşkı bilmeyen yoktu.

Uludere güneyindeki sınır kesiminde sıkça karşılaşan teröristlerle köy korucuları arasında ateşler kesilir kesilmez, iki taraf birbirleriyle karşılıklı konuşmaya başlarlar. Konuşmalar bazen uzadıkça uzar.

Geçici köy korularından biri, teröristler içindeki kadın teröriste âşık olur. Korubaşı bu korucuyu oradan uzaklaştırmak ister. Başaramaz. Korucu da iyi bir korucudur, feda etmek istemez. Ancak adam telaşlanır. Duyulursa, iyi olmaz diye düşünür.

Mevziler birbirine yakın olduğundan konuşmalar rahatlıkla yapılmaktadır.

Durumu bölgedeki komutana anlatır. Komutan, Korucubaşma,

"Bunu çözelim," der.

Korucubaşı, "Nasıl Komutanım? Nasıl çözeceğiz?" der.

"Karşı tarafa adam geçirin, kıza haber verin. Gelsin. İtirafçı olsun. Evlendirelim, bitsin," der.

"Peki Komutanım," der ve gider.

Karşı taraf haberciler gider. Gizlice kızla konuşurlar. İkna ederler. Gelir ve itirafçı olur. Belli bir süre bekledikten sonra evlenirler.

Operasyonlarda ele geçen kadın teröristlerden bazıları pişmandı. Pişmanlıklarını her fırsatta, her yerde gösteriyorlardı. Güvenlik güçleri, köylerde ve kentlerde propaganda yaparak, örgüte giden kızlarının ne olabileceklerini vatandaşlara açık açık anlatmalarına karşın etkili olamıyorlardı. Ancak, ele geçen kadın teröristlerden birisi bu konuda çok yararlı ve etkili oldu. Köylerde yaptığı konuşmalarda özellikle, "Kızlarınızı gönderin, gönderin de benim gibi o... olsunlar! Ben örgütte o... oldum. Her kız da o... oldu," demesi dinleyenleri çok etkiledi. Hepsi şok oldular. Köylüler gözlerinde yaşlarla, sessizce kadın teröristi dinlediler. Güvenlik güçleri, milyarlar harcasaydı bu denli etkili olamazdı.

Teröristler o günlerde köylüleri soyup soğana çeviriyorlardı. Vergi toplayan teröristler, köylerde kimin zengin, kimin parası var, iyi biliyorlardı. Özellikle, buğdayın, arpanın hasat zamanı tarla sahibini çağırıyorlar, verecekleri vergi miktarını kendilerine söylediklerinde, en küçük itirazda bulunduklarında tarlayı ateşe veriyorlardı. Pek çok yerde yapılan bu acımasız örnekler herkesi korkutmuştu. Terörist ne kadar isterse, vatandaş boynunu büküyor. Çocuklarının ekmeğinden kesip veriyordu.

Tren hattına yapılan baskınlar

Diyarbakır kuzeyinde Elazığ-Genç-Tatvan hattında çalışan trenler, sık sık teröristler tarafından baskına uğruyor, ölen ve yaralananlar oluyordu. Daha sonra trenlere bindirilen asker timler, baskınlarda teröristlere sert tepki gösterdiler, bazı teröristler öldü. Böylece baskınlar yavaşladı, daha sonra da durdu.

Teröristler bu defa, demiryolunun bazı yerlerinde rayları sökerek işletmeye kapattılar. Rayları gecenin geç saatlerinde tenha yerlerde söküyorlardı. Bunun üzerine yapılan operasyonlarda, teröristlerin hatları sökmede kullandıkları balyozlar, vidalar, tornavidalar ele geçirildi. Rayları sökmekten vazgeçen teröristler tekrar trenlere baskınlar düzenlediler. Baskınlara karşı kritik yerlerde kurulan pusular meyvelerini verdi, teröristlerden çoğu etkisiz kılındı.

Özellikle Genç civarındaki pusularda bazı teröristlerin ölmesi üzerine trenlere yapılan baskınlar durdu. Daha sonra tekrar trenlere baskın yapmaları üzerine, teröristlerin kaldığı yerler saptandı. Buralara baskın tarzında yapılan operasyonlarda bölgedeki en iyi durumda bulunan teröristler teker teker bulundu, etkisiz kılındı. Bolu komandoları çok yakından kurdukları pusularda teröristlerin gözünü korkuttu.

Bolu Komando Tugayı'na mensup timler, Kasım-Aralık 1993'te tren yolunun yakınlarında pusular kurdular, uzun süre pusuda kaldılar. Tugay Komutanı Tuğgeneral Y.E.'nin becerikli buluşlarıyla, kimseye görünmeden soğukta karlar altında günlerce beklediler. Soğukta donmamak için iki-üç katlı naylonlara sarılarak yattılar. Aç kaldıkları günler de oldu. Her şeye rağmen sabırla beklediler. Sabırlarının karşılığını da aldılar. 6-7 gün sonra teröristlerin geldiğini görerek ansızın karşılarına çıktılar. Teröristlerin yapabilecekleri bir şey yoktu. Hemen oracıkta etkisizleştirilmişti.

Bolu Komando Tugayı 1994'te de aynı bölgede başarılı operasyonlar yaptı. Diyarbakır kuzeyindeki teröristlerin etkisiz kılınmasında büyük katkıda bulundu.

Bölgede trenlerin normal çalışması, vatandaşlar arasında sevinçle karşılandı. Yol üzerinde ve yola yakın yerlerde oturan vatandaşlar trenlerden tekrar yararlandılar. Ayrıca, aylardan beri Elazığ ve Tatvan'da bekleyen ikmal maddeleri

yerlerine ulaştırıldı. Birlikler uzun süredir bekledikleri ikmal maddelerine ve yedek parçalarına kavuştular. Silâhlarının, araçlarının bakımını yaptılar, işler hale getirdiler.

Halka dönük çalışmalar

Bu tür mücadelede, halkı yanma alan taraf kazanır. PKK, uzun yıllar bölge halkını yanına almaya çalıştı. Bunda kısmen başarılı olduğu yıllar oldu. Terör örgütünün şehir birimleri, köylerde başta imamlar olmak üzere sempatizanlar, gece gündüz çalışarak PKK'mn propagandasını yaptılar. Bu çalışmalarda en küçük fırsatı kaçırmadılar, devleti de hep karaladılar.

Devlet son yıllarda, PKK'mn yoğun propagandalarına karşı suskun kaldı. Bölge halkı, PKK'mn propagandasına inandı. Devlet memurları çekingen davrandılar. Yetkililer bazen tartışma yaratacak konuşmalar yaptılar. Bunlar, PKK'ya puan kazandırdı.

Asayiş Komutanlığı, bölgede halka dönük propaganda çalışmaları başlattı. Bu çalışmalar, köylere kadınlı erkekli ziyaretler şeklinde, yörenin geleneklerine uygun biçimde yapıldı. Vatandaşların merak ettikleri sorulara cevaplar verildi. Halk arasında fısıltı şeklinde devlet aleyhine oluşturulan konulara ait sorulan sorulara mantıklı, açık yanıtlar verildi. Yapılan işler anlatıldı. Ulaşılmak istenen hedefler açıklandı, Onların kuşkuları giderilmeye çalışıldı. Güvenlik güçlerinin operasyonları, varılmak istenen hedefler açıklandı. Köylülerin bazı ihtiyaçları giderilmeye çalışıldı. Halk, teröristler hakkında örnekler verilerek aydınlatıldı.

Halka dönük çalışmalar tüm bölgede yaygınlaştı. Her seviyede yapılan görüşmeler her yerden olumlu işaretler getirdi. Bu görüşmeler sayesinde köylüler yetkilileri, yetkililer de bazı köyleri ve köylüleri tanıdılar.

Mayıs 1994'te Ergani köylerine 16. Zırhlı Tugay Komutanı Tuğgeneral E.A. ile arka arkaya ziyaretler yaptık. Yaşlı, genç köylülerle saatlerce konuştuk, onların sorularını yanıtladık. Hatta bir köyde konuşurken, TRT'den Ertürk Yöndem geldi. Çok sevdiğim bir insandır. Konuşmaları kayda aldı. Biraz da sitem ederek, "Paşam köylülerle konuşuyorsunuz, bizim haberimiz olmuyor." Şakayla, "Nasıl haberin olmuyor? Bak bizi köyde bile buluyorsun Ertürk Bey!" dedim, gülüştük. Ertürk Yöndem, Güntaç Aktan hep dağ başlarında bizimle, askerle olmuştur. Hizmetleri büyüktür, unutulmaz.

Köylü vatandaşların konuşmalarda sürekli olarak sordukları soru şuydu: "Devlet bu kararlı tutumunu sürdürecek mi? Yoksa biraz düzeldikten sonra yine kendi kaderimize bırakıp gidecek mi? Bizler 1989-1993 yıllarında çok çektik, tekrar o günleri yaşamak istemiyoruz!"

Ben kendilerine, "Devlet kesin kararlıdır. PKK'lı teröristler pes deyinceye kadar, onların arkasında olacağız. Ortalık düzelinceye kadar operasyonlar sürecek," dedim.

Yaşlı insanlar konuşmalarımızı gözleri yaşararak dinlediler. Gençler meraklıydı, umutlanmak istiyorlardı. Kapanan işyerleri açılsın istiyorlardı. Ayrıca, terör örgütü hâlâ onların beyinlerini yıkıyor, "Biz güçlüyüz, bu yıl işi bitireceğiz. Askerler birkaç operasyon yapar, sonra giderler," diyorlarmış.

Onlar da teröristlere, "Asker gelince kaçıyorsunuz, ortadan kayboluyorsunuz. Madem güçlüsünüz, neden kaçıyorsunuz?" diye sormuşlar.

Onlar, "Biz şimdi taktik icabı kayboluyoruz," demişler.

Ama gençlerin kafası karışmış. Bize, "Her gün böyle gelecek misiniz komutanım?" diye sordular.

"Siz istediğiniz her zaman geliriz. Yeter ki isteyin!" dedim.

Ayrılırken hepsinin gözleri umutla parlıyordu.

Ziyaretten sonra, Tuğgeneral E.A. ile köylülerin konuşmalarını değerlendirdik. Kendisini Özel Harp Dairesi'nden tanırım. Güçlü, atak ve konuyu iyi bilen bir komutandır. Kendisine, "E. Paşa, Ergani kuzeyi, doğusu ve batısında teröristlerin hâlâ etkisi var. En kısa zamanda bunlara derslerini ver. Bölge rahatlasın. Benden istediklerini söyle. Helikopter, özel birlik... ne istiyorsan. Hemen bildir!" dedim.

"Ben de bunu teklif edecektim komutanım! Sizden istediğim, Özel Kuvvetlerden 2 tim ile jandarma komandolarından *Efeler* veya roketlerden 5-6 tim. Bu yeterli."

"Hemen karargâha gidiyorum, istediklerini vereceğim."

Tuğgeneral E.A., 24-27 Mayıs 1994'te Ergani doğusundaki Abdülaziz Dağlarını taradı, günlerce dağlarda kaldı. Teröristlerin izini buldu, onları Ergani yakınındaki Sakız Dağı'nda kıstırdı. 7 Haziran günü yaptığı operasyonda kalabalık bir grubu etkisiz kıldı. Bölge rahatladı. Gençleri etkileyen teröristler artık yoktu.

Ekim 1993: Cudi Dağı'na yapılan keşif harekâtı

Şırnak bölgesinde Cudi Dağı önemli bir konuma sahiptir. Cudi Dağı'na yerleşen teröristler her an kolaylıkla Şırnak, Cizre ve Silopi'ye inerler. Buradan yapılacak gözetlemeli atışlar bölgeyi etkisi altına alabilir.

PKK, bu dönemde Cudi'ye güçlü olarak yerleşmişti. Örgüt, Cudi'nin önemini kavramıştı. Cudi Dağı, Kuzey Irak ve Suriye'den gelen teröristlerin birleştiği uğrak yeridir. Türkiye'den gelip Kuzey Irak'a ve Suriye'ye gitmek isteyenler önce Cudi'ye gelirler, buradan yurtdışındaki kamplara giderlerdi. Suriye ve Kuzey Irak'tan gelenler de yine önce Cudi'ye gelirler, buradan Türkiye'ye girerlerdi. Cudi Dağı vazgeçilmeyen bir uğrak yeridir.

Cudi Dağı'nın önemi nedeniyle, vakit geçirilmeden operasyon yapılması gerekti. Şırnak bölgesindeki bazı birliklerle Cudi Dağı'nın kuzey eteklerine doğru sınırlı bir operasyon yapıldı. Operasyonun asıl amacı, birliklerin gece harekâtına alışmalarını sağlamak, PKK'nın Cudi'deki gücü hakkında yeterli ve gerçek bilgiler elde etmekti.

1. Komando Tugay Komutanı Tuğgeneral E.E.'nin emir ve komutasında geceleyin başlayan operasyon başlangıçta hızla gelişti. Teröristler geceleyin bir hareket beklemediklerinden, birliklerin gece hareketi beklenenden daha hızlı oldu, hedefe ulaşıldı. Teröristler durumu ancak gün ağarırken gördüler ve önlemler aldılar. Çok sınırlı olan ilerleme istikametlerini kapattılar. Çatışmalar yer yer şiddetli biçimde sürdü. Operasyonda onlarca terörist etkisiz kılındı, pek çoğu da yaralandı. Ayrıca, Suriyeli 2 terörist de ağır yaralı olarak ele geçti. Cudi'de teröristlerin bazı lojistik noktalarına ulaşıldı. Dikiş makineleri ve yiyeceklerin bulunduğu depolar tahrip edildi.

Birlikler, yeni uygulanan gece harekâtının önemini kavradılar, yararlarını gördüler. Özellikle genç subaylar ve astsubaylar gece harekâtının başarılı olması için canla başla çalıştılar. Gece harekâtından büyük keyif aldılar. Özellikle Piyade Teğmen C. Bahadır, gece harekâtında çok başarılı oldu. Teröristlerin korkulu rüyası olmuştu.

Ağır yaralı olarak ele geçen Suriyeli 2 teröristin sorgulamasında ilginç bilgiler elde edildi. Suriye resmî makamlarının PKK'yı desteklediği ve Suriyeli Kürtler veya Ermenilerle PKK'yı takviye ettiği öğrenildi. Suriye'nin PKK'yı mücadelesini sürdürebilmesi için her yönden desteklediği, Suriyeli Kürtlerle örgütü takviye ettiği anlaşıldı. Suriye ilginç bir oyun oynuyordu. Bir taşla 2 kuş vuruyordu. Suriye, PKK'nın Türkiye'ye karşı mücadelesinin sürmesini istiyordu ve koz olarak kullanıyordu. Sıfır maliyetli bir politika izliyordu.

Yaralı teröristlerden Cudi'deki teröristler hakkında yeni bilgiler de alındı. Cudi'de kalabalık terörist grubu vardı. Terzihaneleri, hastahaneleri vardı. Yerleri belirlenmişti. Hazırlıklar için iyi bilgiler toplanmıştı. Zaman geçirmeden hazırlıklar başladı.

23 Ekim 1993: Küpeli Dağ'da (Gabar) keşif maksatlı operasyonlar

PKK, Küpeli Dağ'da (Gabar) Kürt Ulusal Meclisi'ni toplayacaklarını, kararlar alacaklarını ve bağımsızlıklarını ilan edeceklerini, her fırsatta söyleyip duruyordu! Küpeli Dağ bölgesini her yönden güvenli görüyor ve Türk askerinin giremeyece-

ğini düşünüyordı. Küpeli Dağ'da yeterli teröristin bulunduğuna, operasyonlara karşı uzun süre direneceğine inanıyordu.

Ekim 1993 başında, Mardin Bölge Komutanı Tuğgeneral O.B. komutasında, teröristlerin bulundukları yerleri öğrenmek için, Dargeçit bölgesinden Dicle Nehri helikopterle geçilerek operasyon başlatıldı. Dicle Nehri doğusunda çatışmalar oldu. Teröristler, Dicle Nehri batısından yapılan isabetli havan ateşleriyle etki altına alındılar. Ayrıca, teröristlerin gerilerine de helikopterlerle indirmeler yapıldı. Teröristler kaçtılar. Büyük kısmının Yağızoymak, Bulmuşlar, Karageçit bölgelerinde bulundukları anlaşıldı.

Dicle Nehri batısından yapılan bu harekâta paralel olarak, Fındık bölgesinden de kuzeydoğu istikametinde jandarma birlikleri saldırıya geçtiler. Birlikler kısa zamanda amaçlanan hedefe ulaştılar, onlarca terörist etkisiz kılındı. Ağaçyurdu ve Çetinkaya gibi, teröristlerle dolu olduğu söylenen köylere girdiler. Operasyon, amacına uygun olarak 2 gün sürdü. Teröristlerin kesin yerleri öğrenildi. Gelecekteki operasyon için gerçek bilgiler sağlandı.

Terörist örgüt, harekât sonunda Küpeli Dağ (Gabar) bölgesi ve batısının pek güvenli olmadığını gördü. Bundan sonra, Kürt Ulusal Meclisimi (KUM) toplama gibi konulara konuşmalarında yer vermediler. TSK'nin gücünü gördüler, her an her tarafa girebileceğini anladılar. Küpeli Dağ'a (Gabar) Türk askerinin girişi, teröristleri ve terörist başını çok kızdırdı. Terörist başı, bölge sorumlusunu değiştirdi. Üst sorumlu Karayılan'a da hakaret etti. Hesap vermesini istedi. Ayrıca kendini affettirmesi için fazla çalışması gerektiğini söyledi.

Küpeli Dağ'a yapılan operasyonla koordineli olarak Siirt Bölge Komutanlığı da, Yassı Dağ ve Şeyh Ömer Dağlarında operasyonlar yaptı, başarılı oldular.

Operasyon sırasında, Mardin Güvenlik Komutanı Tuğgeneral O.B. ile Dicle Nehri batısında harekâtı seyrediyorduk. Yan tarafta bazı yerlere bakıyor, içini çekiyordu, belli ki sıkıntısı vardı.

"O. Paşa bir şey mi oldu? Üzgün görünüyorsun."

"Hayır komutanım, bugün üzgün değilim. Ama (karşıda bir yeri göstererek) şu Çelik Karakolu'nu (Şırnak) gördükçe canım sıkılıyor. Siz gelmeden 2 ay önce acı bir olay oldu. Hep onu hatırlıyorum, içim yanıyor."

"Ne oldu, O. Paşa? "

"Haziran 1993 ortalarında Çelik Karakolu (Şırnak) bana haber verilmeden kapatılmış. Karşısında bizim Çelik Karakolu (Mardin) tek başına kaldı. Karakolu takviye etmek istedim. Çeşitli yerlerden asker getirdim. Ayrıca köylerden korucu aradım. Kimse korucu olmak istemedi. Köylüler korucu olmak istemiyorlardı. Çünkü teröristler onları iyice korkutmuştu. Teröristlerin dediklerini yapıyorlardı. 2 Temmuz 1993 gecesi, Çelik Karakolu'nu bastılar. Bütün gece boğaz boğaza çatışma oldu. 16 erbaş ve eri şehit verdim. 10 kadar da terörist öldü. Karakolu basanlar karşıdaki Taşkonak, Demirboğaz ve Çetinkaya köylerinden gelmişlerdi. En büyük zayiatı, karşıda boşaltılan Çelik Karakolu'ndan atılan roket ve havanlardan verdik. O gün çok üzülmüştüm. 3 karakolumu da kapattım. Köylüler, teröristlerin etkisi altına girmişlerdi. Karakola köy içinden de mermiler atıldı."

"Bugün rahat mısın? "

"Evet, bugün rahatım. Aylardır karşı tarafa korkuyla ve içim sızlayarak baktım. Bugün oraya geçtim, epeyce terörist etkisiz kılınmış. Sanıyorum, bunlardan bir kısmı Çelik Karakolu'nu basanlardı. Küpeli Dağ (Gabar) bataklığına ayak bastım, kurutacağımıza inanıyorum. Bu bataklık kurursa Mardin rahatlar, terör diye bir şey kalmaz," dedi.

"Karakolları açmayı düşünüyor musun? "

"Bu operasyondan sonra Temelli Karakolu'nu açmak istiyorum."

"Açabilirsin O. Paşam. Biliyorsun, alan kontrolünü kesinlikle sağlayacağız. Bu da kırsaldaki karakolları açmakla olur. Hazırlıklarını yap ve aç, memnun olurum."

O. Paşa çok mutlu olmuştu. 20 Aralık 1993 günü Temelli

Karakolu'nu açtı. Daha da mutlu oldu, ben de mutlu oldum. Teşekkürler O. Paşa!

O. Paşa haklıydı. Teröristler, Küpeli Dağ'dan (Gabar) Dicle Nehri'ni geçip Mardin'e eylem yapıyorlardı. Küpeli Dağ askerin denetimi altına girince Mardin'e teröristler geçemeyecek, eylem yapamayacaklardı. Böylece bölge rahatlayacaktı.

Öyle de oldu. Gabar'a yapılan operasyonlardan sonra, Mardin rahatladı. 1995 sonunda da, Bakanlar Kurulu, "Mardin'de terörün üstesinden gelinmiştir. Olağanüstü hal durumunun uzatılmasına gerek kalmamıştır," şeklinde karar almıştır.

27 Kasım 1993: Silopi'deki birinci operasyon

PKK'lı teröristler, 1994 başında Küpeli Dağ'da (Gabar), Kürt Ulusal Meclisi'ni toplayıp bağımsızlıklarını ilan etmeyi düşünüyorlardı. Bu yüzden bölgeyi güçlendirmeye çalıştılar. Bölgeye Suriye ve Kuzey Irak kamplarından sürekli terörist geliyordu. Silopi Jandarma Komutanlığı, aldığı duyumları değerlendirince bazı gelişmelerin olacağını anladı.

Jandarma Yarbay R., Cizre-Silopi yolunda bazı noktaları gece görüş cihazlarıyla takviye etti ve gözetlemeye başladı. Gözetleyiciler 27 Kasım 1993 gecesi saat 01.30 sıralarında kalabalık bir terörist grubu tespit ettiler. Civarda yerleştirilen pusu timleri teröristleri bekledi, ölüm bölgesine soktular. Teslim ol çağrısına teröristler ateşle karşılık verince çatışma çıktı. Açılan ateşlerle pek çok terörist etkisiz kılındı. Teröristler üzerinde yapılan araştırmada, çoğu 25-30 yaşları arasında, en eğitimli birlik olduğu anlaşılmıştı. Terör örgütü çok güvendiği bir birliğini kaybetti.

11 Şubat 1994: Silopi'deki ikinci operasyon

Silopi Taktik Komutanı Jandarma Yarbay R., teröristleri iyi tanıyordu. 2 ay önce öldürülen teröristlerin intikamını almak için tekrar geleceklerini biliyordu. İstihbarat çalışmalarını hızlandırdı. Komutanlıktan özel birlik ve malzeme istedi. İsteklerinin çoğu sağlandı. Şırnak Güvenlik Komutanı Tuğgeneral E.S. elindeki tüm olanakları verdi. Hazırlıklar yapıldı, beklenmeye başladı.

11 Şubat 1994 akşamı saat 20.45'te, kalabalık bir terörist grubu Silopi ilçe merkezine saldırdı. Hedefleri, ilçedeki jandarma, polis ve askerî birliklerdi. Onlara büyük kayıplar vererek ölen teröristlerin intikamını almak istiyorlardı. İlçeye hızla girdiler, mahallelere dağıldılar. Önlerine çıkan herkese ateş ediyorlardı.

Bu sırada Taktik Komutanı Jandarma Yarbay R., gece görüş cihazlarına sahip özel birlikleri teröristlerin çıkış yerlerini tıkayacak şekilde yerleştirdi. Teröristlerin çıkışlarını beklemeye başladı. Gece yarısı teröristler şehirden çıkmaya başlayınca kıyasıya bir çatışma başladı. Onlarca terörist silâhlarıyla birlikte etkisiz kılındı. Ölenlerden bazıları kadın teröristti. Güvenlik güçlerinden bir polis şehit oldu, bir asker ve bir polis de yaralandı. Güvenlik güçleri şehir içinde başarılı oldular, birbirleriyle yardımlaştılar, teröristlere iyi darbe vurdular. Şırnak Güvenlik K.nı Tuğgeneral E.S. de gece boyunca onları destekledi. Güven verdi.

Teröristler bugüne kadar şehir içine girmemişler ve fazla kalmamışlardı. Demek ki, şehre veya kendilerine fazla güveniyorlardı. Sonuçta, Silopi'yi basmaya gelenler baskına uğramışlardı. Ağır fatura ödemişlerdi. İki ay içinde iki büyük grup etkisiz kılınmıştı. Bunlar terörist örgütün en güvendiği birlikleriydi. Olay, PKK'lı teröristleri çok düşündürdü.

Şırnak Güvenlik Komutanlığı da, Cizre ve Silopi bölgesinde operasyonlar başlattı. Silopi'deki başarılı operasyonlar Silopi'yi rahatlatmıştı. Ancak Cizre'de olaylar durmamıştı. Cizre, bölgede önemli bir konuma sahipti. Küpeli Dağ ve Cudi Dağı'ndan gelen teröristler, Cizre şehir örgütüyle işbirliği yapıyor, olayları birlikte eyleme dönüştürüyorlardı.

Cizre içindeki eylemler durmadı. Zaman zaman devam etti. Eylül-Ekim 1983'te Cizre huzursuzdu. Akşamları hava

karardıktan sonra evlerden sokaklara ateş ediliyor ve şehitler veriliyordu. Teröristler, şehirde sade vatandaşları korkutmuşlar, kimse konuşmuyor, bilgi de vermiyordu. Teröristler acımasızdı. Resmî binalara girip çıkanları tespit ediyorlar, gece evlerinde cezalandırıyorlardı. Devletle işi olan, ihtiyacı olanlar da Kaymakamlığa, Emniyete ve Jandarmaya gitmiyordu. Herkes korkmuş, herkes sinmişti.

Şırnak Güvenlik Komutanı Tuğgeneral E.S. ile çareler aradık. Etkin önlem almak gerekiyordu. Birlikleri gece görüş cihazlarıyla takviye ettik. Tuğgeneral E.S. Cizre'ye oturdu. Kaymakam O. Bulgurlu, Emniyet Müdürü, Jandarma Yarbay Selçuk Değer ve diğer görevliler gece gündüz demeden çalıştılar. Sert ve şiddetli çatışmalar oldu. Teröristler ağır kayıplar verdiler, dayanamayıp kaçtılar.

Cizre 1993 sonunda huzurlu bir kent oldu. Tuğgeneral E.S., Kaymakam O. Bulgurlu, Jandarma Yarbay Selçuk Değer (sonra hayatını kaybetti), Emniyet Müdürü ... Binbaşı A.G. ile Jandarma Yüzbaşı C.T. ve Korucubaşı K.A.'nın özverili çalışmalarını unutmak mümkün değildir. Hepsinin gözlerinden öpüyorum.

16-17 Kasım 1993: Besler'deki (Şırnak) operasyon

Besler, Şırnak kuzeydoğusu ile Yazlıca Dağı (Herakol) güneyinde kalan kesimdir. PKK'lı teröristlerin uzun süre yerleştikleri ve Türk askerinin giremez dedikleri alandır. Teröristler, bu bölgedeki karakollara sürekli baskınlar yaparak ağır kayıplar verdirmişler ve karakolların boşaltılarak çekilmelerini sağlamışlardır. Teröristler, Besler'de kendilerine güveniyorlardı. Teröristlerin Besler'de kalmaları Şırnak şehir merkezi ile Şırnak-Şenoba arasındaki kesimi huzursuz ediyordu. Buradaki teröristlere dur demek, bir ders vermek, hem de iyi bir ders vermek, Şırnak bölgesinin güvenini sağlamak gerekiyordu. Besler'deki teröristler her gün Namaz Dağı'na kadar gelerek şehre âteş açıyorlar, Şırnak şehir merkezini huzursuz ediyorlardı. Askerler, polisler ve korucular bütün gece teröristlerle çatışıyorlardı.

PKK'lı teröristlerin güvendikleri bu bölgeye değişik bir operasyon planlandı. Diyarbakır kuzeyi oldukça rahatladığından, 2 komando taburu Şırnak bölgesine kaydırıldı. Yapılan plana göre, tugay gücünde bir birlikle Namaz Dağı ve kuzeyinden Elmadağ istikametinde girilecek; bir komando taburuyla da 25 kilometre kadar uzaktan Körkandil Dağı eteklerindeki Doğan'dan hareket edilecek, Uğur Tepe-Dedeören-Elma Dağı istikametinde ilerlenecek, cepheden (Şırnak'tan) gelen bir tugayla Elma Dağı bölgesinde birleşilecek, böylece bölgedeki teröristler etkisiz kılınacaktı.

16 Kasım 1993 sabaha karşı 1. Tugay büyük unsurlarıyla cepheden girdi. Siverek Komando Alayı'nm 2. Taburu da Piyade Binbaşı I.Ç. komutasında Doğan'dan çıkarak Uğur Tepesi istikametinde açılarak ilerlemeye başladı. Ana birliklerden çok uzakta, meydan okurcasına ilerlemesi teröristleri çileden çıkarttı. Öyle ya! Çok güvendikleri Besler'i bu tabur harmanlıyor ve hepsine meydan okuyordu.

Doğan köyü güneyinden itibaren etrafına 8-10 PKK'lı terörist grubu takıldı. Her fırsatta, her tarafta tabura pusular kuruyorlardı. Çatışma tecrübesi iyi, eğitimi ve disiplini üst seviyede olan bu kahraman tabur, pusulara sert biçimde karşılık veriyordu. 10'dan fazla pusuya rağmen tabur zarar görmedi. Teröristler kayıplar verdiler. Tabur, terörist grupları kovalayarak Uğur Tepe'yi geçti. Dereören'e girer gibi yaptı. Güneydeki 1915 rakımlı tepeye yöneldi ve geceyi geçirmek üzere oraya yerleşti.

Teröristler, bu tabura gece ağır zayiat verdireceklerini, taburun tamamını yok edeceklerini, her tarafa telsizlerden yaydılar. Terörist başına da benzer vaatlerde bulundular. Zafer çığlıkları attılar. Gece tabur bitecek diyorlardı.

Tabur, hava kararırken 1915 rakımlı tepeye yerleşti. Teröristler de etrafında toplandılar. 16-17 Kasım 1993 gece yarısı, teröristler dört taraftan aynı anda saldırıya geçtiler. Kuzey-

den yapılan saldırı, Tabur Komutanı Piyade Binbaşı İ.Ç.'nin 2 teröristi soğukkanlılıkla bizzat vurmasıyla; doğu ve batıdan yapılan saldırılar da 2-3 teröristin etkisiz kılınmasıyla durdu.

Ancak, asıl saldırı güneyden yapıldı. 40-45 kadar terörist, güneydeki 3. Bölük bölgesine yaklaştı. 3. Bölük'ün yiğit komutanı Üsteğmen M.K., yanına aldığı soğukkanlı askerleriyle, teröristleri 5 metre kadar yakınına yaklaştırıp aniden açtırdığı ateşle hemen oracıkta onlarca teröristi etkisiz kıldılar. Bu arada tabur 3 kahramanını kaybetti. Teröristler neye uğradığını anlayamadan, geldikleri istikamete kaçtılar. O güne kadar çok konuşan, büyük laflar eden teröristler, kendilerini 5 metreye kadar sokup aniden ateş açan bir birlik görmemişlerdi. Bu korkusuz taburdan korktular. Böyle soğukkanlı bir birlik görmemişlerdi.

17 Kasım sabahı 2. Tabur toparlandı. Elma Dağ istikametinde ilerledi. Tehlikeli yerlerden geçtiler. Teröristleri aradılar ama teröristler bu kahraman taburu 2500-3000 metre uzaktan korkuyla izlediler. Komandolar gelirken önünden kaçtılar, onlara yolları açtılar. Tabur da kollarını sallaya sallaya ve meydan okuyan tavrını sürdürerek, Elma Dağ bölgesine geldi. Cepheden taarruz eden birliklerle birleşti. Bölgede tertiplendiler, etrafta arama-tarama yaptılar.

Aramalarda onlarca terörist cesedi, pek çok silâh, cephane ve yiyecek maddesi bulundu. Ancak, asıl önemli olan, teröristlerin yüreklerine oturan korkuydu. Kahraman tabur, teröristlerin yüreklerine korkuyu salmıştı. 5 metreden açılan ateşi uzun müddet unutamadılar. Kimse de unutmadı.

Eylül 1993: Hakkâri'deki operasyon

PKK, OHAL bölgesinin diğer taraflarında olduğu gibi, Hakkâri'de de büyük gelişmeler kaydetmişti. Örgütün şehir birimleri Hakkâri, Yüksekova, Şemdinli, Çukurca'da halkı sürekli olarak Türkiye Cumhuriyeti ve TSK aleyhine işlediler. Hedefe yaklaştıklarını sanarak, her geçen gün daha hızlı çalışıyorlardı. Halk, devletin Hakkâri'ye hiçbir şey yapmadığını söyleyerek devlete ateş püskürüyorlardı. Propagandaları güçlü ve etkiliydi. Gün geçtikçe tabana daha çok yayılıyordu. Devletin yanında olanlar panik içindeydi. Devlete karşı olanlar rahattı.

Daha önceki yıllarda devletin yanında olup PKK'ya karşı mücadele veren korucular, yapılan propagandadan fazlasıyla etkilenmiş ve korkmuşlardı. Bölgede cesur olarak tanınan aşiretler de panik içindeydi. Korku yüreklerine değil, beyinlerine işlemişti. 7 Ağustos 1993 günü Hakkâri'de yapılan, komutanların devir-teslim töreni sırasında korucular toplu olarak geldiler, silâhlarını bıraktılar, istifa ettiklerini söylediler. Bitmişlerdi. Gitmelerini söyledim. Hepsi kışladan kaçar gibi uzaklaştılar.

Halkın büyük kısmı, terör örgütünden korkuyor ve ne yapacaklarını bilmiyordu. Sanki bir iki ay içinde PKK bölgeyi ele geçirerek Kürt devletini kuracak ve kendilerine karşı olanları, başta korucular olmak üzere kurşuna dizeceklerdi. Hepsi korkunun esiri olmuşlar, normal düşünemiyorlardı. Halkı bu duruma getiren, devletin o günlerdeki kararsız tutumuydu. Devlet sessizdi, çekingendi. Teröristler ise saldırgan ve gürültücülerdi.

Halkı bu korkudan kısa zamanda kurtarmak ve devletin gücünü göstermek gerekiyordu. Ayrıca halk, PKK'mn şişirilmiş bir balondan başka bir şey olmadığını görmeliydi. Bu nedenle, Hakkâri'de teröristlerin en güçlü oldukları yerlere sırayla güçlü operasyonlar planlandı ve uygulandı. Operasyonlar başarıyla sonuçlandı, pek çok terörist öldü, yaralandı ve sağ ele geçti. Özellikle Alandüzü ve Buzuldağı'na yapılan operasyonlar teröristlere korku verdi. Bölge halkına da devletin gücünü gösterdi.

Hakkâri, konumu itibarıyla olduğu kadar, beyaz zehir ticaretinin de önemli merkeziydi. Beyaz zehir Yüksekova, Başkale (Van) gibi yerlerin zenginlik kaynağıydı. PKK, beyaz ze-

hir ticareti nedeniyle Hakkâri'ye özel önem veriyordu. Hakkâri'deki Dağ ve Komando Tugayı, jandarma ve polisler de ellerinden gelen her çabayı gösteriyordu. Tugay Komutanı Tuğgeneral O.P., devletin kararlılığını gösteren operasyonlar yapıyordu.

7 Aralık 1993: Komando birlikleri bölgeden ayrılıyor

1993 sona ererken kış geldi. Her tarafta kar yağmaya başladı. Dışarıdan bölgeye gelen komando birliklerinin yaşam koşulları zorlaştı. Komandolar birliklerin içinde veya yakınında çadırlarda kalıyorlardı. Soğuk hava her tarafı kasıp kavuruyor ve çadırlardaki yaşam her gün daha kötüye gidiyorduk Günlerinin çoğunu operasyonlarda geçiren komandolar için artık geriye dönüş zamanı gelmişti.

Komando birlikleri, 7 Aralık'tan itibaren kışlalarına dönmek üzere bölgeden ayrıldılar. Komandoların gidişi teröristlere kısmen rahat nefes alma fırsatı verdiyse de, bölgede kalan birlikler teröristlere göz açtırmadılar. Teröristler de kış aylarında Kuzey Irak ve İran'daki kamplara gittiklerinden, yurtiçindeki sayıları azalmıştı. Bu yüzden büyük çapta eylem yapmaları zordu.

Güvenlik güçleri bu dönemde bir ilki daha gerçekleştirdi. Ağustos 1993'ten beri gece harekâtını yaparak büyük değişiklik yapan birlikler, kış döneminde de kış harekâtını başlattılar. Kış harekâtı zordu, tehlikeliydi. Ama yapılması da gerekliydi. Yılın 12 ayından 5 ayı kış nedeniyle boş geçiyordu. Neredeyse yılın yarısına yakın bir dönem. Başarı için bu dönemi değerlendirmek zorunluydu.

Kış için özel giysiler yaptırıldı. Soğuk havalara dayanıklı giysilere ve teçhizata sahip olan askerler, eksi 35-40 derecede operasyon yapabilecek hale geldiler. Bu olanak, teröristlere büyük sorun yaratacaktı. Teröristlerin giysileri, teçhizatı, araçları kış için uygun değildi. Onlar mağaralara giriyorlar

ve kış boyunca yaşamlarını zorla sürdürmeye çalışıyorlardı. Bu kış yapılacak operasyonlar, en azından onları mağaradan atmak, ölmeye bırakmak demekti. Mağaralara bazı maddeleri, malzemeleri zorlukla koyan teröristler, kışın yerlerinden sökülüp atılınca ya ölecekler veya teslim olacaklardı. Ayrıca, mağaralarda bütün kış boyunca düşünüp taşınarak eylem planları ve eğitim yapma olanağından mahrum olacaklardı. Bu durum teröristleri kötü yönden etkiliyordu.

Güvenlik güçleri, kışa dayanıklı giysiler içinde, helikopterlerle bir yerden bir yere intikal kolaylığına, yiyecek ikmal kolaylığına, yaralıların helikopterle tahliye kolaylığına sahipti. Bazı birlikler derin karda yaşamlarını sürdürme eğitiminden geçmişti, hazırlıkları vardı.

Kış operasyonları, Diyarbakır kuzeyinde Bingöl, Batman ve Diyarbakır'a bağlı birliklerle arka arkaya yapıldı. Operasyonlarda Hani, Lice, Kulp, Genç arasındaki bölgelerde kışı geçirmeye çalışan teröristlerin barınmalarına, eğitim yapmalarına ve dinlenmelerine fırsat verilmedi. Her operasyonda onlarca terörist etkisiz kılındı. Mağaralardaki yiyecekleri ve yakacakları etrafa saçıldı.

Aynı şekilde, Bingöl, Bitlis, Batman, Hakkâri, Şırnak ve Mardin'de de operasyonlar etkin biçimde sürdü. Teröristler baskı altında tutuldu. Yüzlerce terörist kış şartlarında etkisizleştirildi. 1993-1994 kışı teröristler için hiç de iyi geçmedi. Darbe üstüne darbe yediler. Gözden uzak mağaralara ulaşabilenler kurtuldular.

2 Aralık 1993, Bingöl: Şeytan Dağları operasyonu

Jandarma Asayiş Komutanlığı bölgesinde her tarafta arka arkaya başarılı operasyonlar yapıldı. Askerler bütün bölgede teröristlerin peşindeydi. Askerin nefesi hep enselerindeydi. Bingöl güvenlik komutanı Tuğgeneral Y.K.'nın Şeytan Dağlarına baskın tarzında yaptığı operasyon sonuçları açısından ilginçti.

Şeytan Dağları, Bingöl'ün 60 kilometre kadar kuzeyindedir, 2 bin 903 metre yüksekliktedir, yolu sapadır, kışın ulaşmak zordur. Güvenlik güçlerinin arasıra gelmesi dışında, oralara gitmek kimsenin aklına bile gelmez. *Allah'ın unuttuğu yer* denilebilir.

2 Aralık 1993 gece yarısından itibaren Bingöl Güvenlik Komutanı Tuğgeneral Y.K. komutasındaki 300 kişiye yakın birlikler, Şeytan Dağları'na değişik yerlerden sızarak- sabaha karşı hedef bölgelerine vardılar, teröristleri çevirdiler. Sabah 07.00'de helikopterlerle indirilen 200 kişilik kuvvetin de gelmesiyle şiddetli bir saldırı başlatıldı. Teröristler neye uğradıklarını şaşırdılar. Kısa zamanda onlarcası etkisiz kılındı. Bazıları da yaralandılar. Operasyonda alınan sonuç kadar, kışın derin karda yapılması ve operasyonda polis özel harekât timlerinin de katılması önemlidir. Operasyonda birliğin sadece 2 yaralısı vardı. Bu operasyonlarda güvenlik güçlerinin kararlılığı, kış-yaz demeden operasyonların kesintisiz süreceği gösterilmiştir.

27 Ocak 1994: Genç (Bingöl), Servi, Gerçekli operasyonu

Birlikler, 1994'e girerken, gece sızma hareketlerinde büyük aşamalar kaydettiler. Terörist gruplara geceleyin sızıp sabaha karşı üzerine çullanıyorlar ve iyi sonuçlar alıyorlardı. Bingöl güneyindeki Genç, Servi operasyonu da ilginçtir. Operasyonu Bingöl ve Diyarbakır Komutanlığı birlikte karşılıklı olarak yaptılar. Bingöl kuzeyden indi, Diyarbakır güneyden çıktı.

Operasyon 26 Ocak 1994 gece yarısı sızmalarla başladı. Tepelerdeki *tepeciler* sessizce ele geçirildikten sonra, Gerçekli bölgesinde teröristlerle çıkan çatışmada pek-çok terörist 2 saat içinde etkisiz kılındı. Güvenlik kuvvetlerinin kaybı yoktu.

Operasyon, kışın dondurucu soğuğunda ve derin karda yapıldığından teröristler hiç beklemiyorlardı. Ani baskınla

uykudan uyandılar ama ağır fatura ödediler. Direnenler etkisiz kılındı, kaçanlar canlarını zor kurtardılar.

Kuzey Irak'tan atılan havan mermileri

Teröristler, güvenlik güçlerine zarar vermek için her fırsattan yararlandılar. Ellerinde bulunan 82 ve 122 mm'lik Rus yapısı havanları, bölgede baskın tarzında bazı yerlerde kullandılar. Kasım 1993'te Cudi Dağı kuzey yamaçlarından Şırnak Kışlası'na ateş açtılar. 2-3 havan mermisi, kışladaki asker hastanesinin önüne düştü. Hasta taşıyan 3 asker yaralandı. Ocak 1994'te, Gülyazı'ya bağlı Bağlıca bölgesine Irak tarafından ateş açtılar. 3-4 havan mermisi askerlerin bulunduğu mevzinin içine düştü. 1 subay ve 2 er şehit oldu. Daha başka yerlere de zaman zaman atışlar yaptılar.

Bölgede asker çoktu. Her yerde tesis vardı. Bölge halkı devletin güvenliği altındaydı. Teröristler herkese ve her şeye zarar vermeyi kâr sayıyorlardı. Her fırsattan yararlanıyorlardı. O günlerde Irak ordusundan ele geçirdikleri havanları, havancı personeli de bularak kullandılar. Daha önceleri, Barzani ve Talabani birliklerinde Irak ordusuna karşı savaşmış ve havan kullanmış kimselerdi. Onları parayla tuttular. Askeri tesislere, güvenlik güçlerine karşı kullandılar.

Havan atışları Irak tarafında sınıra yakın bölgelerden en çok 8-10 atım olarak yapılıyor, hemen ateş kesiliyor, havanları bölgede gizleyip kaçıyorlardı. Havan atış yerini, havanı ve mürettebatını bulmak zordu. Her defasında değişik yerlerden atışlar yapılıyor, mermileri atar atmaz kaçıyorlardı. İyi bir hazırlık yapılmadan, havanların yerleri kabaca da olsa belirlenmeden, mevzi yerlerini bulmak mümkün olmadı.

Havan atışları tehlikeli oluyordu. Bölge halkını korkutuyor ve morallerini bozuyordu. Teröristlere de cesaret veriyordu. Üzerine gidilmezse, kısa zamanda havan sayısının artacağı kesindi. O günlerde tespit edilebilen havan sayısı 6-7

civarındaydı. Etkisiz hale getirilmesi için önlemler alındı. Önce 2-3 tim hazırlandı, şüpheli veya muhtemel mevzi bölgelerine yakın yerlere yerleştirildi. Havanlar ateşe başlar başlamaz, timler Irak tarafına çeşitli yerlerden hızla girerek, ateş eden havanları ve mürettebatı aradılar. Bulamadılar, boş döndüler.

Bölgeye AN/TPQ-36 radarları getirildi. Havan atışlarının yapıldığı bölgelerin yakınında yerleştirildi. Havan atışları yapılır yapılmaz, ateşin geldiği yer ve mesafesi kısa sürede saptandı. Saptanan noktalara havanlarla, topçuyla ateşler açıldı. Ateşler etkili olmasına karşın, bu da tek başına yeterli olmadı.

Bunun üzerine, AN/TPQ-36 radarıyla timler yan yana kullanıldı. Ateş açılır açılmaz, radardan, ateşin geldiği yer ve istikamet tam olarak belirlenerek, o istikametteki muhtemel noktalara timler hızla girdiler. Değişik istikametlerden giren timler, 2-3 ay içinde 4 havanı ele geçirdi, mürettebatını etkisiz kıldılar. Bundan sonra ateşler kesildi.

Timler uzun süre arazide ve kabartma haritalar üzerinde çalıştılar. Teröristleri sınırlarda beklediler. Atış yapılır yapılmaz Irak topraklarına hızla girdiler. Her seferinde tim komutanları büyük çaba gösterdiler. Sonunda başardılar. Teröristleri etkisiz kıldılar. Havanları alıp getirdiler. Büyük mutluluk duydular.

Teröristler bir daha bu şekilde havan kullanmadılar. TSK'nin kararlılığını onlar da anlamıştı. Tehlikede olduklarını kavramışlardı.

Bölge halkının çektiği bazı sıkıntılar

Teröristler kendilerini biraz güçlü gördüklerinde, bölge halkına akıllarına gelen her şeyi yapıyorlardı. Bölge halkı şaşırıp kalıyordu. Ne yapacağını da bilmiyordu. Teröristlerin elinden kurtulmak istiyordu. Bunun için, askerle birlikte büyük mücadele veriyordu.

Teröristler içinde normal insanlar olduğu gibi, olmayanlar da vardı. Büyük kısmı çok gençti ve yirmi yaşın altındaydı. İçlerinde sapıklar vardı. Fakir halk tabakalarından gelenler vardı. Hayatlarında para görmemiş, anneleri ve kız kardeşlerinden başka kadın görmemiş olanlar vardı. Bunların eline kalaşnikof geçince ne yapacakları belli olmuyordu. Bölgede eline silâh geçirenler, halk arasında korkuyla anılırlar, istekleri kısmen yerine getirilirdi. Eline terör örgütünün verdiği kalaşnikofu alanlar bazen para, bazen kadın için, bazen de adam yerine konmak için, parmakları kolayca tetiğe gidiyordu. Normal zamanlarda elde edemediklerini elde etmeye çalışıyorlardı. Özellikle zekâ ve güç yönünden geri durumda olanlar, kalaşnikofun gücüne sığınıyorlardı. O günler bu tip olaylarla doludur. Acı olaylar çoktur.

Aralık 1993'te, Bitlis'in güneyinde A... köyüne gelen 13-14 yaşlarında gözü dönmüş bir terörist bir kapıyı çalar. Kapıyı 50 yaşlarında olgun, gün görmüş bir köylü açar. Terörist kalaşnikofu adama çevirerek, kızını ve para vermesini, aksi halde öldüreceğini söyler. Neye uğradığını şaşıran köylü, silâhsız ve normal zamanda bir tokatla devireceği teröriste bakar. Eli tetiktedir. Sonunda para vererek durumu kurtarır.

Bu olayda yaşlı köylünün en çok ağırına giden olay, bölgede yaşlı kimselere karşı saygı olduğu halde, PKK'lı teröristlerin gelmesiyle bu saygının yok olmasıdır.

Uludere'nin I... köyünden yaşlı ama olgun bir kadın Şırnak'taki bir komutanla Nisan 1994'te görüşmek istedi. Görüşmede kadın, köyün ve köylünün durumunu şöyle anlatmıştı:

"Komutan bey, biz bütün köy halkı, maddi ve manevi bütün değerlerimizi kaybettik. Hiçbir şeyimiz kalmadı. Değerli bilinen ne varsa her şeyi kaybettik. Teröristler geceleri köye geliyorlar. Köydeki genç ve güzel kadınların kocalarına, kızların babalarına ve kardeşlerine 2-3 günlük görevler verip gönderiyorlar. Kendileri de bu kadın ve kızlarla yatıyorlar. Kimsenin yüzüne bakacak halimiz kalmadı. Ne olur, bize yardım edin," diye yalvarmıştı.

Kadına, bütün köy halkı adına mı, yoksa şahsı için mi geldiği soruldu. Kendisi için geldiğini söyledi.

"Cereyan eden olayları köy gençlerine, çocuklarımıza anlatamıyoruz. Bizi dinlemek istemiyorlar," demişti.

Bu konuşmadan sonra komutan arkadaşla görüştük. Kadının anlattıkları çok acıydı, yardım istiyordu. Hatta Şırnak batısında bir yere yerleşmek istiyorlardı. Bizi kurtarın diyorlardı.

Aynı günlerde, sınır bölgelerindeki olaylarda artış olmuştu. Kayseri Komando Tugayı da sınır ötesi bir operasyona hazırlanıyordu. I... köyü de operasyon bölgesi içine alındı. Taburlardan biri köye girip araştırma yapacaktı.

Nisan 1994 sonunda, komando taburları geceleyin sızarak Sinat'tan Kuzey Irak'a girdiler. Derinlikte 15-16 kilometre ilerledikten sonra durdular. Bölgeyi çevirerek teröristleri aramaya başladılar. Karşılarına çıkan teröristlerin bir kısmı etkisiz kılındı, bir kısmı da kaçtılar.

Bir komando taburu da I... köyüne girdi. Konuyu araştırdı. Olayları anlatacak kimseyi bulamadı. Çok korkuyorlardı. Şikâyete cesaretleri yoktu. Tabur olayları bildiğinden, üstüne üstüne gitti. Teröristler ve yandaşları kaçtığından şikâyet yoktu. Tabur orada oldukça uzun kaldı. Sonra geri çektik. Taburun geri gelmesinden birkaç gün sonra köy halkının Atruş Kampı'na göç ettiğini duyduk. Köyde kimse kalmamıştı. Atruş Kampı, Kuzey Irak'ta teröristlerin kaldığı kamptı.

Şımak'm A... köyünde oldukça varlıklı bir ağanın birkaç karısı ve kızları vardı. Eşleri ve kızları oldukça güzeldi. 1991-1992'de teröristler köye gelip yerleşirler. Teröristlerin ileri gelenleri de burada kalırlar. Geceleri genellikle evin sahibini evinin damında nöbete gönderirler. Bir gece, evde unuttuğu bir şeyi almaya geldiğinde, karılarının ve kızlarının teröristlerle yattığını görür ve kahrolur. Bir ara (K) na giden ağa, yardım için yalvarır. Kimsenin yüzüne bakamadığını söyler. Olaydan 1-2 hafta sonra bölgeye yapılan operasyonda köydeki teröristlerin çoğu etkisiz kılınır, bazıları da kaçar. Köy de böylece kurtulur.

Atruş Kampı, Kuzey Irak'ta BM yönetiminde olan bir kamptı. Türkiye'de suç işleyenler bu kampa kaçıyorlardı. Suçluların sığındığı bir kamptı. Bu kampta kalanlara BM yiyecek veriyordu.

1989-1994: Belediyelere giren DEP'li işçiler

1989 yerel seçimlerinde Güneydoğu Anadolu'daki belediyelerin çoğu PKK'lı teröristleri destekleyen DEPTi belediye başkanlarının eline geçti. Belediye başkanları kendilerini başkanlık makamına getiren PKK'lı sempatizanlara borçluydu. Borçlarına karşılık, pek çok teröristi belediyelere yüksek aylıklarla işçi ve memur olarak aldılar. İşçilerin aylıkları o günkü şartlarda oldukça yüksekti. Gece gündüz nöbet tutan geçici köy korucularının aylıklarının 2 mislinden fazlaydı, geçici köy korucuları 5,5-6 milyon lira, belediye işçileri ise 13 milyon lira alıyorlardı. Belediyeye yüksek aylıklarla giren bu işçiler, belediyelerde çalışmıyorlar, hatta belediyelere gitme ve orada görünme nezaketini dahi göstermiyorlardı. Buna gerek duymuyorlardı. Belediyelerin aylık bordrolarında hayali isimler vardı. Hayali isimlerin karşılığmdaki paralar muhtemelen PKK'ya gidiyordu. Cizre Belediyesinde 200 kişi göreve gelmeden uzun süre aylık almıştır. Aynı şekilde Diyarbakır Belediyesinde de kalabalık bir grup aylık almıştır.

Belediyelere giren DEP'li işçiler, geçici köy korucularıyla zaman zaman dalga geçmeyi, onların onurlarıyla oynamayı ihmal etmiyorlardı. Çoğu akrabaları olan geçici köy korucularını gördükleri yerlerde alaycı seslerle çağırarak, "Sizler gece gündüz nöbet bekler, 5 milyon liraya talim eder ve karılarınızı da ihmal edersiniz. Bir çay, kahve içmek için paranız da yoktur," gibi, geçici köy korucularının onurlarını kırıcı sözler söyleyerek onları kışkırtmaya çalışıyorlardı.

Belediyeler daha sonra fazla işçi aldılar. İş çığrmdan çıktı. Borçlarını ödeyemediler. İşçilere ve her tarafa borçlandılar. Borçlarını ödemek için devletten her ay para istediler. Açık-

larını her ay devletten aldıkları paralarla kapatmaya çalıştılar. Aldıkları paralar büyük miktarlarda olmasına karşın, borçları kapatmak olanaksızdı. Harcamalar kapasitenin üstündeydi. Pek çok işçi aylıklarını aylarca alamadılar. Bakkala, esnafa ve başkalarına olan borçlarını ödeyemediler. Dışarıda gezemez oldular. Ortaya soğukluk ve burukluk çıktı. DEPTi işçiler ve halk belediyelere güvenlerini kaybettiler, düşman oldular. Belediyelerdeki paralar kontrol edilemiyordu, ne yaptıkları belli değildi.

27 Mart 1994 yerel seçimleri ve PKK'nın dönüm noktası

Bu şekilde, 27 Mart 1994 yerel seçimlerine gelindi. 27 Mart yerel seçimleri değişik bir ortamda yapılıyordu. Teröristler, yıllardan beri söylediklerini gerçekleştirememişlerdi. Bölgeyi kurtaracaklarını, kurtarılan bölgede bağımsız Kürt devleti kuracaklarını söyleyip durmuşlardı. Ancak, söyledikleri gerçekleşmemişti, gerçekleştirme umutları da kalmamıştı. Son zamanlarda teröristler her tarafta (Hakkâri, Cizre, Silopi, Bingöl, Muş, Tunceli, Siirt) 30-40 kişilik gruplar halinde yok oluyorlar ve girdikleri alanlardan atılıyorlardı. Türkiye Cumhuriyeti devleti, hükümeti ve güvenlik güçleri koordineli ve kararlı hareket ediyorlardı. Devletin kararlı tutumu yanında, şefkatli davranışı da halk arasında iyi karşılanıyordu.

Belediyelere giren işçiler de son aylarda aylıklarını alamadıklarından DEPTi belediyelere soğuk bakmaya başladılar. Bölge halkı olaylardan bıkmıştı. Her olayda yakınlarını kaybeden, maddi yönden hiçbir şey kazanamayan sade vatandaş, DEPTi belediyelerden hiçbir şey kazanamamıştı. Seçimlerde DEP'i desteklemek istemiyordu. Seçimlerin yapılacağı günlerde halk değişiklik istiyordu. Dürüst ve akıllı insanların seçilmesini yeğliyordu. Teröristlerden kimse korkmuyordu. Çünkü devlet yanlarındaydı ve kararlıydı.

27 Mart günü seçimler yapıldı. Seçimlerde PKK'yı destekleyen DEPTiler hiçbir parti ile ortaklık kuramadılar. Bunun sonucunda belediyelerin yüzde 90Tnı kaybettiler. Bu olay, PKK'nın Güneydoğu'da dönüm noktası oldu. Terör örgütüne maddi ve manevi bakımdan büyük destek sağlayan belediyeleri kaybetmesi, PKK'ya vurulan en büyük darbe oldu. Büyük bir olanaktan yoksun kaldılar.

Daha sonraki yıllarda, DEPTi belediyelerin aldığı işçiler sorun olmaya devam ettiler. İşçiler fazlaydı, para yoktu. Bunun üzerine işçiler, para olanakları daha iyi olan başka belediyelere atandılar (Karadeniz ve Ege'ye). İşçiler oralara gitmediler, oralarda PKK gibi destekçileri yoktu. Ayrılmak zorunda kaldılar. Sıkıntılar sürüp gitti.

Halk, korkudan hayvancılığı bırakmıştı. Değil yaylaya kırlara, yakınlarındaki bahçeye bile gidemiyordu. Hayvancılık, bahçecilik, tarım bitmişti. Korucu olanlar devletten aldıkları aylıklarla iyi kötü geçimlerini sürdürüyorlardı. Hayat pahalıydı, fazla bir şey alamıyorlardı. Eskiden fakir olanlar için korucu aylığı iyiydi. Ama iyi durumda olanlara korucu aylığı yetmiyordu. En çok sıkıntı çektikleri de, eskiden bol bol yedikleri peynir, yoğurt gibi şeyleri gramla almalarıydı.

Eskiden durumu iyi olan bir korucuya sordum:

"Nasılsın, iyi geçinebiliyor musun?"

"İyiyim Komutanım! İyi kötü geçiniyoruz."

"Sıkıntın var mı?"

"Bazı konularda sıkıntım var."

"Ne gibi?"

"Mesela, evvelden evimizde bol bol yoğurt ve peynir olurdu, yiyemezdik. Şimdi aylık alınca gidiyorum, gramla yoğurt, peynir ve yağ alıyorum, bir oturuşta bitiriyoruz. Eski günlere özlem duyuyorum, çok ağırıma gidiyor."

"Elini çabuk tut. Teröristleri buradan atalım. Sen de eski günlere dönebilirsin," dedim.

Şubat 1994: Tunceli'deki operasyonlar

Tunceli, PKK açısından her zaman önemli olmuştur. Terör örgütü, 1994'te büyük hedefleri gerçekleştirmeyi planladı. Bölgenin her tarafında olduğu gibi, çok önem verdikleri Tunceli'de de ses getirici eylemleri hayata geçirmek için, bölgeyi yeni teröristlerle takviye etmek istediler. Takviyeler çeşitli yerlerden bölgeye ulaşmaya başladı.

Şubat 1994'te Erzincan istikametinden gelip Pülümür (Tunceli) bölgesine geçmeye çalışan bir terörist grubuyla çıkan çatışmada pek çok terörist öldü. Bu çatışmada güvenlik güçlerinin kaybı yoktu. Meydana gelen çatışmanın teröristler yönünden acı sonla bitmesi morallerini bozdu, güvenlik güçlerinin morallerini yükseltti.

1994'te Bingöl ve Tunceli bölgesine özel önem verildi. Erzincan'daki 3. Ordu ile koordineli operasyonlarda teröristler çok kayıp verdiler. Alandaki hareketleri hayli sınırlandı. Bolu komandoları ile bölgedeki jandarma birlikleri başarılı sonuçlar aldılar.

26 Mart 1994: Bingöl'deki başarılı operasyon

Kayıtlara Güngörsün Olayı olarak geçen olay, 26 Mart 1994'te Bingöl'ün Adaklı ilçesi Güngörsün köyü kuzeyindeki dağlık bölgede geçen başarılı bir pusu olayıdır. Bingöl Jandarma Komando Bölüğü'nün kurduğu mükemmel pusuya teröristlerin düşürülmesi sonucu, büyük bir terörist grup etkisiz kılınmıştır.

Güngörsün olayı, PKK'nın güçlü olduğunu ileri sürdüğü günlerde olmuştur. Bir gün sonra Türkiye'de yapılacak yerel seçimleri (27 Mart 1994) engellemeye çalıştığı dönemde yapılmıştır. Ayrıca, 25 Mayıs 1993'te Bingöl yolunda sivil otobüslerden indirilen 33 erin öldürülmesine katılan grup olması nedeniyle önem kazanmıştır. 33 erin şehit edilmesi bütün milleti üzmüştü.

Teröristler yerel seçim yaklaştıkça, baskıyı iyice artırmışlar, çekilmez boyutlara ulaştırmışlardı. Köylüler, Döşekkaya'daki Jandarma Komutanlığı'na şikâyet ederler. O da, Bingöl'deki Jandarma Alay Komutanı Jandarma Albay F.Ö.'ye ve Güvenlik Komutanı Tuğgeneral Y.K.'ya bildirir. İl Jandarma Komutanlığı, 25 Mart 1994 günü Jandarma Komando Bölüğü'nü takviye ederek bölgeye gönderir. Olayı dikkatle izler.

Komando Bölüğü, Güngörsün köyü kuzeyindeki dağlık bölgeye gelir, pusu kurar, gizli kalmaya özen gösterir. 26 Mart sabahı, beklenen terörist grup pusu bölgesine girer. Askerlerin "Teslim ol!" çağrısına teröristlerin ateşle karşılık vermeleri üzerine çıkan çatışmada, kısa zamanda büyük bir terörist grup, silâhlarıyla birlikte etkisiz kılınır. Güvenlik kuvvetlerinden şehit ve yaralı yoktur.

Etkisiz kılman teröristlerin çantalarında, 10 ay önce, 25 Mayıs 1993 günü Bingöl yolunda şehit edilen 33 askerin şehit edilmesiyle ilgili rapor çıktı. Bu yüzden, teröristlerin öldürülmesi her yerde sevinçle karşılandı. Teröristler hak ettikleri cezayı görmüşlerdi.

Güngörsün olayını yaratan kahramanları tekrar yürekten kutluyor, hepsinin gözlerinden öpüyorum.

19 Nisan 1994: Muş'taki operasyon

Özel kuvvetlere mensup bazı timlerin, PKK'lı teröristlerle ilgili aldıkları bilgileri değerlendirip Muş doğusunda ... hazırladıkları pusuya, 19 Nisan 1994'te sabaha karşı bir grup terörist girer. Askerlerin "Teslim ol!" çağrısına teröristler ateşle karşılık verirler. Çıkan çatışmada onlarca terörist etkisiz kılındı. Yapılan araştırmada teröristlerin bölgede en etkin gruplardan birisi olduğu ve pek çok eyleme katıldığı ortaya çıktı.

Terörist örgüt, 1994'e kötü girdi. Şırnak, Mardin, Siirt, Hakkâri, Bingöl, Diyarbakır ve Tunceli'de arka arkaya büyük darbeler yedi, erimeye başladı, moralleri bozuldu. Güvenlik güçlerinin ise morali giderek arttı.

Bu sırada Bitlis yakınlarında Siirt'te teslim olan teröristin anlattıkları çok ilginçti.

Teröristbaşının paralarına göz koyan terörist

Nisan 1994'te Siirt Güvenlik Komutanlığı'ndan Diyarbakır'a bir terörist gelmiş. Kozluk'ta teslim olmuş, ivedi olarak benimle görüşmek istemiş. Gelmesini söyledim. Biraz sonra odama geldi.

"Benimle görüşmek istemişsin. Çok önemli olsa gerek."

"Evet çok çok önemli ve hem de acil Komutanım!"

"Neymiş çok önemli ve acil olan?"

"Komutanım, ben Bitlis bölgesinde faaliyet gösteren Göçer Orhan'ın grubundan kaçalı tam 1 saat 20 dakika oldu. Beni en fazla 40-50 dakika daha beklerler, dönmezsem hemen yer değiştirirler. Usul böyledir. Bu yüzden, o gruba hemen operasyon yapabilir misiniz? Ama çok hızlı. Eğer yapabilirsek çok iyi olacak."

"Bunu neden istiyorsun?"

"Çok bunaldık. Kaçmak zorunda kaldım. Ama onlar arkamı bırakmazlar. Beni arar, bulur ve öldürürler. Hemen operasyon yapılırsa, onları yakalar ve yok edebiliriz."

"Peki, sende operasyonda yer alacak mısın?"

"Tabii alacağım Komutanım. Çok istiyorum. Ayrıca operasyonda Göçer Orhan'ı bana bırakın. İşini çabuk bitiririm."

"Neden Göçer Orhan'ı sen öldürmek istiyorsun? Aranızda bir sorun mu var?"

"Komutanım zaman çok dar. Açık konuşayım. Ben örgütten kaçtım. İtirafçı olacağım. Daha sonra da serbest kalacağım. Benim cezayı gerektirecek eylemim yok. Bu yüzden içerde fazla kalmam. Kendimi örgütten korumam gerek. Kendimi kaybettireceğim. Para gerekli. Bizim grubun başındaki Göçer Orhan'ın parkasının iç ceplerinde deste deste dolarlar ve marklar var. O destelerden birini bana verirseniz, beni rahat yaşatır. Verirsiniz değil mi Komutanım?"

"Şimdi anlıyorum. Göçer Orhan'ın cebindeki paralara sahip olmak istiyorsun demek."

"Evet Komutanım, çok istiyorum. İhtiyacım var."

Sürekli saatine bakıyordu. Önüne bir harita koydum. İstihbarat subayını da çağırdım.

"Hemen yerlerini söyle, göster. Operasyon yapalım. Geç kalmayalım. Sen de geleceksin. Senin terörist grubu yakalar ve etkisiz kılabilirsek, sana Göçer Orhan'ın cebindeki paralardan daha fazlasını devletten ödül olarak verdiririm.Yeter ki dediklerin doğru çıksın. Sonuç alalım. O zaman büyük bir ödül senin hakkmdır. Merak etme devlet hakkını fazlasıyla verir."

Terörist çok sevindi. Hemen operasyonu başlattık, söylediği yerlere girdik. Ancak, geç kalmıştık. Teröristler kaçmış ve yer değiştirmişlerdi. Biz teröristleri kaçırdığımıza üzülürken, o da paraları kaçırdığına yanıyordu. Perişan oldu.

7 Mayıs 1994: Siirt'teki operasyon

Özel kuvvetler, Muş'ta etkisiz kılınan teröristlerin üzerinden çıkan dokümanlardan elde edilen bilgileri değerlendirmiş, nerelerde eylemler yapacaklarını öğrenmişlerdi. Bu bölgelerde önlem alırlar. 7 Mayıs 1994'te sabaha karşı, Şirvan kuzeyinde mevzilenmiş askerlerin üzerine bir grup teröristin gelmesi üzerine "Teslim ol!" çağrısı yapılmış, teröristlerin ateşle karşılık vermeleri üzerine çıkan çatışmada onlarca terörist silâhlarıyla birlikte etkisiz kılınmıştı. Bu çatışma teröristlere yakın mesafede cereyan ettiğinden 4 asker şehit oldu. Etkisiz kılman teröristlerin, yapılan incelemede, Ekim 1993'te Siirt'in Baykan ilçesi Kasımlar köyünde 22 kadın ve çocuk ile Şirvan'ın Yağcılar köyünü basarak 7-8 kişiyi öldüren azılı bir terörist grubu olduğu ortaya çıktı.

Teröristlerin kayıpları her yerde arka arkaya sürüp gidiyordu. Güvenlik güçleri inisiyatifi ele almış, başarıdan başarıya koşuyordu. Şehitleri rahmetle anarken, hepsinin gözlerinden öperim.

Ocak 1994: Okçular (Siirt) operasyonu

Teröristler kışın, bazı kritik bölgeleri kontrolleri altına alabilmek için harekete geçtiler. Kritik karakollardan birisi Okçular'dı. Okçular, Yazlıca Dağı bölgesi ile Besler'in kuzeybatıya, Siirt ve Eruh istikametlerine giden kesimlerini kapatan bir yerdeydi. Besler ve Yazlıca Dağı bölgesini uzun zamandan beri kontrol eden teröristler, Okçuları aşıp Siirt güneyine, Botan Çayı'na kadar olan bölgeyi kontrol altına almak istiyorlardı. Okçular Karakolu düşerse, bölgede sadece Doğanca'nın kalacağına ve' bu karakolun da boşaltılarak kaldırılacağına inanıyorlardı.

1987'den beri uyguladıkları taktikleri uyguladılar. Önce köydeki geçici köy korucularını yoğun propagandayla baskı altına aldılar, kısa zamanda çökerttiler. Geçici köy korucuları silâhlarını bırakıp Pervari'ye kaçmak istediler. Israrlar fayda etmedi, korkuyorlardı, korku yüreklerine işlemişti. Teröristlerin aralıksız baskınları sürüyordu. Üst üste yaptıkları baskınlarda şehitler verildi. Köydeki korucular gibi, askerlerin de moralleri zayıflamaya başladı. Bölgedeki herkes, Okçular'm boşaltılacağını sandı. Ancak, boşaltma yerine büyük çapta bir operasyon düzenlendi ve başarıyla uygulandı.

Operasyon, Ocak 1994 başında, karadan güçlü bir harekât yapılırken, havadan da silâhlı helikopterler teröristleri açıkta yakaladılar ve isabetli atışlarla kayıp verdirdiler.

Operasyon sonunda teröristler kayıplarının büyük olması nedeniyle bir daha karakolun yakınma bile gelmemek üzere bölgeyi boşalttılar. Karakol da köylüler de huzura kavuştu. Bir daha bu karakola dokunamadılar.

Bu operasyonda Tümgeneral İ.B. ve Jandarma Tuğgeneral M.V.'nin büyük çabaları sonucu teröristler bozuldu. Operasyon Komutanı Tümgeneral İ.B.'un gece gündüz demeden yaptığı karşı hareketler ve GTT, havan, topçu gibi destek silâhlarını etkin kullanması teröristlerin ağır zayiat vermesine neden oldu. Teşekkürler!

Kuru incirlerle kapatılan delikler

3 Ocak 1994'te, Okçular'daki operasyonun durumunu görmek için Şırnak'tan hareket ettim. Helikopter, Okçular'a inmek için alçalmaya başladı. Teröristler doğudan, Tahtıreş kayalıklarından 14,5Tuk uçaksavar toplarıyla ateş açtılar. Birdenbire içeride büyük bir patlama oldu. Oturduğum yerin 15-20 cm kadar üstünden 24 delik açılmıştı. Helikopterin soğutma donanımı büyük hasar gördü. Yağlar içeriye, özellikle benim üzerime aktı. Helikopter tehlike alarmı vermeye başladı.

"Iskaladınız b.h... Şimdi sıra bende..." diye mırıldandım.

Ateş açılır açılmaz, kapı civarında oturan emir subayı Jandarma Yüzbaşı Ü.Y.'ye, "Kapıyı aç, (kayalıkları göstererek) ateş et!" dedim.

Kapı açılır açılmaz, Yüzbaşı Ü. ve koruma astsubayı hemen karşı ateş açtılar. Ateşler iyiydi. Kayalıklardaki hedeflere gidiyordu. Teröristlerin ateşleri kesildi.

Helikopter manevra yaparak tehlikeli alanı geçti. Biraz sonra da Okçular'a indik. Bütün subaylar helikoptere koştular. Bana ve diğer arkadaşlara, "Herhangi bir şey var mı komutanım?" diye sordular.

"Herhangi bir şey yok!" dedim. Helikopterden indim. Önce 2 gündür cereyan eden harekâtı kısaca anlattılar. Durum iyiydi. Oradan gözetleme yerine çıktım. Harekâtı bir de oradan dinledim. Ateşin açıldığı bölge ile ilgili sorular sordum. Teröristlerin gücünü öğrendim.

Bu sırada Tahtıreş kayalıklarına (ateş yediğimiz) silâhlı helikopterler arka arkaya dalıp ateş ettiler. Onlar bölgeden uzaklaşınca havanlar, geri tepmesiz toplar, makineli tüfekler ve roket atarlar hep birlikte şiddetli ateş açtılar. Her taraf tam olarak baskı altına alındı. Tam bu sırada, o zamana kadar mevzilerinde sessizce duran piyade ve jandarmalar saldırıya geçtiler. Allah Allah naralarıyla bölgeyi çınlattılar. Kayalıklara girdiler. Süngüleriyle sonucu aldılar. Bizlere raporlarını gönderdiler. Onlarca terörist etkisiz kılınmış, bir o kadarı da kaçmıştı.

Gözetleme yerinden ayrıldım. Yolda, Tümgeneral İ.B. bundan sonra yapılacakları anlattı. Aşağıya indik.

Bu sırada Jandarma Pilot Albay Güner Ekici neşeli neşeli yanımdan geçti (daha sonra Diyarbakır kuzeyinde şehit düştü). Albay Güner'e takılarak;

"Güner Albayım pek neşelisin. Helikopter vuruldu diye mi seviniyorsun?"

"Yok komutanım, vurulan kurşun deliklerini kapatmak için kilerden incir buldum, ona seviniyorum," dedi. Hemen helikopterin yanma grtti, açılan delikleri incir ile bir bir kapattı.

"Helikopter uçuşa hazır komutanım."

"Güner Albayım, emniyetli mi?"

"Komutanım, 15-16 dakika rahat uçarız."

"Öyleyse haydi gidelim," deyip helikoptere bindik.

Biraz sonra kalktık, Siirt'e indik. Orada helikopteri bıraktık, Diyarbakır'a döndük. Albay Güner'e tekrar takıldım.

"Güner Albayım, bu senin incirler ne müthiş şeylermiş! Teknoloji harikası Skorsky helikopterini bile tamir edip uçuruyor."

Albay Güner gülerek, "Merhem gibidir, komutanım! Mermilerin açtığı delikleri geçici olarak kapattım, işe yaradı," deyip gülümsedi.

Evet işe yaramıştı. Hem de çok!

Ben bölgede çok uçmuştum. Siirt'tekilerle birlikte 3 bin saate yakındı. Çok defa makineli tüfek ve tüfeklerin ateşiyle karşılaştım. Ama 14,5'luk topların ateşinin hayli etkili olduğunu söyleyebilirim.

PKK, Okçular'da yaptığı saldırılarını Fındık (Şırnak) bölgesinde, Koçtepe ve Yelkesen'de de denedi ama başarılı olamadı, ağır kayıplar verdi.

Benzer saldırıları, Mardin'de, Dargeçit ve Ömerli bölgelerindeki Suçatı ve Kılavuz karakollarına da yaptı. Mehmetçik şehitler verme pahasına karakollarını korudu. Sonuç alamadılar.

28 Aralık 1993: Kılavuz (Mardin) Karakolu baskını

Teröristlerin saldırıları acımasızdı. Bir taraftan karakollara saldırırken, bir taraftan da yollara mayın döşüyor, sivil ve askerlerin ölmelerine neden oluyordu. 1993 sona ererken, Dargeçit'teki Kılavuz Karakolu'na yapılan baskın ilginçtir. Bunu anlatmadan geçersem bazı kahramanlara haksızlık etmiş olurum.

Kılavuz Karakolu, Dargeçit (Mardin) güneyinde, Dicle Nehri'ne bakan önemli bir yerdedir. 9-10 aydır Küpeli Dağ (Gabar) bölgesine yerleşen teröristler, 2 Temmuz 1993'te, Çelik (Mardin) Karakolu'nu basıp karakolun boşaltılmasını başarmışlardı, 16 er şehit olmuştu. Bundan sonra gözlerini Kılavuz Karakolu'na dikmişler ve her fırsatta saldırıp duruyorlardı.

28 Aralık 1993 günü saat 20.00 sıralarında teröristler Kılavuz Karakolu'na tekrar saldırırlar. Saldırı 3 istikametten başlar. Karakol her taraftan yoğun ateş altına alınır. Aynı anda 5'li, 6'h roketlerin atılması etkili olur.

Karakol Komutanı deneyimli bir astsubaydır. Eşi ve çocuğu da karakol içindeki küçük lojmanda kalmaktadır. Ateş başlayınca karakol komutanı sürekli askerleriyle konuşur. Onların ateş isteklerini 81 mm havanlarıyla karşılamaya çalışır. İçeriden telsizle konuşur, zaman zaman askerlerin yanına gider, onlara moral vermeye çalışır. Teröristlerin ateşlerini bizzat görmek ister.

Başlangıçta kendi gücünü yeterli görür ve yardım istemez. Ancak ateşlerin yoğunluğu ve teröristlerin de sayıları artınca şehitler verir (4 şehit vermiştir). Telsizlerden gelenleri dinledikçe de, terörist sayısının düşündüğünün çok üzerinde olduğunu kavrar. Komutanlarından yardım ister.

Karakolun yardımına, Dargeçit'te bulunan Jandarma Komando Tabur Komutanı Binbaşı K. yetişir. Bir komando bölüğü gönderir. Bölük 12 araçla hareket eder, 15 dakika sonra araçlardan biri mayına çarpar (6. araç), 7 asker şehit olur.

Olayı izleyen tabur komutanı diğer bölükle karakolun yardımına gider. Komandoların gelişini telsizden öğrenen teröristler, ateşi keserek geri çekilirler. Dicle Nehri'ne doğru kaçmaya başlarlar. Tabur komutanı teröristlerin Dicle Nehri'ne doğru kaçtığını öğrenince o tarafa yönelir. Yakaladığı terörist grupları etkisiz kılarak ilerler. Teröristler 2'li, 3'lü gruplar halinde araziye dağılırlar ve komandolardan kurtulmaya çalışırlar. Komandolar pek çok teröristin cezasını verir.

Gece yarısı telefon çaldı. Mardin Tugay Komutanı Tuğgeneral O.B. durumu kısaca anlattı. Sabaha kadar bilgi aldım ve sabahı zor ettim. Erkenden Kılavuz Karakolu'na hareket ettim. Jandarma Genel Komutanı Orgeneral A. İlter de Ankara'dan yola çıkmıştı.

Sabah saat 08.00 civarında karakola indim. Tugay Komutanı Tuğgeneral O.B. beni karşıladı, özet bilgi verdi. Şehitler için başsağlığı diledim. Karakol komutanını ayrıntılı olarak dinledim. Etrafı gezmeye başladım. Oradaki görevlilerle konuştum. Olayın nasıl cereyan ettiğini öğrendim.

Biraz sonra da Jandarma Genel Komutanı A. İlter geldi. Kendisini karşıladım. O da başsağlığı diledi. Kendisine ayrıntılı bilgiler verildi. Karakol komutanından başlayarak, olayın cereyan ettiği yerleri tekrar gezdik. Aramızda olayları sürekli tartıştık. Birlikte değerlendirmeler yaptık.

Karakolu savunan askerlerin yanma gittik. Onlar, yaptıklarını ve gördüklerini anlattılar. Karakol duvarının biraz alçaklığı yerde terörist cesetleri duruyordu. Bizim de karakolda 4 şehidimiz vardı, 7 şehit de yolda mayından vermiştik. Zor bir gündü. Teröristler cesetlerin bulunduğu yerden karakol içine girmeye çalışmışlar. Önemli bir terörist vurulunca geriye kaçmışlar.

Karakol komutanına, "Bu teröristi kim vurmuş?" diye sordum. Geride bekleyen askerlerin arasından bir çavuşu gösterdiler.(Edirneli çavuş)

"Bu çavuş vurdu komutanım," dediler.

Çavuşun yanına gittik. Pentatlon parkurundakine benzer bir duvarın arkasına geçmiş, teröristleri dinlemeye çalışmış, karanlıkta duvarın üstünde teröristlerin siluetlerini görünce ateş etmiş ve duvardaki teröristi vurmuş, diğerleri kaçmaya başlamışlar. Kaçarlarken de ateşe devam etmiş, bir terörist de orada etkisiz kılınmış.

Çavuş, soğukkanlı, ne yaptığını bilen bir askerdi. Çavuşun anlattıklarını dinledikten sonra, aklıma 1985-1986 yıllarında Serin (Hakkâri), Ortasu (Şırnak) karakollarının basılmaları geldi. Çavuşun başarılı görev yaptığını anladım. Jandarma Genel Komutanı'na, "Komutanım, teröristlerin saldırısını durduran bu çavuştur," dedim.

"Evet Hasan Paşa, bu kahraman çavuş, arkadaşlarını kurtarmış. Gel evlâdım! Seni kutlarım," dedi ve gözlerinden öptü.

Bu kahraman çavuşa madalya teklifi yapıldı. Elbette başarısı madalya ile ölçülemezdi. Ama başarısının bir ödülüydü. Hak etmişti. Ben de gözlerinden öptüm.

Diğer bölgeleri de gezdik. O gece karakolda daha başka kahramanlar olduğunu gördük. Biz karakolun durumunu görüşürken çaylar geldi, birbirimizin yüzüne baktık. Gece baskın yaşayan karakolun her tarafı delik deşikti, sağlam bir şey kalmamıştı. Çayları kim nasıl yapmıştı ? Olcay Paşa durumu kavramıştı. Karakola en erken o gelmiş, bizi beklerken her şeyi öğrenmişti.

"Komutanım!" diye söze başladı. "Çatışma sırasında astsubay lojmanına da mermiler gelince, astsubay arkadaşın eşi çocuğunu alıp arka odaya götürmüş. Küçük yavruya uyuyuncaya kadar masallar anlatmış. Çok zor uyutmuş. Sabah erkenden kalkmış, askerlerin mutfağının roketlerle yıkıldığını görünce evindeki çaydan hazırlamış ve askerlere içirmiş. Size gelen çaylar da hanımefendinin çayları," dedi.

Aydın İlter Paşa gitti, hepimiz adına teşekkür etti.

Yolda mayına basarak şehit olan Üsteğmen Sadullah'm cenazesi Diyarbakır'dan geçiyordu. 7. Kolordu Komutanı Korgeneral Metin Sağlam ile karşıladık. Uçakta bayrağa sarı-

lı bir tabut üstünde, 3-4 yaşlarında bir kız çocuğu, yan tarafta ağlamaktan gözleri kızarmış, şehit eşi vardı.

Bizi görünce, "Buyurun efendim!" dedi. İçeri girdik, başsağlığı diledik. Küçük yavru... Hiçbir şeyden haberi yok. Bize gülüyordu. Yaklaştık. Saçlarım okşadık.

"Amcalar bakın, babam burada uyuyor. Susun!" dedi.

Ben ve Metin Paşa kendimizi tutamadık. Gözlerimizden süzülen yaşları yavruya belli etmemeye çalıştık. Aradan yıllar geçti. Ne zaman Metin Paşa'yla karşılaşsak, bu olayı hatırlarız ve gözlerimizden yaşlar süzülür.

Kalleş mayınlar

Terör olurda mayın ve patlayıcı olmaz mı? Elbette olur. Yoksa terör denmez. PKK'lı teröristler mayını bolca kullandılar. Her taraf mayın tarlası gibidir. Mayından askerlerin yanında bölge halkı da çok çekti. Teröristler de paylarını aldılar. Pek çok insan mayından öldü veya sakat kaldı. Mayının en kötü yanı, insanları organ kaybettirerek sakat bırakmasıdır. İzlerini yıllarca sürdürmesidir. Bölgede yüzlerce mayına basma olayı vardır. Bunlardan en ilginç olanı, 13 Ocak 1994 günü Mardin'de yaşanır. Olay şöyledir:

Ocak 1994'te, bölgede yapılan (Bagok) bir operasyonu yöneten Tugay Komutan Yardımcısı Kurmay Albay E.A., karagâhı ve bazı askerleriyle yürürken, birdenbire ayağının altında bir şeyin "tık" ettiğini hisseder. Mayına bastığını anlar. Olduğu yerde kalır. Yanındakilere, "Çocuklar biraz durun. Ben galiba mayına bastım," der. İçlerinden bazıları telsizle, "Komutan mayına bastı," diye bazı yerlere bildirirler. Olay her yerde çabuk duyulur.

Başka bir bölgede (Dargeçit) operasyon yapmakta olan Mardin Güvenlik ve 70'nci Tugay Komutanı Tuğgeneral O.B. de haberi telsizlerden öğrenir. Durumu merak eder. Bölgenin komutanı kendisidir. Hangi komutanın mayına bastığını öğrenmek için yardımcısı Kurmay Albay E.A.'yı

arar. Kendisine komutanlardan birisinin mayına bastığını telsizden öğrendiğini, ancak kimin bastığını ve nasıl olduğunu bildirmesini ister. Mayına basan kendisidir. Hiç kımıldamadan mayının üstünde durmaktadır. Tugay ve Mardin Güvenlik Komutanını heyecanlandırmak istemez. Mütevazı bir şekilde,

"Evet Komutanım, bir mayına basma olayı var. Ama önemli değil. İlgilileri çağırdık. Mayın uzmanları, doktorlar ve helikopter yolda. Biraz sonra burada olurlar. Her şey yolunda," der.

Komutan tekrar sorar:

"Ne demek önemli değil. Ortada bir mayına basma olayı var. Bir komutan mayına basıyor. Sen buna önemsiz diyorsun. Mayına basan komutan kimdir? Durumu nasıldır? Araştır ve bana bildir," der.

Albay E.A. mayına basanın kendisi olduğunu bir türlü söyleyemez. Alçak gönüllü, cesur Albay E.A. soğukkanlı olarak, "Komutanım önemli değil, şimdi doktorlar geliyor. Halledeceğiz. Merak etmeyin," der.

Komutan sorularına yanıt alamadığından biraz alınır:

"Albayım sen hâlâ mayına kimin bastığını, ne olduğunu söylemedin. Mayına kim bastı ve ne oldu?"

Albay Esat mayına kendisinin bastığını bir türlü söyleyemez. Komutan da daha çok merak eder. Sürekli soru sorar.

Daha sonra başka kanallardan mayına basan kimsenin Albay E. olduğunu öğrenen Tugay Komutanı Tuğgeneral O.B. özür dileyerek, "E. Albayım geçmiş olsun! Neden bana ilk başta söylemedin. Tekrar geçmiş olsun!" der.

"Vatan sağ olsun Komutanım!" diye yanıtlar,

i Tuğgeneral O.B. hemen helikoptere atlar. Olay yerine hareket eder. Havadayken helikopter pilotu, Albay E.A.'nın hastahaneye kaldırıldığını söylerler. Doğruca hastahaneye gider. Topuk parçalanmıştır. GATA'ya gönderilir.

Kurmay Albay E.A. uzun süre GATA'da tedavi .gördü. Azmi, soğukkanlılığı ve doktorların yoğun ilgisiyle oldukça

iyileşti. Bir üniversitede öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır. Kendisine başarılar diler, gözlerinden öperim.

30 Ocak 1994: Zeli'ye yapılan hava harekâtı

PKK'dan kalabalık bir grup, 1992'de yapılan Kuzey Irak Harekâtımdan sonra, Celal Talabani'nin bölgesinde İran hududuna yakın Zeli Kampı'na yerleşmişti. Etrafa dağılan pek çok terörist burada toplanmıştı. Kampı kısa zamanda düzene sokarak eğitime başladılar. Bir taraftan da etrafa tehditler yağdırmaya başladılar. TSK, teröristlerin bu tehditkâr tavrı karşısında onları cezalandırmak istedi. Hedef bölgesi oldukça uzaktı.

30 Ocak 1994 günü, Diyarbakır'daki 2. Taktik Hava Kuvveti, Zeli Kampı'na baskın tarzında bir operasyon düzenledi. O güne kadar Zeli'de sereserpe yaşayan teröristler, hiç beklemedikleri bir anda baskına uğradılar, şaşkına döndüler, büyük kayıplar verdiler. Kolaylık tesisleri, cephaneleri tahrip edildi. Bu olaydan sonra teröristler Türk uçaklarının her an gelebileceğini düşünerek, korku içinde yaşadılar. Türkiye Cumhuriyeti ve TSK'ne de sataşmaktan vazgeçtiler.

Havacılara teşekkürler!..

30 Ocak 1994: Hakkâri'deki kış operasyonu

Zeli'ye hava harekâtının yapıldığı günlerde, Hakkâri dağ komandoları da Çanakçı bölgesinde büyük çapta bir kış operasyonu düzenlediler. 4 binden fazla askerle yapılan operasyonda intikaller güven içinde yapıldı. Birlikler, operasyon bölgesinde akşam hava kararırken sorumluluk bölgelerine yerleştiler. 3000-3500 metre yükseklikte, askerler kar evlerine girdiler. O anda karın yüksekliği 25-30 cm kadardı. Hava çok soğuk ve dondurucuydu. Birlikler hazırlıklı olduklarından kar evlerinde fazla sıkıntı çekmediler.

Aynı gece hava kapandı, şiddetli kar yağışı başladı. Sabaha kadar karın yüksekliği 3-4 metreyi buldu. Yağan kar, kepek denilen yumuşak cinstendi. Üzerinde durmak ve yürümek imkânsızdı.

Birliklerin bölgeye ulaştığını duyan teröristler güç duruma düştüler. Ertesi sabah başlayacak operasyonla pek çok teröristin etkisiz kalacağı kesindi. Ancak, gece yağan kar her şeyi altüst etti. Tanrı teröristlerin imdadına yetişmişti. Yaşam savaşı başlamıştı.

Birliklerin karlı havada kış şartlarında yaşama sorunu yoktu. Hazırlıkları da iyiydi. Bundan hiç kimse, hiçbir komutan endişe duymadı. Birliklerle tim seviyesine kadar her an iletişim sağlanıyor ve bilgiler alınıyordu. Bu yüzden, birliklerin kaldıkları yerler sorun olmadı. Buna karşın, yiyecek sorunu önem kazandı. Ellerinde 4 günlük yiyecekleri vardı. Havanın her gün açılacağı umudu vardı. Herkes dört gözle havanın açılmasını bekliyor ve ikmal yapmak (helikopterle) istiyordu. Hava bir türlü açmadı. Askerlere her gün, yiyeceklerini dikkatle yemeleri söylendi. Ancak askerlerin çoğu ilk günlerde yiyeceklerinin büyük kısmını yiyip bitirmişlerdi.. Allah'tan (!) kumanyalardan pek sevmedikleri konserve kutuları ellerinde kalmıştı. Sıkıntılı günlerde sevmeseler de onları yemek zorunda kalmışlardı.

Birlikler sabırsızlanmaya başladı. Bir kısım birlikler, kar evlerinden çıkarak yaya intikalle kışlaya dönmek için izin istediler. Yiyecekleri kalmamıştı, kar evlerinde kalmak zorlaşmıştı. Bölge Güvenlik Komutanı Tuğgeneral O.P., bir birliğe izin vermiş. Bu birlik zor koşullar altında ilerlemiş, tam güvenli bölgeye ulaşırken Han Yaylası bölgesinde çığ altında kalmıştı. 12 şehit verildi.

2 Şubat 1994 günü hava açılmaya başladı. Bu fırsattan yararlanılarak bir kısım birlikler çekilmeye başladılar. Kritik yerlerdeki bazı timler helikopterlerle alındılar. Havalanan helikopterlerden birisi irtifa kaybederek zorunlu iniş yaptı. Pilotun becerisiyle bir uçurumun kenarına kuyruğu takılıp kaldı. İçindeki 15'ten fazla asker kurtarıldı. Helikopterin

gövdesi, uçuruma doğru sallanıp duruyordu. Askerler başka bir helikoptere alındı.

Olaylar üst üste gelmişti. Hemen olay bölgesine gittim. Tugay Komutanı Buzul Dağı'nda operasyonla uğraştığından, çığ altında kalanlarla Tugay Kurmay Başkanı Kurmay Albay İhsan uğraşıyordu. Çok sıkıntıda olduğu hemen göze çarpıyordu.

Kendisini çağırdım. Sorunun ne olduğunu sordum. Çığ altında kalanları çıkarmak için adam bulamadığını boğazı düğümlenerek anlattı. Bölgedeki köylülere gündelik 5 milyon lira vermesine karşılık, köylülerin çığ bölgesine kesinlikle gitmek istemediklerini, değil 5 milyon, 100 milyon *d£* verilse gitmeyeceklerini söyledi. Bunun üzerine, "Sakin ol," dedim.

Köylüler orayı iyi biliyorlardı. Çığ altında kalarak ölmek istemediklerini söylüyorlardı ve o bölgeye bu zamanlarda kesinlikle girmiyorlardı. Köylüleri zorlamadım, korkuyorlardı. Bu konuda önyargılıydılar.

Kurmay Başkanıma, "Sizin tugay, dağ komando tugayı. Subaylardan bu konunun uzmanı yok mu?" dedim. "Hemen araştırayım," deyip ayrıldı. Yarım saat sonra Piyade Komando Albay Cahit Koparır ve birkaç subayın olduğunu söyledi.

Hemen Albay Cahit'i çağırdım. Kendisine durumu anlattım. "İzin verirseniz bölgeyi incelemek istiyorum," dedi. Hemen kendisini bölgeye gönderdim. 3 saat sonra döndü ve bölgede her sabah erkenden saat 11.00'e kadar çalışabileceğini ve askerleri çıkarabileceğini söyledi.

Bu kahraman subay bölgedeki hiçbir köylünün girmeye cesaret edemediği çığ bölgesine girdi, 3-4 gün içinde çalışmalarını bitirdi. Şehit askerlerimizi çığ altından çıkardı. Albay Cahit ve askerleri çığ bölgesinde çalışırken bölgedeki köylüler hayretle uzaktan onları seyrediyorlardı. Piyade Albay Cahit Koparır ve arkadaşları bu konuda uzmandı. Bilinçli çalışıyorlardı, unutmak mümkün değildir. Piyade Albay Cahit Koparır, 3 gün içinde yerli halkın şaşkın bakışları altında, 12

askeri çığ altından çıkardı. Herkes kendisinin ve ekibinin çalışmalarını hayranlıkla izledi.

12 kahraman, Hakkâri'de yapılan hazin bir törenden sonra memleketlerine uğurlandı. Ancak, 2 Skorsky helikopter orada kaldı. Helikopterlerin bulunduğu bölgeye karadan ulaşmak olanaksızdı. Helikopterlerin havadan alınması gerekiyordu. Skorsky helikopterlerini havadan alabilecek CH-53 tipi helikopterler TSK'nde yoktu.

Durumu Genel Kurmay 2. Başkanı Hava Orgeneral A. Çörekçi'ye anlattım. Yarım saat sonra aradı. Merak etmememi, ABD'den en kısa zamanda CH-53 helikopterlerinin geleceğini söyledi. ABD makamları, kurtarma işini onayladılar. Yakında geleceklerini, bir gün keşif yapacaklarını, ikinci gün kurtarmayı gerçekleştireceklerini, üçüncü gün de ayrılacaklarını içeren bir not gönderdiler.

İki ABD helikopteri bir ay sonra geldiler. İki gün sonra bölgeyi gezdiler. Keşiflerini yaptılar. Ancak, uçurumun kenarında kalan helikoptere bir türlü yanaşıp almak istemediler. Bölgede çok deneyimli pilotlarımız vardı. ABD'li pilotları ikna etmek için uğraştılar. ABD'li pilotlar tehlikeli olduğunu söyleyerek gitmediler.

Aradan 15 gün geçti. Türk pilotlarından Jandarma Pilot Albay Güner Ekici, Pilot Yarbay Sinan, Pilot Yüzbaşı Hakan D., ABD'li pilotların önünde, uçurumun kenarında asılı kalan helikoptere indiler. ABD'li helikopter pilotları Türk pilotların inişini hayretle izlediler. ABD'li Komando Albay bu inişi gördükten sonra, inmeye karar verdi. Kadın pilotun da çabasıyla helikopterler 20 gün sonra kurtarıldılar.

Kurtarma işleminden sonra Türk ve ABD'li pilotlar, helikopter yere iner inmez birbirlerine sarıldılar. Gözyaşları ve coşku içerisinde başarıyı kutladılar. Coşkulan görülmeye değerdi. Bu pilotlar iyi dost oldular, birbirlerini aradılar. ABD'li pilotlar, olayı hayatlarındaki en önemli olaylardan biri olarak unutmayacaklarını söylediler. Ayrılırken, TSK'nin ve güvenlik güçlerinin, bölgede ne denli başarılı bir mücade-

le verdiğini, yaşadıklarının uzaktan anlatılanlara hiç benzemediğini, ayrıca 3500-4000 metre yükseklikte görev yapmanın zorluğunu anladıklarını söylediler. Türk askerinin dayanıklılığına hayran kaldıklarını da eklediler.

Ocak 1994: Diyarbakır kuzeyinde kış operasyonu

Kış gelip çatınca teröristler dağlardaki mağaralara ve inlere çekildiler. Güvenlik güçleri geçmiş yıllara göre daha hareketliydi. Kışlık giysilerine sahip olan birlikler, Diyarbakır kuzeyinde Lice, Kulp ve Genç arasındaki bölgede Bingöl Güvenlik Komutanlığı ile bazen de Batman Güvenlik Komutanlığı ile koordineli operasyonlar yaptılar. Teröristler rahat bırakılmadılar. Teröristler her an askerlerle karşı karşıya geldiler. Kayıplar verdiler. Yuvalarını terk etmek zorunda kaldılar. Kışın mağaralarından çıkarılan teröristlerin çoğu soğuktan donarak öldüler.

Lice-Kulp yakınında, Ocak 1994'te, Diyarbakır ve Batman Komutanlıklarının ortaklaşa yaptıkları operasyonda onlarca terörist etkisiz kılındı, bölge rahatladı. Bu tip operasyonlar sık sık tekrarlandı.

Ocak 1994: Bingöl ve Bitlis'te kış operasyonları

Kış giysileri bütün bölgeyi harekete geçirmişti. Bingöl Bölge Komutanı Tuğgeneral Y.K. teröristleri inlerinde sıkıştırmış, pek çok teröristi etkisiz kılmıştı. Aynı şekilde, Tatvan birlikleri de boş durmamış, Baykan bölgesinde Kalem Tepesi'nde başarılı operasyonlar yapmıştı. Hakkâri ve Van'da da sürekli operasyonlar yapılmış, teröristler baskı altına alınmıştı. Pek çok terörist de etkisiz kılınmıştı.

Bu arada Bitlis'te teslim olan bir teröristin söyledikleri çok ilginçti.

Bitlis'teki Teröristin Anlattıkları

Eylül 1944'te Bitlis Güvenlik Komutanlığı'nda teslim olan bir teröristin açıklamalarını Güvenlik K.nı Tuğgeneral F.B. ile dinledik. Çok ilginçti. Şöyle diyordu;

"Komutanım, gaza tam bastınız. Çok iyi gidiyorsunuz. Teröristler çok bunaldılar. Hepsi korku içinde. Ne yapacaklarını bilemez durumdalar. Sakın ayağınızı gazdan çekmeyin. Daha çok basın. Gerekirse, gazı kökleyin. Dağdaki teröristler kara kara düşünüyorlar. Teslim olmayı ve kurtulmayı düşünenler çok fazla. Tam gazla giderseniz, hiçbir terörist bu baskıya dayanamaz. Ben dayanıklı adamımdır. Ben dayanamadım. Ben dayanamadımsa, kimse dayanamaz. Komutanım, sakın ayağınızı gazdan çekmeyin."

"Bunu neden çok istiyorsun?"

" Bölge halkına çok eziyet ettik. Gaza geldik. Çocuk yaştaydık. Sırtımızı sıvazladılar, halka yapmadığımız kalmadı. Şimdi anlıyorum onlara çok kötülük ettik. Ne kadar çabuk biterse, o kadar iyi olur. Halk da bu sıkıntıdan kurtulur."

"Teröristler bu baskıya karşın neden teslim olmuyorlar? Teslim olmaları için yazılar atıyoruz. Radyodan konuşmalar yapıyoruz. 'Teslim olun' çağrılarını tekrarlayıp duruyoruz. 15-20 terörist dışında teslim olan yok."

"Kolay mı Komutanım? Teröristbaşları krallar gibi yaşıyorlar. Ellerinde bol para. Astığı astık, kestiği kestik. Her istedikleri korkudan hemen ayaklarına gelir. Bunu bırakmak istemezler. Çok sert önlemler alıyorlar. Kaçmaya yeltenenleri veya kaçmayı düşünenleri hemen vuruyorlar. Nasıl olsa hesap soran da yok. Hesap veren de... Ölen öldüğüyle kalıyor. Pek çok arkadaş bu şekilde öldü. Hem de bizlerin korkması için, hepimizin gözleri önünde öldürüyorlar."

"Bahsettiğiniz kâğıtları alanları, ceplerinde saklayanları çok ağır cezalandırırlar. Radyo dinlemek de çok zor olur. Radyo herkeste yok. Sadece grubun başındaki teröristte var. Herkes birbirini kontrol ediyor. Buna rağmen, kurduğunuz

baskı herkesi bunalttı. Herkesin suratı bir karış. Kimse kimseye açılamıyor. Ama herkes kaçmayı düşünüyor. Bundan eminim. Hele sizin baskın tarzındaki girişleriniz var ya, Kaçmayı düşünenler en çok o zaman kaçıyorlar. Siz baskıyı sürdürün, gerisi gelecektir, Komutanım!"

Ocak 1994: Şırnak'ta kesin sonuçlu operasyon hazırlıkları

Güneydoğu Anadolu bölgesinde kış bütün şiddetiyle sürüyordu. Her taraf karla kaplı ve hava soğuktu. Buna rağmen, birliklerin operasyonları durmamıştı. Oldukça iyi sonuçlar alıyorlardı. Teröristler her gün bir yerde ağır darbe yiyorlardı, hiçbir yerde rahat değillerdi. Mehmetçik her an tepelerindeydi, saklandıkları delikleri birer birer bulup yok ediyordu.

Bölgedeki birlik komutanları, bir taraftan kış operasyonlarını sürdürürken, bir taraftan da bahar aylarında yapılacak kesin sonuçlu operasyonların hazırlıklarını yapıyorlardı. 1994'ün terörist örgütün çöküş yılı olacağını herkes kafasına yerleştirmişti. Bölgede dönüm noktası olacaktı. Bu çöküşü sağlayacak en büyük operasyonlar Şırnak'ta cereyan edecek ve Şırnak operasyonların odak noktası olacaktı.

Şırnak, terörist örgüt için başlangıcından beri önemli bir merkezdi. Terörist örgüt 1984'te buralardan başlamış ve bu yıl umutlanmıştı. Umutları yine burada kırılacaktı. 15 Ağustos'ta Eruh baskınıyla silâhlı eyleme başlamışlardı. Besler/ Gabar ve Cudi'de eylemlerini sürdürmüşlerdi. 1994'te, güvendikleri yerlerden kesinlikle atılacaklar ve oralara bir daha gelemeyeceklerdi.

Bu anlayışı bütün komutan arkadaşların, subay, astsubay, uzman ve erlerin anlayacağı şekilde ifade ettim. Onlar da bunun bilincinde olarak durmadan hazırlık yapıyorlardı. Herkes kararlı ve herkes inanmıştı. Bölgede durmak diye bir şey yoktu. Parola, *hep operasyon, hep operasyon*"du, rakibi yıldır-

mak ve sindirmekti, bölgeyi en kısa zamanda teröristlerden temizlemek, huzura ve güvene kavuşturmaktı.

Bölgelerin hazırlıklarını yerinde görmek, gerekli düzeltmeleri yapmak ve ihtiyaçları karşılamak için sık sık oralara gidiyordum. Çalışmaları yerinde görüyor ve eksiklikleri düzeltiyordum. Onlara her konuda destek oluyor, gücün en iyi şekilde kullanılmasını sağlıyordum. Çalışmaların ağırlığı 1994 yılı operasyonlarıydı.

Genel Kurmay Başkanlığı da bölgeyi sürekli destekliyordu. Ocak ayında bazı yeni komutanları bölgeye geçici görevle atadı. Şırnak'm önemi nedeniyle, Tümgeneral O.G.'yi görevlendirdi. Kendisine Şırnak'm önemini her fırsatta anlatmaya çalıştım. Tümgeneral O.G. konuyu çabuk kavrayan ve subaylarını toparlayabilen bir komutandı. Hazırlıkları iyi yürütüyordu.

Ocak-Şubat aylarında Şırnak'a sık sık gidip geldim. Diğer bölgelere de gittim. Ancak, Şırnak ağırlıklıydı. Dananın kuyruğu orada kopacaktı. Operasyonda görev alacak komutanları sık sık orada veya bazen Siirt'te topluyordum. Çok zaman da Hakkâri'ye geçiyordum.

Tümgeneral O.G., benim çalışma tarzımı öğrenmiş, güzel bir kabartma harita getirmiş, planları üzerine koymuştu. Pratikti, tartışmalarda önem kazanan konuları birkaç dakika içinde haritaya yerleştiriyordu. İlgili komutan arkadaşların kıyasıya tartışmalarını keyifle izliyordum. Çıkabilecek sıkıntılı durumları ortaya atıyor, ilgili birlik komutanlarını tartıştırıyordum. Bu sayede yapılacak büyük operasyonların çatısı kurulmuş ve komutanların kafasına yerleşmiş oluyordu. Artık herkes durumu iyi kavramıştı.

Ben de oldukça rahattım. Yanımda getirdiğim plan subayı konuşulanları kolayca emir haline getirebiliyordu.

Kabartma harita üzerinde yapılan tartışmalar sert ve gerçekçiydi. Bir fikir atınca, onu haritada iyi anlatmak gerekiyordu. Bu da iyi taktik ve silâh bilgisine ihtiyaç gösteriyordu. Küpeli Dağ'dan (Gabar) başlayacak, Yassı Dağ'a ve oradan

da Eruh-Şırnak yolunun doğusundaki Caci Dağı'na, Besler'e uzanacak, daha sonra da Cudi'de noktalanacak harekât planları, bizzat komutanları tarafından kıyasıya tartışmalarla hazırlanmıştı. Şimdi bunları uygulamak zamanı gelmişti.

Kısacası, ocak-şubat ayları 1994'ün önemli operasyonlarının çalışıldığı, tartışıldığı ve netlik kazandığı bir dönem oldu. Herkese yararlı oldu, herkes konuyu iyi kavradı.

Konuyu PKK da izliyordu. Geliş ve gidişler köylerdeki adamları tarafından onlara iletiliyordu. Biz de telsizlerdeki konuşmalardan nelerin üzerinde durduklarını görüyorduk. Onlar operasyonları bekliyorlardı. Ama Kayseri ve Bolu komandolarının bölgeye gelmelerinden sonra yapılacağını sanıyorlardı. Ben de öyle göstermeye çalıştım. Baskın sağlamak istiyordum. Harekâtı onlar gelmeden yapmanın yollarını aradım. Mardin, Siirt ve Şırnak tugay komutanlarının çalışmaları ile operasyonu tugaylar gelmeden yapabilecek hale getirdik.

Hazırdık...

Şubat 1994: Alan kontrolü için gelen piyade taburları

Bölgeye yurdun çeşitli yerlerinden piyade taburları gelmeye başladılar. Bu birlikler, her yıl gelen vurucu komando birliklerinden farklıydı. Piyade taburlarıydı, alan kontrolü için geliyorlardı. Gelen birlikler iyi hazırlanmışlardı. Süratle görev bölgelerine ulaştılar, buralara yerleştiler. Bölgeye alıştılar, teröristleri tanımaya başladılar. Bu bölgelerde alan kontrolünün gerçekleşmesini sağladılar. Taburlar operasyon yapılan bölgelerde bırakılmak suretiyle, teröristlerin aynı yerlere geri dönüşü önleniyordu. Bölgelerini her gün adım adım dolaşan, her istikameti gözetleyen birlikler kısa zamanda etkin olmaya başladılar. Arka arkaya çıkan çatışmaları da başarıyla sonuçlandırdılar.

Özetle; teröristlerin atıldıkları bölgelere operasyon sonrasında yerleşiyorlardı. Kısa sürede etrafı tanıyorlar, her gün

keşif ve gözetleme yapıyorlardı. Teröristlerin daha sonra dönüp aynı yere yerleşmelerini önlüyorlardı. Bölgeye sahip olmada önemli katkıları oluyordu. Oralarda bilgi toplamada, bilgi almada etkin görevleri yapıyorlardı.

Kışın teröristler her tarafta sürekli izlendi, göründükleri yerlerde etkisiz kılındı, güven arttı. Bu taburların sağladıkları bilgilere dayanarak önemli ve büyük operasyonlar yapıldı. Taburlar yerlerine sağlam bir şekilde yerleştiler. Oralara sahiplendiler.

14 Mayıs 1994: Adıyaman'da vurulan darbe

14 Mayıs 1994 günü, Adıyaman Jandarma Komutanlığına mensup birlikler, Jandarma Albay İ.K.'ın yönetiminde, Çelikhan-Adıyaman arasında aldıkları bir duyum üzerine operasyon başlatır. Şehrin güneyinde teröristlerle kısa bir temas sağlanırsa da, arazi üzerindeki bitki örtüsünün fazla olması nedeniyle teröristler kaçar ve kaybolurlar. Birliklerin bölgede yaptıkları arama-tarama çalışmaları sonuç vermez. Bölük komutanlarından Jandarma Üsteğmen D.Ö. yaptığı sürekli gözetleme sırasında, uzakta teröristlerin bir mağaraya girdiklerini görür ve hızla bölgeye gider.

Birlikler süratle mağaranın etrafını çevirecek şekilde yerleşirler. "Teslim ol!" çağrısı yapılır. Teröristler ateş edince çatışma başlar. İki saatten fazla süren çatışma sonunda mağaradan ateşler kesilir. Biraz beklendikten sonra askerler mağaraya girerler. Mağaradaki teröristlerin atılan roketlerin basıncıyla öldükleri anlaşılmıştır. Mağaradan onlarca terörist cesedi çıkarılmıştır. Şehit ve yaralı yoktur.

Mart 1994: Komando birlikleri daha güçlü geliyorlar

1994'te bütün birlikler iyi hazırlık yaparak girdiler. Komando birlikleri de oldukça güçlendirilmiş olarak Mart 1994

sonunda bölgede olacaklardı. Komando tugaylarına ikişer tabur daha eklenmişti. Ayrıca, iki komando alayı da bölgeye gelecekti. Bu yıl PKK'ya ağır darbeler vurulacağı, sıradan bir örgüt haline getirileceği kesindi. Tüm Asayiş Komutanlığı birlikleri kararlıydı. Bu kararlılık da yakında görülecekti.

Planlama çalışmaları hızlandı, konular tartışıldı. Harekâtın asıl merkezi Şırnak olacaktı.

1994, terörle mücadelede önemli bir yıl olacaktı. PKK'ya kesinlikle "Yeter," denecekti. PKK ağır darbe yiyecekti. Mücadelenin merkezi Şırnak bölgesi olacaktı. PKK'lı teröristler nasıl Şırnak civarında (Eruh'ta) harekâtı başlatmışsa, bitişi de yine orada olacaktı. Küpeli Dağ (Gabar), Besler, ve Cudi Dağı bölgeleri teröristlerden temizlenecekti. Harekât, kararlılığın bir göstergesi olacaktı.

Bu nedenle, Kayseri Komando Tugayı ile yeni kurulan bir komando alayının Şırnak bölgesinde, Bolu Komando Tugayı ile yeni kurulan bir komando alayının da Bingöl, Tunceli, bölgesinde kullanılması planlandı.

28 Şubat 1994: Şırnak'ta operasyon başlıyor

Bölgede havalar ısınmaya başlamıştı. Bitkiler her tarafta yerden fışkırmış, yeşil bir halı gibi toprağı örtmüştü. Bütün koşullar operasyonlar için uygun hale gelmişti. PKK da havaların güzelleştiğinin farkındaydı, bundan yararlanmak istiyordu. Gecikmeden Küpeli Dağ'da Kürt Ulusal Meclisi'ni toplayıp kararlar almak ve bağımsız bir Kürt devletini ilan etmek istiyordu. PKK'nın düşlediği bu hedefi boşa çıkartmak gerekiyordu. Komando birliklerinin 1-2 hafta sonra bölgeye gelecekleri bilindiği halde, beklemeden, Küpeli Dağ'da (Gabar) operasyonların başlamasına karar verdim.

Buna göre harekât şöyle olacaktı: Bölgedeki birliklerin bir kısmı toparlanıp, önce Küpeli Dağ bölgesine dört istikametten girilecek, daha sonra yeni gelecek komando birlikleriyle de operasyonlar Şeyh Ömer Dağları ile Yassı (Çıraf) Dağı'na

geçirilecek, buralardaki teröristler etkisiz kılınacaktı.

Buradan Eruh-Şırnak yolunun doğusundaki Caci Dağı'na, oradan da Besler'e girilecekti. Besler'deki operasyonlar Kaval Dağı, Yazlıca Dağı bölgesini kapsayacak biçimde Körkandil Dağı'na kadar sürecek, buradan bir kol İncebel Dağları kuzeyindeki Jirkiler'in bölgesine, bir kol da güneye Dereler, Hilâl, Uludere bölgelerine yönelecek, Kel Mehmet Dağları'na çıkacak, bu bölge temizlenecekti.

Şırnak ve Siirt bölgesindeki bu operasyonlara paralel olarak Hakkâri bölgesinde de batı istikametinde operasyonlar başlatılacak, Beytüşşebap'a kadar sürdürülecekti. Ayrıca, Diyarbakır, Elazığ, Adıyaman, Bingöl, Tunceli, Muş, Bitlis, Van, Hakkâri ve Mardin bölgelerinde de operasyonlar kesintisiz yapılacaktı.

Operasyonlar 28 Şubat 1994 günü, bölgede bulunan birliklerle Küpeli Dağ'da başlayacak, daha sonra bölgeye gelecek 1. Komando Tugayı'yla Şeyh Ömer Dağları ve Yassı Dağ temizlenecek, Nisan 1994'te Eruh-Şırnak yolunun doğusuna geçilecekti. Buradan Besler ve Yazlıca Dağı bölgesinden kuzeyde Körkandil Dağı'na, güneyde Kel Mehmet Dağı'na kadar uzanacakken sonunda harekât Cudi'de noktalanacaktı.

Plan kapsamlı ve uzun süreliydi. 28 Şubat'ta başlayıp temmuz sonunda Cudi'de bitecekti. Operasyonlar sonunda, terör örgütü gücünün büyük kısmını kaybedecek, iddiası kalmayacak ve sesi kesilecekti. Kısacası, terörist örgüt sıradan bir örgüt haline gelecekti. PKK için Şırnak bölgesi her zaman önemli olmuştu. Sürekli bölgeyi tekviye etmeye çalışıyordu.

28 Şubat 1994: Küpeli Dağ (Gabar) operasyonu

Bölgedeki birlikler toparlandı. Küpeli Dağ (Gabar) bölgesine dört istikametten girildi. Bir kısım birlikler Fındık'tan, bir kısım birlikler Küpeli Dağ'dan, TV vericisinin yanından (doğudan) hareketle Karageçit-Yağızoymak-Bulmuşlar bölgesine ulaşırken, helikopterlerle taşınan birlikler Çetinkaya

köyüne indiler. Bazı birliklerle de kuzeyden Bağgöze ve Karadağ'a ve güneyden de Akdizgin'e girdiler. Bu birlikler, karadan havan ve hafif topçuyla, havadan da silâhlı helikopterlerle desteklendiler.

4 Mart günü komando ve piyade birlikleri, çoğunluğu Küpeli Dağ'm doğu kesimindeki TV vericisi bölgesinden inerek Karageçit-Yağızoymak istikametinde hızla ilerlediler. Ateşle desteklenen birlikler teröristleri süratle çözdüler. Teröristler bölgeyi bir türlü bırakmak istemiyorlardı. Ancak, her taraftan gelen saldırıyı görünce şaşırdılar, böylesine bir saldırıyı beklemiyorlardı. Komando birlikleri gelmeden saldırıya geçilemeyeceğine inanıyorlardı. Bu yüzden hareket baskın tesiri yarattı. Havan ve topçunun desteklediği piyade birliklerinin en sıkışık zamanlarında hemen gelen silâhlı helikopterler (Süper Kobralar) isabetli atışlarla teröristlerin dirençlerini kırdılar. Piyadeler ve piyade komandolar hızla ilerlediler. Yakaladıkları teröristleri etkisiz kıldılar. Teslim olanlar hemen sorgulandılar. Alınan bilgiler istikametinde tekrar ilerlediler.

Teröristler, burada Kürt Ulusal Meclisi'ni toplayacaklar[1] dı. Burası onlar için önemliydi. Her türlü koşul altında burasını asla terk etmeyeceklerini söylemelerine karşın her tarafta kaçmaya başladılar. Pek çok ölü ve yaralı bırakarak kaçtılar. Yapılan aramalarda pek çok silâh, cephane ve malzeme ele geçirildi. Kürt Ulusal Meclisi'nin burada toplanacağı konusunda inandırılmışlardı Askerin önünden kaçarken, terörist başlarına lanetler okuyorlardı.

Küpeli Dağ bölgesine giren birlikler operasyon sonunda yeni görev bölgelerine intikal ettiler. Yeni operasyonlar için tertiplendiler, hazırlıklarını yaptılar. Bölgede alan kontrolü için kalacak birlikler de yerleştiler. Yerleşilen yerler harap bir haldeydi. Birlikler bir taraftan civarlarında operasyonlar yaparken, diğer taraftan da bölgede kalabilmek için yıkılan yerleri onarıp oturulabilir hale getirdiler.

Küpeli Dağ (Gabar) bölgesi beklenenden daha kısa za-

manda temizlendi. Kuzeyden giren Mardin 70. Tugayı'nm birlikleri ve Midyat Komando Alayı'nm hızlı hareketi teröristlerin sonunu getirmişti. Mardin Tugay Komutanı Tuğgeneral O.B. rahattı. Artık Küpeli Dağ (Gabar) bölgesinden Mardin'e teröristlerin geçişi kolay olmayacaktı, şehitler verilmeyecekti. Midyat Komando Alayı Komutanı Kurmay Albay SU. da, Dicle Nehri doğusuna hep Midyat'tan bakmayacak, içinde olacaktı. Bölgenin sorumluluğu ona verilmişti.

Bu arada, Mardin'den gelen jandarma birliklerinin başında bulunan Jandarma Albay M.U.'nin teröristleri Yassıdağ batısında kıstırarak üzerlerine atılmasıyla teröristler en büyük kayıplarını vermişti.

Küpeli Dağ (Gabar) bölgesinden teröristler atıldıktan sonra sıra, alan kontrolü sağlayacak birliklerin yerleştirilmesine gelmişti. Söke'den gelen tabur, savaşçılığını kanıtlamıştı. Bölgeye yerleşmede ve bölgenin temizlenmesinde büyük katkıları olacağı belliydi. Bu yüzden bu taburun Yağızoymak bölgesine yerleştirilmesine karar verdim.

Yağızoymak köyü, PKK terörünün başladığı günden beri devlet yanlısı olmuştur. Teröristler uzun yıllar bu köye diş geçirememişler, isteklerini yaptıramamışlardı. Ancak, bölgedeki karakollar boşaltılıp askerler çekilince, köylüler de Siirt'e kaçmışlardı. Yaşlılar dışında köyde kimse kalmamış, teröristler de köye gelip yerleşmişlerdi. Köy, Gabar'm ortasında yer aldığından her tarafa ulaşmak kolaydı. Köyün savunulması da zor değildi.

Askerler Yağızoymak köyüne girince, ben de köye gitmek istedim. Operasyonların sürdüğü söylendiyse de köye indim. Köylülerin hemen hepsini tanıyordum. Rahmetli M. O.'yla 8 yıl önce sık sık bölgede dolaşmıştık. Askerler yeni gelmişlerdi. Etrafı temizliyorlardı. Bir taraftan da köyün güvenliğini sağlıyorlardı. Köy okulunun yanma iner inmez subaylar geldi. Onlarla köy hakkında konuştum. Köyün durumu çok kötüydü. Köylüler 2 sene önce gitmişler, her taraf yıkılmıştı. Taburun istihbarat subayına, "Yerleşmeniz epey za-

man alacak gibi görünüyor Binbaşım!" dedim.

"Birkaç gün içinde yerleşiriz komutanım! Hatta 2 gün sonra kazan kaynar."

"Bir sorununuz var mı?"

"Şimdilik yok. Tugay komutanı Tuğgeneral E.S. isteklerimizin çoğunu karşıladı."

"Gücünüz yeterli mi?"

"Yeterlidir komutanım! Birkaç gözetleme dürbünü verirseniz buradan kuş uçmaz!"

"Gündüz için mi? Gece için mi?"

"Gündüz için Nikon dürbünü. Gece görüş cihazlarımız var."

"Hiç kullandınız mı?" "

"Komşu birliklerin vardı, onlarla ortak kullandık ama şimdi ayrıldık."

"Peki, hemen göndereceğim ama hakkını vereceksiniz!"

"Siz merak etmeyin komutanım!"

Konuyu biraz değiştirdim.

"Köyde kimse var mı?"

"Çok yaşlı birkaç aile var. Ben de onları biraz evvel gördüm."

"Hemen git, onlara benim adımı ver. Gelebilecek durumda olanlar varsa bekliyorum."

Beş on dakika sonra hepsi geldiler, sarıldık, öpüştük. Hem sarılıyorlar, hem de ağlıyorlardı. Çok şükür bugünlere diyorlardı. Daha sağlıklı olan köylüye, "Siirt'e haber gönder-sen köye dönerler mi?" dedim.

"Gelirler Paşam, gelirler! Asker geldi, köyümüze yerleşti ya... yeter!"

"Asker burada temelli kalacak, korkmayın!"

Birkaç gün sonra köyün yarısına yakını döndü. Askerlere yine yardımcı oldular. Taburla çabucak kaynaştılar. Ben de oradan geçerken hep onlara uğradım. M. O.'nun ruhu mutlaka mutludur, diye düşündüm. Tabur kısa sürede dört tarafa keşif kollarını çıkardı. Taşkonak'taki piyade taburu ve Fındık'taki jandarma komando taburuyla temas kurdu. Bölgeyi birlikte denetimleri altına aldılar. Gabar artık sağlam ellerdeydi!...

Mart 1994: Yassı Dağ (Çıraf) operasyonu

Bölgeden 4 ay önce ayrılarak kışlalarına giden komandolar, Mart 1994 ortasında bölgeye geldiler. Birlikler kış boyunca kışlalarında iyi eğitim yapmışlardı, hepsi canlı ve heyecan doluydu, yerlerinde duramıyorlardı.

Komando birlikleri 16 Mart 1994'te Yassı Dağ (Çıraf) bölgesine geceleyin sessizce yaklaştılar. Yassı Dağ batısında ve güneyinde toplandılar. Birlikler batıdan, kuzeyden Eruh bölgesinden ve güneyden de Günece'den karşılıklı girdiler. Kuzeyden giren birlikler hızla ilerlediler. Kuşkonmaz batısında birleştiler. Teröristler kayalıklarda sıkıştırıldı. Çıkan çatışmalarda pek çok kayıp verdiler. Siirt Jandarma Bölge Komutanı Tuğgeneral M.V.'ye bağlı birlikler de canla başla çarpıştılar. Yedi ay önce şehit olan askerlerin ve Bağdat Caddesi'nin sevgilisi gitarcı Asteğmen Ümit Yılbar'm intikamını aldılar.

Bağdat Caddesi'nin sevgilisi gitarcı asteğmen

Asteğmen Ümit Yılbar, 25 Eylül 1993 günü Yassı Dağ'da (Çıraf), PKK'h teröristlerle girdiği çatışmada şehit olmuştu. 26 yaşındaydı. Gitaristti. Rock müzik sanatçısıydı. Yüreği vatan sevgisiyle doluydu. Komando olmak ve Güneydoğu'da mücadele etmek istedi. Siirt'e gitti. Çatışmalara girdi. Yassı Dağ'da şehit oldu. Yazdığı şiir silâh arkadaşlarına anı olarak kaldı.

Bilmiyordum dağların bu kadar dik olduğunu
Bilmiyordum gecelerin bu kadar uzun olduğunu
Bilmiyordum zamanın bu kadar yavaş geçtiğini
Ama biliyordum içimdeki vatan sevgisini
Biliyordum içimdeki aşkı.

Kanımı istersin toprağım
Yoksa cesedimi mi
Yeter ki sen susa
Suyun olurum senin

Tasmasından bağlanmış çılgın köpek gibiyim
Salıvermiyorlar ki gideyim
Bilmiyorlar mı ki ben Türk evladıyım
Bırakın ben ölmeye gideyim

Ben koymuşum bu yola baş
İsterse düşsün kafama taş
Vazgeçmem bu yoldan arkadaş
Gelsin yedi düvel ezerim hepsini

Ümit Yılbar, 14.05.1993, Bağgöze-Siirt

Yassı Dağ'ın Teröristlerden Temizlenmesi

Birlikler, 3-4 gün Yassı Dağ'ın her tarafını aradılar. Teröristlere ait pek çok silâh, cephane ve malzeme ele geçti. Birliklerin bir kısmı Yassı Dağ'da kaldılar, bölgede tertiplendiler. Komandolar da toparlanarak yeni operasyon bölgelerine hareket ettiler.

Bu operasyonlar sonunda Küpeli Dağ, Yassı Dağ ve Şeyhömer Dağları teröristlerden temizlenmiş, bölgenin kritik yerlerine birlikler yerleştirilmişti. Burada Kürt Ulusal Meclisi'ni toplamayı düşünen PKK'nın bu en önemli alanı ellerinden tamamen çıktı. Küpeli Dağ'daki (Gabar) Kürt Ulusal Meclisi toplantıları söylentileri de bitti.

Küpeli Dağ'da, Karageçit, Yağızoymak, Yassı Dağ ve Kuşkonmaz'da birer piyade taburu bırakıldı. Komandolar, Eruh-Şırnak yolunun doğusuna atladılar, Caci Dağı bölgesinde tertiplendiler. Besler'e girmek için hazırlık yaptılar.

Birlikler çatışmalara alışmışlardı, önlerine kim çıkarsa çıksın vurup geçiyorlardı. Teröristler ise iyice bozulmuşlardı.

Terörist başları telsizlerden bozgunu önlemeye çalışsalar da fayda etmiyordu, artık kimseyi tanımıyorlardı, disiplin bozulmuştu, düzeltmek zordu.

Basın da olayları günü gününe büyük puntolarla veriyor, Türk ulusu rahatlıyordu.

2 Nisan 1994: Caci Dağı ve Besler operasyonları

Yassı Dağ'daki (Çıraf) operasyonlar biter bitmez, komando birlikleri Eruh-Şırnak yolunun doğusundaki Caci Dağı ve Tahtıreş Kayalıkları bölgesine atladılar. Caci Dağı bölgesi, uzun zamandır teröristlerin kaldıkları ve sürekli olarak kuzeye açılmak istedikleri bir bölgeydi. Bu yüzden Okçular Karakolu'na sürekli saldırılarda bulunmuşlar ve onlarca şehit verilmişti. Ocak 1994 başında yapılan kış operasyonunda büyük kayıplar veren PKK'lı teröristler, oldukça durgunlaşmalardı. Birliklerin Caci Dağı'na atlaması en çok Okçular ve Doğanca karakollarını sevindirmişti. Bu karakollardaki askerler, komando arkadaşlarını sevinçle karşıladılar. Onlarla birlikte harekete katılmaya can attılar.

Yassı Dağ'dan inen komando birlikleri Ayı Kapısı'ndan çıkarak Caci Dağı ve Tahtıreş Kayalıkları bölgesine, eski ve yeni Aslanbaşar jandarma karakolları arasından giren birlikler Kaval Dağı bölgesine ilerlerken, Şırnak bölgesinde toplanan birlikler de Namaz Dağ ve kuzeyinden Besler bölgesine girdiler. Akşama doğru bir kısım birlikler kuzeyde Okçular'a, güneyde de Kaval Dağ güneyindeki Bilecik'e ulaştılar. Caci Dağı bölgesi üç taraftan sarıldı.

Bu arada, bir kısım birlikler de helikopterlerle Mercimek Tepesi bölgesine indirildiler. Buradan hızla ilerleyen birlikler Kaval Dağı eteklerine ulaştılar. İki gün içinde birlikler bölgeyi denetim altına aldılar ve aramalara başladılar. Teröristler canlarını kurtarmak için hızla kaçıyorlardı, hiçbir yerde durmuyorlardı.

Şırnak kırsalı, batıdan ve kuzeyden oldukça rahatlamıştı. En

güvenli bölge haline gelmişti. Olaylar bıçakla kesilir gibi durdu. Şırnak şehir merkezi de en güvenli yerleşim merkezi oldu.

Basın yayın organları, Gabar ve Besler'e girişi günlerce yazdı. Halkımızı aydınlattılar. Terörist örgüt, bunun intikamının alınacağını söylemekle yetindi.

12 Nisan 1994: Kaval Dağı'na geçiş operasyonu

Caci Dağı bölgesinde komando ve piyade birlikleri operasyonu ve aramaları bitirdiler. Okçular ve Doğanca karakollarını her yönden gözden geçirdiler, desteklediler ve güçlendirdiler. Besler'e doğru hareket ettiler. 12 Nisan 1994 gecesi özel kuvvetlere mensup bazı timler bölgeye indirildiler. Geceleyin teröristlerin içine birlik indirme ilk kez burada gerçekleştirildi. Komando birlikleri, inen birliklerin de desteğiyle, sabaha karşı Kaval Dağı'na ulaştılar. Yer yer çıkan çatışmalarda bazı teröristler etkisiz kılındı. Bir kısmı da hızla Erikli Yaylası'na doğru kaçtılar. Askerler arkalarına takıldılar. Büyük bir kovalamaca başladı. Kaval Dağı'ndan yapılan atışlar oldukça etkili oldu.

2 gün bölgeyi tarayan birliklerin bir kısmı kuzeye Yazlıca Dağ (Herakol) istikametinde ilerleyip Yazlıca Dağ'm batı kesimlerini tuttular.

Kaval Dağı'nin komando birlikleri tarafından tutulması ve kontrolü, Besler bölgesinin her istikametten gözetlenmesine olanak sağladı. Ayrıca, yeni gelen kestirme cihazlarıyla bölge tam olarak kontrol altına alındı. Kestirme cihazlarını devreye sokarak teröristlerin kesin yerleri bulunmaya çalışıldı. Kesin yerleri saptanan teröristler kısa sürede etkisizleştirildi.

Geceleyin indirilen birliklerle ilgili bir olayı anlatmak isterim. Özel Kuvvetlere mensup 3 tim kadar birlik, teröristlerin içine geceleyin indirildi. Bölgeye helikopterlerin geceleyin gelip gittiğini teröristler anlamışlar ama ne yaptıklarını karanlık nedeniyle göremediklerinden bilememişler, sabahı beklemişlerdi. Bazı tezcanlılar sağa sola koşmuşlardı. Bunlar

ya kendi kurşunlarıyla ya da özel birliklerin kurşunlarıyla can verdiler. Bir terörist de elinde tüfeğiyle Özel Kuvvetlerden bir yüzbaşıya "Havel," (Arkadaş) diye yaklaşmış, yüzbaşı gelen teröriste bakmış, alacakaranlıkta onu görerek etkisiz kılmıştı. Çatışma koşulları değişiktir, kim önce tanırsa üstün duruma geçer. Terörist önce tanısaydı, yüzbaşı ölecekti. Yüzbaşı teröristin tüfeğini elinden alıp getirdi. Bölgeyi iyi biliyordu. Çok işe yaradı.

Küpeli Dağ'a ve Caci Dağı'na yapılan operasyonlar sonunda bölge büyük bir sessizliğe büründü. Aylarca güvensiz olan Eruh-Şırnak karayolu tam olarak huzura kavuştu, trafiğe açıldı. En çok bölgedeki köylüler mutlu oldular. Bu yollarda kelle koltukta aylarca gidip gelmek zorunda kalmışlardı. O günler artık geride kalmıştı. Çok sevinçlilerdi. Haklarıydı!

Mayıs 1994: Yazlıca Dağı (Herakol) operasyonu

Besler'de harekât yapan birlikler, Kaval Dağı'nı güneyden geçerek Erikli Yaylası'na ulaştılar. Buradan da Dedeören, Uğur Tepesi istikametinde ilerlemeye başladılar. Komando birlikleri her tarafta başarıyla ilerlediler. Bazı yerlerde çatışmalar oldu. Komandoların usta manevraları ile yok oldular. Birlikler her tarafı ağ gibi sarmıştı. Bu sırada, Kaval Dağı'na yerleşen birlikler de bölgedeki arama taramalarını tamamladılar.

Bölgede bu çalışmalar yapılırken, bazı küçük terörist grupları Yazlıca Dağı'ndan zaman zaman taciz ateşleri açtılar. Behrancı'ya giden birlikleri yukarıdan taciz ettiler. Bunun üzerine, 1. Komando Tugayı'ndan bazı birlikler Yazlıca Dağı'na girdi. Teröristleri burada da kovalamaya başladılar. Bu kovalamaca Yazlıca'nm doğu yamaçlarına kadar sürdü. Burada Tugay Komutanı E.E.'nin hazırladığı tuzağa düştüler, etkisiz kılındılar. Buradan ilerleyen birlikler Körkandil Dağı'na yaklaştılar. Aylardır burada tek başına kalan Doğan Karakolu'na ulaştılar. Doğan Karakolu'ndaki askerlerle ko-

mandoların karşılaşması pek hoştu. Sarmaş dolaş oldular, karakolda ne varsa gelen askerlerin önlerine koydular, hem ziyafet çektiler hem de hasret giderdiler.

Birlikler uzun zamandır, teröristlerin eğitim alanı olarak bilinen Besler bölgesini aradılar. Pek çok terörist cesedi, silâh, cephane, yiyecek giyecek bulundu. Eğitim yerleri, kaldıkları yerler kullanılmaz hale getirildi. Teröristler Küpeli Dağ'dan sonra en çok güvendikleri Besler'den de atıldılar. Yazlıca Dağı doğu yamaçlarında telsizler, sobalar hatta jeneratörler ele geçti. Hiç gitmeyecek gibi yerleşmişler ama gittiler.

Tuğgeneral C. G. Komutasındaki birlikler, bir taraftan Sarıyaprak güneyinden İncebel Dağları kuzeyindeki Jirkiler'in bölgesine, bir taraftan da güneye yönelerek Dereler bölgesine ilerlediler. İlerleme hızlı oldu.

Dereler'e giden birlikler, Şenoba'dan gelen ve Hilâl Yaylası'nı tutan korucuların desteğinde köylere girdiler. Dereler'deki 7-8 köy ev ev arandı. Hilâl Yaylası'nda bulunan Hazım Babat ve arkadaşları da kendi köyleri Ayrım ve Üçkardeş'e içleri sızlayarak uzun uzun baktılar. Gözlerinde biriken yaşları kimseye göstermeden silmeye çalıştılar.

Haziran 1994: Dereler bölgesi operasyonu

Dereler bölgesi, PKK'mn silâhlı eylemleri başlattığı 15 Ağustos 1984'ten beri teröristler için önemli bir bölgeydi. Silâhlı eylemlere başladıkları ilk yıllarda, uzun süre Dereler'de kalmışlar ve etrafında eylemler yapmışlardı. Teröristler Dereler için, Afganistan'da Ruslara karşı verilen mücadeleden esinlenerek *Panşir Vadisi* diyorlardı. "Buraya Türk askeri giremez, Türk askeri adımını atamaz," şeklinde propaganda yapmışlardı. Türk askeri oralara girdi, yıllarca kaldı. Aradan uzun yıllar geçmesine karşın, Dereler bölgesi önemini yitirmedi. Bu yüzden birlikler Besler'e girince Dereler bölgesine girme gerekliliği de ortaya çıkmıştı ve Dereler de unutulmamıştı.

Dedeören bölgesinden güneye yönelen komando birlikleri, Mehmet Yusuf Dağı'nı bir gece sızmasıyla ele geçirdiler. Sabaha karşı da buradan hareketle Dereler'e girdiler. Komando birlikleri Dereler'e girerken, daha önce Hilâl Yaylası'na yerleşen birlikler ve korucular Ayrım, Üçkardeş, Gireşti Tepesi gibi bölgelere girerek, karşı taraftan gelen komando birliklerine himaye ve destek sağladılar.

Birlikler her tarafı aradılar. Pek çok terörist cesedi, silâh, cephane ve malzeme ile yiyecek maddeleri bulundu. Teröristlerin bölgeye iyi yerleşmeye çalıştıkları görüldü.

Dedeören bölgesinde takviyeli bir piyade tabur bırakıldı. Bu birlikler bölgeyi her gün araştırdılar, gözetlediler. Güvenlik güçlerinin bölgede kalacağını, sürekli kalacağını gösterdiler. Alan kontrolünü sağladılar. Operasyon yapılan bölgelerden işler bitince çekilip gitmek yoktu. Akıtılan ter, kan ve verilen şehitlerin emeklerinin sürekli olması için oralarda sürekli kalındı. Alan kontrolü tam olarak uygulandı. Teröristlerin geri dönüp aynı yerlere gelmesine izin verilmedi.

Haziran 1994: Kel Mehmet Dağlan operasyonu

Besler, Dereler ve İncebel Dağları bölgeleri büyük ölçüde teröristlerden temizlendiği halde, Kel Mehmet Dağları'na teröristlerin toplandıkları ve etrafı huzursuz etmeye devam ettiklerinin anlaşılması üzerine bir kısım birlikler ve geçici köy korucuları Kel Mehmet Dağları'na çıktılar. Burada çıkan çatışmalarda pek çok terörist etkisiz kılındı. 1 subay, 1 astsubay şehit verildi, 2 kişi de kayboldu (birisi subay). Kaybolan subay ve er için günlerce arama ve operasyon yapıldı, bulunamadı. Aylar sonra bunların PKK'mn eline geçtiği ve Irak'a kaçırıldıkları ortaya çıktı.

Haziran 1994 ortalarına doğru bölgedeki operasyonlar bütün şiddetiyle sürdü. Bölge büyük ölçüde huzura kavuştu. Meydana gelen huzuru bölgedeki tüm vatandaşlar ve görevli güvenlik güçleri sevinçle karşıladılar. Bir sene öncesine gö-

re büyük değişiklikler oldu. O günlerde Şırnak'a gelen Cumhurbaşkanı Sayın Süleyman Demirel, Belediye Başkanının odasında, meydana gelen değişikliği hayretle ve takdirle karşıladığım belirtti. Şırnak'ta terörün kalmamış olduğunu, yatırımların hemen başlaması gerektiğini söyledi.

19 Temmuz 1994: Cudi Dağı operasyonu

1994 başından beri bütün OHAL'de büyük operasyonlar yapılmış, başarılı sonuçlar alınmıştır. Diyarbakır'dan Şırnak ve Hakkâri'ye, Hakkâri'den Tunceli'ye kadar her tarafta teröristler ağır darbeler yemiş, ellerine geçirdiklerini sandıkları alanlardan atılmışlardı. Her tarafta büyük kayıplar vermişlerdi. Mehmetçik şahlanmış, teröristleri her yerde kovalıyordu. Diyarbakır, Bingöl, Muş, Bitlis, Batman, Van, Mardin, Şırnak ve Hakkâri'de huzurlu bir ortam oluşmaya başladı. Ama herkesin gözü şimdi Cudi Dağı'ndaydı. Cudi'deki teröristlerin etkisiz kılınmasıydı.

Cudi Dağı teröristler açısından önemliydi. Cudi'nin konumu değerini artırıyordu. Teröristler Cudi'ye değişik bakıyorlardı, onlar için Cudi her şeydi, terk edilmesi asla mümkün olmayan bir yerdi. Cudi'yi kaybedince her şeylerini kaybedeceklerini söylüyorlardı.

Teröristler, Cudi'yi her ne pahasına olursa olsun bırakmak istemiyorlardı. Güvenlik güçlerinin bu dağa çıkamayacağını, yerleşemeyeceğini söyleyip duruyorlardı. Halbuki Cudi Dağı derinliği fazla olmayan bir yerdi. Gerisinde Cudi'yi tamamlayacak, savunmasını güçlendirecek dağlar, engebeler yoktu. Güneyi düz bir arazi, batısı da kontrolü zor olmayan bir dağdır. Yalnız doğu tarafı, Hizil Deresi'nin açtığı derin vadiye rağmen girilmesi ve içinde hareket yapılması zor bir arazi kesimidir. Bu yüzden PKK hep Cudi'nin doğu tarafından (Ballıköy) kaçmayı düşünmüş ve kurtuluşlarını hep burada görmüşlerdi. Bu yüzden bu kesimi güçlü tutmuşlardı. En deneyimli teröristler buraya yerleştirilmişti.

Bölgede herkes sıranın Cudi Dağı'na geldiğini biliyordu. Cudi'ye yapılacak operasyon sonunda, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde operasyonlar zinciri tamamlanmış olacaktı. Teröristler de Cudi'ye büyük çaplı bir operasyon yapılacağını anladıklarından, Cudi'nin savunmasını güçlendirmeye çalıştılar. Daha fazla teröristi, silâhı, cephaneyi ve malzemeyi Cudi'ye yığdılar, savunmaya hazırladılar. Teröristlerin çabası boşunaydı, çünkü TSK ve güvenlik güçleri kararını vermişti. Cudi'nin dayanması olanaksızdı, bunu onlar da biliyordu. Belki başka yerden bir şey çıkar ve operasyondan vazgeçilebilir diyorlardı.

19 Temmuz 1994 gecesi saat 22.00'de birlikler Tümgeneral F.T.'nin komutasında Cudi'nin kuzeyinden dört noktadan sızmalarla ilerlemeye başladılar. Helikopterler bazı kritik yerlere havadan asker taşıyıp indirdiler. Ancak, helikopter iniş yerleri sınırlı olduğundan fazla birlik indirilemedi. Bu sırada güneyde Çağlayan, Hisar, Aksu, doğuda Sinat, batıda Kasrik Boğazı bölgelerinde teröristlerin kaçmalarını önleyecek önlemler alındı. Birliklerin her bölgede ilerlemesi, karadan ve havadan güçlü ateşlerle destekleniyordu. Gece oldukça karanlıktı. Geceden yararlanmak ve kayıp vermemek için, gece yarısından sonra helikopterler Cudi üzerindeki önemli noktalara aldatma harekâtı yaptılar. Gece karanlığında bazı noktalara iniyormuş gibi yaparak maketler attılar. Aşağıdan bütün gece ateş ettiler.

19 Temmuz gecesi saat 22.00'de, Cudi Dağı'na operasyon kuzeyden ve güneyden 4 noktadan sızmalarla başladı. Helikopterlerle havadan bazı bölgelerde aldatma hareketi yapıldı. Teröristler bütün gece huzursuz edildi. Bazı bölgelere küçük birlikler indirildi. Birlikler geceleyin rahat ilerledikleri halde, gündüz ilerlemeleri zorlaştı. Cudi Dağı çok az yerinden geçit verdiğinden, küçük terörist grupları buralarda etkili olabiliyor ve birlikleri durdurabiliyordu. Özellikle birlikler Cudi Dağı'nm doruklarına yöneldiklerinde zorlandılar. İkinci gece de helikopterler kritik bazı yerlere (Yeşildağ, Zehir Dağ, Nuh

Peygamber, Derhizi, Ayı Kapısı, Atatürk Burnu) maketler attılar. Maket askerler bitince onun yerine taş attılar. Geceleyin maket ve taş farketmiyordu. Operasyon boyunca helikopter pilotlarının özverisini unutmak olanaksızdır.

Teröristler havadan atılan maketlere ve taşlara sabaha kadar ateş ettiler, uyku uyuyamadılar. İkinci gün bazı bölgelerde ilerlemeler olmasına karşılık, Anılmış bölgesinde ve Büyük Dağ bölgesinde direnmeyle karşılaştılar. Buradaki birlikler teröristlerin karşısına bazı birliklerini bıraktılar. Teröristleri bu birlikler oyalarken, 21/22 Temmuz gecesi 1. Komando Tugayı'ndan bir tabur, Hakkâri Komando Tugayı'ndan bir tabur ve özel kuvvetlerden bir tabur, teröristlerin hiç beklemedikleri, çıkılması mümkün olmaz dedikleri dik kayalıklardan tırmanarak teröristlerin gerisine düştüler.

Olay şöyle olmuştu: 21/22 Temmuz gecesi, Komando Tabur Komutanı ile Özel Kuvvetler Tabur Komutanı bir araya gelirler. Geceleyin yapmak istedikleri harekâtı konuşmaya başlarlar. Özel Kuvvetler Tabur Komutanı, "Doğudaki kayalıkların üstünde kimse yok, dikkat ettiniz mi? Sanıyorum boş bırakmışlar komutanım," der.

"İyi baktın mı Binbaşım?"

"Evet, bütün gün o tarafı gözetledim. Kimseyi göremedim."

"Çok yüksek, dik ve tırmanılması zor olduğundan olsa gerek."

"Olabilir ben de öyle düşünüyorum. Ama bizler tırmanabiliriz. Komandolar ve Özel Birlikler için imkânsız diye bir şey yoktur. Değil mi, komutanım?"

"Haklısın. Bu gece değişik bir şeyler yapmalıyız. Önümüzdeki dar koridordan ilerlemek yarın da zor olacak. Zayiat verebiliriz."

"İki taburda da iyi tırmanan subay ve astsubay var. Askerlerden de kuvvetli çocuklar var, yapabiliriz binbaşım!"

Basit bir plan yaptılar. Eldeki malzemelerden de (halat, zikke gibi) yararlanarak işe başladılar. Gece yarısına doğru 3-

4 subay ve astsubay kayalığın üstüne ulaştı. Onların da yardımıyla özel kuvvetler taburunun çoğu (70 kişi) yukarıya çıktı.

Sabah gün ağarırken, yan tarafta pusuda bekleyen teröristlerin gerisine saldırdılar. Teröristler ne olduğunu anlamadan pek çoğu oracıkta etkisiz kılındı. Kaçanlar da canlarını zor kurtardı. Bir anda komando birliklerini arkalarında gören teröristler ne yapacaklarını şaşırdılar, donup kaldılar. Kendilerine gelir gelmez kaçmaya başladılar. Telsizlerden teröristlerin kaçmaya başladığını öğrenen terörist başı ve yanındakiler, Cudi'deki *Erdal* kod adlı teröriste, "Sakın mevzileri bırakmayın. Onlara ciddi birkaç atış yapın, kaçarlar. Üzerinize gelemezler, korkmayın!" dedilerse de...

"Üzerimize öyle şiddetli geliyorlar ki, tarif edemem. Her taraftan sel gibi tepemize iniyorlar. Ne korkması! Atatürk'ün askerleri gibi saldırıyorlar. Kaçmaktan başka çaremiz yok."

"Hayır, kaçmayın! Üzerlerine ateş edin. Dururlar, üzerinize gelmezler."

"Sizler hep böyle söylediniz. Ama Türk askeri üzerimize hışım gibi geliyor. Pek çok arkadaş öldü. Kalanlar kaçıyor. Biz de kaçıyoruz."

"Kaçmayın, savunun. Gayret zamanıdır. Fedakârlık zamanıdır."

"Her şey bitti başkanım! Herkes şu anda canını kurtarmaya çalışıyor," deyip kesildi.

Konuşmaların kesilmesinden 3-4 saat sonra Tuğgeneral E.S., 3-4 önemli teröristin yakalandığını söyledi. "İyi tutun ve iyi kullanın," dedim. Teröristlerin bildikleri her şeyi söyleyecekleri ifade edildi. "İyi bir gelişme ama yine de dikkatli olun," dedim.

Önleri ve gerileri tıkalı olan teröristlerin pek çoğu öldü. Bir kısmı yaralı, bir kısmı da sağlam ele geçti. Bir kısmı da sarp kayalıklardan kendilerini atarak intihar ettiler. Cudi Dağı'nda haftalarca cesetlerin kokusundan durulmadı. Askerler bu kokudan rahatsız oldular.

Cudi Dağı'nda ilginç şeyler bulundu. En ilginç olanı da,

hastahane ve ameliyat malzemeleriydi. Çok ameliyat yaptıklarım duymuştuk. Malzemeleri görünce şaşırdık. Alman malı yepyeni ameliyat malzemeleriydi. Oralara nasıl geldiğini anlamak zordu.

Birlikler 22 Temmuz sabahı Cudi'nin her tarafına el attılar, yerleştiler. Zehirlidağ, Yeşildağ, Derhizi, Nuh Peygamber'de mevzilendiler, bölgelerini aradılar. Birlikler Cudi'de 10 gün müddetle aramayı sürdürdüler. Tuşima bölgesindeki her mağaraya girdiler. Buralarda yüzlerce silâh, yüz binlerce cephane ve tonlarca yiyecek giyecek elde edildi. Barınaklar tahrip edildi. Depoları yıkıldı, yakıldı. Burada Korucubaşı K.A. korucularıyla canla başla çalıştı. Başarıda pay sahibi oldu.

23 Temmuz günü basın yayın organlarında Cudi, baş sayfalarda yer alıyordu: *Cudi'ye girildi, Cudi temizlendi* gibi. Cudi gerçekten temizlenmişti. 2 şehit vermiştik. 30'dan fazla terörist silâhlarıyla birlikte etkisiz kılındı. Emeği geçen kahramanların gözlerinden öperim.

Birliklerin büyük kısmı 10 gün sonra, bir kısım birlikleri alan kontrolüne bırakarak, yeni görev yerlerine gitmek için ayrıldılar.

Ele geçen teröristlerden bazıları üst düzey teröristlerdi. Cudi Dağı'nın sözde sorumlusu kişilerdi. Bunlardan 1-2'si teröristlere ait mayın depolarını, mayınlı bölgeleri, silâh depolarını göstermek isteyince, askerlerle birlikte 23 Temmuz 1994'te Kösreli'ye gittiler. Bir terörist başı, askerlerin bulunduğu yere yakın alanda önceden döşedikleri mayınları gösterirken mayınları patlattı. Kendisi, yakınındaki terörist ile birlikte 3 asker şehit oldu: Binbaşı Kadir Kılavuz, Jandarma Üsteğmen Ercan Şahin ve Er Temel Erdoğmuş. Kendilerine Tanrı'dan rahmet diliyorum.

Cudi Dağı teröristlerden temizlendi. Teröristler bundan sonra Cudi Dağı'na çok uzaklardan bakmak zorunda kaldılar. Zaman zaman Kuzey Irak tarafından Ballıköy'e gelmeyi denedilerse de, her defasında ağır kayıplar verdiler. Teröristleri Cudi Dağı'ndan temizleyen Mehmetçik, yurtiçindeki büyük

operasyonlarını tamamlamış oldu. Bundan sonra, daha küçük birliklerle her tarafta hızlı ve şiddetli operasyonlar yaptı.

Teröristler, büyük operasyonlarla her taraftan atılmıştı. Kalıntıların temizlenmesi için her tarafta küçük çaplı operasyonlar başlatıldı.

13 Ağustos 1994: Ördekli olayı ve Karadağ'daki başarılı sonuç

Hakkâri kuzeyindeki Ördekli Karakolu, 13 Ağustos 1994 gecesi PKK'lı teröristler tarafından basıldı. Karakoldaki askerler teröristlere sert biçimde karşılık verdiler, karakollarını savundular. Çatışmada 5 asker şehit oldu.

Van ve Hakkâri tugay komutanlıklarının olayı dikkatle izlemeleri emrini verdim. Bölgede huzurlu bir ortam oluşmaya başlamıştı. Teröristlerin bunu bozmalarına izin vermek olanaksızdı.

Hakkâri Güvenlik Komutanlığı, karakolu basan teröristleri cezalandırmak için bir komando taburu ile yakındaki bazı jandarma komando birliklerini görevlendirerek bölgeye gönderdi. Van Jandarma Bölge Komutanı Tuğgeneral C.B. de elindeki komando birliklerini görevle ndirdi.Hızla bölgeye ulaştırdı.

Görevi alan Hakkâri Komando Tabur Komutanı Piyade Kurmay Binbaşı Ç., yanına aldığı itirafçı bir teröristi sürekli konuşturur, sorular sorar, snlattıklarını mantıklı bulur, söylediklerini kafasında tutar. Binbaşı Ç., çok deneyimlidir, teröristleri iyi tanır. Bu yüzden, Ördekli'ye gidip onları korkutmak ve kovalamak yerine kesin sonuç almaya karar verir. İtirafçı teröriste bazı sorular sorar, sordukça ilginç yanıtlar alır.

"Komutanım, bunlar Ördekli'de durmazlar, yorulmuşlardır. Dinlenmek isterler."

"Nerede dinlenmek isterler biliyor musun?"

"Bunların üs bölgeleri Karadağ'dır, oraya giderler."

"Ne zaman dönerler, tahminen?"

"Bence hemen dönerler, çok yoruldular. Daha fazla dayanamazlar."

Başka sorular da soran tabur komutanı iyice düşünür ve kararını verir. Karadağ'a gidecek ve kesin sonuç almaya çalışacaktır. Teröristin söyledikleri kendi bildikleriyle örtüşür. Ama teröristleri şaşırtmak gerektiğini düşünür ve hareket halindeki jandarma birliklerine, Ördekli civarındaki teröristler üzerine gitmelerini ve şiddetle saldırmalarını emreder. Kendisi de bütün bölük komutanlarına, "Telsizleri kapatın, ben emir vermedikçe açmayacaksınız/'dedikten sonra, "Beni izleyin," diyerek hızla Karadağ'a doğru ilerler. Bütün gece yürürler. Sabaha karşı bölgeye varırlar. Pusuyu kurarlar.

Jandarma komando bölükleri, Ördekli bölgesindeki teröristlere saldırırlar. Teröristler darmadağın olarak kaçarlar. Biraz ileride toplanarak Karadağ'ın yolunu tutarlar. Jandarmalar onları kaybetmiştir. İzleyen ve gözetleyen yoktur. Rahat bir şekilde Karadağ'a doğru giderler. Çok yorulduklarından güvenlik önlemlerini bir tarafa bırakarak yürürler.

Aynı anda Van'daki Jandarma Bölge Komutanlığı birliklerinden bazılanda bölgeye (Gürpınar) gelir. Birlik, Karadağ'a gelen yolun Van sorumluluk sahasını tutacak şekilde mevzilenir. Sabah gün ışırken karşılarına Hakkâri Komando Tugayı'nın Komando Taburu gelip yerleşir.

17 Ağustos 1994 sabahı Tabur Komutanı heyecanla teröristleri beklemeye başlar. Her 5 dakikada bir birliklerine bilgi verir. Komandolar, teröristleri tam Ölüm Bölgesi'ne sokarlar ve teröristlere, "Teslim olun, her tarafınız sarıldı. Kurtuluş yok!" uyarısı yaparlar.

Teröristler ateşle karşılık verince, kıyamet kopar. Askerler, pusu bölgelerinden şiddetli ve etkili ateş açarlar. Mesafe yakın ve görüş iyidir. Teröristler ne yapacaklarını şaşırırlar. Bir kısmı kuzeye doğru kaçarlar. Kurtulduk diye düşündükleri bir anda Van Jandarma Komando Bölüğü'nün ateşiyle karşılaşırlar. Jandarma Üsteğmen H.'nin komandoları etkili olur. Van ve Hakkâri komandolarının ateşleri arasında kalan

teröristler kısa zamanda erirler. Kalabalık bir terörist grubu etkisiz kılınmıştır.

Aynı gün, Başbakan Tansu Çiller ve Genel Kurmay Başkanı Orgeneral Doğan Güreş Hakkâri'deydi. Durum kendilerine sunuldu. Oldukça keyiflendiler.

Aylardır bölgede pek çok asker, polis ve korucu öldüren acımasız bir terörist grup yok edilmişti. Herkes sevindi. En çok da köylüler sevindiler. Buna karşılık terörist örgüt de moral olarak çöktü. Emeği geçenleri tekrar kutluyorum. Gözlerinden öpüyorum.

1994-1995 kış operasyonları

1994-1995 kışına birlikler hazırlıklı girdiler. Bir yıl öncesindeki kış harekâtından elde edilen deneyimler değerlendirildi. Çığ bölgeleri tekrar belirlendi. Çığ bölgelerinden uzak kalındı. Teçhizat ve malzemedeki eksiklikler giderildi. Giysiler ve ayakkabıların iyileştirmeleri sürdü. Karda hareket edebilen araçların sayısı artırıldı. Bu araçlarla her tarafa daha büyük birlikle gitme olanağı yaratıldı. Kışın karlı bölgelerde helikopterle uçarken, aşağıda terörist olabilecek yerlerdeki şüpheliler rahatlıkla tespit edilebildi. Teknoloji her gün gelişiyor, TSK bundan gecikmeden yararlanıyordu.

Birlikler karda iyi eğitim yaparak yeteneklerini geliştirdiler. Alman malzemeleri etkin ve sürekli kullandılar. Malzemelerin kış şartlarında rahatlıkla kullanılmasını öğrendiler. Kış harekâtı için hazır duruma geldiler. Her gün yeni gelişmeler oluyor, bunlar gecikmeden bölgede kullanılıyordu.

Birlikler bir taraftan kış için hazırlık yaparken, diğer taraftan da teröristlerin kış hazırlığı yapmalarına engel oldular. Kış hazırlıkları yapmaya kalkan teröristlere her bölgede sürekli operasyonlar yapılarak engel olundu. Alınan bilgilere göre, kış giyecekleri ve yiyecekleri almak üzere harekete geçenler önlendi. Bazı giysi ve malzemeler yerlerine ulaşmadan ele geçti.

Önceleri teröristler kış için erkenden hazırlık yapardı. Eylemler dahil her şey geri bırakılırdı. Kışı kayıpsız veya en az kayıpla kapatmak için her olanaktan yararlanırlardı. Hazırlıklar iyi yapıldıktan sonra, kışın motive edici eğitimleri hep birlikte tartışarak yaparlardı. Bu kış dönemi başlamadan yapılacak hazırlıklar değerlendirildi ve ast birliklere uygun direktifler verildi. PKK'h teröristler yıpratıldı. Kışı rahat geçirmeleri önlendi.

Kış müddetince, en az ayda bir her bölgede büyük çaplı operasyonlar yapıldı. Teröristler üzerinde yaz aylarında olduğu gibi baskı kuruldu. Kurulan baskı sonucu, PKK'dan kaçmalar arttı. Bunlardan alınan bilgilerle yeni operasyonlar yapıldı. Başarılı sonuçlar alındı.

Bazı bölgelerde, şanssız kayıplar da verildi. Ocak 1995'te, Diyarbakır'a bağlı Hani kuzeyindeki Gaz Tepesi bölgesinde teröristleri alçaktan uçarak tarayan Skosky helikopter, Gaz Tepesi önünde düştü. Burada başta Jandarma Asayiş Komutanlığı Helikopter Alay Komutanı Pilot Albay Güner Ekici, J. Pilot Binbaşı Mehmet Aras, J. Pilot Yüzbaşı Ferit Güneş, Teknisyen Astsb. Salim Halıcı, Uzman Çvş. Nazmi İnekçi ve J. Üsteğmen Ali olmak üzere 6 asker şehit oldular. Jandarma Pilot Albay Güner Ekici ve arkadaşları cesur ve becerikli subaylardı, büyük hizmetleri olmuştur. Hepsine tanrıdan rahmet diliyorum.

Bir ay sonra Şubat 1995 ortasında yapılan büyük operasyonda çok sayıda terörist etkisiz kılındı. Operasyonu yöneten Diyarbakır Jandarma Bölge Komutanı Tuğgeneral A.İ.G., gerçekten güzel ve teröristleri aldatan bir taktik uyguladı ve bir ay önce şehit düşen Jandarma Pilot Albay Güner Ekici ve arkadaşlarının intikamını aldı.

Mart-Nisan 1995'te, Bingöl'de ve Bitlis'te yapılan operasyonlarda iyi sonuçlar alındı. Pek çok terörist ölü ve sağ ele geçti. Özellikle Bitlis'te Hizan kuzeyinde yapılan operasyonlarda toplu teslimler oldu. 35-40 kişiyi bulan teslimlerden sonra verdikleri bilgilerle, diğer teröristlerin yerleri tespit

edildi ve bu noktalara operasyonlar düzenlenerek başarılı sonuçlar alındı. Asayiş bölgesinde böyle kalabalık bir teröristin teslimi ilk defa gerçekleşti.

Mardin ve Şırnak bölgelerinin yaptıkları ortak operasyonlarda Küpeli Dağ'da iyi sonuçlar alındı. Aynı şekilde, Diyarbakır ile Batman'm Kulp civarında Zori Çayı kenarında yaptıkları ortak operasyonlarda birçok terörist etkisiz kılındı.

1995'e girerken

PKK, 1994 yazı ve kışında yurtiçinde büyük darbeler almış, ağır kayıplar vermişti. Pek çok alanı da kaybetmişti. Bazı alanlarda sıkışıp kaldı. Kayıplarının en önemlisi de şüphesiz halk önündeki itibarını kaybetmesiydi. Güçlü olduklarını her fırsatta ve her yerde söyleyerek halkı inandırmışlardı. Hatta 1994'te bağımsız Kürt devletini kuracaklarına ve hedefe ulaşacaklarına halkı inandırdıkları gibi kendileri de inanmıştı. Halk, özellikle kırsaldaki bazı köyler, PKK'h teröristleri her türlü tehlikeye karşın desteklediler, onların istediklerini yaptılar. Silâhlarıyla nöbet tuttular, askerlerle çeşitli yerlerde çatışmalara girdiler. Bütün çabalar, PKK'nm kurulacağını söylediği devlet içinde yer alabilme istekleriydi. Gençler kandırıldılar. Halk güçlü propaganda ile inandırıldı. Bölge halkı içinde askerlik yapanlar TSK'nin yenilemeyeceğine dair düşüncelerini "Türkiye ve TSK bölgeden çekiliyor," gibi yalan sözlerle değiştirdiler. Bu sıralarda TSK'nin çeşitli nedenlerle bazı karakolları boşaltması, halk arasındaki söylentileri güçlendirmişti.

PKK, yurtiçi ve yurtdışı ilişkilerini geliştirmiş, her yerden eleman toplayıp eğitiyor ve eksilen kadrolarını tamamlıyordu. 1993-1994'te yapılan operasyonlarda eğitim yerleri, eğitim için aldıkları düzenler ortadan kaldırıldı. Zorluklar başladı.

Halk, teröristlerin sözlerinin, vaatlerinin doğru olmadığını 1994'teki mücadelede gördü. TSK'nin ve Türk güvenlik

güçlerinin kararlı mücadelesini gördükten sonra, teröristlerin köy kahvelerinde, köy meydanlarında söylediklerinin yalan olduğunu anladı. Teröristlerden desteğini çekti. Daha güçlü ve şefkatli olan devletin yanına geçti.

Bu geçiş, 27.Mart 1994'te yapılan yerel seçimlerde açıkça görüldü. Bir önceki yerel seçimlerde DEP'e oy veren bölge halkı, bu seçimde tavrını değiştirdi. DEP'li belediye başkan adayları seçimleri kaybettiler. Belediyenin kaybı PKK'da büyük şok yarattı.

PKK, DEP'li belediyeleri kaybettiği gibi, Demokrasi Partisi milletvekillerinin de yargı yoluyla TBMM'den uzaklaştırılmaları PKK'lı teröristlerin ikinci bir şok yaşamalarına ve halk önünde daha fazla itibar kaybetmelerine neden oldu. DEP'li milletvekilleri meydanlarda halka, Türkiye Cumhuriyeti'nin millî birlik ve beraberliğini zedeleyici biçimde, Kürtçe konuşmalar yaparak halkı körüklediler. Kimse karşı çıkmadı, yetkililer seslerini çıkarmadılar. Sanıldı ki sessiz kalınırsa, teröristler de seslerini kesecek, eylemlerini durduracaklar. Aksine, teröristler devlete saldırılarının dozunu daha da artırdılar, daha ileriye gittiler, açıkça suç işlediler. Halk önünde ucuz kahraman olmak için birbirleriyle yarıştılar. Başta Leyla Zana olmak üzere DEP'li milletvekilleri Güneydoğu Anadolu halkını sürekli kışkırttılar. Ankara'da teröristleri TBMM'nin lojmanlarında sakladılar. Sağlık olanaklarından yararlandırdılar.

14 Eylül 1993'te Batman'da DEP milletvekilleri dinci kesimden olduğu sanılan bazı kişilerin silâhlı saldırısına uğradılar. Milletvekillerinden Mehmet Sincar öldü, Zübeyir Aydar yaralandı. Diğer milletvekilleri süratle bölgeden ayrıldılar, bir daha da gelmediler. Halk rahat etti, huzur buldu. Kışkırtma olayları tam olarak durmadıysa da, hızını büyük ölçüde kaybetti.

DEP'in kapatılmasıyla ilgili çalışmalar 2 Aralık 1993'te Cumhuriyet Başsavcısı'nın iddianamesini Anayasa Mahkemesi'ne vermesiyle başladı. 16 Haziran 1994'te Anayasa

Mahkemesi kararını verdi. Daha sonra Resmî Gazete'de yayınlanarak karar uygulama safhasına girdi.

Birlikler 1994'te, bir yıl önce sipariş edilen silâh, araç ve gereçlere sahip olarak güçlendiler. Eski yıllardaki eksik eğitimlerini tamamladılar. Alınan silâh, gözetleme ve kestirme cihazlarının devreye girmesiyle etkinlikleri arttı. İyi yönlendirilerek teröristlerin üzerine gittiler ve bölgeden attılar.

Cezaevlerinde alınan önlemler

PKK, 15 Ağustos 1984'te başlattığı silâhlı eylemlerden sonra Türk güvenlik güçleriyle mücadeleye başlamıştı. Her yerde ve çatışmalar çıkmış, çıkan çatışmalarda teröristlerden bir kısmı ölmüş, bir kısmı da sağ olarak yakalanmışlardı. Sağ ele geçenler, yargılandıktan sonra, cezalarını çekmek ve ıslah edilmek üzere cezaevlerine kapatılmışlardı. Başlangıçta tutuklananların sayıları azdı, sonraları gittikçe arttı. Cezaevlerindeki artış, onları düşündürdü. Çare aramaya koyuldular.

Devletin suçluları ıslah etmek için mevcut cezaevleri başlangıçta etkindi. Suçluların bir kısmını ıslah etti. Çıkanlarda pişmanlık duygusu yüzlerinden okunuyordu. Daha sonraları sayıları arttı. Böyle giderse, birkaç sene içerisinde örgütün sonu gelebilir ve yok olabilirlerdi.

Çare aradılar ve cezaevlerinden yararlanmak için kolları sıvadılar. Oldukça kalabalıktılar, birbirlerini tanıyorlardı, dağlarda birlikte olmuşlardı. Bu yüzden kolaylıkla örgütlendiler, cezaevlerini kendilerine uygun hale getirmeye çalıştılar. Örgütün acımasız cezalandırma yöntemleri vardı. Bu yüzden cezaevlerindeki teröristler de örgütten isteseler de kopamıyorlardı. Örgütlenme hızlı oldu. Önce bir-iki cezaevinde örgütlendikten sonra kısa zamanda bütün cezaevlerinde örgütlenmeyi tamamladılar.

Bundan sonra sırada cezaevlerinin denetimlerini zayıflatmak, içerde denetimi tamamen ele geçirmek vardı. Bunun için de, birkaç cezaevinde (Aydın cezaevi, 1987) tehlikeli ve

riskli bir-iki eylem gerçekleştirdiler. Cezaevi görevlilerini korkuttular, onları bölümlere sokmadılar, denetimi zayıflattılar. Cezaevindeki yöneticilere, görevlilere ve sorumlulara hem içerde hem de dışarıda tehditler savurdular. Dışarıdaki elemanları aracılığıyla görevlilerin aile fertlerine karşı tehdit edici tutumlar takındılar. Bunların hepsi PKK'nın taktikleriydi. Sonra da cezaevlerinin içini denetlediler, kendi başlarına buyruk oldular, içeride kendi kendilerine kaldılar ve istediklerini yaptılar, cezaevlerinde örgütün eğitimini başlattılar.

Cezaevlerindeki eğitim, teröristler açısından yararlıydı. Sıcak bir ortamda, güven içerisinde, aç kalma, susuz kalma, üşüme, hastalanma dertleri yoktu. Devletin olanaklarıyla devlete karşı gelmek ve devleti yıkmak için eğitim yaptılar. Cezaevlerine bir isim de taktılar: *PKK'nın Üniversiteleri.*

Cezaevlerindeki eğitim, dağlardaki eğitimden daha kolay ve yaralıydı. Dağlarda her an basılma, çeşitli yerlerden gelen ateşlerle (helikopter, havanlar, toplar) her zaman ölümler, yaralanmalar oluyordu. Her zaman yiyecek, içecek, yakacak, giyecek sıkıntısı vardı. Soğuktan korunma zordu. Hastalık halinde doktor, ilaç yoktu.

Cezaevinde böyle sorunlar yoktu. Her şey devletin olanaklarıyla düzenli biçimde sağlanıyordu. Yiyecek, içecek, giyecek, yakacak, aydınlatma, hastalanınca doktor, ilaç, her şey vardı. Böyle bir ortamda eğitim yapmak zor değildi. Üstelik dağlardaki eğitici kadrodan daha zengin kadro cezaevlerindeydi. Teröristlerden çatışmalarda kollarını, bacaklarını kaybetmiş iyi seviyede eğiticiler vardı. Bunlar cezaevlerinde eğiticilik, öğretmenlik yapabiliyorlardı. Bu, önemliydi. Sakat teröristler dağlara gidip eğiticilik yapamıyorlardı. Ama cezaevlerinde kolayca yapıyorlardı.

Teröristi etkisiz kılmak için iki yol vardır: Birincisi öldürmek, ikincisi sağ yakalamak ve eline kelepçe vurarak cezaevine koyup ıslah etmektir. Suçluyu ıslah edebilmek için cezaevlerinde kendi denetiminiz altında kendi ilkelerinizi (devletin) uygulamak zorundasınız. Halbuki teröristler cezaevlerini kendi kontrolleri altına almakla, yakalanan teröristlerin ellerinden kaçmasını önlediler. Daha bilinçli ve güçlü teröristler kazandılar. Cezaevine giren teröristleri kazandıkları gibi cezaevlerinde etkin olmaları nedeniyle orada bulunan bazı suçluları da kazandılar. Öyle ki, cezaevine girinceye kadar cezaevinden ve suç işlemekten korkan, çekinenler, cezaevine girip çıktıktan sonra hiç korkmadılar, pervasız oldular. Böyle olunca, teröristin cezaevi yoluyla caydırılması ve düzelmesi zorlaştı.

Çatışmalarda bütün teröristlerin öldürülmesi her zaman mümkün olmaz. Sağ yakalanan teröristlerin ele geçme kolaylığı yanında bilgi alma ve diğer teröristlerin teslimlerini kolaylaştırır. Cezaevleri etkisini kaybedince bu sorunlar ortaya çıktı, caydırıcılık kalmadı. Teröristler sunardılar, kimseyi dinlemez oldular. Bu, tehlikeliydi, suçsuzları ezdirmek demekti. Buna gönlüm razı olamazdı.

Cezaevlerindeki teröristler işi o kadar ileriye götürdüler ki, itirafçı teröristler cezaevlerinde barınamadılar. PKK'ya karşı olanlar tutunamadılar. Öyle zamanlar oldu ki, teröristleri mahkemeye çıkarmak dahi sorun olmuştur. Bazen de direnerek mahkemelere ifade vermeye gitmemişlerdir. Gittiklerinde terbiye sınırlarını aşan sözler söylemişlerdir.

Güneydoğu Anadolu'da huzur ve güvenin gelmesi cezaevleriyle bağlantılı hale geldi. Buraların düzelmesi öncelik aldı. Sürekli ve sıkı çalışılarak cezaevlerinin çoğunda düzen yeniden kuruldu, herkes yerini bildi. Teröristler bundan hoşlanmadılar, itirafçı teröristler ise sevindiler.

13 Şubat 1995: Dicle kuzeyinde terörist avı

13 Şubat 1995 günü Diyarbakır kuzeyinde başlayan operasyon, teröristler üzerinde baskın etkisi yaptı. Her tarafta birdenbire askerle karşılaşan teröristler sağa sola kaçmaya başladılar. Kaçanların bir kısmı, daha önce yerleştirilen askerlerin pusularına düşerek etkisiz kılındılar. Bir kısmı da kaçtı.

Operasyon sonunda, 100'den fazla terörist etkisiz kılındı.

Bu operasyon içinde, ilginç başka bir olay daha yaşandı. Ana operasyon bölgesinden kaçan bir grup terörist, operasyon dışında kalan Dicle Nehri kenarındaki Boğazköy bölgesinde saklanmışlardı. Dicle Nehrimin batısında bulunan kayalıklardaki büyük mağaralarda yerleşmişlerdi.

Bölgeden sorumlu, 16. Zırhlı Tugay Komutanı Tuğgeneral C.K., jandarmalarla karışık gruplar yaparak bölgeye göndermiş. Bu gruplardan birisi, 13 Ocak 1995 akşamı aramaları yapıp dönerken, geride kalan uyanık bir askerin arkada kalan kayalıklarda bir teröristi görmesi sonucu çıkan çatışmada, kayalıklardan çıkan 30'dan fazla terörist kısa zamanda etkisiz kılınmıştır. Teröristleri gören Tenkçı ve Jandarma erleri, bölgeye girdiklerinde çok pis kokular geliyordu. Bu kokulardan dolayı etrafı dikkatle izlediklerini ve sonunda teröristleri gördüklerini söylediler.

Çok terden, aylarca yıkanmamak çamaşır değiştirmemekten teröristler çok fena kokuyorlardı. Askerler de bu kokuları uzaktan da olsa alabiliyorlardı.

Bu teröristlerin etkisiz kılınmasından sonra bölge oldukça rahatladı. Emeği geçenlere teşekkürler...

Mart 1995: Pervari'deki çatışma

Pervari (Siirt) güneybatısında, Yazlıca Dağı kuzeyinde teröristlerle çıkan çatışmada iki komando eri yaralanmıştı. Haber alınır alınmaz operasyonu yöneten komutanla temas kurup konuştum. Durum hakkında ayrıntılı bilgi aldım. Birliğin takviyesini istiyordu. Yakındaki birliklerden timler hazırlandı. Operasyon bölgesine gönderildi.

O sırada ben, Şırnak güneyinde bölgedeki komutanlarla yakında Irak'ın kuzey bölgesine yapılacak operasyonla ilgili keşifleri yapıyor, son görüşmeleri yapıyordum. Çalışmaya ara verdim. Operasyon komutanını buldum. Durumu sordum.

"Çatışma neden uzayıp gidiyor? Bir şey mi var? Aldığım bilgilere göre teröristlerin sayısı çok değilmiş."

"Evet komutanım, çok değiller. Ama çok iyi korunan yerlerde mevzilenmişler. Biraz evvel 60 mm'lik havan ve 57 mm'lik GTT geldi. İşi bitireceğiz."

"Haydi başarılar dilerim."

Aradan 2 saat geçti. Tekrar sordum:

"Ne oldu Binbaşım, çatışma hâlâ bitmedi mi?"

"Komutanım, direnme sürüyor. 57 mm'lik GTT ile tam etki yapamadık. Devam ediyoruz. Akşama kadar kesin sonuç alacağız."

Olay bölgesine yardımcım Tümgeneral İ.B.'yi gönderdim. Çatışmayı 15-20 dakika izledikten sonra ateşi kestirmiş, beni aradı:

"Komutanım, karşıda 13-14 kadar terörist var. Ama çok iyi yerlere yerleşmişler. Dik ve yüksek kayalıkların ortasında, yerden 10-15 m. yükseklikteki derin mağaralara girmişler. Üstlerinden etki yapmak olanaksız. Eldeki silâhlar yetersiz kalıyor."

Kendisine mevzilerin yüksekliğini, genişliğini, mesafesini sordum. Bu arada düşüncelerini aldım:

"Komutanım, birlik olarak üstünüz. Ancak, ilerlemek için 2 dar patika var. Oradan birer birer gitmek mümkün. Teröristlerin çoğu etkisiz kılınmadan ilerlemek zor. Kayaların içine girmişler. Vurulmaları zor. Hepsini aynı anda baskı altına almak da mümkün değil. Eldeki roketleri de topladık. Yeterli değil. GTT'lerin sayısını artırmak gerekir."

"Anladım İ. Paşam, hemen size 4 adet 106 mm'lik GTT ve 4 adet de 7,5/18'lik eski dağ toplarından gönderiyorum. Kayalıklar içindeki teröristlere karşı çift çift kullanın. 7,5/18'liklerin menzili iyidir. Nokta atışı yapar. Ateş edenleri bunlarla vurabilirsiniz. İçeri kaçanlara da 106 mm'lik GTT'ler etkili olur."

"Anladım komutanım. Ne zaman gelirler? Hazırlık yapacağım. Akşama az kaldı."

"Şimdi yola çıkıyorlar, 45-50 dakika sonra orada olurlar. 2 saat zamanın var. Sanırım yeterli olur. Başarılar dilerim!"

"Sağ olun Komutanım!"

İki saat sonra telefon çaldı.

"Çatışma bitti. Teröristler etkisiz kılındı. Görev tamamlandı. Arz ederim."

"Teşekkür ederim. Gözlerinden öperim. Hepinizi kutluyorum!"

Kuzey Irak operasyonu (20 Mart 1995) öncesi

Gemi azıya almış teröristleri durdurmak hem de süratle durdurmak gerekiyordu. Bu yüzden, sürekli operasyonlar yapıldı. Bölgede arka arkaya her seviyede yapılan operasyonlar, teröristleri huzursuz etti, korkuttu. Terörist örgütü yavaş yavaş eritti.

Jandarma Asayiş Komutanlığı birlikleri, iki senede Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde 200'den fazla büyük, 500'den fazla orta, 4000'den fazla küçük çapta operasyon gerçekleştirdi. Teröristleri yerleştikleri alanlardan söküp attı. Alan kontrolünü uygulayan güvenlik güçleri, teröristlerin atıldıkları yerlerde birlikler bıraktılar. Alanlar boş bırakılmadı, buralara birlikler yerleştirildi. Yerleşen birlikler etrafta operasyonlara başladılar. Teröristler eski yerlerinde askerleri görünce geri dönemediler.

Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yerleşme umudunu yitiren PKK, Türkiye Cumhuriyeti sınırlarının hemen güneyindeki Kuzey Irak topraklarında yerleşti. Körfez Savaşımdan sonra Kuzey Irak'a yerleşen PKK'h teröristlerin sayıları oldukça fazlaydı. Bölgede yaşayan yerli halkı daha güneye sürdüler. Sürülen bölge halkı Zaho ve Duhok civarına yerleştiler.

PKK'h teröristler bölgeyi *kurtarılmış bölge* haline getirdiler. Lojistik ve eğitim tesisleri açtılar. Bölgede denetimi sağladılar. Habur kapısından geçen araçlardan, Barzani gibi onlar da para toplamaya başladılar. Bölgedeki uyuşturucu ticaretini denetimleri altına aldılar. Türkiye'den gelen yiyecek yüklü kamyonlara zorla el koydular.

Hazırlıklarını tamamladıktan sonra da, Türkiye sınırları üzerindeki karakollara eylemler yapmaya başladılar. Türkiye'nin hemen güneyinde, İsrail-Lübnan-Filistin benzeri bir durum yaratmaya çalıştılar. Teröristler Kuzey Irak'ta yerleşmelerini tamamladıktan sonra, hiç beklemeden Türkiye Cumhuriyeti hudutlarmdaki karakollara saldırdılar. Sınır civarındaki köyleri bastılar. Köylerde kendilerini desteklemeyen, isteklerini yerine getirmeyenleri öldürdüler. Çocuklarını alıp terörist yaptılar. Köylerdeki halkı devlete karşı kışkırttılar. İstihbarat toplamaları için zorladılar. İstenenleri yapmayanları köyleriyle birlikte Kuzey Irak'a zorla göç ettirip Atruş Kampı'na yerleştirdiler. Onları her gün parasız yemek vermek, yatmak ve ev sahibi olmak gibi vaatlerle kandırdılar.

Atruş Kampı'na her gün yeni göçmenler getirerek, bölgedeki taraftarlarını artırmaya çalıştılar. Kampın nüfusu her gün abartılarak BM temsilcilerine ve sivil toplum örgütleri olan NGOTara* bildiriliyor, karşılığında yardım alıyorlardı. Bu yardımları Türkiye'deki yakın köylere gelip abartarak anlatıyorlardı. Amaçları, daha fazla nüfusu getirerek durumlarını yasallaştırmaktı. Bunun için her türlü çabayı gösterdiler. Atruş Kampı'nı geliştirmeye özen gösterdiler. Kendi ailelerini de Atruş Kampı'na getirmeyi unutmadılar. Teröristler buraya yerleşenleri kendi özel yasalarına göre yönettiler.

En önemli gelişme, bölgeyi Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı her zaman kullanılabilecek bir üs haline getirme çalışmalarıydı. Türkiye Cumhuriyeti ve TSK bu duruma izin veremezdi. Güney kesiminde yeni bir Filistin-Lübnan yaratılmasını görmezlikten gelemezdi. Her ne pahasına olursa olsun, ülkenin hemen güneyinde oluşan bu tehdidin fazla büyümeden süratle ortadan kaldırılması gerekiyordu. Bu konuda gecikme, tehlikenin daha fazla büyümesine neden olabilirdi.

Kuzey Irak karışıklıklar içindeydi. 1991'deki Körfez Savaşı'ndan sonra meydana gelen Büyük Göç"ün ardından gelen

* NGO: Non Govermental Organisation- Hükümet dışı sivil toplum örgütleri.

Huzur Harekâtı *(Provide Comfort)* ve onun askerî gücü Çekiç Güç, Irak kuvvetlerinin 36. paralelin kuzeyine geçmesini önlemişti. Kuzey Irak'ta Irak'ın otoritesi kalmamıştı. Buna karşılık, dünyanın her tarafından gelen ve NGO denilen sivil toplum örgütleri Kuzey Irak'a geldiler. Mevcut karışıklık daha da arttı. PKK, bu karışıklıktan yararlandı. Durumlarını güçlendirdi.

Kuzey Irak'ta güç olarak Mesut Barzani ve Celal Talabani'ye bağlı Kürtler ile Türkmenler vardı. Barzani ve Talabani, uzun yıllar Irak'a karşı savaştıklarından daha düzenli birliklere sahipti. Türkmenler ise, sürekli olarak Irak'la birlikte yaşamayı hedeflediklerinden, mücadeleye hazır düzenli örgütleri yoktu.

Barzani taraftarları başlangıçta PKK'ya sıcak bakmamakla birlikte soğuk da bakmıyorlardı. Özetle, ilişkileri iyi de değildi, kötü de değildi. Her iki grup da, PKK'lı teröristlerin üzerine gitmiyorlardı. Barzani'nin Türkiye ile ilişkileri iyi düzeydeydi, iki taraf arasında önemli bir sorun yoktu. Ancak, Talabani'ye bağlı Kürtler PKK'lı teröristlere başlangıçtan itibaren sıcak davrandılar, onlara kucak açtılar. Talabani, Mayıs 1988'de, PKK'nın Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı mücadelesinin desteklenmesiyle ilgili protokolü imzaladı. İlişkileri resmileştirdi. 1992'deki Kuzey Irak Harekâtı'nda, PKK'lı teröristlerin büyük kısmını kurtarmayı başardı. Türkiye ile birlikte harekâta katılan Talabani, sıkıştırılan PKK'lı teröristleri silâhsızlandıracağını söyleyerek, silâhlarını ve paralarını aldı. Onları kendi bölgesinde Zeli gibi kamplara yerleştirdi. Eğitim yapmalarına ve toparlanmalarına olanak sağladı. Türkiye'ye karşı oynak ve güvenilmez tavır sergiledi.

1994-1995 yıllarında Mesut Barzani, PKK ile iyi ilişkiler içinde olmamakla birlikte, PKK'ya düşman da değildi. Kendisi PKK'ya karşıymış gibi gösterilmeyi istemiyordu. Bunu her fırsatta açıkça söylüyordu. Buna karşılık Celal Talabani, PKK ile sıcak ilişkiler içinde olup bunu açıkça sergilemekten de çekinmiyordu. Türkiye'ye güven vermiyordu. Kendisini

bölgede büyük politikacı olarak görüyor ve PKK'lı teröristlere yalnız kendisinin söz geçirebileceğini sanıyordu. Türkiye'nin ona muhtaç olduğunu, bu yüzden kendisiyle iyi geçinmek zorunda olduğuna inanıyordu. Türkmenler ise, örgütsüz ve dağınık olduklarından etkileri fazla yoktu.

PKK, Kuzey Irak'ta üs kurmak üzereydi. Eğitim tesislerini kurmuş, lojistik tesislerini yerleştirmişti. Durumun beklemeye tahammülü yoktu, ivedi bir hareket zorunluydu. Kuzey Irak'taki Kürt liderlerle ilişkilerin mesafeli tutulması gerekiyordu. Barzani ve Talabani ile ortak bir hareket olanaksızdı. Ortak harekât yapılması durumunda, Barzani ve Talabani'yi birlikte almak gerekiyordu. Ancak, Talabani'ye birlik komutanları ve birlikte hareket yaptığımız bölge halkı güvenmiyorlardı. Celal Talabani'nin alınmaması durumunda, Mesut Barzani'nin alınması da uygun olmayacaktı. Büyük olasılıkla o da bunu kabul etmeyecekti. Bu nedenlerle, Kuzey Irak'taki Kürt liderlere, harekâtın yapılacağı konusunda haber verilmedi. Harekât başladıktan sonra bilgi verildi.

Planlanan harekâtın iki önemli özelliği vardı. Bunlar, gizlilik ve baskındı. Yapılacak harekât her yönden gizli tutuldu. İlgililer veya bilmesi gerekenler dışında kimseye bilgi verilmedi. Böylece, harekâtın baskın tarzında yapılabilmesi için gizlilik koşulu sağlanmaya çalışıldı. Daha önceki operasyonlar genel olarak yaz aylarında veya sonbahar aylarında yapılırken, bu defa kış şartlarında, karlı dağlardan geçilerek yapılacaktı. Yine beklenmeyen şekilde ve zamanda, geceleyin sızma tarzında yapılacaktı. Bu özellikler ve önlemler harekâtın başarısını artıracağı gibi, kayıpları da azaltacaktı.

Harekâtın yapılacağı bölge, Türkiye-Irak sınırından başlayan, güneyde Hayırsız Dağ (Beyaz Dağ) ve Garadağ'ı kapsıyordu. Bölge genel olarak iki dağ sırası ile bunların ortasındaki bir koridordan oluşuyordu. İlk dağ sırası, Türkiye-Irak hududu üzerinden başlayan ve güneye uzanan yükseltiler olup, batıdan doğuya Sinat, Haftanin ve Hantur Dağı, Metinan, Şivi veya Zap bölgesi Mezikeryadere ve Hakurk'tu. Bu

dağ sırası; Hizil Çayı, Habur Deresi, Zap Suyu ve Hacıbey Deresi gibi akarsular tarafından yarılmıştır. Bu vadiler dışında dağlardan geçmek zor ve sadece patikalardan geçilir. İlk dağ sırasından sonra Zaho-Amadiya koridoruna ulaşılır. Bu koridordan sonra da tekrar Hayırsızdağ (Beyaz Dağ) ve Garadağ'm oluşturduğu ikinci dağ sırası gelir.

Birinci dağ silsilesini yaran 4 akarsuyun açtığı vadiler, harekât için uygun kesimlerdir. Silopi-Zaho-Amadiya istikameti zırhlı birliklerin harekâtına uygundur. Bölgede en etkili harekât, helikopterle taşınan piyade ve komando birliklerinin harekâtıdır.

Operasyona 35 bin kişilik bir kuvvet hazırlandı. Bunların çoğunluğu piyade ve komando birlikleriydi. Bu birlikler Türkiye-Irak hududunun kuzeyinde, Cudi Dağı eteklerinden Hakkâri doğusuna kadar olan bölgede yerleştiler. Zırhlı ve mekânize birlikler ile harekâtı destekleyecek birlikler Silopi ve civarında yerlerini aldılar. Helikopter birlikleri de Şırnak ve Hakkâri'deki alanlara kaydılar.

Harekâtın ilk günlerinde hava desteği ihtiyacı düşünülerek, Hava Destek Harekât Merkezi kuruldu. Erkenden çalışmalara başladılar. Havacılarla tam bir uyum sağlandı. Komutanlık Karargâhı'nın önemli ve gerekli bölümü, Diyarbakır'dan Silopi'ye kaydırıldı, orada yerleşti, çalışmalara başladı. 2'nci Tak. Hv. Kuvvet K. Korg. Ali Güllü her türlü hazırlıkları yaptı. Her isteği karşılamaya hazır duruma geldi. Kendisini rahmetle anıyorum.

Özetle; operasyon, PKK'nın Türk-Irak sınırının hemen güneyinde Kuzey Irak'taki kamplara yerleşen teröristleri etkisiz kılmak, barınaklarını, eğitim ve lojistik tesislerini kullanılmaz hale getirmek suretiyle Kuzey Irak'ta yerleşmesini, buradan Türkiye hudutlarındaki karakollara ve köylere saldırmalarını önlemek amacıyla yapılıyordu.

PKK yurtiçinde yapılan operasyonlarda 1994'te ağır kayıplar vermişti. Dağdaki teröristlerin yüzde 65-70'ini kaybetti. Türkiye Cumhuriyeti içerisinde barınaklarını, eğitim ve

lojistik tesisleri ile şehir örgütlerinin çoğunu kaybettiğinden yerlerine yenilerini koyamadı. Örgüt sert bir inişe geçti. Önlemler almak zorunda kaldı. Süratle kayıplarını kapatmak, yeniden derlenip toparlanmak ve düzenlenmek için, daha rahat bir yer olan Kuzey Irak'taki kamplara yerleşti. Kış müddetince, yorgun ve morali bozulmuş teröristleri buraya çekerek dinlendirdi, moral verdi. Bu hazırlıklardan sonra sesini duyurmak için, 21 Mart 1995'ten sonra bunları Türkiye içine sokarak ses getirecek yeni eylemleri yapmayı düşündü.

TSK ve Türk güvenlik güçleri, 1993-1994 yıllarında Türkiye içinde birbiri ardına çok sayıda büyük operasyonlar yaparak, teröristleri bulundukları bölgelerden atmış, alan kontrolü ve alan hâkimiyeti sağlamıştı. Bundan sonra örgütün, Türk-Irak sınırının hemen güneyine yerleşerek yeniden tehdit olmasına izin veremezdi. Bu yüzden PKK'lı teröristlerin Türkiye'ye giriş yapmadan en kuvvetli oldukları bu kamplarda vurulması ve harekâtın 21 Mart'tan önce yapılması düşüncesi benimsendi. Bütün hazırlıklar buna göre yapıldı. Terörist örgüt yuvasında vurulacaktı.

Kuzey Irak operasyonunun yapılışı

20 Mart 1995 gecesi sakindi, her tarafta sessizlik vardı. Operasyon, *ÇELÎK-1* kod adıyla geceleyin başladı. Operasyon, Türkiye Cumhuriyeti'ni bölmeye çalışan, masum vatandaşları çocuk, kadın, ihtiyar demeden öldüren PKK'nın Kuzey Irak kamplarındaki teröristleri etkisiz kılmak, kamplarını kullanılmaz hale getirmek, eğitim ve lojistik destek sağlayan tesisleri ortadan kaldırmak, Türkiye sınırları civarındaki karakollara saldırmalarını önlemek amacıyla yapıldı.

Birlikler, 20 Mart 1995 gecesi karanlıktan yararlanarak Türkiye-Irak sınırlarını kuzeyden ve batıdan geçerek Kuzey Irak'a girdiler. Piyade ve komando birlikleri Türk-Irak sınırını kuzeyden çeşitli yerlerden geçerlerken, zırhlı ve mekanize birlikler Silopi'den çıkarak Habur Kapısı'nı geçtiler. Za-

ho'nım dar sokaklarından, Zaho halkı uykudayken, saat 01.00-02.00 arasında büyük bir gürültü ve disiplin içinde süratle ilerlediler. Darkarajam, Şabaniye Boğazı, Pirbelâ bölgesine ulaştılar. Teröristlerin kaçış istikametlerini tıkadılar.

Sabaha karşı Silopi kuzeyindeki birliklerden (Mardin Tugayı) Darkarajam kuzeyindeki Şabaniye geçit bölgesine, Hantur Dağı civarına ve Hakkâri Tugayımdan Hakurk bölgesine helikopterlerle 2 taburdan fazla birlik indirildi. Birlikler iner inmez bölgelerini kontrol altına alarak görev bölgelerine yerleştiler.

Operasyon gizli başladı, hızla gelişti. Bu gelişmede, birkaç gün önce kritik bölgelere sızdırılan özel birliklerin (Genel Kurmay Özel Kuvvetleri) sağladıkları destek, koruma ve yardımların payı büyüktür. Özel birlikler, birkaç gün önce sızarak kritik yerleri tuttular. Zırhlı ve mekanize birliklerin Zaho' daki köprülerden emniyetle geçmelerini sağladılar. Yürüyüş hiç duraklamadan, kesintiye uğramadan akıcı olarak sürdü. Zırhlı ve mekanize birlikler en geç saat 04.00'te görev yerlerinde oldular.

Zırhlı ve mekanize birliklerin süratli, düzgün ve halkın uyuduğu sırada kritik bölgeleri geçmeleri nedeniyle herhangi bir çatışma olmadı.

Piyade ve komando birlikleri ise, sınırı geçerlerken başta Düğün Dağı olmak üzere bazı bölgelerde çatışmalara girdiler. Gün ışıdıktan sonra çatışmalar sertleşti, pek çok terörist etkisiz kılındı.

Sabahleyin Kuzey Irak halkı yataklarından kalktıklarında bir süprizle karşılaştı. Her tarafta Türk askeri vardı. Tanklar ve kariyerler çoktu. Birlikler her yeri tutmuşlar, sürekli arama tarama yapıyorlardı. Zaman zaman da bazı yerlerde teröristlerle çatışmalar eksik olmuyordu.

Büyük Türk Milleti haberi sabahleyin Başbakan Tansu Çiller'in konuşmasından öğrendi. Başbakan şöyle diyordu:

"Hükümetimizin aldığı siyasi karar ve verdiği talimat çerçevesinde, bir süreden beri hazırlanmakta olduğu biçimiyle,

Silâhlı Kuvvetlerimiz, bu sabah erken saatlerde Kuzey Irat[A]-ta sınırlarımızın hemen ötesinde bir harekât başlatmıştır.

"Yurdumuzda barmamayan terör odakları, Kuzey Irak'taki otorite boşluğundan da yararlanarak, Kuzey Irak'a kaçmışlar. Orada büyük ölçüde silahlanmaya ve bizim masum insanlarımıza yönelik eylemler planlamaya başlamışlardır. Hatta bu eylemlerin zaman içerisinde, komşu ülkelerden de alınan bir dizi yardımla pekişebildiği görülmüştür.

"Amacımız çok açıktır. Burada bu alanı temizlemek ve kendi masum insanlarımıza yönelik bu eylemleri mutlaka kökünden kazımaktır.

"Bu konuda uluslararası hukuka riayet edilmiştir ve gerekli bütün bilgilendirmeler ve dış temaslar yapılmaya devam edilmektedir," şeklinde sürüyordu.

Operasyon gizlilik içinde ve baskın tarzında yapıldı. İlk günlerde teröristler şaşırdılar, ne yapacaklarını bilemediler. Sağa sola kaçtılar. Yakalanmamak, ölmemek için dağıldılar. Örgütten kaçmak isteyenler izlerini kaybettirerek kaçtılar. Diğerleri de uzun zaman bir araya gelme olanağı bulamadılar. Etkinlikleri olmadı. Günler geçtikten sonra teröristlerden bazıları bir araya gelebildiler. Hantur Dağı ve Düğün Dağı bölgesinde daha önceleri kaldıkları yerlerde eylem yapmaya çalıştılar.

Bunların en önemlisi, 14 Nisan 1995'te Düğün Dağı güneyindeki 1530 rakımlı tepe üzerindeki çatışmadır. Bu çatışmada, tim komutanı yaralanmasına, tim komutan tardımcısı şehit olmasına rağmen, tim bulunduğu bölgeyi savunmuş ve karşı taraftan pek çok teröristi etkisiz hale getirmiştir. Ayrıca, bölgenin sorumlusu bölük komutanı hızla bölgeye müdahale edince, teröristlerden sağ kalanlar kaçmak zorunda kalmışlardır. Bu olaydan sonra alınan etkili önlemler nedeniyle tekrar eylem yapmaları önlendi.

Hayırsızdağ (Beyaz Dağ)'da toplanmaya çalışan bazı teröristler, Zaho veya Darkarajam bölgesindeki birliklere bas-

kınlar yapmaya çalıştılar. Zamanında haber alındı. Birliklerin uyanık olmaları ve gece görüş cihazlarının etkin biçimde kullanılmaları nedeniyle herhangi bir eylem yapamadılar.

Kuzey Irak operasyonunda önemli olaylardan biri Garadağ'da cereyan etti. 7 Nisan 1995 günü bölge halkından bazı kimseler Amadiya'daki komando birliğine gelerek, Garadağ civarında PKK'h teröristlerin bulunduğunu, bunların kısa zamanda TSK'nin bazı birliklerine ve kendi köylerine eylem yapacaklarını bildirmeleri, yalvarıp yakarmaları üzerine Garadağ'a giden komando birlikleri 20'den fazla teröristi etkisiz kıldılar. Bölge halkı çok sevinmişti.

Birlikler, 350 kilometrelik Türk-Irak sınırı boyunca 40 kilometreye varan derinlikteki bilinen ve tespit edilen tüm kamplara 36 saat içerisinde girdiler. Bölgeyi kontrol altına aldılar. 48 saat içerisinde Hantur Dağı da dahil hâkim oldular.

Bölge hâkimiyeti sağlandıktan sonra bölgede ayrıntılı arama tarama faaliyetleri başlatıldı. İstihbarat olanakları artırıldı. Alınan bilgiler ışığında nokta operasyonları yapıldı ve başarılı sonuçlar alındı. Onlarca terörist etkisiz kılındı.

Birlikler görevlerini yerine getirdikten sonra, bir kısmı 24-25 Nisan 1995, son kısmı da 3 Mayıs 1995 gecesi girdikleri gibi, yine kimsenin haberi olmadan Kuzey Irak'tan gizlice çekildiler. Rüzgâr gibi girdiler, fırtına gibi estiler, yine bir gece rüzgâr gibi çekildiler. Çekilmede özel taktikler uygulandı.

Çekilme yolları dar ve tehlikeliydi. Özellikle Zaho içindeki köprüler kritikti. Bu yüzden çekilme gizli tutuldu. Çekilmenin yapılacağı günü birlik komutanları da bilmiyorlardı. Hiç kimseye de hissettirilmedi. Birlikler, 10 gün öncesinden her akşam bir istikamete operasyon yapacak şekilde düzenlendiler. Bir gün doğuya, bir gün batıya, başka bir gün güneye veya kuzeye gittiler. Gidişler hep hava karardıktan sonra yapılıyordu. Gece boyunca gittikleri yerlerde operasyon yapıyorlardı. Onları izleyenler alıştılar. Son gün de birlikler doğu istikametine harekât yapacakmış gibi tertiplendi. Onları

izleyenler birliklerin doğu istikametine harekât yapacakları izlenimini edindiler.

Hava karardı. Çekilme emrini verdim. Birlikler yön değiştirdi. Tam tersine döndüler. Gece yarısı harekete geçtiler. Herkes uykuya daldığı sırada, zırhlı ve motorlu birlikler Zaho sokaklarından düzenli olarak geçtiler. Ve Habur kapısından Türkiye'ye girdiler. Piyade ve komando birlikleri ertesi gün dağlardan birbirini destekleyerek geri çekildiler. Çekilme düzgün bir şekilde tamamlandı.

ÇELİK-1 operasyonu sonunda 13'ü sağ olmak üzere yüzlerce terörist etkisiz kılındı. Ayrıca binlerce hafif ve ağır silâh ile sayısız cephane, pek çok teçhizat ve malzeme ele geçti. Kampları kullanılmaz hale getirildi. Eğitim, lojistik ve kolaylık tesisleri ortadan kaldırıldı. Ortadan kaldırılamayan büyük mağaralar ve binaların da en hassas biçimde yerleri tespit edildi. Oralara sürekli atışlar yapıldı. Her an etkili atışlar yapılacak duruma getirildi. Kısacası, teröristlerin aynı bölgelere dönüp gelmesi halinde, tuzaklar hazırlandı.

3 Mayıs 1995: Çekilen birlikler sınırda tertiplendiler

Kuzey Irak'tan çekilen birliklerin bir kısmı, Türkiye-Irak sınırı üzerindeki Sinat, Düğündağı, Habur Çayı ağzı ve batısında Andaç-Üzümlü-Çukurca arasında tertiplendiler. Bu birliklerin büyük çoğunluğu, bulundukları bölgenin hemen güneyindeki Kuzey Irak topraklarından çekildiklerinden, bölgeyi iyi tanıyorlar, her noktayı avuçlarının içi gibi biliyorlardu. Atışlar için ellerinde yeterli bilgiler vardı.

Birlikler yeterli manevra ve destek unsurlarına sahipti. Ayrıca, ellerinde bulunan gündüz ve gece gözetleme cihazlarıyla iyi bir gözetleme sistemi kurdular. Gündüz çıkarılan gözetleme ve keşif kolları ve geceleyin çıkarılan dinleme ve pusu timleri sayesinde bölgeyi denetim altına aldılar. Bölgede teröristlerin varlığı hissedilir hissedilmez, basknr.tarzın-

da, sıhhatli olarak topçu ve havanlarla ateş açarak teröristler etkisizleştirdiler. Böylece uzun süre teröristler sınırlara yaklaştırılmadı, eylem de yapamadılar. Bazı günler güçlü birlikler de keşif yaptılar. Geri dönen teröristleri yakaladılar, etkisiz kıldılar. Birlikler sınırda aylarca kaldı. Teröristlere göz açtırmadılar.

5 Nisan 1995: Ballıköy (Şırnak) operasyonu

TSK, Kuzey Irak'a girdikten sonrada gece gündüz operasyonları sürdürdü. Duyum alman, şüphe edilen her yere arka arkaya girdiler. Bazen boşa çıktıkları da oldu ama genellikle alınan sonuçlar iyiydi. Terörist örgüt baskıdan bunaldı, sağa sola kaçtı, tehlike bölgesinden kurtulmaya ve uzaklaşmaya çalıştı.

Kuzey Irak Operasyonu boyunca ben de Silopi veya Kuzey Irak'ın çeşitli yerlerinde kalıyordum. Bazen Darkarajam'da, bazen Pirbela'da, bazen de Amadiya gibi yerlerde oluyordum. Silopi'de olduğum zamanlar, Taktik Alay Komutanı Jandarma Albay R. ile sabahlan bir araya geliyor. İstihbaratla ilgili bilgileri görüşüyorduk.

29-30 Mart günü, Cudi Dağı'nın (Şırnak) doğusundaki Ballıköy'de kalabalık bir terörist grubunun görüldüğünü söyledi. Bilgi güvenilir yerden gelmişti, doğru olma ihtimali yüksekti. Bundan birkaç gün önce de Cudi Dağı güney doğusundaki Aksu'yu basmışlar, 4 masum köylü vatandaşımızı öldürmüşlerdi. Kuzey Irak'taki baskıdan kaçanlardan olabilirlerdi.

Güvendiğim bir birlik komutanını çağırdım. Kendisine bilgileri verdim. Gizli ve sessizce sızarak gitmelerini, teröristleri etkisiz kılmasını söyledim.

Birlikler gizlice yaklaştılar. Ballıköy'ün güneyi ve doğusunda pusu kurdular. 5 Nisan sabahı erkenden, teröristlerin bir yere gitmek üzere toplandığı sırada, teslim olmaları söylendi. Ateş etmeleri üzerine karşı ateş açıp onlarca teröristi

etkisiz kıldılar. Sabahleyin terörist telsizlerini dinleyen görevli bana durumu bildirdi. Teröristlerin kaybı beklenenin üstündeydi.

Ertesi sabah birlik komutanı geldi. Yapılanları kısaca anlattı. Teröristlerin tam olarak baskına uğradığını, kayıplarının büyük olduğunu söyledi. Kendisine teşekkür ettim.

Kuzey Irak operasyonunun sonuçları ve etkileri

Operasyon gizlilik içinde ve baskın tarazında yapıldı. 36 saat içinde birlikler karlı dağlardan sızarak, zırhlı ve mekanize birlikler Silopi'den çıkıp Zaho'ya geçerek görev yerlerine ulaştılar. Bölgede 36 saat içinde denetimi ve 48 saat içinde de hâkimiyeti sağladılar. Teröristlerin kaldıkları kamplara süratle el attılar. Teröristlerin bir kısmını kaçamadan etkisizleştirdiler. Yüzlerce terörist etkisiz kılındı. Binlerce ağır ve hafif silâh ile yüz binlerce hafif cephane ele geçti.

Kamplar kullanılamaz hale getirildi. Eğitim tesisleri, lojistik tesisleri ve barınakları yıkıldı, kullanılamaz hale getirildi. Yiyecekleri, giyecekleri, yakacakları tahrip edildi. Buraları uzun süre kullanılamayacak duruma getirildi. TSK'nm "Asker gelemez," denilen Kuzey Irak'a girerek PKK'yı orada yuvasında vurması teröristlerin morallerini iyice bozdu, çok şaşırdılar.

Operasyon başlangıcında teröristlerin bir kısmı öldü, bir kısmı esir oldu ama büyük bir kısmı da kaçtılar. Kaçanlardan bir kısmı geri dönmediler, geri dönmek isteyenler de uzun zaman toparlanamadılar, etkinlikleri kalmadı.

Daha sonra, yakalanan teröristlerden biri operasyonla ilgili ilginç şeyler söyledi. Bizim fazla bilmediğimiz konulardan bahsetti. Dikkatle dinledik. Şöyle anlatmıştı.

"Kuzey Irak'a bir operasyon yapacağınızı bekliyorduk. Ama 10-12 gün sonra yapılacağını sanıyorduk. Karlar biraz erimeden, soğuklar geçmeden gelmezler diyorduk. Burada

yanıldık ve baskına uğradık. En büyük zayiatı da bu yüzden verdik. Ama en büyük kaybımız sadece ölümlerden olmadı. Kaçanlardan oldu. Kaçanlar ölenlerden çok fazlaydı."

Örgütten kaçmayı kafasına koyanlar, büyük operasyonları beklerler. Normal zamanlarda kaçanlar yakalanabilirler. Örgüt onlara ağır cezalar verir, genellikle öldürülürler. Ama büyük operasyonlar sırasında herkes kaçar. Ölmemek için kaçarlar. Birkaç,gün sonra bir yerde buluşurlar, toplanırlar. Kaçaklar belli olur. Birkaç gün geçtiği için, onları bulmak geri getirmek zordur. Bu kaçma ve dağılma sırasında, terör örgütü en fazla kaybı verir. Kaçanlar kendilerini kaybettirirler, bir daha gelmezler. Sayıları da her zaman ölenlerden fazla olur.

Teröristlerin barınakları, lojistik ve eğitim tesislerinin kesin yerleri, 6'lı ve 10'lu koordinatlarla tespit edildi. Sınır üzerine yerleştirilen hassas ve etkili gözetleme cihazlarıyla gözetlenerek tesislerin hareketleri izlendi. Herhangi bir hareket olduğunda da sıhhatli ve baskın tarzında ateşler açarak kayıp verdirildi. Tesislerin kullanılması sınırlandırıldı. Teröristler daha çok yıpratıldı.

Teröristler, insan kaybı yanında, baskınları ve lojistik tesislerinin tahribinin fazla olması yüzünden faaliyetlerini uzun süre başlatamadılar. Bunların onarılmaları, yiyecek, giyecek temini gibi konularla zaman kaybettiler. Etkin olamadılar.

TSK, operasyonu planladığı gibi yapmış, operasyonla önemli kazançlar elde etmiş, Kuzey Irak'ı iyi öğrenmiş ve iyi bir moral bulmuştu. Ayrıca, bütün dünya terör uzmanları' nm, "Kuzey Irak bir bataklıktır, girilemez. Girildiğinde her gün bataklığa saplanılır, çıkılamaz," sözlerinin geçersiz olduğunu veya en azından TSK için geçersiz olduğunu görmüştür.

TSK'nin Kuzey Irak'a kış şartlarında 35 bin kişilik bir güçle, baskın tarzında ve gece sızmalarıyla gerçekleştirdiği ve aynı şekilde hiç kimsenin haberi olmadan Irak'tan çekildiği bu harekât, dosta güven, düşmanlara da korku verecek bir tarzda uygulandı. Girişi Habur Kapısı'nın doğusundaki Çekiç Güç karargâhından geceleyin izleyen ABDTi subaylar, bu harekâtın gece yarısında bu kadar düzenli, disiplinli ve akılcı olmasına hayran kaldıklarını, bunun filmini çekemedikleri ve ABD askerî okullarına gönderemedikleri için üzgün olduklarını söylemişlerdir. Bu yüzden bütün kötü niyetli grup ve ülkelere de caydırıcı etki yaptı. TSK'nin en önemli görevi de caydırma olduğuna göre, görevini iyi biçimde yaparak her tarafa güçlü ve becerili olduğunu gösterdi.

Türk halkı coştu, silâhlı kuvvetlerine daha çok güven duydu, onları bir kere daha bağrına bastı. Basının önderliğinde başlatılan *Mehmetçikle El Ele* kampanyasına nesi var nesi yoksa vermeye, bağışlamaya çalıştı. Bu olay Mehmetçik'in ve dolayısıyla TSK'nin ve güvenlik güçlerinin moralini artırdı. Büyük bir dayanışma örneği yaşandı.

Türk halkı ile TSK ve Türk güvenlik güçleri sarmaş dolaş oldu. Büyük ve güçlü bir kenetlenme meydana geldi. Türk ulusu da uzun yıllardır böyle bir dayanışma ve kenetlenmeye ihtiyacı vardı. Bu eksikliği giderdi.

Türkiye Cumhuriyeti ile sorunları olan Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, Yunanistan, İran, Suriye, Ermenistan, Sırbistan gibi ülkelere gözdağı verildi. Güçlü ve hızlı birliklerin baskın tarzında yaptıklar hareket onlar için ders niteliğinde oldu.

Kuzey Irak operasyonunun dışarıdaki etkisi

TSK'nin Kuzey Irak'a girişini AB ve dış ülkeler tepkiyle karşıladılar. Türkiye'ye karşı tavırlarını sertleştirdiler. Özellikle AB, Türkiye'nin Kuzey Irak'tan çıkmadıkça ilişkilerini geliştirmeyeceğini bildirdi. Türkiye ise, bu girişin teröre karşı sıcak bir takip olduğu, Türkiye'nin hakkı olduğunu, görevler yapıldıktan sonra TSK'nin Kuzey Irak'tan çekileceğini söyledi.

Operasyondan hemen sonra dünyanın her tarafından gazeteciler geldi. Bunların çoğu, başlangıçta kuşkuluydu. Sonradan onların bölgeye gelmesi ve durumu açıkça görmelerinden sonra iyimser bir davranış içine girdiler.

Bitlis dağlarında bir kahraman

1995 yılı sonunda, Bitlis-Muş arasında çıkan bir çatışmada Asayiş Komutanı, teröristlerin fazla olması ve hava kararmadan kesin sonuç alınması için Bitlis Güvenlik Komutanımdan takviye ister. Komutan gidecek birliğin başında bizzat Bitlis Güvenlik Komutanımın da bulunmasını söyler.

Bitlis Güvenlik Komutanı Tuğgeneral F.B. emre uygun olarak hazırladığı birikle bölgeye ulaşır. Helikopterler birliği uygun bir yere bırakırlar. İnilen yer alçak ve düzdür. Etrafta da oldukça fazla terörist vardır. Bu yüzden birlik teröristlerin etkili ateşiyle karşılaşır. Kurşunlar Güvenlik Komutanı'nm etrafına düşmeye başlar. Tam bu sırada komutan, yanında getirdiği Jandarma Özel Birlik Komutanı Jandarma Yüzbaşı Ramazan komutanın önüne çöker. Çöktüğü yerden teröristlere etkin biçimde ateş etmeye başlar. Tuğgeneral F.B. durumu görür ve huzursuzdur. Çok sevdiği Yüzbaşı Ramazan önünde açık hedef olarak durmaktadır. Yere yatmasını söyler. Yüzbaşı Ramazan hiç aldırmaz. Ateşe devam eder. F.B. emrini tekrarlar:

" Sen benim emrimi duymuyor musun, yüzbaşım? Neden yatmıyorsun? Vurulacaksın. Çok kötü yerdesin. Yatmayı bilmiyor musun?"

"Komutanım, siz çok kötü yerdesiniz. Çekilirsem veya yatarsam, hemen vurulabilirsiniz. Bu arada beni vurmadan sizi vuramazlar. Ben vurulursam, benden sonraki arkadaşlarım benim yerimi doldururlar. Birliği aynı şekilde yönetirler. Benim yerime konacak insan çok. Siz vurulursanız, burası karışır. Panik başlar. Şu anda burada yerinize konacak komutan yok. Onun için özür dilerim, siz uygun bir yere geçinceye kadar burada kalacağım. Hem ben yaralanırsam daha gencim. Yaralarım daha çabuk kapanır ve iyileşirim," der ve ateşe devam eder.

Yüzbaşı Ramazan'm bacaklarını kurşunlar sıyırır. Bazı yerlerden kan akmaya başlar. Tuğgeneral F.B.'nin huzursuzluğu artar. Tekrar yatmasını söyler. Yüzbaşı Ramazan hiç duymaz. Ateşe devam eder. Biraz sonra gelen birlikler, değişik yerlerden karşı tepelere tırmanırlar. Teröristlerin arkalarına düşerler. Teröristlerin ateşleri azalır. Daha sonra da durur.

Tuğgeneral F.B. ve Jandarma Yüzbaşı mevzi değiştiriler. İkisi de güvenli mevzidedirler ve rahattırlar.

F. Paşa doktoru ve sıhhiyeleri çağırır. Yüzbaşı Ramazan'm bacaklarını sardırır ve helikopterle hastahaneye gönderir.

Çatışma bir saat sonra sona erer. Teröristler etkisiz kılınır. Kaçanlar da vardır. Harekât başarıyla sona erer. Bu mücadelede pek çok Yüzbaşı Ramazan'lar görülmüştür. Hepsine sevgiler sunuyorum.

Türk ulusu coşuyor: "Mehmetçik'le El Ele"

Mehmetçik'in 35 bin kişiyle geceleyin, baskın tarzında, yüksek dağlarda karlar içinden sızarak Kuzey Irak'a girmesi ve kısa zamanda bölgeye hâkim olması büyük Türk milletini coşturdu, yürekleri fethetti. Her taraftan Mehmetçik'e övgüler yağdı. Türk ulusu bu fırsattan yararlanarak ordu-millet olduğunu bir kez daha gösterdi. Çocukları olan kahraman Mehmetçik'i her yerde bağrına bastı. Onlarla haklı olarak gurur ve mutluluk duydu.

Her yerde yardım kampanyaları başladı. Bunların en büyüğü ve en anlamlısı, basının öncülük ettiği *Mehmetçik'le El Ele* kampanyasıydı. Bütün Türk milleti, yaşlısı genci çocuğu, bu kampanyaya katılabilmek için koştular ve âdeta yarıştılar. Ellerinde verebilecekleri ne varsa vermeye çalıştılar. Kısa zamanda, 3,5 trilyon lira gibi büyük bir para toplandı. Bu para yaralı gazilerin iyileştirilmesi amacıyla Genel Kurmay Başkanlığına verildi.

Kampanyanın maddi değerinden çok manevi değeri daha önemliydi. Büyük Türk milletinin yarattığı dayanışma güzeldi ve görülmeğe değerdi. Türk milleti coşku dolu bu güzel

havayı günlerce kokladı, içine çekti, mutlu oldu. Meğer, milletin böyle bir olaya ve havaya ihtiyacı varmış. Millet bu ihtiyacını doya doya giderdi. Büyük milletler, iyi ve kötü günlerini en iyi şekilde paylaşan milletlerdir. En iyi günlerini olduğu gibi en kötü günlerini de paylaşan milletler, büyüktür ve kalıcıdır. Tarihte pek çok örnekleri vardır.

Milletin kendi çocuklarından oluşan Mehmetçik'le özdeşleşmesi, dayanışma içinde bulunması anlamlı ve güzeldi. Mehmetçik'e kendi milletinin, analarının, babalarının, kardeşlerinin gösterdiği destek her zaman önemli ve değerlidir. Dışarıdan gelen destek de önemliyse de, yakınlarının ve kendi milletinin desteğiyle kıyas edilemez. Bu kampanya, kahraman Mehmetçik'e büyük Türk milletinden verilen en büyük armağandı. Bu armağanla, Mehmetçik büyük milletinin her zaman arkasında olduğunu gördü, mutlu oldu ve moral buldu. Bu moralle daha büyük başarılara koşacağı, yeni destanlar yazacağı kesindi. Bundan kimsenin şüphesi yoktu. Bu kahramanlar, İstanbul'a giren, Viyana kapılarına dayanan, Çanakkale ve Dumlupmar'da destanlar yazan kahramanların çocuklarıdır. Onlardan farkları yoktur. Onların çocukları olduklarını da her fırsatta olduğu gibi bu operasyonda da gösterdiler. Büyük Türk milletini mutlu ettiler.

Bu dayanışma, içeridekileri olduğu gibi, dışarıdaki kötü niyetlileri de caydırdı. Caydırma, askerin en önemli görevidir. İçeride parçalanma bekleyenler, büyük olaylar bekleyenler yanıldılar. Daha büyük ve güçlü dayanışmayı görüp yanıldıklarını anladılar. Düzenleyenlere ve katkıda bulunanlara teşekkür ediyorum.

Nisan 1995: Bitlis operasyonu

Bitlis Güvenlik Komutanlığı, kış boyunca yaptığı operasyonlardan iyi sonuçlar almıştı. Teröristler kış boyunca yıpratılmıştı. Kış bitmeden daha büyük bir hareketle operasyonlar noktalanmak isteniyordu.

Nisan 1995'te, teröristlerin bulunabilecekleri tüm bölgeleri içeren büyük bir operasyon başlanldı. Teröristler, Baykan-Kasımlı-Cevizlik kuzeyi ile Baykan-Bitlis yolu doğusunda sıkıştırıldılar. Bölge her taraftan sarıldı. Gece görüş cihazlarının da etkin biçimde kullanılması sonucu teröristlerin kaçmaları önlendi. Jandarma komando birliklerinin atılgan hareketleriyle birkaç mağara ağzının zamanında tutulması sonucu onlarca terörist etkisiz kılındı ve sağ teslim oldu. Bunların verdikleri bilgilerle de başka teröristler ele geçirildi. Bunların sonucunda Bitlis bölgesindeki terörist direnci büyük ölçüde kırıldı.

Nisan 1995: Uşaklı Karakolu'ndaki başarı

Uşaklı Karakolu, Besler'e güneyden giriş kapısıdır. Bu karakoldan geçilerek Dedeören ve Dereler'e gidilir. Karakol, Şırnak-Şenoba yolunun emniyetini sağlar. 1992'de teröristlerin Uşaklı Karakolu'na yaptıkları saldırılar sonunda karakol boşaltılmıştı. Şırnak-Şenoba yolunun güvenliği tehlikeye girmişti. Besler /in kontrolü de tamamen teröristlere kalmıştı. Karakol, 1994 başlarında tekrar açıldı. Bu açılış, Besler'deki teröristleri olduğu kadar diğer bölgedeki teröristleri de huzursuz etti, korkuttu. Karakolun tekrar açılışı, askerlerin Besler'e gireceğine ve örgütün Irak bağlantısını keseceğine işaretti. Bu yüzden, teröristler karakola arka arkaya saldırılar düzenledilerse de, karakolun başarılı hareketleri sayesinde hepsi geri püskürtüldü. Ancak, saldırılar durmadı. Özellikle Nisan 1995'te yapılan saldırı hepsinden değişikti.

TSK, 20 Mart 1995 gecesi 35 bin kişilik bir kuvvetle, Kuzey Irak'taki PKK kamplarına karşı yaptığı harekât sonunda, PKK pek çok savaşçısını kaybettiği gibi, lojistik ve kolaylık tesislerinin büyük kısmını da kaybetti. Kalanlar dağıldılar, bir kısmı da kaçtı. Toparlanmaları zaman aldı.

Bu büyük operasyonu bir türlü içine sindiremeyen terör örgütü, operasyonun yapıldığı alanın hemen kuzeybatısında yer alan Uşaklı Karakolu'na bir baskın düzenleyerek, Kuzey

Irak Harekâtı'nm intikamını almak istedi. Nisan 1995 ortalarında kalabalık bir terörist grubuyla dört taraftan Uşaklı Karakolu'na saldırdı. Terör örgütü, bu saldırının her tarafta ses getirecek bir eylem olmasını istiyordu. Çok fazla hazırlık yaptılar. Bölgedeki en güvendikleri teröristleri topladılar. En iyi silâhlarla donattılar.

Uşaklı Karakolu da uzun zamandan beri sürekli saldırılara uğradığından hazırlıklıydı. Karakol personel yönünden iyi takviye edilmişti. Teröristler, Kuzey Irak Harekâtı'nm bütün şiddetiyle sürdüğü Nisan 1995 ortalarında geceleyin 22.00 sıralarında dört istikametten saldırıya geçtiler. Saldırıda özellikle batı ve kuzey grupları daha etkili ve tehlikeliydi. Bu saldırı PKK için bir onur savaşıydı.

Baskın başarılı olmalı ve Kuzey Irak operasyonunu silip atmalıydı. Bu nedenle saldırı şiddetli başladı. Ancak, karakol komutanının bilgi, tecrübe ve beceri dolu çıkışları sayesinde, teröristler fazla kayıplar vererek kaçtılar. Teröristler, çatışma alanında onlarca terörist kaybettiler. 20 kadar da yaralının olduğu öğrenildi. Karakolun kaybı ve yaralısı yoktu. Karakol komutanı gece görüş cihazlarını etkili kullanmış, teröristleri iyi görmüş ve zamanında sağlıklı ateşler açtırarak perişan etmişti. Ölülerini bırakarak kaçmışlardı.

Bu deneme PKK'ya pahalıya mal olmuştu. Aldıkları bu dersle uzun süre eylem yapmadılar. Karakol ve etrafındaki birlikler de rahat ettiler. Karakol komutanı Piyade Yüzbaşı M.H.'nin ve emrindeki tim komutanlarının başarıları büyüktü.

Mayıs 1995: Başbakan Tansu Çiller'in endişesi

Birliklerin büyük kısmının Kuzey Irak'tan çekilmesinden sonra, 1 Mayıs 1995'te, devrin başbakanı Tansu Çiller, Kuzey Irak'tan çekilen askerlere hoş geldiniz demek için Silopi'ye geldi. Silopi'den tören alanına giderken araçta, "Paşam Kuzey Irak'tan nasıl çekildiniz?" diye sordu.

Ben de kendisine, "Çok gizli hareket ettik. Çekileceğimizi hiç kimseye söylemedik. Hiç kimseye sezdirmedik. Girdiğimiz gibi, kimseye fark ettirmeden gece yarısı çekildik Başbakanım," dedim.

"Paşam, Kuzey Irak operasyonundan endişe ediyordum," dedi. Kısa süre önce ABD'deydim. Yanımdaki ABD'li politikacılar ve diplomatlar, Kuzey Irak'a girmekle tehlikeli bir harekât yaptığımızı söylediler. Bu arada, dünyanın en büyük terör uzmanı olduğu ve Kuzey Irak'ı tanıdığı söylenen bir general de konuşması sırasında, Kuzey Irak'a 35 bin kişiyle girmenin büyük hata olduğunu, Kuzey Irak'a girmenin zor olduğunu, ancak oradan çıkmanın daha zor olduğunu, Kuzey Irak'ın bir bataklığa benzediğini, burada her gün daha çok batacağımızı, çekilemeyeceğimizi ve perişan olacağımızı söyledi. Açık söylemek gerekirse endişe ettim. Bunun için, nasıl geri çekildiniz, diye sordum," dedi.

Durumu anlamıştım. Kendisine şunları söyledim.

"Sayın Başbakanım, korkunuzu, kuşkunuzu anladım. Size, ABD gibi güçlü bir ülkenin siyasileri, diplomatları ve askerlerinin böyle sözler söylemesi normaldir. ABD'li generalin söyledikleri de doğrudur. Kuzey Irak bir bataklığa benzer, giren zor çıkar. Ancak, Türk askeri ve komutanları olarak, Kuzey Irak'ı herkesten daha iyi tanıyoruz. Kuzey Irak arazisini, içinde yaşayanları, aşiretleri, grupları ve bunların özelliklerini, nasıl hareket edeceklerini iyi biliyoruz. Ben ve karargâhım Kuzey Irak'ı aylardır izliyoruz. Bize kimlerin karşı çıkabileceğini, nerelerde pusu kurabileceklerini dahi biliyoruz. Bu yüzden biz bu bataklığa bilerek girdik. Görevimizi yaptık. Batmadan geri çekildik," dedim.

Birlikler, Kuzey Irak'tan çekildikten sonra durmadılar. Her bölgede operasyonlar bütün şiddetiyle sürdü. Alman sonuçlar geçmiş yıllara veya daha önceki operasyonlara nazaran daha verimliydi. Operasyonlar daha bilinçli cereyan ediyordu. PKK her tarafta bağlanıp kaldı. Kuzey Irak'tan bir destek gelmiyordu, irtibat bile kurulamıyordu. Karışıklık sü-

rüp gidiyordu, teröristler moral bozukluğu içindeydi. Bu yüzden bölge oldukça sakinleşti, uzun süre olay olmadı.

14 Ağustos 1995: Jandarma Asayiş Komutanlığı'ndan ayrılış

Ağustos 1995'te bölgedeki 2 yıllık görevimi tamamladım. Kıbrıs'ta Türk Barış Kuvvetleri Komutanlığı'na ikinci defa atandım. Jandarma Asayiş Komutanlığı'nda 2 yıl kader birliği yaptığım kahraman askerlerim başta olmak üzere sivil asker arkadaşlarıma veda ettim. Ast kademedeki komutanlardan başlayıp, 2. Taktik Hava K. Komutanı Hava Pilot Korgeneral Ali Güllü'ye, 7. Kolordu Komutanı Korgeneral M. Sağlam'a, bölgedeki valilere, Bölge Valisi Ünal Erkan'a veda ettim.

14 Ağustos 1995 günü Diyarbakır'da yapılan törende görevimi yeni komutan arkadaşım Korgeneral Altay Tokat'a teslim ettim. Korgeneral Altay Tokat, bölgede daha önce başarılı görevler yapmıştı. Aynı şekilde başarılı olacağına yürekten inanarak Diyarbakır'dan ayrıldım. Aynı gün yeni görev yerim Kıbrıs'a ulaştım.

Jandarma Asayiş Komutanlığı birlikleri ve güvenlik kuvvetleri aynı şekilde görev yaptılar. Teröristlerin etkileri ve sayıları gittikçe azaldı. Moralleri daha çok bozuldu. Bıkkınlık geldi, çözülmeler oldu. Terörist örgüt sert önlemler alarak bu geri gidişi önledi, ağır aksak ayakta kaldı.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Terörist başı Öcalan'm Suriye'den kaçışı

Suriye, 1979'dan beri PKK karargâhı ile terörist başı Abdullah Öcalan'ı barındırmış, kamplar sağlamış, teröristlerin eğitimine yardımcı olmuş ve her fırsatta desteklemiştir. Türkiye Cumhuriyeti ise, 15 Ağustos 1984'ten beri PKK ile mücadele etmektedir. Bugüne kadar 5 binden fazla güvenlik görevlisinin yanında, bölge halkından da 4 bin 500'ün üzerinde olmak üzere 10 binden fazla şehit vermiştir. Böylece örgüt 10 binden fazla insanın şehit olmasına neden olduktan başka, 20 bin kadar da Türk vatandaşı teröristin ölümüne neden olmuştur. 1984'ten beri sürdürülen mücadele inişli çıkışlı bir grafik çizmiştir. 1990-1993 yıllarında PKK'nın gücü hızla arttı. TSK'nin gücü de arttı. TSK veya Türk güvenlik güçlerinin kararlılıkla yürüttüğü harekâtta önemli başarılar elde edilmiştir. Bu başarılar PKK'yı çökertmeye yeterli olmasına kar-

şın, teröristlerin dışarıdan, özellikle de Suriye, Yunanistan Irak, İran, Sırbistan ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimimden destek görmesi nedeniyle yok olmamıştır.

Suriye ise, Türkiye ile sorunlarını çözmek için terörü aracı olarak kullanmayı yeğlemişti. Suriye sıfır maliyetle sürdürdüğü bu savaşta Abdullah Öcalan'ı taşeron olarak kullanmıştı. Kullanmaya da devam etmekteydi. Bu yüzden PKK'mn etkisiz kılınması veya sıradan bir örgüt haline getirilmesi için, bütün uzmanların görüşü, öncelikle Abdullah Ocalan'ın etkisiz kılınması noktasında birleşmişti. Uzmanların görüşü bu noktada yoğunlaşınca, bütün gözler terörist başı Abdullah Öcalan'a çevrildi. Bu duruma bir de iç politik çıkarlar eklenince Suriye'ye karşı dozu birdenbire artan bir kampanya başlatıldı. Bu kampanyaya paralel olarak Suriye sınırında baskılar da artırıldı. Gelişmeleri, ana noktalarıyla şöylece özetlemek mümkündür.

Eylül 1998'de Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral A. Ateş, Suriye sınırında askerlere yaptığı konuşmada, Suriye'yi PKK'yı desteklemekle suçladı. Kara Kuvvetleri Komutanının bu çıkışına Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel sahip çıktı. Konuyu uluslararası platforma taşıdı.

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, 1 Ekim 1998 günü TBMM'nin açılışında yaptığı konuşmada, "Türkiye'ye karşı Suriye'nin bu davranışı dostça değildir. Esasen Suriye, Türkiye'ye karşı açık bir düşmanlık politikası izlemektedir. PKK'ya aktif destek sağlamayı sürdürmektedir. Tüm uyarılarımıza ve barışçı açılımlarımıza rağmen düşmanca tutumundan vazgeçmeyen Suriye'ye karşılık verme hakkımızı saklı tuttuğumuzu, sabrımızın taşmak üzere olduğunu bir kere daha dünyaya ilan ediyorum," dedi.

Bu açıklama, iki ülke arasındaki var olan gerginliği birdenbire doruk noktasına çıkardı.

Eylül 1998 sonunda İtalyan Parlamentosu, sözde *Kürt Temsilcilerine* kapılarını açarak toplanmalarına izin vermiştir. Bu olay uzun yıllar NATO'da dost ve müttefik olduğumuz, AB'deki İtalya ile ilişkilerin birdenbire soğumasına neden olmuştur.

30 Eylül 1998 günü, sözde *Kürt Parlamentosu* İtalyan Parlamentosu'nda toplanıp yemin ettiği günlerde, hatta saatlerde, Kuzey Irak'taki Kürt liderlerden Irak Kürdistan Demokrat Parti (IKDP) lideri Mesut Barzani ile Irak Kürdistan Yurtseverler Birliği Partisi (IKYP) lideri Celal Talabani, AB ve ABD'nin gözetiminde bir araya gelip anlaşmaya varmışlardır. Görüşmeler sonunda vardıkları sonuca bir anlaşma diyememişlerse de, yine de *bildiri* yayınlamışlardır. Bu bildiride Türkiye Cumhuriyeti'nden söz edilmemekte, varılan uzlaşmaya rağmen, Kuzey Irak'ta en az onlar kadar nüfusa sahip Türkmenlerden hiç söz edilmemiştir. Halbuki Türkiye Cumhuriyeti Ankara'da başlattığı görüşmelerde Türkmenler üzerinde durmuştur. Ancak, Türkiye Cumhuriyeti bu görüşmelerde dışlanmış ve tamamen unutulmuştur. Bütün bu olaylar Türkiye Cumhuriyeti ile Suriye arasındaki ilişkilerin gerginleşmesine, iplerin kopma noktasına gelmesine neden olmuştur.

Arabuluculuk girişimleri

Türkiye Cumhuriyeti ile Suriye arasındaki bu ani gerginlik, bazı dost ve komşu ülkeleri endişelendirmiş ve onları harekete geçirmiştir. İlk olarak, Mısır Cumhurbaşkanı Hüsnü Mübarek, 5 Ekim 1998'de Türkiye'ye gelmiş. 6 Ekim 1998 günü Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'le görüşmüştür. Bu görüşmede, Cumhurbaşkanı, Türkiye Cumhuriyeti'nin kararlı olduğu, Suriye'nin 14 yıldır açıktan desteklediği PKK'mn başı Abdullah Öcalan'ı ve karargâhını barındırması yüzünden büyük acılar yaşadığı, Suriye'ye karşı bugüne kadar büyük sabır gösterdiği, sabrın taştığı, hiçbir esnekliğin gösterilmeyeceği açıkça belirtilmiş ve kendisine Suriye'nin PKK ile ilişkilerine dair hazırlanmış bir dosyayı vermiştir. Bu dosyada, Abdullah Ocalan'ın Suriye ve Suriye'nin kontrolündeki Bekaa Vadisi'nde kaldığı yerlerin, PKK'mn karargâ-

hınm açık adres ve koordinatları ile ayrıntılı bilgiler yer almıştır.

Hüsnü Mübarek, bu görüşmeden sonra Mısır'a giderken Şam'a uğramış ve Şam Havaalanında Suriye Devlet Başkanı Hafız Esat'la uzun süre görüşmüş, Türkiye Cumhuriyeti'nin kararlılığını kendisine aktarmıştır. Suriye, bu durumu Arap ülkelerine bildirmiştir. Arap ülkelerinden ilk olarak Libya Devlet Başkanı Kaddafi'den, Suriye'yi destekleyen ve Türkiye Cumhuriyeti'ni tehdit eden açıklama gelmiştir. Arkasından Suudi Arabistan Kralı'nın kardeşi de Suriye'yi destekledikleri mesajını göndermiştir. Daha sonra, BM'deki 12 Arap ülkesinin temsilcileri Suriye'yi desteklediklerini, Suriye'nin yanında olacaklarını açıklamışlardır. Terörizme destek veren Suriye'ye Yunanistan, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ve Rusya'nın da desteklerini açıklamalarıyla Suriye oldukça iyi bir destek bulmuştur. Buna karşılık hiçbir ülke Türkiye Cumhuriyeti'nin arkasında olduğunu, Türkiye Cumhuriyeti'ni bu konuda desteklediğini bildirmemiştir.

Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek'ten iki gün sonra, komşu ülkelerden İran Dışişleri Bakanı Kemal Harazi, önce Suriye'ye gitmiş, Suriye Dışişleri Bakanı El Sara ile görüşmüş ve daha sonra da Ankara'ya gelerek sırasıyla Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı İsmail Cem, Başbakan Mesut Yılmaz ve Cumhurbaşkanı Süleyman Demirelle görüşmüştür. Bu görüşmelerde İran Dışişleri Bakanı Kemal Harazi'ye Mısır Cumhurbaşkanı Hüsnü Mübarek'e söylenen sözler aynen söylenmiş ve benzer bir dosya da kendisine verilmiştir. İran Dışişleri Bakanı, Türkiye Cumhuriyeti'nin kararlı tutumunu görmüş ve Türkiye'den ayrılmıştır.

12 Ekim 1998 günü Mısır Dışişleri Bakanı Amr-Musa Türkiye'ye gelmiş ve Dışişleri Bakanı İsmail CemTe görüşmüştür. Amr-Musa, Türkiye Cumhuriyeti yetkililerine, Suriye'nin terörle ilgili bazı önlemleri aldığını söylemiştir. Suriye'nin Abdullah Öcalan'ıı ülkesinden çıkaracağı hakkındaki ilk haberi de getirmiştir.

Yurtiçindeki olaylar

Suriye ile gerginliğin doruk noktasına gelmesi üzerine, Türkiye Cumhuriyeti içindeki pek çok konu gündemden düşmüş ve Suriye ile ilişkiler gündemin başına oturmuştur. Örneğin, enflasyonun eylül rakamlarının yüksek çıkması, bazı yolsuzluklar, ihalelerde ve özelleştirmede yapılan yolsuzluklar ikinci plana düşmüş, hatta unutulmaya başlamıştır.

O güne kadar Suriye ile ilişkiler konusunda konuya uzak duran hükümet, 7 Ekim 1998 günü olayı TBMM'ye getirmiştir. TBMM'deki tüm partiler hükümetin arkasında olduklarını açıklayarak örnek bir davranış göstermişlerdir. Bu durum gurur verici bir tablo oluşturmuştur. Dışarıdan Türkiye'ye hiçbir destek olmamış, hiçbir ülke arkanızdayız dememiştir. Bu belki önemlidir. Gönül arzu ederdi ki, dışarıdan Türkiye Cumhuriyeti'ne destek de gelmiş olsun! Ama gelmemiştir. Böyle bir durumda, TBMM'deki tüm partilerin birlik ve beraberlik örneği göstererek hükümeti desteklemeleri en büyük destek olmuştur. Dışarıdan hiçbir desteğin olmadığı böylesine önemli bir konuda, birlik ve beraberlik içinde verilen bu destek hükümete en büyük dayanak olmuştur. Birlik ve beraberlik içinde alman bu karar, yalnız hükümete değil herkese güç vermiştir. Bu destek Suriye'ye verilebilecek en büyük mesajdı. Suriye bu desteği, bu kararlılığı gördükten sonra, tüm Türk ulusunun bu konu etrafında tek vücut olduğunu, durumun ciddi olduğunu anlamıştır. Bu tip olaylarda dış destek elbette önemlidir. Ama her şeyden önce içerdeki birlik ve beraberlik her şeyin üstündedir. Karşı tarafı caydıracak asıl güç budur.

Türkiye'deki tüm kurum ve kuruluşlar, büyük Türk ulusunun temsil edildiği TBMM'nin kararlığını, birlik ve beraberliğini gördükten sonra ciddi çalışmalara girmiş ve bu da kısa zamanda etkisini göstermiştir. Suriye'yi düşündürmüştür.

Suriye ile sorunların ana nedenleri

Türkiye Cumhuriyeti ile Suriye arasındaki ilişkiler, Suriye devletinin kurulduğu 1946'dan beri inişli çıkışlı bir seyir izlemiştir. Suriye'nin kurulduğu ilk yıllarda ilişkiler bir süre iyi gitmesine karşılık, Suriye'nin sürekli olarak Hatay konusunu gizli gizli gündemde tutması nedeniyle bir türlü samimi ilişkiler kurulamamıştır. Suriye'nin 1958'de Mısır'la birleşmeye kalkması ilişkilerin soğumasına, 1970'ten sonra da Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin Orta Doğu'da bir karakolu haline gelmesiyle de ilişkilerin gerginleşmesine neden olmuştur.

Suriye, 1970'lerden sonra SSCB'den sağladığı modern ve çok sayıda silâh sayesinde güçlü bir orduya kavuşmuştu. Bu gücünü İsrail karşısında deneme fırsatı bulmuş, 1973'teki Arap-İsrail savaşında İsrail ordusu karşısında başarısız olmuş ve Golan Tepeleri'ni kaybetmişti. İsrail ile savaş hali devam etmekte olup, Kara Kuvvetleri Birliklerinin büyük kısmı halen Golan Tepeleri karşısında bulunmaktaydı. Diğer büyük bir gücü de, 1978'den beri işgal altında tuttuğu Kuzey Lübnan'da bulunmaktaydı. Suriye, İsrail'e kaptırdığı Golan Tepeleri'nin etrafında kuvvetlerinin çoğunu tutarken, aynı zamanda ikinci büyük bir birliğini de (kolordusu) 1978'den beri Kuzey Lübnan'da tutmakta, geri kalan birliklerini de ülke içinde bulundurmaktaydı. Suriye bu ordunun ikmal ve bakımını yapamamaktaydı. Pek çoğu zırhlı ve mekanize birliklerden oluşan Kara Kuvvetleri birliklerinin araçları ile Hava Kuvvetlerine ait uçakları bakımsızlıktan ve eğitimsizlikten hareket edemez duruma gelmişlerdi. Bütün bunlara karşın Suriye, kuzey komşusu Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı sınırlarda kuvvet dahi bulundurmazken, sıfır maliyetle sürdürdüğü terörist faaliyetlerle uzun zamandır Türkiye Cumhuriyeti'ni meşgul etmekteydi.

Suriye, Fırat Nehri sularının paylaşımı ve su konusuyla ilgili bir anlaşmayı Türkiye Cumhuriyeti ile en kârlı biçimde yapabilmek, Türkiye Cumhuriyeti'nden isteklerini bu kötü durumunda sağlayabilmek için, dünyanın başına bela olan terörizmi bir vasıta olarak kullanmaktan çekinmemiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin ciddi tehdidiyle karşı karşıya kalınca diğer Arap ülkelerini devreye sokmuş, olaylarla ilgisi yokmuş gibi davranmakta büyük ustalık göstermiştir. Ayrıca, Baas Partisi'nin iktidara gelmesinden sonra, Arap milliyetçiliğine dayalı bir parti olması nedeniyle sürekli *Türk düşmanlığını* işlemektedir.

Suriye, ilk defa 1975'ten sonra, Türkiye Cumhuriyeti'nin Keban Barajı'nı inşa etmesiyle, Fırat sularının Türkiye tarafından dizginlenebileceğim anlamıştır. Keban Barajı'ndan sonra Karakaya ve Atatürk barajlarının yapılması sırasında Suriye her türlü engeli çıkarmaya çalışmıştır. Bu konuda Arapların çoğunu yanına almıştır.

Bütün bunlara rağmen, bu barajların birer birer devreye girmesi Suriye'yi kara kara düşündürmüştür. Her fırsatta ortaya çıkarak, Türkiye Cumhuriyeti'nin yeterli su vermediğini şikâyet etmektedir. Türkiye Cumhuriyeti ile Fırat Nehri suları konusunda bir anlaşma yapma isteğini her fırsatta ortaya atmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti, Suriye'ye her zaman yeterli su vermekle birlikte, herhangi bir yükümlülük altına girmek istememektedir. Sınır aşan sular konusunda uluslararası hukuk yetersizdir, yok gibidir. Buna rağmen Türkiye Cumhuriyeti, Suriye'ye 500 ton/saniye su vermeyi 1987'de kabul etmiş ve bu miktar suyu vermektedir. Ancak, Suriye her fırsatta daha fazla su istemekte ve bir anlaşma yapmaya çalışmaktadır.

Bu uğurda, BM ve Arap Birliği'ni Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı sürekli kullanmaktadır. Suriye'nin bu tavrını gören Irak da 1993'te Türkiye Cumhuriyeti'ne bir nota vererek Fırat Nehri'nden saniyede 700 ton su istemiştir. Türkiye Cumhuriyeti bu isteği reddetmiştir.

Suriye su sorununu kendi isteğine uygun olarak çözebilmek için, 1984'ten beri PKK ve terörist başını Türkiye Cum-

huriyeti'ne karşı koz olarak kullanmaktadır. Suriye hiç para harcamadan, kan dökmeden, ter dökmeden PKK'yı Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı kullanmıştır. Bu sayede kendi ülkesindeki Kürtleri de kontrol altında tutmuştur. PKK'nın güç duruma düştüğü günlerde, kendi ülkesindeki Kürtleri de PKK saflarına katarak hem mücadelenin devamını sağlamış hem de denetimi elinde tutmuştur.

Suriye, kendi ülkesindeki Ermeni ve Kürtleri PKK'nın içine sokmuş, onları etkin yerlere getirmiş ve PKK'yı istediği biçimde yönlendirmiştir. Öyle ki, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan teröristlerin dayanamayıp mücadeleyi bırakmak istedikleri zamanlarda bile, Suriyeli Kürt ve Ermeni teröristler, karşı çıkarak mücadelenin sürmesine neden olmuşlardır. Hem kendi vatandaşı Kürtleri Türk askerine karşı savaştırarak bağlamış, hem de büyük kısmının savaşırken ölmelerine, sakat kalmalarına neden olarak Suriye'ye karşı hareketlerini önlemiştir.

Suriye, bugüne kadar kendi açısından yararlı olan bir savaşı sürdürmüştür. Türkiye Cumhuriyeti ise konuya her zaman iyi niyetle yaklaşmıştır. Suriye, Türkiye'nin bu tutumunu *zayıflık* olarak görmüş ve umursamaz tavır takınmıştır.

Özetlersek; Türkiye Cumhuriyeti ile Suriye arasındaki sorunların ana başlıkları, Hatay Sorunu ve Fırat Nehri sularının paylaşılması sorunudur.

Suriye'nin PKK'yı desteklemesi sorunu

Suriye, bu ana başlıkların yanına, son zamanlarda gelişen Türkiye Cumhuriyeti-Israil ilişkilerini eklemeyi unutmamıştır. Halbuki İsrail-Mısır arasındaki iyi ilişkilere, karşılıklı ziyaretlere ses çıkarmamış, Türkiye Cumhuriyeti'nin İsrail'le iyi ilişkiler kurması üzerine harekete geçmiştir.

Suriye; Yunanistan ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ile ilişkilerini geliştirirken, Türkiye'yi ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni hiç dikkate almamıştır. Yunanistan ile Ortak

Savunma Anlaşması imzalarken, Türkiye Cumhuriyeti'ne sormamış, bilgi dahi vermemiştir. Kendisini bütün bunları yapma hakkına sahip görmesi, Türkiye Cumhuriyeti'nin İsrail ile ilişkilerini geliştirmesini ise sakıncalı görmesi her türlü mantıktan uzaktır.

Suriye'nin her fırsattan yararlanarak Türkiye Cumhuriyeti'ne tavır koyması, Türkiye Cumhuriyeti'ni ilan edilmemiş bir savaşın içine sürüklemesi, Türkiye Cumhuriyeti'nin İsrail ile anlaşmaya girmesini yanlış olarak değerlendirmesi hatalı ve haksızdır. Türkiye Cumhuriyeti'ni sömürmektir.

Türkiye Cumhuriyeti ile Suriye arasında yapılan protokol veya mutabakat

Türkiye Cumhuriyeti'nin Suriye üzerinde yaptığı baskılardan sonra Suriye, PKK'lı teröristleri desteklemekten ve terörist başı Abdullah Öcalan'ı Suriye'de barındırmaktan vazgeçtiğini aracılarla Türkiye'ye iletti. 20 Ekim 1998'de Türkiye Cumhuriyeti ile Suriye arasında PKK ve Abdullah Öcalan' ın Suriye'de barındırılmayacağı konusunda görüşmeler Adana'nın Seyhan ilçesinde başladı. İki gün sürdü. Bu görüşmelere *Güvenlik ve İşbirliği Görüşmeleri* adı verildi. Önemli sonuçlar alındı.

Suriye, 15 yıldan fazla süre boyunca açık veya kapalı olarak PKK'ya verdiği desteği çektiğini belirtti. Abdullah Öcalan'ı Suriye'de ve Kuzey Lübnan'da tutmayacağını, karargâhıyla birlikte dışarı çıkaracağını söyledi. Böylece Suriye, uzun yıllar desteklediği PKK'nın başı Abdullah Öcalan'ı dışarı çıkarıyordu. Uzun yıllar Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı "Benim ülkemde PKK'lı yoktur," diyen Suriyeli yetkililer yalan söylediklerini kabul ediyorlardı. Türkiye'nin kararlı tutumunu kavramışlardı.

PKK, Suriye gibi bir dış desteği kaybediyordu. Ayrıca, terörist örgütler için önemli olan Lübnan ve Suriye gibi alanlardan uzaklaşıyordu. Uluslararası terörizmin merkezi duru-

mundaki Lübnan'dan uzak kalmak PKK için büyük bir kayıptı. Üst düzey terörist eğitimi burada yapılıyor, her türlü terörist mücadelesi fiilî olarak burada yapılıyor, taktikler ve teknikler burada geliştiriliyordu.

Her şeye rağmen, Türkiye ile Suriye arasında yapılan protokol, iki ülke arasında ciddi bir ilişkinin başlayacağına dair bir işarettir. Resmî bir belgedir. Sağlıklı ilişkilerin kurulmasında ilk adımdır. İki komşu ülke arasındaki soğukluk ve gerginliğin yumuşamaya başlamasıdır.

Mutabakatın sonuçlarını özetlersek; Suriye yıllardır, pek çok terörist örgütü ve PKK'yı desteklemekten dolayı ABD tarafından terörist ülke olarak tanıtılmıştır. Tüm dünya ülkelerinin *terörist ülke* olarak tanımlamamalarının nedeni, kanıt bulamadıklarını söylemeleridir. Bu protokol ve mutabakat, Suriye'nin bugüne kadar teröre destek verdiğinin gerçek kanıtıdır.

Suriye'nin teröre verdiği desteği çekmesi, terörün sona ereceği anlamına gelmemekteydi. Bu bir adımdı, iyi uygulanırsa sonuçlar iyi olacaktı. Ancak, terörün sona ereceği kesin değildi, yol uzundu. Türkiye Cumhuriyeti'nin gücü ve etki alanı belliydi, deneyimi büyüktü. Türkiye Cumhuriyeti bu olanakları akıllı ve gerçekçi kullanabilirse terörü kısa zamanda yenebilirdi. İyi yetişmiş uzmanlara sahipti. Bu güç, iyi uzmanların kılavuzluğunda kullanıldığında başarılı olması akla daha yakındı.

Abdullah Öcalan Rusya'da

Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Mesut Yılmaz, 21 Ekim 1998 akşamı yaptığı açıklamada, terörist başı Abdullah Ocalan'ın Rusya'ya gittiğini, o anda Moskova civarında bir banliyöde bulunduğunu söylemişti.

Suriye'ye baskı yapıldı. Zamanlama uygundu. Suriye silâhlı kuvvetlerinin büyük kısmı Golan Tepeleri'nde İsrail ordusu karşısında bağlanmış ve ikmali kötüydü. Hareket kabiliyeti neredeyse kalmamıştı. Bu durumda, Suriye'nin bir savaşı göze alması zor ve neredeyse imkânsızdı. Suriye, Abdullah Öcalan'ı bırakmak zorunda kaldı. Abdullah Öcalan'ı daha fazla taşımasının ve Türkiye Cumhuriyeti ile ilişkilerini kötüleştirmesinin lehine olmayacağını anladı.

Türkiye Cumhuriyeti zamanında karar vermiş, Suriye'yi baskı altına almıştı. Baskı sonucu Abdullah Öcalan'ı Suriye ülke dışına çıkarmıştı. Rusya'ya gittiğini Türk kamuoyu, 21 Ekim 1998 akşamı öğrenmişti. Abdullah Öcalan'm Suriye'den çıkması önemli bir sonuçtu. Ancak, tam istenen sonuç değildi.

Türkiye Cumhuriyeti ile Suriye arasında nelerin görüşüldüğü bilinmemekle birlikte, Türkiye Cumhuriyeti'nin kopuk çalıştığı hemen göze çarpmaktaydı. Türkiye Cumhuriyeti Abdullah Öcalan'm sadece Suriye'den çıkarılmasını istemişti. Ama nereye gideceğini, Türkiye Cumhuriyeti'ne verilip verilmemesi konusunda kesin bir şey istemediği veya söylemediği açıktı.

Hedefi iyi saptayıp, bu istikamette yürüdüğünü söylemek zordur. Türkiye Cumhuriyeti'nin hedefi eksik tespit ettiği görülmektedir. Ne alırsam kârdır düşüncesiyle hareket ettiği söylenebilir. Bu yanlış bir tutumdu. Türkiye bu konuda savaşı göze almıştı. Savaş her zaman göze alınmaz. Alındığında da hedefe ulaşılır. Türkiye savaşı göze aldığı halde, ne istediğini, ne kadar ve nasıl istediğini saptamamıştı. Bunun sonucu olarak, Abdullah Öcalan Rusya'ya gitmişti. Asıl sorun şimdi başlamıştı.

Hedef iyi saptanmadığı gibi, bakanlıklar, ilgili kurum ve kuruluşlar arasında bir kopukluk olduğu da ilk bakışta göze çarpmaktaydı. Koordinasyon ve işbirliği yoktu. Anayasadaki "TSK'ni savaşa hazırlamaktan Bakanlar Kurulu sorumludur," ibaresine karşın, hükümetin, Bakanlar Kurulu'nun 7 Ekim'e kadar haberi yoktu. Olay, Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel tarafından yürütülmüştü.

Abdullah Öcalan'm Rusya'ya gitmesinden sonra konunun ağırlık merkezi Rusya'ya kaymıştı. Suriye gündemdeki

yerini kaybetti. Rusya'nın Abdullah Öcalan konusunda nasıl bir tavır takınacağı, Abdullah ÖcalanT teslim edip etmeyeceği de belli değildi. Bunu zaman gösterecekti. Rusya'nın ekonomik durumu iyi değildi. Türkiye Cumhuriyeti ile ekonomik ilişkileri oldukça iyiydi. Gün geçtikçe de daha iyiye gidiyordu. Rusya'nın Abdullah Öcalan kartını nasıl oynayacağı bilinmemekle birlikte, mevcut iyi ilişkileri feda etmesi beklenmemekteydi.

Abdullah Öcalan'm Rusya'da kalma çabaları

Terörist başı Abdullah Öcalan'm Rusya'da olduğu ortaya çıkar çıkmaz, Türkiye ile Rusya arasında yoğun diplomatik faaliyet başladı. Rusya'ya baskılar arttı. Rusya'nın bu baskılara karşı tepkisinin ölçüsü henüz belli olmamakla birlikte sıkıntı çektiği dikkati çekmekteydi.

Terörist başı da bu baskılar karşısında Rusya'da sürekli kalabilmek için bazı girişimlerde bulundu. Rusya'dan sığınma hakkı istedi. Rusya Parlamentosu'nun alt kanadı DUMA, Abdullah Öcalan'm başvurusunu oyladı. DUMA'nm büyük çoğunluğu başvuruyu kabul etti. 4 Kasım 1998'de oylanan konu, Rusya Bakanlar Kurulu'nca kabul edilmedi.

Konuyu dikkatle izleyen Türkiye Cumhuriyeti, Rusya ile ilişkilerini geliştirerek sürdürdü. Rusya da her fırsatta, Abdullah ÖcalanT ülkede barındırmayacağını bildirdi. 29 Ekim 1998'de Ankara'da Cumhuriyet'in 75. yılı kutlamalarına katılan Rusya Dışişleri Bakanı Yardımcısı İgor İvanov'un, Rusya'nın, teröristleri ülkesinde barındırmaya niyetli olmadığı ve Abdullah ÖcalanT yurtdışına göndermeye kararlı olduklarını belirtmesi Başbakan Mesut YılmazT rahatlatmıştı.

DUMA'nın aldığı kararın, Abdullah Öcalan'm Rusya'da kalması için yeterli olmadığı, esas kararın Rusya hükümeti ve Cumhurbaşkanı Boris Yeltsin'de olduğunu belirten Rus yetkililer, bu açıklamalarıyla Türk yetkilileri memnun ettiler. Türk yetkililer rahatladılar.

Rusya'nın o günlerde Türkiye Cumhuriyeti ile ilişkileri iyi durumdaydı, gittikçe de gelişmekteydi. Görüntü ve göstergeler, ilişkilerin daha iyiye gideceğini göstermekteydi. Rusya'nın ekonomik yönden sıkıntılar içinde olduğu o dönemde, Türkiye Cumhuriyeti ile ilişkilerini tehlikeye atmaya niyetli olmadığı da görülmekteydi. İki komşu ülkenin ekonomik ilişkilerinin daha iyi noktalara çıkmasının beklendiği o günlerde, Abdullah Öcalan krizinin çıkması bir talihsizlikti. İki ülke yetkilileri tarihte ender olarak aynı görüşleri paylaştıkları bir dönemde, bu olayın tepilip atılacak bir fırsat olmadığının bilincindeydiler.

Bütün bunlara karşın, Türkiye Cumhuriyeti olaya temkinli yaklaşıyordu. Çünkü iki ülke arasında tarihten gelen düşmanlıkların yanında, Bakû-Ceyhan petrol boru hattına karşılık, Hazar ve Türkmen doğalgazınm Rusya üzerinden Batı'ya aktarılacağı gibi önemli ekonomik çıkar çatışması ile Kafkaslar'daki Çeçen isyanının Türkiye Cumhuriyeti tarafından desteklendiği şüphesini duyan Rusya, Abdullah ÖcalanT elinde tutabilirdi

Kasım 1998: Yunan parlamentosu da Abdullah Öcalan'ı destekledi

Türkiye Cumhuriyeti, Abdullah Öcalan'm Rusya'dan çıkarılmasını tüm diplomatik yolları kullanarak sürdürürken, Yunan parlamentosuna mensup 109 milletvekili, terörist başı Abdullah ÖcalanT Yunanistan'a davet ettiler. Ancak, Yunan hükümeti bu öneriye karşı çıktı. Abdullah Öcalan'm Yunanistan'a alınmayacağını bildirdi.

Yunan parlamentosu Abdullah Öcalan konusunda bir sorumsuzluk örneği sergilemesine karşın, Yunan hükümeti bu sorumsuz davranışı tamir etmişti. Bütün dünya terörizme karşı çıkarken, Yunan parlamentosu bunu görmezlikten gelmişti. Yıllardır binlerce masum insanın ölümüne neden olan PKK'nm başı Abdullah ÖcalanT Yunanistan'a davet etme ha-

tasını işlemişti. Böylece Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı düşmanca tavırlarını sürdürmüştü. Teselli edici tarafı, Yunan hükümetinin öneriyi kabul etmemesiydi. Yunan parlamentosu terör konusunda iki yüzlü davranmış, Yunan hükümeti sorumluluk taşıdığını göstermişti.

13 Kasım 1998: Öcalan, Roma'da yakalandı

Terörist başı Abdullah Öcalan'm Rusya'da kalıp kalmayacağı, kalmayacaksa buradan nereye gidebileceği düşünülürken, 13 Kasım 1998 günü, Abdullah Öcalan'm Roma Havaalanında yakalandığı haberi Türkiye'de bomba tesiri yaptı. Yıllardan beri yakalanmayan terörist başı Abdullah Öcalan, Roma'da yakalanmıştı. Abdullah Öcalan askerlere değil, bir işçiye yakalanmıştı. Türkiye ve Avrupa'da büyük yankı uyandırdı. Olay Türkiye Cumhuriyeti basın yayın organlarında ilk sırayı aldı. Gündeme oturdu.

Durum daha sonra kısmen açıklığa kavuştu. Terörist başı Abdullah Öcalan, 12 Kasım 1998 perşembe günü akşamı, Moskova'dan Rusya Havayollarına ait Aeroflot uçağıyla saat 21.30'da Roma havaalanına inmiş ve bazı sempatizanları tarafından karşılanmış ve terminal binasına geçiş yaparken bir işçi tarafından tanınarak yakalanmıştı.

Yakalandıktan sonra, "Hastayım, kalbimden rahatsızım," diyen terörist başı, bir askerî hastaneye götürülmüş, orada muayene edildikten sonra tutuklanarak bir cezaevine bırakılmıştı. Abdullah Öcalan'm İtalya yoluyla Sudan ve Libya'ya geçeceği de belirtilmişti.

Abdullah Öcalan'm artık nerelere gitmek istediği önemli değildi. Önemli olan, Abdullah Öcalan'm asıl öyküsünün bundan sonra başladığıydı. Yıllardır hayal ettiği bir Avrupa ülkesine adımını atmıştı. Kafasında geliştirdiği siyasallaşma süreci için beklediği fırsat çıkmıştı. Türkiye Cumhuriyeti'ni bundan sonra daha fazla uğraştıracağı kesindi. İtalyan sempatizanları, onu İtalya'ya getirerek yargılayacaklarını söylüyorlardı. Ama bu yargılama Abdullah Öcalan'ı değil, Türkiye'yi yargılama olacaktı. Sahnede Abdullah Öcalan olacaktı ama Türkiye Cumhuriyeti yargılanacaktı. Aynen Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Berlin de *Ermeni Sorunu* şeklinde yapılan yargılama, şimdi *Kürt Sorunu* adı altında yapılacak ve Türkiye Cumhuriyeti yargılanacaktı.

Abdullah Öcalan, yıllardır Suriye dışına çıkmamış, hep Suriye'nin çıkarları için bir taşeron gibi çalışmıştı. Dünyası Şam ve Bekaa'dan ibaretti. Şimdi bir Avrupa ülkesine* gelmiş, dünyası değişmişti. Biraz ürkekti, ne olacağını bilmiyordu. Yanındaki İtalyan Komünist Partisi'nin ileri gelenleri, Abdullah Öcalan'a korkmamasını söyleyerek cesaret veriyorlardı. Ne de olsa, İtalya'da Komünist Partisi ve Yeşiller hükümetin ortaklarıydı. Başbakan Massimo D'Alema, teröristlere sıcak bakan bir politikacıydı. En küçük karşı koymada, komünistler hükümetten çekilerek İtalya'yı hükümetsiz bırakabilirlerdi. Durum nazikti. Kimse onların isteklerine karşı gelemezdi. Herkes onların dediklerini yapmak zorundaydı.

Abdullah Öcalan'm Roma'da yakalanmasından sonra, Türkiye Cumhuriyeti'nin diplomatik trafiği Roma'ya kaydı. Başbakan Mesut Yılmaz, İtalya'nın Roma Büyükelçisini çağırarak, Abdullah Öcalan'm resmen iadesini istedi. Bu isteği aynı anda, Türkiye Cumhuriyeti'nin İtalya'daki Büyükelçisi İnal Batu, İtalyan Dışişleri Bakanı'na iletti. Bu çabalardan sonra herkes NATO'da müttefik olduğumuz, AB'de yakınlık gördüğümüz İtalya'nın, Abdullah Öcalan'ı Türkiye'ye geri vereceğini sandı. Bugün yarın geleceği bekleniyordu.

Ancak, durum sanıldığı gibi olmadı. Gerçekler ortaya çıktıkça, İtalya'nın bu arada bazı Avrupa ülkelerinin Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı ne denli değişik düşünceler içinde oldukları, Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı çifte standart uyguladıkları görüldü. Gerçek acıydı ama gerçekti.

Vaktiyle 1960'lı yıllarda dünyaya pembe gözlükle bakan Türk ulusu, ABD'ye her yönden bağlanmıştı. Fazla güveni-

yordu. Kıbrıs sorunu çıkınca, herkes rüyasından uyanmış, kendine gelmişti. Bugün de aynı şekilde İtalya, Türk insanına, Türk halkına karşı gerçek yüzünü göstermişti. Türk halkı bir daha acı gerçekle yüz yüze gelmişti. Ancak, bunlar kısmen biliniyordu. Ülkeler arasındaki ilişkilerin derecesi böyle zor günlerde ölçülebiliyordu. Ülkelerin dostluklarında duygusallığa yer yoktu. Çıkarlar vardı. Türk ulusu bunları tekrar görüyor ve yaşıyordu.

Abdullah Öcalan'ın Roma'ya gelişinden sonra Türkiye Cumhuriyeti de Adalet, Dışişleri ve İçişleri Bakanlıkları, Abdullah Öcalan'ı geri alabilmek için el ele vererek yoğun bir çalışmaya girdiler. Umutlar tükenmemişti, daha çok çalışmak gerekiyordu.

Abdullah Öcalan'ın Roma'da yakalanması meğer Almanya'nın İtalya'ya yaptığı suç duyurusu üzerine olmuştu. Bu yüzden de, Türkiye Cumhuriyeti'ne 17 saat sonra bir rastlantı eseri haber verilmişti. İtalya konuyla ilgili tüm temaslarını Almanya ile yapıyordu. Türkiye Cumhuriyeti sanki olayların dışmdaydı. Türkiye Cumhuriyeti'nin olaylarla hiç ilgisi yokmuş gibi davranıyorlardı. Bunun üstüne, Türkiye Cumhuriyeti için gizliden bir mahkeme tuzağı da hazırlanıyordu. Asıl, Türkiye Cumhuriyeti'nin başına gelecekler bu mahkeme ile gelecekti.

1,5 aylık döneme bakıldığında durum satırbaşlarıyla şöyle özetlenebilirdi:

- Eylül 1998 sonunda İtalyan Parlamentosu'nda sözde *Kürt Parlamentosu* toplantısı.
- 1 Ekim 1998'de Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel TBMM'yi açış konuşmasında, Suriye konusundaki rahatsızlığı dile getirdi.
- 3 Ekim 1998'de askerî yığınak ve Mısır Cumhurbaşkanı Hüsnü Mübarek ile telefon konuşması yapıldı.
- 4 Ekim 1998'de Suriye diyalog önerdi. Türkiye Cumhuriyeti kabul etmedi.

- 6 Ekim 1998'de Mısır Cumhurbaşkanı Hüsnü Mübarek Ankara'da Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'le görüştü.
- 7 Ekim 1998'de Türkiye Cumhuriyeti hükümeti konuyu TBMM'de açıkladı.
- 9 Ekim 1998'de Şam yönetimi, "Abdullah Öcalan'ı sınır dışı edebiliriz," dedi. "PKK'lı teröristleri tutukluyoruz," mesajını verdi.
- 9 Ekim 1998'de Abdullah Öcalan Suriye'den kaçtı, Kamışlı'dan uçakla Güney Kıbrıs Rum Kesimi'ne, oradan da Rusya'ya gitti.
- 19 Ekim 1998'de Rusya'nın Ankara Büyükelçisi Lebedev, "Abdullah Öcalan Rusya'da yok," dedi.
- 20 Ekim 1998'de Başbakan Mesut Yılmaz, Rusya'dan Abdullah Öcalan'ın iadesini istedi. Abdullah Öcalan'ın Moskova civarında olduğu açıklandı.
- 29 Ekim 1998'de Rusya Dışişleri Bakan Yardımcısı İgor İvanov, Abdullah Öcalan'ın Rusya'da kalmayacağı garantisini verdi.
- 4 Kasım 1998'de Rusya Parlamentosu alt kanadı DUMA, Abdullah Öcalan'ın siyasi sığınma isteğini kabul etti.
- 12 Kasım 1998'de Abdullah Öcalan Rusya'dan ayrıldı. Roma havaalanında yakalandı.
- 13 Kasım 1998'de Türkiye Cumhuriyeti, Abdullah Öcalan'ın yakalandığı haberini 17 saat sonra bir rastlantı eseri öğrendi.

İtalya, bugüne kadar bazı hatalar yapmıştı. 1996'da gizli, 1998 sonunda açıkça sözde *Sürgünde Kürt Parlamentosu'*nun toplamasına izin verdi. Türkiye Cumhuriyeti ile iyi olan ilişkileri gerginleşti. Sonra daha büyük bir hata yaptı: Abdullah Öcalan'ı mülteci olarak almaya hazırlandı. İki ülke NATO'da müttefik, AB'de ilişkileri iyi durumdaydı. Buna rağmen İtalya, Abdullah Öcalan kartını niye elinde tutmaya çalıştı? An-

laşılması gerçekten zor bir soruydu. Bu hata, Türkiye-İtalyan ilişkilerini kopma noktasına getirdi. Her an ipler kopacak duruma geldi.

Türkiye Cumhuriyeti olayları tam ve ayrıntılı ele almadı. Nelerin olabileceğini dikkatlice hesaplayamaması nedeniyle yeterli önlemleri alamadığı ortaya çıktı. Hesaplanmayan olaylar arka arkaya geldi. Kurum ve kuruluşlar birbirinden habersiz ve kopuk çalıştılar. Hükümet ve bazı kesimler olaydan pay kapma yarışına girdiler. Ama eksiklikler, hatalar hep sırıttı.

Oysa olayı Kara Kuvvetleri Komutanı başlattı, Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel konuya sahip çıktı. 1 Ekim'de TBMM'de yaptığı konuşmada Suriye'ye söylenecek her şeyi söyledi. İpler kopma noktasına geldi. Mısır Cumhurbaşkanı, İran Dışişleri Bakanı geldi. Karşılarına hep Süleyman Demirel çıktı. Ne hükümetin ne de TBMM'nin 7 Ekim gününe kadar olayla ilgileri olmadı. Cumhurbaşkanı Demirel dışında olaya sahiplenen de olmadı. 7 Ekim'den sonra hükümet işin ucundan tuttu. Suriye'ye yapılan baskının sonucu iyi düşünülmediğinden meyvesi tam alınamadı.

Abdullah Öcalan Suriye'den çıkıyor, kimsenin haberi olmuyor. 11 gün sonra haber almıyor. Rusya'da kontrol altında, sorun yok denilerek halk uyutuluyor, bir de bakıyorsunuz Abdullah Öcalan, Roma'ya gelmiş ve orada yakalanmış. Allah'tan, uyanık bir işçi yakalatıyor. Yakalanması da Almanlar'ın İtalya'ya yaptıkları suç duyurusu nedeniyle olmuş. Türkiye Cumhuriyeti'nin hiçbir suç duyurusu yok. Almanlar'm suç duyurusu olmasa, yine de yakalanmayacaktı. Özetle, her şey bir rastlantıyla olmuş. Abdullah Öcalan'ı tanıyan İtalyan işçiye teşekkürler...

İtalya ne yapacağım şaşırdı

, Abdullah Öcalan konusunda Türkiye Cumhuriyeti, İtalya'ya karşı yoğun baskı uyguladı. Türkiye Cumhuriyeti'nin

yanında ABD gibi dost ve müttefik ülkeler de baskıyı daha ağırlaştırdılar. İtalya bu baskılar karşısında bunaldı, ne yapacağını şaşırdı. Doğrusu, böylesine büyük bir baskı beklemiyordu.

Başbakan Massimo D'Alema, 25 Kasım 1998'de, Avrupa ülkelerinin konuyla ilgili düşüncelerini saptamak için bir geziye çıktı. İlk gittiği Almanya'da Başbakan Schröder ile görüştü. İki başbakan Abdullah Ocalan'ın uluslararası mahkemede yargılanması konusunda görüş birliğine vardılar. Diğer başkentlerde de benzer görüşmeler yapıldı. Sonunda, Alman Başbakanı Schröder ile görüş birliğine vardıklarını, "Abdullah Ocalan'ın uluslararası mahkemede yargılanması" konusunu 28 Kasım 1998'de açıkladılar. Bu açıklamaya, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Mesut Yılmaz sert yanıt verdi. Uluslararası mahkeme konusuna karşı çıktı.

İtalyan ve Alman başbakanlarının varmak istedikleri nokta belliydi. Abdullah Öcalan, dünyanın lanetlediği terörü en acımasız biçimde uygulayan PKK'mn başıydı. Toplu katliamları yaptırmış, pek çok kadın ve çocuğun ölümüne, binlerce insanın evsiz barksız kalmasına neden olmuştu. Anlaşılan Avrupa, Lozan Anlaşması'nı bir türlü içine sindirememiş, Sevr Anlaşması'nı ısıtıp ısıtıp Türkiye'nin önüne koymaya çalışıyordu. 1920'lerde, başaramadıkları, Anadolu'nun parçalanmasını her fırsatta gündeme getirmeye çabalıyorlardı.

İtalyan Başbakanı Massimo D'Alema'nm Avrupa'da yaptığı geziye paralel olarak, İtalyan bakanlar da Avrupa başkentlerini dolaştılar. Dışişleri Bakanı Lamberti Dini, bu gezilerde beklediği ilgi ve desteği görmemekle birlikte, yine de Avrupa ülkelerinin, uluslararası mahkemede yargılama konusunda görüş birliği sağlandığını belirtmiştir.

Her şeye rağmen, İtalya baskılar karşısında bunaldı, ne yapacağını şaşırdı. Abdullah Öcalan'ı İtalya'ya alırken düşündüklerinin çoğu aleyhlerine dönmüştü. Abdullah Öcalan'ı Almanya'ya göndererek kendini kurtarabileceğini düşünmüştü. Ancak, Almanya Abdullah Öcalan'ı alamayacağı-

nı açıklamış, çok güvendikleri Belçika, Hollanda gibi ülkeler de tarafsız kalmaya özen gösterince İtalya beklediklerini bulamadı, yalnız kaldı. *

İtalya, Abdullah ÖcalanT Türkiye'ye geri vermeyip, uluslararası mahkeme önüne çıkarmakla Abdullah ÖcalanT değil, Türkiye Cumhuriyeti'ni yargılamayı düşünüyordu. Almanya da aynı safta olduğuna göre, Türkiye Cumhuriyeti'nin hiç istemediği bir oyun Avrupa devletleri tarafından sahneye konmaya çalışılıyordu. Avrupa ülkeleri olayı uluslararası bir alana çekmek istiyordu. Abdullah Öcalan Suriye'deyken kendisini en fazla 6-7 ülke tanıyordu. Böyle bir durum olursa dünya günlerce onu konuşacaktı. Uluslararası alanda tanınan adamın örgütü PKK da uluslararası bir örgüt olacaktı.

Avrupa ülkeleri yetkilileri her fırsatta terör ve beyaz zehir ticaretiyle uğraşanları lanetledikleri halde, her ikisini de en acımasızca yapan PKK'ya ve onun başındaki adama başka türlü bakıyorlardı, öyle bakılmasını istiyorlardı. Bu, acıydı, ilkeler adma acıydı, çifte standartlar uygulanması açısından acıydı. Ama gerçekti. Avrupa, Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı tarihî kinini kusuyor ve hıncını almaya çalışıyordu. Bu şekilde duyarsız davranmalarını başka türlü açıklamak olanaksızdı.

İtalyan yetkililer, her fırsatta Abdullah Öcalan hakkında yeterli bilgilerinin olmadığını ileri sürüyorlardı. Türkiye Cumhuriyeti, 15 sene PKK ile uğraşmış, 30 binden fazla insan ölmüş, demek ki İtalya'nın haberi olmamıştı. İki müttefik ülkenin birbirinin konularına bu kadar uzak olmaları mümkün değildi. Ayrıca, durum böyleyken, Rusya'dan Abdullah ÖcalanT Roma'ya neler düşünerek getirdikleri bilinmekteydi. Abdullah ÖcalanTa ilgili eksik bilgileri Türkiye Cumhuriyeti'nden ve müttefiklerinden istemeleri zor değildi. Yeter ki iyi niyet olsun, yeter ki dürüst davranılsm.

Doğaldır ki, Abdullah Öcalan eylemlerini Türkiye Cumhuriyeti'nde yapmıştı. 30 bin kişiyi kaybeden ülke, Türkiye Cumhuriyeti'ydi. İtalya zarar görmemişti, acı çekmemişti.

Ama Abdullah Ocalan, bir terörist ve terörist başıydı. - Toplu katliam yapmış, çocuk, kadın, yaşlı masum insanların ölümüne neden olmuştu. Uyuşturucu trafiğini yürütmüş ve yönetmişti. Pek çok ailenin yıkılmasına neden olmuştu. İnsanlık suçunu işlemiş, insan haklarını çiğnemişti.

2 Aralık 1998: İtalya, Öcalan'ı geri göndermek için Rusya'ya rüşvet öneriyor

İtalya Dışişleri Bakanı Lamberti Dini, 2 Aralık 1998'de Rusya'ya yaptığı ziyarette, Rus yetkililere, Abdullah ÖcalanT geri almaları halinde, Rusya'nın IMF'de bloke edilmiş bulunan 8 milyar dolar kredisinin önünü açacakları vaadinde bulundu. Rusya bu öneriyi kabul etmedi. Abdullah Öcalan, İtalya'da kaldı. İtalya'nın başı dertteydi. Abdullah ÖcalanT göndermek ve kurtulmak istiyordu. Gönderilecek ülkelerin hiçbiri Abdullah ÖcalanT kabul etmedi. Almanya'nın alabileceğini zannetti. Ama Almanya, İtalya'nın durumunu gördükten sonra, Abdullah ÖcalanT istemedi.

AB Parlamentosu uluslararası Kürt konferansının yapılmasını ortaya atıyor

İtalya Başbakanı Massimo D'Alema, terörist başı Abdullah Öcalan'm "siyasi bir lider" olduğunu söylemiştir. Massimo D'Alema, 10 Aralık 1998'de *NewsWeek* dergisindeki röportajda Kosova sorununu anlatırken sözü PKK'ya getirmiş, "Türkiye'nin doğusunda sadece *PKK terörizmi* değil, aynı zamanda Kürt halkının haklarının bastırılması, köylerin yok edilmesi ve sivil halkın göçe zorlanması olayları da vardır. Abdullah Öcalan, *kesinlikle siyasi bir liderdir.* Ancak bazı kaynaklar Abdullah Öcalan'm partisinin terörist eylemlere karıştığını söylüyor, bunun için *yargılanması gerekir,"* demiştir.

Ayrıca dergide, Abdullah Öcalan'm terörist eylemlere ka-

tıldığını, karıştığını pek çok kaynağın belirttiği, haklı nedenlere dayansa da bu nedenlerin masum insanların öldürülmesini haklı kılmadığı, bu yüzden yargılanması gerektiği söylenmiştir. Arttak, Abdullah Öcalan yargılanırken, Türkiye'nin de insan haklarına ve Kürt halkının haklarına saygı göstermesi gerekir diye ilave edilmişti.

Özetle, İtalya Başbakanı Massimo D'Alema, "Abdullah Öcalan siyasi bir liderdir," "partisi terörist eylemlere katılmıştır, bu yüzden yargılanmalıdır," "ama uluslararası kamuoyu aynı zamanda Türkiye'den insan haklarına ve Kürt halkının haklarına saygı göstermesini talep etmelidir," demişti.

12 Aralık 1998: Öcalan sığınma hakkı istiyor

Terörist başı Abdullah Öcalan, İtalya'ya sığınmak istedi. İtalyan makamları sığınma isteğini incelemeye başladı. İtalya Siyasi Sığınma Komisyonu Başkanı Sergio Mustilli, Abdullah Öcalan'm dosyasının henüz kendilerine ulaşmadığını, bu dosyanın tercüme ve incelemesinin 1,5 yılı, karara bağlanmasının da çok uzun süreceğini (100 yıl) söylemişti. Siyasi sığınma kurallarını belirleyen Cenevre ve Dublin konvansiyonları gereği olan komisyonların işleyişini uzun uzun anlatmıştı. Bu arada, Abdullah Öcalan'm siyasi sığınma dilekçesinin incelenmekte olduğunu, ellerinde sadece bu dilekçenin bulunduğunu, Türkiye Cumhuriyeti'nin gönderdiği dosyanın ellerine geçmediğini açıklamıştı. Komisyon Başkanı Sergio Mustilli, ellerinde dilekçe dışında hiçbir belge olmadığını tekrar tekrar vurgulamıştı.

İtalya'da bazı güçler, Abdullah Öcalan'ı İtalya'da bırakmaya, sığınma hakkı tanıyarak Roma'da kalmasını sağlamaya çalışıyorlardı.

Halbuki Cenevre Konvansiyonun "Suç işleyenlere ve organize suç şebekesi üyesi olanlara siyasi sığınma hakkı tanınmaz," maddesine rağmen, Abdullah Öcalan gibi, 15 sene Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı terörizmi bir savaş aracı olarak kullanmış, 30 binden fazla insanın ölümüne neden olmuş, toplu katliam yapmış ve uyuşturucu ticaretini yapmış bir insanın İtalya'ya sığınma isteğinin hiç tepki görmemesi veya konunun uzatılmak istenmesi yadırganan bir olaydı.

Türkiye'den dosyanın gitmemesi, tercümenin yapılmaması, dosyanın değerlendirilmemesi gibi konular samimiyetten uzak ve aldatıcıydı. Deniliyordu ki, Abdullah Öcalan'm suç işlediği ve organize suç şebekesine üye olduğu ortaya çıkarsa başvurusu geri çevrilebilirmiş. Bunun için dosyanın iyice incelenmesi ve değerlendirilmesi gerekiyormuş.

Türkiye'den dosyalar gittikten sonra, ne diyecekleri gerçekten merak edilmekteydi. Beşikte yüzlerce bebek öldüren resimleri gördüklerinde ne diyecekleri gerçekten merak konusuydu.

12 Aralık 1998: PKK yönetiminde kavga büyüyor

Terörist başı Abdullah Öcalan'm İtalya'da yakalanmasından sonra, PKK'da liderlik savaşı büyümeye başlamıştı. Kavgada Abdullah Öcalan'm kardeşi Osman Öcalan ile Cemil Bayık önde görülmekteydi. Osman Öcalan, kardeşi Abdullah Öcalan'm İtalya'ya gitmesiyle, örgütü artık yönetemeyeceğini, örgütün yönetimini tamamen kendisinin üstleneceğini söylemişti.

Abdullah Öcalan, Suriye'den ayrılırken yerine Rıza Altun'un gelmesini istemesine rağmen, onun ismi geçmemekteydi. Abdullah Öcalan'm isteğinin yerine gelmemesi örgüt içinde dikkati çeken bir gelişmeydi. Ancak, Abdullah Öcalan'm örgüt içindeki gücünün bittiğini sanmak da yanlış olurdu. Osman Öcalan'm liderlik istemesi dahi Abdullah Öcalan'm gücünden gelmekteydi. Örgüt içinde yıllarını harcamış, Abdullah Öcalan'dan sonra gelen Cemil Bayık'm normal olarak Abdullah Öcalan'dan boşalan yere getirilmesi beklenirken, yeni isimlerin çıkması örgütün içindeki karışıklığı, belki de bölünmeyi ortaya koymaktaydı.

12 Aralık 1998: Öcalan yargı önüne çıkıyor

ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcü Vekili James Foley, Washington'da yaptığı bir konuşmada, PKK'nın başı Abdullah Öcalan'ın mutlaka yargı önüne çıkacağını söylemişti. İtalya'nın Ankara Büyükelçisi Bandini, konunun Avrupa Konseyinin Strasburg'taki toplantısında ele alındığını, Avrupa Konseyi'nin uzlaşacağı herhangi bir çözümün hayata geçirilmesi için Ankara'nın yeşil ışık yakması gerektiğini söylemişti.

ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcü Vekili James Foley'in yaptığı açıklama doğruydu. Ancak, Abdullah Öcalan'ın nerede yargılanacağı, kimin yargılayacağı önemliydi.

Aynı şekilde, İtalya'nın Ankara Büyükelçisi Bandini'nin konuşması da ilginçti. Abdullah Öcalan'ın yargılanmasının Strasburg'taki toplantıda ele alınmasının hiçbir anlamı yoktu. Abdullah Öcalan terörü Türkiye Cumhuriyeti'nde uygulamıştı. Sıkıntıyı Türkiye Cumhuriyeti ve Türk halkı çekmişti. Avrupa bu konuda herhangi bir sıkıntı yaşamamıştı. Sıkıntıyı yaşayan Türkiye'ydi, Türk halkıydı. Abdullah Öcalan da bu yüzden Türkiye Cumhuriyeti'nde yargılanmalıydı. Cezasını eylem yaptığı ülkede çekmeliydi. Bunun yapılması halinde, herkes terörün ve uyuşturucunun caydırılmasına katkıda bulunabilirdi. Yoksa, sözle lanetlenen terör ve uyuşturucuyu caydırmak zorlaşırdı. Büyükelçi Bandini, hükümetinin görüşünü yansıtıyordu. İlkelerden hareket etmiyordu. Sözle hareket aynı olmalıdır, bu yapılmazsa güvenilirliği olmaz, inandırıcılığı kalmaz.

Her iki şahsın açıklamaları yorumlandığında; İtalya Başbakanı Massimo D' Alema, "Abdullah Öcalan siyasî bir liderdir, siyasi sığınma hakkı istemiştir, dosya ve durum inceleniyor, inceleme uzun sürer," derse; İtalyan Siyasi Sığınma Komisyon Başkanı Sergio Mustilli, "Abdullah Öcalan'ın eylemleri ve suçları hakkında elimizde hiçbir belge ve bilgi yoktur, elimizde sadece Abdullah Öcalan'ın dilekçesi vardır," derse; İtalyan hükümeti onu villalarda oturtur, dünya ile sürekli temas sağlanmasına yardımcı olursa, hem İtalya hem de dünya terörizme ve uyuşturucuya ödün vermiş olurlardı.

İtalya'nın yaptığı yanlıştı. İtalya yıllarca terörle gündemde kalmış ve binlerce insanın ölümüne neden olmuş bu insanın daha da büyümesine olanak sağlamakta, daha çok masum insanın öldürülmesine katkıda bulunmaktaydı.

Türkiye Cumhuriyeti, Dışişleri Bakanlığı Koordinatörlüğü'nde büyük bir çalışma başlatmalıydı. Elde bulunan tüm belgeler tasnif edilerek gerekli yerlere gönderilmeliydi. Elde çok fazla belge ve bilgi vardı. PKK'nın binlerce eylemi vardı. Bunların pek çoğu günü gününe görüntülenmişti. Bu görüntülerde acı tablolar tespit edilmişti. Bunlardan bir kısmı gönderilebilse, Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı tavır koyan insanları dahi yumuşatabilirdi. Abdullah Öcalan'ın geri verilmesi sağlanabilirdi. Abdullah Öcalan'ın Türkiye'de yargılanması, terörün gerilemesi ve caydırılmasında önemli adım olacaktı.

Almanlar Öcalan'ı terörist ilan etti

Alman yetkililer, Abdullah Öcalan'ı terörist ilan etmişler, pek çok masum insanın ölümüne neden olan terörist başının yargılanması gerektiğini açıklamışlardı. İtalya Başbakanı Massimo D'Alema'nm, "Abdullah Öcalan siyasi bir liderdir," dediği, aklamaya çalıştığı; Mülteciler Komisyonu Başkanı Sergio Mustilli'nin, "Siyasi sığınma için Abdullah Öcalan'ın elimizde dilekçesi vardır, başka bir bilgi ve belge yoktur, gelecek dosyaların incelenmesi, değerlendirilmesi uzun sürer," dediği günlerde Alman ve ABD yetkililerinin açıklamaları etkili olmuştu. Ancak, Abdullah Öcalan'ın yargılanması mutlaka Türkiye'de olmalıydı.

16 Aralık 1998: Öcalan serbest kalıyor

Abdullah Öcalan, 15 Aralık 1998 günü çıkarıldığı Roma/İtalya İstinaf Mahkemesi 4. Ceza Bölümü'nde, zorunlu ikamet kararının kaldırılması sonucu serbest kaldı. Türki-

ye'nin bu karara uluslararası mahkemede itiraz hakkı olduğu belirtiliyordu.

Abdullah Ocalan'ın italya'ya girip sahte pasaportla yakalanması ve zorunlu ikamete tabi tutulması nedeniyle, Roma İstinaf Mahkemesi zorunlu ikamet kararını kaldırarak serbest bıraktı. Roma İstinaf Mahkemesi bu kararı, Alman Karıshruhe Federal Mahkemesi'nde yayınlanan uluslararası tutuklama emrini, amacı iade olmayan yeni bir tutuklama kararıyla değiştirmesi üzerine aldığı belirtilmişti.

Ya sınır dışı ya da yargılama

Abdullah Ocalan'ın Roma'da kalıp kalmayacağı, kalırsa hangi statüde olacağı açıklık kazanmadı. İtalya Dışişleri Bakanı Lamberti Dini, Roma'da gazetecilere yaptığı açıklamada, "Elimizde iki seçenek var. Ya Abdullah Öcalan'ı yargılayacağız ya da İtalya'ya yasadışı yollardan girdiği için sınır dışı edeceğiz," demişti.

İtalyan Parlamentosunda yapılan toplantıda Başbakan Massimo D'Alema, verilen kararın Almanya'nın kararını değiştirmesiyle alındığını, buna rağmen durumun değişmediğini belirterek, "Ya sınır dışı edilecek ya da yargılanacaktır," demişti. Sınır dışı edilmesi halinde nereye gönderilebileceği hakkında bir yer söylememişti.

Abdullah Ocalan'ın serbest bırakılmasına neden olan Alman Karlshruhe Federal Mahkemesi'nin Abdullah Öcalan hakkında almış olduğu kararda yaptığı değişiklikten Türkiye Cumhuriyeti'nin haberinin olmadığını, Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı İsmail Cem 16 Aralık 1998'de, üst düzey yöneticilerin hazır bulunduğu toplantıda söylemişti. Bu durum daha da acıydı. Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı nasıl olmuş da bu olayı atlamıştı, anlamak zordu.

Alman yetkililer, konu ile ilgili açıklama yapmaktan kaçınmışlar ve bilgi vermemişlerdi. Olayda Almanya çelişkili davranışlar göstermekteydi. Alman mahkemesi, Abdullah

Ocalan Almanya'ya gelirse tutuklarım diyerek terörle mücadelede etkin bir rol oynamak istediğini gösteriyordu. Öte yandan, Abdullah Ocalan'ın iade talebini geri çekerek, Roma İstinaf Mahkemesinin Abdullah Öcalan'ı gözetim altında tutma kararını iptal etmesine neden oluyor ve geri adım atıyordu. İtalya'nın Abdullah Öcalan'ı üçüncü bir ülkeye gönderme yolunu açmış oluyordu.

Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Necati Utkan, yaptığı açıklamada, Ankara ile Roma arasındaki temasların sürdüğünü, Türkiye Cumhuriyeti için esas isteğin Abdullah Öcalan'm iadesi olduğunu, bu bağlamda iade talebimiz konusunda başlatılan adli süreçte karar verme hakkının saklı tutulduğunun not edildiğini belirtmişti. Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Mesut Yılmaz'm Roma İstinaf Mahkemesine itiraz edileceğini söylediği belirtilmişti. Mesut Yılmaz, "Kararı üst mahkemede temyiz edeceğiz," demişti.

22 Aralık 1998: Abdullah Öcalan'm durumu

Türkiye Cumhuriyeti'nin İtalyan avukatı, "İtalya, Abdullah Öcalan'ı ya Türkiye'ye iade eder ya da İtalya'da yargılar. İtalya, Abdullah Öcalan'a İtalya'da sığınma hakkı verirse veya 3. bir ülkeye gönderirse, hem ulusal hem de uluslararası yasaları çiğnemiş olur," demişti. İtalya'nın, Türkiye Cumhuriyeti tarafından hazırlanan suç dosyasını 2 Aralık 1998'de İtalyan Adalet Bakanlığı'na verildiği halde, henüz savcılığa ulaştırmamış olmasını anlayamadığını söylemişti. Ayrıca, suç dosyasında idam gerektiren suçlardan dolayı iadesinin mümkün olmadığını da eklemişti. Avukat Augusto Sinagra, Abdullah Öcalan'a ait suçları şöyle sıralamıştı: Uluslararası uyuşturucu ticareti; haraç, soygun, yabancılara saldırı; kaçak göçmen olayını teşvik ve adam öldürme.

22 Aralık 1998 günü Abdullah Ocalan'ın Türkiye Cumhuriyeti ve Almanya tarafından "iade taleplerini" bildirmeleri için 40 günlük sürenin son günüydü (12 Kasım - 22 Aralık

1998). Abdullah Ocalan'ın bu tarihten sonra sınır dışı edileceği anlamına gelmezdi. Buna rağmen İtalya, Abdullah Öcalan nedeniyle büyük kayba uğramıştı. Başına büyük dert almıştı. Başlangıçta böyle olabileceğini düşünmemişti. Şimdi başı derde girmişti. Bu yüzden Abdullah ÖcalanT sınır dışı edebileceği bir ülke aramaktaydı. Gidebileceği ülkelerden bazıları şöyle sıralanmıştı: Libya, Arnavutluk, Güney Afrika Cumhuriyeti (Mandela'nm ülkesi), Kuzey Kore, Belçika (MED TV'nin yayın yeri).

Türkiye Cumhuriyeti İtalya Adalet Bakanı Olivere Diliberto hakkında idari mahkemenin aldığı "takipsizlik kararı" na itiraz edecekti. Türkiye Cumhuriyeti'nin İtalyan avukatı Augusto Sinagra, Adalet Bakanlığı'nın yargı organlarınca karar verilmemiş bir olaya müdahale ederek açıklama yapmasını yargının yetkilerini gasp ettiğini, bunu hem İtalyan ulusal hem de uluslararası hukuka aykırı olduğunu yinelemişti.

22 Aralık 1998: Roma'daki pazarlık

Türkiye Cumhuriyetinin Roma Büyükelçiliği'nde, terörist başı Abdullah Öcalan'm gönderileceği 3. ülke konusunda görüşmeler yapıldı. Görüşmede, Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı'ndan Müsteşar Yardımcısı Faruk Logoğlu, Büyükelçi İnal Batu, Büyükelçilik Müsteşarı Ahmet Gürkan, İtalya tarafından ise Dışişleri Bakanlığı Genel Sekreteri Umberto Vattani ile Yardımcısı katıldılar. İki taraf konuyu derinliğine tartıştılar. Sızan haberlere göre; Abdullah Öcalan'ı 12 Kasım 1998'de Roma'da yakalandığında Rusya'ya hemen geri göndermesi gerekirdi. Göndermedi. Başına büyük dert aldı. 3. ülke konusunda sorunları vardı. İtalya, Abdullah ÖcalanT geldiği gün Rusya'ya geri göndermediği için şimdi geri gönderemiyordu. Bu yüzden Abdullah Öcalan dışarıya, 3. bir ülkeye ancak; Abdullah Öcalan'm kendi rızasıyla, kendisinin kabul edeceği bir ülkeye gönderilebileceği, İtalyan

hükümetinin koalisyon ortağı Komünist Partisi üyelerini ikna edip, onaylarını almaya ihtiyacı vardı. Abdullah ÖcalanT alacak ülkenin, Türkiye Cumhuriyeti ile krizi göze alabilecek güçte olması halinde gönderilebileceğini belirtmişti. Ayrıca, Abdullah Öcalan'm 1998-1999 yılbaşında Roma'da olacağını da belirtmişti. İtalya Başbakanı Massimo D'Alema, "Abdullah Öcalan istediği yere gidebilir. Bu konuda kendisinin istemesi yeterlidir. Çünkü o serbesttir," demişti.

24 Aralık 1998: Abdullah Öcalan neler istiyor?

Terörist başı Abdullah Öcalan, İtalya'nın başına dert oldu. İtalya onu taşıyamaz hale geldi. Bir an önce İtalya'dan ayrılmasını istiyorlardı. Abdullah Öcalan da onların zayıf taraflarını iyi biliyor veya ona öğretiliyordu. Bu yüzden Abdullah Öcalan da İtalyanlar'dan şunları istiyordu: Gittiği yerde siyasetle uğraşmalıdır, serbest olmalıdır, can güvenliği sağlanmalıdır; yasaklı olmamalı, her yere gidip gelebilmelidir; gideceği ülkede, Türkiye Cumhuriyeti'ne geri verilmeme şartı getirilmelidir. Özetle Abdullah Öcalan; kendisini kabul edecek ülkenin, önceden kendisini kabul edeceğini ilan etmesini, Abdullah ÖcalanT kendi kimliğiyle kabul etmesini, can güvenliğinin sağlanmasını, Türkiye Cumhuriyeti'ne iade etmeyeceğini garanti etmesini, gittiği ülkede serbestçe politika yapabilmeyi, Güneydoğu Anadolu ile ilişki kurabilmeyi istemekteydi. İstekler hayli kapsamlı ve büyüktü. Kısaca; güvence, koruma, serbestlik, politikayla uğraşmada serbestlik istemekteydi.

28 Aralık 1998: Roma İstinaf Mahkemesi Türkiye Cumhuriyeti'nin itirazını reddetti

Roma İstinaf Mahkemesi, Türkiye Cumhuriyeti'nin Abdullah Öcalan'm tekrar tutuklanmasıyla ilgili isteğini, mahkemece görüşmüş ve reddetmişti. Abdullah Öcalan serbest

kalmıştı. Roma İstinaf Mahkemesi, Abdullah Öcalan'm suçlarını kabul etmemişti, tekrar tutuklanması için hiçbir gerek görmemiş ve Türkiye Cumhuriyeti'nin "tekrar tutuklanması" isteğini reddetmişti. Böylece, Abdullah Öcalan'm suç dosyasına giren suçların hiçbiri kabul edilmemişti. Abdullah Öcalan da Roma'da tamamen serbest kalmıştı.

İtalya, Abdullah Öcalan konusunda yalnız kalmıştı. Sıkıntı çekmekteydi. Kimse» derdini paylaşmamaktaydı. Türkiye Cumhuriyeti ve bazı ülkelerce tam baskı altına alınmıştı. Bir an önce bu dertten kurtulmak istemekteydi. Abdullah Öcalan'ı gönderebileceği bir ülke aramaktaydı. Henüz bir ülke tespit edilmemişti. Son günlerde Libya'nın adı da geçmekteyse de, henüz hiçbir şey belli değildi. Yunanistan'dan bazı kimselerin gelip görüştükleri söylenmişse de, tam açıklık kazanmamıştı. Bu durumda Abdullah Öcalan'm, büyük bir olasılıkla, 1998-1999 yılbaşını Roma'daki villasında geçireceği sanılmaktaydı. Kaldığı villaya 8 günlük stok yapılmıştı. Bu da gösteriyordu ki, Abdullah Öcalan en azından yılbaşına kadar Roma'da kalacaktı.

Abdullah Öcalan'm 1999'dan sonra Roma'da kalmasının İtalyan hükümetinin başına daha büyük dertler açacağı açıkça görülür hale gelmişti. İtalyan hükümeti ne yapıp yapacak ve Abdullah Öcalan'ı 3. bir ülkeye satacaktı. Gelişmeler bunu göstermekteydi. İtalya, bu yükü artık daha fazla taşıyamayacağının işaretlerini vermişti. Bu yükten en az zararla kurtulmak, bir an evvel kurtulmak istemekteydi. Ama, nasıl?

5 Ocak 1999: PKK'nın 6. Kongresi sonuçsuz kaldı

PKK, 6. Kongre için Hakkâri'nin karşısındaki İran topraklarında toplandı. Ancak, karışıklıklar içinde geçen toplantıda herhangi bir karar almamadan dağıldı. Bu olay, PKK'nın eskisi gibi disiplin içinde olmadığını gösteren önemli bir kanıttı. En karışık ve önemli günlerde, bir karar almadan dağılması kötü gidişin bir habercisiydi. Kısa süren ve kavgayla sona eren toplantıda kadın sorunları gibi konular konuşulmuş, görüşülmüş, hiçbir lider otorite sağlayamamıştı. Liderler arasında bölünme hızlanmıştı.

16 Şubat 1999: Terörist başı Abdullah Öcalan yakalandı

Terörist başı Abdullah Öcalan, 16 Şubat 1999 günü sabaha karşı Kenya'nın başkenti Nairobi'de, Yunanistan Büyükelçiliği konutundan ayrılıp havaalanına gelirken yapılan bir operasyonla yakalanmış ve Türkiye'ye getirilmişti.

Türkiye'deki TV kanalları olayı saat 11.00'den itibaren vermeye başladılar. Başbakan Bülent Ecevit, yaptığı basın toplantısında, haberi bütün dünyaya verdi. Haberin duyulmasından sonra tüm yurtta büyük bir coşku yaşandı. Olay bütün ulusu sevindirdi. 15 sene önce Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı silâhlı eyleme geçmiş, 30 binden fazla insanın ölümüne neden olmuş gözü dönmüş katilin yakalanarak Türkiye'ye getirilmesi, Türkiye Cumhuriyeti'nde bağımsız yargı önüne çıkarılarak yaptıklarının hesabını verecek olması Türkiye için keyif verici bir olaydı. Türk halkını bundan fazla mutlu edecek bir olay düşünülemezdi.

Terörist başı Abdullah Öcalan ve diğer PKK'lı terörist başlarının en çok korktukları olay; Türkiye Cumhuriyeti'nin eline geçip Türkiye Cumhuriyeti mahkemelerinde yargılanmaktı. Uzun yıllar kanını akıttıkları halkın önünde yaptıklarının hesabını vermekti. Bu durumu, daha önce konuştuğum bazı teröristlerden duymuştum. Türkiye Cumhuriyetinde yargı önünde hesap vermektense büyük çoğunluğu ölmeyi tercih edeceklerini söylemişlerdi. Terörist başı Abdullah Öcalan'm en çok korktuğu olay başına geldi. 15 sene Türkiye'ye söylemediğini bırakma, silâhlı eyleme kalkış, önüne geleni öldür, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da huzur güven bırakma, etrafa korku sal, herkesin nefretini üzerine çek, on-

dan sonra da yakalanarak Türkiye Cumhuriyeti'nde yargının karşısına oturup hesap ver. Bir terörist için en kötü son. Bir hukuk devleti için de mükemmel bir sonuçtu. Bu sonuç, dağlardaki teröristlere örnek olacaktı. Kulaklarına küpe olacaktı. Sonlarını görme fırsatını bulacaklardı. Bugüne kadar robot gibi izledikleri, kayıtsız şartsız emirlerine uyarak gerektiğinde öldükleri Abdullah Öcalan'ın sonu, hepsinin yüreklerine korkuyu oturtacaktı. Hepsinin sonu şimdiden görülüyor gibiydi. Darısı onların başınaydı!

Abdullah Öcalan'ın yakalanmasıyla ilgili açıklamalar ayrıntılı biçimde henüz verilmemiş olmakla birlikte, sonuç güzeldi. Önemli olan da sonuçtu. Bu sonuç gerçekten kutlanacak bir olaydı. Gerçekleştirenleri, emekleri geçenleri kutlamak gerekirdi.

Abdullah Öcalan'ın yakalanışının diğer bir özelliği de, Nairobi'de Yunan Büyükelçiliği'nden çıkarken yakalanmış olmasıydı. Uzun yıllar PKK'yı bazen gizli bazen açık olarak destekleyen AB üyesi Yunanistan'ın Kenya'daki Büyükelçilik konutlarından çıktıktan sonra yakalanmasıydı. Dünyanın lanetlediği terörü ve teröristleri Yunanistan'ın desteklediği bu kadar açıkça görülmüşken bunu dünyaya nasıl anlatacağı ve bu işten nasıl kurtulacağı merak konusuydu. Ayrıca, yıllardır büyük ilişkiler içine girdiği PKK ile ilişkilerinin bozulmasının kaçınılmaz oluşuydu. Çünkü, Abdullah Öcalan'ın yakalanmasında Yunanistan'ın parmağı veya hatası olabileceğiydi. PKK da satıldığını düşünecekti. Abdullah Öcalan'ın Yunanistan'ın eliyle veya Yunanistan'ın hatasıyla Türkiye'nin eline geçtiğini anlayacaktı. Buna inanmışlardı ki, Avrupa'daki Yunan Büyükelçiliklerine saldırıya geçtiler. Her tarafı yakıp yıkıyorlardı. Bu hareketler elbette onaylanacak, tasvip edilecek hareketler değildi ancak Yunanistan, PKK'yı Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı destekledi ve kışkırttı. Yunanistan bu hareketleri hak etti. Terör bulaşıcı bir hastalıktır. Veba gibidir. Kim terörü kullanmaya kalkarsa sonunda ona da bulaşır. Onu da rahatsız eder. Yunanistan yapılan

uyarıları dinlemedi. Hiç aldırmadı. NATO'da müttefik olduğu ülkeye karşı teröristleri destekledi. Altına imza attığı anlaşmaları hiçe saydı. Terörist örgütü ve terörist başını korumaya kalktı. Ağzına yüzüne bulaştırdı. Kenya'da Yunan Büyükelçiliğinde kaldığını herkes gördü ve oradan çıktıktan sonra da yakalandı. Şimdi bu olayı kullanma sırası Türkiye'deydi.

Olaylardan yalnızca Yunanistan değil, Avrupa da sorumluydu. PKK'ya destek vermiş Almanya, Hollanda, Sırbistan, İtalya, Belçika ve Rusya da paylarını aldılar. Bugüne kadar Avrupa ülkeleri teröristlere verdikleri desteğin fidyesini ödediler. Bundan sonra da ödeyecekleri kesindi. Terör, acımasız yüzünü herkese gösterdi. Bundan sonra da gösterecekti. Bundan kimsenin kuşkusu ve şüphesi olmamalıydı.

PKK'nın durumuna gelince; Abdullah Öcalan'ın yakalanarak Türkiye'ye getirilmesi ve yargı önüne çıkarılacak olması, örgütün başsız kalmasına, parçalanmaya doğru gitmesine neden olabilirdi. Uygun propaganda yapılır ve etkin önlemler alınabilirse, örgütte çözülmelerin olması kaçınılmazdı. Çünkü teröristler ve terörist başları sonlarının Avrupa'da ve İtalyan villalarında değil, Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsız mahkemeleri önünde hesap vermek olduğunu göreceklerdi. Teröre eskiden olduğu kadar fanatik biçimde sarılmayacaklardı. Eninde sonunda bu iş mahkemede bitecek korkusunu kafalarından atamayacaklardı. Ancak, bütün bunlara karşın, terörün sonu gelmiş ve PKK bitmiş değildi. Örgütün başı ele geçmişti ama gövdesi ve vücudu olduğu gibi dağlardaydı. Elbette örgütün simgesi ve kurucusu Abdullah Öcalan'ın yakalanması önemli bir adımdı. 15 yıl kayıtsız, şartsız bağlandıkları, her dediğini yaptıkları, emriyle öldükleri, öldürdükleri yaraladıkları terörist başının yakalanması, teröristlerde şok etkisi yapacaktı. Bu kesindi. Ona körü körüne bağlı teröristlerin o anda duydukları hayal kırıklığı büyüktü. Hepsi panik içindeydiler. Bu durumu teyit eden olaylar çoktu. Önceki hafta örgütün Hakkâri doğusundaki'İran

topraklarında yaptığı 6. kongresi karar alamadan dağılmıştı, ikinci derecedeki terörist başları birbirine girmişti. Teröristler arasında kavgalar çıkmıştı. Disiplin yönünden sorunlar başlamıştı. Bu durumda, örgütün eski durumuna gelmesi zordu. Toparlanıp güçlenmesi kadar, çözülüp dağılması da mümkündü. Hatta çözülüp dağılması daha kolaydı. Ancak, bir veya birkaç terörist başının örgütü ele geçirip düzeni sağlaması, örgütün devamını sağlayabilirdi.

PKK içinde moral bozukluğu vardı. Suriye'ye Yunanistan'a güvendiler. Türkiye Cumhuriyeti'nin tepkisini görünce, Suriye ülkesinden çıkardı. Rusya'ya, İtalya'ya güvendiler. Beklediklerini vermediler. Hatta güvendikleri Yunanistan, Abdullah Ocalan'ın Kenya'da Türkiye'nin eline geçmesine neden oldu. Bunu bilerek, isteyerek de yapmış olabilirdi. Güvendikleri bir dış destekleri kalmadı. Artık İran topraklarında kalıyorlardı. Celal Talabani'nin hâkim olduğu yerlerde kalıyorlardı. Yarın Türkiye'nin tekrar bastırması veya ilişkilerin iyi olmasıyla bunlara da güvenilmeyeceğini öğrendiler. Dış destek olmadıkça bir örgütün yaşamasının güçlüğünün bilincindeydiler. Türkiye Cumhuriyeti'nin gücünü gördüler. 15 sene askerî gücünü, o yıl da politik gücünü gördüler. Morallerini bozan olay buydu.

Burada 15 senedir her türlü zorluklara karşın, terör ve teröristlere ödün vermeden büyük mücadele veren, şerefle ve şehitler pahasına bu işi yürüten büyük Türk milleti ve Türkiye Cumhuriyetini kutlamak gerekir. Bu mücadele, gelecekte yeni Abdullah Öcalanlar'ın çıkmasını önleyecektir. Diğer ülkelere gözdağı verecektir. Ve onları caydıracaktır. Caydırma, TSK'nin ve güvenlik güçlerinin en büyük ve en önemli görevidir. Bunu kanıyla, canıyla ve döktüğü teriyle yapmıştır. Şapka çıkarmak gerekir.

15 yıl boyunca büyük potansiyele sahip PKK'ya ödün vermeden yaptığı mücadele örnek bir mücadeledir. Bu mücadelede pek çok kahramanı kaybettik. Subay, astsubay, uzman, er, korucu, polis, savcı ve öğretmen kaybettik. Bu kahramanlar teröristlerin üzerine gittiler. İnandıkları dava uğruna şehit oldular, gazi oldular. Şehitlerimize Tanrıdan rahmet, gazilerimize acil şifalar diliyor, aziz hatıraları önünde saygıyla eğiliyorum. Kahraman Mehmetçik, hiçbir zaman davada ürkeklik göstermedi. Teröristleri her zaman boğaz boğaza mücadele ederek yakalamak istedi. Çok zaman inlerine sızdı. Girdi ve süngüsüyle, tüfeğiyle öldürdü. Yakın muharebeden kaçınmadı. Uzaktan ateşi benimsemedi. Yakın muharebeyi benimsedi. Teröristlerin gelemez dedikleri yerlere geceleyin sızdı. Onları ansızın inlerinde bastı. Boğazladı. Bu yakın muharebeyi göze alması Mehmetçik! başarılı kıldı. Dünyada bu denli büyük kanlı terör örgütü, potansiyeli büyük örgüt azdır. Türkiye'nin başarısı büyüktür. Türk milletinin ve TSK'nin başarısı büyüktür. Türk ulusu ve TSK büyük bir sınav vermiştir. Büyük deneyim kazanmıştır.

1980-1990 yılları arasında Sovyetler Birliği subayları kokteyllerde, PKK olayını pek hafife alırlar ve dudak bükerlerdi. Kendilerine Afganistan'daki olaylar hatırlatılınca, "Orası Afganistan," derlerdi. Daha sonra Çeçenistan olayıyla karşılaşınca, "Şimdi sizi daha iyi anlıyoruz" diyorlardı.

Bir zamanlar Güneydoğu'da da teröristler, "Geceleri bizim, gündüzleri askerin" derlerdi. Geceden herkes korkmaya başladı. Onlar da hakikaten geceler bizim diyerek her şeyi yapıyorlardı. TSK gece harekâtını benimsedi. Gece harekâtını, gece sızmalarını yaptı ve teröristlerin elinden bu "gece silâhı"nı aldı. Üzerinden de "gece korkusu"nu attı. Bu büyük bir aşamaydı. TSK ve güvenlik güçleri bu aşamayı başarıyla geçti. Düşünme sırası teröristlere geldi.

Türkiye Cumhuriyeti'nin PKK'ya karşı yapması gerekenlere gelince, her şeyden önce PKK bitmemişti. Büyük aşama kaydedilmesine karşın bitmemişti. Önemli bir noktaya gelinmişti. Süratle ve koordineli biçimde devletin güçlerini örgütün üzerine yönlendirilebilirse, şokta olan PKK'mn sonu gelebilirdi. Yapılacak işler sırasıyla;

1. Türkiye Cumhuriyeti bugüne kadar gerek içerde, ge-

rekse dışarıda gücünü ve büyüklüğünü kanıtlamıştı. 15 sene PKK ve benzer diğer örgütlerle ödün vermeden mücadele etmiş, kontrol altına almıştı. Terörist başını da güçlerini (askerî ve diplomatik güçleri) eşgüdümlü kullanarak ele geçirmişti. Teröristlerin en çok korktuğu, Türkiye Cumhuriyeti bağımsız yargısı önüne çıkarılmaktı. Öcalan, 30 bin kişinin hesabını verecekti. Bunu herkes görecekti. Bağımsız Türk yargısı bu sınavı en iyi biçimde verecekti. Türk yargısı, Türk yargıcı bu büyük sınavı başarıyla aşacaktı. Abdullah Öcalan'm diğer insanlardan, diğer teröristlerden farkı yoktu. Eşitlik prensibi esastı. Ancak, şeffaf biçimde ve mevcut yasalara göre yargılanacaktı. Türkiye Cumhuriyeti'nin gizli kapaklı hiçbir işi olmamıştı. Buna ihtiyacı da yoktu. Her şey açıkça olacaktı. Türkiye Cumhuriyeti bu yargılamaya en iyi şekilde hazırlanacaktı. Askerî ve diplomatik gücünden sonra Türk yargısı da başarıyla bu zorlu sınavı aşacaktı. Konu her yönüyle hazırlanacak ve en iyi şekilde sonuçlanacaktı.

2. PKK bitmemişti. Ancak panikteydi. Teröristlerin kafaları karmakarışıktı. Hassas bir dönemden geçiyorlardı. Sonraki günlerde yapılacak kapsamlı askerî harekâtın yanında, dikkatle hazırlanıp uygulanacak psikolojik harekâta ihtiyaç vardı. Askeri harekât ve psikolojik harekât birbirleriyle eşgüdümlü ve kapsamlı biçimde uygulanması gerekirdi. Bu şekildeki çalışma o anda dağlarda ne yapacağını pek bilmeyen, kararsız durumdaki teröristlerin silâhlarını bırakmasına neden olabilirdi. İyi hazırlanır, iyi uygulanırsa psikolojik harekât başarılı olabilirdi. PKK'ya 15 senelik silâhlı mücadele pek bir şey kazandırmamıştı. Aksine, ölümler, sakatlıklar, ayrılıklar, acılar getirmişti. Bölgeden göçleri, açlığı ve sefaleti getirmişti. Bundan sonra da fazla bir şey getirmeyecekti. Örgüt en güçlü ve dış desteği iyi olduğu dönemlerde bir şey sağlayamadığına göre, TSK deneyimsiz olduğu günlerde, Türkiye Cumhuriyeti tereddüt içinde olduğu günlerde, Körfez Savaşı'ndan, Irak ve Rus silâhlarından yararlanıldığı günlerde bir

başarıya ulaşamamışsa, bundan sonrası için hiç umut yoktu. İnandıkları, arkasından umutla koştukları büyük liderleri, terörist başı Abdullah Öcalan da Türkiye Cumhuriyeti'nin elindeydi. Türkiye Cumhuriyeti içinde başarı kazanmak zordu. Kuzey Irak'ta da dengeler aleyhlerine dönmüş, burada da tükenmişlerdi. Yalnız İran'ın, biraz da Ermenistan'ın desteği yetmeyecekti.

3. Konuyla paralel olarak sosyoekonomik, sosyokültürel istekler ve eksikliklerde devreye sokulmak suretiyle sorun çözülebilirdi. Terörün kaynağı çeşitli nedenlere dayanırsa da, en önemlisi kuşkusuz işsizlikti. İşsizlik bölgede çoktu. Ancak, iş olanağı yaratmak da zordu. Başta hayvancılık olmak üzere tarım, bağ, bahçe tarımı, elişleri, maden ocaklarından maden çıkarma işleri geri kalmıştı. Bunların süratle canlandırılması gerekirdi.

4. Sosyal çalışmalar yapılmalıydı. Birden fazla kadınla evlilik, çok çocukluluk sorunları çözümlenmeliydi. Bu konu hepsinin önündeydi. Hepsinden öncelikliydi. Terörün ana kaynağı buydu. Bu konular çözülmeden önlem almak yetersiz kalırdı. Çünkü Türkiye Cumhuriyeti'nin olanakları bu kadar işsizi harekete geçirmeye yetmezdi. Her şeyden önce Türkiye Cumhuriyeti bir hukuk devletidir diyorsak, yasaları bölgede tam olarak uygulamak, yasaların hâkimiyetini sağlamak gerekirdi.

PKK uzun süredir alt kademelerin de baskısıyla siyasallaşma sürecine girmek istemekteydi. Bu konuda biraz yol da almıştı. Özellikle Avrupa'daki görüntüler bunu göstermekteydi. Dışişleri Bakanlığı, bazı kurum ve kuruluşların da katılımıyla dışarıya karşı etkili önlemler almak zorundaydı. Bunun önlenmesi halinde uzun süre huzur, güven sağlanabilirdi.

PKK şoktaydı. Bu şok halinde sansasyon yaratacak bazı hareketlere girişebilirdi. Önlem almak, işi sıkı sürdürmek gerekirdi.

Kenya'ya ve ABD'ye teşekkür etmek gerekirdi.

Suriye'ye karşı neden önceden baskı yapılmadı?

Suriye PKK'yı ve terörist başını 1980'den itibaren desteklemeye başlamış, 1984'ten itibaren de açıkça desteklemişti. PKK'nın başı ve karargâhı Suriye'de kalmıştı. Örgütün alt kademeleri de Kuzey Irak ve Türkiye'nin güneydoğusunda bulunmuştu.

Türkiye çeşitli zamanlarda Abdullah Öcalan'ın Suriye'den dışarıya çıkarılmasını istemişti. Ancak sonuç alınamamıştı. Bunun nedenleri; 1990'a kadar Suriye, Sovyetler Birliği'nin en yakın peyklerinden biriydi. En modern Sovyet silâhları, malzeme, araç ve gereçlerinden oluşan bir ordusu veya silâhlı kuvvetleri vardı. Sovyetlerle ilişkileri sıcaktı. Suriye ordusu iyi durumda ve sorunları da pek yoktu.

1992-1993 yıllarına kadar TSK'nin Suriye sınırında konuşlu birlikleri dışarıdan gelebilecek saldırılara karşı koyabilecek durumdaydı. Bir taarruzu veya saldırıyı yapacak güçte değildi. Buna uygun teçhiz edilmemişti. Belki başka alanlardan kuvvet getirip bazı görevler yapabilirdi. Ancak her yerde sorun vardı. Her bölgede kuvvete gerek vardı.

Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra, Suriye ordusu ikmalsizlikten ve bakımsızlıktan kımıldayamaz, hareket edemez hale geldi. Büyük sorunlarla karşı karşıya kaldı. Hiçbir yerden yardım ve destek alamadı. Ordusunun büyük kısmı İsrail'e karşı Golan Tepelerinde, bir kısmı da Kuzey Lübnan'da Bekaa Vadisi'nde, geri kalanları da Suriye'nin her tarafında konuşlanmıştı.

Suriye, ABD tarafından 1996'da terörist ülke ilan edildi. Terör ve teröristlere destek veren bir ülke olarak tanımlandı. Pek çok ülke tarafından dışlandı. İlişkiler azaldı. Türkiye açısından bu büyük bir avantajdı.

TSK bölgede yeniden düzenlendi ve örgütlendi. Bütün piyade ve motorlu birlikler, zırhlı birlikler haline getirilerek güçlendirildi. Modern tanklar, (kariyerler) personel taşıyıcıları 1995'ten itibaren birliklere ulaştılar. 1996'dan itibaren de harekete hazır hale geldiler. Birlikler hareket kabiliyeti, zırh kabiliyetinin yanında ateş gücü açısından da geliştirildi.

TSK, Güneydoğu Anadolu'da büyük deneyim kazandı. Gece harekâtı, sızmalar, kış harekâtı, derin harekât, uzak mesafeli gözetleme olanakları yönünden büyük ustalık kazandı. Modern silâh, araç ve gereçlere kavuştu.

19 Şubat 1999: Abdullah Öcalan'ın yakalanması Yunanistan'ı vurdu

Abdullah Öcalan'ın Kenya'da Yunan Büyükelçiliği'nden çıkarken yakalanması ve Türkiye'ye getirilmesi Yunanistan'ı karıştırmıştı. Yunanistan'da, başta Dışişleri Bakanı Pangalos, İçişleri Bakanı, Kamu Düzeni Bakanı büyük eleştiriye maruz kalmışlar ve istifa etmişlerdi. Daha sonra Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanı da istifaya zorlanarak istifa ettirilmişti.

Bu arada, PASOK içindeki Şahinler, Başbakan Simitis'e de cephe alarak başbakanın istifasını istemişlerdi.

Yunanistan, PKK'ya kurulduğu gündem beri sıcak baktı. Türkiye Cumhuriyetini uzun süre uğraştırmasından memnun kaldı. Dünya ülkeleri teröre karşı tavır koyarken, Yunanistan teröre destek verdi. Bir kısım teröristleri Yunanistan'da eğitip Türk güvenlik güçlerine karşı savaşmak üzere gönderdi. Yunan Milli İstihbarat Örgütü, teröristlere sahip çıktı. Onları sürekli destekledi. Aynı örgüt, Abdullah Öcalan yakalanmadan önce Yunanistan'da kalmasına çalışmış ancak başarılı olamamıştı. Terörist başı Abdullah Öcalan, yakalandıktan sonra, istihbarat örgütü de eleştiri almıştı.

20 Şubat 1999: Abdullah Öcalan'ın İmralı'da olduğu söyleniyor

Abdullah Öcalan'ın yargılanmasının İmralı Adası'nda yapılacağı söylentileri güçlendi. İmralı'da yoğun hazırlıklar

vardı. Bu hazırlıklar yargılamanın burada olacağını göstermekteydi. Hızlı bir çalışma ve hazırlıklar gözlenmekteydi. Deniz ortasında olması uygun bir seçimdi. Adaya, yaklaşmak zordu. Ancak yine de iyi önlemler almakta yarar vardı.

21 Aralık 1999: Abdullah Öcalan'm Yunanistan öyküsü

21 Şubat 1999 tarihli açık yayın organlarında çıkan yazılar dikkat çekiciydi. Açıklanan bilgiler, PKK ile Yunanistan arasındaki ilişkileri tam olarak ortaya çıkarmıştı. Türk Dışişleri Bakanlığı, Yunanistan'da yetkililerden ve basından aldığı bilgilere dayanarak "İttifak Belgesi" adında bir belge hazırlayıp yayınlamıştı. Bu belgeye göre, Abdullah Öcalan'm Yunanistan'a üç defa geldiği ve izin çıkarılamadığından geri gönderildiği anlaşılmıştı. Abdullah Öcalan'm gerek Suriye'den çıkışında, gerekse İtalya'dan ayrılışında Yunanlı bazı kimselerin ve Yunanlı yetkililerin rol oynadıkları açıkça görülmekteydi. Ancak, aynı kimseler, Atina ve Yunanistan'da ikamet konusu gerçekleşmeyince, geri çekildikleri anlaşılmıştı. Öykünün kısa özeti şöyledir.

9 Ekim 1998: Abdullah Öcalan, Suriye'den Atina'ya uçakla geliyor. Elenikon Havaalanında 7 saat bekliyor. Yunanistan almıyor. Abdullah Öcalan Rusya'ya geçiyor.

12 Kasım 1998: Rusya'dan İtalya'ya geliş ve Roma'da yakalanması. Roma'da yargılanması sonunda serbest kaldı.

16 Ocak 1999: Roma-Rusya (St. Petersburg) ve dönüş Rusya-İtalya.

29 Ocak 1999: Roma-Atina. (E) Amiral Naksakis Atina'ya getirmiştir. Glifada'da yazar Vula Damianoku'nun evinde kalmıştır.

30 Ocak 1999: Atina-Hollanda-Hollanda inişe izin vermedi. Hollanda- Atina-Atina-Korfu.

1 Şubat 1999: Korfu-Kenya (Nairobi'deki Yunanistan Büyükelçilik konutunda kaldı.)

2-15 Şubat 1999: Yunanistan Büyükelçilik konutunda kaldı.

15 Şubat 1999: Nairobi - Türkiye.

PKK Merkez Komitesinin toplanması

Abdullah Öcalan'm Kenya'da yakalanarak Türkiye'ye getirilmesinden sonra PKK Merkez Komitesi 19 Şubat 1999'da acele toplandı. Bazı kararlar aldı. Aldığı kararlar özetle; Türkiye Cumhuriyeti içinde sert şiddet eylemlerinin yapılması, Avrupa devletleriyle sıcak ilişkilerin tekrar kurulmasına çalışılmasıydı.

PKK, Abdullah Öcalan'm yakalanmasıyla meydana gelen psikolojik çöküntüyü önlemek için, İstanbul, Ankara gibi büyük şehirlerde sansasyon yaratacak bir dizi eylem yapılmasını kararlaştırdı. Teröristler bu olaylarla üzerlerindeki uyuşukluk ve moral çöküntüsünü atacaklar, Abdullah Öcalan olmadan da bir şeyler yapabileceklerini gösterecekler ve Türkiye Cumhuriyeti'ne gözdağı vereceklerdi. Bu kararlardan sonra İstanbul'da Gazi Mahallesinde, Kadıköy'de meydana gelen eylemlerin bu kararla ilgili olduğu açıkça görülmekteydi.

PKK, Avrupa ile ilişkilerini son günlerde bozmuştu. Yakalanma olayından sonra Yunan Büyükelçiliklerine saldırılar, İtalya'ya ve Almanya'ya karşı kızgınlık gösterileri Avrupa ülkeleriyle ilişkilerini kötüleştirmişti. Bunların tekrar düzeltilmesi gerektiğine inanarak çalışmalar başlatılmalıydı.

Örgütün Merkez Komitesi, gelişen olaylar karşısında endişeye düştü. Örgütün parçalanmasından ve dağılmasından korktu. Mücadeleyi Abdullah Öcalan olmaksızın da yürütebilmek için ivedi önlemler alma, kararlar alma gereğini duydu. Önce, Merkez Komitesinin adını değiştirdiler. Merkez Komitesi yerine, Başkanlar Konseyi adını verdiler. Kararları Başkanlar Konseyi alacaktı.

PKK'nın bu haliyle mücadele şansı zayıftı. Daha önce Abdullah Öcalan karargâhıyla örgütün ikmalinin bir kısmını ve mali desteği yapıyordu. Suriye'den çıktıktan sonra mali ola-

nakların büyük kısmı kayboldu. İkmali Suriye'den yapma olanağı kalmadı. Örgüt sıkıntıya düştü. Bu durumda ikmalin nasıl yapılacağı merakla beklenmekteydi. Örgüt ikmalini muhtemelen, ilk yıllarda olduğu gibi bölgelerden yapacaklardı. Alt birimlerdeki teröristler bölgelerinden ikmal yapacaklardı. Suriye'nin rolünü de muhtemelen İran alacaktı. İran'la ilişkileri daha iyi düzeye getirmek gerekirdi.

23 Şubat 1999: Türkiye-Yunanistan ilişkileri gerginleşiyor

Terörist başı Abdullah Öcalan'm yakalanmasından sonra Yunanistan'ın PKK'ya sağladığı destek ortaya çıktı. Yunanistan'ın AB içinde durumu sarsıldığı gibi Türkiye Cumhuriyeti ile ilişkileri de gerginleşmeye başladı. Terörist başının Kenya'da Yunan Büyükelçiliğinde kalması, büyükelçilikten çıkarken yakalanıp Türkiye'ye getirilmesi, PKK'lı teröristlerin Abdullah Öcalan'ı Yunanlıların yakalattığı kanısına kapılmalarına neden oldu. Bu kızgınlıkla, Avrupa başkentlerindeki Yunan Büyükelçiliklerine saldırdılar. Büyükelçilikleri bastılar. Yunanistan, sert önlemler almak zorunda kaldı.

Yunanistan, Türkiye'nin bütün uyarılarına karşın PKK'yı desteklemiş ve terörden yararlanmayı düşünmüştü. "Düşmanımın düşmanı benim dostumdur" ilkesinden hareket ederek teröristleri her yönden destekledi. Onlara kucak açtı. Yunanistan'da teröristlerin eğitilmesini sağladı. Mali destek ile silâh ve malzeme yardımı yaptı. Her yerde onların sözcülüğünü ve koruculuğunu üstlendi. Hatta Abdullah Öcalan Suriye'den ayrıldıktan sonra Yunanistan'a alınacak ve Yunanistan'da gizlice tutulacaktı. Yunan hükümetinin olaya soğuk bakmasından sonra işler bozuldu. Nairobi'de Yunan Büyükelçiliği'nden çıkışından sonra yakalanmasıyla da ilişkiler iyice kötüleşti. Saldırılar da başladı. Yunanistan terörün acı faturasını 1945-1950 yıllarında ödediği ve terörden çok sıkıntı çektiği halde bunu unutmuş gözüküyordu. Terörün bulaşıcı mikrobundan almıştı. Bu mikropların sancısını şüphesiz daha sonra çekecek ve büyük faturalar ödeyecekti. Bunu söylemek için kâhin olmaya gerek yoktu. Yunanistan bu durumu yumuşatmak için, Türkiye Cumhuriyeti ile ilişkilerini daha iyi duruma getirmek isteyebilirdi. Türkiye'ye yaklaşabilirdi. Türkiye dikkatli olmalıydı.

Abdullah Öcalan yakalandıktan sonra, Yunan kaynaklarından alınan bilgilere göre, terörist başının Yunanistan'a 3 defa girip çıktığı açıkça görülmüştü. Bu olay, Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı bir tehdit ve Türkiye Cumhuriyetine karşı mücadele eden terör örgütünü açıkça desteklemekti. Olayın anlaşılmasından sonra, başta Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, Başbakan Bülent Ecevit, Yunanistan'ı şiddetle protesto etmişlerdi. Ayrıca, "Yunanistan'a karşılık verme hakkını saklı tutacaklarını" belirtmişlerdi. Yunanistan'ın açıkça terörist bir devlet olarak ilan edilmesi gerekir demişlerdi.

Yunanistan'ın PKK'ya yaptığı desteğin, Abdullah Ocalan'ın sorgulanmasından sonra daha açık biçimde ortaya çıkacağı beklenmekteydi. Abdullah Öcalan'm bildiklerini söylemeye niyetli olduğu görüldüğünden tüm bilgilerin ortaya çıkması doğaldı. Abdullah Öcalan'm sorgulanması şimdiden önem kazanmaya başlamıştı.

Yunanistan'ın dünyaca terörist ilan edilen PKK'ya yardım ve desteği ortaya çıktıktan sonra AB içinde güç durumlara düşebileceği sanılmaktaydı. Yunanistan'ın AB'den başka Yunanistan içinde de bazı tepkilerin çıktığı gözlenmekteydi. Bu tepkilerden sonra başta, Dışişleri Bakanı Pangalos, Kamu Düzeni Bakanı ve İçişleri Bakanları ile Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanı görevlerinden ayrılmışlar, Başbakan Simitis'in de durumu sarsılmaya başlamıştı. PASOK'un bu olaylarda kan kaybettiğini ve sıkıştığını söylemek mümkündü.

AB üyesi Yunanistan'ın bu olayın altından nasıl kurtulacağı başta Türkiye olmak üzere pek çok ülkede merakla beklenmekteydi.

23 Aralık 1999: Öcalan soruşturması, İtalya'nın da teröre bulaştığını gösteriyordu

Abdullah Öcalan'm ilk sorgulaması İmralı'da başladı. İlk sorgulaması 196 sayfa tuttu. Bu ifadelerden sonra Abdullah Öcalan'm geçici tutuklaması sürekliye çevrilmişti. Ayrıca, alınan ifadelerde, İtalya'nın Ocak 1999'da, İtalya'dan ayrılırken kendisine bir uçak ve bir de pasaport temin ettiği anlaşılmıştı. İtalya'nın terörist başına verdiği destek biliniyordu. Rusya'dan İtalya'ya geldiğinde, Roma Havaalanında yakalanmıştı. Ancak, yakalandıktan sonra terörist başına çok iyi davranılmıştı. Villalarda oturmuştu. İtalya gibi bir ülkenin NATO içinde müttefik bir ülkeyi bölmeye çalışan PKK'yı desteklemesini anlamak zordu.

31 Mayıs 1999: Abdullah Öcalan yargı önünde

Terörist başı Abdullah Öcalan, 31 Mayıs 1999 günü İmralı Adası'nda yargı önüne çıkarıldı. Abdullah Öcalan'm davası Türkiye'de ve dünyada çok fazla ilgi gördü. Binden fazla basın mensubu dünyanın çeşitli ülkelerinden davayı izlemek için İmralı Adası'na geldiler.

Davanın başlangıcında Abdullah Öcalan söz aldı. Yaptığı konuşmada, teslimiyetçi bir görüntü verdi. Konuşması sırasında, Devlet Güvenlik Mahkemeleri'nin yapısında askerî hâkimin bulunmasının önemi olmadığını söyledi. Ayrıca, savcının uzun iddianamesinde belirttiği suçların hepsini de kabul etti. Çok büyük hatalar yaptığını söyledikten sonra, mahkeme salonunda bulunan şehit ailelerinden ve yakınlarından da özür diledi'.

Aynı gün öğleden sonra yaptığı konuşmada tavrını değiştirdi. Mahkeme ve Türkiye Cumhuriyeti yetkilileriyle pazarlık eder gibi bir tavır takındı. PKK'nın kurucusu ve halen lideri olduğunu iddia etti. Örgütte halen gücünün sürdüğünü, bu yüzden dökülen kanların sadece kendisinin durdurabileceğini, kendisinin ölmesi halinde bu olanağın elden kaçacağını, hatta savaşın daha da şiddetlenebileceğim söyledi. Ayrıca, bugüne kadar silâhlı mücadele ile hiçbir sonuç alamadıklarını, bundan sonra da alamayacaklarını vurgulayarak, dağdaki teröristlerin dağdan indirilmesi için kendisinin idam edilmemesini istedi. Öldürülmemesi halinde; dağdaki teröristleri indirmek için çalışacağını ve onları siyasî plâtforma çekebileceğini uzun uzun anlattı.

Abdullah Öcalan, sabah saat 10.00'da başlayan davada, kimlik tespiti sırasında yaptığı ilginç konuşmasıyla dikkat çekti. Yaptığı konuşmada, "Tüm uluslararası alanın dikkatini de göz önüne alarak, yakalandığım ve barış içinde yaşayacağım sözünü verdiğim günden bugüne kadar, kaba bir baskı, söz düzeyinde bir hakaret ve işkence görmediğimi belirtmek istiyorum. Bu bağlamda, bu temelde, Demokratik Cumhuriyet ekseninde barış ve kardeşlik için devletin hizmetinde çalışmak istediğimi, kararlılığımı Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin bu konuda gösterdiği saygılı yaklaşımın bir gereği olarak ben de bu düzeyde kararlığımı saygı ve şükranla belirtmek istiyorum," dedi.

Abdullah Öcalan, yakalanması konusunda İtalya'nın uluslar arası hukuk kurallarını yerine getirmediklerini söyleyerek konuşmasını şöyle sürdürdü: "Benim yargılanmamın ve dolayısıyla savunmamın fazla bir gereği olmayacağını belirtmek istiyorum. Ayrıca, barış ve kardeşlik için yaşamam gerektiğini söyledim. Savunmamı mahkemenizde dile getirmeyi tarihî bir görev biliyorum."

Abdullah Öcalan daha sonra duruşma yargıcından izin isteyerek, "Sayın tüm şehit aileleri için kısa bir konuşma yapmak istiyorum," dedi. Yargıcın "Buyurun" demesinden sonra şunları söyledi: "Kendilerinin yaşadığı acıyı yürekten paylaşıyorum. Yine bundaki sorumluluk payımdan dolayı üzüntü duyuyorum. Hakikaten toplumsal bir yaradan kaynaklanan bir kanın durması için barış için elimden gelen her türlü çabayı göstereceğim sözünü veriyorum. Saygılarımla efendim."

Öğleden sonraki konuşmasında, sağ kalması gerektiğini, bu takdirde devlete hizmet edebileceğini, PKK'yı dağdan indirip siyasal bir düzeye çekebileceğini söyledi.

Abdullah Öcalan, ikinci günkü duruşmasında kendisine sorulan pek çok konu hakkında bilgiler verdi. Olaf Palme cinayeti, Turgut Özal'la ilişkisinin olup olmadığı, Erbakan'la ilişkisinin olup olmadığı, dış ülkelerden Yunanistan, İngiltere, Hollanda ile ilişkilerini açıkladı.

Eski cumhurbaşkanlarından Turgut Özal'ın Talabani aracılığıyla Güneydoğu hakkındaki düşüncelerini kendisine ilettiğini, eski Başbakan ve Refah Partisi Genel Başkanı Necmettin Erbakan'ın Suriye'deki temsilciliklerine mektup göndererek silâhlı harekete son verilmesini istediğini belirttikten sonra PKK'ya destek veren Avrupa ülkeleri hakkında şunları söyledi: Yunanistan'ın ticari olarak silâh sağladığını, açtıkları bazı kamplarda eğitim verdiklerini, Lavrion'da bir kamplarının bulunduğunu söyledikten sonra en önemli eğitim ve silâh desteğini Sırplardan aldıklarını, Sırbistan'da her türlü eğitimin kendilerine verildiğini belirtti. Ayrıca, Sırbistan'ın silâh ve cephane sağladığını ekledi. Irak'ın füze dahil her türlü silâhı sağladığını, İran'ın da fazla destek vermemekle birlikte, orada bir hastanelerinin olduğunu, burada teröristlerin teorik bilgiler aldığını söyledi. Ermenistan'ın resmen olmasa da, her türlü kolaylığı sağladığını, hareketlerine göz yumduğunu, yer yer lojistik destek sağladığını bildirdi. Hollanda'nın eğitimlerine göz yumduğunu, Hollanda'daki geniş evlerde eğitim yaptıklarını, Hollanda makamlarının bunu bildiğini ve göz yumduğunu söyledi. Rusya'nın da kendilerine ve örgütlerinin hareketlerine göz yumduğunu, orada örgütün bazı şubelerinin olduğunu belirtti. PKK'nın parasının olduğunu, bu paranın büyük bir kısmının İsviçre'de, bir kısmının da Suriye'de bulunduğunu, paranın 200 milyon dolardan fazla olduğunu söyledi.

Terörist başı Abdullah Öcalan'ın açıklamalarında kısmen doğruluk payı olmakla birlikte, bazı ülkeler hakkında tam

olarak gerçekleri söylemediği hemen ortaya çıkmıştı. PKK'nın kendisinden sonra halen ilişkisinin sürdüğü İran hakkında da pek bir şey söylememişti. Halen PKK'lı teröristlerin en çok bulunduğu yer İran'dı. İran'la olan ilişkilere dikkat etmişti. Aynı şekilde, Yunanistan ve Irak için de gerçekleri tam olarak söylememişti. Belki ABD içinde aynı şeyleri söylemek mümkündü. Bazı ülkelerle köprüleri tam olarak atmak istemediği açıkça görülmekteydi.

Üçüncü gün şehit astsubay Murat Namdar'm eşi Yıldız Namdar'a söz verildi. Şehit eşi bayan Yıldız Namdar, 23 Eylül 1995'te Erzincan-Sivas karayolunda eşi Murat Namdar'm teröristler tarafından yolcu otobüsünden alınarak indirildiğini ve daha sonra da öldürüldüğünü acı bir dille anlattı.

Üçüncü günkü duruşmaları pek çok yabancı basın mensubunun izlediği görülmüştü. Bunlardan 66'sının Alman, 26'sının Yunan, diğer ülkelerin de 2-3'er kişiyle izledikleri saptanmıştı. Halbuki ilk günlerde 1000 civarında basın mensubunun bulunduğu, çoğunun ikinci günden itibaren Türkiye'yi terk ettikleri görülmüştü.

Abdullah Öcalan'ın dördüncü günkü duruşmalarında önemli gelişmeler oldu. Duruşma yargıcının, "PKK'lı teröristleri dağdan indirebilecek gücünüz var mı? Onlara bir mesaj gönderebilir misiniz?" şeklindeki sorusuna, yalnız PKK'lı teröristlere değil, sürgündeki Kürt Parlamentosu'na da mesaj gönderebileceğini, Kürt örgütlerinin ve PKK'nın Barış Kongresi yapması gerektiği mesajını göndereceğini söyledi. PKK'nın halen başkanı olması nedeniyle bazı yaptırımları yapabileceğini söyledi. "Eğer beni asmazsanız, dağdaki gençleri ben indirir ve Türkiye Cumhuriyeti'nin vatandaşı yapabilirim. Ama asarsanız, bugünleri dahi arayacak hale gelirsiniz. Durum daha kötüye gider," dedi.

Konuşması sırasında, Yunanistan'ı çok eleştirdi. Yunanistan'ın PKK'yı kendi amaçları için kullandığını, sıkıyı görünce köşeye çekildiğini anlattı. Yunanistan'ın her zaman Türkiye Cumhuriyeti aleyhine olan faaliyetlere kendilerini yönelt-

tiğini ilave etti. Kendisinin Türkiye Cumhuriyeti tarafından öldürülmesini, bundan dolayı Türklerle Kürtlerin savaş içine girmesini istediğini söyledi.

PKK'nm yıllık gelirinin 250 milyon dolar kadar olduğunu, bunun büyük kısmının İsviçre bankalarında bulunduğunu tekrar etti.

PKK'nm başı Abdullah Öcalan sonunda, "Ben Atatürk milliyetçisiyim" dedi.

Be şinci gün yapılan duruşmalarda, Abdullah ÖcalanT savunan avukatların örgütle ilgili bilgileri değişik ve fazla vermelerinden dolayı müdahil avukat, PKK propagandası yapıldığını iddia ederek protesto etti. Dışarı çıktı. Avukatın çıkışı, salonda bulunan gazi ve şehit ailelerinin de destek vermesiyle protesto büyüdü. Bu arada, Güneydoğu'da bacağını kaybeden bir gazi, yapay bacağını çıkararak parçaladı. Müdahil avukatı dışarı çıkaran hâkimin kararına karşı; tüm müdahil avukatlar, gaziler ve şehit yakınları da duruşma salonunu terk ettiler. Bu durum karşısında, hâkim duruşmaya ara verdi ve 8 Haziran 1999 Salı gününe bıraktı.

8 Haziran 1999 Salı günkü duruşmada savcı, 13 sayfalık iddianamesini okudu ve Abdullah Öcalan'm idamını istedi. Savcı gerçekten ayrıntılı bilgiler verdi. Abdullah Öcalan ve PKK'nın yaptığı eylemleri gözler önüne serdi. Salonda bulunanlar verilen bilgilerden etkilendiler.

Hâkim, hazırlık yapabilmesi için, duruşmayı 15 gün sonraya atarak 23 Haziran 1999'a bırakmıştı.

29 Haziran 1999: Abdullah Öcalan idam cezası aldı

23 Haziran 1999'da başlayan davanın karar aşaması, 29 Haziran 1999 Salı günü saat 10.30'da, duruşma hâkimi kararı okuyarak bitmişti. Hâkim, "Abdullah Öcalan'm TCK'nun 125. maddesine göre idam cezasıyla cezalandırılmasına karar verilmiştir ve karar oy birliğiyle alınmıştır," dedi.

2 Ağustos 1999: Ocalan PKK'ya "Türkiye'yi terk edin" talimatını verdi

Terörist başı Abdullah Öcalan, avukatları aracılığıyla PKK'ya bir talimat göndererek, "Türkiye'yi terk edin, terörü bırakın, silâhlı mücadeleyi bırakın," dedi. Abdullah Öcalan gönderdiği talimatta, "Türkiye dışına çekilin, Türkiye'de eylemlere son verin, Türkiye'den Eylül 1999 başında çekilme sona ermelidir," diye ekledi.

Abdullah Öcalan'm talimatı örgüt içinde, kardeşi Osman Öcalan, Murat Karayılan, Rıza Altun gibi terörist başları tarafından olumlu karşılandı. Cemil Bayık gibi terörist başları tarafından da pek uygun karşılanmadı, bölünmeyi önlemek için konuyu arkadaşlarıyla tartışacaklarını söylediler. Örgütün bazı ileri gelenleri olayla ilgili kararsız ifadeler kullandılar. Osman Öcalan'm başını çektiği, Murat Karayılan ve Rıza Altun gibi bir grup terörist Abdullah Öcalan'm başkanlığını tanıdıklarını, gönderdiği talimata uyacaklarını belirtmelerine karşın, Cemil Bayık, Haydar Alpaslan, Kaytancı gibi teröristler de talimata karşı çıkmışlardı. Bu iki gruptan başka, arada kalanlar da bulunmaktaydı.

PKK Başkanlar Konseyi muhtemelen yakında toplanarak, Abdullah Öcalan'm talimatıyla ilgili karar alacaklardı. Ana hatlarıyla Abdullah Öcalan'm istediği biçimde olacaktı. Örgüt Türkiye'den çekilecekti. Ancak, ne zurnan ve nerelere çekileceği bilinmemekteydi. Örgütün çekilmesinin zaman alacağı, çekilme bölgelerinde hazırlıkların yapılması gerekecekti. PKK'nm terörist başı Abdullah Öcalan'm isteklerine uyması halinde, eylül başına kadar çekilmeleri oldukça zordu. Örgütün büyük kısmının, her yıl olduğu gibi kışı geçirmek üzere ekim sonuna kadar bölgeyi terk etmesi mümkündü. Zaman olarak 2-2,5 ay sonra çekilmesi mümkün olmasına karşın, çekilme yerleri tam olarak bilinmediğinden çekilme daha da gecikebilirdi.

PKK'nm muhtemelen İran sınır bölgesi ile Irak'ta Celal Talabani'nin hâkim olduğu Hakurk ve güneyindeki bölgele-

re çekilebileceği sanılmaktaydı. Kuzey Irak'ın diğer bölgeleri kendileri açısından güvenceli değildi. Bununla birlikte Abdullah Öcalan daha sonra yaptığı bir açıklamada, çekilmenin İran sınırı bölgesine değil, Kuzey Irak'ta Musul civarında BM kontrolündeki Mahmuriye Kampı'na yapılmasını istemişti. Bu bölge muhtemelen kardeşi Osman Ocalan'ın kontrol ettiği bir bölgeydi. Abdullah Ocalan'ın talimatına olumlu yanıt vermek istemeyenlerin de İran sınırı bölgesine çekilecekleri değerlendirilmekteydi. Cemil Bayık grubunun İran'la iyi ilişkiler içinde olması nedeniyle Türk-İran hududu bölgesine çekilmeleri beklenmekteydi.

Abdullah Ocalan'ın bu talimatı vermesindeki en büyük neden, kendisini ölümden ve terör örgütünü yok olmaktan kurtarmaktı. Terör örgütü, İran hududu bölgesine çekilmesi halinde çekilmesi daha kolay olabilecekti. Kuzey Irak'a çekilmesi ise zor olmasına karşılık, kalışı, eğitimi ve toparlanması daha kolaydı. Terör örgütü her iki bölgede de toplu olarak bulunacaktı. Eğitimlerini yapacaklardı. Gerektiğinde, idamın gerçekleşmesi halinde tekrar faaliyete başlayacaktı.

PKK yorgundu. Çok yıpranmıştı. Dinlenmeye ve yeniden derlenip toparlanmaya ihtiyacı vardı. Terörist başının yakalanması örgütün moral yönünden çöküntüye girmesine neden olmuştu. Toparlanmazsa, parçalanması ve dağılması mümkün olabilirdi.

Terörist başı Abdullah Öcalan kurduğu örgütle, Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde bir Kürt devleti kurmak amacıyla 15 yıl Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı mücadele etti. Silâhlı mücadele ile hedefe ulaşamayacağını gördü. Dış desteklerinin büyük kısmını kaybetti. Üstelik kendisi de Türkiye Cumhuriyeti'nin eline geçti. Bağımsız Türk yargısının önüne çıktı ve idam cezası aldı.

Yakalanıncaya kadar, hep silâhlı eylemi esas alan, siyasi platforma geçmeyi kabul etmeyen terörist başı Abdullah Öcalan idam cezası alınca, siyasi platforma dönme mesajı vermişti. Nedeni muhtemelen kendi canını ve kendisinden sonra ne olacağını bilmediği örgütün yok oluşunu önlemekti. Ayrıca, örgütün silâh bırakması halinde, teröristlik damgasını da üzerinden atma olanağına sahip olma düşüncesiydi.

Abdullah Öcalan idam cezasını aldıktan sonra gönderdiği mesajlarda, "terörü bırakın, silâhları bırakın, Türkiye'yi terk edin, siyasi plâtforma dönün," diyor ama hedefe kalman noktadan devam edin işareti veriyordu. Burada kendisinin halen terör örgütüne etki yapabileceğini de gösterecek ve idamını engelleyecekti. "İdam olmazsa eylemleri durdurabilecek, idam olursa eylemler daha hızlı başlayacaktır" sözünün doğruluğunu göstermeye çalışacaktı. Burada bir tehdit söz konusuydu.

Abdullah Öcalan iyi niyetli değildi. İyi niyetli olsaydı, mesajlarında teröristlere, "Türkiye Cumhuriyeti'ne gelin teslim olun. Pişmanlık yasasından yararlanın," diyebilirdi. Böylesi daha inandırıcı ve mantıklı olabilirdi. O zaman pek şüpheye yer kalmazdı. Toplu olarak belli yerlerde toplanmanın 1992'deki "ateşkes"i çağrıştırdığı izlenimi vardı.

Teröristlerin belli yerlerde toplu bulunması kendileri açısından derlenip toparlanmasına, eğitim yapma ve disiplin altına alınmalarına olanak sağlardı. Ancak, terör örgütü eylemsizlik nedeniyle özelliklerini de kaybedebilirdi. Tam bir çapulcu grubu olup çıkabilirdi. Pek çok ihtimalleri olabilirdi. Eylem yapmadan koca bir terörist grubu tutmanın zorluğu ortadaydı.

Terörist başı gönderdiği mesajda, en son Eylül 1999 başına kadar Türkiye içinden çekilin demesine karşın, kardeşi Osman Öcalan, "Biz yıl sonuna kadar çekileceğiz" dedi. Terör örgütü her yıl ekim sonu ve kasım aylarında teröristlerin büyük kısmını Türkiye içinden çekiyordu. Terörist basının kardeşi Osman Öcalan'm dediği veya yapacakları çekilme işi normal bir çekilme olayıydı. Her yıl yaptıkları bir işti. Tek farkı, eskiden bir kısım unsurları Türkiye'de kalırdı. Bu defa kalmayacak gibi görünüyordu. Daha önceki yıllarda, Kuzey

Irak veya İran sınır bölgesine çektikleri teröristleri hem dinlendirirler hem de eğitim yaparak bir sonraki yıla hazırlık yaparlardı. Dinlenen bu teröristler 6 ay sonra mart veya nisan aylarında Türkiye'ye girerek hain eylemlerini gerçekleştirirlerdi. Bunlar iyi bilindiğinden, Osman Öcalan'm yıl sonuna kadar çekileceğiz sözü şüpheyle karşılanmıştı.

PKK'nın 15 yıllık geçmişine bakıldığında, birkaç kere askerî açıdan çok güç durumlara düştü. Bu durumlarda "ateşkes"! kurtarıcı olarak gördü. Biraz düzelir düzelmez, "ateşkes"! kendi bozdu.

1993'te Bingöl yakınında 33 erin şehit edilmesi unutulmamıştır. Unutulması da mümkün değildir. "Silâhları bıraktık, elimize silâh almayacağız" gibi konuşanlar, Çatak-Gürpınar arasındaki Krom vadisinde gözlerini kırpmadan 7 askerî şehit ettiler. Konuşma başka, eylem başka olmamalıdır. Verilen sözler, her ne pahasına olursa olsun tutulmalıdır. PKK bugüne kadar, güven vermemişti. Bundan sonraki gelişmeler görülecekti.

PKK gibi terör örgütlerin en önemli bir özelliği de, silâhlı eylemlerin her şeyleri olmasıydı. Adeta yaşamlarının bir parçası ve gıdaları gibiydi. Örgütün çoğunluğu silâh kullanmaktan başka bir şey bilmezdi. Siyasal platforma geçseler bile, değişen bir şey olmayacaktı. Gene tehditler, gene öldürmeler devam edecekti. Şayet pişmanlık yasasından yararlanarak teslim olsalardı, devlet imkânlarıyla bunlar bazı meslek kollarında eğiterek kazanılabilirdi. Ancak bugünkü durumda oldukça zordu. Sonuç olarak; Abdullah Öcalan'm kendisini ölümden, örgütünü yok olmaktan kurtarmak için giriştiği bu olayda, PKK'nın tam bir disiplin içinde olmadığı, bu yüzden de verilen sözlerin yeterli olmayacağı, teröristlerin eylemlerini bırakacakları konusunda pek çok kuşkuların olduğu görülüyor, Abdullah Öcalan teröristlere "Gelin silâhları bırakın, Türk adaletine teslim olun," yerine "Yurdu terk edin, Kuzey Irak'a gidin," diyordu.

Bu nedenlerle; PKK'nın hareketleri dikkatle izlenmeli, söylediklerine değil yaptıklarına bakılmalıydı. Bölgede operasyonlar kesintisiz sürdürülmeliydi. Teröristlerin teslim olmalarını sağlayacak tek olay baskıydı. Operasyonlarda teröristler baskı altına alınırken, bununla paralel olarak psikolojik harekât devreye sokulmalıydı. Operasyonlar ve psikolojik harekât, teröristlerin sonu alınıncaya kadar sürdürülmeliydi.

14 Eylül 1999: PKK'nın çekilme emareleri

PKK'nın, Abdullah Öcalan'm talimatına uyarak bir kısım teröristlerin Kuzey Irak'tan geçerek Abdullah Öcalan'm belirttiği Musul civarındaki Mahmuriye Kampı'na doğru çekildikleri, bir kısmının da İran sınırı bölgesindeki PKK kamplarına doğru gittikleri hakkında bilgiler alınmaktaydı. Bu hareketlerin her yıl yapılanlardan daha kalabalık ve kapsamlı olduğu belirtilmekteydi. Ayrıca, her yıl bölgede bir kısım terörist kalır, faaliyetlerini sürdürürlerdi. Çekilmeler sırasında bölgede terörist kalmadığı belirtilmekteydi.

Terörist başı Abdullah Öcalan'm çekilme yeri olarak işaret ettiği Mahmuriye Kampı, kardeşi Osman Öcalan'm kontrolündeydi. Çekilenlerin çoğunun bu kampa gelmesiyle kardeşi Osman Öcalan'm da güçleneceği sanılmaktaydı. Bu kamptakilere terörist başı Abdullah Öcalan'm etki yapması, sözünü geçirmesi daha kolay olacaktı. Terörist başı da gücünü gösterecekti. Ancak, İran hududu bölgesindeki kamplara çekilenlerin oldukça kalabalık ve kampların dolu olduğu söylenmekteydi. İran tarafına çekilenlerin terörist başlarından Cemil Bayık ve taraftarlarına bağlı teröristler oldukları tahmin edilmekteydi.

İran sınırı bölgesine çekilen teröristlerin, Türkiye Cumhuriyeti sınırlarına çok yakın olmaları nedeniyle her an eylem yapmaları muhtemeldi. Zaman zaman TC sınırlarını geçip olay yaratmaları zor değildi. Bu kadar kalabalık ve eylemden başka bir şey bilmeyen teröristlerin sürekli olarak sakin sakin

burada kalmaları beklenmemeliydi. Bu durumlara karşı önlem almak gerekirdi.

Kuzey Irak üzerinden çekilecek teröristlerin, Kürdistan Demokrat Partisi bölgesi veya Mesut Barzani'nin kontrolündeki bölgelerden geçerken bazı olayların çıkma olasılığı vardı.

PKK'nın ekim ayı sonları ile kasım ayı başlarında büyük kısmıyla terörist başının mesajına uyduğu gözleniyordu. Güneydoğu Anadolu bölgesinde eylemleri büyük ölçüde durmuştu. Birliklerin daha önceleri teröristlerin bulundukları bölgelerde yaptıkları operasyonlarda, bölgede sürekli yapılan gözetlemelerde teröristlerin faaliyetlerine rastlanmamaktaydı. Birliklerin teröristlerle çatışmaları da büyük ölçüde azalmıştı. Örgütün büyük kısmıyla Türkiye'den çekildiği kuvvet kazanmaktaydı. Terörist başının zaman zaman 10-15 kişilik gruplar halinde Kuzey Irak'tan, İran tarafından ve Avrupa'dan gelerek güvenlik güçlerine teslim olmaları, Abdullah Öcalan'ın güç gösterisi olarak değerlendirilmekteydi. Örgüt üzerinde halen etkisinin bulunduğunu göstermeye çalışmaktaydı.

Bütün bunlara karşın, terörist başının örgütün tümüne hâkim olup olmadığı henüz bilinmemekteydi. Kardeşi Osman Öcalan ve bazı teröristler, halen kendisini başkan olarak tanımalarına karşın kardeşi Osman Öcalan da dahil bir kısım terörist başlarının Abdullah Öcalan'ın teslimiyetçi bir tavır takınmasının kabul edilemeyeceğini açıkça söylemeleri de gözden kaçmamaktaydı. Bir kısım teröristin karşı olduğu açıktı. Abdullah Öcalan'ın mesajına uyarak çekilmeleri ise, örgüt içinde bölünmekten ve birbirlerine girmekten çekinmelerine bağlanabilirdi. Teröristler bölünmemek ve birbirlerine düşmemek için her türlü önlemi almaktaydılar. ,,

Kasım 1999: PKK bölünüyor mu?

Terörist başı Abdullah Öcalan'ın "silâhı bırak, ülkeyi terk et" çağrısına uyarak Türkiye'yi terk eden sözde Dersim Batı Cephe Komutanı Kemal kod adlı Haydar Alpaslan, 22 kişilik grupla İran sınırından tekrar Türkiye'ye geçerek Tunceli kırsalına yerleşti.

Terörist Haydar Alpaslan, Abdullah Öcalan'ın kendini kurtarmak için örgütü harcamak istediğini ve silâhlı faaliyeti durdurmakla örgüte darbe vurmayı amaçladığını belirtmişti. Bu durum karşısında direneceklerini söylemişti.

Alpaslan ayrıca, "Bölgedeki faaliyetlerimizi sürdüreceğiz. PKK'nın ruhuna uygun eylemlere devam edeceğiz. PKK Başkanlık Konseyi üyelerinin 'örgüt kararlarına uy ve İran'a geri dön' talimatını reddediyorum. Bu karara uymayacağız. İmralı öncesi PKK ruhunu canlandırmak için silâhlı mücadeleyi sürdüreceğiz," demişti.

Bunun üzerine örgüt, bu grup hakkında ölüm kararı almıştı. Bir grup terörist gelip, bunları öldüreceklerdi. Durumun ne olacağı belli değildi.

Durum önemliydi. Ya Alpaslan ve grubunu yok edeceklerdi veya yeni bazı gruplar Alpaslan'ı izleyeceklerdi.

25 Kasım 1999: Yargıtay Abdullah Öcalan'ın idamını onayladı

Yargıtay 9. Ceza Dairesi, biri başkan, dördü üye olmak üzere, Abdullah Öcalan'ın idam kararını onayladı. Mahkemenin kararı Yargıtay'ca da onaylanmış oldu. Bundan sonra, Abdullah Öcalan'ın avukatları Yargıtay kararının kendilerine resmen bildirilmesinden sonra, 15 gün içinde ***tashih-i karar*** (kararı düzeltme) başvurusunda bulunacaklardı.

Başvuru, Yargıtay Başsavcısı tarafından reddedilirse karar kesinleşecek ve hukuk süreci sona erecekti. Kesinleşen karar, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı' na, oradan da Adalet Bakanlığı'na ve TBMM Başkanlığı'na gidecek, daha sonra komisyona verilecekti. Komisyon da Genel Kurul'a getirecekti. Genel Kurul'da oylandıktan sonra Cumhurbaşkanı'na gidecek. Cumhurbaşkanı'nin onaylaması halinde, Abdullah

ÖcalanTn avukatları, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) "infazın yerine getirilmemesi" için başvuruda bulunabileceklerdi. Başvuruya, "Büyük Daire" ihtiyatı tedbir kararı alabilirdi. İki hafta içinde bu kararını açıklardı.

Bundan sonra Strasburg Mahkemesi adil yargılama olayını görüşecekti. Abdullah Öcalan davasında iki yönden itiraz edilebilirdi. Birincisi, DGM'lerin yapısıyla ilgili olarak, ikincisi de, Abdullah ÖcalanTn avukatlarının Abdullah Öcalan'la görüşememekten kaynaklanan şikâyetleriydi.

Özetle; Yargıtay'ın kararı onaylaması çok önemliydi. Bundan sonra süreç devam edecekti. Süreç tamamlandıktan sonra infaz yerine getirilebilecekti.

10 Aralık 1999: Türkiye, Avrupa Birliği'ne aday oldu

Avrupa Birliği, 10 Aralık 1999 günü; Helsinki Zirvesi'nde Türkiye'nin adaylığını kabul etti. AB, Türkiye'yi aday olarak kabul ettiğini oldukça geç açıkladı. Aynı şekilde Türkiye'de bazı koşullar nedeniyle AB'ye girdiğini gece yarısına doğru açıkladı. Açıklamanın geç yapılması üzerine Helsinki'den Ankara'ya süper Dışişleri Bakanı Solona ve birkaç önemli temsilci geldi. Sorun olan 4. ve 9. maddeyi Başbakan Bülent Ecevit ile görüştüler. Bülent Ecevit'i ikna etmelerinden sonra Türkiye Cumhuriyeti de AB'ye giriş açıklamasını yaptı.

AB'ye üyelik için Türkiye'nin aday olması önemli bir gelişmeydi. Girişte, Kıbrıs ve Ege Denizi'ndeki sorunların Yunanistan'ın istekleri doğrultusunda anlaşma metnine girmesi, adaylık sevincini önlemişti.

Konu, Abdullah Öcalan'm idamının gerçekleşmesi yönünden çok önemliydi. Türkiye Cumhuriyeti AB'ye üyelik için aday olmuştu. Adaylıktan üyeliğe geçme Türkiye Cumhuriyeti açısından çok daha önemliydi. Üyelik konusunda, AB'nin Kopenhag Kriterleri denilen ölçütlerin yerine getirilmesi önem taşımaktaydı. Avrupa ülkelerinde idam cezası yoktu.

AB üyeleri Türkiye Cumhuriyetinden de benzer şeyi isteyecekti. Henüz üyelik gerçekleşmediği için durum nazikti.

30 Aralık 1999: Yargıtay Başsavcısı Vural Savaş, Yargıtay'ın kararını onayladı

30 Aralık 1999 günü; Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Vural Savaş, Yargıtay tarafından Abdullah Öcalan'a verilen idam kararına, sanığın avukatlarının yaptığı ***tashih-i karar*** (kararın düzeltilmesi) için verdikleri dilekçeleri reddetti. Böylece, Abdullah Öcalan için iç hukuk süreci bitmişti. Bundan sonra konu Adalet Bakanlığı'na ve oradan TBMM'ye intikal edecekti.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Mazide memleketine bütün gücüyle hizmet etmiş olanlara karşı minnet hissi beslemeyenlerin istikbale ümitle bakmaya hakkı yoktur.

M. Kemal Atatürk

Unutulmayanların Anısına

Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da PKK'ya karşı süren mücadelede Türk askeri büyük bir mücadele ve dayanıklılık örneği gösterdi. Mehmetçik, her yerde terini ve kanım döktü. Gerektiğinde de en kıymetli varlığı canını esirgemedi. Şehitler verdi. Gazileri oldu. Hiçbir şeyden yılmadı. Hiçbir şey onu yıldıramadı. Her yerde, her zaman olayların üstüne gitti. Her türlü özverili davranışı gösterdi. Bu sayede mücadele kazanıldı. Pek çok ana baba çocuğunu, çocuklar da babalarını kaybetti. Onların acılarını dindirmenin zor ve imkânsız olduğunu biliyorum. Onlarla hep gurur duydum.

Şehit ana-babalarma, çocuklarına, eşlerine ve yakınlarına birkaç satırla da olsa seslenmek istiyorum.

Ey şehit anaları, babaları, çocukları, eşleri ve yakınları!..

Çocuklarınız ve babalarınız genç yaşta, Büyük Atatürk'ün kurduğu Türkiye Cumhuriyeti'nin birlik ve beraberliği ile ülkenin bölünmez bütünlüğü için canlarını verdiler. Son nefeslerinde bile "Vatan sağ olsun!" dediler. En büyük rütbeye ulaştılar. Onlarla gurur duyun. Onlar gurur duyulacak işler yaptılar. Kutsal bir amaç için kahramanca çarpıştılar. Yiğitçe öldüler. Türkiye Cumhuriyeti'nin onuruna, gururuna, toz kondurmadılar. Başlarınızı dik tutun. Asla eğmeyin. Yas tutmayın. Onlar, sizlerin ve büyük Türk ulusunun başı eğilmesin diye canlarını verdiler. Şahit oldular. Ulusun kalbine yerleştiler.

Onlar daha çocukken, her sabah okullarda ettikleri anda bağlı kaldılar.

"Varlığım Türk varlığına armağan olsun!" dediler. Armağan ettiler.

Asker olduklarında, sınırlarda nöbet beklerken verdikleri tekmilde "... vatan ve millet için can vermeye hazırım!" dediler. Sözlerine sadık kaldılar. Canlarını çekinmeden verdiler.

"Ne mutlu! Varlığım Türk varlığına armağan olsun!" diyenlere,

"Ne mutlu! Varlığını Türk varlığına armağan edenlere!",

"Ne mutlu Türküm diyene!"

Şehitlerimizi memleketlerine uğurlarken, yanlarına kılavuz olarak bir subay veya astsubay veriyorduk. Bunlar dönüşlerinde hem bilgi verirler hem de oradaki havayı aktarırlardı. Hepsinin söyledikleri birbirine benziyordu. Genellikle, "Oğlumuz nasıl şehit oldu? Nasıl savaştı? En son ne dedi?" gibi sözlerdi. Çocuklarından, eşlerinden bir anı istiyorlardı. Komutanlarından birkaç satırlık yazı onları mutlu ediyordu.

Asayiş Komutanı olarak ben de Birlik Komutanlarına, şehit ailelerine yazı göndermelerini, aileleriyle ilgilenmelerini istedim. Emir verdim. Komutan arkadaşlarım bunu yaptılar. Bazıları şehit aileleriyle ilişkilerini uzun zaman sürdürdü.

Mezarlarını yaptılar. Onların isteklerini yerine getirdiler.

Ben de pek çok şehit ailesine yazılar gönderdim. Onlardan yüzlerce yanıt aldım. Yazıların çoğunu, aradan yıllar geçtiği halde unutamadım. Ölünceye kadar da unutamayacağımı biliyorum.

Şehitlerin vuruldukları yerleri çok zaman görmeye giderdim. Orada uzanıp yatışlarını, gözleri henüz kapanmamış olanların bana bakışlarını unutamam. O bakış, bana hep "kırbaç" etkisi yapmıştır. Daha fazla çalışma arzusu vermiştir.

Şehitlerimizi yaşatmak, onları ölümsüzleştirmek için belediyelere, valiliklere, muhtarlıklara yazılar gönderdim. Onları yaşatmak için katkıda bulunmalarını istedim. Sağ olsunlar! Yardımcı oldular, çocuklarına sahip çıktılar. Şehitlerin adlarını, sokaklara, caddelere, mahallere, okullara, parklara, köprü ve geçit gibi herkesin görebileceği yerlere verdiler. Onları unutulmazların arasına soktular. Buralardan her geçişte, şehitler gözümün önüne gelir. Gözlerim yaşarır. Onların unutulmadıklarına inanırım. Bu yüzden, kitabımın adını da bundan esinlenerek *Güneydoğu'da Unutulmayanlar!* koydum.

1991'den önceki şehit askerler için yasalar yetersizdi. Bu dönemde, şehit ailelerine il ve ilçelerdeki Jandarma Komutanları yardımcı oldular. Daha sonra yasalar düzeltildi. Daha iyi olanaklar doğdu. Sorunlar azaldı. 1993'ten sonra, Genel Kurmay Başkanlığı olaya el koydu. Valilikler, belediyeler ve muhtarlıkların katkısıyla her ilde şehitlikler yükseldi. Şehitler ölümsüzleşti. Bu kitapla, ölümsüzlüklerinin daha da pekişeceğini biliyorum. Ne zaman Dikmen'den Ankara'ya insem, Ankara'dan Dikmen'e çıksam, gözlerim hep Harp Okulu Şehitler Abidesi'ne takılır. İçim titrer. Yüreğimde sevgi ve saygı oluşur. Bütün bunlara rağmen, büyük şair M. Akif Ersoy'un dediği gibi, "Yine bir şey yapabildim diyemem hatırana!" diyorum.

"Ne mutlu sizler gibi şehitleri olan Büyük Türk Milletine, Ne Mutlu Türküm diyene!"

Güneydoğu Anadolu'da, bizler devletin temsilcisi olarak, devletimize yakışır biçimde hareket ettik. Halka eşit davrandık. Şefkatimizi esirgemedik. Adil davranmaya özen gösterdik. Bir ekip olarak çalıştık. Üzüm salkımı gibi olduk. Zor günleri aştık. Hepimiz aynı dili konuştuk. Aynı davranışı sergiledik.

Öncelikle görevli bütün güvenlik komutanları (TSK veya Jandarma), valilerle, kaymakamlarla, savcılarla, emniyetle ve belediye başkanlarıyla uyum içinde çalıştılar. Birlik beraberlik örneğini sergilediler. Kopukluk, yok denecek kadar az olmuştur. Bütün görevliler devleti temsil ettiklerinin bilinci içinde, iyi bir ekip oluşturmuş, birlik ve beraberliği güçlendiren çalışma yapmışlardır. Kendilerine teşekkür ederim.

Valiler ve kaymakamlar, terörün tırmandığı günleri yaşamışlar ve endişe etmişlerdir. Güvenlik konularında yardımcı olmuşlardır. Güvenlik komutanlarıyla aynı adımları atmışlar, hiçbir zaman farklı konuşmamışlardır. Başta, (OHAL) Olağanüstü Hal Valisi Ünal Erkan olmak üzere, bütün valiler, askerin ve polisin ihtiyaçlarını karşılamaya öncelik vermişlerdir. Ayrıca, Bölge Valisi Ünal Erkan, önemli operasyonların hazırlıklarında bulunmuş ve tartışmaları izlemiştir. Asker ve'polisle iç içe bulunmuştur. Zaman zaman da olayları, basın yayın yoluyla halka aktarmıştır.

Bu arada, görevi sırasında aramızdan zamansız ayrılan Bitlis Valisi rahmetli Osman Badraslı'nın örnek davranışlarını, Şırnak Valisi C. Kıraç'ın, Van Valisi Mahmut Yılbaş'ın, Tunceli Valisi Atıl Üzelgün'ün, Cizre Kaymakamı O. Bulgurlu'nun özverili çalışmalarını da belirtmeden geçemeyeceğim. Büyük destek vermişlerdir. Güvenlik komutanlarıyla et-tırnak gibi olmuşlar, birlikte çalışmışlardır. Ekip çalışması etkili olmuş, arkasından başarı gelmiştir. Hepsine teşekkür ediyorum. Saygılar ve sevgiler sunuyorum.

Politikada yapılan bir hatayı strateji, stratejide yapılan bir hatayı taktik düzeltmez.

Clausewitz

Politikacılar

Politikacılar, Güneydoğu Anadolu'da cereyan eden mücadeleye genellikle destek vermediler. Dışarıda kaldılar. Özellikle PKK'nın ilk çıktığı günlerde ilgisiz kaldılar. Sadece Başbakan Süleyman Demirel'in 1992'de, bölgede şehit olanların yakınlarına ve sakat kalan gaziler için çıkarılan yasalardaki katkısı ile 1993-1996 yıllarında Başbakan Tansu Çiller'in verdiği desteği belirtebilirim. Politikacıların çoğu olayı iyi algılayamadılar. Uyarılara da kulaklarını tıkadılar. Gelişmelere aldırmadılar. "Yılanın başı küçükken ezilir" atasözünün gereğini yapmadılar. Büyüdükten sonra da şaşırıp kaldılar.

Uygulanacak politika devamlı ve basit olmalıdır. Karışık olmamalıdır. Sürekli değiştirilmemelidir. Sık sık değişen politika yaz-boz tahtasına benzer. Herkesin kafası karışır. İnandırıcı olmaz. Uygulayıcılar ne yapacağını bilemez. Sonuç da alınmaz.

1987'de, terör denetim altında tutulurken, (OHAL) Olağanüstü Hal Bölge Valiliğine geçiş büyük hataydı. "Dere geçilirken at değiştirilmez" diye bir atasözü vardır. Tamamen göz ardı edilmiştir. Aslında, sıkıyönetimle OHAL arasında çok fark yoktu. Ama herkesin kafası karıştı. İyi anlatılamadı ve iyi anlaşılmadı. Olaylar büyüdü.

Olayların başlangıcında hükümet, bir direktif vermedi. Sonrakiler de vermediler. Olayın gerçek yüzü tam anlaşılmadı. İyi değerlendirilmedi. "Üç beş çapulcu!" dendi. Yetkililer böyle söyleyince, herkes öyle gördü. Etkin ve gerekli önlemler alınmadı. Almanlar yetersiz kaldı veya devamlı olmadı. Seİ köprüyü böldü. Olay uzadı. Şehitlerin, sakat gazilerin sayıları arttı. Türk milleti huzursuz oldu. Telaş başladı. Kolay

yoldan çözüm arayanlar oldu. Çapulcu dedikleri adamların önünde zor durumlara düştüler. Ödünler gündeme geldi. Yetkililer bilerek veya bilmeyerek konuşmaya başladılar.

Zor günlerde, birlik ve beraberlik ruhu, en büyük ilaç oldu. Önlemler gerçekçi alındı. Durum düzelmeye ve zorluklar aşılmaya başlandı. Ne yazık ki! Geçen günler yine çabuk unutuldu. 10 binin üzerinde şehidin verildiği, 20 bin teröristin öldüğü büyük olay unutulmaz. Unutulmamalıdır. Araştırmalar yapılır. Tekrar yaşamamak için etkin önlemler alınır. Hazırlıklı olunurdu.

Terörle mücadelede, milli gücün unsurlarını fazla kullanan ülkeler daha kolay başarırlar. Milli gücün kullanılması da başbakanların ellerindedir. Sıkıyönetim ve sonrasında, mücadelede sadece Silâhlı Kuvvetler, yani silâhlı güç kalmıştır. Başbakanlar konuyu ele almaz, arkasından gitmezse, milli gücün unsurlarını devreye sokmak olanaksızdır.

Türkiye Cumhuriyeti olarak, 36. paralelin kuzeyinin Irak'a yasaklanması, Çekiç Güç'ün bölgeye yerleştirilmesinde büyük hata yapıldı. Ülkenin başına örülen çorabı politikacılar ve yetkililer göremedi. Başımıza çorap örüldü. Ayrıca, Washington sürecinin başladığı (1998) dönemde, oralı olunmadı. O günlerde elimizde olan kozu kaybettik. Kuzey Irak'ta oluşan küçük aşiretler topluluğuna söz geçiremedik. Üzüldük. Onların palazlanmasına neden olduk.

1984-1999 arasındaki 15 senelik dönemde akıtılan terle, kanla, verilen şehitlerle büyük deneyim kazanıldı. Değerini bilmedik. Çoğu boşa harcandı. Gitti. Deneyime asla yer verilmedi. Geçmişten ders alınmadı. Dilerim bundan sonra deneyim ve uzmanlığa değer verilir. Çünkü, deneyim, ve uzmanlık dikkate alınmazsa hiçbir konuda başarı olmaz.

Yargı, Abdullah Öcalan'a idam cezası verdi. Politikacılar uygulamadı, Türk ulusu üzüldü. Binlerce insanın ölümüne neden olan Abdullah Öcalan'a verilen ceza yerine getirilmeliydi.

Askerler

Askerler bölgeye sürekli destek verdi. Yetenekli komutan, subay ve asker gönderdiler. Terörü sona erdirmek için güçlü birlikler görevlendirdiler. Olayın üstüne üstüne gittiler. Gelişmeyi durdurdular. Teröristlerin hedefe ulaşmasını engellediler. Bazen onlarda hata yaptılar. Subay, astsubay atamalarında bölge için özellik düşünülmedi. Sık sık atamalar başarıyı zora soktu. Özendirici önlemler alınmadı. PKK terörü sıradan bir görev gibi görüldü. En azından gönüllülük sistemi konulmalıydı. Uzmanlık öncelikli olmalıydı. Gönüllülerin başarısının fazla olacağı kesindir. Kısaca, bazı dönemler dışında kesin tavır alınmadı.

1987-1991 yıllarında terörist örgütün gelişmesi iyi izlenemedi. Terör gittikçe tırmandı. Teröristler azdı. Sayıları arttı. Bölgede pek çok yeri tuttuğu gibi Türkiye'nin diğer bölgelerinde de etkili olmaya başladı.

1990-1992 yıllarındaki Körfez Krizi ve Savaşımın PKK'ya sağladığı katkılar iyi hesaplanamadı. Değerlendirmeler yetersiz kaldı. Önlemlerde bununla orantılı olarak alınmadı. Terör örgütü çok güçlendi. Terörist ve silâh sayısı beklenenin üstüne çıktığı gibi yıllardır düşlediği bir türlü erişemediği, "Kurtarılmış bir bölge"ye de Türkiye-Irak sınırının hemen ötesinde Kuzey Irak'ta kavuştu. Neredeyse, ikinci bir İsrail-Filistin veya Lübnan durumu yaratılıyordu.

PKK'mn 21 Mart 1992'de Cizre ve Şırnak'ta, "halk hareketine geçmeyi" denemeye kalkması, bütün yetkilileri uyardı. Genelkurmay Başkanlığı önemli adımlar attı. Arka arkaya önlemler aldı. Hükümet ve basınla iyi ilişkiler kurdu. Bölgede hareketi yürüten İçişleri Bakanlığı'na her türlü desteği vermeye başladı. Bu birliktelik başarıyı getirdi. Teröristler en güçlü oldukları bir anda gerilemeye başladılar ve başladıkları noktaya geri döndüler.

Güvenlik güçleri

Bölgede, terörist örgütle sürekli karşı karşıya kalan Jandarma olmuştur. İlk günlerde hazırlığı yeterli olmadığından darbeler yedi. Çünkü terörist örgüt, öncelikle kırsalda yerleşmişti. Yerleşim yerlerinde, büyük şehirlerde örgütlenmemişti. Faaliyetleri kırsal alandaydı. Kırsal alanın yasal sorumlusu Jandarmadır. Başlangıçtan itibaren Jandarma öncelikle güçlendirilmeliydi. Güçlendirilseydi, terörist örgüt büyüyemezdi. Jandarmanın güçlendirilmesinde geç kalındı.

1988-1989'dan sonra geliştirilmeye başladı- Ancak en büyük gelişme, 1992-1993'ten sonra oldu. Halen gücü yerindedir. Ama gelişmesi durmamalıdır.

Emniyet, PKK'nın başlangıçta kırsal alana öncelik vermesinden yararlanarak güçlenmeye çalıştı. Özellikle istihbarat ve hareket yönünden güçlendiğini söylemek mümkündür. Özel birliklerin eğitimini sürekli kılabiliröe daha güçlenir.

Basın

Basın, olayları izlemede inişli çıkışlı bir grafik izlemiştir. Bazen iyi bazen de teröristleri tanıtacak, onların lehine yorumlanabilecek yazılar ve haberler çıkmıştır. Bazıları da terörist başı Abdullah Öcalan'la konuşmak, dediklerini yazabilmek için Suriye ve Lübnan'a gitmişler, sıraya girmişlerdir.

1992-1997 yıllarında, basın olayları iyi yansıtmıştır. Bölgedeki sivil yetkililer ve komutanlar basınla ilişkilerini iyi düzeyde tutmuşlar. Özverili çalışmalar yapmışlardır.

Okuyucularıma saygılar ve sevgiler sunuyorum.

Hasan Kundakçı
(E) Korgeneral

Hasan Kundakçı Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'le.
18 Haziran 1995.

Başbakan Tansu Çiller'in Süopi'ye gelişlerinde Korgeneral Hasan Kundakçı tarafından karşılanması. 1 Mayıs 1995